



รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Development Strategy the City of Betong for Sustainable Tourism

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ จุสปาโล และคณะ

สิงหาคม 2561

สัญญาเลขที่ RDG60A0039

รายงานฉบับสมบูรณ์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Development Strategy the City of Betong for Sustainable Tourism

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ จุสปาโล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพาภรณ์ อุไรรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ พรหมใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธิตราภรณ์ จุสปาโล
ดร.ณัฐนิภรณ์ น้อยเสงี่ยม
อ.บุญรัตน์ บุญรัมย์

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ความช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน คณะผู้วิจัยขอแสดงความขอบพระคุณและขอกล่าวอ้างไว้ดังนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยการประสานงานและให้ความช่วยเหลือจาก ดร. กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการหน่วยบูรณาการวิจัยและความร่วมมือเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ สกว. รวมทั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิประจำโครงการวิจัยที่ร่วมให้คำแนะนำตั้งแต่การพัฒนาโจทย์การวิจัย การดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่เบตง ได้แก่ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รศ.ดร.จันทร์จรัส เรียวเดชะ รศ.ดร.ธีระประเสริฐสรรพ คุณจาตุร อภิชาติบุตร คุณจิรภา นุतालย์ และเจ้าหน้าที่สำนักประสานงานโครงการวิจัยหน่วยบูรณาการวิจัยและความร่วมมือเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และพื้นที่อำเภอเบตงได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานราวีวาส อำเภอเบตง องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ การองค์การบริหารส่วนตำบลยะรม การองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง เทศบาลตำบลเมืองเบตง เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ ตลอดจนแกนนำการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เบตง ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการร้านจำหน่ายของระลึก ผู้ประกอบการที่พัก และขอขอบคุณที่ปรึกษาโครงการวิจัย คุณจรรยา แก้วจันททรัพย์ ที่จุดประกายตั้งต้นให้มาดำเนินโครงการวิจัยในพื้นที่เบตง และคอยประสานงานอำนวยความสะดวกจนเสร็จสิ้นโครงการวิจัย และท้ายที่สุดขอขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้กล่าวนาม

หากงานวิจัยฯ ฉบับนี้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานหนึ่งหรือหน่วยงานใด หรือผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว ขอแสดงความดีอันพึงมีแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เบตง คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนและสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ได้ให้การสนับสนุนทุกหน่วยงาน

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตาและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ จุสปาโล
สิงหาคม 2561

บทสรุปผู้บริหาร

พื้นที่อำเภอเบตง มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติ และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของ ผู้คน และงานกิจกรรมประเพณีต่างๆ อำเภอเบตงมีที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทย โดยมีลักษณะเป็นหัวหอกยื่นเข้าไปในประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาสนการาศิริ มีเนื้อที่ประมาณ 1,328 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ 140 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 1,220 กิโลเมตร ด้วยภูมิประเทศของ อำเภอเบตง ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงจึงทำให้เบตงมีอากาศดี และมีหมอกตลอดปี ดังคำขวัญประจำอำเภอที่ว่า เมืองในหมอก ดอกไม้งาม ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน อำเภอเบตงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล ได้แก่ 1) เบตง 2) ยะรม 3) ตาเนาะแมเราะ 4) อัยเยอร์เวง และ 5) ธารน้ำทิพย์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research (PAR) มีรายละเอียดระเบียบวิธีการวิจัยแยกตามคำถาม 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1) ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกการบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร วิธีการวิจัย ประกอบด้วย การสำรวจ การสังเกตการณ์ สันทนากลุ่มย่อย จากสำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มธุรกิจนำเที่ยวและกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา และระดมความเห็นโดยภาพรวมทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกการบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมการท่องเที่ยวเบตง

2) ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคมควรเป็นอย่างไร วิธีการศึกษา ประกอบด้วย สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม จัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยว และคัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมใน 5 ตำบล อย่างน้อยจำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เข้ามาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว (Core Attractive) เพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว ศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายนอกพื้นที่เบตง เพื่อนำประสบการณ์มาพัฒนาสร้างสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว นำร่องทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประชุมกลุ่มใหญ่เรื่องห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม วิธีการศึกษาที่กล่าวข้างต้นได้ศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนี้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการเกษตรจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มนำเที่ยวและกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา และนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง

3) การวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap Analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว วิธีการวิจัยประกอบด้วย สังเคราะห์และทำความเข้าใจ สาระสำคัญ แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับท้องถิ่น สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยโครงการวิจัยที่ 1,2 ประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาทบทวนสถานการณ์ภายในและภายนอก (SWOT Analysis) จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) คาดการณ์แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต และวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์ โดยใช้ตาราง TOWS Matrix วิธีการศึกษาที่กล่าวข้างต้นได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบดูแลสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมการท่องเที่ยวเบตง ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4) กลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษา สังเคราะห์และทำความเข้าใจ สาระสำคัญ แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับท้องถิ่น สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยโครงการวิจัยที่ 1,2,3. จัดประชุมระดมความคิดเห็นและถอดบทเรียนความสำเร็จด้านพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำองค์ความรู้สร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ สัมภาษณ์เชิงลึกและจัดประชุมกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ตามแบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ตามแนวทาง Diamond Model จัดประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษาที่กล่าวข้างต้นได้ศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ อำเภอเบตง สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยวผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมการท่องเที่ยวเบตง

สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็นดังนี้

1) ผลการประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวพบว่า มี จำนวน 85 แหล่ง โดยจัดแบ่งเป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวมีจำนวน 85 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเลหมอก น้ำตก บ่อน้ำร้อน แก่ง และแหล่งทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร สวนส้ม สวนทะเลเรียน ประมงน้ำจืด และรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีสิ่งดึงดูดใจในระดับสูง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมวิถีชีวิตและชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจปานกลาง แหล่งท่องเที่ยวหลัก ๆ ส่วนมากมีความสะดวกในการเข้าถึงแต่หลายแห่งยังขาดรถโดยสารประจำทาง และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

2) ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม

ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม

ต้นน้ำ		กลางน้ำ						ปลายน้ำ
โครงสร้างพื้นฐาน	แหล่งท่องเที่ยว	รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง	กิจกรรมการท่องเที่ยว	ที่พัก	ภัตตาคารและร้านอาหาร	ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	การบริการเสริม	บริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว
ศูนย์ดูแลความปลอดภัย	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	การเดินทางโดยเครื่องบิน	กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	โรงแรม	ภัตตาคาร	ร้านของฝาก	ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	รูปแบบการติดต่อสื่อสาร
ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	รถโดยสารประจำทาง	กิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	รีสอร์ท	ร้านอาหาร	จุดสาธิตการแปรรูปสินค้า	ร้านซักรีด	การจองโปรแกรมการท่องเที่ยว
สัญญาณมือถือและอินเทอร์เน็ต	แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น	รถเช่า	สปา	โฮมสเตย์	ร้านอาหารริมทาง	ศูนย์จำหน่ายสินค้าประจำแหล่งท่องเที่ยว	ร้านสะดวกซื้อ	การบริการของบริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว
สถานีเติมน้ำมัน	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	รถขนถ่ายไปยังแหล่งท่องเที่ยว	การนวดแผนไทย	บ้านญาติ	ไนต์คลับ		อินเทอร์เน็ต	การเดินทางท่องเที่ยวโดยตนเองของนักท่องเที่ยว
จุดบริการเก็บขยะ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง	ไนต์ไลน์		ร้านขายอาหารรายย่อย			

จากตารางข้างต้นสามารถวิเคราะห์ห้วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงโดยภาพรวม ในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวข้องกับศูนย์ดูแลความปลอดภัย พบในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองเบตงมีการประสานร่วมมือกับหน่วยงานราชการด้านการปกครอง ตำรวจ ทหาร และชาวบ้านร่วมกันดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และในพื้นที่จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สวนดอกไม้เมืองหนาว และอุโมงค์ปิยมิตร มีองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่และชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนจุดอื่น ๆ มีน้อยมากและหลายแหล่งยังไม่ระบบหรือศูนย์ดูแลความปลอดภัย ส่วนเรื่องถนน ไฟฟ้า น้ำ ประปา สัญญาณมือถือ และอินเทอร์เน็ต จุดบริการเก็บขยะ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักเช่นในเขตเทศบาลมีความพร้อมรองได้ดี ส่วนจุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สวนดอกไม้เมืองหนาว และอุโมงค์ปิยมิตร มีความพร้อมเช่นกัน ส่วนแหล่งอื่น ๆ ในเรื่องเหล่านี้ขาดแคลน ถนน ไฟฟ้า น้ำ ประปา และสัญญาณมือถือ ส่วนประเด็นสถานีเติมน้ำมัน พบว่าทุกพื้นที่มีน้อยมาก ควรเพิ่มให้มีสถานีเติมน้ำมันให้มากขึ้น

ประเด็นเรื่องแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในพื้นที่เบตงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร พบว่าที่ผ่านมามีหน่วยงานในพื้นที่อำเภอเบตงที่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลเมืองเบตง และองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ และองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง ได้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่ง สามารถนำงบประมาณลงมาในพื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่วนเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลยะรม อดีตที่ผ่านมามีการประสานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ น้อยมาก

รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง พบว่าปัจจุบันพื้นที่เบตงอยู่ในช่วงการสร้างสนามบิน คาดว่าจะเปิดให้บริการได้ พ.ศ. 2563 ปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางผ่านระบบการขนส่งโดยมีรถโดยสารประจำทางให้บริการ เบตง - กรุงเทพฯ รถโดยสารประจำทางเป็นรถตู้ เบตง - หาดใหญ่ และ รถตู้และรถแท็กซี่ ให้บริการรับส่งผู้โดยสารระหว่างพื้นที่ เบตง - ยะลา และรถเช่าในพื้นที่เบตงมีน้อยมาก อาจเนื่องจากกลัวประเด็นเรื่องความมั่นคงที่ผู้เช่าอาจจะนำรถออกนอกพื้นที่ไปสร้างสถานการณ์ความไม่สงบ ส่วนรถขนถ่ายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวพบว่ามีผู้ประกอบการ 4 รายที่บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองเบตง และพื้นที่บ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ และอำเภอเบตงกำลังปรับปรุงสถานีขนส่งเพื่อให้รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงพบว่าส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวเดินทางเบตง เนื่องจากความสวยงามของทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ โดยพื้นที่เบตงอยู่บนที่ภูเขามีอากาศหนาวเย็นสบาย มีหมอกเกือบตลอดทั้งปี ดังนั้นมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นกิจกรรมหลักของเบตง เช่น ชมทะเลหมอกหลากหลายจุด ปัจจุบันพบว่ามีจุดทะเลหมอกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว 4 จุดใหญ่ ได้แก่ ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ทะเลหมอกกุนงูชิลิปัด ทะเลหมอกไต้ตัง ทะเลหมอก ก.ม. 7 นอกจากกล่าวมาแล้ว ยังมีพื้นที่ทั่วไป ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับม่านหมอกในยามเช้าได้หลากหลายพื้นที่ทั่วอำเภอเบตง และมีกิจกรรมที่อาศัยธรรมชาติอื่น ๆ เช่นการเที่ยวน้ำตก การล่องแก่ง ชมถ้ำ ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเบตงมีความโดดเด่นเรื่องวัฒนธรรมจีน เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหมู่บ้านจีนฮากกา ก.ม. 4 และวัฒนธรรมด้านอาหารที่โดดเด่นที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเน้นเรื่องอาหารจีน เช่น ไก่สับเบตง หมี่เบตง บะกุดเต้ เคาหยก และอื่น ๆ อีกหลายเมนู นอกจากนี้กิจกรรมทางท่องเที่ยว เพื่อสร้างผ่อนคลายให้กับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่พื้นที่เทศบาล

เมืองเบตงได้แก่ สป่า การนวดแผนไทย มีเป็นจำนวนมากและและแหล่งที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวยามราตรี หรือกลุ่มไนต์ไลน์มีจำนวนมากเช่นกัน นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียจะเป็นลูกค้าหลักในกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่ม 3 กลุ่มหลังนี้

ด้านที่พักได้แก่โรงแรมที่พัก จำนวนมากกว่า 33 แห่งในเขตเทศบาลเมืองเบตงรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายพันคน และปัจจุบันมีการสร้างโฮมสเตย์เป็นจำนวนมากในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงเพื่อรองรับการเดินทางมาชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ส่วนภัตตาคารและร้านอาหาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึก ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ร้านสะดวกซื้อ กระจุกตัวอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเบตง และมีบางส่วนอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักเช่น ชุมชนบ่อน้ำร้อน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อื่น ๆ มี ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ร้านซักรีด ร้านสะดวกซื้อ การให้บริการอินเทอร์เน็ต น้อยมาก

การเดินทางมาเบตงของนักท่องเที่ยวพบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเป็นกลุ่มหลัก และนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มรอง ทั้งสองกลุ่มมีการเดินทางมาด้วยตนเอง และบางส่วนมีการติดต่อบริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว โดยมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารและการจองโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย เช่น ทางโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต แต่อย่างไรก็ตามพบว่าปัจจุบันพบว่าบริษัทนำเที่ยวที่เปิดกิจการในพื้นที่เบตงมีน้อยและชุมชนท่องเที่ยวมีน้อยเช่นกันพบว่ามีชุมชนที่ให้บริการการท่องเที่ยว ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยวจุฬาภรณ์ 10 ชุมชนท่องเที่ยว กุญชิลิปัต

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้เทคนิคการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control Technique : AIC) โดยเริ่มจากขั้นตอนการสร้างความรู้ให้คุณค่า ต่อมาสร้างปฏิสัมพันธ์ และขั้นตอนสุดท้ายสร้างแนวปฏิบัติและการควบคุม

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เน้นภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่มได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนราชการ และนักวิชาการ นักวิจัยได้นำข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม เข้าสู่กระบวนการพัฒนา โดยมุ่งเน้นไปที่ฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีเป้าหมายต้องการให้ชุมชนในพื้นที่เบตง ได้นำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้าไปจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง เพื่อนำสู่ไป ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนอย่างแท้จริง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่จะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นทั้งในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะตลอดจนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชน เช่น ภูเขา น้ำตก ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้แก่ การแต่งกาย อาหารกิน เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวบ้านที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาในการอาชีพและการดำรงชีวิต เป็นมรดกอันทรงคุณค่า รวมถึงการเที่ยวชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยมีพื้นฐานจากคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวของเบตงจะใช้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตั้งเดิมท้องถิ่นไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน บริษัททางสังคมได้ผลกระทบน้อยที่สุด สร้างฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้กระจายไปสู่แต่ละชุมชนทั่วทุกตำบลของพื้นที่อำเภอเบตง

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมี 8 ขั้นตอนดังนี้

1. ร่วมกันคิดร่วมกันคุย
2. จัดตั้งคณะทำงาน
3. สำรวจและศึกษาข้อมูลชุมชน

- 4.จัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 5.กำหนดกิจกรรมและการให้บริการ
- 6.จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว
- 7.จัดการท่องเที่ยวนำร่อง
- 8.ติดตามและประเมินผล

การจัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยวและคัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมใน 5 ตำบล ประกอบด้วยตำบล 1) เบตง 2) ยะรม 3) ตาเนาะแมเราะ 4) อัยเยอร์เวง และ 5) ธารน้ำทิพย์ พัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคมมีต้นแบบ 5 รูปแบบกระจายทุกตำบลในพื้นที่เบตง และได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงและพื้นที่ตำบลตาเนาะแมเราะ จำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อนำเชื่อมกับการท่องเที่ยวพื้นที่อัยเยอร์เวง และพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง และชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ร่วมเป็นจำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกัน ต่อมากลุ่มนักวิจัยและชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง เป็นดังนี้ ได้ออกมาเป็น 3 รูปแบบที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ คือโปรแกรมวันเดียว โปรแกรม 2 วัน 1 คืน และโปรแกรม 3 วัน 2 คืน และในพื้นที่ชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ ได้พัฒนาโปรแกรมวันเดียว โปรแกรม 2 วัน 1 คืน

ส่วนด้านที่พักในพื้นที่อัยเยอร์เวงส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กที่สร้างโดยคนในชุมชนอัยเยอร์เวง ปัจจุบันยังไม่มีนักลงทุนภายนอกเข้ามาลงทุน อันเนื่องจากความไม่มั่นใจในพื้นที่ จุดนี้กลายเป็นข้อดีของพื้นที่ จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชาวบ้านที่ลงทุนสร้างที่พักขนาดเล็กไว้รองรับการท่องเที่ยว ปัจจุบันชาวบ้านในพื้นที่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเป็นกระแสต่อนักท่องเที่ยวเดินทางเที่ยวชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวงชื่อเสียงทำให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาพื้นที่อัยเยอร์เวงมาก พบว่าจำนวนที่พักมีจำนวน 30 กิจการ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่อัยเยอร์เวงเอง แต่อย่างไรก็พบว่าในช่วงเทศกาลที่พักในพื้นที่อัยเยอร์เวงมีไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนด้านที่พักในพื้นที่ชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อนมีที่พักทาง อบจ. จังหวัดยะลาได้สร้างไว้รองรับบริเวณบ่อน้ำร้อน และมีที่พักที่สวนดอกไม้และอุโมงค์ปิยมิตร ไว้รองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

ส่วนร้านอาหารในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง พบว่าส่วนใหญ่ยังคงเป็นร้านอาหารของชาวบ้านริมถนน เป็นร้านดั้งเดิมที่ให้บริการอาหารแก่คนในหมู่บ้าน กล่าวได้ว่าในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงยังไม่มีร้านอาหารที่ได้มาตรฐานที่คอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยได้ทดลองพัฒนารูปแบบร้านอาหารขึ้นมาใหม่ หนึ่งร้าน รองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 40-50 คน และได้นำเสนอร้านอาหาร ให้ใช้เมนูพื้นเมือง หรือเมนูพื้นที่ของอัยเยอร์เวง เช่น ต้มฮาลา เป็นต้น ส่วนร้านอาหารในพื้นที่ชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อนมีร้านอาหารที่เป็นของในชุมชนบริเวณบ่อน้ำร้อน และในพื้นที่สวนดอกไม้เมืองหนาว และบริเวณอุโมงค์ปิยมิตร ก็สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์รายได้ที่เกิดจากพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวในพื้นที่อัยเยอร์เวง โดยประมาณพบว่า ปี 2557 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 2,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 20,000 บาท ปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 50,000 คน สร้างได้ให้กับคนในชุมชนประมาณ 500,000 บาท และข้อมูลปี 2559 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยต่างภูมิภาค เข้ามาในพื้นที่ 150,000 – 200,000 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการ

ท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

การวิเคราะห์รายได้ที่เกิดจากพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน โดยประมาณพบว่า ปี 2557 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 100,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 10,000,000 บาท ปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 200,000 คน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนประมาณ 15,500,000 บาท และข้อมูลปี 2559-60 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยต่างภูมิภาค และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เข้ามาในพื้นที่ 200,000 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 20-25 ล้านบาทต่อปี เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

สรุปการพัฒนารูปแบบแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เข้ามาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว (Core Attractive) เพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว เพื่อนำประสบการณ์มาพัฒนาสร้างสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว นำร่องทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนอย่างแท้จริง

4. เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลไกและเครือข่ายที่จะไปสู่การจัดการที่ด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนราชการ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา

การสร้างกลไกและเครือข่ายที่จะไปสู่การจัดการที่ด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนราชการ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา

1. ส่วนราชการ

ส่วนราชการประกอบด้วย ศอบต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานนราธิวาสการท่องเที่ยวสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา กรมพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา เป็นต้น ส่วนหน่วยงานระดับพื้นที่ประกอบไปด้วยอำเภอเบตง เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลธารน้ำทิพย์ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง

2. ภาคเอกชน

ภาคเอกชนประกอบด้วยสมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวเบตง มีเครือข่ายผู้ประกอบการ ที่พัก ร้านอาหาร และเครือข่ายผู้ประกอบการนำเที่ยวนอกพื้นที่เบตง เช่นสมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ชุมชน

ชุมชนในพื้นที่อำเภอเบตง ประกอบด้วย 1) ชุมชนอัยเยอร์เวง ชุมชนประกอบด้วย มีเครือข่ายทะเลหมอก เครือข่ายที่พัก กลุ่มล่องแก่ง ชุมชนท่องเที่ยวกุนุงซิลิปัตที่ดำเนินงานโดยกลุ่มเยาวชน ชุมชนท่องเที่ยวจุฬาภรณ์ 10 2) ชุมชนตาเนาะแมเราะ ประกอบด้วย ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน มีเครือข่ายย่อย ๆ ประกอบด้วย สวนส้มช้าง สวนส้มสมชาย ปลายินในสายน้ำ ไก่เบตง สวนดอกไม้เมืองหนาว อุโมงค์ปิยะมิตร 3) ชุมชนท่องเที่ยวยะรม ประกอบด้วยกลุ่มกาแฟเบตง กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มนวดแผนโบราณ 4) เทศบาลเมืองเบตง ประกอบด้วยกลุ่มรถ

สวนนาชมเมืองเบตง และชุมชนตาแป๊ะเกาะกอตอ 5) ชุมชนท่องเที่ยวธารน้ำทิพย์ ประกอบด้วยชุมชนท่องเที่ยวบ้านชาโหล กลุ่มน้ำเที่ยวน้ำทะเลหมอกใต้ตง

4.สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานวิจัย

ประกอบไปด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวะ และโรงเรียน
กลไกที่สำคัญที่สร้างขึ้นนี้ ปัจจุบันกลายเป็นเครือข่ายในการพัฒนา โดยเกิดจากผลการวิจัยที่ได้ในแต่ละระยะ หรือแต่ละกิจกรรมนำไปสู่ ภาควิชาปฏิบัติเป็นระยะ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของแต่ละตำบล ข้อมูลชุดนี้ในพื้นที่เบตง ยังไม่เคยมีการรวบรวมในระดับอำเภอมามาก่อน ทางองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ตลอดระยะเวลาในโครงการวิจัยนี้ ที่ได้สร้างกลไกและเครือข่ายการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้ภาคเครือข่ายได้รู้จักกัน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ร่วมกันส่งตัวแทนของแต่ละตำบล ร่วมสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลอื่น ๆ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงาน และแต่ละพื้นที่ได้นำผลการวิจัยและความรู้ในระหว่างกระบวนการวิจัยนำมาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่หรือฐานทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของพื้นที่ตนเอง ต่อมาได้รูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นและเกิดการก่อร่างสร้างตัวกลไกใหม่ ๆ ขึ้นมากในแต่ละจุด เช่น ในระดับเยาวชน เกิดกลุ่มท่องเที่ยวของมูลนิธิ กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านชาโหลเต็ง ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน รถมอเตอร์ไซด์ในเขตเมืองเบตง กลไกเหล่านี้ได้ถูกทดสอบ และทดลองจากกิจกรรมการวิจัย โดยมีภาคีเครือข่ายระดับอำเภอเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีท่านนายอำเภอเบตง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกสมาคมการท่องเที่ยวเบตง และภาคประชาชนได้เข้ามาร่วมเป็นจำนวนมาก

เครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานบุคคล องค์การของหน่วยงานรัฐ องค์การเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจในการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มต่าง ๆ อยู่ต่างพื้นที่กันและกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีต่างก็มีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมายมีวิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันเป็นอย่างดีในระยะเวลา 12 เดือนผ่านระบบการติดต่อที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนานพอสมควร แม้ว่าบางช่วงเวลาอาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอแต่ก็มีการวางรากฐาน เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเปรียบเทียบการพัฒนาเมืองและเครือข่ายครั้งนี้มีระบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ ทางอินเทอร์เน็ต ทางไลน์ ใช้สำหรับการประสานงานเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อได้ในการเข้ามาร่วมเป็นเครือข่าย

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบทางสังคมที่ภาคีในเครือข่ายโดยเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือองค์กร เพื่อการแลกเปลี่ยนสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและทำงานร่วมกันเครือข่ายและเครือข่ายสร้างให้มีความถี่ของการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกลุ่มองค์กร หรือบุคคล ทั้งนี้เพื่อมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยน ทำกิจกรรม หรือการผลิตระหว่างองค์กรสมาชิก การจะสร้างให้เกิดเครือข่ายนั้นจำเป็นต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อนหน้านี้จะทำความตกลงกันเป็นองค์กรเครือข่ายการสร้างเครือข่ายอาจปรากฏในรูปของการจัดตั้งองค์กรใหม่ในการใช้เครือข่ายเป็นกลยุทธ์ในการทำงาน ภาระสำคัญมิได้อยู่ที่การสร้างเครือข่ายเท่านั้นแต่อยู่ที่การดำเนินงานบำรุงรักษาเครือข่ายด้วยการบริหารจัดการอย่าง

มีประสิทธิภาพให้ปฏิบัติการบรรลุเป้าหมายตลอดจนพัฒนาเครือข่ายให้ก้าวไปสู่การทำงาน ดังนั้นเครือข่ายนี้จะเห็นได้ว่าเครือข่ายมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ 1) กลุ่มบุคคลหรือองค์กร 2) กลุ่มเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ มีการประสานผ่านตัวบุคคลหรือองค์การ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆที่เป็นประโยชน์หรือบางครั้งอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน 3) มีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 4) มีความเป็นอิสระต่อกันหมายถึงแต่ละกลุ่มมีกิจกรรมและเป้าหมายของตนเองอยู่แล้ว การเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายเป็นขั้นเป็นขั้นเป็นการเข้ามาร่วมเพียงบางส่วนเพื่อทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกันเมื่อโครงการสำเร็จแล้ว และปัจจุบันเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตงยังคงอยู่

สรุปได้ว่าเครือข่ายนอกจากจะมีอุดมการณ์และความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นแล้วยังหมายถึงมีมิตรภาพที่ใกล้ชิดมีสายสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการสร้างมิตรภาพและสายสัมพันธ์มิใช่จะสร้างกันได้ข้ามคืนแต่หมายถึงการผ่านกระบวนการการทำงานความสำเร็จความล้มเหลวร่วมกันและปรึกษาหารือร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเบตง

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ที่ตั้ง :เป็นประตูสู่อาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือปัตตานี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ - ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน - ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี - อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม : ไก่เบตง ผักน้ำ หมีเบตง ทูเรียน มังคุด ส้มโชกุน ปลาจีน ปลานิล - ความปลอดภัยในระดับพื้นที่ - แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย - ภูมิประเทศสวยงาม และภูมิอากาศบริสุทธิ์ - ผลไม้ตามฤดูกาลที่มีจำนวนมาก - ความพร้อมของที่พักรับรอง เช่น บ่อน้ำร้อน สวนดอกไม้ อุโมงค์ปิยะมิตร1 อัยเยอร์เวง และในตัวเมือง - คนในพื้นที่อัธยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ - ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีลักษณะที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น สมุนไพร ไม้กระถาง ส้มโชกุน เงาะก้วย - การคมนาคมจากมาเลเซียมีความสะดวกสบาย - ประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่างไทย มาเลเซีย - ความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม	- บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา - โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนา ปรับปรุงและไม่เพียงพอ - แหล่งท่องเที่ยวขาดการทำนุบำรุง ดูแลรักษา และการบริหารจัดการที่ดี เช่น บ่อน้ำร้อน มีปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การเผาใบไม้ และสิ่งต่าง ๆ ปัญหาการกำจัดขยะในอำเภอเบตง - แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตร - ระยะทางจากเบตงเข้าสู่ตัวจังหวัดยะลาค่อนข้างไกลและลำบาก - การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง - ระบบการจัดการด้านตรวจคนเข้าเมืองเบตงยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว - การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว - ขาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยวยังขาดศูนย์ประชาสัมพันธ์และบริการนักท่องเที่ยว - ขาดศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน - ขาดตลาดนัดชุมชนเพื่อรองรับสินค้าชุมชน - ผลิตภัณฑ์ชุมชนยังขาดอัตลักษณ์ - ขาดรถนำเที่ยวเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว - การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน

โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
1. การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่าสองแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มีเพิ่มขึ้น 5. ชนชั้นกลาง วัยทำงานมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยว 6. การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ 7. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เข้าถึงกลุ่มท่องเที่ยวง่ายขึ้น 8. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมถึงสัตว์ป่า 3. มีคู่แข่งที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน คือ ด้านสะเดา แต่เบตงได้เปรียบที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4. มีการแข่งขันเพื่อชิงงบประมาณในการพัฒนาที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกันในอำเภอเบตงและใกล้เคียง 5. ขาดความร่วมมือในการผลักดัน หรือขับเคลื่อนให้เกิดผลในภาคเอกชนและชุมชน 6. สภาพเศรษฐกิจมาเลเซียส่งผลต่อค่าเงินริงกิตลดลงส่งผลให้คนมาเที่ยวน้อยลง

วิสัยทัศน์ การท่องเที่ยวเบตง

“การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคง สร้างคุณภาพชีวิตมั่นคง”

หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งพัฒนาเมืองเบตงไปสู่เมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ประชาชนมีความสุข มีอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคงประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีอาชีพที่มั่นคง มีสุขภาพดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคีภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสภาพของพื้นที่ ได้สังเคราะห์นโยบายของรัฐและสภาพของพื้นที่เบตงและระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ 5 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม
- 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป

4) การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

5) บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาโดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง	การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนาจังหวัด ยะลา	x				
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด ยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น	มีการพัฒนา น้อย	มีการพัฒนา น้อย	มีการพัฒนาน้อย	ไม่มีพัฒนา	ไม่มีพัฒนา

พบว่าโดยส่วนใหญ่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเบตง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เบตงมีช่องว่างในการพัฒนา เรื่องเหล่านี้ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้าน

การท่องเที่ยว 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกท่องเที่ยว 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มและ 5) การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่ามีช่องว่างในด้านที่ 1-3 มีการพัฒนาค่อนข้างน้อย และพบว่า ด้านที่ 4-5 ยังขาดการพัฒนา และสรุปโดยภาพรวมพบว่ามีช่องว่างในการพัฒนาระหว่างแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ เกือบทุกตำบล

จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัย โดยคำนึงถึงช่องว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับชาติ และการพัฒนาของจังหวัดยะลา และ หน่วยงานในพื้นที่อำเภอ จัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) นโยบายพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน หน่วยงานที่สำคัญได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดยะลา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ควรมีนโยบายสำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ ทั้ง 5 ตำบลของอำเภอเบตง

2) นโยบายด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยงานที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดยะลา โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานป่าไม้จังหวัด และสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ ทั้ง 5 ตำบลของอำเภอเบตง และควรมีนโยบายด้านการติดตามกำกับ ตรวจสอบ ดูแลผลกระทบจากการท่องเที่ยว

3) นโยบายสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงควรกำหนดนโยบายและสร้างมาตรการในการรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่เบตง และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ควรกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมและโฆษณาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงให้ครอบคลุมสินค้าและ การบริการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวในพื้นที่เบตงทั้ง 5 ตำบล เพื่อกระจายได้ตกถึงมือชาวบ้านและสนับสนุนผู้ประกอบการของชุมชน อย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างความยั่งยืน

4) นโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรสร้างและส่งเสริมแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ 5 ตำบลของอำเภอเบตง เพื่อให้คนในชุมชนการจัดการด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม โดยปลูกฝังจิตสำนึกของชุมชน และนักท่องเที่ยวให้ปกป้องและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และให้ความเคารพต่อภูมิปัญญาของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

5) นโยบายที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์มรดกทางความหลากหลายทางชีวภาพ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ของพื้นที่เบตง

6) นโยบายสร้างสนับสนุนการสร้างเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อกระตุ้นการติดต่อสื่อสารและประสานงานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

7) นโยบายกำหนดให้อำเภอเบตงเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้แนวทางการวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ในการกำหนดพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่นสร้างส่วนลดเรื่องภาษี ส่วนลด

ทางการค้า และให้สิทธิแก่ชาวบ้านและนักลงทุนท้องถิ่นในการการลงทุนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่นเงินกู้เพื่อการลงทุนด้านท่องเที่ยวในอัตราเบี้ยต่ำ ความรู้เรื่องจัดการท่องเที่ยวในมาตรฐานที่สูงขึ้น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ระบบการขนส่ง เป็นต้น

8) นโยบายส่งเสริมคนในพื้นที่เบตงพัฒนากิจการเพื่อสังคม เพื่อจัดการกับกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของประชาชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

9) นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG60A0039
 โครงการ: ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 นักวิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ จุสปาโล และคณะ
 Email: chairat.jus@hotmail.com
 ระยะเวลาโครงการ: 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2560 – 30 มิถุนายน 2561)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว 2) เพื่อศึกษาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม 3) เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาโดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว และ 4) เพื่อเพื่อสร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โครงการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การสำรวจ การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว เส้นทาง โปรแกรมท่องเที่ยว การทดลองท่องเที่ยว ประเมินผลการท่องเที่ยว พัฒนากลไกและเครือข่ายการท่องเที่ยว การสังเคราะห์ข้อมูลด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว สนทนากลุ่มย่อย และการประชุมระดมความเห็น พัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวมีจำนวน 85 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเลหมอก น้ำตก บ่อน้ำร้อน แก่ง และแหล่งทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร สวนส้ม สวนทุเรียน ประมงน้ำจืด และรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีสิ่งดึงดูดใจในระดับสูง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมวิถีชีวิตและชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจปานกลาง แหล่งท่องเที่ยวหลัก ๆ ส่วนมากมีความสะดวกในการเข้าถึงแต่หลายแหล่งยังขาดรถโดยสารประจำทาง และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคมมีต้นแบบ 5 รูปแบบกระจายทุกตำบลในพื้นที่เบตง และได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงและพื้นที่ตำบลตานะแมเราะ พบว่าโดยส่วนใหญ่พื้นที่เบตงมีช่องว่างในการพัฒนาโดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ เกือบทุกตำบล การวิจัยได้ก่อให้เกิดกลไกความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเบตงมากขึ้น ส่วนการพัฒนาการยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสภาพของพื้นที่ ได้สังเคราะห์นโยบายของรัฐและสภาพของพื้นที่เบตงและระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ได้ 5 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 1) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป 4) การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว 5) บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชน

คำหลัก: เบตง ทรัพยากร/แหล่งท่องเที่ยว ห่วงโซ่คุณค่า กลไกเครือข่าย ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว

Abstract

Project code: RDG60A0039
 Project title: Development Strategy the City of Betong for Sustainable Tourism
 Investigator: Asst. Prof. Dr.Chairat Jussapalo
 Email address: chairat.jus@hotmail.com
 Project duration: 1 year (From 1 July 2017 to 30 June 2018)

Development Strategy the City of Betong for Sustainable Tourism Objectives 1) To assess the potential of tourism resources and facilities 2) To study the value chain of tourism that contributes to the distribution of income to the community and society. 3) To analyze the gap in development by comparison between each the Nation strategic plan and strategic plan of the Local organization in betong 4) In order to build a mechanism for cooperation in the development of the city, Betong is a full-fledged tourist city and develop a strategic plan. to support the development of Betong as a sustainable tourism city. This research uses qualitative research methodology including survey, development of tourism value chain, tourism route Travel Experiences, Travel Evaluation. Develop mechanisms and networks for tourism, Strategic Tourism Information Synthesis Group discussion And Brainstorming Development of tourism strategies. The study found that there are 85 natural and cultural tourist attractions. Natural attractions include mountains, sea mists, waterfalls, hot springs, rapids, and cultural resources such as orange garden, freshwater fish, and various community enterprises. Nature attractions are high. Attractions, culture, lifestyle and community are moderately attractive. Most of the major tourist attractions are easily accessible, but many are still lacking in buses. And lack of facilities. Services and infrastructure for tourism. The value chain of tourism that contributes to the distribution of income to the community and society. There are five models distributed in each district in the Betong area. It has been implemented in the area of Ayerwang and Tanaomaroa Community. On the other hand, In most of the Betong area, there is a gap in the development of comparison between different tourism strategies in almost every district. The research has created a mechanism and network for cooperation in the development of tourism. The development of the tourism strategy in line with the state policy and the condition of the area. 5 strategies include: 1) development of tourism products and services, both in terms of identity, way of life, culture, tradition and environment; 2) the development of tourism products and services; Develop infrastructure and facilities. 3) Develop the capacity of tourism personnel in the system to be competitive. 4) The balance of tourists through niche marketing. Ensuring safety for tourists. 5) Integrating tourism management. And promoting community-based cooperation. Public and private

Key Words: Betong , Tourism resources , Tourism Value chain, Network Mechanism Development of tourism, Tourism Strategic Planning

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(2)
บทคัดย่อไทย	(16)
Abstract	(17)
สารบัญ	(18)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	7
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว	9
2.2 การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	13
2.3 ภูมิทัศน์เมือง	16
2.4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	20
2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการจัดการ	24
2.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่	32
2.7 การมีส่วนร่วมของชุมชน	35
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	44
3.2 ขอบเขตการศึกษาของการวิจัย	47
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	48
3.4 ความเที่ยงตรง และ ความน่าเชื่อถือ	49
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและ โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว	50
4.2 ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ไปสู่ชุมชนและสังคม	170
4.3 วิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผน ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบท ด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว	257

4.4 กลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำ แผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	289
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	324
5.2 ข้อเสนอแนะ	333
บรรณานุกรม	346
ภาคผนวก	351

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 โมเดลการพัฒนาเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน	2
ภาพที่ 2.1 วงจรการท่องเที่ยว	10
ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบจินตภาพของเมือง	18
ภาพที่ 2.3 ห่วงโซ่คุณค่า	27
ภาพที่ 2.4 องค์ประกอบของกระบวนการในโซ่อุปทาน	28
ภาพที่ 2.5 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันตามแนวคิดระบบเพชร	29
ภาพที่ 2.6 กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่	32
ภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	43
ภาพที่ 4.1 แผนที่แบ่งเขตการปกครอง อำเภอเบตง	53
ภาพที่ 4.2 แผนที่เส้นทางเชื่อมโยงสู่เมืองเบตง	56
ภาพที่ 4.3 แผนที่ท่องเที่ยวเบตง	58
ภาพที่ 4.4 แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง	62
ภาพที่ 4.5 น้ำตกสอยดาว	63
ภาพที่ 4.6 หมู่บ้านปิยะมิตร	64
ภาพที่ 4.7 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เที่ยวไปชิมไป)	62
ภาพที่ 4.8 น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9	65
ภาพที่ 4.9 จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง	66
ภาพที่ 4.10 น้ำตกละออกรุง	66
ภาพที่ 4.11 น้ำตกปลาสาหร่ายน้ำปัดตานี	67
ภาพที่ 4.12 ถ้ำพญางู	67
ภาพที่ 4.13 แกรนแคนยอน	68
ภาพที่ 4.14 ถ้ำนางพราย	68
ภาพที่ 4.15 บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ	66
ภาพที่ 4.16 น้ำตกนากอเล็ก	69
ภาพที่ 4.17 ชนเผ่าซาไกนากอ	70
ภาพที่ 4.18 น้ำตกอัยเยอร์เวงควีนล่าง	70

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.19 สะพานแขวนแตปูซู	71
ภาพที่ 4.20 วัดพุทธมงคล	71
ภาพที่ 4.21 ทะเลหมอกกุงงซิลิปัต	72
ภาพที่ 4.21 กว๊านจับแซ่ชา	72
ภาพที่ 4.23 ล่องแก่งช่องแคบ	73
ภาพที่ 4.24 น้ำตกช่องแคบ	73
ภาพที่ 4.25 น้ำตกหินขาว	74
ภาพที่ 4.26 น้ำตกสายมาเลย์	74
ภาพที่ 4.27 ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้	75
ภาพที่ 4.28 แหล่งชมนกเงือกสัตว์ป่าฮาลา	75
ภาพที่ 4.29 หมู่บ้านประวัติศาสตร์ จุฬาภรณ์พัฒนา 10	76
ภาพที่ 4.30 หมู่บ้านฮาลา	77
ภาพที่ 4.31 ปากคลองฮาลา	77
ภาพที่ 4.32 ป่าบาลาฮาลา	78
ภาพที่ 4.33 น้ำตกโต๊ะโม๊ะ	79
ภาพที่ 4.34 ฝูงกระทิง	79
ภาพที่ 4.35 ชนเผ่าอัสลี	80
ภาพที่ 4.36 นกเงือก	81
ภาพที่ 4.37 แหล่งท่องเที่ยวตำบลตานะแมเราะ	87
ภาพที่ 4.38 อุโมงค์ค่ายใหญ่	88
ภาพที่ 4.39 จุดชมผกน้ำ	88
ภาพที่ 4.40 น้ำตก 12 ชั้น	89
ภาพที่ 4.41 สวนดอกไม้เมืองหนาว	89
ภาพที่ 4.42 อุโมงค์ปิยะมิตร	90
ภาพที่ 4.43 น้ำตกอินทสร	90
ภาพที่ 4.44 ต้นไม้พันปี	91
ภาพที่ 4.45 ปลาจิ้นในสายน้ำ	91

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.46 สวนส้มโชกุน	91
ภาพที่ 4.47 ปลานิลในสายน้ำ	92
ภาพที่ 4.48 เหมืองแร่	92
ภาพที่ 4.49 วัดบ่อน้ำร้อน	92
ภาพที่ 4.50 ฟาร์มไก่เบตงหรือหมู่บ้านไก่เบตง	93
ภาพที่ 4.51 บ่อน้ำพุร้อน	93
ภาพที่ 4.52 เฉาก๊วยโบราณ	94
ภาพที่ 4.53 วัดจันทร์ธาดาประชาราม	94
ภาพที่ 4.54 แหล่งท่องเที่ยวตำบลยะรม	100
ภาพที่ 4.55 จุดชมวิวเมืองเบตง บูกี้ตักือแล	101
ภาพที่ 4.56 น้ำตกคลองกาเดาะ	101
ภาพที่ 4.57 สนามบินเบตง	102
ภาพที่ 4.58 สำนักสงฆ์จันทรदनาราม	102
ภาพที่ 4.59 อ่างเก็บน้ำจันทรรัตน์	102
ภาพที่ 4.60 จุดชมวิวกุหาหัวโล้น	103
ภาพที่ 4.61 กลุ่มกาแพโบราณเบตง	103
ภาพที่ 4.62 กลุ่มข้าวหลามกระบอกยาว	103
ภาพที่ 4.63 แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลเบตง	108
ภาพที่ 4.64 วัดพุทธาธิวาส	108
ภาพที่ 4.65 พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ	109
ภาพที่ 4.66 พระพุทธธรรมกายมงคลประยูรเกศานนท์สุพพิธาน	110
ภาพที่ 4.67 มัสยิดกลางอำเภอเบตง	110
ภาพที่ 4.68 วัดกวนอิม	111
ภาพที่ 4.69 ศาลเจ้าไต่ะนิ	112
ภาพที่ 4.70 อาคารมูลนิธิอำเภอเบตง	113
ภาพที่ 4.71 หอนาฬิกาหมู่บ้านคูเมือง	113
ภาพที่ 4.72 อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์	114

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.73 ตูไปรษณีย์สูงใหญ่ที่สุดในโลก	115
ภาพที่ 4.74 ป้ายใต้สุดสยาม	116
ภาพที่ 4.75 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	116
ภาพที่ 4.76 พิพิธภัณฑ์เมืองเบตง	117
ภาพที่ 4.77 ศูนย์กีฬาากลางหุบเขา	118
ภาพที่ 4.78 สวนสุดสยาม	118
ภาพที่ 4.79 แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์	125
ภาพที่ 4.80 ช่องแคบลูโบ๊ะตุติเนิง	126
ภาพที่ 4.81 บ่อปลาอาหารฮาลาล	127
ภาพที่ 4.82 อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์	127
ภาพที่ 4.83 จุดชมวิว 2 แผ่นดิน	128
ภาพที่ 4.84 น้ำตกธารน้ำทิพย์	128
ภาพที่ 4.85 หลักเขตสยาม ร.5	129
ภาพที่ 4.86 น้ำตกหัวใจ	129
ภาพที่ 4.87 หลักจำลอง 54 เอ	130
ภาพที่ 4.88 ใต้จุดประเทศไทย หลักเขต 54A	131
ภาพที่ 4.89 ลักษณะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติสวนดอกไม้เมืองหนาว	141
ภาพที่ 4.90 ลักษณะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติทะเลหมอกอัยเยอร์เวง (ขวา)	141
ภาพที่ 4.91 ลักษณะถนนและทางแยกไปทะเลหมอกอัยเยอร์เวง	142
ภาพที่ 4.92 รูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ภายในสำนักสงฆ์จันทน์นาราม	143
ภาพที่ 4.93 ลักษณะทางกายภาพภายในบริเวณสำนักสงฆ์	148
ภาพที่ 4.94 ลักษณะทางกายภาพภายในบริเวณสำนักสงฆ์ปัจจุบัน	149
ภาพที่ 4.95 ผังการปรับปรุงภูมิทัศน์สำนักสงฆ์จันทน์นาราม ตำบลยะรม	150
ภาพที่ 4.96 มุมมองจากภายนอกอาคารบริเวณสระน้ำและน้ำพุ	151
ภาพที่ 4.97 มุมมองจากภายในอาคารบริเวณสระน้ำและน้ำพุ	151
ภาพที่ 4.98 มุมมองทางเดินโดยรอบสำนักสงฆ์	152
ภาพที่ 4.99 ลักษณะทางกายภาพภายในสวนไม้ดอกไม้เมืองหนาวปัจจุบัน	153

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.100 ลักษณะทางกายภาพภายใต้จอตรถสวนไม้ดอกเมืองหนาวปัจจุบัน	154
ภาพที่ 4.101 ลักษณะทางกายภาพภายใต้ถนนทางขึ้นที่จอตรถสวนไม้ดอกเมืองหนาวปัจจุบัน	154
ภาพที่ 4.102 ลักษณะทางกายภาพที่ตั้งสถานีเคเบิลคาร์อุโมงค์ปิยมิตรปัจจุบัน	155
ภาพที่ 4.103 เส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างสวนไม้ดอกเมืองหนาวและอุโมงค์ปิยมิตรปัจจุบัน	155
ภาพที่ 4.104 แนวทางเสนอแนะรูปแบบสถานีกระเช้าลอยฟ้า	156
ภาพที่ 4.105 แนวทางเสนอแนะรูปแบบสถานีกระเช้าลอยฟ้า มุมมองพื้นที่บริการภายในอาคาร	157
ภาพที่ 4.106 มุมมองภูมิทัศน์โดยรอบสถานีกระเช้าลอยฟ้า	157
ภาพที่ 4.107 พื้นที่ส่วนบริการและร้านค้าจุดชมวิวปัจจุบัน	158
ภาพที่ 4.108 พื้นที่ส่วนบริการและร้านค้าจุดชมวิวปัจจุบัน	159
ภาพที่ 4.109 ผังบริเวณทางขึ้นจุดชมวิวทะเลหมอก	160
ภาพที่ 4.110 มุมมองทางขึ้นด้านหน้าส่วนพื้นที่บริการ	161
ภาพที่ 4.111 มุมมองอาคารร้านค้า	162
ภาพที่ 4.112 มุมมองภูมิทัศน์โดยรอบอาคาร	162
ภาพที่ 4.113 ลักษณะทางกายภาพของสวนทุเรียนปัจจุบัน	163
ภาพที่ 4.114 ลักษณะทางกายภาพของอ่างน้ำปัจจุบัน	164
ภาพที่ 4.115 มุมมองถนนสายหลักเข้าสู่โครงการปัจจุบัน	165
ภาพที่ 4.116 ลักษณะทางกายภาพด้านหน้าโครงการ	165
ภาพที่ 4.117 ผังและการจัดโซนนิ่ง (Zoning) ตลาดสวนทุเรียน	166
ภาพที่ 4.118 รูปแบบชุมทางเข้าตลาดสวนทุเรียน	167
ภาพที่ 4.119 มุมมองร้านค้า	168
ภาพที่ 4.120 มุมมองร้านค้าริมน้ำ	168
ภาพที่ 4.121 มุมมองพื้นที่จัดบุฟเฟ่ต์ทุเรียน.	169
ภาพที่ 4.122 มุมมองพื้นที่จัดการแสดง	169
ภาพที่ 4.123 มุมมองภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ร้านค้าและพื้นที่นั่งพักผ่อนตลาดสวนทุเรียน	170
ภาพที่ 4.124 ห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยวเบตง	172
ภาพที่ 4.125 การประชุมระดมความคิดเห็น การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยว	202
ภาพที่ 4.126 อัยเยอร์เวงโมเดล	206

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.127	เส้นทางการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง	209
ภาพที่ 4.128	การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อัยเยอร์เวง	210
ภาพที่ 4.129	การทดสอบเส้นทางท่องเที่ยว	210
ภาพที่ 4.130	เกาะหวด	211
ภาพที่ 4.131	โปรแกรมเที่ยววันเดียวอัยเยอร์เวง	211
ภาพที่ 4.132	โปรแกรมเที่ยว 2 วัน 1 คืนที่อัยเยอร์เวง	212
ภาพที่ 4.133	โปรแกรมเที่ยว 3 วัน 2 คืนที่อัยเยอร์เวง	213
ภาพที่ 4.134	กลุ่มอัยเยอร์เวงโฮมสเตย์	219
ภาพที่ 4.135	แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน	215
ภาพที่ 4.136	คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน	217
ภาพที่ 4.137	กิจกรรมสกรีนเสื้อ โอเคเบตง	220
ภาพที่ 4.138	การเลี้ยงไก่เบตง	221
ภาพที่ 4.139	คณะกรรมการทดลองการท่องเที่ยวสวนส้มโชกุนเบตง	222
ภาพที่ 4.140	สวนส้มโชกุนเบตง	222
ภาพที่ 4.141	สวนดอกไม้เมืองหนาว	223
ภาพที่ 4.142	แปลงขึ้นบันไดผักน้ำ	223
ภาพที่ 4.143	แปลงผักน้ำเบตง	224
ภาพที่ 4.144	ทางเดินภายในอุโมงค์ปิยะมิตร 1	225
ภาพที่ 4.145	การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวบ้านโซโห	228
ภาพที่ 4.146	น้ำตกหัวใจ	228
ภาพที่ 4.147	ความหลากหลายของพันธุ์ไม้ที่สวยงาม	229
ภาพที่ 4.148	เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวชาโห	230
ภาพที่ 4.149	การพบปะพูดคุยเรื่องการท่องเที่ยวชาโห	232
ภาพที่ 4.150	ยางแผ่นยาว	232
ภาพที่ 4.151	จุดถ่ายรูปที่ธารน้ำใส	233
ภาพที่ 4.152	บ่อปลาจีน	233
ภาพที่ 4.153	ไก่ตอนเก้าช้างสับ	234
ภาพที่ 4.154	หนวดมังกรผัด	234

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.155 ชุมชนทดลองท่องเที่ยวน้ำตกหัวใจ	235
ภาพที่ 4.156 แผนที่เส้นทางรถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง	237
ภาพที่ 4.157 การเปิดตัวรถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง	237
ภาพที่ 4.158 รถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง	238
ภาพที่ 4.159 การบรรยายบนรถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง	238
ภาพที่ 4.160 กลุ่มกาแฟโบราณเบตง	240
ภาพที่ 4.161 กาแฟเบตง	240
ภาพที่ 4.162 กลุ่มข้าวหลามกระบอกยาว	241
ภาพที่ 4.163 กลุ่มหัตถกรรม	241
ภาพที่ 4.164 แผนที่ท่องเที่ยวชุมชนยะรม	242
ภาพที่ 4.165 หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10	244
ภาพที่ 4.166 ต้นไม้ใหญ่	245
ภาพที่ 4.167 เส้นทางท่องเที่ยวบ้านจุฬาภรณ์ 10	246
ภาพที่ 4.168 คณะทดสอบเส้นทาง	250
ภาพที่ 4.169 กิจกรรมแนะนำตัวผู้ประกอบการ	250
ภาพที่ 4.170 ทดสอบเส้นทางล่องแก่ง	251
ภาพที่ 4.171 ผู้ประกอบการชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง	251
ภาพที่ 4.172 ผู้ประกอบการชมน้ำตกเฉลิมพระพระเกียรติ ร 9	252
ภาพที่ 4.173 ผู้ประกอบการชมการผลิตกาแฟอัยเยอร์เวง	252
ภาพที่ 4.174 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ประกอบการทัวร์	252
ภาพที่ 4.175 ผู้ประกอบการชมสะพานแขวนแตปูซู	253
ภาพที่ 4.176 กิจกรรม สกรีน โอเคเบตง	253
ภาพที่ 4.177 เรียนรู้การเลี้ยงไก่เบตง	254
ภาพที่ 4.178 เที่ยวชมสวนส้มโชกุนเบตง 200 ไร่	254
ภาพที่ 4.179 เที่ยวสวนดอกไม้เมืองหนาวและพูดคุยกับประกอบการ	254
ภาพที่ 4.180 ชมการสาธิตและรับฟังการบรรยายการปลูกผักน้ำเบตง	255
ภาพที่ 4.181 กลุ่มส่งอาชีพสตรีลูโป๊ะปือเด	255

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.182 กลุ่มผลิตข้าวหลามกระบอกยาว	256
ภาพที่ 4.183 ผู้ประกอบการทดลองกิจกรรมการนั่งรถสวนชมเมือง	256
ภาพที่ 4.184 วิทยากรบรรยายเส้นทางรถสวน	256
ภาพที่ 4.185 จุดแวะพักเพื่อให้ซื้อสินค้าจำพวกของฝาก	257
ภาพที่ 4.186 พิธีเปิดรถสวนเมืองเบตงโดยนายอำเภอเบตง	257
ภาพที่ 4.187 สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังอาเซียน	263
ภาพที่ 4.188 ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)	279
ภาพที่ 4.189 เบตงเมืองแห่งเศรษฐกิจและการลงทุน	291
ภาพที่ 4.190 ตัวแบบการพัฒนากลไกและเครือข่ายท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน	293
ภาพที่ 4.191 เป้าหมายการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่เบตง	294
ภาพที่ 4.192 การปรับเปลี่ยนแนวคิด	295
ภาพที่ 4.193 เครือข่ายและกลไกพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	298
ภาพที่ 4.194 กิจกรรมการวิจัยที่พัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตง	304
ภาพที่ 4.195 แบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ (Diamond Model)	310
ภาพที่ 5.1 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเบตง	336
ภาพที่ 5.2 แนวทางการสร้างกลไกและเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตง	341

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	แสดง SWOT Analysis	25
ตารางที่ 2.2	แสดง TOWS Matrix	25
ตารางที่ 4.1	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง	82
ตารางที่ 4.2	การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง	86
ตารางที่ 4.3	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตานะแมเราะ	95
ตารางที่ 4.4	การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตานะแมเราะ	99
ตารางที่ 4.5	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลยะรม	104
ตารางที่ 4.6	การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลยะรม	106
ตารางที่ 4.7	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง	120
ตารางที่ 4.8	การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง	123
ตารางที่ 4.9	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์	131
ตารางที่ 4.10	การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์	134
ตารางที่ 4.11	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา	136
ตารางที่ 4.12	ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเบตง	137
ตารางที่ 4.13	สรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง	138
ตารางที่ 4.14	การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงโดยภาพรวม	173
ตารางที่ 4.15	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	175
ตารางที่ 4.16	สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา พ.ศ. 2552 – 2558	175
ตารางที่ 4.17	การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่องเที่ยว อำเภอเขาชัยสน	182
ตารางที่ 4.18	การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนรำแดง	187
ตารางที่ 4.19	รายชื่อกรรมการท่องเที่ยวชาโหล่แดง หมู่ที่ 4 ตำบลธารน้ำทิพย์	227
ตารางที่ 4.20	สถิตินักท่องเที่ยวโลก	259
ตารางที่ 4.21	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางท่องเที่ยวในอาเซียน	262
ตารางที่ 4.22	การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน	263
ตารางที่ 4.23	จำนวนที่นั่งสายการบินเข้ามายังภูมิภาคอาเซียน	264
ตารางที่ 4.24	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวรายจังหวัดระหว่างปี 2556-2559	267
ตารางที่ 4.25	รายได้จากการท่องเที่ยวรายจังหวัด ระหว่างปี 2556 – 2559	268
ตารางที่ 4.26	จำนวนผู้เข้าพักแรมและระยะพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างปี 2556 – 2559	269
ตารางที่ 4.27	การวิเคราะห์กลุ่มนักท่องเที่ยว	271
ตารางที่ 4.28	สรุปประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	272
ตารางที่ 4.29	สรุปประเด็นโอกาส และภัยคุกคาม ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเบตง	276

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	283
ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเบตง	308
ตารางที่ 4.32 ประเมินเป้าหมายจำนวนและรายได้การท่องเที่ยวเบตง	312
ตารางที่ 4.33 สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT ระดับพื้นที่เบตง	313
ตารางที่ 4.34 การวิเคราะห์ประเด็นทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเบตง	315
ตารางที่ 4.35 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม	313
ตารางที่ 4.36 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	320
ตารางที่ 4.37 พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป	323
ตารางที่ 4.38 การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	325
ตารางที่ 4.39 การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	326
ตารางที่ 5.1 สรุปผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอเบตง	328
ตารางที่ 5.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวเบตงจำแนกตามเขตการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยว	331
ตารางที่ 5.3 สรุป SWOT	334
ตารางที่ 5.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเบตงจำแนกตามเขตการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยว	337
ตารางที่ 5.5 ผลการวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	343

บทที่ 1

บทนำ

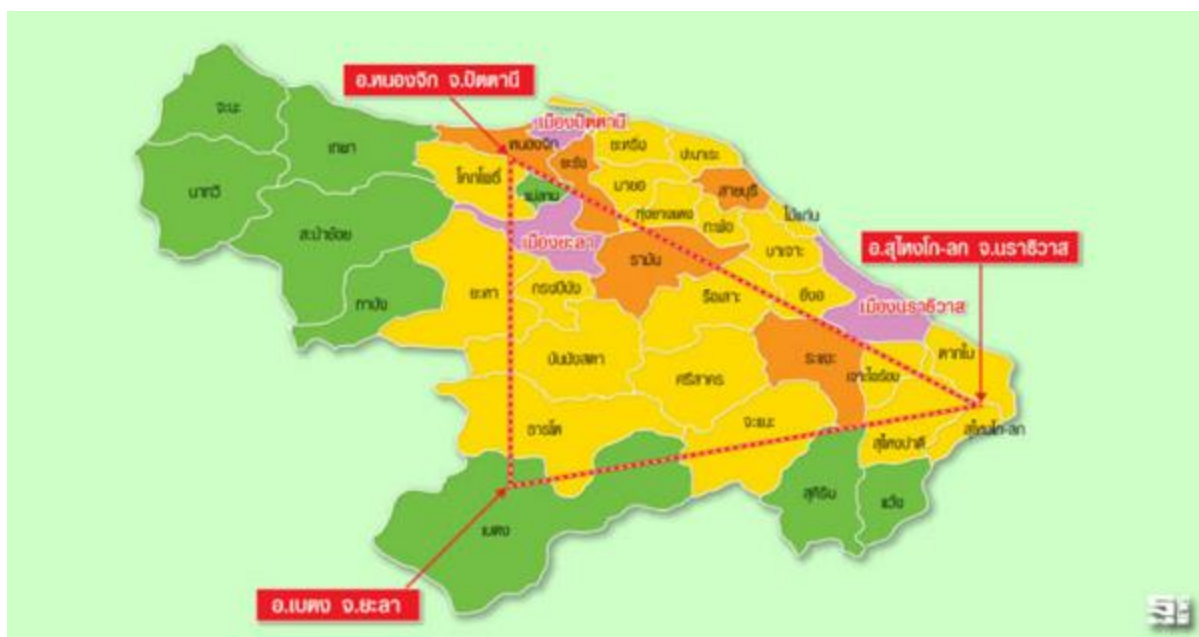
โครงการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในส่วนของบทที่ 1 บทนำ นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์วิจัย คำถามการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประชากรโลก พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2557 มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกจำนวนทั้งสิ้น 1,135 ล้านคน สร้างรายได้ทั่วโลก 1,245 พันล้านเหรียญสหรัฐ (UNWTO, 2015) และในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นอาวุธทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลด้านสถิติของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งได้ระบุว่าในปี 2559 ตลอดทั้งปีมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 32.6 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.65 ล้านล้านบาท (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

ส่วนตลาดไทยเที่ยวไทยมากถึง 145 ล้านคน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.32 ทำให้เกิดจำนวนเม็ดเงินหมุนเวียนถึง 8.66 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.84 โดยรวมทั้งสองตลาดแล้วคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 ทำรายได้ 2.52 ล้านล้านบาท บรรลุเป้าหมายที่ของปี 2559 ที่ตั้งยอดรายได้จากการท่องเที่ยวไว้ที่ 2.4 ล้านล้านบาท (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) และทำให้ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมจากหลายภาคส่วน จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลข้างต้น การท่องเที่ยวได้สร้างรายได้อย่างมหาศาลและมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี โดยปี 2559 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท., 2559) ได้กำหนดให้เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทยหรือ Thainess หมายถึง วัฒนธรรมไทยซึ่งทุกสิ่งที่มีในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นคน ประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรม ธรรมชาติ ภาษา การแต่งกาย เป็นต้น ที่ถูกส่งมอบจากรุ่นสู่รุ่น หรือถูกปรับปรุง ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะมีในลักษณะที่เป็นแบบดั้งเดิม และแบบร่วมสมัย ซึ่งปัจจัยทั้งหมดถูกนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยการสร้างจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เชิงพื้นที่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่นักท่องเที่ยว ปีท่องเที่ยววิถีไทยจึงเป็นการเปิดเผยตัวตนที่จริงของความเป็นไทยในรูปของผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ

รัฐบาลชุดปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญกับ การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้เพื่อสนับสนุนเมืองต้นแบบตามนโยบายรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา เมืองต้นแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการสร้างฐานเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ในพื้นที่สำคัญของจังหวัดชายแดนใต้ ภายใต้โมเดลสามเหลี่ยมการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันประกอบด้วย 3 พื้นที่ คือ 1) อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เมืองต้นแบบเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้า 2) อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส เมืองการค้าชายแดนระหว่างประเทศ และ 3) อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เมืองต้นแบบการพัฒนาที่พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งเน้นสร้างฐานเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ (ภาพที่ 1.1)



ภาพที่ 1.1 โมเดลการพัฒนาเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
ที่มา: สถาบันฮาลาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ออนไลน์ <http://www.halinst.psu.ac.th/th/>)

นอกจากนี้การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้เพื่อสนับสนุนเมืองต้นแบบตามนโยบายรัฐบาลยังสอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศวิสัยทัศน์ในการนำพาประเทศเพื่อ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในส่วนทางเศรษฐกิจได้ใช้แนวคิดเรื่อง ประเทศไทย 4.0 เพื่อจัดระบบ ปรับทิศทาง และหาทางพัฒนาประเทศ ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงในศตวรรษที่ 21 โดยกลุ่มเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2) กลุ่มสาธารณสุข 3) กลุ่มเครื่องมือและหุ่นยนต์ 4) กลุ่มดิจิทัล และ 5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ด้านการบริการและการท่องเที่ยว และนอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้หลายประการ เช่น โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยให้ความสำคัญในระดับท้องถิ่น สร้างระบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยว ระดับประเทศจนถึงระดับนานาชาติ

การวิเคราะห์สภาวะการณ์และศักยภาพของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ข้อมูลการวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น จากการสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นแต่ละจังหวัด กลุ่มจังหวัดได้มอบหมายให้แต่ละจังหวัดดำเนินการสำรวจความต้องการของประชาชนผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) และกลุ่มจังหวัดนำมาประมวลเป็นภาพรวมความต้องการผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) ภาคใต้ชายแดน ตามความสำคัญ ดังนี้สรุปภาพรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน มีทั้งหมด 5 ด้าน (1) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนประสบปัญหาการก่อความไม่สงบ ซึ่งมีอยู่อย่างต่อเนื่องในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และจังหวัดสงขลา (4 อำเภอ) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนรู้สึกถึงความปลอดภัยในการดำรงชีวิต สร้างความ

เข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้การแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ยังเป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (2) ด้านเศรษฐกิจ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ราคาสินค้าแพงและค่าครองชีพสูง ประชาชนขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาคุณภาพการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรขาดตลาดรองรับผลผลิตและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งระบบโครงข่ายคมนาคมที่ได้มาตรฐาน (3) ด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ขาดการดูแลและปรับปรุง ไม่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ขาดการส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบุกรุกทำลายป่าเพื่อที่ดินทำกินและสิ่งปลูกสร้างปัญหาขยะมูลฝอย และคุณภาพของแหล่งน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งชุมชนใกล้เคียงใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจากคลื่นทะเล ภัยแล้งและอุทกภัยที่ประสบปัญหา ทั้งเขตเมืองและชนบทเป็นประจำทุกปี (5) ด้านสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อัตราการศึกษาต่อย่อย การแพร่ระบาดของยาเสพติด บุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ ประชาชนขาดความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ถูกกลืน

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดยะลา ระยะ 5 ปี แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดยะลา และแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผ่านมามีได้มีผลการวิจัยมารองรับทำให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เบตงยังไม่เคยมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ระดับชุมชน ระดับตำบล และระดับอำเภอ ทำให้เกิดช่องว่างในการพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการชุมชนและพื้นที่ ดังนั้นควรใช้กระบวนการวิจัยสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนในแต่ละตำบล เพื่อที่จัดกลุ่มศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและค้นหาความต้องการของชุมชนในแต่ละพื้นที่มาเป็นตัวตั้งต้นในการพัฒนาศาสตร์พัฒนาเบตงอย่างยั่งยืนในทุกมิติโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ถ้าระดับท้องถิ่นมีข้อมูลในการเคลื่อนงานด้านท่องเที่ยวที่ถูกต้องสมบูรณ์ คาดว่าในแต่ละพื้นที่สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยวในระดับพื้นที่หรือระดับท้องถิ่น ซึ่งมีคนในชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวและถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเรื่องการจัดทรัพยากรของชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยยึดหลักสำคัญ 3 ประการ เป็นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของ วิถีธรรมชาติภายใต้กรอบแนวคิดและขบวนการทางนิเวศ เป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้มีความหลากหลายของทรัพยากร และเป็นการพัฒนาที่มีทั้งมิติของการอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของคนในปัจจุบัน และลูกหลานในอนาคต

การท่องเที่ยวนอกจากการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนอัตลักษณ์ของผู้คนที่สืบทอดมรดกของบรรพบุรุษแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ลดความขัดแย้งภายในสังคม เช่น กรณีการเดินทางไปทัศนศึกษาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของผู้คนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ความไม่สงบในพื้นที่ ได้มีโอกาสบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตัวเอง ทำให้ผู้คนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ ได้เข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งทำให้เกิดความเห็นใจ และช่วยเป็นกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดใต้สุดของประเทศไทย มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภท ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วิถีวัฒนธรรม และธรรมชาติ ที่ล้วนมีเอกลักษณ์ น่าค้นหา ยะลามีเนื้อที่ประมาณ

4,512 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดเดียวในภาคใต้ที่ไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่ปกคลุมด้วยผืนป่าอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ราบมีน้อย และถูกใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นพื้นที่ตั้งชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม จังหวัดยะลาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองยะลา อำเภอเบตง อำเภอบันนังสตา อำเภอเยหา อำเภอรามัน อำเภอธารโต อำเภอกาบัง และอำเภอกรงปินัง

ส่วนอำเภอเบตง เป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่ในจังหวัดยะลา นับเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทย โดยมีลักษณะเป็นหัวหอกยื่นเข้าไปในประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาสนการาศรี มีเนื้อที่ประมาณ 1,328 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ 140 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 1,220 กิโลเมตร ด้วยภูมิประเทศของอำเภอเบตง ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงจึงทำให้เบตงมีอากาศดี และมีหมอกตลอดปี ดังคำขวัญประจำอำเภอที่ว่า เมืองในหมอก ดอกไม้งาม ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน อำเภอเบตงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล ได้แก่ 1) เบตง 2) ยะรม 3) ตาเนาะแมเราะ 4) อัยเยอร์เวง และ 5) ธารน้ำทิพย์ แต่ละตำบลมีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง เป็นผู้ดูแลพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง มีพื้นที่ครอบคลุมในแต่ละตำบล และแต่ละองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีความต้องการในพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และบางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระยะยาวด้วยเช่นกัน เพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน

เมื่อวันที่ 2930 ธันวาคม 2559 คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล และพบผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เพื่อพูดคุยแนวทางการทำวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ให้ข้อมูลตรงกันและพบว่าเกือบทุกตำบลมีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น น้ำตก บ่อน้ำร้อน และแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลเบตง และยังมีแหล่งที่น่าสนใจแต่ยังไม่ได้พัฒนามากนักและคาดว่าจะสามารถพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวได้ในอนาคต เช่น แหล่งเที่ยวบริเวณ ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ป่าบาลา ฮาลา เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวของเบตงที่ผ่านมายังไม่ได้มีนักวิชาการได้เข้ามาศึกษาวิจัย ในเรื่องการศึกษาภาพการท่องเที่ยว การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปสู่แผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งอำเภอเบตง แม้ว่าในบางพื้นที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันเกิดจากการดำเนินของบางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลเมืองเบตง ที่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในเขตเทศบาลและรวมถึงให้การสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวตามองค์ความรู้ที่พอมีอยู่ แหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งปัจจุบันภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนดอกไม้เมืองหนาว อุโมงค์ปิยมิตร และบางแหล่งท่องเที่ยวขับเคลื่อนและดำเนินการโดยคนในชุมชน เกิดเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนบางจุดที่โดดเด่น ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านจุฬารณพัฒนา 10 จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้พบว่าการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ ที่ผ่านมาในการพัฒนาเมืองเบตงเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของเบตงยังมีข้อมูลน้อยมาก ที่นำข้อมูลมาตั้งต้นเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น และจากการลงพื้นที่สอบถามความเร่งด่วนจากท่านนายกเทศมนตรีเมืองเบตงและคณะผู้บริหารในการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตง ทางเทศบาลมีความต้องการให้นักวิชาการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของเบตงที่สำคัญทั้งหมด เพื่อการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

ส่วนประเด็นเรื่องบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การบริการประกอบด้วย ที่พักแรม ร้านอาหารและสถานบันเทิง การบริการน้ำดื่มและมัคคุเทศก์ สินค้าที่ระลึก ระเบียบการเข้าออกประเทศ ส่วนโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ระบบการขนส่ง ได้แก่เส้นทาง ถนน จุดจอดรถ ระบบการจัดส่งประปา ไฟฟ้าและพลังงาน ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล สัญญาณอินเทอร์เน็ตและระบบโทรคมนาคม สภาพปัญหาปัจจุบันในพื้นที่เบตงหลายชุมชนขาดข้อมูลที่มาจากการวิจัย และหลายพื้นที่ในเบตงเองไม่ทราบว่าแต่ละแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง มีการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานมีอะไรบ้าง

การบริการ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวเหล่านี้หน่วยงานของรัฐควรจัดหาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนพื้นที่ และถือเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยวที่จำเป็นและมีความสำคัญมาก ดังนั้นจึงควรมีดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อคัดเลือก และกำหนดแหล่งท่องเที่ยวที่จะออกแบบออกแบบภูมิทัศน์สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว จากที่กล่าวมาข้างต้นประเด็นเรื่องนี้จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญว่าแหล่งท่องเที่ยวใดจะประสบความสำเร็จหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ นานยิ่งขึ้นและในอนาคตมีการบอกต่อ ก่อให้เกิดการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ดังนั้นประเด็นการบริการ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมากท่องเที่ยวในพื้นที่เบตงมากขึ้น

คณะผู้วิจัยค้นคว้าฐานข้อมูลวิจัยของ สกว. และ วช. และได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัย เชิงพื้นที่และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เบตง พบว่ามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเชิงพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวของเบตงมีค่อนข้างน้อยมาก เช่น มีการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองเบตง ซึ่งมีการกล่าวถึงเรื่องการท่องเที่ยวอยู่เพียงเล็กน้อยในประเด็นเรื่องที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว (โสภิตา ศรีนุ่น, 2558) ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้คนในพื้นที่เบตงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพบว่ามีเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา (ฝนทอง อยู่ทอง, 2554) ส่วนงานวิจัยเรื่อง ด้านเบตง วิถีแห่งความเข้มแข็ง เน้นศึกษาเฉพาะความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของเมืองเบตง และได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เบตงเป็นเมืองที่แข็งแกร่ง ในสภาวะความสงบของสามจังหวัดภาคใต้ของไทย โดยมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการท่องเที่ยวอยู่บ้างในมุมมองที่เกิดความไม่สงบในเบตงส่งผลต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว (นุรซีตา พอแสะและ, 2558) ส่วนวิจัยในเชิงพื้นที่พบการศึกษาวิจัยเฉพาะเพียงพื้นที่เดียว ได้แก่ การศึกษาของปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และได้จัดทำเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน และในพื้นที่เดียวกันนี้ วีรภรณ์ โตศิริ (2558) ได้ศึกษา การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ด้วยเช่นกัน ส่วน ประพนธ์ มีแต้ม (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของชาวบ้านบ้านบ่อน้ำร้อนต่อโครงการพัฒนาบ่อน้ำร้อนเบตงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และในประเด็นที่ใกล้เคียงกันนี้ พิไลศรี แซ่เจิน (2555) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน เมืองเบตง จากงานวิจัยทั้งสองนี้ พบว่าชาวบ้านค่อนข้างพอใจต่อการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในบริเวณบ่อน้ำร้อน จากการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ว่าการวิจัยในเรื่องการศึกษาด้านศักยภาพแหล่งเที่ยว รวมถึงเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และโครงสร้างพื้นฐาน และไม่พบว่ามีการศึกษาห่วงโซ่คุณค่าทางการท่องเที่ยว จากการวิจัยที่ผ่านเน้นผลการวิจัยเพื่อทราบบริบทที่เป็นอยู่ ไม่ได้มีงานวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่จะเข้ามามีส่วนผลักดันก่อให้เกิดกลไกการพัฒนา นำไปสู่การกำหนดหนดยุทธศาสตร์

การพัฒนาเมืองเบตงนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาวิจัยเรื่องเหล่านี้โดยตรงและครอบคลุมทั้งในพื้นที่อำเภอเบตง

ดังนั้นจากสังเคราะห์ข้อมูลยุทธศาสตร์ของ กลุ่ม 5 จังหวัดภาคใต้ รวมถึงสังเคราะห์บริบทแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเบตง และการสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงควรศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการโดยจะต้องมีการศึกษา เพื่อประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ให้มีฐานข้อมูลสำหรับรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว จากทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการท่องเที่ยวของเบตงและควรมีการพัฒนาต้นแบบห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) เพื่อพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มโดยมีการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคมส่วนใหญ่ และคาดว่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชนหรือชาวบ้านในตำบลอื่น ๆ ต้นตัวและนำแนวทางไปพัฒนาต่อยอดขยายผลต่อไป แต่อย่างไรก็ตามพบว่ากระบวนการจัดแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดระยะ 5 ปี แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดยะลา และแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเงื่อนไขของระยะเวลานี้น้อยอาจจะมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวไม่สมบูรณ์ จากการสังเคราะห์งานวิจัยเบตงที่ผ่านมาพบว่าในพื้นที่เบตงยังไม่เคยมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับตำบล และระดับอำเภอ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสังเคราะห์และวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap Analysis) เปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริบทศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวปัจจุบัน ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนในแต่ละตำบล โดยใช้เครื่องมือที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านเวทีการประชุมระดมความคิดเห็น การศึกษาดูงานร่วมกัน การสร้างกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยว และคัดเลือกพื้นที่เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และจะได้กลไกความร่วมมือ เช่น กรรมการ/อนุกรรมการ หรือกลุ่มคนรักเบตงเพื่อพัฒนาเมืองก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คาดว่าผลการวิจัยที่ได้จากโครงการนี้ทั้งหมดจะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเต็มรูปแบบครอบคลุมทุกมิติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมท้ายที่สุดจะได้กลไกการพัฒนาเมือง เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้จากท่องเที่ยวมากขึ้น และเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน ขับเคลื่อนฐานเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ และสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนที่สามารถร่วมดูแลทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและเก็บรักษาสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์เหล่านี้ด้วยดีตลอดมาและถ่ายทอดไปสู่อนุชนคนรุ่นหลังต่อไป และท้ายที่สุดจะทำให้เบตง ก้าวสู่เมืองต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์วิจัย และคำถามการวิจัย

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม
3. เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap Analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว
4. เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เป็นอย่างไร
2. ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคมเป็นอย่างไร
3. การวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap Analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ควรเป็นอย่างไร
4. การสร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรเป็นอย่างไร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และได้ผังบริเวณ แบบปรับปรุงภูมิทัศน์และทัศนียภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว
2. ได้ต้นแบบห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) และเกิดการนำร่องทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวและทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นได้และยกระดับการจัดการสินค้าหรือบริการ อย่างน้อย 2 ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว/กิจกรรม จำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น 1,000 คนต่อปี มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ต่อปีจากฐานรายได้เดิม
3. ได้เครือข่ายกลไกการพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการที่ผ่านการเรียนรู้และประเมินประสิทธิภาพโซ่อุปทานภาคบริการทั้ง 6 มิติ คือ มิติด้านลูกค้า (Customer) มิติด้านการเงิน (Financial) มิติด้านกระบวนการภายใน (Internal process) มิติด้านบุคลากร (People) มิติด้านผู้จัดหา (Supplier) และมิติด้านความยั่งยืน (Sustainable)
4. ได้ขีดความสามารถในการแข่งขัน (Gap Analysis) ระหว่างกลุ่มยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์

5. ได้แผนยุทธศาสตร์ รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวโดยกระบวนกรมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6. ทำให้ชุมชนทราบแนวทางและเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

7. ประโยชน์ที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งก็คือด้วยตัวกระบวนการตลอดการวิจัย จะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้องค์ความรู้ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากนั้นวิชาการภายนอก และเกิดการแลกเปลี่ยนรู้กันเองภายในชุมชน

บทที่ 2

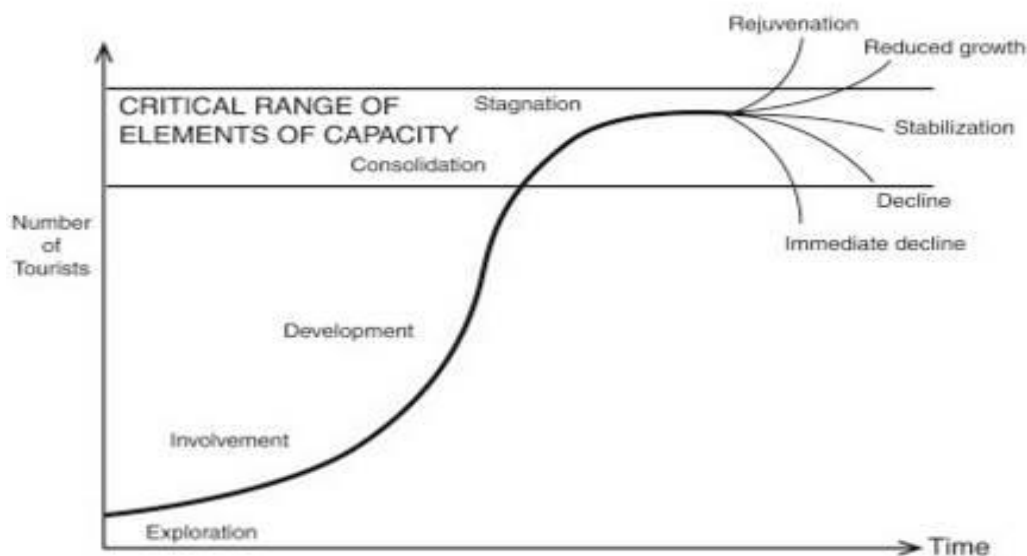
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้สังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ทรัพยากรการท่องเที่ยว การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ภูมิทัศน์เมือง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการจัดการ การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่อำเภอเบตง การสังเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาดการท่องเที่ยว การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือพัฒนาจุดหมายปลายทางท่องเที่ยว หัวใจที่สำคัญอยู่ที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

แนวคิดวงจรชีวิตของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยว (The Destination Life Cycle) จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวนั้นเปรียบเสมือนสินค้าอื่นๆทั่วไป ที่มีวงจรชีวิต Butler (1980) ได้นำเสนอ รูปแบบวงจรจุดหมายปลายทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง โดยกล่าวถึงวิวัฒนาการของจุดหมายปลายทางในระดับต่างๆ เริ่มจาก การค้นพบ (Exploration) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ถูกค้นพบโดยนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ และยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆและความรู้และทักษะของคนในท้องถิ่นที่จะเข้ามาให้บริการและบริหารจัดการการท่องเที่ยว และมีวิวัฒนาการไปสู่ วงจรการพัฒนา (Development) เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาค้นพบและรู้จักจุดหมายปลายทางแห่งนี้เพิ่มมากขึ้น ก็จะมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่อย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จากจุดนี้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ก็จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนไปถึงจุดที่ทางทฤษฎีเรียกว่าเกินขีดความสามารถในการรองรับและเกิดการชะลอตัว (Stagnation) ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อมและทางสังคม โดยทั่วไปแล้วการพัฒนาจากจุดค้นพบและจุดที่การท่องเที่ยวชะลอตัวมักเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยสามารถสังเกตได้จากการเติบโตของเส้นโค้งแบบ Exponential



ภาพที่ 2.1 วงจรการท่องเที่ยว

ที่มา : Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. p.7

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว

Dickman (1997) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและสินค้าด้านการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆป่าที่มีพันธุ์ไม้หายาก หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขา

ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ

ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการคือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการ ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่าการล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้นองค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่

ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ผู้สนใจเฉพาะ เช่น กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มนักผจญภัย กลุ่มนักวิชาการ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นดังนี้ การสำรวจแหล่งที่ดูนักท่องเที่ยว การจัดแบ่งพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ประกอบ จุดบริการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่นันทนาการหรือจุดเด่นที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่สิ่งแวดล้อม พื้นที่ประวัติศาสตร์ พื้นที่หวงห้าม พื้นที่กิจกรรมพิเศษ และพื้นที่กันชน การกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก เกี่ยวข้องกับข้อมูล พื้นที่จอดรถ ทางเท้า ร้านอาหาร จุดขายของที่ระลึก การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยว การจัดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวการจัดการงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีกระบวนการสำคัญ อยู่ 5 ขั้นตอน คือ

1) การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ภาพในระดับกว้างของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ คือ หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ ควรประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพสภาพทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม และลักษณะของประชากรในพื้นที่ ฯลฯ หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม หมวดตลาดการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โครงสร้างนักท่องเที่ยว การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว เป็นต้น และหมวดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่ได้รวบรวมมาเป็นขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล ต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมจากขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนที่ 2 นี้แล้ว สามารถนำไปสู่คำตอบในแต่ละหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ ควรจะได้คำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีที่ตั้งและเขตปกครองเป็นอย่างไร มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวหรือไม่ ในช่วงเวลาใดเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ประชากรในพื้นที่มีจำนวนเท่าไรมีการกระจายตัวอย่างไร มีอัตราการเพิ่มมากขึ้นเพียงไร ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไรและมีเศรษฐกิจดีมากน้อยเพียงไร

หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว ควรจะได้คำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทใด มากน้อยแค่ไหน มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร มีงานประเพณีหรือการเล่นใดที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ จะต้องมีการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวว่าแหล่งใดมีศักยภาพสูงสุดและควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใดก่อนหลังอย่างไร ซึ่งการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวควรพิจารณาถึงความประทับใจของแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เพื่อที่จะสามารถนำมาประเมินศักยภาพเปรียบเทียบระหว่างแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้

หมวดตลาดการท่องเที่ยว ควรจะได้รับคำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีแหล่งท่องเที่ยวใดที่ได้รับความนิยมสูงสุด มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากเพียงไรในเดือนใดมีนักท่องเที่ยวมากที่สุด ความแตกต่างของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดและต่ำสุดเป็นอย่างไรตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญเป็นประเทศใด

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุเท่าไร มีรูปแบบการเดินทางเป็นอย่างไรส่วนใหญ่จะพักค้างคืนในพื้นที่หรือไม่ อยากพักจะอยู่นานเท่าไรโดยเฉลี่ยและมีวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางเพื่อเหตุใด เป็นต้น

หมวดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ควรจะได้รับคำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีเส้นทางการขนส่งสะดวกมากน้อยเพียงไร การขนส่งประเภทใดสะดวกที่สุดมีที่พักและระบบสาธารณสุขปลอดภัยเพียงพอหรือไม่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด และมีโครงการจะปรับปรุงความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในอนาคตหรือไม่ เป็นต้น

3) การกำหนดปัญหาทางการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องจาก 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเมื่อมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำนวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ แล้ว ผู้วางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมองเห็นภาพรวมกว้าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดปัญหาหรือการรับทราบปัญหาทางการท่องเที่ยวที่สำคัญพอสรุปได้ 9 ปัญหา ดังนี้ ปัญหาการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ปัญหาขาดแคลนการขนส่งที่จะไปถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาที่พักแรมขาดแคลนและไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาขาดการควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาด ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานไม่ได้มาตรฐานและไม่เพียงพอ ปัญหาความไม่ปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สิน ปัญหาจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ปัญหาขาดการเผยแพร่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวและจัดบริการนำเที่ยว และปัญหาทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

มีการกำหนดปัญหาทางการท่องเที่ยวแล้ว ก็ต้องมาพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของปัญหาการท่องเที่ยวโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา 4 ประการ คือ ขนาดของปัญหาทางการท่องเที่ยว ความร้ายแรงของปัญหาทางการท่องเที่ยว ความเร่งด่วนของปัญหาทางการท่องเที่ยว และการยอมรับปัญหาทางการท่องเที่ยว

4) การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนในการวางกรอบแนวทางและทิศทางที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานทั่วไปที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ใน 3 ขั้นตอนแรก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการกำหนดความมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุถึงการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยว หรือ พูดอย่างง่าย ๆ ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ก็คือการกำหนดว่าจะทำอะไร ด้านการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงในการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น โดยการกำหนดเป้าหมายไว้เป็นพื้นที่ เวลา ปริมาณ และกลุ่มชน หรือ พูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดเป้าหมายก็คือการกำหนดว่าจะทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำเท่าไร และทำให้ใคร ด้านการกำหนดนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นการกำหนดหลักการปฏิบัติหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยวอย่างกว้างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือพูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดไว้ หรือพูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดนโยบายก็คือการกำหนดว่าจะทำอะไรบ้าง และการกำหนดวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการกำหนดวิธีการหรือ กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยว เพื่อบรรลุนโยบายที่ได้กำหนดไว้ หรือพูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดวิธีการก็คือ การกำหนดว่าจะทำอย่างไร

5) การกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งโดยกำหนดเป็นแผนงานพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและในแต่ละแผนงานก็จะประกอบด้วยโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายๆ โครงการ แผนงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาจแบ่งได้เป็น 4 แผนงานหลัก คือ แผนงานบำรุงรักษาและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นแผนงานเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตาม

ธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แผนงานพัฒนาบริการท่องเที่ยว เป็นแผนงานเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้มีระดับมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมและก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน แผนงานส่งเสริมตลาดต่างประเทศ เป็นแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ เพื่อชักจูงนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มเติม และแผนงานปรับปรุงองค์การและประสิทธิภาพการจัดการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นแผนงานเกี่ยวกับการปรับปรุงด้านการจัดองค์การและระบบการจัดการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาประเทศ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหัวใจของการท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่ารูปแบบใดเปรียบเสมือนอุปทานของการท่องเที่ยวโดยมีความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอุปสงค์ ทั้งอุปสงค์และอุปทานที่มีความสมดุลจะมีผลทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม แม้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นก็มีความสำคัญ เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวสะดวกสบาย และเพลิดเพลินในขณะที่ท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว

สรุปแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสถานที่ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่จำทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว โดยที่หลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตลอดจนพัฒนาพื้นที่ของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

2.2 การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

การประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้นจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน องค์ประกอบพื้นฐานในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมี 2 ด้านดังนี้ (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2548)

1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 4 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) แหล่งธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ 2) มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ 3) แหล่งธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

2. การบริหารจัดการ มีเกณฑ์การพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

2.2 การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ประกอบด้วย 4 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 2) มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวใน

ด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี 3) มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ 4) มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการท่องเที่ยว และชุมชน

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 2) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งความเป็นอยู่และวิถีชีวิต 2) แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และหัตถกรรมพื้นเมือง องค์ประกอบพื้นฐานในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมี 3 ด้านดังนี้ (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2549)

1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ 2) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี 3) ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม 4) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ 6) ความผูกพันต่อท้องถิ่น 7) ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์ และด้านศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีเกณฑ์การพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ ด้านศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และด้านศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

3. การบริหารจัดการ มีเกณฑ์การพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ 3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว และด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก 4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว

รักชนก มณีรัตน์ (2550) กล่าวว่า สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว คือสิ่งที่สร้างความสะดวก หรือการทำให้การประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ สามารถทำได้ง่าย สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับ บริเวณพื้นที่ และโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งอำนวยความสะดวก มีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) ตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในแง่ของประโยชน์ใช้สอยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 2) ช่วยปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงแนวทางการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมนันทนาการ 3) เป็นเครื่องมือและสื่อในการให้ความรู้ ความเข้าใจ แลเพิ่มโอกาสให้นักท่องเที่ยวสัมผัสและชื่นชมทรัพยากรธรรมชาติทางธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้มากขึ้น 4) ความสะดวกสบายให้กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 5) สิ่งอำนวยความสะดวกมีส่วนช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวได้

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทุกคน สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญประกอบด้วย ที่พักแรม อาหารและสถานบันเทิง การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สินค้าที่ระลึก ระเบียบการเข้าออกประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หากแหล่งท่องเที่ยวได้สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวอย่างดีจนเป็นที่ประทับใจก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาใช้บริการซ้ำอีก ทำให้ประเทศมีรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นไปอีก โดยทั่วไป สิ่งอำนวยความสะดวกประกอบด้วย

1. ที่พัก ที่พักแรม (Accommodation) หรือที่พักสำหรับคนเดินทางหรือเมื่อถึงจุดหมายปลายทาง ดังนี้ 1) บังกะโล กระโจม (Bungalow, Cottage) 2) เรือนพักตากอากาศ (Resort) 3) พื้นที่ตั้งแคมป์หรือที่จอดรถ (Camping Ground, Parking) 4) เรือนพักแรม (House boat) 5) บ้านพักรับรอง (Vacation Home) 6) หอพัก (Hostel, Dormitory) 7) อพาร์ทเมนต์/คอนโดมิเนียม (Apartment/Condominium) 8) เพนชั่น เกสต์เฮาส์ (Pension, Guesthouse) 9) บ้านพักในหมู่บ้าน หรือบ้านพักในฟาร์ม (Home Stay, Farm Stay or Farmhouse) 10) โมเต็ล (Motel) 11) โรงแรม (Hotel)

2. ร้านอาหารและสถานบันเทิง (Food and Entertainment) การบริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยว 1) การบริการในยานพาหนะระหว่างการเดินทาง 2) การบริการในที่พักแรมหรือโรงแรม 3) การบริการอื่นๆ ดังนี้ ร้านอาหารไทยและอาหารพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่น ร้านอาหารประจำชาติต่างๆ ร้านอาหารและสวนอาหารทั่วไป ร้านอาหารจานด่วน (Fast Food) สถานบันเทิงนับเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจะมีสถานบันเทิงหลากหลาย สำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อาจให้บริการควบคู่ไปกับการบริการอาหารและเครื่องดื่ม

3. การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ การบริการนำเที่ยว ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของธุรกิจนำเที่ยว คือการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือการให้บริการหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางที่ธุรกิจนำเที่ยวจึงเป็นส่วนสำคัญของ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งประเภทของการบริการนำเที่ยวได้ดังนี้ 1) การนำเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ (Inbound Tour) 2) การนำเที่ยวคนในประเทศไปท่องเที่ยวต่างประเทศ (Domestic Tour) โดยมีมัคคุเทศก์ (Tourist Guide) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการนำเที่ยวในธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลโดยได้รับค่าตอบแทน แบ่งออกได้ดังนี้ 1) มัคคุเทศก์นำเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ในธุรกิจนำเที่ยวประเภท Inbound Tour 2) มัคคุเทศก์นำเที่ยวคนในประเทศไปท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ในธุรกิจ นำเที่ยวประเภท Outbound Tour 3) มัคคุเทศก์นำเที่ยวนักท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ในธุรกิจนำเที่ยวประเภท Domestic Tour

4. สินค้าที่ระลึก เนื่องจากการผลิตสินค้าที่ระลึก เป็นลักษณะของอุตสาหกรรมขนาดย่อมหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือในชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ โดยอาศัยแรงงานศิลปะและความประณีต และใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ การเพิ่มมูลค่า แก่ทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้งการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปหัตถกรรม และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย สินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น

5. ระเบียบพิธีการเข้าออกประเทศ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะต้องปฏิบัติตามระเบียบพิธีการเข้าออกประเทศนั้นๆ เพื่อการควบคุมและตรวจตราการเดินทางเข้าออกประเทศการจัดเก็บภาษีศุลกากร และอำนวยความสะดวกให้กับชาวต่างประเทศที่จะเดินทางเข้ามาเพื่อการท่องเที่ยวหรือธุรกิจ

6. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ระบบการขนส่ง ได้แก่ เส้นทาง ถนน จุดจอดรถ ระบบการจัดส่งประปา ไฟฟ้าและพลังงาน ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตและโทรคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยวเหล่านี้หน่วยงานของรัฐควรจัดหาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนพื้นที่ และถือเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ใดก็ตาม จะใช้บริการสาธารณูปโภคเหล่านี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

2.3 ภูมิทัศน์เมือง

ภูมิทัศน์เมืองเป็นการสร้างความงดงามของเมืองทั้งที่เกิดจากการใช้ธรรมชาติและ การสร้างสรรค์ของมนุษย์ เพื่อปั้นแต่งเมืองแต่ละเมืองให้เกิดความสวยงามที่แตกต่างกัน คำว่า “ภูมิทัศน์เมือง” มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Urban Landscape” หรือ “Townscape” ซึ่งเกิดจากการรวมกันของคำว่า “Urban” หรือ “Town” ที่แปลว่า เมืองหรือชุมชนเมือง คำจำกัดความนี้อาจแตกต่างกันออกไป โดยถ้าพิจารณาในด้านประวัติศาสตร์จะเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญถึงความเป็นมาของเมืองในอดีต ในด้านการบริหารจะเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญในการแบ่งเขตการปกครอง การควบคุมตามกฎหมาย ในด้านเศรษฐกิจจะเน้นความสำคัญว่าเมืองเป็นพื้นที่ซึ่งประชากรประกอบอาชีพ ลักษณะการประกอบอาชีพ ด้านสังคมจะเน้นลักษณะความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ ด้านประชากรศาสตร์จะเน้นจำนวนประชากรในชุมชน ความเป็นอยู่ของประชากร

ความหมายภูมิทัศน์เมือง (Urban Landscape)

กอร์ดอน คัลเลน (Gordon Cullen) สถาปนิกผู้ศึกษาภูมิทัศน์เมือง ได้ให้ความหมายภูมิทัศน์เมืองว่า สิ่งแวดล้อมตามเส้นทาง และพื้นที่นอกอาคารที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ในเมือง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะและรูปทรงที่โอบล้อมจุดที่เรายืนอยู่ โดยจะมีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ภูมิทัศน์เมืองจากการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งภายในเมือง ที่เน้นการรับรู้สภาพแวดล้อมโดยการมองเห็นและการสร้างสรรค์ภาพแวดล้อมที่ตอบรับและสอดคล้องกับการรับรู้ของผู้คนโดยผ่านทาง การจัดวางองค์ประกอบทางกายภาพในสภาพแวดล้อมของเมือง เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมในเมือง และในบางครั้งจุดสังเกตและจุดศูนย์รวมก็รวมอยู่ในสถานที่เดียวกัน

เควิน ลินช์ (Kevin Lynch) สถาปนิกชาวอเมริกันนักวางผัง ได้ให้นิยาม ภูมิทัศน์เมือง ว่าเป็นการรวมองค์ประกอบในการรับรู้ของเมืองจากผู้พบเห็น ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 อย่างคือ ทางสัญจร (Paths) ขอบเขต (Edges) ย่าน (Districts) จุดศูนย์รวม (Nodes) และจุดหมายตา (Landmarks) โดยองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ จะสร้างมโนทัศน์ในการรับรู้เมืองของผู้สังเกต หากสภาพแวดล้อมของเมืองมีการจัดองค์ประกอบที่เหมาะสม ก็จะสามารถทำให้เกิดจินตภาพที่ชัดเจนและส่งผลให้เมืองนั้น ๆ มีความน่าประทับใจต่อผู้พบเห็นในที่สุด

อาชิฮารา โยชิโนบุ (Ashihara Yoshinobu) ให้ความหมายของภูมิทัศน์เมือง คือ ภาพรวมของเมืองซึ่งเกิดจากองค์ประกอบทางกายภาพต่างๆซึ่งปรากฏแก่สายตา และก่อให้เกิดผลทางอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้รับรู้องค์ประกอบ โดยคุณลักษณะของภูมิทัศน์เมืองถูกกำหนดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างถนนและกลุ่มอาคารในพื้นที่เมือง ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่กำหนดคุณลักษณะของภูมิทัศน์เมืองในปัจจุบันสำคัญที่มีผลต่อภูมิ

ทัศนเมือง ได้แก่ วัสดุที่ใช้ (Materials) ขนาดสัดส่วน (Proportions) และเส้นรอบรูป (Profiles) หรือ เส้นขอบที่มองจากด้านหน้าอาคาร และด้านข้างอาคาร

สรุปได้ว่า ภูมิทัศน์เมือง คือ การรวมเข้าด้วยกันระหว่างสภาพทางธรรมชาติ และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยการออกแบบหรือปรับปรุงคุณภาพทางทัศนียภาพในสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนของเมือง เพื่อให้เกิดความร่มรื่น สวยงาม มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละเมือง

องค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง

สภาพแวดล้อมของเมืองถูกสร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ โดยมีโครงข่ายคมนาคมเป็นตัวเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เมื่อเมืองมีความหนาแน่นมากขึ้นเกิดการขยายตัวของเมืองจากศูนย์กลางเมืองสู่ชนบท องค์ประกอบของเมืองที่เกิดขึ้นจึงมีที่มาจากปัจจัยที่หลากหลายทั้งด้านกายภาพ สังคม กิจกรรม และเศรษฐกิจ เกิดสิ่งปลูกสร้างทางสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่เมืองและเกิดพื้นที่ว่างระหว่างสถาปัตยกรรม อันก่อให้เกิดสภาพภูมิทัศน์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละเมือง โดยจะสามารถแบ่งประเภทขององค์ประกอบภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

องค์ประกอบภูมิทัศน์เมืองตามลักษณะสภาพแวดล้อมทางภูมิประเทศของเมือง (Natural Environment) โดยเมื่อพิจารณาจากลักษณะและตำแหน่งที่ตั้งของเมือง องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่ตั้งก่อให้เกิดรูปร่างของผังเมืองนั้น ๆ ประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น สภาพภูมิประเทศและสภาพทางธรรมชาติ (Landform and Nature) ส่งผลให้เกิดเอกลักษณ์ระหว่างสภาพภูมิประเทศกับภูมิทัศน์เมือง และสถาปัตยกรรม

องค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง ตามสภาพแวดล้อมทางที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manmade Build Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ และสิ่งปลูกสร้างของชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ของเมือง โดยพิจารณาจากรูปลักษณะของงานสถาปัตยกรรม ทางสัญจร และตำแหน่งของที่ตั้งตามสภาพแวดล้อมในชุมชนเมือง โดยสามารถแบ่งองค์ประกอบเมืองทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นได้ 7 องค์ประกอบดังนี้ 1. การวางผังเมือง (Urban Planning) 2. เส้นทางคมนาคม (Routes) 3. พื้นที่เมือง และพื้นที่ว่าง (Urban Spaces and Open Spaces) 4. กระสวนและลักษณะของเนื้อเมือง (Pattern, Grain and Texture) 5. ย่านของเมือง (The Districts of a City) 6. ปัจจัยเชิงนามธรรม (Nonphysical Aspects) 7. รายละเอียดประกอบเมือง (Details)

จินตภาพของเมือง (Image of The City)

เควิน ลินช์ (Kevin Lynch) ได้ศึกษาองค์ประกอบของเมืองโดยการสังเกต การเดินเท้า การสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาวิธีการรับรู้สภาพแวดล้อมของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมของเมือง และค้นหา เอกลักษณ์ (Identity) และโครงสร้าง (Structure) ที่ดีของเมืองที่ส่งผลต่อการรับรู้เข้าใจต่อสภาพแวดล้อมของผู้คนที่อยู่ในเมือง จากการศึกษาพบว่า การสร้างจินตภาพของเมืองนั้นจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบเบื้องต้น 5 ประการ ได้แก่ 1. ทางสัญจร (Path) คือ ระบบ Circulation ทั้งสายใหญ่และสายเล็กซึ่งคนใช้เดินทางไปมา เมืองมีระบบถนนสายใหญ่และระบบถนนสายเล็ก อาคารแต่ละหลังจะมีถนนหลายสายผ่าน ผู้คนสังเกตรูปร่างของเมืองขณะเดินทางไปตามเส้นทาง เส้นทางที่มีจุดเริ่มต้นและปลายทางที่ชัดเจนจะช่วยกำหนดเอกลักษณ์และเอกภาพของเมืองได้ดี 2. เส้นขอบ (Edge) เป็นแนวแบ่งแยกย่านหรือการใช้สอยที่ดิน เช่น ชายหาด ฝั่งแม่น้ำ เส้นทางรถไฟ ทางด่วน ขอบเขตที่ดิน รั้ว กำแพง เส้นขอบที่ผ่านที่ต่างกันมากจะมีเส้นขอบที่เห็นได้ชัดเจน เช่น Central Park ใน New York บางเส้นขอบแนวแบ่งเขตไม่ชัดเจนโดยจะค่อย ๆ เลือนหายไปผสมกับย่านอื่น 3. ย่าน (District) ครอบคลุมพื้นที่ขนาดใหญ่บางส่วนภายในเมืองที่มีลักษณะเฉพาะที่เหมือนกัน กลมกลืนกันในพื้นที่ต่อเนื่องกัน ทำให้คนรับรู้ได้ถึงความเป็นย่านเดียวกัน เช่น ทิวทัศน์อาคารที่เหมือนกัน กิจกรรมที่เหมือนกัน

ผู้คนกลุ่มเดียวกัน บางครั้งย่านอาจมีขอบเขตไม่ชัดเจนจนแยกไม่ออก 4. ศูนย์รวมกิจกรรม (Node) คือแหล่งรวมกิจกรรมหรือเป็นสถานที่ชุมนุมเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จุดต่อรถ ท่าเรือ สถานีรถไฟ 5. จุดสังเกต (Landmark) เป็นสถานที่สังเกตหรือมีลักษณะเด่นเห็นได้อย่างชัดเจน ช่วยให้คนไม่หลงทาง บางเมืองจุดสังเกตมีขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดเจน เช่น อนุสาวรีย์ ตึกสูง ภูเขา ป้ายต่าง ๆ บางแห่งมีขนาดเล็กมองเห็นได้ในระยะใกล้ เช่น น้ำพุ รูปปั้น

THE ELEMENTS OF A CITY KEVIN LYNCH



ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบจินตภาพของเมือง

Source: <http://concepturbanization.tumblr.com/>

ขอบเขตงานภูมิทัศน์เมือง

ขอบเขตของงานภูมิทัศน์เมือง ครอบคลุมตั้งแต่งานขนาดเล็กบริเวณรอบอาคารไปจนถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง การออกแบบสวนสาธารณะ รวมทั้งการวางแผน เช่น การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด จากผืนที่ดินนั้น ๆ โดยยึดหลักการจัดการใช้สอยตามโดยคำนึงถึงสภาพเดิมของพื้นที่ให้มากที่สุด ขอบเขตของงานภูมิทัศน์เมืองสามารถแยกตามลำดับขนาดของงานได้ดังนี้

1. งานวางแผนที่ดิน (Landscape Planning) หมายถึง การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดใหญ่จากระดับประเทศหรือภาคเพื่อความชัดเจนของพื้นที่ชุมชนเมือง
2. งานวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Landuse Planning) หมายถึง การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เมือง เพื่อแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ สิ่งแวดล้อม ชุมชน และกิจกรรมที่เกิดขึ้น ปัจจุบันมีการกำหนดเป็นพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง ระบุลักษณะการใช้ที่ดินโดยมีการใช้สีเป็นตัวบ่งชี้
3. งานผังชุมชนเมือง (City Planning) ได้แก่ การวางแผนพื้นที่ต่าง ๆ ของเมือง และการเชื่อมต่อส่วนต่าง ๆ ของเมือง อาจจะเป็นผังเน้นเฉพาะพื้นที่ให้เห็นองค์ประกอบชัดเจน
4. งานวางแผนและการออกแบบเคหะการ (Housing Planning) ได้แก่ การวางแผนและออกแบบพื้นที่พักอาศัย โครงการจัดที่พักอาศัยภาครัฐและภาคเอกชน เช่น โครงการหมู่บ้านจัดสรร
5. งานวางแผนนันทนาการ (Recreation Planning) ได้แก่ การออกแบบส่วนพักผ่อนของเมือง การออกแบบวางแผนสวนสาธารณะ พื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ
6. งานวางแผนและออกแบบบริเวณสถาบันและวิทยาเขตอื่น ๆ (Institution and Campus Planning) ได้แก่ งานวางแผนและออกแบบสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน ซึ่งมักจะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเมืองหรือเป็นจุดเริ่มต้นของชุมชนเมือง

7. งานออกแบบและวางแผนถนน (Street Planning and Design) หมายถึง การออกแบบเส้นทางคมนาคม ถนนสายหลัก ถนนสายรอง ซอย ถนนเลี้ยวเมือง รวมถึงสภาพแวดล้อมริมถนนด้วย เช่น ภูมิทัศน์ถนน ระยะถอยร่น เป็นต้น

8. งานออกแบบตกแต่งเมือง (City Beautification) หมายถึง การออกแบบในพื้นที่เมืองเพื่อก่อให้เกิดความสวยงาม ได้แก่ การออกแบบพื้นที่สำคัญของเมือง เช่น ทางเข้าออกเมือง การออกแบบถนนทางเท้า พื้นที่ว่างต่าง ๆ ในเมืองให้เกิดความสวยงาม

9. งานวางผังบริเวณโครงการทั่วไป (Site Planning) ได้แก่ การวางผังบริเวณโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการย่านการค้าธุรกิจ ย่านพักอาศัย ย่านการท่องเที่ยว ตลาด ร้านค้า พิพิธภัณฑ์

10. งานอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปกรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ (Conservation of Natural and Historic Site) ได้แก่ การวางผังและออกแบบอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติ การอนุรักษ์โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ การจัดพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

11. งานออกแบบสนามกีฬา และสนามเด็กเล่น (Play Field and Play Ground) ได้แก่ การออกแบบพื้นที่สาธารณะสำหรับออกกำลังกาย เช่น สนามกีฬา สระว่ายน้ำ สนามเด็กเล่น สวนสุขภาพ

12. งานตกแต่งสวนและออกแบบปลูกต้นไม้ (Garden Planting and Design) ได้แก่ การออกแบบตกแต่งสวนบนที่ว่างขนาดเล็กในเขตเมือง พื้นที่สาธารณะ พื้นที่เอกชน พื้นที่ย่านพาณิชย์ กรมสถานที่ราชการ

ภูมิทัศน์เมืองที่ดี

ภูมิทัศน์เมืองที่ดีควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความสะอาด

การดูแลและการจัดการในด้านขยะของเสียและการบำบัดน้ำเสียไม่ให้มีสิ่งปฏิกูลตกค้าง โดยระบบ Reduce, Reuse, Recycle ซึ่งจัดการโดยบุคคลหรือชุมชน

2. ความสะดวก

การคมนาคมที่ง่ายไม่สับสน ติดต่อรวดเร็วทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทางบกมีทางเลือกมากกว่าการใช้รถยนต์ โดยมีทางเดินเท้าและการใช้รถจักรยาน การวางผังที่ลดการเดินทาง เช่น การใช้พื้นที่ผสมกัน (Mixuse) หรือ (Neighborhood Concept) ในบริเวณเดียวกันทำให้ไม่ต้องเดินทาง และเพิ่มระบบโทรคมนาคมที่ใช้กันได้ดีเพื่อลดการเดินทาง ทำให้เกิดความสะดวก

3. ความสบายและความรื่นรมย์

การจัดการให้ผู้อยู่ในเมืองมีความสบายทั้งกายและจิตใจ โดยจัดให้มีอุณหภูมิให้อยู่ในสภาวะสบายช่วงประมาณ 25 – 39 องศา ไม่ร้อนจนเกินไป มีลมพัดผ่าน มีความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสม ดดยมีการปลูกต้นไม้ สนามหญ้า หรือมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ยังต้องป้องกันมลภาวะที่เกิดจากความไม่สบาย ได้แก่ เสียงรบกวน กลิ่นเหม็น กลิ่นไม่พึงประสงค์ รวมทั้งความสบายด้านจิตใจ มีการจัดภูมิทัศน์ที่รื่นรมย์ บรรยากาศที่พักผ่อน เกิดความสงบร่มเย็น

4. ความปลอดภัย

มีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น มีการป้องกันน้ำท่วม ขาดแคลนน้ำ ดินถล่ม แผ่นดินไหว คลื่นสึนามิ ไฟป่า และมีความปลอดภัยจากในสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือภัยจากมนุษย์ด้วยกันเอง เช่น การป้องกันเรื่องไฟไหม้ ป้องกันปัญหาโจรกรรมและอาชญากรรม โดยมีการเฝ้าระวัง การศึกษาเก็บข้อมูลอุบัติภัยทั้งหลาย การส่งเสริมจากองค์กรและอาสาสมัครในชุมชน

5. ความสวยงาม

มีการจัดให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง และมีภูมิทัศน์เมืองที่สวยงาม ทั้งในรูปแบบสิ่งก่อสร้าง ระบบสาธารณูปโภค การจัดองค์ประกอบถนนที่สวยงาม และการจัดการพื้นที่ว่าง

6. เอกลักษณ์

มีการค้นหา สืบค้นลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์พิเศษของชุมชน ทั้งในด้านกายภาพ วัฒนธรรม ศิลปกรรม หรือกิจกรรม ถ้ามีอยู่แล้วหรือค้นหาพบแล้วก็ส่งเสริมสนับสนุนให้เห็นคุณค่า และเชิดชู แต่ถ้ายังไม่มีอาจคิดสร้างสรรค์ให้ได้มาซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน

7. คุณภาพชีวิต

มีคุณภาพชีวิตตามที่คนในชุมชนต้องการ มีปัจจัยพื้นฐานที่ครบถ้วน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สมบูรณ์ มีวิถีชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมชุมชน นอกจากนี้มีการพัฒนาด้านอาชีพ เพื่อให้ประชาชนสามารถเลี้ยงชีพตนและครอบครัวได้ การจัดการให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการครบครัน รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมและสังคมที่ดี เช่น การจัดให้มีสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ลานกิจกรรมการแสดง

8. การมีส่วนร่วมของประชาคมเมือง

ประชาชนมีส่วนร่วมรู้เห็น มีข้อมูลชุมชนอย่างดี มีการกำหนดดูแลและตัดสินใจโดยส่วนรวม เกิดการประสานงานและติดต่อในชุมชน เพื่อดำเนินงานในชุมชน โดยคนในชุมชนได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีส่วนร่วมด้วย

ดังนั้นการดำเนินการให้ชุมชนเมืองมีภูมิทัศน์ที่ดี ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความสุข เมื่อผู้มาเยือนมีโอกาสเข้าไปสัมผัสก็จะประทับใจและอยากกลับไปเยือนอีก การท่องเที่ยวก็จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และมีความยั่งยืน ซึ่งอาจแตกต่างจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเอาใจนักท่องเที่ยวโดยละเลยความสุขของผู้อยู่ในชุมชน เมื่อภูมิทัศน์เมืองดี ชุมชนมีความสุข นักท่องเที่ยวก็นิยมมาเยือน เศรษฐกิจในชุมชนก็ดีขึ้น สภาพแวดล้อมสมบูรณ์ การท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ก็ยั่งยืนตลอดไป

2.4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism)

การท่องเที่ยวได้รับการกล่าวขานว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และชุมชน จึงเป็นเหตุให้มีการจัดประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้น ณ เมืองแวนคูเวอร์ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกกันว่า GLOBE '90 Conference ซึ่งการประชุมในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) จากผลการประชุมในครั้งนี้ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ดังนี้

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง จึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพพร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมรวมถึงระบบนิเวศได้ด้วย (Richards,& Hall2003)

ตามทฤษฎีของ GLOBE '90 (1990) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีเป้าหมายโดยรวมดังนี้ 1) เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ 2) เพื่อสร้างดุลยภาพในการพัฒนา 3) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น 4) เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว 5) เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 1997) ได้

กล่าวถึงหลักการสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้ หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 1) มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ในการทดแทนฟื้นฟู ให้สามารถผลิตและให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดทอนหรือเสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน 2) มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น 3) ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว 4) ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากร และวิถีชีวิต 5) เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น 6) เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ 7) เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ

การจัดการท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นรากฐานของการท่องเที่ยวทางเลือกโดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งได้รับการประยุกต์มาจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เรียกเฉพาะว่า “The Global Sustainable Tourism Criteria Partnership” ได้นำเสนอ “เกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ในที่ประชุม The World Conservation Congress ในปี ค.ศ. 2008 ณ นคร Barcelona ประเทศ Spain มีการจัดแบ่งออกเป็น 4 เกณฑ์มาตรฐาน โดยยึดหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นสำคัญ และแต่ละเกณฑ์มาตรฐานนั้น ประกอบด้วยรายละเอียดที่บ่งบอกว่าควรจะดำเนินการหรือปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง จึงสามารถนำไปสู่ความเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ (Global Sustainable Tourism Council, 2012)

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (Tourism strategy) มีการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการในระยะยาว มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม มรดกทางวัฒนธรรม คุณภาพการดำเนินงาน สุขภาพ และความปลอดภัย

2) การจัดการองค์กรการท่องเที่ยว (Tourism management organization) มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรหรือคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบดำเนินงานเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และมรดกทางวัฒนธรรม

3) การติดตามประเมินผล (Monitoring) มีระบบตรวจสอบประเมินผลและรายงานต่อสาธารณะในประเด็นสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และมรดกทางวัฒนธรรม

4) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change adaptation) มีการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยึดหลักของการก่อสร้างอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น

5) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Inventory of attraction sites) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีความสวยงามทางทัศนียภาพ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม เป็นต้น

6) การวางแผนนโยบาย (Planning regulations) มีการวางแผนแนวทาง กฎระเบียบ และนโยบายเพื่อควบคุมการพัฒนาต่างๆ อย่างมีทิศทาง เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว ปฏิบัติตามประกาศของผังเมืองหรือเขตการใช้ที่ดิน และปฏิบัติตามกฎระเบียบของพื้นที่คุ้มครอง/พื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฯลฯ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือพื้นที่หวงห้าม อื่นๆ

7) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Access for all) มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสำหรับคนพิการ เด็กเล็ก และผู้สูงอายุ

8) สิทธิการครอบครองที่ดิน (Property acquisitions) มีกฎระเบียบข้อบังคับในการซื้อขายที่ดินและการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการคุกคามสิทธิการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสำหรับชุมชนท้องถิ่น ชุมชนมีสิทธิในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกมาตั้งถิ่นฐานหรือประกอบกิจการในพื้นที่

9) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist satisfaction) มีการประเมินและตรวจวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หรือผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการแก้ไข/ปรับปรุงสิ่งที่จำเป็นตามความเหมาะสม

10) มาตรฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability standards) มีระบบบริหารจัดการภายใต้มาตรฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

11) ความปลอดภัย (Safety and security) มีการจัดการด้านความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สินสำหรับนักท่องเที่ยว

12) การเตรียมความพร้อมรับมือกรณีฉุกเฉิน (Crisis and emergency preparedness and response) มีแผนรับมือเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินสำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากร

13) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Promotion) สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์มีความสมบูรณ์และถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และไม่สัญญาเสนอสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้รับบริการมากไปกว่าที่องค์กรหรือบริษัทสามารถทำได้

ด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น

1) การตรวจสอบทางเศรษฐกิจ (Economic monitoring) องค์กรหรือบริษัทให้การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ อาทิ การศึกษา สุขอนามัย ความสะอาด ฯลฯ

2) โอกาสการจ้างงานในท้องถิ่น (Local career opportunities) องค์กรหรือบริษัทมีการจ้างงานคนท้องถิ่นเข้าทำงานในตำแหน่งต่างๆ และจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะหากจำเป็น

3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder participation) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนการท่องเที่ยว

4) ความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น (Local community opinion) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงแนวทางการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

5) การเข้าถึงท้องถิ่น (Local access) เคราพต่อธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตั้งอยู่โดยรอบ โดยสะท้อนให้เห็นจากการวางผังบริเวณ การออกแบบ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการใดมาซึ่งสิทธิในที่ดิน

6) ความตระหนักต่อการท่องเที่ยว (Tourism awareness) มีการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้กับนักท่องเที่ยวในแง่ของการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

7) การป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ (Preventing exploitation) องค์กรหรือบริษัท มีการดำเนินนโยบายที่เป็นการต่อต้านการเอารัดเอาเปรียบเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเอารัดเอาเปรียบต่อเด็กและเยาวชน เช่น การใช้แรงงาน การค้าประเวณี ฯลฯ

8) การสนับสนุนชุมชน (Support for community) องค์กรหรือบริษัทให้การสนับสนุนจัดทำกฎกติกา หรือจรรยาบรรณ สำหรับการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ของชุมชน แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการยินยอมและความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่น

9) สนับสนุนผู้ประกอบการในชุมชนและสินค้าที่ถูกกฎหมาย (Supporting local entrepreneurs and fair trade) องค์กรหรือบริษัทเสนอให้ความช่วยเหลือแก่ร้านค้ารายย่อยในชุมชนเพื่อพัฒนาและขาย

ผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน ซึ่งทำมาจากวัตถุดิบหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เครื่องหัตถกรรม ศิลปะการแสดง ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ฯลฯ

ด้านการลดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว รวมไปถึงมรดกทางวัฒนธรรม

1) การปกป้องแหล่งท่องเที่ยว (Attraction protection) มีแผนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2) การจัดการผู้มาเยือน (Visitor management) มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกรอบกติกาของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือทางประวัติศาสตร์อันเปราะบาง เพื่อให้การท่องเที่ยวสร้างผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด แต่ให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินมากที่สุด

3) พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Visitor behavior) มีการควบคุมพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด

4) การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural heritage protection) ไม่มีการซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือจัดแสดงโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ยกเว้นสิ่งที่ได้รับอนุญาตหรือถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

5) การสื่อความหมายในพื้นที่ (Site interpretation) มีข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติโบราณสถาน โบราณวัตถุวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น แก่ผู้ใช้บริการพร้อมมีคำอธิบายขอความร่วมมือให้ประพฤติปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมด้วยความระมัดระวังและเหมาะสม

6) ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ช่วยสนับสนุนการปกป้องรักษาสถานที่และทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์โบราณคดีวัฒนธรรม และสิ่งที่เป็นความเชื่อของท้องถิ่น รวมทั้งเปิดเส้นทางให้คนในท้องถิ่นเข้าถึงสถานที่และทรัพย์สินดังกล่าวได้

7) การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว (Visitor contributions) มีรูปแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวร่วมเป็นอาสาสมัครในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ

ด้านสิ่งแวดล้อม

1) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental risks) มีการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และระบุถึงความเสี่ยงที่สำคัญ

2) การปกป้องสิ่งแวดล้อมที่เปราะบาง (Protection of sensitive environments) มีระบบในการตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีความเปราะบาง เช่น เป็นแหล่งอาศัยของหรือขยายพันธุ์ของพืชและสัตว์ เป็นต้น

3) สัตว์ป่าคุ้มครอง (Wildlife protection) ไม่มีการกักขังสัตว์ป่า ยกเว้นกฎหมายจะอนุญาตและต้องกระทำอย่างเหมาะสม และสัตว์ป่าชนิดหวงห้ามหรือชนิดคุ้มครองที่ยังมีชีวิตอยู่ควรมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเป็นผู้ดูแล โดยจัดให้อยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมและมีการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง

4) การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse gas emissions) มีการตรวจวัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากแหล่งที่มาต่างๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรหรือบริษัท พร้อมมีกระบวนการ วิธีการลดและสร้างสมดุลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่จะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5) การอนุรักษ์พลังงาน (Energy conservation) มีการตรวจวัดการใช้พลังงาน ทราบแหล่งที่มาและมีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานโดยรวม พร้อมทั้งพยายามใช้พลังงานทดแทน

6) การจัดการน้ำ (Water management) มีการตรวจวัดการใช้น้ำ ทราบแหล่งที่มา และมีมาตรการลดปริมาณการใช้น้ำ

7) การตรวจสอบทรัพยากรน้ำ (Water security) มีการตรวจสอบปริมาณการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์

8) คุณภาพน้ำ (Water quality) มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำอุปโภคและบริโภคอย่างสม่ำเสมอ ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

9) การบำบัดน้ำเสีย (Wastewater) มีการบำบัดน้ำเสีย และน้ำทิ้งอย่างมีประสิทธิภาพและหากกระทำได้อีกก็นำกลับมาใช้ใหม่

10) ลดของเสีย (Solid waste reduction) การจัดการของเสียและขยะอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายให้มีของเสียและขยะเป็นปริมาณน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเสียและขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก ลดการใช้สารที่มีอันตราย ไตแก ยากำจัดวัชพืช สีทาบ้าน น้ำยาฆ่าเชื้อโรคในสระว่ายน้ำและน้ำยาทำความสะอาดให้เหลือน้อยที่สุด และพยายามทดแทนการใช้สารที่ไม่มีพิษมีภัยต่อสุขภาพ นอกจากนี้การใช้สารเคมีทุกชนิดต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

11) มลพิษทางแสงและเสียง (Light and noise pollution) มีวิธีปฏิบัติที่ช่วยลดมลภาวะทางเสียงและแสง มลภาวะอันเกิดจากน้ำไหลบ่าหน้าดิน การกีดขวางฟุ้งทลายของดิน การใช้สารประกอบที่ทำลายโอโซน และสารพิษตกค้างในอากาศและดิน

12) การขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Low impact transport) ลดการใช้พลังงานเพื่อการขนส่งที่เกินความจำเป็น ใช้ระบบขนส่งที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เช่น การใช้รถพลังงานแสงอาทิตย์ การปั่นจักรยาน การพายเรือ หรือใช้เชื้อเพลิงที่ก่อให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด

2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการจัดการ

Wiseman และ MacLilan (1986) กล่าวว่า กลยุทธ์ธุรกิจที่องค์การสร้างขึ้น มา จะส่งผลกระทบต่อองค์การคู่ค้า ลูกค้า คู่แข่ง โดยมีแนวทางของแรงผลักดัน (Mode of the Thrust) มี 2 ทางเลือก คือ 1) แนวทางแบบเชิงรุก (Offensive) คือ การปรับปรุงความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การ เช่น การใช้กลยุทธ์นวัตกรรมโดยการเป็นผู้นำการในผลิตสินค้าหรือบริการในตลาด 2) แนวทางเชิงรับ (Defensive) คือ การลดโอกาสการได้เปรียบในการแข่งขันของคู่แข่ง เป็นการใช้กลยุทธ์นวัตกรรมโดยการเลียนแบบองค์การที่เป็นผู้นำ

Prahalad และ Hamel (1990) กล่าวว่า กลยุทธ์ธุรกิจเกี่ยวข้องกับความได้เปรียบจากการแข่งขันขององค์การธุรกิจที่ เกิดจากความสามารถหลักขององค์การ ซึ่งความสามารถหลักขององค์การ คือ การผสมผสานของการสะสมความรู้ และทักษะในการดำเนินงานขององค์การ ซึ่งความสามารถหลัก จะเกี่ยวข้องกับทักษะในการผลิตและการผสมผสานการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานขององค์การธุรกิจ ในขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ องค์การธุรกิจอาจจะระบุความสามารถหลักเป็นประการแรก ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ ศักยภาพสินค้าและบริการในการเข้าสู่ตลาด การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการให้กับลูกค้า และสร้างสิ่งที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบความสามารถขององค์การธุรกิจได้ ขั้นตอนต่อมา องค์การธุรกิจ ออกแบบและกำหนดโครงสร้างองค์การส่งเสริมวัฒนธรรมที่ให้เกิดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาจากภายในองค์การ

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล (2554) กล่าวว่า องค์การธุรกิจจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการหรือแนวทางในการจัดการที่เหมาะสม เพื่อดำเนินบรรลุเป้าหมาย กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์หรือแนวทางในการจัดการ โดยทั่วไปประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์ (Schendel and Hofer, 1979; Nelson, Butler, & Wall, 1993; Wheelen and Hunger J.N., 2004)

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) หรือเรียกว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis) ช่วยให้ทราบถึงโอกาส ภัยคุกคาม รวมถึงศักยภาพ ความพร้อมและข้อด้อยขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรจะพิจารณาเกี่ยวกับโอกาส (Opportunity) และ ภัย คุก ค าม (Threat) (Goranczewski, & Puciato, 2010; Ghazinoory, Abdi, & Azadegan-Mehr, 2011) ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดง SWOT Analysis

SWOT Analysis		
สภาพแวดล้อมภายใน	Strength (S) จุดแข็ง จุดเด่น ข้อได้เปรียบ	Weakness (W) จุดอ่อน ข้อเสียเปรียบ
สภาพแวดล้อมภายนอก	Opportunity (O) โอกาส สิ่งเกื้อกูล ที่จะดำเนินกิจกรรม	Threats (T) อุปสรรคที่จะทำให้ ดำเนินกิจกรรมไม่สำเร็จ

ประโยชน์ของ SWOT 1) นำ SWOT ไปจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กร 2) การทำ SWOT จะช่วยให้หัวหน้าสถานการณ์ และมีการเตรียมความพร้อมกับการปรับเปลี่ยนของสภาพแวดล้อม บางครั้งเมื่อโอกาสมาถึง องค์กรจะได้เก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้ทันและเต็มที่ หรือ ถ้าเรารู้ว่าแนวโน้มจะมีปัญหาอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นกับองค์กร เราจะได้มีการเตรียมตัวรับมือ ผ่อนสถานการณ์ที่เลวร้ายให้บรรเทาลงได้

2. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) จากการวิเคราะห์ SWOT ที่ละด้านแล้ว ยังมีวิธีการ SWOT อีกแบบที่น่าสนใจ บางครั้งเราอาจจับคู่ทำการวิเคราะห์แบบนี้ได้ เรียกว่า TOWS Matrix ให้จัดประเภทดูว่า เป็น SO, ST, WO, WT อย่างละกี่รายการ และจัดลำดับความสำคัญว่าควรปรับปรุงและแก้ไขรายการใดก่อน (Oreski, 2012) ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดง TOWS Matrix

TOWS Matrix	จุดแข็งที่สำคัญ	จุดอ่อนที่สำคัญ
โอกาสที่สำคัญ	S-O Strategies นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส	W-O Strategies นำโอกาสไปลดจุดอ่อน
อุปสรรคที่สำคัญ	S-T Strategies นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค	W-T Strategies ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค

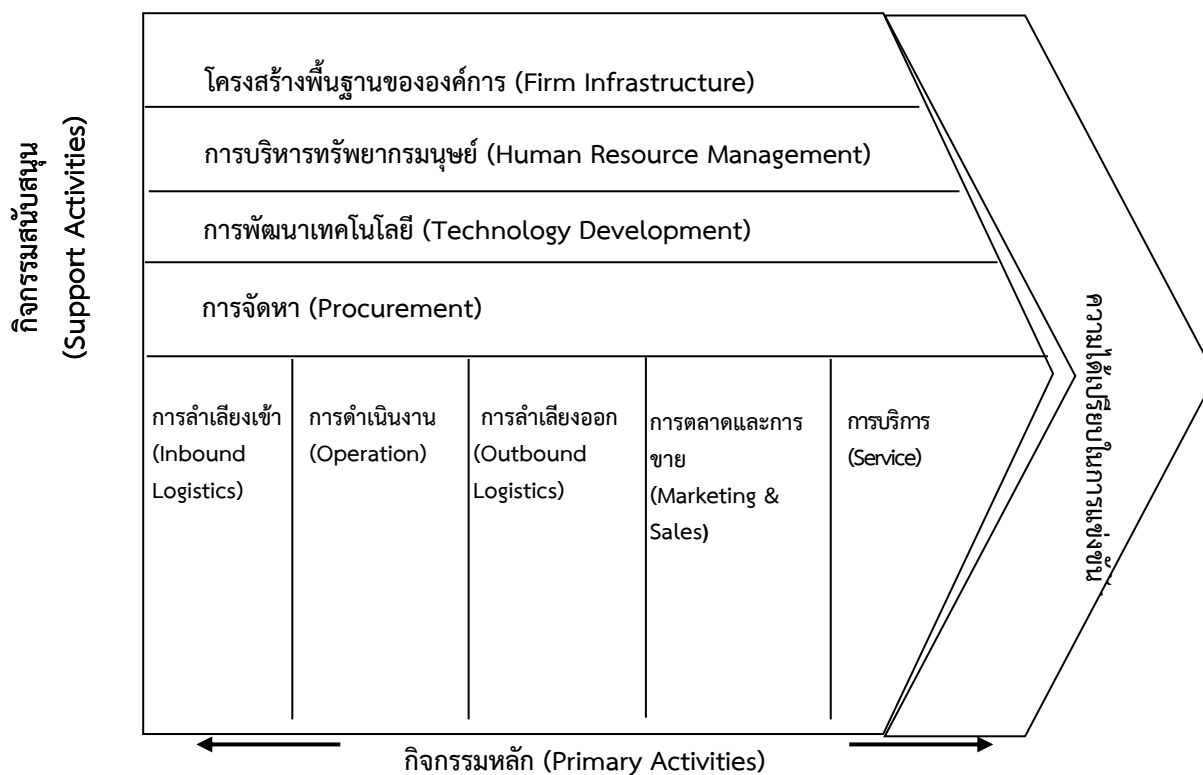
SO วิเคราะห์พร้อมกันเลยว่า เรามีจุดแข็งอะไรและมีโอกาสอะไรที่สนับสนุนจุดแข็งนั้น ST วิเคราะห์ว่าเรามีอุปสรรคอะไรบ้าง และเราจะสามารถใช้จุดแข็งแก้ไขอุปสรรคนั้นได้อย่างไร WO วิเคราะห์ว่า มีสภาพแวดล้อมภายนอกอะไรบ้างที่เอื้อโอกาสให้เราแล้ว แต่ถ้าเรายังมีจุดอ่อน อะไรที่จะทำให้เราถดถอย โอกาสนั้นไม่ได้ WT วิเคราะห์ว่า มีสภาพแวดล้อมภายนอกอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคกับเราและยังกระทบกับจุดอ่อนของเราโดยตรงด้วย

กลยุทธ์ที่คิดขึ้นมาแต่ละข้อสามารถเชื่อมและเสริมกันได้ เช่น กลยุทธ์ในช่อง WT สามารถแปลงให้เป็นโอกาสทางธุรกิจและนำไปเชื่อมและสร้างกลยุทธ์ในช่อง SO ได้ ซึ่งจะเห็นว่าเมื่อเอามาจับคู่กันแล้วก็จะเข้าใจองค์กรและปัญหาที่เกิดขึ้น มองภาพรวมออก และสามารถวางกลยุทธ์ขององค์กรได้อย่างถูกต้องและถูกทิศทาง

การกำหนดแผนกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix มีหลากหลายกลยุทธ์ ประกอบ 1) กลยุทธ์ WT รับผิดชอบต่อจุดอ่อน และหลีกเลี่ยง อุปสรรค 2) กลยุทธ์ WO เลี่ยงจุดอ่อน นำความสามารถเฉพาะอย่างมาให้ได้เปรียบในส่วนที่มีโอกาสสูง 3) กลยุทธ์ ST เอาจุดแข็งสูงสุดไปข่มอุปสรรค เช่น ใช้ จุดแข็ง ทางเทคโนโลยี การจัดการเพื่อจัดการอุปสรรคที่มีคู่แข่งมาก 4) กลยุทธ์ SO เป็นสถานการณ์ที่บริษัทต้องการมากที่สุดโดยใช้จุดแข็งและโอกาสที่ดี สร้างแผนรุก เพื่อนำเป้าหมายขององค์กรและข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร มากำหนดทิศทาง แนวทาง แผนการและวิธีในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรสามารถนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากการเป็นผู้นำแผนที่กำหนดไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีการพิจารณา และเตรียมการอย่างรอบคอบเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของกลยุทธ์ซึ่งรวมถึงการจัดสรรทรัพยากร การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและรวมถึงการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง หลังจากที่ได้เลือกกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กร ก็นำแนวทางต่าง ๆ ไปปฏิบัติหรือการดำเนินงาน (สุจิตราภรณ์ จุสปาโล ,2554)

การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากการเป็นผู้นำแผนที่กำหนดไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีการพิจารณา และเตรียมการอย่างรอบคอบเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของกลยุทธ์ซึ่งรวมถึงการจัดสรรทรัพยากร การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและรวมถึงการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง หลังจากที่ได้เลือกกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กร ก็นำแนวทางต่าง ๆ ไปปฏิบัติหรือการดำเนินงาน โดยใช้ตัวแบบทางธุรกิจที่ Porter (1985) เรียกว่าตัวแบบห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ซึ่งเน้นกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน ที่เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าหรือบริการขององค์กรธุรกิจ โดยคุณค่า (Value) ของสินค้าหรือบริการนั้นมีผลมาจากการเชื่อมโยงคุณค่าในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ ดังนั้น ห่วงโซ่คุณค่า จึงหมายถึงกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรนำเข้า โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการนำวัตถุดิบจากผู้ขายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต กระบวนการจัดจำหน่าย จนถึงกระบวนการจัดส่งไปสู่ลูกค้า และขั้นสุดท้าย คือการบริการหลังการขาย เพื่อสนองกลยุทธ์ธุรกิจ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะนำการทอ่งที่เกี่ยวมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ตามห่วงโซ่คุณค่า ที่ตรงกับกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของพื้นที่เบตง เพื่อให้เมืองเบตงมีความสามารถดำเนินงานและทำให้พื้นที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันตลาดการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 2.3 ห่วงโซ่คุณค่า

1) กิจกรรมหลัก (Primary Activities)

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างคุณค่าเพิ่มในสินค้าหรือบริการ เช่นการผลิต กระจายสินค้าหรือบริการ การส่งมอบและการบริการหลังการขายโดยตรง

การลำเลียงเข้า (Inbound Logistics) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ลำเลียงวัตถุดิบหรือทรัพยากรทางธุรกิจเข้าสู่องค์กร เช่น การรับ การเก็บรักษาวัตถุดิบ และการจัดการปัจจัยนำเข้า

การดำเนินงานหรือการผลิต (Operations) เป็นกิจกรรมในการแปลงวัตถุดิบหรือทรัพยากรทางธุรกิจให้เป็นสินค้าหรือบริการ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย

การลำเลียงออก (Outbound Logistics) เป็นกิจกรรมในการลำเลียงส่งสินค้าที่ผลิตแล้วออกสู่ตลาด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับงานคลังสินค้า และการกำหนดตารางการจัดส่ง

การตลาดและการขาย (Marketing and Sales) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการขาย ช่องทางการจำหน่าย การกำหนดราคาและส่วนประสมผลิตภัณฑ์

การบริการ (Services) เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการให้บริการลูกค้า เช่น การติดตั้ง การฝึกอบรม การบำรุงรักษา หรือการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์

2) กิจกรรมสนับสนุน (Support Activities)

กิจกรรมสนับสนุนประกอบด้วยกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกิจกรรมหลัก ซึ่งกิจกรรมสนับสนุนได้แก่

โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (Firm Infrastructure) ประกอบด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การจัดการทั่วไป กฎหมาย และเทคโนโลยีสารสนเทศ

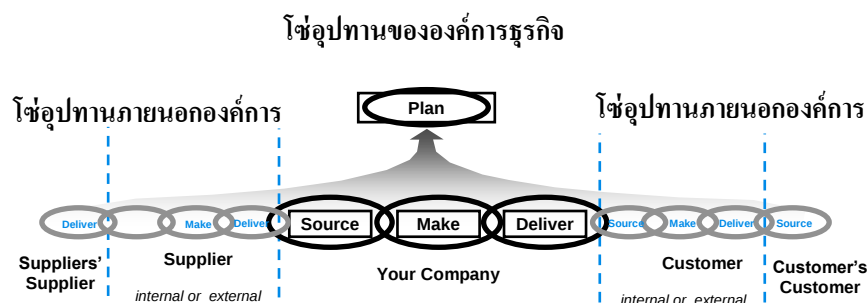
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการจัดหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนา การยกระดับความรู้และทักษะ รวมถึงการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคลากร

การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) จะเกี่ยวข้องกับการงานด้านการวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์และบริการ

การจัดหา (Procurement) เกี่ยวข้องกับการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น วัตถุดิบ อุปกรณ์ เครื่องจักร วัสดุสิ้นเปลือง รวมถึงอาคารและปัจจัยอื่น ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต

จากที่กล่าวมาข้างต้นแนวคิดเรื่องห่วงโซ่คุณค่า ส่วนใหญ่มักนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าในภาคอุตสาหกรรม และ Weiermair (2006) กล่าวว่าสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความแตกต่างกันสินค้าอุตสาหกรรมกล่าวคือสินค้าทางการท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับการบริการและกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าการผลิต การกระจายสินค้า และการทำตลาดสินค้า ซึ่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ที่จะสร้างคุณค่าให้กับผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่คุณค่า ทั้งก่อนการขาย ในระหว่างการท่องเที่ยว และหลังการท่องเที่ยว

นอกจากนี้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติตามตัวแบบห่วงโซ่คุณค่า ที่เน้นกระบวนการทำงานภายในองค์กรตามกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน ทำให้องค์กรมีกระบวนการทำงานภายในองค์กรที่เป็นระบบ มีการประสานงานในทุกกิจกรรมตลอดทั่วทั้งองค์กร แต่อย่างไรก็ตาม Johnston และ Vitale (1988) และ อภิปรัชญาสกุล (2549) กล่าวว่า ปัจจุบันองค์การธุรกิจได้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ คู่ค้า ตัวแทนจำหน่าย และลูกค้า เพื่อเกิดการประสานงานกันในโซ่อุปทานขององค์การธุรกิจในเรื่องการวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต และการส่งมอบสินค้าหรือบริการไปยังลูกค้า โดยนำ กลยุทธ์ธุรกิจไปปฏิบัติต่อ คู่ค้า ตัวแทนจำหน่าย และลูกค้า และเพื่อสร้างได้เปรียบในการแข่งขันจากคู่แข่ง ดังภาพที่ 2.5



ภาพที่ 2.4 องค์ประกอบของกระบวนการในโซ่อุปทาน

ที่มา: คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2549). โลจิสติกส์เพื่อการผลิต และการจัดการดำเนินงาน. หน้า 183.

ดังนั้นสรุปได้ว่ากลยุทธ์ต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติ ที่เน้นกระบวนการทำงานภายในองค์กรตามกิจกรรมในโซ่อุปทานทำให้องค์กรมีกระบวนการทำงานภายในองค์กรที่เป็นระบบ มีการประสานงานในทุกกิจกรรมตลอดทั่วทั้งองค์กร และปัจจุบันองค์การธุรกิจได้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับคู่ค้า ตัวแทนจำหน่าย และลูกค้า เพื่อเกิดการประสานงานกันในโซ่อุปทานขององค์การธุรกิจในเรื่องการวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต และการส่งมอบสินค้าหรือบริการไปยังลูกค้า โดยนำกลยุทธ์ธุรกิจไปปฏิบัติต่อคู่ค้า ตัวแทนจำหน่าย และลูกค้า และเพื่อสร้างได้เปรียบในการแข่งขันจากคู่แข่ง

4. การควบคุมกลยุทธ์ (Strategy Control) เป็นการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการวัดและเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน กับมาตรฐานที่กำหนดไว้ การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบและ

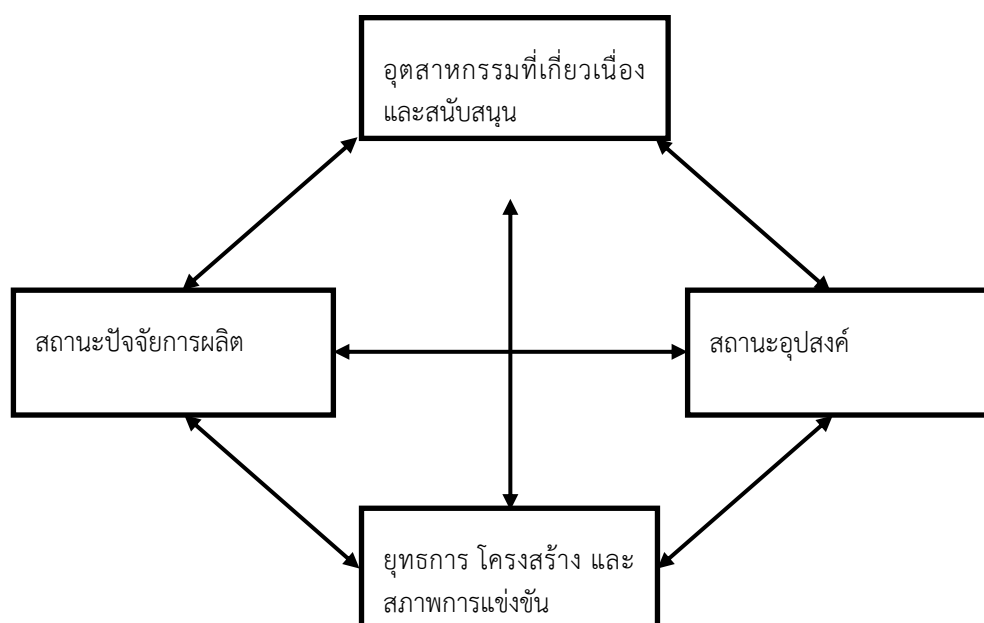
ประเมินผลว่าเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการหรือไม่ หากแผนกลยุทธ์ไม่สอดคล้อง กับความเป็นจริงอาจต้องทำการ พัฒนารับกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน (สุจิตราภรณ์ จุสปาโล, 2554)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ประเมินสภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดกลยุทธ์ รวมถึงการกำหนด เป้าหมาย มีแนวทางการนำกลยุทธ์ไปดำเนินงานใช้งานจริง

การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมโดยใช้แบบจำลองระบบเพชร (Diamond Model)

ในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันมีนักวิชาการ นักปฏิบัติ ได้นำ Diamond Model มาวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมจะต้องวิเคราะห์จากคุณภาพของปัจจัย แวดล้อมที่เอื้อให้องค์กรหรือวิสาหกิจต่างๆ ในการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นสามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่าง ต่อเนื่อง (Neven, & Droge, 2001; Jackson,2006; Bordas,1994; Cunha & Cunha,2005; Smit,2010)

การวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถอาศัยระบบเพชรที่เสนอโดย Porter (1990) ซึ่งได้วิเคราะห์ปัจจัย แวดล้อม 4 ด้านที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มผลผลิตของวิสาหกิจ ได้แก่ (1) สถานะปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) (2) สถานะอุปสงค์ (Demand Conditions) (3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries) และ (4) ยุทธการ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน (Firm Strategy, Structure and Rivalry) โดยความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมทั้ง 4 ด้านจะมีผลสนับสนุนซึ่งกัน และกัน



ภาพที่ 2.5 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันตามแนวคิดระบบเพชร

1. สถานะปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ปัจจัยการผลิตสามารถแบ่งลำดับขั้นได้เป็นปัจจัยการผลิตทั่วไป และปัจจัยการผลิตเฉพาะทาง โดยปัจจัยทั่วไป หมายถึง ระบบถนน แหล่งเงินทุนประเภทนี้ บุคลากรที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือต่ำกว่า ที่ไม่จำกัดว่าต้องใช้กับอุตสาหกรรมใดโดยเฉพาะสำหรับปัจจัยเฉพาะทาง หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเฉพาะทาง ซึ่งมักเป็นบุคลากรที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี โครงสร้างพื้นฐานสำหรับจุดมุ่งหมายพิเศษเฉพาะทาง และวิทยาการความรู้ขั้นสูงที่ใช้ได้เฉพาะทาง เป็นต้น ปัจจัยเฉพาะทางเหล่านี้ใช้ได้เฉพาะบางอุตสาหกรรมเท่านั้น

ปัจจัยทั่วไปมักเป็นบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขั้นต่ำ ในขณะที่ปัจจัยเฉพาะทางมักเป็นบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขั้นสูง ปัจจัยเฉพาะทางก่อให้เกิดนวัตกรรมได้มากกว่าปัจจัยทั่วไป ในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันหรือข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศและของวิสาหกิจ ดังนั้น จึงต้องยกระดับและเพิ่มจำนวนปัจจัยการผลิตอย่างไม่หยุดยั้ง จากปัจจัยทั่วไปสู่ปัจจัยเฉพาะทาง นอกจากนั้น มาตรฐานในการแบ่งระหว่างปัจจัยทั่วไปกับปัจจัยเฉพาะทางก็ถูกยกสูงเรื่อยๆ ไปพร้อมๆ กับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ปัจจัยเฉพาะทางสำหรับปัจจุบันจะกลายเป็นปัจจัยทั่วไปในอนาคต

ในบางกรณีข้อได้เปรียบด้านปัจจัยการผลิตก็เกิดจากข้อเสียเปรียบด้านปัจจัยการผลิตได้ ผลก็คือ จะช่วยสร้างแรงกดดันให้เกิดนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งผลให้เทคโนโลยีที่มักจะชักนำไปสู่ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันได้ ดังนั้น จึงไม่ใช่ความอุดมสมบูรณ์แห่งปัจจัยการผลิต

แต่เป็นความขาดแคลนและแรงกดดันที่เป็นเหตุปัจจัยที่แท้จริงของข้อได้เปรียบด้าน การแข่งขันที่ยั่งยืน อีกทั้งข้อเสียเปรียบด้านปัจจัยการผลิตนั้นๆ เกิดขึ้นในประเทศนั้นก่อนประเทศอื่นๆ สิ่งนี้ ทำให้ประเทศนั้นเป็นประเทศแรกที่พัฒนาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขึ้นมาเพื่อแก้ไข ข้อเสียเปรียบด้านปัจจัยการผลิต

2. สถานะอุปสงค์ (Demand Conditions)

อุปสงค์ในประเทศมีผลต่อรูปแบบที่บริษัทต่างๆ มองและตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ ประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมหรือส่วนของอุตสาหกรรมที่อุปสงค์ในประเทศมีรูปแบบแห่งความต้องการของผู้ซื้อที่ชัดเจนกว่าหรือก่อนประเทศอื่น นอกจากนั้น ประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมหรือส่วนของอุตสาหกรรมที่ผู้ซื้อในประเทศกดดันให้วิสาหกิจต่างๆ ในประเทศมีนวัตกรรมเร็วกว่า เพื่อให้ได้ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันสูงกว่าประเทศอื่น ข้อแตกต่างระหว่างลักษณะของอุปสงค์ในประเทศของประเทศต่างๆ จะก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างประเทศในด้านข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอยู่ใกล้กับผู้ซื้อรายที่สำคัญต่อการเสริมสร้างรักษาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของวิสาหกิจและของประเทศ อุปสงค์ในประเทศมีลักษณะ 3 ข้อที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างและรักษาข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศ คือ

2.1 ส่วนผสมของอุปสงค์ในประเทศในอุตสาหกรรมเดียวกัน ตลาดบางส่วนมีอุปสงค์ในประเทศที่คล้ายคลึงกับตลาดโลก ในขณะที่ตลาดบางส่วนในประเทศก็มีที่แตกต่างจากตลาดโลกมาก วิสาหกิจหรือผู้ประกอบการผลิตจึงมักจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศในตลาดส่วนที่คล้ายคลึงกับอุปสงค์โลก ถ้าตลาดส่วนนั้นเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากต่อตลาดในประเทศของอุตสาหกรรม และมีความสำคัญมากกว่าตลาดส่วนเดียวกันของอุตสาหกรรมนั้นในประเทศอื่น

2.2 ผู้ซื้อที่รู้จัก ผู้ซื้อที่รู้จักในสินค้าหรือบริการใดก็จะตั้งมาตรฐานไว้สูงเวลาเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งเท่ากับเป็นแรงกดดันให้วิสาหกิจต้องพัฒนาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน ดังนั้นประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่มีผู้ซื้อในประเทศที่รู้จักกว่าผู้ซื้อในต่างประเทศ คำว่าผู้ซื้อในที่นี้หมายถึงทั้งผู้อุปโภคบริโภค ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือผู้ซื้อที่เป็นบริษัท สถาบัน องค์กร และโรงงานต่างๆ

2.3 อุปสงค์ในประเทศเกิดขึ้นก่อนประเทศอื่น อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองอุปสงค์ในประเทศจะได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศ ถ้าอุปสงค์ต่อสินค้าหรือบริการนั้นเกิดขึ้นในประเทศนั้นก่อนประเทศอื่น ในบางกรณีผู้ซื้อในประเทศที่รู้จักกว่าผู้ซื้อในต่างประเทศก็อาจก่อให้เกิดอุปสงค์ในประเทศล่วงหน้าและล้าหน้าอุปสงค์ในต่างประเทศ ในทางตรงกันข้ามถ้าอุปสงค์ในประเทศเกิดขึ้นแล้วก็เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศนั้น โดยไม่กลายเป็นอุปสงค์สากล อุตสาหกรรมในประเทศสำหรับอุปสงค์นั้นก็เสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศหรือถ้าอุปสงค์ในประเทศตอบสนองอย่างล่าช้าต่อความต้องการใหม่ที่เป็นสากลประเทศนั้นก็จะเสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้น

ทั้งนี้ ขนาดของอุปสงค์ในประเทศมีความสำคัญมาก คือ ตลาดใหญ่มีโอกาสสูงกว่าตลาดเล็กที่จะลดต้นทุนต่อหน่วยที่เกิดจากการผลิตครั้งละมากๆ (Economies of Scale) หรือที่จะลดต้นทุนต่อหน่วยที่เกิดจากการสะสมความชำนาญที่ได้จากการผลิตหลายๆ ครั้ง (Learning Curve) แต่ขนาดของอุปสงค์ในประเทศอาจไม่สำคัญในบางกรณี ถ้าประเทศเล็กที่อุปสงค์ในประเทศมีขนาดเล็กเกินไป อาจเพิ่มขนาดของอุปสงค์ด้วยการส่งออก อย่างไรก็ตาม ตลาดใหญ่มีความสำคัญและจะไม่ช่วยส่งเสริมให้เกิดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ ถ้าขาดซึ่งลักษณะที่ดีของอุปสงค์ในประเทศ

3. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

การที่ประเทศมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนที่มีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศมีประโยชน์ในการก่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนนั้นมีความเกี่ยวข้องด้านการผลิตอยู่ ทั้งนี้มาจากสาเหตุปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

3.1 ช่องทางที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และบางครั้งมีสิทธิพิเศษมากกว่าผู้อื่นในต่างประเทศ ในการเข้าถึงวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่ดีที่สุด

3.2 ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลาระหว่างวิสาหกิจผู้ใช้กับวิสาหกิจผู้ผลิตวัตถุดิบ ชิ้นส่วน หรือเครื่องจักร

3.3 ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลาในกระบวนการนวัตกรรม และกระบวนการยกระดับและเพิ่มจำนวนบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในระบบคุณค่าโลกของทั้งวิสาหกิจและซัพพลายเออร์ การที่ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันแก้ปัญหาหรือแลกเปลี่ยนการวิจัยและพัฒนาระหว่างกัน จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นได้อย่างรวดเร็วขึ้น

ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่จำเป็นต้องมีข้อได้เปรียบทางการแข่งขันครบ สำหรับทุกอุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมหนึ่ง เพื่อให้อุตสาหกรรมนั้นมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่สามารถซื้อหามาได้จากต่างประเทศจะไม่สำคัญมากนักต่อข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ และถ้าอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมหนึ่งตั้งอยู่ในประเทศเดียวกัน จะมีโอกาสสูงที่จะประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้น และมีความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศกับอุตสาหกรรมที่ล้วนเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนต่ออุตสาหกรรมนั้นในประเทศอื่นๆ

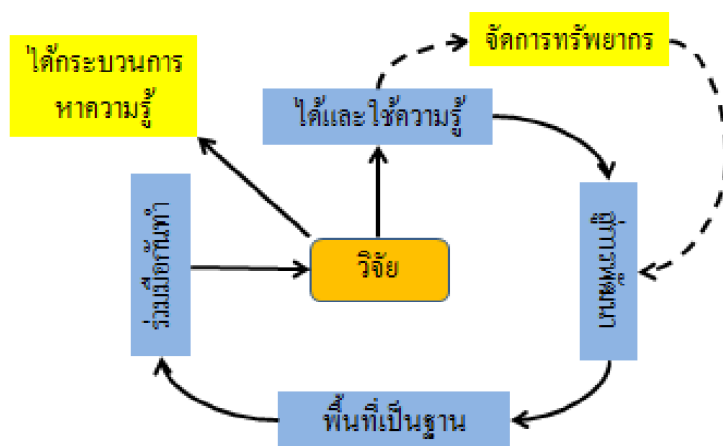
2.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

สุธีระ ประเสริฐสรรพ (2556) กล่าวไว้ในหนังสือ กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่: แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (AreaBased Collaborative Research for Development) หมายถึง การดำเนินการวิจัยเริ่มต้นจากการเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งในการทำงาน (AB) โดยการทำงานร่วมกัน (C) ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตัวจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิจัย (R) ที่จะใช้จัดการกับเรื่องสำคัญของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา (D) เป็นการทำงานเพื่อไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และการเมือง) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ (ที่มีหลายระดับของผู้ที่เกี่ยวข้อง) ที่หวังผลทั้งในระยะสั้น (เพื่อตัวเอง) และระยะยาว (เพื่อลูกหลาน) บนปรัชญา/ความเชื่อ ว่าความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องเกิดจากภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ทำ และสมัครใจที่จะทำงานร่วมกัน ภายใต้ความตระหนักว่าภาครัฐ คือผู้กุมทรัพยากรในการพัฒนา (เงินและกฎกติกา) จึงต้องทำงานกับภาครัฐ

กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่” (ABC) มีความซับซ้อน จึงต้องมีระบบจัดการวิจัย เป็นงานท้าทายอย่างมาก เนื่องจาก ชุมชน พื้นที่ ท้องถิ่น ยังมีสภาพพลวัตนักวิจัยต้องเตรียมพร้อมให้ทันการเปลี่ยนแปลง โจทย์การวิจัย กระบวนการ และความคาดหวังจากการวิจัย

ความหมายของ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่” แตกต่างจากวิธีการวิจัยแบบเดิมๆ ที่ยึดติดตัวเครื่องมือ ระเบียบวิธีวิจัยที่เหมือนกัน เพราะเข้าใจว่าเป็นกระบวนการที่มีมาตรฐานคุณภาพ เหมือนการผลิตสินค้าในอุตสาหกรรม แต่งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ทำงานกับความหลากหลายของผู้คนในสังคม ชุมชน ที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น แต่ละพื้นที่ ที่มีองค์ประกอบไม่เหมือนกัน และพลวัตที่แตกต่างกัน ดังปรากฏในภาพ และคำอธิบายของ สุธีระ ประเสริฐสรรพ (2556)



ภาพที่ 2.6 กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

ด้านล่างและด้านซ้ายคือมีความร่วมมือกันบนฐานของพื้นที่ เพื่อร่วมกันทำวิจัยให้ได้ความรู้และใช้ความรู้สู่การพัฒนาพื้นที่ โดยใช้ความรู้นั้นจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ (ดูการไหลวนของลูกศรในรูป) งาน ABC ต่างจากการพัฒนาพื้นที่ที่ผ่านมา เพราะ ABC มีวิจัยอยู่ตรงกลางเป็นเครื่องมือไปสู่ความรู้ การพัฒนาบนฐานข้อมูลและความรู้จะทำงานพัฒนามีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูง เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่แบบ ABC ไม่ได้อยู่ที่การพัฒนาโครงสร้างกายภาพเป็นหลัก แต่อยู่ที่สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข

เป้าหมายของงาน ABC คือ การพัฒนาความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ด้วยการพัฒนา กลไกการจัดการ ของพื้นที่ให้มีข้อมูลและความรู้ ที่จำเป็น เพื่อกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดโดยใช้

กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ผลลัพธ์ที่คาดหวังของงาน ABC มี 3 เรื่องคือ 1) ด้านความรู้ มุ่งเน้นการสร้างความรู้เพื่อเพิ่มทางเลือกและโอกาสการประกอบอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ การสร้างความยั่งยืนและสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น และการสร้างประชาธิปไตยฐานราก 2) ผลสำเร็จของการแก้ปัญหาที่เป็นโจทย์ร่วมของภาคีพัฒนาในพื้นที่ได้ หมายถึงสิ่งที่ปัญหาอยู่ เปลี่ยนให้ดีขึ้น สิ่งที่เป็นโอกาส แต่ยังไม่ได้ใช้ ก็ใช้ให้มากขึ้น และ 3) เกิดเป็น กลไก ที่มีความสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ กล่าวคือ เป็นกลไกที่ทำงานบนข้อมูลและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัด มีความเป็นธรรมพอสมควรระหว่างกัน มีความสามารถในการจัดการเรื่องใหม่ๆ ในอนาคตได้

แนวคิดหลักของการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

แนวคิดหลักของการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ เน้น ความร่วมมือ และ การเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการทำงานแบบเสริมแรงกันระหว่างคนที่มีความคิดแตกต่างกัน กล่าวคือ ชาวบ้านมีความมุ่งมั่นพร้อมจะลงแรงทำหน่วยงานรัฐมีความชอบธรรม องค์กรปกครองท้องถิ่นมีงบประมาณ นักพัฒนาเอกชนถนัดการวิ่งประสานงานข้ามตำบลอำเภอ นักวิชาการถนัดการวิเคราะห์ เป็นต้น การเปิดพื้นที่เพื่อดึงทุกฝ่ายให้ทำงานร่วมกันได้จะทำให้สามารถใช้จุดเด่นจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเสริมแรงซึ่งกันและกัน และทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีพลังมากกว่าปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทำเพียงลำพัง การทำงานเชิงพื้นที่ เป็นการดำเนินงานในแนวราบคือ เสริมให้เกิดการรวมกำลังของหน่วยงานที่ทำงานในแนวดิ่งและภาคส่วนต่างๆ ที่ต่างคนต่างอยู่ให้เข้ามาทำงานร่วมกันได้ เครื่องมือสำคัญในการรวมพลังให้เกิดการเสริมแรงกันได้นี้ คือข้อมูลและการเรียนรู้ร่วมกันที่นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งคือ กระบวนการวิจัย

การกำหนดโจทย์วิจัยในพื้นที่ ทำได้จากกระบวนการเวทีที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน การที่จะรู้ว่าโจทย์ดังกล่าวเป็นปัญหาจริงหรือไม่ จำเป็นต้องมีกระบวนการตรวจสอบความแม่นยำ เช่น การหารือหลายกลุ่มมากขึ้น การประเมินสภาพแวดล้อมที่ชัดเจน และการขอความเห็นจากผู้ที่กำหนดนโยบาย ซึ่งอย่างน้อยที่สุดกระบวนการหลังนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่นใจว่าหากเกิดผลงานวิจัยออกมาแล้ว ทางผู้กำหนดนโยบายสนใจที่จะเอาไปใช้หรือไม่กระบวนการกำหนดโจทย์ทำได้ 2 แบบ คือ (1) อาศัยฐานการทำงานกลไกความร่วมมือที่มีอยู่แล้วจากฐานปัญหาของชาวบ้าน หรือภาคีพัฒนาในพื้นที่เป็นตัวนำ แต่วิธีการแบบนี้มีข้อจำกัดเนื่องจากมุมมองปัญหาจะเป็นภาพเล็ก (micro) ที่มองปัญหาจากภาคปฏิบัติ แต่จะได้การเรียนรู้สูงเนื่องจากเจ้าของงานพัฒนาเป็นผู้ตั้งโจทย์และปฏิบัติการร่วม และ (2) การตั้งโจทย์โดยมีคำถามเชิงภาพรวม (macro) โดยใช้การศึกษาเพื่อประมวลสถานการณ์และสถานการณ์องค์ความรู้เกี่ยวกับจังหวัด (situational review & literature review) แล้วนำผลการศึกษาไปเปิดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยน/วิเคราะห์ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ทั้งนี้คำถามเชิงภาพรวมที่ใช้ในการตั้งต้นการทำงาน ได้แก่ พื้นที่นั้นมีปัญหาอะไรที่เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบสูงต่อประชาชนในพื้นที่ และพื้นที่นั้นมีอะไรเป็นศักยภาพในการสร้างให้เกิดโอกาสด้านอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่

ตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน ABC ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนขั้นแรกในระดับผลผลิต (output) อยู่ที่ได้ข้อมูลเพื่อช่วยในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายกำกับแผนพัฒนา ด้วยความสบายใจว่าแผนอยู่บนฐานของข้อมูลความเป็นจริงในพื้นที่ นอกจากนี้ ผลผลิตยังได้แก่ความรู้ที่ให้ทางเลือกทางออกต่อการแก้ปัญหาในพื้นที่ด้วย และขั้นที่สอง ในระดับผลลัพธ์ (outcome) อยู่กับการเห็นการพัฒนาจังหวัดประสบผลสำเร็จตามที่วางแผน คุณภาพชีวิตของคนในจังหวัดดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น คนรุ่นใหม่มีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมไม่เสื่อมโทรม

กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยเชิงพื้นที่สู่การพัฒนาเป็นดังนี้

1. การร่วมวิเคราะห์พื้นที่เพื่อกำหนดเป้าหมาย

บริบททางสังคม (social context) เป็นเรื่องที่เข้าใจเฉพาะ “คนใน” เท่านั้น และเนื่องจากบริบทความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นเงื่อนไขและปัจจัยสำคัญต่อการทำงานวิจัย ABC ดังนั้น นักวิจัยจึงต้องรับฟังเรื่องราวจากพื้นที่ การตีความต้องทำอย่างรอบคอบและควรยืนยันความถูกต้องจากพื้นที่ ให้พื้นที่กำหนดเป้าหมายเอง (นักวิจัยให้ความเห็นได้) งานของนักวิจัย คือ ประมวลข้อมูลพื้นที่และเป้าหมายมาเป็นโจทย์วิจัยแล้ว “โยน” โจทย์ให้พื้นที่ร่วมให้ความเห็น ให้เกิดการ “เหลาโจทย์” จนกระทั่งยอมรับ

2. การร่วมออกแบบงานวิจัย

การทำวิจัย ABC ต้องออกแบบเฉพาะ เพราะไม่สามารถใช้วิธีสำเร็จรูปได้ การออกแบบงานวิจัยเป็นงานที่เกิดจากทักษะการวางแผนการทำงานแบบมุ่งเป้า เพราะในการวิจัยนั้น เราต้องเอาเป้าหมายพัฒนาเป็นที่ตั้งก่อน แล้วจึงถอยหลังไปหาว่าต้องทำอะไร (what) และอย่างไร (how) เป็นการทำงานที่ถอยจาก “ผลไปหาเหตุ” อย่างไรก็ตาม งานวิจัย ABC จำนวนไม่น้อยที่ไม่จำเป็นต้องเดินแนวทางนี้ มีบางเรื่องที่หาข้อมูลเดินทางไปเรื่อยๆ เอาข้อมูลมาดูกันระหว่างทาง ร่วมเรียนรู้จากข้อมูลใหม่ๆ จนตกผลึกเป็นคำตอบ

3. การร่วมทำ

การร่วมตั้งโจทย์และร่วมออกแบบทำให้ยอมรับการร่วมทำ ซึ่งมี 3 ระดับที่สร้างการเรียนรู้ต่างกัน

1) การร่วม (เพียง) ให้ข้อมูลงาน PAR จำนวนมากที่เริ่มจากความอยากรู้ของนักวิจัย งานทำนองนี้จะให้พื้นที่ร่วมเพียงการมาประชุมและให้ข้อมูล (กรอกแบบสอบถาม) ซึ่งเป็นการร่วมแบบ passive ที่มีการเรียนรู้ต่ำ งาน ABC ไม่ควรทำแบบนี้ ไม่ควรเห็นว่าพื้นที่เป็น “วัสดุวิจัย” 2) การร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความเห็นจนถึงการสังเคราะห์เป็นกระบวนการสร้างปัญญาจากข้อมูล งาน PAR เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องให้ถึงการสร้างความรู้ร่วมกัน นอกจากได้เรียนรู้แล้ว ยังเป็นกระบวนการกลั่นกรองความรู้ให้เหมาะกับบริบท ซึ่งทำให้ลดความขัดแย้งจากการพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมเจรจาต่อรองในการสรุปความเห็นเชิงนโยบาย การเจรจาต่อรองระดับนโยบายแสดงถึงพลังความคิดที่เกิดจากการทำวิจัย เพราะนโยบายเป็นการประมวลความรู้สู่ความคิดเชิงยุทธศาสตร์ ดังนั้น งาน ABC ควรสนับสนุนให้พื้นที่มีโอกาสถึงขั้นร่วมใช้ความรู้เป็นฐานกำหนดนโยบาย

4. การร่วมนำความรู้ไปพัฒนา

ในส่วนของการร่วมนำความรู้ไปพัฒนา จะเกี่ยวข้องกับ 1) การร่วมในการตัดสินใจโครงการพัฒนานโยบายเป็นตัวกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนา การพัฒนาใช้ทรัพยากรส่วนรวม (งบประมาณ) ซึ่งต้องตัดสินใจอย่างเหมาะสม การให้พื้นที่มีส่วนร่วมตัดสินใจจะเป็นการการเรียนรู้เรื่องการประเมินโครงการ การใช้เหตุเจรจาต่อรอง การยอมรับการประนีประนอม (compromise) และการหาจุดเหมาะสมสูงสุด (optimize) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ให้เกิดทักษะในมิติความสัมพันธ์กับภายนอก 2) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการติดตามและประเมินผลเป็นการสร้างกลไกกำกับแบบมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย ที่ไม่จบเพียงการลงคะแนนเลือกตั้ง พื้นที่ควรร่วมรับทราบผลของการใช้ทรัพยากรในการพัฒนา การหาคำตอบนี้คืองานวิจัยปิดท้ายงาน ABC นั่นเอง ทำให้งาน ABC เป็นวงจรของการหาความรู้ การพัฒนาจากความรู้ และหาความรู้จากการพัฒนา

2.7 การมีส่วนร่วมของชุมชน

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท ทั้งนี้ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้พยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจากระดับบนลงล่าง (Top - down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom - up) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ โอคเลย์ (Oakley, 1984) ได้กล่าวว่า แนวทางจากระดับล่างขึ้นบนนี้ เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหาย (Missing ingredient) ในกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายและให้ความหมาย บ้างก็ ขันตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบของชุมชนต่อการมี การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1981 : 6) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค องค์การสหประชาชาติ (United Nation. 1981 : 5) และ รีเดอร์ (Reeder. 1974 : 39) ได้ให้ความหมายเจาะจงถึงการมีส่วนร่วม ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

นอกจากนี้ สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (ออนไลน์. 2547) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการ มีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ และ 2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้ว่าตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรม

จากแนวคิดและทัศนะที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สามารถแยกประเด็นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจาก เป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพันการเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้ การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของ การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการเร้าให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้ Koufman (1949) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน

ในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้ ฟอรันาโรฟ (Fornaroff, 1980 : 104) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้ การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน การใช้บริการจากโครงการ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนอภิญา กังสนารักษ์ (2544) กล่าวว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าการดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมดสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข 2) ตัดสินใจ กำหนดความต้องการ 3) ลำดับความสำคัญ 4) วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน ทรัพยากร 5) วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน ทรัพยากร 6) ดำเนินงานตามโครงการ และ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน 7) ประเมินผล

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จากขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น บนพื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วม ไพบูลย์วัฒนศิริธรรม (ออนไลน์, 2547) ได้นำเสนอความคิดเห็นผ่านบทความ “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย” สรุปการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นการมองมาจากเบื้องบนหรือมาจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบายและปฏิบัติตาม 2) การมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจโดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

จากการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผล ต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ - สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัยรัตน์ จุสปาโลและคณะ (2558) วิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมชุมชนรอบอ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดยมีการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวภายในพื้นที่อ่าวปัตตานี โดยสำรวจจาก 2 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอเมือง ประกอบด้วย ต.รูสะมิแล ต.บานา ต.ตันหยงลูโล๊ะ และต.บาราโหม จังหวัดปัตตานี และ 2) อำเภอยะหริ่ง ประกอบด้วย ต.บางปู ต.ยะหริ่ง และ ต.แหลมโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่าในพื้นที่รอบอ่าวปัตตานี มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งเชิงนิเวศ และเชิงวัฒนธรรม สามารถนำทรัพยากรเหล่านี้มาจัดทำเป็นเส้นทาง โปรแกรม และกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

การจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อการพัฒนางานด้านการท่องเที่ยวโดยนำเอาจุดแข็งและโอกาสมาตัวหลักในการพัฒนา ต่อมาได้นำคณะชาวบ้านจากชุมชนรอบอ่าวปัตตานีไปศึกษาดูงานวิจัยต้นแบบชุมชนบักนใหญ่ ต.เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล เพื่อกิจกรรมถอดบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบักนใหญ่ ทำให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา การเริ่มต้นทำการท่องเที่ยวของชาวบ้าน การดึงทรัพยากรท่องเที่ยวมาจัดทำเป็นโปรแกรม เส้นทางท่องเที่ยว รวมถึงการคิดราคาโปรแกรมท่องเที่ยว และการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของพื้นที่บ้านบักนใหญ่ การต้อนรับ การจัดการเรื่องที่พัก การจัดการเรื่องอาหาร การจัดการเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังจากกลับมาจากดูงาน ต่อมาได้จัดการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน ประกอบด้วย สมาชิกและแกนนำ รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จากชุมชนทั้ง 2 อำเภอที่อยู่รอบอ่าวปัตตานี ผลการประชุมได้นำเสนอทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต เพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมรอบอ่าวปัตตานีเป็นโปรแกรม 2 วัน 1 คืน เป็นโปรแกรมท่องเที่ยวหลัก และนอกจากนี้ยังมีโปรแกรม 1 วัน ซึ่งชุมชนบางปู ชุมชนบานา ชุมชนบาราโหม และชุมชนตะโลกาโปร์ สามารถให้บริการได้ ส่วนเรื่องที่พัก ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตำบลแหลมโพธิ์ ต่อมาคณะทำงานได้ มุ่งการทำงานไปที่เรื่องการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชุมชนท่องเที่ยวรอบอ่าวปัตตานี ได้จัดอบรมและฝึกปฏิบัติ ประกอบไปด้วยเรื่อง 1) การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การบริการท่องเที่ยว 3) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 4) การประชาสัมพันธ์และการตลาด เพื่อพัฒนาแกนนำและสมาชิกที่มาร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมรอบอ่าวปัตตานี ในช่วงท้ายของโครงการได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ชนิดต่างๆ ประกอบด้วย Website, Facebook, Youtube หลังจากนั้นได้เชิญสื่อมวลชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้เดินทางไปทัศนศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวรอบอ่าวปัตตานี เพื่อทดลองเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมรอบอ่าวปัตตานีเป็นโปรแกรม 2 วัน 1 คืน หลังจากนั้นได้จัดประชุมย่อยกับนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลองเพื่อประเมินผลโปรแกรมการท่องเที่ยว พบว่ามีความประทับใจมาก ส่วนประเด็นเรื่องปรับปรุงเร่งด่วนได้แก่เรื่องขยะในแหล่งท่องเที่ยว และได้เข้าร่วมงานส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร โดยผู้ประกอบการที่มาทดลองท่องเที่ยวได้นำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมรอบอ่าวปัตตานีเป็นโปรแกรม 2 วัน 1 คืน ไปเสนอขายที่ต่อไป ส่วนกิจกรรมสุดท้าย คณะทำงานได้ 9) สรุปผลและจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมอ่าวปัตตานี พร้อมแผนที่ แผนที่โปรแกรมการท่องเที่ยว และได้จัดทำสื่อวิทัศน์ ความยาว 12 นาที เผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต

สรุปได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมชุมชนรอบอ่าวปัตตานี เน้นไปที่การท่องเที่ยวที่จัดการโดยคนที่อยู่ในชุมชนรอบอ่าวปัตตานี ทำให้เห็นได้ว่าการท่องเที่ยวรูปแบบนี้นั้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ติดตามดูทางปัญญาให้ชุมชนผ่านการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ กระบวนการพัฒนาควรดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากกระแสของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยว

ชุมชนจึงเป็นกระบวนการสร้างทางเลือกในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่คนในชุมชนร่วมกำหนดทิศทาง ประเด็นที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนรอบอ่าวปัตตานีคือการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเรื่องที่เหมาะสมสำหรับบริบทการท่องเที่ยวชุมชน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวชุมชนต้องประกอบกับคนในชุมชน ควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีฐานคิดที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวเนื่องจากใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นต้นทุนจากชุมชน ดังนั้นควรพัฒนาศักยภาพ “คน” ในชุมชนให้ดำเนินงานได้ ทั้งความรู้ ความเข้าใจและความสามารถ เพื่อดำเนินการในกระบวนการอันเกิดประโยชน์แก่ชุมชนคือการวางแผนวิเคราะห์และสรุปบทเรียนความสำเร็จหรือล้มเหลวในชุมชน ทั้งนี้สามารถต่อยอดสู่คนรุ่นหลังจึงควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรในชุมชน โดยพัฒนาศักยภาพชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ชุมชนควรมีเป้าหมายในการจัดการที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน นอกจากนี้แกนนำของชุมชนมีความสำคัญที่จะนำชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2553) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเส้นทางนำเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล สงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล สงขลา เพื่อศึกษาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และภาวะคุกคามของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดใน ภาคใต้ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล สงขลา เพื่อกำหนดเส้นทางและปฏิทินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ และเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวม ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า บุคคลจากภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น และการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว จำนวน 422 ชุด ในอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช อุทยานแห่งชาติตะรุเตา (เกาะอาดัง) จังหวัดสตูล อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าน้ำตกโดนงาช้าง จังหวัดสงขลา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ส่วนข้อมูลทุติยภูมิศึกษาและวิเคราะห์จากการเอกสารต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละและกราฟฟิก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

การบริหารและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในพื้นที่ศึกษา 5 แห่งมีแนวปฏิบัติที่ใกล้เคียงกันเนื่องจากได้รับแนวนโยบายกฎระเบียบและการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวที่มอบหมายจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ส่วนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทั้ง 2 แห่ง มีแนวนโยบายกฎระเบียบและการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวที่เข้มงวดด้วยการป้องกันและปราบปรามมากกว่าการดูแลนักท่องเที่ยว ส่วนข้อมูลด้านจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และภาวะคุกคามของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทั้ง 5 แห่ง มีสภาพที่แตกต่างกันตามเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติแต่ละแหล่งซึ่งส่งผลต่อสภาพความพร้อมในการบริหารการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ส่วนการกำหนดเส้นทางและปฏิทินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทั้ง 5 แห่ง พบว่าเส้นทางนำเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้และ

เชื่อมโยงที่เหมาะสมส่งผลต่อการเรียนรู้จำนวน 31 เส้นทาง โดยแบ่งเป็นเส้นทางศึกษา ธรรมชาติคีรีวงเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 เส้นทาง เกาะอาดัง อุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล 5 เส้นทาง อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง 7 เส้นทาง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา 9 เส้นทาง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง 6 เส้นทาง โดยมีปฏิทินการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และเทศกาลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอด 12 เดือน ซึ่งเส้นทางศึกษา ธรรมชาติคีรีวงเขาหลวง กิจกรรมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมการเดินป่าเขาหลวง ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ช่วงเวลาที่เหมาะสมระหว่างเดือนมกราคมมิถุนายน เส้นทางเกาะอาดัง อุทยานแห่งชาติตะรุเตา กิจกรรมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมตกปลา ดำน้ำดูปะการัง ศึกษาชีวิตสัตว์ทะเล ช่วงเวลาที่ เหมาะสมระหว่างเดือนพฤศจิกายนพฤษภาคม เส้นทางอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม กิจกรรมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมการศึกษาป่าชายเลน ป่าชายหาด หล้าทะเล ปะการัง และพะยูน ช่วงเวลาที่เหมาะสมระหว่างเดือนพฤศจิกายนพฤษภาคม เส้นทางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า น้ำตกโตนงาช้าง กิจกรรมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมการเดินป่า สามารถศึกษาได้ตลอดปี แต่ในฤดูฝนควรระมัดระวังภัยธรรมชาติ และเส้นทางเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย กิจกรรมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมศึกษาพรรณไม้ น้ำทะเลน้อย ศึกษานกในทะเลน้อย และสามารถศึกษาได้ตลอดปี แต่ในฤดูฝนควรระมัดระวังภัยธรรมชาติ

ชัยรัตน์ จุสปาโล (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพอเพียงโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพอเพียงโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเหรียง จังหวัดสงขลา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพอเพียงโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเหรียง จังหวัดสงขลา เพื่อกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเหรียง จังหวัดสงขลา โดยมีกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเริ่มจาก การประชุมระดมความคิด วางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทางดำเนินงาน ประเมินผลงาน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวบนฐานการรักษาวินัยวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเชิงอนุรักษ์วิถีความพอเพียง เพื่อเสริมสร้างรายได้ ได้โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรพอเพียง 4 โปรแกรมมีทั้งแบบการแบบไปกลับและค้างคืนและสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

ชัยรัตน์ จุสปาโล (2554) การสังเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก อ.ละงู จ.สตูล การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ การสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรูปแบบการสื่อความหมาย และสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้วิธีการศึกษาจากสำรวจทรัพยากรทางท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมกลุ่มย่อยกับแกนนำชุมชน และการประชุมระดมความคิดเห็นจากครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ประกอบการจากภาคธุรกิจการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่นำมาเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ได้แก่วิถีชีวิตการทำประมงชายฝั่ง ขนบธรรมเนียมประเพณี และจากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นฐานทรัพยากรการประกอบอาชีพของชุมชน เช่น แหล่งหอย แหล่งตกปลา ชายหาด และถ้ำ ส่วนรูปแบบการสื่อความหมาย ควรพัฒนาให้เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนบ้านชุมขนบ้านบ่อเจ็ดลูก ได้แก่ การนำเสนอด้วยวิถีทัศน์ การบรรยาย การนำเสนอด้วยโปสเตอร์ไว้นิล ล่องเรือท่องเที่ยวจริงในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแสดงหนังตะลุงด้วยคนจากเยาวชนท้องถิ่น โปรแกรมการท่องเที่ยวภูมิปัญญา การสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนควรเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ซึ่งต้องไม่กระทบต่อวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณี และสร้างรายได้จากการบริการที่พักรชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยว และกระจายรายได้ไปยังกลุ่มประมง เรือนำเที่ยว และผลิตภัณฑ์ของชุมชน นักท่องเที่ยวต้องได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้รับความเพลิดเพลินจากเดินทางมาภายในชุมชนและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงภายในจังหวัดสตูล รวมถึงการสร้างพลังความสามัคคีในชุมชน โดยมีโปรแกรมการท่องเที่ยว 3 โปรแกรม ดังนี้ คือ โปรแกรม 2 วัน 1 คืน ได้แก่ โปรแกรมที่ 1 ถ้ำภูผาเพชร – พิพิธภัณฑ์บ้านรากไม้ – บ้านบ่อเจ็ดลูก – เกาะบุโหลน – ดำนังวังประจัน โปรแกรมที่ 2 หาดใหญ่ – ถ้ำภูผาเพชร – ล่องแก่งถ้ำเจ็ดคต – น้ำตกวังสายทอง – เยือนถิ่นชาโก – บ้านบ่อเจ็ดลูก – ดำนังชายแดนวังประจัน– อุทยานแห่งชาติทะเลบัน และโปรแกรมแบบวันเดียว โปรแกรมที่ 3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านบ่อเจ็ดลูก

พิศมัย จารุจิตติพันธ์ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเกาะสมุย ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและการท่องเที่ยวเกาะสมุย ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเอกสารแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองเกาะสมุย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว รวม 392 คน การรวบรวมข้อมูลกระทำโดยการบันทึกข้อมูลพื้นฐาน การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การใช้สถิติพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การใช้สถิติพรรณนา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมตามหลักการ TOWS และการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันโดยตัวแบบเพชร ผลการวิจัยสรุปได้ว่าในภาพรวมเกาะสมุยมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีศักยภาพสูงในองค์ประกอบด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในส่วนของความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภททะเล หาดทราย และแสงแดด ในขณะที่มีศักยภาพในระดับปานกลางในองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เกาะสมุยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันโดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันสูงในด้านปัจจัยหลักในส่วนอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในด้านเงื่อนไขอุปสงค์และด้านปัจจัยภายนอกในส่วนของโอกาสจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักในระดับโลกและจากการที่มีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของประชาคมอาเซียน

ญาลิสารัฐ ต้นสอน (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาโซ่คุณค่าเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการของบริษัทนำเที่ยวของไทยเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารระดับกลาง ระดับต้น และพนักงานของบริษัทนำเที่ยว จำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 300 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างง่าย สถิติที่ใช้ คือวิธีหาความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสำคัญของกิจกรรมในโซ่คุณค่า 9 กิจกรรม เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1.การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2. การตลาดและการขาย 3. การบริการลูกค้า 4. โครงสร้างพื้นฐานของบริษัท 5.การพัฒนาเทคโนโลยี 6. ปัจจัยนำเข้า 7.การจัดหาเพื่องานบริการ 8. กระบวนการปฏิบัติการ 9. คุณภาพงานก่อนส่งมอบการบริการให้ลูกค้า 2) ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาโซ่คุณค่า มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับดังนี้ 1.ความสามารถในการบริหารจัดการกิจกรรมสนับสนุนในโซ่คุณค่า 2. ความสามารถหลักด้านการบริการ 3. ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ 4. การพัฒนาเว็บไซต์ที่เข้าถึงง่ายและดึงดูดใจ 5. ความร่วมมือเครือข่าย พันธมิตร 6.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน 3) แนวทางการพัฒนามี 4 ด้าน ดังนี้ 1. การบริการที่เป็นเลิศ 2. การสร้างนวัตกรรมเชิงคุณค่า 3. การสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขัน 4. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรม

แสงสรรค์ ภูมิสถาน และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยมี 1) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ 2) ความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และ 3) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว และพื้นที่เชื่อมโยงมีศักยภาพสูงในการพัฒนาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทรัพยากรป่าไม้ และกีฬานันทนาการกลางแจ้งและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและกลมกลืนกับธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวและเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพหรือตลาดเฉพาะกลุ่ม จากศักยภาพและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวได้กำหนด theme ของเส้นทางการท่องเที่ยว ได้แก่ “เส้นทางวนกร: เรียนรู้การป่าไม้ สู่สังคมไทยยั่งยืน” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียวและพื้นที่เชื่อมโยงและได้กำหนดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวใน 2 กลุ่ม กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมกีฬานันทนาการกลางแจ้ง และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการวิเคราะห์ความเต็มใจในการจ่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 771.26 บาท/คน/ปี และค่ามัธยฐานเท่ากับ 633.59 บาท/คน และเมื่อนำผลการศึกษามาประมาณถึงผลตอบแทนได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนในการพัฒนาที่มีมูลค่าเท่ากับ 339.08 ล้านบาท ปรากฏว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวมีผลตอบแทนสุทธิในทางการเงิน (NPV) เท่ากับ 238.71 ล้านบาท ส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) มีค่าเท่ากับ 1.81 รวมทั้งอัตราผลตอบแทนสุทธิทางการเงิน ภายในโครงการ (IRR) มีค่า 16.38 ซึ่งดัชนีชี้วัดความคุ้มค่าของการลงทุนทั้ง 3 ตัวแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมหรือความคุ้มค่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของการพัฒนากับการพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว ได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวกีฬานันทนาการกลางแจ้ง 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้ทรัพยากรป่าไม้ 3) ทศศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการอนุรักษ์ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์บริการและระบบบริหารการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5) ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์และการตลาดเฉพาะกลุ่ม

ยูหนา หลงสมัน (2558). ได้ศึกษารูปแบบและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดสตูล โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านการจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละชุมชน ไปสู่การหนุนเสริมสมาชิกชุมชนในเครือข่าย รวมทั้งกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดสตูล สร้างคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาเรียนรู้กระบวนการทำงาน รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล ให้เกิดการบริหารจัดการตนเอง โดยเป็นองค์กรอิสระ มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตนเองสู่ความยั่งยืน มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 ชุมชน การดำเนินงานพบว่า โครงการวิจัยดังกล่าวสามารถพัฒนาแกนนำเครือข่ายให้เข้าใจการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดย “เข้าใจ” หมายถึง การเข้าใจเป้าหมาย วิธีการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการยกระดับความเข้าใจ จากเดิมมองการท่องเที่ยวโดยนำธรรมชาติมาขาย เปลี่ยนเป็นการนำนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม ด้านทรัพยากร วัฒนธรรม วิถีชีวิต สร้างการเรียนรู้ เข้าใจการอยู่ร่วมกับทรัพยากรของชุมชน นอกจากนั้นแกนนำเครือข่าย (แต่ละชุมชน) เกิดการพัฒนาทักษะการทำงาน เช่น การพูด การนำเสนอ การบันทึก การนำประชุม การจับประเด็น ทักษะนักจัดกระบวนการ แต่ละชุมชนนำบทเรียนมาสร้างการเรียนรู้ต่อกับสมาชิกในชุมชน นำมาปรับใช้กับกลุ่มตัวเอง เช่น บ้านทุ่งสะโงะพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่แหลมอกใหม่ “แหลมบังโกะ” ประมาณ 300 ไร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ในการ

ฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าชายเลนชุมชน แหล่งหอยมีการจัดเก็บรายหัวนักท่องเที่ยวจากชุมชน สมาชิก เรียกว่า “กองทุนพัฒนาเครือข่าย” โดยการเก็บจากนักท่องเที่ยวคนละ 10 บาท ในรอบ 1 เดือน ระหว่างที่ ดำเนินโครงการวิจัยยังได้มีชุมชนใหม่สนใจกระบวนการดำเนินการ และเข้าร่วมเครือข่าย จนถึงปัจจุบันเกือบ 20 ชุมชน

ผลจากงานดำเนินโครงการวิจัย เกิดการจัดการความรู้เพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามมาอีกด้วย โดยวิทยาลัยชุมชนจังหวัดสตูล ได้ให้ทีมวิจัยเครือข่ายฯ จัดอบรมให้กับชาวบ้านในเครือข่ายท่องเที่ยวโดย ชุมชนพื้นที่อื่นๆ ทั่วจังหวัดสตูล จัดทำเป็นหลักสูตรการอบรม ด้วยกัน 4 หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การ ท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) การบริหารจัดการกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) ผู้นำเที่ยวโดยชุมชน และ 4) อบรม เรื่องโฮมสเตย์ นอกจากนี้พื้นที่ชุมชนในเครือข่ายกลายเป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็น พื้นที่กรณีศึกษาเรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการจัดการระบบเครือข่ายกับกลุ่มจัดการ ท่องเที่ยวจากชุมชนมากมายทั้ง 4 ภาคทั่วประเทศไทย ที่ถือประโยชน์อย่างกว้างขวางในสาธารณะ

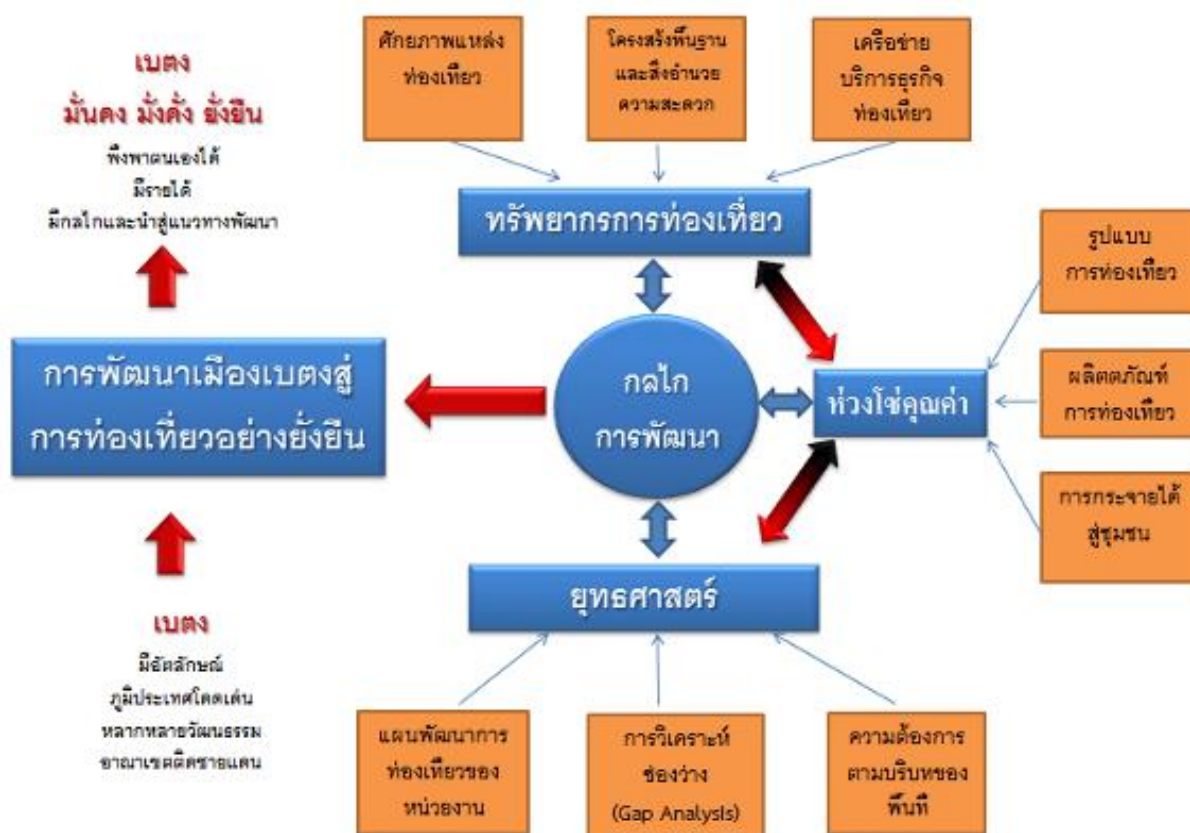
ด้านการพัฒนาต่อไปพื้นที่ชุมชนเครือข่ายทั้งหมด ได้รับงบประมาณสนับสนุนชุมชนท่องเที่ยวของ จังหวัดสตูล ผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล โดยได้รับการสนับสนุนในปีแรก (2556) 14 ชุมชน จำนวน 10,000,000 บาท และต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 กับชุมชนใหม่ 5 ชุมชน จำนวน 5,000,000 บาท กรมท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สนับสนุนงบประมาณชุมชนละ 50,000 บาท จำนวน 10 ชุมชน และ สนับสนุนให้กับเครือข่ายเพื่อจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชน และถอดบทเรียน จำนวนเงิน 100,000 บาท

ปัจจุบัน เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดสตูล มีการยกร่างกฎระเบียบสมาคมฯ และวางแผน กิจกรรมพัฒนาองค์กร เช่น ประชุมเครือข่ายท่องเที่ยว เดือนละ 1 ครั้ง จัดการเอกสาร ข้อมูลท่องเที่ยว การ รับ-ส่ง ต่อนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนเครือข่าย การสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดกิจกรรม ให้ชุมชนท่องเที่ยวต้อง พัฒนากิจกรรมและสถานที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดของเครือข่าย และการประสานงานเชื่อมโยงภาคี การทำงาน เช่น สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ภาคเอกชน องค์กรรัฐ อันเป็นการ ขยายความร่วมมือในระนาบกว้าง เพื่อขยายผลการใช้เครื่องมือ “Community Based Tourism” เพื่อพัฒนา คนต่อไป

พนัธิพา มาลา และคณะ (2560) ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้าน แพรกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน ประกอบไปด้วย 1) การ ปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว 2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 3) จัดกลุ่มชุมชนการท่องเที่ยว 4) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อบริการการท่องเที่ยว 5) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 6) พัฒนาการตลาด และการประชาสัมพันธ์

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีเป้าหมายของการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเมืองเบตงนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ก่อให้เกิดรายได้สู่ชุมชนและสังคม และที่สำคัญมีกลไกและนำสู่แนวทางพัฒนาด้วยการพัฒนาของ โครงการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้ความรู้เพื่อเพิ่มทางเลือกและโอกาสการประกอบอาชีพ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น และคาดว่าจะกระบวนการวิจัยจะก่อให้เกิดเป็น กลไกที่มีความสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ กล่าวคือ เป็นกลไกที่ทำงานบนข้อมูลจากกระบวนการวิจัยและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เมืองเบตง ดังนั้นจากกล่าวนำข้างต้นสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้



ภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในส่วนของบทที่ 3 วิธีวิจัย นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตการศึกษาของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research (PAR) มีรายละเอียดระเบียบวิธีการวิจัยแยกตามคำถาม 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

คำถามการวิจัยข้อที่ 1. ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เป็นอย่างไร

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขอกำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) โดยใช้วิธีในการคัดเลือกดังนี้

- 1) หน่วยงานที่เป็นราชการส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส จำนวน 10 คน
- 2) หน่วยงานประจำจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการเกษตรจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 20 คน
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 20 คน
- 4) ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มธุรกิจนำเที่ยว และกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว ประกอบด้วย จำนวน 50 คน
- 5) แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน
- 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิสถาปัตย์ จำนวน 3 คน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อเปิดตัวโครงการและระดมความเห็นโดยภาพรวมทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง
3. จัดประชุมกลุ่มและสำรวจ (field survey) โดยทำการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ แกนนำชุมชน และชาวบ้าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้
 - (1) ท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว
 - (2) มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
 - (3) มีองค์กร หน่วยงาน หรือชุมชนรับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน
 - (4) มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนผู้คนในชุมชน กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ และกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
4. สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (focus group) แกนนำบุคคลสำคัญที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ แกนนำกลุ่มต่างๆ ที่จัดการท่องเที่ยว เพื่อการออกแบบภูมิทัศน์สิ่งอำนวยความสะดวก การ

บริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการท่องเที่ยวพื้นที่ โดยอยู่บนฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วม และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

5. สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย

6. สรุปผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 2. ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม ควรเป็นอย่างไร

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขอกำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) จำนวน 180 คน โดยใช้วิธีในการคัดเลือกดังนี้

1) หน่วยงานที่เป็นราชการส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส จำนวน 10 คน

2) หน่วยงานประจำจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการเกษตรจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 20 คน

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 20 คน

4) ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มนำเที่ยวและกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว ประกอบด้วย จำนวน 50 คน

5) แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน

6) นักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

2. สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์กระบวนการผลิตตามห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

3. สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มท่องเที่ยวและกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอุตสาหกรรมหรือธุรกิจ (Cluster Map)

4. สัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับผู้ให้บริการ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพภายในองค์กรและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบริการการท่องเที่ยว

5. จัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยว และคัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมใน 5 ตำบล อย่างน้อยจำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เข้ามาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว (Core Attractive) เพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว

6. ศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายนอกพื้นที่เขต เพื่อนำเสนอประสบการณ์มาพัฒนาสร้างสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว จำนวน 30 คน

7. นำร่องทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว อย่างน้อยจำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม เพื่อประเมินประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าของภาคบริการ โดยแบ่งมิติเพื่อการประเมินและวิเคราะห์ออกเป็น 6 มิติ คือ มิติด้านลูกค้า (Customer) มิติด้านการเงิน (Financial) มิติด้านกระบวนการ

ภายใน (Internal process) มิติด้านบุคลากร (People) มิติด้านผู้จัดหา (Supplier) และมิติด้านความยั่งยืน (Sustainable)

8. ประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อศึกษาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม ประกอบด้วยผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท่องเที่ยว

9. สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย

10. สรุปผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 การวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap Analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นอย่างไร กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขอกำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) จำนวน คน โดยใช้วิธีในการคัดเลือกดังนี้

1) หน่วยงานที่เป็นราชการส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส จำนวน 10 คน

2) หน่วยงานประจำจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการเกษตรจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 20 คน

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 20 คน

4) ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มท่องเที่ยวและกิจกรรมกลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว ประกอบด้วย จำนวน 50 คน

5) แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาทำความเข้าใจ สาระสำคัญของกฎหมาย แผนนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับท้องถิ่น
2. สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยโครงการวิจัยที่ 1,2
3. จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาทบทวนสถานการณ์ภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานและความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (SWOT Analysis)
4. จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) โดยการประเมินใน 3 มิติ ได้แก่ 1) ความเกี่ยวเนื่อง (Relevancy) 2) ความสามารถในการแข่งขัน (Competency) 3) แนวโน้มความต้องการ (Growth of Needs) วิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์ โดยใช้ตาราง TOWS Matrix
5. สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย
6. สรุปผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 กลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรเป็นอย่างไร

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขอกำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) โดยใช้วิธีในการคัดเลือกดังนี้

1) หน่วยงานที่เป็นราชการส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส จำนวน 10 คน

2) หน่วยงานประจำจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการเกษตรจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 20 คน

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 20 คน

4) ผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มนำเที่ยวและกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว ประกอบด้วย จำนวน 50 คน

5) แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน

วิธีการศึกษา

1. ทำความเข้าใจ สาระสำคัญของกฎหมาย แผนนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ คำแถลงนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ แผนพัฒนาจังหวัดยะลา แผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2. สัมภาษณ์ข้อมูลผลการวิจัยโครงการวิจัยที่ 1,2,3

3. จัดประชุมระดมความคิดเห็นและถอดบทเรียนความสำเร็จด้านพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำองค์ความรู้สร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ

4. สัมภาษณ์เชิงลึกและจัดประชุมกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ตามแบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ตามแนวทาง Diamond Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต เงื่อนไขด้านอุปสงค์ บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน

5. จัดประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6. สัมภาษณ์ข้อมูลผลการวิจัย

7. สรุปผลการศึกษา

3.2 ขอบเขตการศึกษาของการวิจัย

3.2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ อำเภอเบตงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล ได้แก่ 1) เบตง 2) ยะรม 3) ตาเนาะแมเราะ 4) อัยเยอร์เวง และ 5) ธารน้ำทิพย์ แต่ละตำบลมีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง เป็นผู้ดูแลพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง

3.2.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้กำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง(stakeholders) จากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ

- 1) หน่วยงานที่เป็นราชการส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส
- 2) หน่วยงานประจำจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการเกษตรจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สำนักงานเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว
- 4) ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดยะลา สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดยะลา สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ จังหวัดยะลา ชมรมมัคคุเทศก์จังหวัดยะลา
- 5) แกนนำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสำรวจเพื่อศึกษาภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วยกรอบเนื้อหาหลักต่อไปนี้

1.1 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ประชาชนในท้องถิ่น แกนนำชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และ ผู้ประกอบการ เพื่อวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง

1.2 สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (focus group) แกนนำบุคคลสำคัญที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ แกนนำกลุ่มต่างๆ ที่จัดการท่องเที่ยว เพื่อการออกแบบภูมิทัศน์สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการท่องเที่ยวพื้นที่

2. แบบสำรวจเพื่อประเมินห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ประกอบด้วยกรอบเนื้อหาหลักต่อไปนี้

2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์กระบวนการผลิตตามห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับผู้ให้บริการ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพภายในองค์กรและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการการท่องเที่ยว

2.3 พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างน้อยจำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม ที่เข้ามาเพื่อบริการนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว

2.4 ศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมต่าง ๆ ถอดบทเรียนความสำเร็จ การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาพัฒนาสร้างสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว

2.5 นำร่องทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว อย่างน้อยจำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม เพื่อประเมินประสิทธิภาพโซ่อุปทานภาคบริการ โดยแบ่งมิติเพื่อการประเมินและวิเคราะห์ออกเป็น 6 มิติ คือ มิติด้านลูกค้า (Customer) มิติด้านการเงิน (Financial) มิติด้านกระบวนการภายใน (Internal process) มิติด้านบุคลากร (People) มิติด้านผู้จัดหา (Supplier) และมิติด้านความยั่งยืน (Sustainable)

3. แบบสำรวจเพื่อประเมินวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เปรียบเทียบแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว

3.1 จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาทบทวนสถานการณ์ภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานและความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (SWOT Analysis)

3.2 จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) โดยการประเมินใน 3 มิติ ได้แก่ 1) ความเกี่ยวเนื่อง (Relevancy) 2) ความสามารถในการแข่งขัน (Competency) 3) แนวโน้มความต้องการ (Growth of Needs) วิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์ โดยใช้ตาราง TOWS Matrix

4. แบบสำรวจเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเบตงเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

4.1 สัมภาษณ์เชิงลึกและจัดประชุมกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ตามแบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ตามแนวทาง Diamond Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต เงื่อนไขด้านอุปสงค์ บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน

4.2 ประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในทุกมิติโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.3 ประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ

3.4 ความเที่ยงตรง (Validity) และ ความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ความเที่ยงตรง และ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ เกิดจากการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีการนำเครื่องมือมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่หลังจากนั้นคณะนักวิจัยได้จัดตั้งคณะทำงาน ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่อำเภอเบตง เพื่อลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่การสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดประชุมระดม ตามที่ออกแบบไว้ในแต่วัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 4 ข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ สุดท้ายได้จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคีเครือข่ายในพื้นที่อำเภอเบตง และคณะนักวิจัยได้ร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล คัดกรองข้อมูลและจัดแยกเป็นประเด็นต่างๆ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามประเด็นที่ค้นพบ (topic) แล้วนำมาพรรณนาเชิงอุปนัย (inductive)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอผลการศึกษาลำดับต่อไปนี้

4.1 ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

4.1.1 ข้อมูลบริบทเชิงพื้นที่เบตง

เบตง เป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่ในจังหวัดยะลา นับเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทย โดยมีลักษณะเป็นหัวหอกยื่นเข้าไปในประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาสนการาคีรี มีเนื้อที่ประมาณ 1,328 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ 140 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 1,220 กิโลเมตร ด้วยภูมิประเทศของอำเภอเบตงส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงจึงทำให้เบตงมีอากาศดี และมีหมอกตลอดปี ดังคำขวัญประจำอำเภอที่ว่า “เมืองในหมอก ดอกไม้งาม ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน” ที่มาของชื่อ ชื่อเดิมของอำเภอเบตงคือ ยะรม เป็นภาษามลายูมีความหมายว่า “เข้มน้ำ” ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2473 อำเภอยะรมได้ถูกเปลี่ยนชื่อมาเป็นอำเภอเบตงในปัจจุบัน ซึ่งคำว่า เบตง มาจากภาษามลายู ว่า “Buluh Betong” หมายถึง “ไม้ไผ่ขนาดใหญ่” คือ ไผ่ตงซึ่งมีอยู่มากในท้องถิ่น ต้นไผ่ตงจึงกลายเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของอำเภอเบตง

ประวัติความเป็นมา ก่อนที่อำเภอเบตงในปัจจุบัน จากประวัติศาสตร์เดิมราวพุทธศตวรรษที่ 7 พื้นที่ของอำเภอเบตงเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรลังกาสุกะ โดยมีอาณาเขตปกครองกว้างขวางครอบคลุมคาบสมุทรมลายูตอนล่างทั้งหมดโดยพัฒนามาจากเมืองท่าเล็ก ๆ ของชาวพื้นเมืองจนเติบโตเป็นรัฐและมีฐานะเป็นอาณาจักร จนกระทั่งสมัยพุทธศตวรรษที่ 1415 อาณาจักรลังกาสุกะได้ตกอยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัย โดยเชื่อว่าอาณาจักรศรีวิชัยน่าจะมีอำนาจที่แผ่กว้างไพศาลมากในสมัยนั้น มีอาณาเขตครอบคลุมไปถึงช่องแคบมะละกา ขวา สุมาตรา แหลมมลายู และหัวเมืองต่างๆ ที่อยู่ภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบันต่อมาต้นพุทธศตวรรษที่ 19 อาณาจักรศรีวิชัยที่เจริญรุ่งเรืองในบริเวณแหลมมลายูได้เสื่อมอำนาจลง และเกิดอาณาจักรใหม่ คือ อาณาจักรมัชฌิมาปาหิต (ขวา) ซึ่งมีอำนาจอยู่ในเกาะขวา หรืออินโดนีเซียนั้น ได้ขยายอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลเข้ามาครอบครองดินแดนสุมาตรา และบางส่วนของคาบสมุทรมลายูไป และทำให้ศรีวิชัยล่มสลายไปในที่สุด ปรากฏว่าในขณะนั้นอาณาจักรสุโขทัยได้ขยายอำนาจลงมายังเมือง ไชยา เมืองตามพรลิงก์ และหัวเมืองมลายู และได้ผูกสัมพันธ์กับพระเจ้าศรีธรรมโศกราชโดยได้แต่งตั้งให้ดูแลหัวเมืองแหลมมลายู เมื่ออาณาจักรสุโขทัยได้เสื่อมลง หัวเมืองมลายู ได้แก่ เมืองปัตตานี เมืองไทรบุรี เมือง กลันตัน และเมืองตรังกานู จึงเป็นประเทศราชต่ออาณาจักรอยุธยา โดยพื้นที่อำเภอเบตงเป็นส่วนหนึ่งของ หัวเมืองปัตตานี ต่อมาเมื่ออาณาจักรอยุธยาอ่อนแอลง หัวเมืองมลายูทั้ง 4 จึงได้แข็งข้อ ตั้งตนเป็นรัฐอิสระตลอดมาจนกระทั่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) ทรงรวบรวมหัวเมืองมลายูกลับมาเป็นเมืองประเทศราช จนในรัชสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ได้เกิดความไม่สงบขึ้นบ่อยครั้ง จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้พระยาอภัยสงคราม และพระยาสงขลา ผู้กำกับดูแลหัวเมืองมลายู แบ่งเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง และแต่งตั้งให้พระยาเมืองเป็นผู้ปกครองตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2359 เป็นต้นมา ได้แก่ เมือง

ปัตตานี เมืองยะหริ่ง เมืองสายบุรี เมืองหนองจิก เมืองระแงะ เมืองยะลา และเมืองรามัน ซึ่งพื้นที่ของอำเภอเบตงเดิมได้ขึ้นอยู่กับเมืองรามัน

ยุคปัจจุบัน เมืองเบตงในอดีต ที่ว่าการอำเภอเบตงหลังเก่า ครั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกการปกครองแบบจตุสดมภ์ โดยทรงปรับปรุงเปลี่ยนระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เรียกว่า "พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116" โดยได้นำมาใช้กับ 7 หัวเมืองภาคใต้ โดยเรียกว่า "ข้อบังคับสำหรับ ปกครอง 7 หัวเมือง ร.ศ. 120" มีการแบ่งการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล มีตำแหน่งพระยาเมือง (เจ้าเมือง) ปลัดเมือง, ยกกระบัตรเมือง, โดยทั้งหมดขึ้นตรงต่อข้าหลวง ซึ่งในภาคใต้แบ่งออกเป็น 4 มณฑล โดยเมืองปัตตานีขึ้นอยู่ในมณฑลนครศรีธรรมราช มีผู้ว่าราชการเมืองเป็นผู้ดูแล อยู่ในปกครองของข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2449 ได้โปรดเกล้าฯ ให้แยกหัวเมืองที่ขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราชทั้ง 7 หัวเมือง มาตั้งเป็นมณฑลปัตตานี ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริหารราชการส่วนภูมิภาค พุทธศักราช 2476 ขึ้น จึงได้ยุบเลิกมณฑลปัตตานี และได้แบ่งออกเป็นจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสในปัจจุบัน ในส่วนของอำเภอเบตงนั้นแรกเริ่มได้ตั้งขึ้นเป็นอำเภอชื่อว่า อำเภอยะรม (ตั้งอยู่ที่บ้านฮางุด หมู่ที่ 1 ตำบลเบตง) แบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล คือ ตำบลเบตง ตำบลยะรม ตำบลอิตา ตำบลโกรเน ตำบลบาโลน และตำบลเซะ หรือโก๊ะระ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2442 จากผลการปักปันแดนระหว่างไทยกับสหพันธรัฐมลายู (อาณานิคมของอังกฤษ) เป็นเหตุให้ตำบลอิตา ตำบลโกรเน ตำบลบาโลน และตำบลเซะ หรือโก๊ะระ รวม 4 ตำบล ถูกตัดออกจากอำเภอยะรมไปรวมอยู่กับรัฐเปอร์ก ในสหพันธรัฐมลายู อำเภอยะรมจึงเหลือการปกครองอยู่เพียง 2 ตำบล คือ ตำบลเบตง และตำบลยะรม ต่อมาได้มีการจัดตั้งตำบลอัยเยอร์เวง และตำบลฮาลา ซึ่งจากหลักฐานปรากฏว่า มีตำบลอัยเยอร์เวงในปีพุทธศักราช 2462 และมีตำบลฮาลาในปี พุทธศักราช 2486 ต่อมาอีกในปีพุทธศักราช 2473 สมัยที่พระพิชิตบัญชาการเป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ตั้งที่ว่าการอำเภอจากบ้านฮางุด หมู่ที่ 1 ตำบลเบตง มาตั้งอยู่ที่บ้านกำปงมัสยิด หมู่ที่ 6 ตำบลเบตง พร้อมกับได้เปลี่ยนชื่อจาก "อำเภอยะรม" เป็น อำเภอเบตง (ที่ว่าการอำเภอหลังเก่าตั้งอยู่ใกล้กับสถานีตำรวจภูธรเบตงปัจจุบัน) วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2476 เกิดการประท้วงนำโดยหัวหน้าคือ ลูเญ็กซี เรียกร้องให้อำเภอเบตงรวมเข้ากับมลายูของอังกฤษ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

ในปีพุทธศักราช 2481 ได้ตั้งตำบลตานะแมเราะ และในปีพุทธศักราช 2482 ได้ยุบตำบลฮาลาไปรวมกับตำบลอัยเยอร์เวง รวมทั้งได้ประกาศตั้งเทศบาลตำบลเบตงโดยครอบคลุมพื้นที่ตำบลเบตงทั้งหมด ต่อมาเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2527 กระทรวงมหาดไทยประกาศตั้งตำบลธารน้ำทิพย์ ทำให้อำเภอเบตงมีการปกครองรวม 5 ตำบล คือ ตำบลยะรม ตำบลอัยเยอร์เวง ตำบลตานะแมเราะ และตำบลธารน้ำทิพย์ จนถึงปัจจุบัน

สภาพภูมิศาสตร์ ตัวเมืองเบตงที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอเบตงตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ 140 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอธารโต จังหวัดยะลา ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส และอำเภอสุลุ ประเทศเปอร์ก (เกอร์ก) รัฐเปอร์ก ประเทศมาเลเซีย ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเปิงกาลัย (เกอโระย) และอำเภอสุลุ ประเทศเปอร์ก (ประเทศมาเลเซีย) ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบาลิง รัฐเกอดะฮ์ (ประเทศมาเลเซีย)

สภาพภูมิประเทศ อำเภอเบตงตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาสันกาลาศีรี มีลักษณะคล้ายหัวหอกพุ่งไปอยู่ในดินแดนประเทศมาเลเซีย มีพื้นที่เป็นที่ราบสูงเนินเขา ลุ่มน้ำ สภาพของเมืองเบตงตั้งอยู่ในหุบเขา มีลักษณะเหมือนแอ่งกระทะที่โอบล้อมด้วยหุบเขาน้อยใหญ่ พื้นที่ทั่วไปสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 1,900 ฟุต ตัว

เมืองเบตงอยู่ห่างจากด่านชายแดนเบตงเป็นระยะทาง 7 กิโลเมตร เป็นเมืองที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว และการขนส่งสินค้า เป็นเมืองหน้าด่านที่จะนำสินค้าเข้าออกไปยังท่าเรือน้ำลึกปีนังของมาเลเซีย

สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอากาศร้อนชื้นตลอดปี โดยเฉลี่ย ประมาณ 27.5 – 28.5 องศาเซลเซียส มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน โดยฤดูร้อนอยู่ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ส่วนฤดูฝนอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนธันวาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,281.6 มิลลิเมตร ต่อปี มีฝนตกเฉลี่ย 135 วันต่อปี เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน มีฝนตกชุกที่สุด

แม่น้ำ และคลอง อำเภอเบตงเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำปัตตานี โดยมีต้นน้ำอยู่ในเทือกเขาสนการาคีร์ ซึ่งแม่น้ำสายนี้ไหลไปทางทิศเหนือผ่านอำเภอเบตง เชื้อนบางกลาง อำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอกรงปินัง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และสิ้นสุดลงที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ไหลออกสู่ทะเลอ่าวไทย รวมความยาวทั้งสิ้น 214 กิโลเมตร

จากลักษณะภูมิประเทศที่ส่วนใหญ่อยู่ในแนวเทือกเขาจึงทำให้อำเภอเบตงมีลำธาร และคลองหลายสาย ในส่วนของใจกลางเมืองเบตงมีคลองเบตงไหลผ่าน โดยไหลจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกแล้วไปบรรจบกับแม่น้ำปัตตานี นอกจากนี้ยังมีคลองอื่น ๆ อีกเช่น คลองกวางหลง คลองซาโห้ คลองกาแป๊ะ คลองปะโต คลองวังสุตา คลองจันทรรัตน์ คลองก.ม.7 คลองมาลา คลองไอร์เยอร์ซอ คลองอัยเยอร์เวง คลอง อัยเยอร์พิน คลองบูโป๊ะ เป็นต้น ซึ่งคลองต่าง ๆ เหล่านี้ต่างไหลมาบรรจบเป็นต้นน้ำของแม่น้ำปัตตานี

ป่าไม้ อำเภอเบตงเป็นอำเภอที่มีทรัพยากรป่าไม้ทั้งที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายแห่ง คือ ป่าสงวนแห่งชาติป่าเบตง พื้นที่ 278.67 ตร.กม. หรือ 175,000 ไร่ ป่าบุกิตดำมะซู บุกิตกือแล ในท้องที่ตำบลตานะแมเราะ และตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พื้นที่ 0.46 ตร.กม. หรือ 275 ไร่อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อำเภอเบตงมีอุทยานแห่งชาติในเขตอำเภอ 1 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติบางลาง มีพื้นที่อยู่ในตำบลธารโต ตำบลบ้านแหร์ ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต ตำบลถ้ำทะเล อำเภอบันนังสตา และตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 163,125 ไร่ หรือ 261 ตร.กม. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าฮาลา บาลา มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอ ธารโต และอำเภอเบตง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่คลุมไปยังจังหวัดนราธิวาสอีกด้วย โดยมีพื้นที่ทั้งสิ้น 270,725 ไร่ หรือ 433.16 ตร.กม.



ภาพที่ 4.1 แผนที่แบ่งเขตการปกครอง อำเภอเบตง

การแบ่งเขตการปกครอง การปกครองส่วนภูมิภาค ตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเบตงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 32 หมู่บ้าน ได้แก่ 1.เบตง 2.ยะรม มี 8 หมู่บ้านหมู่ที่ 1 บ้านนาข่อย หมู่ที่ 2 บ้านจาเราะลอเบาะ หมู่ที่ 3 บ้านยะรม หมู่ที่ 4 บ้านจันทร์ตัน หมู่ที่ 5 บ้านราโมง หมู่ที่ 6 บ้านใหม่ หมู่ที่ 7 บ้านบันนังซิแน และหมู่ที่ 8 บ้านบูเก็ตดาราแซ 3.ต.ตะเนาะแมเราะมี 9 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านจาเราะปะไตย หมู่ที่ 2 บ้านบ่อน้ำร้อน หมู่ที่ 3 บ้านมาลา หมู่ที่ 4 บ้าน ก.ม.7 หมู่ที่ 5 บ้าน ก.ม. 18 หมู่ที่ 6 บ้าน ก.ม. 18 หมู่ที่ 7 บ้านสุตันตานนท์ หมู่ที่ 8 บ้านปากบาง และหมู่ที่ 9 บ้านมาลาเหนือ 4.อายเยอร์เวงมี 11 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้ายอายเยอร์เวง หมู่ที่ 2 บ้านก.ม.32 หมู่ที่ 3 บ้าน ก.ม.36 หมู่ที่ 4 บ้านธารมะลิ หมู่ที่ 5 บ้านวังใหม่ หมู่ที่ 6 บ้าน ก.ม. 38 หมู่ที่ 7 บ้านคอน หมู่ที่ 8 บ้านอายเยอร์ควีน หมู่ที่ 7 บ้านนากอ หมู่ที่ 10 บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 และหมู่ที่ 11 บ้านสามร้อยไร่ และ 5.ธารน้ำทิพย์มี 4 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านอายเยอร์เบอร์จิง หมู่ที่ 2 บ้านบาตเตง หมู่ที่ 3 บ้านกาแปะชาลัง และหมู่ที่ 4 บ้านจาเราะซุซ การปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่อำเภอเบตงประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองเบตง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเบตงทั้งตำบล เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์ทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลยะรมทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลตะเนาะแมเราะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะเนาะแมเราะทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอายเยอร์เวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอายเยอร์เวงทั้งตำบล

ประชากร สถิติจำนวนประชากร อำเภอเบตง ปี พ.ศ. จำนวนประชากร (คน) 2555 มีประชากร 61,080 คน ปี 2556 มีประชากร 61,416 คน และ ปัจจุบันอำเภอเบตงมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 61,794 คน (นับปีพ.ศ. 2557) ประกอบด้วยคนไทยหลากหลายเชื้อชาติ เป็นคนไทยเชื้อสายมลายู, คนไทยเชื้อสายจีน (เช่น กวางไส ฮกเกี้ยน แต่จิ๋ว จินแคะ) และคนไทยพุทธ โดยได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเกิดการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างลงตัว เดิมพื้นที่อำเภอเบตงเป็นส่วนหนึ่งของรัฐปัตตานี จึงทำให้ประชาชนดั้งเดิมของอำเภอ เบตงนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมาก่อน ต่อมาในปี พุทธศักราช 2443 ได้มีชาวจีนกลุ่มแรกที่เดินทางจากประเทศจีนโดยนำเรือมาขึ้นฝั่งประเทศมาเลเซียแล้วเดินทางเท้า หรือนั่งเกวียนเข้ามายังพื้นที่อำเภอเบตง ชาวจีนส่วนใหญ่เมื่อเข้ามาในอำเภอเบตงก็ได้รับจ้างถาง

ป่าหิกร้างถางพงผืนป่า หลังจากนั้นก็มีชาวจีนอพยพเข้ามาเรื่อย ๆ อาจกล่าวได้ว่าชาวจีนที่อพยพมาจาก มณฑลกว่างสี ซึ่งเป็นมณฑลหนึ่งของจีนที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศจีนซึ่งมีดินแดนบางส่วนติดกับประเทศ เวียดนามเป็นกลุ่มชาวจีนกลุ่มใหญ่ที่สุดในอำเภอเบตงที่มีส่วนบุกเบิกอำเภอเบตงมากที่สุด ซึ่งเรียกกลุ่มตนเอง ว่า กวางไส ซึ่งในปัจจุบันชาวจีนในอำเภอเบตงมีหลากหลายกลุ่ม เช่น กวางตู่ ฮกเกี้ยน ฮากกา และแต้จิ๋ว จึง ส่งผลให้ภาษาพื้นฐานในอำเภอเบตงมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับแวดวงทางสังคม เชื้อชาติ และศาสนา เช่น ภาษาไทย ภาษามลายูปัตตานี ภาษาจีนกวางตู่ ภาษาจีนกวางไส ภาษาจีนแคะ ภาษาจีนฮกเกี้ยน และ ภาษาจีนแต้จิ๋ว

อำเภอเบตงประกอบไปด้วยประชาชนนับถือศาสนาต่าง ๆ ดังนี้ ร้อยละ 52.9 ศาสนาอิสลาม 29,681 คน, ร้อยละ 46.4 ศาสนาพุทธ 26,114 คน (รวมไปถึงนิกายเถรวาท และนิกายมหายาน) ,ร้อยละ 0.7 ศาสนา คริสต์ 252 คน มีจำนวนศาสนสถาน ดังนี้ มัสยิดทั้งหมด 25 แห่ง วัดในพุทธศาสนา 4 วัดและโบสถ์คริสต์อีก 1 แห่ง

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประชากรในอำเภอเบตงเป็นประชากรที่ความผสมผสานด้วยคนไทยหลากหลายเชื้อ ชาติ และศาสนา ทั้งคนไทยมุสลิม คนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายจีน และอื่น ๆ จึงทำให้มีความหลากหลายทาง ประเพณี และวัฒนธรรม วิถีชีวิต อาหารการกิน บรรยากาศของเมือง และประวัติศาสตร์ เมื่อรวมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกันจึงเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเบตงซึ่งแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ

ด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของอำเภอเบตงขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นสำคัญ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ อีก ประมาณร้อยละ 18 อยู่ในสาขาการค้าและการท่องเที่ยว และที่เหลือร้อยละ 2 ประกอบอาชีพในสาขาอื่น ๆ อุตสาหกรรมใน อำเภอเบตงมีโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น 23 โรงงาน จำนวนเงินลงทุนทั้งสิ้น 421,130,472 ล้านบาท มีการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 665 คน โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จาก ไม้ อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมการเกษตร และอุตสาหกรรมอื่น ๆ

การท่องเที่ยว พบว่าสภาพทั่วไปของตลาดท่องเที่ยว อำเภอเบตงเป็นอำเภอใต้สุดของประเทศไทยซึ่ง ติดชายแดนประเทศมาเลเซีย เป็นเมืองชายแดนที่มีการเคลื่อนไหวทางธุรกิจการค้าสูง ประกอบกับเป็นอำเภอ ที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ภาษา และชาติพันธุ์ที่หลากหลาย อีกทั้ง เป็นเมืองที่มีธรรมชาติที่สวยงามจึงทำให้อำเภอเบตงเป็นอำเภอที่มีย่านท่องเที่ยวจากในประเทศ และประเทศ เพื่อนบ้านมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในอำเภอเบตง สามารถแบ่งกลุ่มการท่องเที่ยวได้ เป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ ๆ คือ กลุ่มแรก เป็นพวกที่เข้ามาเพื่อเที่ยวตามแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ในเมืองเบตง และกลุ่มที่ สอง เป็นพวกที่เข้ามาเพื่อท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และรับประทานอาหารประจำถิ่นของอำเภอเบ ตง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้บ้างจะเข้ามาเป็นครอบครัว หรือเป็นหมู่คณะ ซึ่งสัดส่วนของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มี แนวโน้มสูงขึ้น ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเป็นชาวมาเลเซียเป็นส่วนมากซึ่งได้เข้ามาในอำเภอเบตงช่วงวันหยุดสุด สัปดาห์ และช่วงเทศกาลต่าง ๆ และในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมาอำเภอเบตงเพื่อการพักผ่อน เที่ยว ชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และเพื่อการประชุมสัมมนา

4.1.2 ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติ หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขา

ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ

ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการคือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการ ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่าการล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้นองค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สนใจเฉพาะ เช่น กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มนักผจญภัย กลุ่มนักวิชาการ

ก่อนทำการประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว คณะวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจได้จัดทำเป็นแผนที่เส้นทางการเดินเข้าสู่เมืองเบตงเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการเข้าถึงและเพื่อให้ได้เส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับพื้นที่อำเภอเบตง ดังนี้



ภาพที่ 4.2 แผนที่เส้นทางเชื่อมโยงสู่เมืองเบตง

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจเส้นทางท่องเที่ยวจากเมืองท่องเที่ยวหลักที่สำคัญของประเทศไทยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างได้แก่เมืองหาดใหญ่และเมืองป็นังเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่เมืองเบตง จากผลการสำรวจเส้นทางพบว่าปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เป็นคนไทยจากต่างภูมิภาคสามารถเดินทางด้วยรถไฟ รถยนต์ หรือเครื่องบินลงเครื่องบินที่สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ โดยกำหนดให้อำเภอหาดใหญ่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะเดินทางเข้าสู่พื้นที่เมืองเบตง ผลการสำรวจพบว่าจากอำเภอหาดใหญ่สามารถเดินทางเข้าสู่เมืองเบตงได้ 3 เส้นทาง และจากเมืองป็นังซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศไทยสามารถเดินทางเข้าสู่เมืองเบตงได้ 1 เส้นทาง ดังนี้

1. เส้นทางอำเภอหาดใหญ่ – อำเภอเมือง จังหวัดยะลา - อำเภอเบตง มีระยะทาง 261 กิโลเมตร โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง
2. เส้นทางหาดใหญ่ - ด่านประกอบ - เมืองบาลิง - ด่านเบตง - อำเภอเบตง มีระยะทาง 240 กิโลเมตร โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 3.5 ชั่วโมง
3. เส้นทางอำเภอหาดใหญ่ - ด่านสะเดา - เมืองสุโงโงปาดานิ - เมืองบาลิง - ด่านเบตง - อำเภอเบตง มีระยะทาง 259 กิโลเมตร โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง
4. เส้นทางเมืองป็นัง - เมืองบาลิง - ด่านเบตง - อำเภอเบตง มีระยะทาง 116 กิโลเมตร โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 1.5 ชั่วโมง

ต่อมาเพื่อได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจัดทำเป็นฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจสัมภาษณ์ จัดประชุมแยกตามตำบลและประชุมระดมความคิดเห็นทั้งหมด 5 ตำบลพบว่าในพื้นที่อำเภอเบตงมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นจำนวนมาก โดยจะนำเสนอในรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 4.3 แผนที่ท่องเที่ยวเบง

ผลการศึกษาศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว นำเสนอจำแนกตามตำบล

ตำบลอัยเยอร์เวง

1. น้ำตกสอยดาว
2. หมู่บ้านปิยะมิตร 3
3. ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เที่ยวไปชิมไป)
4. น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9
5. จุดชมทะเลหมอกตลอดปี เขาไมโครฯ
6. น้ำตกกระอองรุ่ง
7. ตกปลาสายน้ำปัดตานี
8. ถ้ำพญางู (ม.6)
9. แกรนแคนยอน
10. ถ้ำนางพราย
11. บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ
12. น้ำตกนากอเล็ก
13. ตกปลาสายน้ำปัดตานี
14. ชนเผ่าซาไกนากอ

15. น้ำตกอัยเยอร์เวงควีนล่าง
16. สะพานแขวนแต่ปูซู
17. วัดพุทธมงคล
18. ทะเลหมอกกุ่มงิลิปัต
19. กว๋ยจับแช่ซา
20. ล่องแก่งช่องแคบ
21. น้ำตกช่องแคบ
22. น้ำตกหิวขาว
23. น้ำตกสายมาเลย์
24. ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้
25. แหล่งชมนกเงือกสัตว์ป่าฮาลา
26. หมู่บ้านประวัติศาสตร์ จุฬารณพัฒนา 10
27. หมู่บ้านฮาลา
28. ปากคลองฮาลา
29. ป่าบาลาฮาลา
30. น้ำตกโต๊ะโม๊ะ
31. ผู่กระทิง
32. ชนเผ่าอัสลี
33. นกเงือก

ตำบลตานะแมเราะ

34. อุโมงค์ค่ายใหญ่
35. จุดชมผกน้ำ
36. น้ำตก 12 ชั้น
37. สวนดอกไม้เมืองหนาวสวนหมื่นบุปผา
38. อุโมงค์ปิยะมิตร
39. น้ำตกอินทสร
40. ต้นไม้พันปี
41. ปลาจีนในสายน้ำ
42. สวนส้มโชกุน
43. น้ำตกอินทสร
44. ปลานิลในสายน้ำไหล
45. เหมืองแร่
46. วัดบ่อน้ำร้อน
47. ฟาร์มเบตง
48. บ่อน้ำพุร้อน
49. เฉาก๊วยโบราณ
50. วัดจันทร์ธาดาประชาราม

51. ทางขึ้นทะเลหมอกกุงซิลิปต์

52. ล่องแก่งปากบาง

ตำบลยะรม

53. จุดชมวิวเมืองเบตง บูกีต กือแล ม.1 ต.ยะรม

54. น้ำตกคลองกาเดาะ

55. สนามบินเบตง

56. สำนักสงฆ์จันทรदनาราม

57. อ่างเก็บน้ำจันทรรัตน์ ม.4 ต.ยะรม

58. จุดชมวิวภูเขาหัวโล้น ม.4 ต. ยะรม

ตำบลเบตง

59. เสาธงที่สูงที่สุดในประเทศไทย

60. ตู๊ไพรขณียที่ใหญ่ที่สุดในโลก

61. ป้ายใต้สุดสยาม

62. หอนาฬิกาเมืองเบตง

63. พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม

64. สวนสาธารณะเทศบาลเมืองเบตง

65. โรงแรมที่สูงที่สุด แกรนด์แมนดาริน

66. วัดกวนอิม

67. ศูนย์กีฬากลางหุบเขา

68. อุโมงค์รถยนต์ลอดภูเขาแห่งแรกในประเทศไทย

69. สัญลักษณ์ประจำเมือง(ไก่เบตง)

70. พระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์องค์ใหญ่ที่สุดในภาคใต้

71. พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ

74. วัดพุทธาธิวาส

75. โรงเรียนสอนภาษาจีนที่ใหญ่ที่สุด

76. จิตรกรรม อัครมุนินิ

ตำบลธารน้ำทิพย์

77. ช่องแคบลูโปะตูตินิง

78. บ่อปลาอาหารฮาลาล

79. อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์

80. จุดชมวิว 2 แผ่นดิน

81. น้ำตกธารน้ำทิพย์

82. หลักเขตสยาม ร.5

83. น้ำตกหัวใจ

84. หลักจำลอง 54 เอ

85 ใต้จุดประเทศไทย

จากลงพื้นที่สำรวจแหล่ง สัมภาษณ์เชิงลึก จัดประชุมกลุ่มย่อย และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีทั้งหมด 85 แหล่ง โดยส่วนใหญ่จะเป็นท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บางแหล่งท่องเที่ยวสามารถใช้ในทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และบางแหล่งยังสันโดษยากต่อการเข้าถึงไม่สามารถท่องเที่ยวได้ และบางแหล่งเป็นจุดแวะ และบางแหล่งเป็นจุดที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งหลัก ดังนั้นในการประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับตัวแทนชุมชน แยกตามตำบลเพื่อประเมินแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเมืองเบตงในขั้นตอนต่อไป

สภาพทั่วไปของตำบลอัยเยอร์เวง

ประวัติความเป็นมา

เดิมมีชื่อว่าตำบลฮาลา อยู่ในอำเภอยะรม ในสมัยอดีต ซึ่งชาวหมู่บ้านฮาลา เป็นชาวมลฑลปัตตานีได้ลี้ภัยการเมืองอพยพมาอาศัยในป่าลึก สมัย รัชกาลที่ 5 ต่อมาได้มีการอพยบอีกในปี 2495 เพราะได้รับการคุกคามจากโจรคอมมิวนิสต์มาลาया ทางราชการจึงได้อพยพชาวบ้านฮาลามาอยู่บริเวณ ริมแม่น้ำปัตตานี ส่วนที่มาของชื่อตำบลอัยเยอร์เวง นั้น “เวง” เดิมเป็นชื่อของชาวจีน ซึ่งอาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปัตตานี บริเวณ กิโลเมตรที่ 29 ถนนสายยะลา-เบตง โดยมักจะเป็นที่พักของผู้เดินทาง (มีเพียงบ้านหลังเดียวในสมัยนั้น) ส่วนคำว่า “อัยเยอร์” เป็นภาษามลายูแปลว่า สายน้ำ จึงเป็นที่มาของชื่อตำบล “อัยเยอร์เวง”

อาณาเขต

ตำบลอัยเยอร์เวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเบตง 32 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดยะลา 100 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 476,875 ไร่หรือ 818.72 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลธารโต อำเภอธารโต จังหวัดยะลา
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอปังกาลันซูลู และอำเภอซูลูเปร็ด ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลสุลูเปร็ด รัฐเปร็ด ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และอำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อำเภอบาลัง รัฐเคดาร์ ประเทศมาเลเซีย และอ.ระแงะ จ.นราธิวาส

เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครอง เป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านอัยเยอร์เวง หมู่ 2 บ้านกม.32 หมู่ 3 บ้านกม.36 หมู่ 4 บ้านธารมะลิ หมู่ 5 บ้านวังใหม่ หมู่ 6 บ้าน กม.38 หมู่ 7 บ้านดอน หมู่ 8 บ้าน อัยเยอร์ควีน หมู่ 9 บ้านนากอ

แผนที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา



ภาพที่ 4.4 แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง

แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง

พื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นเทือกเขาสูง เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ ตำบลอัยเยอร์เวง มีพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนใจกล่าวคือทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวคิดในเรื่องการนำการท่องเที่ยว เข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ ย้อนหลังเมื่อ 10 ปี ที่ผ่าน โดยคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเครือข่ายของคนในชุมชน ได้ร่วมคิดร่วมทำ โดยมีการเก็บข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ มาพัฒนา ก่อให้เกิดการท่องเที่ยว และได้ประสานงานกับหน่วยงานราชการภายนอกพื้นที่ เพื่อการขอรับการสนับสนุน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ เพื่อเข้าใช้พื้นที่ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานราชการส่วนกลาง โดยมีเก็บข้อมูล ได้แหล่งทางธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ประมาณ 20 แหล่ง ต่อมา คณะนักวิจัยจากโครงการนี้ ได้จัดประชุมและลงพื้นที่สำรวจพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 33 แหล่ง

บริบทการท่องเที่ยวของตำบลอัยเยอร์เวง เป็นการท่องเที่ยวที่เน้น นักท่องเที่ยวแบบมวลชน ให้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มลูกค้าในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ แหล่งท่องเที่ยวหลักที่ใช้เป็นตัวดึงดูด นักท่องเที่ยวปัจจุบันได้แก่ ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง และจากการลงพื้นที่ สำรวจ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และ สัมภาษณ์นักท่องเที่ยว พบว่า ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือทะเลหมอกอัยเยอร์เวง เริ่มมีนักท่องเที่ยวชาวไทยต่างภาคเดินทางเข้ามามากขึ้น และก่อให้เกิดการกระจายได้ไปสู่ชุมชน การท่องเที่ยวรูปแบบนี้เน้นการท่องเที่ยวชมทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เป็นทรัพยากร

ทางธรรมชาติของพื้นที่อัยเยอร์เวงยังมีไม่มากนัก ถือได้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวภายในชุมชน ก่อให้เกิดการกระจายได้เป็นอย่างดีระดับหนึ่ง

คณะผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่อัยเยอร์เวงดังนี้

1. น้ำตกสอยดาว



ภาพที่ 4.5 น้ำตกสอยดาว

ที่มา <http://oknation.nationtv.tv/blog/localbetong/2012/11/27/entry-1>

น้ำตกสอยดาว เป็นอีกแหล่งท่องเที่ยว "อันซีน" ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ เพราะเป็นลักษณะน้ำตกที่สายธารตกจากผาหินสูงทั้งสาย ทำให้เวลาชม ต้องเงยหน้าเหมือนมองดาว อันเป็นที่มาของชื่อน้ำตก "สอยดาว" ไม่ผิดหวัง สอยดาวสมชื่อจริงๆ โดยน้ำตกสอยดาวนั้น ตั้งอยู่ทางตะวันตกของกลุ่มบ้านปิยะมิตร 3 ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ติดชายแดนมาเลเซีย (3 กิโลเมตร) ซึ่งอีกฝั่งจะเป็นรัฐเคดาห์ หรือ ไทรบุรีของสหพันธรัฐมาเลเซีย และมีสันปันน้ำของเทือกเขาสันกะลาคีรี แบ่งกันไว้ จึงทำให้สายน้ำของน้ำตกแห่งนี้ ดิบและบริสุทธิ์จริงๆ ชาวบ้านจึงอาศัยสายน้ำแห่งนี้ เพื่ออุปโภค

2. หมู่บ้านปิยะมิตร 3



ภาพที่ 4.6 หมู่บ้านปิยะมิตร 3

ปัจจุบันชาวบ้านปายมิตร 3 ถือได้เป็นชุมชนต้นแบบ ทั้งด้านการจัดการน้ำ จัดการสิ่งแวดล้อม มีรางวัลระดับประเทศการันตี เป็นพื้นที่สร้างมั่นคงทางอาหารให้อำเภอเบตง มีแหล่งฟาร์มสาธิตผลิตไก่เบตงอันเลื่องชื่อ แหล่งผลิตผักน้ำ เมล็ดงานดีของดีเมืองเบตง รวมไปถึงมะระหวาน ปลาจีน และผลไม้แทบทุกชนิด ในอนาคต คาดว่าจะเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สำหรับศึกษาการเกษตรก้าวหน้าในภูมิภาค โดย มีแผนจัดสร้างอาคารที่พัก "บ้านดิน" สำหรับรองรับแบบโฮมสเตย์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้คู่สังคมต่อไป และแน่นอน น้ำตกสอยดาว คือ ดาวเด่นประจำหมู่บ้าน ไว้สำหรับรองรับแขก ผู้มาเยือน จักได้สัมผัสกลิ่นอายของป่าธรรมชาติแท้ๆ กลิ่นเป็นหยาด

3.ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เที่ยวไปชิมไป)



ภาพที่ 4.7 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เที่ยวไปชิมไป)

ในพื้นที่ ตำบลอัยเยอร์เวง มีพื้นที่ปลูกผลไม้ นักท่องเที่ยวสามารถมาจุดท่องเที่ยวของชาวบ้านที่เปิดให้บริการ การชิมผลไม้ในสวนในช่วงฤดูกาลผลไม้

4. น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9



ภาพที่ 4.8 น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9

น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9

น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของตำบล เพราะมีธรรมชาติที่สวยงาม ตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงสาย 410 ยะลา-เบตง บริเวณ กิโลเมตรที่ 33 บ้าน กม.32 สำหรับชั้นที่ 1,2 และ ส่วนชั้นที่ 4 และ 5 อยู่ในเขต ม.5 บ้านวังใหม่ 5

สำหรับชื่อน้ำตก ร.9 นั้น ชื่อเดิม คือ น้ำตก “วังเวง” หรือ “อัยเยอร์เค็ม” เพราะเรียกตามชาวจีนที่มาทำเหมืองกับฝรั่งในยุคมาลายูเป็นอาณานิคมอังกฤษ ชื่อ เว่ง ชาวบ้านเรียก “ไอเซ่ง” “ไอเกง” เพี้ยนเป็น “อัยเยอร์เค็ม” ต่อมาในปีมหามงคลครบรอบ 72 พรรษาในปี 2542 อบต.อัยเยอร์เวง จึงได้เข้ามาพัฒนาบุกเบิกเส้นทางพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และได้เปลี่ยนชื่อเป็น น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

จนกระทั่งในปี 2546 ก็มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างห้องน้ำ ศาลาที่พัก เส้นทางเท้า แต่เนื่องจากผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว จึงถูกทิ้งร้างนานกว่า 10 ปี จนกระทั่ง ปี 2558 จึงได้รับการพัฒนาซ่อมแซมอีกครั้ง เพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยว รองรับประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะชาวมลายูเซีย ที่ชอบมาเที่ยวจุดชมทะเลหมอกที่อยู่ใกล้กัน

สำหรับการรักษาความปลอดภัย เนื่อง ม.2 บ้าน กม.32 ต.อัยเยอร์เวง เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว อาสาสมัครกู้ชีพ ทำงานกันเป็นทีม ฝ่ายปกครองและท้องถิ่นร่วมมือกัน และชาวบ้านให้ความร่วมมือ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมั่นใจได้ ในการดูแลรักษาความปลอดภัย

5. จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวงหรือทะเลหมอกเขาไมโครฯ



ภาพที่ 4.9 จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง

จุดชมวิว "ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง"

ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาสันกาลาคีรี ต.อัยเยอร์เวง อ.เบตง จ.ยะลา ทะเลหมอกนี้เกิดจากความชุ่มชื้นหลังจากที่แห้งแล้งมานาน เมื่อโดนกับสภาพอากาศเย็นสบาย ลมพัดเบาๆ ก็ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทะเลหมอกอยู่บริเวณบนทิวเขา ซึ่งมีนักท่องเที่ยวส่วนน้อยที่จะรู้ว่าทางภาคใต้ ก็มีทะเลหมอกเกือบตลอดทั้งปี ในยามที่มีสภาพอากาศเป็นใจ ซึ่งปรากฏการณ์นี้สามารถเรียกความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ มาเยี่ยมชม "ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง" แห่งแดนใต้

6. น้ำตกละออรู้ง



ภาพที่ 4.10 น้ำตกละออรู้ง

น้ำตกละออรู้้ง ก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของตำบล เพราะมีธรรมชาติที่สวยงาม ตั้งอยู่รอยต่อของตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต กับตำบลอัยเยอร์เวงอยู่ริมถนนทางหลวง 410 สายเบตง-ยะลา ปัจจุบันได้รับการพัฒนาจากอุทยานแห่งชาติบางลางจนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ

7. ตกปลาสายน้ำปัดตานี



ภาพที่ 4 ตกปลาสายน้ำปัดตานี

ในเขตพื้นที่แม่น้ำปัดตานี ไหลผ่านพื้นที่ ตำบลอัยเยอร์เวง มีจุดที่ให้อาหารปลา ทำกิจกรรมการตกปลา ได้หลายจุด

8. ถ้ำพญางู (ม.6)



ภาพที่ 4.13 ถ้ำพญางู

ถ้ำพญานาค หรือถ้ำนางพราย ได้ถูกค้นพบ ราวปี พ.ศ. 2542 ระหว่างที่ผู้เขียนได้ร่วมกันบุกเบิก บ่อน้ำร้อนนากอ ม.9 ต.อัยเยอร์เวง อ.เบตง จ.ยะลา

9. แกรนแคนยอน



ภาพที่ 4.13 แกรนแคนยอน

ล่องแก่งในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา (อัยเยอร์เวงแลนด์) นั้น ปัจจุบันมีด้วยกัน 6 แห่ง เป็นล่องยาง 2 แห่ง รองรับได้ 120 คน มีให้เลือกตั้งแต่ กม.30 – กม.36 จำลอง 3 กิโลเมตร สุดแท้แต่จะเลือก ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สนุก ปลอดภัย และราคาประหยัด สนุกได้ตั้งแต่ 3 ขวบ จนถึงวัย แค่วัยละ 100 บาท ต่อ 2 ชม. อยู่ถนน ทางหลวง ยะลา-เบตง เป็น 410 นั้นเอง

ในส่วนเรือคายัคอีก 2 แห่งนั้น ยกระดับความสนุกไปอีกขั้น ด้วยการล่องคายัคในแม่น้ำปัตตานี จุดที่เป็นเกาะแก่งน้ำไหลเชี่ยว ชาวบ้านเรียกภาษาปากว่า สายน้ำตกช่องแคบหลังอนามัย หมู่ที่ 1 บ้านอัยเยอร์เวง (หลังอนามัย กม.29) ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

11. ถ้ำนางพราย



ภาพที่ 4.14 ถ้ำนางพราย

ที่มา <http://oknation.nationtv.tv/blog/localbetong/>

11. บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ



ภาพที่ 4.15 บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ

บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ เป็นบ่อน้ำขนาดเล็ก เป็นน้ำแร่จากธรรมชาติมีความใส และอุณหภูมิไม่สูงมาก อดีตถูกพัฒนาเคยมีความพยายามในการพัฒนาไปแล้ว แต่ปัจจุบันเนื่องจากความไม่พร้อม ในด้านพื้นที่และภูมิทัศน์ของดูแล้วต้องเข้าปรับอีกระดับหนึ่งถึงจะสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

12. น้ำตกนากอเล็ก



ภาพที่ 4.16 น้ำตกนากอเล็ก

น้ำตกนากอเล็ก เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ได้พัฒนาแล้ว เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่อยู่ห่างจากบ่อน้ำร้อนนากอเพียง 100 เมตรมีแอ่งน้ำธรรมชาติสำหรับเด็กๆเล่นน้ำโดยเฉพาะ ก่อนแช่น้ำร้อนที่บ่อน้ำร้อนนากอแล้วสลับการลงเล่นน้ำที่น้ำตกนากอเล็ก

13.ชนเผ่าซาไกนากอ



ภาพที่ 4.17 ชนเผ่าซาไกนากอ

ชนเผ่าซาไกนากอ มีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ ใกล้พื้นที่ บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ เป็นหนึ่งชนเผ่าที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ชาวบ้าน และมีการเดินทางไปมาหาสู่เพื่อติดต่อ และเปลี่ยนอาหารหรือของใช้ที่จำเป็นชาวบ้านในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง

14. น้ำตกอัยเยอร์เวงควีนล่าง



ภาพที่ 4.18 น้ำตกอัยเยอร์เวงควีนล่าง

น้ำตกอัยเยอร์เวงควีนล่าง เป็นน้ำตกที่สวยงาม ตั้งอยู่ในหมู่บ้านอัยเยอร์เวงควีน ปัจจุบันเป็นน้ำตกที่อยู่ช่วงกำลังพัฒนา

15. สะพานแขวนแตปูซู



ภาพที่ 4.19 สะพานแขวนแตปูซู

สะพานแขวนแตปูซู เป็นสะพานเก่าแก่ของชุมชนอัยเยอร์เวง ประโยชน์ ใช้เป็นทางสัญจรข้ามแม่น้ำปัตตานี มีหลักเป็นเส้นลวดขนาดใหญ่ ให้ใช้สำหรับคนและรถจักรยานต์ ข้ามไปเพื่อคนสองฝั่งแม่น้ำปัตตานีได้ไปมาหาสู่ เนื่องจากตัวสะพานแขวนแตปูซู มีเอกลักษณ์ ที่โดดเด่น ชาวบ้านมีความต้องให้สะพานของหมู่บ้านเป็นจุดเช็คอิน หรือจุดถ่ายที่ระลึกว่าเดินทางมาถึงอัยเยอร์เวงแล้ว

16. วัดพุทธมงคล



ภาพที่ 4.20 วัดพุทธมงคล

วัดพุทธมงคล เป็นศาสนสถานของพุทธศาสนาเพียงหนึ่ง ของชาวพุทธ ในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง ตั้งอยู่ที่ ม.1 อัยเยอร์เวง ตำบลอัยเยอร์เวง

17. ทะเลหมอกกุงซิลิปต์



ภาพที่ 4.21 ทะเลหมอกกุงซิลิป

ทะเลหมอกกุงซิลิปต์ เป็นจุดชมทะเลหมอกแหล่งที่สองของพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง ที่ปัจจุบันสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ จุดชมทะเลหมอกแห่งนี้ ยังเป็นจุดที่เข้าถึงได้ไม่สะดวกมากนัก รถยนต์สามารถเข้าได้เพียงบางส่วน และต้องใช้การเดินเท้าเพื่อขึ้นไปยังจุดชมทะเลหมอกกุงซิลิปต์ นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อชุมชน เพื่อไปชมได้

18. ก๋วยจั๊บแช่ชา



ภาพที่ 4.22 ก๋วยจั๊บแช่ชา

ก๋วยจั๊บแช่ชา เป็นร้านค้าของชาวบ้าน ที่จัดขึ้นมา เพื่อขายอาหาร โดยก๋วยจั๊บ ซึ่งจะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในช่วงฤดูแล้ง โดยนำโต๊ะไปตั้งริมฝั่งแม่น้ำปัตตานี

19. ล่องแก่งช่องแคบ



ภาพที่ 4.23 ล่องแก่งช่องแคบ

ล่องแก่งช่องแคบ จะใช้เรือยางหรือเรือคายัคอีก 2 แห่งนั้น ยกกระตือรือร้นสนุกไปอีกชั้น ด้วยการล่องแก่งในช่องแคบของแม่น้ำปัตตานี จุดที่เป็นเกาะแก่งน้ำไหลเชี่ยว สร้างความตื่นเต้นให้นักท่องเที่ยว

20. น้ำตกช่องแคบ



ภาพที่ 4.24 น้ำตกช่องแคบ

น้ำตกช่องแคบ ตั้งอยู่ใกล้กับถนนทางหลวง ยะลา-เบตง เป็น 410 นั้นเอง จุดที่เป็นเกาะแก่งน้ำไหลเชี่ยว ชาวบ้านเรียกภาษาปากว่า สายน้ำตกช่องแคบหลังอนามัย อยู่ หมู่ที่ 1 บ้านอัยเยอร์เวง

21.น้ำตกหินขาว



ภาพที่ 4.25 น้ำตกหินขาว

น้ำตกหินขาว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติที่สวยงาม ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 8 บ้านอัยเยอร์ควิน อยู่ระหว่าง รอการพัฒนาจากรัฐฯ

22.น้ำตกสายมาเลย์



ภาพที่ 4.26 น้ำตกสายมาเลย์

ที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/blog/localbetong/-2>

น้ำตกสายมาเลย์ ตั้งอยู่ที่ ม.8 บ้านอัยเยอร์ควิน ต.อัยเยอร์เวง อ.เบตง จ.ยะลา เป็นน้ำตกที่อยู่ไม่ไกลกับ น้ำตกหินขาว และหมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10 พัฒนา พื้นที่บริเวณเป็นแหล่งชมนกเงือก ซึ่งภายหลังได้แยก อันเป็นพื้นที่ชายแดนป่าสิริกิต หรือป่าบาลา-ฮาลา เป็นภูเขามากกว่าร้อยละ 90

23. ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้



ภาพที่ 4.27 ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้

ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ อยู่ภายใต้การดูแลของชาวบ้านในหมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10 พัฒนา พื้นที่บริเวณนี้เป็นป่าต้นน้ำ อยู่ใกล้กับผืนป่าบาลา-ฮาลา เป็นภูเขามากกว่าร้อยละ 90

24. แหล่งชมนกเงือกสัตว์ป่าฮาลา



ภาพที่ 4.28 แหล่งชมนกเงือกสัตว์ป่าฮาลา

พื้นที่อนุรักษ์ป่าฮาลาของไทยที่ ครอบคลุมพื้นที่ทิวเขาสันกาลาคีรี แม่ป่าฮาลาและป่าบาลาเป็นป่าดงดิบที่ไม่ต่อเนื่องกัน แต่ก็ได้รับการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยป่าฮาลา ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และ อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส กับป่าบาลาที่ครอบคลุมอำเภอแว้งและอำเภอสุคริน จังหวัดนราธิวาส ในพื้นที่มีธรรมชาติมากมายที่ควรค่าแก่การศึกษา โดยมีไฮไลต์ คือ นกเงือก นกหายากที่เป็นดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของผืนป่า แต่ในป่าแห่งนี้พบนกเงือก 9 ใน 12 ชนิดที่พบในไทย ได้แก่ นกเงือกปากย่น นกเงือกขนหิน (เป็นนกเงือกชนิดเดียวที่มีโหนกแข็งทึบ ชาวบ้านในอินโดนีเซียจึงล่านกขนหินเพื่อเอาโหนกไปแกะสลักอย่างงาช้าง) นกแก๊ก นกกก นกเงือกหัวหงอก นกเงือกปากดำ นกเงือกหัวแรด นกเงือกดำ นกเงือกกรามช้าง

25.หมู่บ้านประวัติศาสตร์ จุฬารักษ์พัฒนา 10



ภาพที่ 4.29 หมู่บ้านประวัติศาสตร์ จุฬารักษ์พัฒนา 10

ประวัติหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 10 เกิดจากจากการที่พรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ได้ยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธและสลายกองทัพอมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยตามข้อตกลงนามสัญญาสันติภาพ 3 ฝ่าย ระหว่างรัฐบาลไทย/รัฐบาลมาเลเซีย/พรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ได้จัดตั้งขึ้นเป็น 4 หมู่บ้าน เรียกว่า หมู่บ้านรัตนกิตติ 1,2,3 และ 4 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2532 หมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 10 ได้เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และธรรมชาติได้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยวสำคัญได้แก่อาทิเช่น พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ อนุสรณ์วีรชน แพลงสมุนไพร ค่ายจำลองต้นไม้ยักษ์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ น้ำตกหมู่บ้านจุฬารักษ์ เทศกาลผลไม้ เดินป่าดงดิบที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศ ไทยรวมถึงการจัดเข้าค่ายของนักเรียนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการอยู่ใกล้ธรรมชาติการท่องเที่ยวควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาจีน โดยการเรียนรู้ผ่านในหมู่บ้าน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ทั้งความรู้ทางภาษาและสนุกสนาน เรียกได้ว่า มีห้องอาหารที่ให้บริการครบครัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีรีสอร์ทที่สะอาดสะอ้านที่พักมาตรฐาน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวเป็นคณะกว่าร้อยคน

26. หมู่บ้านฮาลา



ภาพที่ 4.30 หมู่บ้านฮาลา

ที่มา <http://oknation.nationtv.tv/blog/localbetong/2014/05/02/entry-1>

หมู่บ้านฮาลา อยู่ในพื้นที่ของตำบลอัยเยอร์เวงนั้น อยู่กลางป่าลึก เป็นหมู่บ้านที่มีประวัติศาสตร์ เดิมทีคนในหมู่บ้านฮาลา ที่บรรพบุรุษชาวตำบลอัยเยอร์เวงในปัจจุบัน หมู่บ้านฮาลาที่กลางป่าฮาลาเคยคนอาศัยอยู่กว่าร้อยปี โดยแรกเริ่มได้อพยพมาจากเมืองปัตตานี สมัยราชกาลที่ 5 ในอดีตหมู่บ้านฮาลา มีถึง 3 หมู่บ้าน ปัจจุบันได้รกร้างเพราะ ทางทหารได้อพยพราษฎร ออกมาตั้งแต่ ปี 2497 เนื่องจาก เกิดปัญหาเกี่ยวข้องกับ ความมั่นคง และการปัญหาเรื่องคอมมิวนิสต์

27. ปากคลองฮาลา



ภาพที่ 4.31 ปากคลองฮาลา

ปากคลองฮาลา เป็นที่ลำคลองที่ไหลออกมาจากฮาลา ปัจจุบันไหลมารวมเป็นเขื่อนบางลาง

28. ป่าบาลาฮาลา



ภาพที่ 4.32 ป่าบาลาฮาลา

พื้นที่อนุรักษ์ป่าฮาลาของไทยที่ได้รับการประกาศจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2539 อันเป็นแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย นั้น มีพื้นที่ประมาณ 270,725 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ทิวเขาสันกาลาคีรี แม่ป่าฮาลา และป่าบาลาเป็นป่าดงดิบที่ไม่ต่อเนื่องกัน แต่ก็ได้รับการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยป่าฮาลา ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และ อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส กับป่าบาลาที่ครอบคลุมอำเภอแว้งและอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปศึกษาธรรมชาติได้คือป่าบาลาแห่งนี้เท่านั้น ซึ่งมีการตัดถนนสายความมั่นคง (ทางหลวงหมายเลข 4062) ไปตามเทือกเขาสันกาลาคีรี ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ป่าสะดวกง่ายดายขึ้น โดยเริ่มจากบ้านบุเกะตา อำเภอแว้ง ตัดผ่านป่าบาลา และไปสิ้นสุดที่บ้านภูเขาทองในอำเภอสุคีริน รวมระยะทาง 18 กิโลเมตร

ความมหัศจรรย์จากธรรมชาติมากมายที่ควรค่าแก่การศึกษา โดยมีจุดที่น่าสนใจ คือ นกเงือก นกหายากที่เป็นดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของผืนป่า แต่ในป่าแห่งนี้พบนกเงือก 9 ใน 12 ชนิดที่พบในไทย ได้แก่ นกเงือกปากย่น นกเงือกขนหิน (เป็นนกเงือกชนิดเดียวที่มีโหนกแข็งทึบ ชาวบ้านในอินโดนีเซียจึงล่าขนหินเพื่อเอาโหนกไปแกะสลักอย่างงาช้าง) นกแก๊ก นกกก นกเงือกหัวหงอก นกเงือกปากดำ นกเงือกหัวแรด นกเงือกดำ นกเงือกกรามช้าง นอกจากนี้ยังมีจุดชมสัตว์และมีต้นไทรขึ้นอยู่จำนวนมาก ซึ่งสัตว์มักจะมาหากินลูกไทรเป็นอาหารสัตว์ที่อาศัยอยู่ที่นี่ หลายชนิดเป็นสัตว์ที่หายากในไทย เช่น ชะนีดำใหญ่ หรือ เสียมัง ซึ่งมีสีดำตลอดตัว และมีขนาดใหญ่กว่าชะนีธรรมดาเกือบเท่าตัว ชะนีมือดำ ซึ่งปกติจะพบเฉพาะในป่าบนเกาะสุมาตรา บอร์เนียว และปาปัวนิวกินีของมาเลเซียถึงทางใต้ของไทยเท่านั้น กบทูต ซึ่งเป็นกบขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ความยาวจากปลายปากถึงกัน ประมาณ 1 ฟุต น้ำหนักกว่า 5 กิโลกรัม มีถิ่นอาศัยอยู่บริเวณป่าต้นน้ำบนภูเขาสูง

29.น้ำตกโตะโมะ



ภาพที่ 4.33 น้ำตกโตะโมะ

น้ำตกโตะโมะ อยู่ระหว่างรอยต่อตำบลแม่หวาด อำเภอธารโตกับตำบลอัยเยอร์เวง อยู่บริเวณ อุทยานแห่งชาติปางยาง ชายแดนป่าฮาลาบาลา บริเวณปากคลองฮาลาดั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลอัยเยอร์เวง เป็น น้ำตกที่มีความสวยงามไม่แพ้ที่ใดๆ

30.ฝูงกระทิง



ภาพที่ 4.34 ฝูงกระทิง

แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหลายสายลงสู่พื้นที่ จ.ยะลา นราธิวาส และปัตตานี จากสภาพป่าที่สมบูรณ์และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายากหลายชนิด เนื่องจากป่าฮาลา-บาลาเป็นแหล่งต้นน้ำและบริเวณป่าฮาลา-บาลา เขตรอยต่อผืนป่าของ อ.ธารโต กับ อ.เบตง จ.ยะลา เป็นพื้นที่เหนือเขื่อนบางลาง อยู่ไกลออกไปหลายกิโลเมตร หรือที่รู้จักกันในอีกชื่อว่าทะเลสาบบางลาง เป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่ง หรือผืนป่าใหญ่สุดในภาคใต้ ได้พบสัตว์ป่าที่หายากทั้งช้างป่า เสือดาว กวาง เก้ง หมูป่า กระทิงป่า และนกเงือก โดยมีสัตว์บางชนิดที่เพิ่งอพยพจากถิ่นฐานเดิมบริเวณผืนป่าในพื้นที่ อ.ศรีสาคร และ อ.จะแนะ จ.นราธิวาส ที่มีแหล่งอาหารลดน้อยลง

โดยเฉพาะกระทิงป่าที่ได้เห็นหลายตัว แต่ละตัวหนักกว่า 2 ตัน ที่สำคัญยังเห็นลูกกระทิงเกิดใหม่อีกจำนวนหนึ่งเดินในฝูงตามแนวชายลำธารนับไม่ต่ำกว่า 10 ตัว ถือเป็นฝูงใหญ่มาก และยังพบเห็นกระทิงป่าอีก 2 ฝูง ประมาณฝูงละ 7-8 ตัว กำลังหากินหญ้าอยู่ตามใกล้ลำธาร และยังมีมองเห็นสัตว์ป่าชนิดอื่นๆ ที่ทยอยลงมายังแหล่งน้ำแต่มีความตื่นตัวและตกใจง่าย ต่างจากฝูงกระทิงป่าที่สามารถย่องเข้าไปใกล้ๆ เพื่อถ่ายภาพได้จากการสอบถามหน่วยพิทักษ์ป่าให้ข้อมูลว่าเมื่อก่อนมีกระทิงจำนวนไม่กี่ตัว แต่มาเจอกับตัว แสดงว่ากระทิงมีการขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากขึ้น น่าเสียดายที่ว่าหากมีการรุกล้ำของสัตว์ป่าอีก หวังฝูงกระทิงที่เห็นเหล่านี้อาจจะหนีไปอยู่ป่าผืนอื่นที่ติดกัน หรืออาจหลุดเข้าไปอาศัยหากินอยู่ในผืนป่าประเทศเพื่อนบ้านได้

31. ชนเผ่าอัสลี



ภาพที่ 4.35 ชนเผ่าอัสลี

ชนเผ่าอัสลีหรือซาไก (Orang Asli) เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่เคยอาศัยในเบตง อำเภอดูหมัด บันนังสตา และยะหา บางอำเภอของจังหวัดนราธิวาสและรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย กลันตัน เกอดาห์ เปร์ค ปาหัง เปอร์ลิส เป็นชนชาวป่าอยู่กันเป็นกลุ่ม 10-30 คน ไม่มีการเพาะปลูก ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ ดำรงชีพด้วยการล่า

สัตว์ หาของป่าตามฤดูกาล ที่อยู่อาศัยสร้างเป็นเพิงชั่วคราว มุงด้วยใบตอง ไม่ชุ่มชื้นเสื้อผ้าปิดอวัยวะพึงสงวนด้วยใบไม้ แต่ภายหลังรู้จักใส่ผ้าปกปิดร่างกาย อัสลีสส่วนใหญ่ไปอาศัยในประเทศมาเลเซียทางรัฐบาลมาเลเซียจัดที่อยู่อาศัยให้ (ระหว่างเส้นทางไปคาเมรอน ไฮแลนด์เราจะเห็นออร์ัง อัสลี ปลูกกระต๊อบตามป่าริมถนนเป็นระยะๆ) สร้างอาชีพและมีการศึกษา บางคนมีตำแหน่งในราชการ มีบางคนเป็นหมอ นักปกครอง ส่วนใหญ่จะเป็นทหาร ตำรวจ (ที่ปึงกาลันฮูลู มีกองพันตำรวจชายแดน หมวกแดง กำลังพลเป็น orang asli) ในปัจจุบันนี้พบ Orang Asli ในเบตง ส่วนน้อยที่ยังเหลือในป่าฮาลาบาลาและที่ตำบลอัยเยอร์เวงเพียงสองกลุ่ม

32. นกเงือก



ภาพที่ 4.36 นกเงือก

นกเงือก ในพื้นที่เบตงสัญลักษณ์และดัชนีชี้ความสมบูรณ์ของป่าดงดิบจับคู่ทำรังตามโพรงไม้ใหญ่ตัวเมียกกไข่ให้กำเนิดลูกน้อยอยู่ภายใน ตัวผู้ทำหน้าที่ปกป้องและหาอาหารมาให้จนเติบโตทั้งแม่ลูกใครจะเชื่อว่า นกเงือกในป่าเกิดมารักเดียวใจเดียวตลอดชีวิต

ป่าฮาลา-บาลา เป็นที่อาศัยของนกเงือก ซึ่งเป็นป่าดงดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดผืนหนึ่งบนคาบสมุทรมลายู ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดยะลาและนราธิวาสอาณาเขตบางส่วนติดต่อกับพรมแดนมาเลเซีย ป่าใหญ่ผืนนี้ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายากโดยเฉพาะนกเงือกซึ่งมีอยู่ถึง 9 ชนิด เช่น นกเงือกปากย่น นกชนหิน และนกเงือกหัวแรด เป็นต้น ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าปลายสุดขั้วของผืนนี้ จึงเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก ดูผีเสื้อ และศึกษาพรรณไม้ใหญ่

ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 15 แหล่ง ได้แก่ ป่าฮาลา – บาลา จุดชมทะเลหมอก น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9 หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 สะพานแขวน แดปูซู น้ำตกโต๊ะโม๊ะ น้ำตกหินขาว ยอดเขา กุญชิลิปัต บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ หมู่บ้านอัสลี/ซาไก ช่องแคบแม่น้ำปัตตานี น้ำตกละอองรุ่งวัดพุทธมงคล น้ำตกสายมาเลย์ น้ำตกนากอเล็ก ดังตารางที่ 4.1

ซึ่งการประเมินในเบื้องต้น เป็นการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
- 2) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- 4) ที่พัก
- 5) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ได้แบ่งศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ระดับ คือ

ศักยภาพมาก	คะแนนประเมิน 3 คะแนน
ศักยภาพปานกลาง	คะแนนประเมิน 2 คะแนน
ศักยภาพน้อย	คะแนนประเมิน 1 คะแนน
ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	คะแนนประเมิน 0 คะแนน

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ป่าฮาลา - บาลา	จุดชม ทะเล หมอก	น้ำตก เฉลิม พระ เกียรติ ร.9	หมู่บ้าน จุฬา ภรณ์ พัฒนา 10	สะพาน แขวน แดปูซู	น้ำตก โต๊ะโม๊ะ	น้ำตก หินขาว
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว							
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3	2	2		3	2	2
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม				3			
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม							
ค่าเฉลี่ย	3	2	2	3	3	2	2
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว							
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	1	3	3	3	3	1	0
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่งท่องเที่ยว	0	3	3	3	3	1	0

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ป่าฮาลา - บาลา	จุดชม ทะเล หมอก	น้ำตก เฉลิม พระ เกียรติ ร.9	หมู่บ้าน จุฬา ภรณ์ พัฒนา 10	สะพาน แขวน แต่ปูซู	น้ำตก โต๊ะโม๊ะ	น้ำตก หินขาว
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	2	3	3	3	3	2	0
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	0	3	3	3	3	2	0
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	1	3	3	3	1	2	0
ค่าเฉลี่ย	0.80	3	3	3	2.60	1.60	0
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว							
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0	1	1	3	0	0	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	0	1	1	2	0	1	0
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	0	1	1	1	1	1	0
3.4 ถังขยะในแหล่งท่องเที่ยว	0	1	1	1	0	1	0
3.5 สถานที่จอดรถ ทำเทียบเรือ	0	2	2	3	2	1	0
3.6 ร้านอาหาร	0	3	1	3	1	0	0
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	0	3	2	3	0	0	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่ง	2	2	2	2	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0.25	1.75	1.38	2.25	0.50	0.50	0
4. ด้านที่พัก							
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	2	2	0	3	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	2	2	0	2	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	2	1	0	1	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	1	1	0	1	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	1.75	1.50	0	1.75	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว							
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3	3	2	3	2
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	3	3	2	3	2	1	3
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3	2
ค่าเฉลี่ย	3	3	2.67	3	2.33	2.33	2.33

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ยอดเขา กุนุงซี ลิปต์	บ่อน้ำ ร้อน บ้านนา กอก	หมู่บ้าน อัสลี/ซา ไก	ช่องแคบ แม่น้ำ ปัตตานี	น้ำตก ละออง รุ่ง	วัดพุทธ มงคล	น้ำตก สาย มาเลย์	น้ำตก นากอ เล็ก
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว								
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3			2	2		2	2
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม								
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม		3	3			3		
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	2	2	3	2	2
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว								
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่ง ท่องเที่ยว	1	1	0	3	2	3	0	1
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่งท่องเที่ยว	0	1	0	3	3	3	0	1
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลัก ถึงแหล่งท่องเที่ยว	2	2	0	2	2	2	0	2
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่ง ท่องเที่ยว	0	2	0	2	3	3	0	2
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	1	2	0	0	2	1	0	2
ค่าเฉลี่ย	0.80	1.60	0	2.00	2.40	2.40	0	1.60
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง ท่องเที่ยว								
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0	0	0	0	1	1	0	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	1	1	0	1	1	1	0	1
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	0	1	0	1	1	2	0	1
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	0	1	1	1	0	1
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	0	1	0	2	2	1	0	1
3.6 ร้านอาหาร	0	0	0	2	1	1	0	0
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	0	0	0	0	0	1	0	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยใน แหล่ง	0	0	0	2	2	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0.25	0.50	0	1.13	1.13	1.00	0	0.50
4. ด้านที่พัก								
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	1	0	0	2	0	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	0	0	0	0	0	0	0	0

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ยอดเขา กุนุงชิลิปัต	บ่อน้ำ ร้อน บ้านนา กอก	หมู่บ้าน อัสลี/ชา โก	ช่องแคบ แม่น้ำ ปัตตานี	น้ำตก ละออง รุ่ง	วัดพุทธ มงคล	น้ำตก สาย มาเลย์	น้ำตก นากอ เล็ก
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
ค่าเฉลี่ย	0.25	0	0	0.50	0	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว								
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	2	3	3	2	2	3
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	3	1	2	3	1	2	2	1
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	2	3	3
ค่าเฉลี่ย	3	2.33	2.33	3	2.33	2	2.33	2.33

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถจำแนกได้ 6 ประเภทคือ ตามตารางที่ 4.2

1. เขตธรรมชาติสันโดษ ได้แก่ แหล่งชมฝูงกระติ แหล่งชมนกเงือก หมู่บ้านฮาลา ป่าบาลาฮาลา แหล่งชมนกเงือกสัตว์ป่าฮาลา ชนเผ่าชาโกนาโก ถ้ำนางพราย
2. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช้ยานยนต์ ได้แก่ น้ำตกโต๊ะโม๊ะ ปากคลองฮาลา ชนเผ่าอัสลี ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ น้ำตกสายมาเลย์ ล่องแก่งช่องแคบ ถ้ำพญาสูง
3. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ ได้แก่ น้ำตกหินขาว น้ำตกช่องแคบ ทะเลหมอกกุนุงชิลิปัต น้ำตกอัยเยอร์เวงควีนลาง น้ำตกนากอเล็ก ตกปลาสายน้ำปัตตานี ตกปลาสายน้ำปัตตานี น้ำตกละอองรุ่ง น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9 น้ำตกสอยดาว
4. เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง ได้แก่ บ่อน้ำร้อนบ้านนาโก จุดชมทะเลหมอกตลอดปี เขาไมโครฯ แกรนแคนยอน
5. เขตชนบท ได้แก่ หมู่บ้านประวัติศาสตร์ จุฬารักษ์พัฒนา 10 .ก้วยจับแซ่ชา วัดพุทธมงคล สะพานแขวนเตปูซุท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เที่ยวไปชิมไป) หมู่บ้านปิยะมิตร 3
6. เขตเมือง ไม่มี

ตารางที่ 4.2 การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

เขตธรรมชาติ สันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษไม่ใช้ ยาน ยนต์	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษใช้ยาน ยนต์	เขตธรรมชาติที่ มนุษย์สร้างขึ้น/ ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
มี	มี	มี	มี	มี	ไม่มี
แหล่งท่องเที่ยว 1. แหล่งชมฝูง กระติง 2. แหล่งชมนก เงือก 3. หมู่บ้านฮาลา 4. ป่าบาลาฮาลา 5. แหล่งชมนก เงือกสัตว์ป่าฮาลา 6. ชนเผ่าซาไกนา กอ 7. ถ้ำนางพราย	แหล่งท่องเที่ยว 1. น้ำตกโต๊ะโม๊ะ 2. ปากคลองฮา ลา 3. ชนเผ่าอัสลี 4. ต้นไม้ที่ใหญ่ ที่สุดในภาคใต้ 5. น้ำตกสาย มาเลย์ 6. ล่องแก่งช่อง แคบ 7. ถ้ำพญางู	แหล่งท่องเที่ยว 1. น้ำตกหินขาว 2. น้ำตกช่องแคบ 3. ทะเลหมอกก นุงซิลิปิต 4. น้ำตกอัยเยอร์ เวงควีนล่าง 5. น้ำตกนากอ เล็ก 6. ตกปลาสายน้ำ ปัตตานี 7. ตกปลาสายน้ำ ปัตตานี 8. น้ำตกละออ รุ่ง 9. น้ำตกเฉลิม พระเกียรติ ร.9 10. น้ำตกสอย ดาว	แหล่งท่องเที่ยว 1. บ่อน้ำร้อนบ้าน นากอ 2. จุดชมทะเล หมอกตลอดปี เขาไมโครฯ 3. แกรนแคนยอน	แหล่งท่องเที่ยว 1. หมู่บ้าน ประวัติศาสตร์ จุฬา ภรณ์พัฒนา 10 2. กว๊านจับแซ่ซา 3. วัดพุทธมงคล 4. สะพานแขวนแต ปูลู 5. ท่องเที่ยวเชิง เกษตร (เที่ยวไปชิม ไป) 6. หมู่บ้านปิยะมิตร 3	ไม่มี
รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบัน					
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		การท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดย ชุมชนที่หมู่บ้าน ประวัติศาสตร์ จุฬา ภรณ์พัฒนา 10	

สภาพทั่วไปของตำบลตะเนาะแมเราะ

ประวัติความเป็นมา

ตำบลตะเนาะแมเราะ เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลยะรม ต่อมาได้แยกออกจากตำบลยะรมมาจัดตั้งเป็นตำบลตะเนาะแมเราะ แบ่งเขตการปกครองเป็น 3 หมู่บ้าน และต่อมาได้แยกหมู่บ้านเพิ่มเติมอีก 4 หมู่บ้าน รวม 7 หมู่บ้าน จนถึงปัจจุบันนี้ คำว่า “ตะเนาะแมเราะ” มาจากภาษายาวี แปลเป็นภาษาไทยว่า “ดินแดง”

อาณาเขตติดต่อ

สภาพทั่วไปของตำบลตะเนาะแมเราะ พื้นที่ทั้งหมดเป็นภูเขาเตี้ยสลับสูง มีแม่น้ำลำธารไหลผ่านทุกหมู่บ้าน สภาพอากาศชื้น ร้อน และฝนตกเกือบตลอดปี โดยมีอาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ รัฐเปรัก ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

3.4.3 เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครอง เป็น 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านจาเราะปะไต หมู่ 2 บ้านบ่อน้ำร้อน หมู่ 3 บ้านมาลา หมู่ 4 บ้านกม.7 หมู่ 5 บ้านกม.19 หมู่ 6 บ้านกม.18 หมู่ 7 บ้านสุตันตานนท์

แหล่งท่องเที่ยวตำบลตะเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตำบลตะเนาะแมเราะ



ภาพที่ 4.37 แหล่งท่องเที่ยวตำบลตะเนาะแมเราะ

แหล่งท่องเที่ยวของตำบลตาเนาะแมเราะ มีดังนี้

การท่องเที่ยวของอำเภอเบตงในอดีตที่ผ่านมา ทรัพยากรการท่องเที่ยวของเบตงจะอยู่ในพื้นที่ตำบลตาเนาะแมเราะเป็นหลัก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ดังนี้

1. อุโมงค์ค่ายใหญ่



ภาพที่ 4.38 อุโมงค์ค่ายใหญ่

อุโมงค์ค่ายใหญ่ จากการลงพื้นที่พบว่า อุโมงค์ค่ายใหญ่ เป็นอุโมงค์ที่เคยหลบภัย ตั้งบนภูเขา ปัจจุบันทางชุมชนหมู่บ้านปิยะมิตร เก็บไว้ยังไม่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากขึ้นเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ

2. จุดชมฝักน้ำ



ภาพที่ 4.39 จุดชมฝักน้ำ

บริเวณจุดชมฝักน้ำพื้นที่อยู่บริเวณ อุโมงค์ปิยะมิตร นักท่องเที่ยวสามารถมาเรียนรู้การปลูกฝักน้ำเบตง

3. น้ำตก 12 ชั้น



ภาพที่ 4.40 น้ำตก 12 ชั้น

น้ำตก 12 ชั้น มีความสวยงาม เป็นที่ต้นน้ำ เหมาะแก่การผันน้ำมาปลูกผักน้ำ

4. สวนดอกไม้เมืองหนาว สวนหมื่นบุปผา



ภาพที่ 4.41 สวนดอกไม้เมืองหนาว

สวนดอกไม้เมืองหนาว ตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้านปิยะมิตร 2 ระหว่างหุบเขา ความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 800 เมตร มีสภาพอากาศที่หนาวเย็น เดิมทีนี้เป็นหมู่บ้านของผู้ที่เข้าร่วมพัฒนาชาติไทยเมื่อครั้งอดีต ได้ทดลองปลูกภายใต้โครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2537 เป็นต้นมาได้รับการดูแลจากลูกหลานของผู้เข้าร่วมพัฒนาชาติไทย

สวนแห่งนี้มีดอกไม้เมืองหนาวมากมาย เช่น คาร์เนชั่น ลิลลี่ เบญจมาศ กุหลาบ แอสเตอร์ ฟิคัส เยอร์บีร่า ยูโรป และกลาดิโอลัส ซึ่งเป็นที่นิยมของตลาด นอกเหนือจากการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ชาวบ้านใน

ชุมชนแห่งนี้ยังได้ปลูกผักสวนครัวอีกด้วย เรียกได้ว่าเป็นการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ที่นี่มีบริการห้องพักบรรยากาศดี มีร้านอาหารให้บริการ

5. อุโมงค์ปิยะมิตร



ภาพที่ 4.42 อุโมงค์ปิยะมิตร

อุโมงค์ปิยะมิตรจากอดีตที่เคยเป็นฐานปฏิบัติการของโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายา สู่ปัจจุบัน ซึ่งมีแต่ร่องรอยประวัติศาสตร์ อันเป็นเสมือนหลักฐานสำคัญของชาติ ร่องรอยเหล่านี้มีอยู่ให้ท่านสัมผัสได้ที่นี่

อุโมงค์ปิยะมิตร เป็นฝีมือของกลุ่มขบวนการโจรจีนคอมมิวนิสต์ มลายาเมื่อปี พ.ศ. 2519 มีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างเพื่อใช้เป็นฐานปฏิบัติการเพื่อหลบภัยทางอากาศ และสะสมเสบียง ตั้งอยู่บนเนินเขาที่ล้อมรอบด้วยป่าทึบ ภายในอุโมงค์มีความกว้างพอสำหรับคนเดินได้ มีความยาวของอุโมงค์ ประมาณ 1 กิโลเมตร ในอดีตมีทางเข้าออก 9 ทาง แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 6 ทาง โดยปัจจุบันยังคงมีกลิ่นอายและร่องรอยของการดำรงชีวิตที่หลงเหลืออยู่ ไม่ว่าจะเป็นห้องนอนที่มีเตียงดินเหนียวก่อติดกับผนังถ้ำ อุปกรณ์ในการสู้รบ อุปกรณ์ในการเดินป่า ห้องบัญชาการรบซึ่งสามารถจุคนได้ถึง 200 คน ภายนอกอุโมงค์ยังมีลานสำหรับฝึกกำลังพล และปัจจุบันยังมีอาคารจัดนิทรรศการวิถีการดำเนินชีวิตภายในป่าอันน่าตื่นใจ

6. น้ำตกอินทสร



ภาพที่ 4.43 น้ำตกอินทสร

7. ต้นไม้พันปี



ภาพที่ 4.4 ต้นไม้พันปี

8. ปลาจีนในสายน้ำ



ภาพที่ 4.45 ปลาจีนในสายน้ำ

9. สวนส้มโชกุน



ภาพที่ 4.46 สวนส้มโชกุน

10. ปลานิลในสายน้ำไหล



ภาพที่ 4.47 ปลานิลในสายน้ำ

11. เหมืองแร่



ภาพที่ 4.48 เหมืองแร่

12 วัดบ่อน้ำร้อน



ภาพที่ 4.49 วัดบ่อน้ำร้อน

วัดบ่อน้ำร้อน มีหลวงปู่ทวดวัดช้างไห้ ขนาดใหญ่ที่สุดใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ อีกทั้งภายในวัดยังเป็นประดิษฐานรูปหล่อในขนาดต่าง ๆ อีกหลายองค์ วัดแห่งนี้สร้างขึ้นจากจิตศรัทธาอันแรงกล้าของพุทธศาสนิกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่ได้อุทิศทรัพย์สินของตนเอง เพื่อทำการจัดสร้าง หลวงปู่ทวดวัดช้าง ประชาชนพุทธบริษัทได้ร่วมบริจาคทรัพย์ในการหล่อพระรูปเหมือนหลวงปู่ทวด

13. ฟาร์มไก่เบตงหรือหมู่บ้านไก่เบตง



ภาพที่ 4.50 ฟาร์มไก่เบตงหรือหมู่บ้านไก่เบตง

14. บ่อน้ำพุร้อน



ภาพที่ 4.51 บ่อน้ำพุร้อน

บ่อน้ำร้อนเบตง กล่าวได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งของเบตง ที่มีน้ำพุเดือดขึ้นมาจากพื้นดินซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านจะเราะปะไร ตำบลตานะแมเราะ ก่อนถึงอำเภอเบตง 5 กิโลเมตร บนทางหลวงหมายเลข 410 สามารถสังเกตเห็นป้ายทางเข้าได้อย่างชัดเจนจุดบริเวณที่น้ำเดือดสามารถต้มไข่สุกภายใน 7 นาที ที่นี้ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีความพร้อมในการ รองรับนักท่องเที่ยว และสร้างความประทับใจได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้บ่อน้ำพุร้อนเบตง ยังมีบริการห้องอาบน้ำแร่ ที่เชื่อกันว่าน้ำแร่จากบ่อน้ำร้อนสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย และรักษาโรคผิวหนังได้ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

15. เฉาก้วยโบราณ



ภาพที่ 4.52 เฉาก้วยโบราณ

เฉาก้วยหรือวุ้นดำของเบตง เป็นอาหารหวานที่โด่งดังในอำเภอเบตง ซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้าน กม. 4 เพราะมีรสชาติของเฉาก้วยโบราณแท้ๆ ที่ได้นำเอาหญ้าวุ้นดำจากประเทศจีนมาเป็นส่วนผสมที่สำคัญ ทำให้เฉาก้วยมีสีดำขลับ เหนียวและนุ่ม การทำเฉาก้วยนั้นเริ่มแรก ให้เอาหญ้าวุ้นดำมาต้มน้ำแล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง เพื่อแยกวุ้นดำออกจากน้ำ ซึ่งกลายเป็นสีดำ จากนั้นนำแป้งมันสำปะหลังผสมกับน้ำที่ได้จากการกรองในขณะที่ยังร้อนอยู่และทิ้งไว้จนกว่าจะกลายเป็นวุ้น เวลารับประทานก็ตัดตามขนาดที่ต้องการนิยมรับประทานกับน้ำเชื่อมและอาจเติมน้ำสีสนกลิ่นสละ แล้วเติมน้ำแข็ง รสชาติอร่อยชื่นใจทีเดียว แถมยังมีสรรพคุณด้านการแก้ร้อนในได้อีกด้วย อีกทั้งยังสามารถเป็นของฝากที่ถูกใจผู้รับอีกต่างหาก

16. วัดจันทร์ธาตาศรีธรรมาราม



ภาพที่ 4.53 วัดจันทร์ธาตาศรีธรรมาราม

วัดจันทร์ธาดาประชา (กม.7) ต.ตาดานะแมเราะ อ.เบตง จ.ยะลา มีพระพุทธรูปปางเปิดโลกขึ้นประดิษฐานบนยอดเขาวัดจันทร์ธาดาประชาราม ต.ตาดานะแมเราะ อ.เบตง จ.ยะลา ในวันที่ 21 ตุลาคม 2550 โดยมีการประกอบพิธีสงฆ์จำนวน 9 รูป สวดชยันโตและอุปาสะสันติ เพื่อความสงบร่มเย็นแก่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นที่เคารพและศรัทธาของนักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่อำเภอเบตงและใกล้เคียง

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตาดานะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตาดานะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 12 แหล่ง ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อนเบตง อุโมงค์ปิยะมิตร วัดบ่อน้ำร้อน วัดจันทร์ธาดาประชาราม น้ำตก 12 ชั้น สวนดอกไม้เมืองหนาว น้ำตกอินทสร สวนส้มโชกุนช้าง ฟาร์มไก่เบตง การเลี้ยงปลาในสายน้ำ สวนผักน้ำชั้นบันไดเหมืองแร่ ซึ่งการประเมินในเบื้องต้น เป็นการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
- 2) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- 4) ที่พัก
- 5) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ได้แบ่งศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ระดับ คือ

ศักยภาพมาก	คะแนนประเมิน 3 คะแนน
ศักยภาพปานกลาง	คะแนนประเมิน 2 คะแนน
ศักยภาพน้อย	คะแนนประเมิน 1 คะแนน
ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	คะแนนประเมิน 0 คะแนน

ตารางที่ 4.3 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตาดานะแมเราะ

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	บ่อน้ำพุร้อนเบตง	อุโมงค์ปิยะมิตร	สวนดอกไม้เมืองหนาว	วัดบ่อน้ำร้อน	วัดจันทร์ธาดาประชา	น้ำตก 12 ชั้น
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว						
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ			2			3
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม		3		3		
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม	3				3	
ค่าเฉลี่ย	3	3	2	3	3	3
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว						
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	บ่อน้ำพุร้อนเบตง	อุโมงค์ปิยะมิตร	สวนดอกไม้เมืองหนาว	วัดบ่อน้ำร้อน	วัดจันทร์จาดาราประชาราม	น้ำตก 12 ชั้น
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	3	3	3	3	3	0
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3	3	2.4
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว						
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3	3	3	0	3	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	3	3	3	1	3	0
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	2	2	2	2
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	0
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	3	3	3	2	3	1
3.6 ร้านอาหาร	3	3	3	0	3	0
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	3	3	3	1	3	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	2	3	3	0	2	0
ค่าเฉลี่ย	2.50	2.63	2.63	0.88	2.50	0.38
4. ด้านที่พัก						
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พักร	3	2	3	0	3	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	3	2	2	0	3	0
4.3 ด้านการบริการ	3	1	2	0	3	0
4.4 ด้านความสะอาด	2	2	2	0	2	0
ค่าเฉลี่ย	2.75	1.75	2.25	0	2.75	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3	3	3	1
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	2	3	2	1	2	2
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	1
ค่าเฉลี่ย	2.67	3	2.67	2.33	2.67	1.33

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	น้ำตก อินทสร	สวนส้ม โช กุนช้าง	ฟาร์มไก่ เบตง	การเลี้ยง ปลาใน สายน้ำ	สวน ผัก น้ำ ชั้นบันได	เหมืองแร่
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว						
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2	2				2
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม						
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม			3	3	3	
ค่าเฉลี่ย	2	2	3	3	3	2
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว						
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	2	3	3
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่ง ท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	2	2	3
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	1	0	0	0	0	1
ค่าเฉลี่ย	2.60	2.40	2.40	2.00	2.20	2.60
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว						
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0	0	0	0	0	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	0	0	0	0	0	0
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	2	2	2	2
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	0	0	0	0	0	0
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	1	1	1	1	1	1
3.6 ร้านอาหาร	0	0	0	0	0	0
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	0	0	1	0	0	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่ง	0	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0.38	0.38	0.50	0.38	0.38	0.38
4. ด้านที่พัก						
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	0	0	0	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	0	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0	0	0	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3	3	3	3
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยว	1	3	3	3	3	1

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	น้ำตก อินทสร	สวนส้ม โช กุนช้าง	ฟาร์มไก่ เบตง	การเลี้ยง ปลาใน สาหร่าย	สวน ผัก น้ำ ชั้นบันได	เหมืองแร่
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของ แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3	3
ค่าเฉลี่ย	2.33	3	3	3	3	2.33

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถจำแนกได้ 6 ประเภทคือ ตามตารางที่ 4.4

1. เขตธรรมชาติสันโดษ ได้แก่ น้ำตก 12 ชั้น
2. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช่นันทนาการ ได้แก่ ล่องแก่งปากบาง
3. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษใช่นันทนาการ ได้แก่ น้ำตกอินทสร ต้นไม้พันปี ทางขึ้นทะเลหมอกกุนุง ซิลิปัต
4. เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง ได้แก่ อุโมงค์ค่ายใหญ่ สวนดอกไม้เมืองหนาวสวนหมื่นบุปผา อุโมงค์ปิยะมิตร .สวนส้มโชกุน เหมืองแร่ วัดบ่อน้ำร้อน บ่อน้ำพุร้อน วัดจันทร์ธาดาประชาราม
5. เขตชนบท ได้แก่ .จุดชมผกน้ำ ปลาจีนในสาหร่าย ปลานิลในสาหร่ายไหล ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เที่ยวไปชิมไป) หมู่บ้านปิยะมิตร ฟาร์มไก่เบตง เขากว๊วยโบราณ
6. เขตเมือง ไม่มี

ตารางที่ 4.4 การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลตานะแมเราะ

เขตธรรมชาติ สันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษไม่ใช ยานยนต์	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษ ใช้ยาน ยนต์	เขตธรรมชาติที่ มนุษย์สร้างขึ้น/ ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
มี	มี	มี	มี	มี	ไม่มี
แหล่งท่องเที่ยว 1.น้ำตก 12 ชั้น	แหล่งท่องเที่ยว 1.ร่องแก่งปาก บาง	แหล่งท่องเที่ยว 1.น้ำตกอินทสร 2.ต้นไม้พันปี 3. ทางขึ้นทะเล หมอกกุงงู ลีปัด	แหล่งท่องเที่ยว 1.อุโมงค์ค่าย ใหญ่ 2.สวนดอกไม้ เมืองหนาวสวน หมื่นบุปผา 3.อุโมงค์ปิยะ มิตร 4.สวนส้มโชกุน 5.เหมืองแร่ 6.วัดบ่อน้ำร้อน 7.บ่อน้ำพุร้อน 8.วัดจันทร์ธาตา ประชาราม	แหล่งท่องเที่ยว 1.จุดชมผกน้ำ 2.ปลาจีนในสายน้ำ 3.ปลานิลในสายน้ำ ไหล 4.ท่องเที่ยวเชิง เกษตร (เที่ยวไปชิม ไป) 5.หมู่บ้านปิยะมิตร 6.ฟาร์มไก่เบตง 7.เขากว๊วยโบราณ	ไม่มี
รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบัน					
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		การท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดย ชุมชน ที่หมู่บ้าน ประวัติศาสตร์ หมู่บ้านปิยะมิตร	

การสังเคราะห์ผลการวิจัยรูปแบบการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลตานะแมเราะ ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมของพื้นที่เบตง มีชื่อเสียงมาก่อน ได้แก่ สวนดอกไม้เมืองหนาว อุโมงค์ปิยะมิตร และบ่อน้ำร้อน แต่ละปีพื้นที่ สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท แต่รายได้จากการท่องเที่ยวที่ผ่านมาค่อนข้างกระจุกใน 3 จุดหลักที่กล่าวมาข้างต้น รายได้ส่วนใหญ่เป็นค่านำชมแหล่ง ค่าอาหาร และค่าที่พักในพื้นที่ ชาวบ้านข้างเคียงได้รับผลประโยชน์บางส่วน รายได้จากการท่องเที่ยวยังกระจายไปยังจุดอื่น ๆ มากนัก

สภาพทั่วไปของตำบลยะรม

ประวัติความเป็นมา

ยะรม เป็นภาษามลายู แปลว่า “เข้ม” เมื่อ พ.ศ.2411 ขึ้นอยู่กับเมืองรามัน เป็น 1 ใน 7 ของมณฑลปัตตานีปี 2527 ได้แบ่งการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน คือ บ้านนาข่อย บ้านจาเราะลอเบาะ บ้านยะรม บ้านจันทรรัตน์ บ้านใหม่ และบ้านบันนังสือเน ได้รับประกาศยกฐานะเป็น อบต. เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2539

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลตานะแมเราะ และตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
 ทิศใต้ ติดต่อกับ รัฐเปรัก ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

เขตการปกครอง

ตำบลยะรมเป็น 1 ใน 5 ตำบลของอำเภอเบตง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเบตง ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 10 กม. มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 123.20 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 88,825 ไร่ สภาพทั่วไปมีลักษณะเป็นภูเขาสลับซับซ้อน โดยเขตการปกครอง เป็น 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านนาข่อย หมู่ 2 บ้านจาเราะลอเบาะ หมู่ 3 บ้านยะรม หมู่ 4 บ้านจันทรรัตน์ หมู่ 5 บ้านราโมง หมู่ 6 บ้านใหม่ หมู่ 7 บ้านบันนังสือเน

แหล่งท่องเที่ยวตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตำบลยะรม



ภาพที่ 4.54 แหล่งท่องเที่ยวตำบลยะรม

บริบทการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลยะรม

ตำบลยะรมมีพื้นที่ติดกับเขตเทศบาลเมืองเบตง ในเรื่องการท่องเที่ยวของตำบลที่ผ่าน ยังไม่แนวคิดการนำการท่องเที่ยวเข้ามาดำเนินการในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลยะรมมีความต้องการในขับเคลื่อนเรื่องการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลยะรม จากการลงพื้นที่สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวไม่มากนัก ส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจะอยู่ในแหล่งธรรมชาติสันโดษ ยังไม่มีการพัฒนาแหล่งแต่อย่างใดทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวได้ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าในอนาคตอันใกล้ตำบลยะรมจะเป็นจุดที่น่าสนใจในมากเนื่องจากเป็นตั้งของสนามบินเบตง มีผู้คนและนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มาก ดังนั้นตำบลยะรมควรเร่งพัฒนาเรื่องแนวคิดการท่องเที่ยวที่เข้ามาช่วยยกระดับรายได้เข้าสู่ชุมชนให้มากขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวตำบลยะรม ได้แก่

1. จุดชมวิวเมืองเบตง บูกี้ตักือแล



ภาพที่ 4.55 จุดชมวิวเมืองเบตง บูกี้ตักือแล

2. น้ำตกคลองกาเดาะ



ภาพที่ 4.56 น้ำตกคลองกาเดาะ

3. สนามบินเบตง



ภาพที่ 4.57 สนามบินเบตง

4. สำนักสงฆ์จันทรัตนาราม



ภาพที่ 4.58 สำนักสงฆ์จันทรัตนาราม

5. อ่างเก็บน้ำจันทรัตน์ ม.4 ต.ยะรม



ภาพที่ 4.59 อ่างเก็บน้ำจันทรัตน์ ม.4 ต.ยะรม

6. จุดชมวิวกุหาหัวโล้น ม.4 ต. ยะรม



ภาพที่ 4.60 จุดชมวิวกุหาหัวโล้น ม.4 ต. ยะรม

7. กลุ่มกาแพโบราณเบตง



ภาพที่ 4.61 กลุ่มกาแพโบราณเบตง

8. กลุ่มข้าวหลามกระบอกยาว



ภาพที่ 4.62 กลุ่มข้าวหลามกระบอกยาว

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	สำนักสงฆ์ จันท รัตนาราม	หมู่บ้าน ข้าวหลาม	กาแฟ โบราณ บ้าน ฤ โปะบือเตอร์	น้ำตก คลองกา เดาะ	อ่างเก็บ น้ำ จันทรัตน์
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว					
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				3	3
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม					
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม	3	3	3		
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3	3
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	3	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	3	2.4	2.4	2.4	2.4
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว					
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1	0	0	0	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	2	0	0	0	0
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	2	2	2
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	1	0	1	0	0
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	1	1	1	1	1
3.6 ร้านอาหาร	0	0	0	0	0
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	3	0	0	0	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	1.25	0.38	0.50	0.38	0.38
4. ด้านที่พัก					
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	0	0	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0	0	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว					
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	2	1	1	1	1
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	3	2	3	2	2

5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยว	3	1	1	1	1
ค่าเฉลี่ย	2.67	1.33	1.67	1.33	1.33

ตามตารางที่ 4.5 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของตำบลยะรม ประกอบด้วย สำนักสงฆ์ จันทรदनาราม น้ำตกคลองกาเดาะ อ่างเก็บน้ำจันทรรัตน์ หมู่บ้านข้าวหลามและกลุ่มผลิตกาแฟโบราณบ้าน ลูโป๊ะปือเดร์ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1. สิ่งดึงดูดใจด้านแหล่งท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยว 5 แหล่งได้แก่ สำนักสงฆ์จันทรदनาราม น้ำตกคลองกาเดาะ อ่างเก็บน้ำจันทรรัตน์ หมู่บ้านข้าวหลามและกลุ่มผลิตกาแฟโบราณบ้านลูโป๊ะปือเดร์ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบันและเป็น วัฒนธรรมหลักประจำท้องถิ่น ซึ่งกาแฟโบราณนี้ชาวเบตงนิยมปลูกแซมตามสวนยาง ต่อมากลุ่มแม่บ้านได้ผลิต กาแฟผงจำหน่ายโดยนำเมล็ดที่ปลูกไว้มาคั่วและบดเอง ซึ่งแต่ละสูตรต่างมีรสชาติที่หอมกรุ่นน่าลิ้มลองจนได้ กลายเป็นอีกหนึ่งของฝากสำคัญ นอกจากนั้นชาวเบตงยังนิยมทำข้าวหลามกันมากช่วงเทศกาลวันฮารีรายอ หรือวันตรุษของอิสลาม เป็นการหุงข้าวเหนียวจากไผ่พันธุ์สมาเลียน ที่ยาวกว่า 70 80 เซนติเมตร กระบอ กเดียวทานได้ทั้งครอบครัว หรือกล่าวได้ว่าข้าวหลามหรือบูโล๊ะลือแมที่เบตงยาวที่สุดในโลก

2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะถนนที่เดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทุกแห่งมีความสะดวกถนนได้รับการปรับปรุงเป็นอย่างดี พาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ อย่างสะดวก อย่างไรก็ตาม ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับถนนสายหลักยกเว้นหมู่บ้านข้าวหลาม ที่ตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลักเข้าไป ด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายชี้ทางกลับพบว่ามีสำนักสงฆ์จันทร ดนารามเท่านั้นที่มีความพร้อมด้านระบบการสื่อความหมาย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือยังไม่มีป้ายบอกทางและ ระบบการสื่อความหมาย

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว สำนักสงฆ์จันทรदनาราม มีศูนย์บริการแก่นักท่องเที่ยว มีห้องน้ำบริการแก่นักท่องเที่ยวมีที่นั่งที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอีก 2 แหล่ง ยังไม่มีศูนย์บริการแก่นักท่องเที่ยว และยังไม่มีย่านน้ำบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการ สื่อสาร ทุกแห่งมีสัญญาณโทรศัพท์มือถือครอบคลุมทั้ง 3 แห่ง แต่ด้านการจัดการขยะมีเพียงสำนักสงฆ์ จันทรदनารามเท่านั้น และสำนักสงฆ์จันทรदनารามมีร้านจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เช่น เจ้าแม่กวนอิมและ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

4. ด้านที่พัก แหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดไม่มีที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว แต่แหล่งท่องเที่ยวอยู่ไม่ ไกลจากเขตเทศบาลเมืองเบตง ซึ่งมีโรงแรมที่พักตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง มีการให้บริการครบทุกด้าน

5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทุกแห่งได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ และได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์และสร้างการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ตามตารางที่ 4.6 คือ

1. เขตธรรมชาติสันโดษ ได้แก่ จุดชมวิวเมืองเบตงบูเก็ต ดือแล น้ำตกคลองกาเดาะ จุดชมวิวกูเขาหัวโล้น
2. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช่นันทนาการ ไม่มี
3. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษใช่นันทนาการ ไม่มี .
4. เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง ได้แก่ สนามบินเบตง สำนักสงฆ์จันทรันาราม อ่างเก็บน้ำจันทรัน
5. เขตชนบท ไม่มี .
6. เขตเมือง ไม่มี

ตารางที่ 4.6 การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลยะรม

เขตธรรมชาติสันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช่นันทนาการ	เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษ ใช่นันทนาการ	เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
มี	ไม่มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	ไม่มี
แหล่งท่องเที่ยว 1 . จุ ด ช ม วิ ว เมืองเบตง บูเก็ต ดือแล 2.น้ำตกคลองกา เดาะ 3.จุดชมวิวกูเขา หัวโล้น			แหล่งท่องเที่ยว 1.สนามบินเบตง 2 .สำ นั ก ส ง ห์ จันทรันาราม 3.อ่างเก็บน้ำ จันทรัน		
รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบัน					
ไม่มี		ไม่มี		ไม่มี	ไม่มี

สภาพทั่วไปของเทศบาลเมืองเบตง

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลเมืองเบตงตั้งอยู่ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลาครอบคลุมตำบลเบตงทั้งหมด พื้นที่ 78 ตารางกิโลเมตร อยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียทางด้านรัฐเปรักและรัฐเคดาห์ถึงรัฐปีนัง อยู่ห่างจากจังหวัดยะลาตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 410 เป็นระยะทาง 140 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ตั้งแต่หลักเขตเทศบาลที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ที่เส้นเขตตำบลเบตงตัดกับเส้นเขตตำบล ตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เลียบเส้นเขตตำบลเบตง ตำบลตาเนาะแมเราะด้านใต้ทางทิศตะวันตกหลักเขตเทศบาลที่ 2
ทิศตะวันตก	ตั้งแต่หลักเขตเทศบาลที่ 2 เลียบเส้นปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย (รัฐเคดาห์และรัฐเปรัก) ไปทางทิศใต้จรดหลักเขตเทศบาลที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ที่เส้นเขตตำบลตัดกับเส้นเขตตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
ทิศใต้	ตั้งแต่หลักเขตเทศบาลที่ 3 เลียบเส้นเขตตำบลยะรมด้านเหนือไปทางทิศตะวันออกจรดหลักเขตเทศบาลที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่ที่เส้นเขตตำบลติดกับเส้นเขตตำบลยะรม และจรดกับรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ตั้งแต่หลักเขตเทศบาลที่ 4 เลียบเส้นเขตตำบลยะรมด้านทิศใต้ไปทางทิศเหนือบรรจบหลักเขตเทศบาลที่ 1 และรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย

ลักษณะภูมิศาสตร์

เทศบาลเมืองเบตง ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาสนการาศรีทางตอนใต้สุดของประเทศไทยลักษณะของพื้นที่คล้ายหัวหอกที่พุ่งไปอยู่ในดินแดนประเทศอื่น พื้นที่ประกอบด้วยพื้นที่ราบสูง เนินเขา ลุ่มน้ำ โดยสภาพทั่วไปพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 1,900 ฟุต พื้นที่ของอำเภอเบตงตั้งอยู่ในหุบเขามีลักษณะเหมือนแอ่งกระทะที่โอบล้อมด้วยหุบเขาน้อยใหญ่มีลำคลองสำคัญไหลผ่านใจกลางเมืองเบตง คือ คลองเบตง ไหลจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก แล้วบรรจบกับแม่น้ำปัตตานีจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา จึงเป็นจุดกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดยะลาและภาคใต้คือ แม่น้ำปัตตานีเป็นที่ตั้งของเขื่อนบางลางมีความสำคัญ คือ ผลิตกระแสไฟฟ้าให้พื้นที่จังหวัดสามชายแดนภาคใต้และแก้ปัญหาหาน้ำท่วมเมืองยะลา

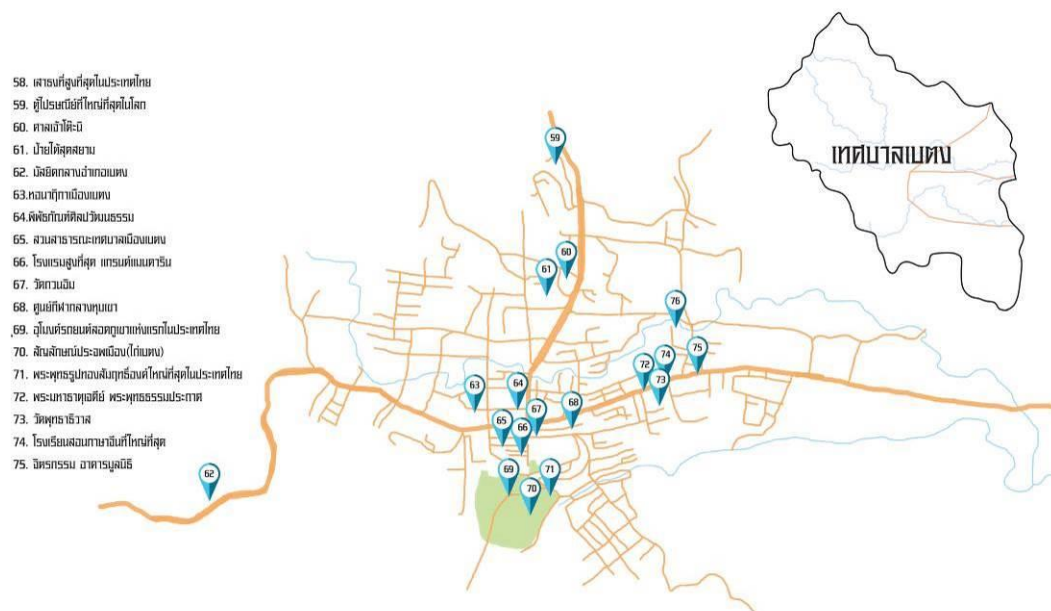
ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอากาศร้อนชื้นตลอดปีโดยเฉลี่ยประมาณ 27.5 – 28.5 องศาเซลเซียส มี 2 ฤดูคือฤดูร้อน และฤดูฝน โดยฤดูร้อนอยู่ในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน ส่วนฤดูฝนอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม – ธันวาคม

แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลเบตง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เทศบาลเบตง



ภาพที่ 4.63 แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลเบตง

ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่เขตเทศบาลเมืองเบตง มีดังนี้

1. วัดพุทธาธิวาส



ภาพที่ 4.64 วัดพุทธาธิวาส

วัดเบตง คือชื่อเดิมของวัดพุทธาธิวาส ได้รับอนุญาตให้สร้างเมื่อปี พ.ศ.2460 โดยมีคณะผู้ริเริ่มดำเนินการสร้างคือพระพิทักษ์ธานี (เล็ก) นำอำเภอบेतง นายพุ่ม คชฤทธิ์ นายกิมซุย ฟุ่งเสถียร และนายผล สุภาพ ต่อมาเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2496 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา มีเขตวิสุงคามสีมา กว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร และได้ผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2510 วัดพุทธาธิวาส มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พุทธศาสนิกชนนิยมมาสักการะบูชาอย่างเป็นประจำ คือ พระมหาธาตุเจดีย์พระพุทธธรรมประกาศพระพุทธธรรมกายมงคลปุระเกศานนท์สุพพิธานวิหารหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด วิหารพระครูพิศิษฐ์อรรถการ (พ่อท่านคล้าย) รวมถึงพระอุโบสถและศาลาการเปรียญ

วัดพุทธาธิวาส ตั้งอยู่บนเนินเขาบริเวณถนนรัตนกิจ ด้านทิศเหนือบนเนื้อที่ 23 ไร่ 3 งาน 30 ตารางวา ตัววัดได้รับการออกแบบก่อสร้างให้มีความลาดหลั่นลงมาตามเนินเขา

2.พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ



ภาพที่ 4.65 พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ

พระมหาธาตุเจดีย์ฯ แปลความหมายได้ว่าพระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรมที่สำคัญ สำหรับพระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศของเมืองเบตง จัดเป็นปูชนียสถานที่มียุทธกรรมแบบศิลปะศรีวิชัย ประยุกต์อันงดงามและใหญ่ที่สุดในภาคใต้ มีขนาดความกว้าง 39 เมตร สูง 39.9 เมตร ขนาดความสูงเท่ากับตึก 13 ชั้น

สร้างขึ้นเพื่อความเป็นพระราชกุศล และเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 5 รอบของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยพระองค์ได้พระราชทานนามพร้อมทั้งเสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธาน ประกอบพิธีทรงเจิมพระบรมสารีริกธาตุ และทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในพระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ พร้อมทำพิธียกยอดฉัตรทองคำขึ้นประดิษฐานบนยอดองค์พระมหาธาตุเจดีย์พระพุทธธรรมประกาศ ทั้งยังได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์สมทบทุนการก่อสร้างเป็นเงินจำนวน 200,000 บาท ปัจจุบันนี้เป็นสถานที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาเบตง

3. พระพุทธธรรมกายมงคลประยุรเทศานนท์สุพพิธาน



ภาพที่ 4.66 พระพุทธธรรมกายมงคลประยุรเทศานนท์สุพพิธาน

พระพุทธธรรมกายมงคลประยุรเทศานนท์สุพพิธาน เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ ปางสมาธิองค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ได้ทำพิธีหล่อมาจากประเทศจีน มีขนาดหน้าตักกว้าง 9.99 เมตร และสูง 14.29 เมตร ประดิษฐานอยู่บริเวณวัดพุทธาธิวาสทำให้มีความโดดเด่น สง่างาม และสร้างความสงบ ร่มเย็น ให้กับพุทธศาสนิกชนผู้มาเยือน

พระพุทธธรรมกายมงคลประยุรเทศานนท์สุพพิธาน สร้างขึ้นจากศรัทธาอันแรงกล้า ของคุณประยูร และคุณเกศินี พณิชยานนท์ ผู้ชักชวนคณะหลวงพ่อดาวพิกุล และพุทธศาสนิกชน ชาวอำเภอเบตง ตลอดจนจังหวัดใกล้เคียงให้ร่วมอุทิศทรัพย์สร้างเป็นปูชนียวัตถุคู่บ้าน คู่เมืองของเบตง

4. มัสยิดกลางอำเภอเบตง



ภาพที่ 4.67 มัสยิดกลางอำเภอเบตง

มัสยิดกลางอำเภอเบตง เป็นสถานที่แห่งศรัทธาที่มีความเป็นมายาวนาน แรกเริ่มมีเพียงเสาไม้กลม 6 ต้น ใบจากอีก 6 ต้น มีโต๊ะอิหม่ามคนแรก ชื่อ ปือดีกา การิม หลังจากท่านถึงแก่กรรมมัสยิดได้ย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านกำปงปือตอ กำปงตือเมาะ และกำปงยูรอ กระทั่งเมื่อประมาณเกือบ 100 ปีที่แล้ว จึงได้ย้ายมัสยิดมาอยู่ยังที่ปัจจุบันและเริ่มก่อสร้างอีกครั้ง แต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นมาทำลายตำราศาสนา คัมภีร์อัลกุรอานในมัสยิด และจัดไม้กระดานไปจนหมด แต่ยังคงใช้ปฏิบัติศาสนกิจได้กระทั่งท่านฮัจยีฮามะ ดาเด๊ะกลับมาจากเมืองเก๊กกะ จึงชักชวนชาวมุสลิมมาร่วมกันบูรณะ และสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ท่านฮัจยีฮามะ ดาเด๊ะได้เดินทางไปกรุงเทพ เพื่อขอสมทบทุนจากรัฐบาล 500,000 บาท ทำให้ก่อสร้างแล้วเสร็จเป็นมัสยิดกลาง ซึ่งมีสถาปัตยกรรมสวยงาม และแฝงไปด้วยพลังแห่งศรัทธาของพี่น้องชาวมุสลิม นอกจากนี้เทศบาลเมืองเบตงยังได้สนับสนุนงบประมาณจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารให้มีความสวยงามตั้งอยู่คู่มืองเบตงตลอดมา

5. วัดกวนอิม



ภาพที่ 4.68 วัดกวนอิม

เสน่ห์ของเมืองเบตง ที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องชาวไทยเชื้อสายจีน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันมีความสำคัญอีกที่หนึ่ง คือ วัดกวนอิม ซึ่งก่อสร้างอย่างโดดเด่นบริเวณเนินเขาของสวนสุตสยาม ดึงดูดทุกสายตาด้วยเจดีย์ 7 ชั้นที่ออกแบบก่อสร้างอย่างงดงาม

วัดแห่งนี้ยังเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าซึ่งเป็นที่ประดิษฐาน ขององค์เทพสำคัญ ๆ หลายองค์ อาทิ เจ้าแม่กวนอิม ท่านแป๊ะกง ท่านกวงกง เจ้าแม่จิวหวังเห่ ยี่หวังต้าตี้ หวาโถ้วเซียนซือ ขงจื้อ เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวมาเลเซียเลื่อมใสศรัทธาเดินทางมาสักการะขอพรเป็นจำนวนมาก

6.ศาลเจ้าโตะนิ



ภาพที่ 4.69 ศาลเจ้าโตะนิ

โตะนิ หมายถึง เจ้านายผู้เฒ่า ที่มีเชื้อสายเจ้านายราชตระกูล ซึ่งได้รับการเคารพนับถือจากชาวบ้านว่าเป็นคนดี มีอิทธิปาฏิหาริย์ สามารถปัดเป่าความเดือดร้อนได้ และเป็นที่ยึดถือกราบไหว้บูชาในฐานะที่เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์สืบทอดกันมา

สำหรับศาลโตะนิ สร้างขึ้นเพื่อแสดงความเคารพยกย่องต่อโตะนิราชาจวัน ราชผู้ใช้ไสยศาสตร์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยของชาวบ้านจนเป็นที่เคารพรักของชาวบ้านทั่วไป เมื่อท่านถึงแก่กรรมศพถูกฝังไว้ที่โกะระ ซึ่งเป็นบ้านแห่งหนึ่งของท่าน (บ้านของราชาจวันมีอยู่ 3 แห่ง คือ ที่โคดาบารุ รามัน และโกะระ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งของประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน) ส่วนชาวเบตงได้สร้างศาลตรงที่ ซึ่งเคยเป็นบ้านเดิมของท่าน ในเมืองรามันอันได้แต่ตำบลแห่งนี้ และแม้โตะนิราชาจวันจะถึงแก่กรรมไปแล้ว แต่กิตติศัพท์แห่งคุณงามความดีและอาคมขลังไม่ได้เสื่อมคลายไปจากพื้นที่นี้ ชาวเบตงจึงได้ปลูกสร้างศาลขึ้น ตรงที่ตั้งบ้านเดิมของท่าน เรียกว่า ศาลเจ้าโตะนิ และเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่มีใครกล้าเข้าไปทำมิดีมิร้ายแสดงการลบหลู่ และมักจะเข้าฝันปรากฏกายให้คนเห็นเรื่องราว ความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าโตะนิอยู่เสมอชาวเบตง และชาวจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนชาวมาเลเซียจะพากันไปบวงสรวงกราบไหว้บูชา บนบานศาลกล่าวมิได้ขาด

7.อาคารมูลนิธิอำเภอบาง



ภาพที่ 4.70 อาคารมูลนิธิอำเภอบาง

อาคารมูลนิธิอำเภอบาง เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ก่อสร้าง เมื่อปี พ.ศ.2505 บนเนื้อที่ 5 ไร่ ตั้งอยู่ที่ ถนนรัตนกิจ อำเภอบาง จังหวัดยะลา โดยมีนายเลียง จำรัสรังสี เป็นผู้อำนวยการก่อสร้างและนายชุนกุย แซ่ตั้ง เป็นผู้สร้าง

สถานที่แห่งนี้ประกอบด้วย อาคาร 2 หลัง ที่มีเอกลักษณ์ หลังแรกเป็นโครงสร้างแบบศาลเจ้าจีน ภายในห้องโถงใช้เป็นสถานที่ตั้งประพุชของจีน ฝาผนังมีภาพวาดเทพนิยายจีน วิจิตรงดงาม บรรยากาศร่มรื่น เหมาะแก่การประกอบพิธีกรรมเป็นอย่างยิ่ง อาคารอีกหนึ่งเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ที่ใช้สำหรับประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของมูลนิธิ โดยฝาผนังภายในจะมีจิตรกรรมเรื่องราวของนรก สวรรค์ เรื่องราวเชิงวรรณกรรม และแนวคิดตามปรัชญาจีนซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจในวิถีวัฒนธรรม

8.หอนาฬิกาบ้านคูเมือง



ภาพที่ 4.71 หอนาฬิกาบ้านคูเมือง

หอนาฬิกาตั้งอยู่ใจกลางเมืองบาง มีความโดดเด่นตรงตัวโครงสร้างเป็นประติมากรรมรูปสัตว์ในวรรณคดี ที่มีชื่อว่า ตัวเหรา เป็นสัตว์ในป่าหิมพานต์ มีลักษณะครึ่งนาค ครึ่งมังกร เกิดจากการผสมของนาคกับ

มังกร อันเปรียบเสมือนการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมไทย และจีน ทำด้วยหินอ่อนเลื่องชื่อจากจังหวัด ยะลา ซึ่งได้รับการยอมรับในเรื่องของความแข็งแรง สวยงามและคงทน ปัจจุบันได้รับการบูรณะขึ้นใหม่แต่ยังคงไว้ซึ่งความสวยงาม มีเสน่ห์ และเป็นสิ่งก่อสร้างอันเก่าแก่ที่อยู่เคียงคู่กับเมืองเบตงมายาวนาน

เสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของหอนาฬิกาแห่งนี้ต้องรอชมในช่วงค่ำระหว่างเดือนกันยายนถึงมีนาคม เพราะในช่วงนี้จะมีนกนางแอ่นหลายร้อยตัวที่หนีความหนาวเย็นจากไซบีเรีย มาเกาะอยู่ตามสายไฟรอบ ๆ หอนาฬิกา ซึ่งบอกได้คำเดียวว่าเป็นภาพที่หาชมได้ไม่ยากนัก จึงเป็นเสน่ห์ยามค่ำคืนประจำเมืองเบตงอีกด้วย

9. อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์



ภาพที่ 4.7210 อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์

อุโมงค์แห่งนี้ก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ความยาวตลอดอุโมงค์ ประมาณ 268 เมตร กว้าง 9 เมตร สูง 7 เมตร ผิวจราจรคู่กว้าง 7 เมตร ทางเท้าเดินกว้างข้างละ 1 เมตร มีระบายน้ำทั้งสองข้างมีระบบระบายอากาศตามหลักวิศวกรรมสากล มีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างตลอดตัวอุโมงค์ และความเร็วรถสามารถวิ่งได้ 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

เหตุผลที่ต้องให้บรรดาผู้มาเที่ยวเบตง ได้มีโอกาสชมอุโมงค์นี้เป็นอุโมงค์รถยนต์ลอดภูเขาแห่งแรกของประเทศไทย ที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับปัญหาการจราจร และการขนส่งระหว่างชุมชนเมืองในปัจจุบันกับชุมชนเมืองใหม่ บริเวณถนนอัยเยอร์เบอ์จิง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล เป็น จำนวน 182,000,000 บาท อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ตัดกับถนนถาวรได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2544 และเป็นอุโมงค์ที่ใหญ่ที่สุด สวยที่สุด และเป็นหนึ่งในประเทศไทย

10. ตูไพบรณีย์สูงใหญ่ที่สุดในโลก



ภาพที่ 4.73 ตูไพบรณีย์สูงใหญ่ที่สุดในโลก

ปัจจุบันเมืองเบตงมีตูไพบรณีย์ที่เป็นตำนานการบอกเล่าถึง 2 ตูด้วยกัน

ตูไพบรณีย์ในแรกตั้งอยู่ที่ มุมนนสุขยางค์ บริเวณสี่แยกหอนาฬิกา สร้างมาตั้งแต่ปี 2467 ลักษณะเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กมีเส้นรอบวงของตัวตูประมาณ 140 เซนติเมตร ตูมีความสูงถึง 290 เซนติเมตร นับจากฐานขึ้นไปบรรวมความสูงทั้งหมดประมาณ 320 เซนติเมตร ด้านบนของตูได้บรรจุลำโพงไว้ข้างในและเจาะรูกลม ๆ ไว้รอบ ๆ เพื่อกระจายเสียงรายงานข่าวสารของทางราชการมีอายุรวม 86 ปี

จากจุดดังกล่าวไปเราได้พบกับตูไพบรณีย์ขนาดใหญ่อีกตูหนึ่งที่ใหญ่กว่า และสูงกว่าตูไพบรณีย์เดิมถึง 3 เท่า ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณอาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (ศาลาประชาคมหลังเก่าเทศบาลเมืองเบตง) ที่ต้องขอยอมรับว่า เขาสร้างมาเพื่อการันตีถึงขนาดใหญ่และเป็นเอกลักษณ์ประจำเมืองเคียงคู่ชาวเบตงจริง ๆ

ที่มาของตูไพบรณีย์ ตูไพบรณีย์ตูแรก สร้างในปี 2467 สมัยที่ นายสงวน จารุจินดา เป็นนายไพบรณีย์โทรเลขอำเภอเบตง ที่เมื่อเกษียณราชการได้ลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาล และได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีตำบลเบตง ซึ่งในสมัยนั้นเบตงไม่สามารถติดต่อสื่อสารใด ๆ ได้ นอกจากทางจดหมายและเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์แก่อำเภอเบตงด้านการสื่อสารพร้อมทั้งส่งเสริมการติดต่อกับบุคคลภายนอกทางจดหมายการก่อสร้างตูไพบรณีย์จึงเกิดขึ้น

11. ป้ายใต้สุดสยาม



ภาพที่ 4.74. ป้ายใต้สุดสยาม

ป้ายใต้สุดแดนสยาม หรือเรียกว่าหลักเขตป้ายใต้สุดสยาม ตั้งอยู่บริเวณด้านตรวจคนเข้าเมืองของเบตง ซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณชายแดนไทย ไปตามถนน สุขยางค์ บนทางหลวงหมายเลข 410 มีระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร สถานที่แห่งนี้เป็นแนวเขตแดนระหว่างอำเภอเบตง จังหวัดยะลา กับรัฐเปรักของประเทศมาเลเซีย

สิ่งที่โดดเด่นนอกจากจะเป็นภูมิประเทศที่ตั้งแล้ว ตัวป้ายเองยังมีความสวยงาม และแสดงความหมายได้ในตัว นั่นคือสร้างด้วยหินอ่อน มีสัญลักษณ์เป็นรูปแผนที่ประเทศไทยสลักด้วยสีทอง โดดเด่นอยู่ภายในเนื้อหินเป็นจุดเด่นที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน อีกทั้งบริเวณนี้ยังเป็นที่นิยมเก็บภาพบันทึกความทรงจำของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่มีโอกาสได้มายืนอยู่บนผืนแผ่นดินของประเทศไทย หรือสยามประเทศแห่งนี้

12. อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา



ภาพที่ 4.75 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา

อาคารทรงไทยโบราณทั้งงดงามด้วยการสรรค์สร้างของศิลปินแห่งชาติ สาขาสถาปัตยกรรมไทย ออกแบบโดยหม่อมราชวงศ์มิตราภรณ์ เกษมศรี สถาปนิก ศิลปินแห่งชาติ สาขาสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งจัดเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการออกแบบเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นผู้หนึ่งที่ทำงานรับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาทมานานกว่า 30 ปี

เสน่ห์ของอาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา นอกจากจะเป็นความงดงามของสถาปัตยกรรมไทยที่ก่อสร้างอย่างวิจิตรบรรจงแล้ว บริเวณพื้นที่ภายในอาคาร ยังเป็นที่รวบรวมโบราณวัตถุโบราณที่ล้ำค่า อาทิ เครื่องปั้นดินเผา ศิลปหัตถกรรม ตลอดจนอุตสาหกรรมพื้นบ้านของประชาชนอันสอดคล้องกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ อีกทั้งบริเวณภายนอกตัวอาคารยังมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้งดงามทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ และประติมากรรมปูนปั้นแบบฉบับเฉพาะตามวรรณคดีไทย

นอกจากจะเป็นสถานที่ศึกษาวัฒนธรรม อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ยังเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาชมทัศนียภาพของเมืองเบตงในยามเช้าที่มีหมอกปกคลุม และมองเห็นเมืองโอบล้อมด้วยป่าไม้ อันอุดมสมบูรณ์

13. พิพิธภัณฑ์เมืองเบตง



ภาพที่ 4.76 พิพิธภัณฑ์เมืองเบตง

พิพิธภัณฑ์เมืองเบตง ตั้งอยู่โดดเด่นด้านบนของอุโมงค์มั่งคั่งฤทธิ์ อาคารแห่งนี้สร้างโดยอิงสถาปัตยกรรมท้องถิ่นประยุกต์ที่มีหลังคาซ้อนหลายชั้น และจะสวยงามมากขึ้นในช่วงเวลาค่ำคืน เพราะสถานที่แห่งนี้จะตั้งตระหง่านโดดเด่น เข้มขลังน่าหลงใหล

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ สร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้โอกาสศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจพื้นฐานแห่งอดีตของคนเบตงได้อย่างดียิ่งขึ้น โดยภายในอาคารชั้นที่หนึ่งจะเป็นที่รวบรวมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในสมัยโบราณของบรรพบุรุษท้องถิ่นเมืองเบตง โดยชั้นที่หนึ่ง เป็นที่เก็บรวบรวมศิลปวัตถุ ข้าวของเครื่องใช้ โบราณวัตถุต่าง ๆ อาทิ ถ้วยชามเครื่องเคลือบ โต๊ะ ตู้ เตียง โบราณ ตะเกียงเก่า เรือสำเภาจำลอง กี่ทอดผ้า อุปกรณ์ปั่นฝ้ายส่วนชั้นที่ 2 ใช้เป็นสถานที่จัดแสดงภาพเก่าเมืองเบตง อีกทั้งพิพิธภัณฑ์ เมืองเบตงยัง

เป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นเมืองเบตงได้อย่างชัดเจน ส่วนในช่วงเย็นบริเวณใกล้ ๆ พิพิธภัณฑ์เมืองเบตง ก็ยังเป็นสถานที่เด่นแอรบิกของพี่น้องประชาชนชาวเบตง จนกล่าวได้ว่าที่เป็นจุดรวมเรื่องราวความหลากหลายของเมืองเบตงได้อย่างชัดเจน

14. ศูนย์กีฬากลางหุบเขา



ภาพที่ 4.77 ศูนย์กีฬากลางหุบเขา

ศูนย์กีฬามาตรฐานเมืองเบตง แหล่งรวมสนามกีฬาที่หลากหลายได้มาตรฐาน เรียกอีกชื่อว คือศูนย์กีฬากาญจนาภิเษก ตั้งอยู่บนยอดเขาภายในสวนสาธารณะเทศบาลเมืองเบตง แวดล้อมด้วยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และอากาศบริสุทธิ์ สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชน และประชาชนชาวเบตงมีสถานที่ออกกำลังกาย และแหล่งสันทนาการที่หลากหลาย เป็นส่วนสำคัญให้ทุกคนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีสุขภาพพบนามายที่สมบูรณ์แข็งแรง

ที่นี่เปรียบเสมือนแหล่งรวมสถานที่ออกกำลังกายแหล่งใหญ่ที่สุดของเมืองเบตง (SPORT COMPLEX IN BETONG) มีสนามกีฬาประเภทต่าง ๆ รองรับผู้สนใจมากมาย ทั้งสนามฟุตบอล สนามเทนนิส สนามวอลเลย์บอล สนามบาสเก็ตบอล สนามตะกร้อ สนามกรีฑา โรงยิมเนเซียม สระว่ายน้ำ สนามยิงปืน และศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ

15. สวนสุตสยาม



ภาพที่ 4.78 สวนสุตสยาม

สวนสุตสยาม ตั้งอยู่บนยอดเขา พื้นที่เดียวกับศูนย์กีฬาทางอากาศบนพื้นที่กว่า 120 ไร่ เสน่ห์ของสวนแห่งนี้คือ การคงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และการก่อสร้างจัดวางที่กลมกลืนกับสถานที่ ทำให้บริเวณสวนสวยแห่งนี้มีอากาศบริสุทธิ์ ปลอดโปร่ง และร่มรื่นทุก ๆ วัน ทั้งในช่วงเช้า และช่วงเย็น จะมีภาพความประทับใจที่พ่อแม่ผู้ปกครองนำบุตรหลานมาเดินเล่น และทำกิจกรรมร่วมกัน บ้างก็วิ่งเล่น บ้างก็เล่นเครื่องเล่น บ้างก็เดินชมต้นไม้ สร้างสีสันความอบอุ่นให้เกิดขึ้นมากมาย และที่แห่งนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย อาทิ สวนสุขภาพ พิพิธภัณฑ์เมืองเบตงและสนามเด็กเล็กทำให้ที่นี่เป็นพื้นที่แห่งความสุข และรอยยิ้มอย่างแท้จริง

จุดเด่นด้านวัฒนธรรมจีนเบตง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตตำบลเบตงนอกจากทรัพยากรธรรมชาติแล้วยังพบว่าทรัพยากรด้านวัฒนธรรมจีนของพื้นที่เบตงจะมีความโดดเด่นในเขตเทศบาลเบตง กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองเบตงมากที่สุด คือ คนไทยเชื้อสายจีน จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ที่สมาคมก่องส่ว เบตง และสมาคมบำเพ็ญมูลนิธิ ทั้ง 2 สมาคมเป็นกลุ่มคนจีนดั้งเดิมที่มารวมตัว เพื่อร่วมกันก่อร่างสร้างเมืองเบตง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเบตง จากการสัมภาษณ์พบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่คุมเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเบตงในปัจจุบัน โดยชาวจีนมีประวัติการเดินทางอพยพที่ยาวนาน จากแผ่นดินเกิด ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน และได้เข้ามาเบตงประมาณปี พ.ศ.2440 โดยคนจีนที่อพยพออกนอกประเทศจีน ส่วนหนึ่งได้อาศัยในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันได้เป็นพลเมืองของมาเลเซีย ซึ่งอพยพมาสู่ในช่วงศตวรรษที่ 15 จนถึงศตวรรษที่ 20 คนกลุ่มนี้ และในช่วงปีประมาณ พ.ศ. 2440 มีคนเดินทางมาจากประเทศจีน กล่าวคือเป็นคนจีนกลุ่มแรก ๆ ที่เดินทางเข้ามาในเขตพื้นที่เบตง โดยจะมาขึ้นเรือที่เกาะปีนัง และเดินทางโดยการเดินเท้า และนั่งช้าง หรือนั่งเกวียนเข้ามาในพื้นที่เบตง ชาวจีนคนแรกที่เดินทางเข้ามา ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เบตงชื่อ นายเจิ่นผ่อเซ็ง หรือ นายหลี่ซัง ได้เดินทางเข้ามาพร้อมกับคณะชาวจีนโพ้นทะเล อีกประมาณ 20-30 คน กลุ่มคนจีนเหล่านี้ที่เดินทางเป็นกลุ่มคนจีน กลุ่มแรก และต่อมาก็มีกลุ่มคนจีนเดินทางเข้ามาในพื้นที่เบตงอีกหลายครั้ง เช่นคนจีนกลุ่มที่สอง อพยพมาในศตวรรษที่ 19 ถึงศตวรรษที่ 20 คนจีนกลุ่มนี้ได้อพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก ผ่านมาทางประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก คนจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาจากเมืองทางใต้ของจีน เช่น จังหวัด ฟูเจี้ยน Fujian, กวางตุ้ง Guangdong, กวางสี Guangxi, และไห่หนาน Hainan. กลุ่มนี้ได้มาอาศัยที่ทางภาคเหนือของประเทศมาเลเซีย ในรัฐเปรักและรัฐสลังงอ พื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่ง แร่เงิน แร่ดีบุก คนจีนนิยมมาทำงานในเมืองแร่ โดยมาเป็นแรงงานในเมืองแร่ของชาวอังกฤษ นอกจากนั้นก็มีบางส่วนที่ไปอาศัยตามชายฝั่งตะวันตกของมาเลเซีย ตามเมืองท่าต่างๆ เช่น เกาะปีนัง มะละกาและสิงคโปร์ ปัจจุบัน คนจีนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ตามเมืองชายทะเลตะวันตก และกลุ่มคนจีนส่วนหนึ่งที่อยู่บริเวณทางเหนือของมาเลเซียได้เดินทางที่เดินทางมาลงหลักปักฐานในพื้นที่เบตง มีความเชื่อว่าและมีความหวังว่าจะมีชีวิตที่ดี ในยุคแรกคนจีนที่เดินทางมาที่เบตง มาแบบเสียเงิน หมอนใบต้องการมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่เบตง การประกอบอาชีพของคนจีนยุคแรก ทำงานรับจ้างในเมืองแร่ หรือเข้ามารับจ้างถางป่า หลายคนเริ่มหักล้างถางพงเพื่อจับจองที่ทำกิน จากความมานะ บากบั่นของคนจีนยุคแรก ๆ เริ่มสร้างบ้านเรือน ปลูกพืช เช่นยางพารา หลายคนก็ประหยัดทำให้เริ่มเก็บเงินได้ ก็เริ่มค้าขาย และการค้าขายในพื้นที่เบตงก็เริ่มขยายตัวมากขึ้น พบว่าพ่อค้า คหบดี ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนจีน นอกจากสภาพทางเศรษฐกิจที่การพัฒนาเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ชาวจีนที่อาศัยในพื้นที่เบตง ก็ได้นำเอาวัฒนธรรมจีนเข้ามาด้วยเช่นกัน เช่น วัฒนธรรมประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ วันตรุษจีน วันไหว้บรรพบุรุษ วันสารทจีน วันไหว้บ๊ะจ่าง วันไหว้พระจันทร์ ประเพณีกินเจ ประเพณีแห่พระรอบเมืองของวัดกวนอิม และมูลนิธิอำเภอเบตง ประเพณีไหว้

ศาลเจ้า การดำเนินชีวิตที่เป็นตามความเชื่อ การศึกษา คนจีน เบตงได้ร่วมสร้างโรงเรียนเพื่อสอนภาษาจีนชื่อว่า โรงเรียนจงฝ่า และรวมไปถึงการอนุรักษ์ในเรื่องอาหารการกินที่สืบทอดกันมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เช่น เคาหยก ปลาจีนนึ่งบ๊วย ปลาจีน ไก่สับเบตง ผัดผักน้ำ เฉาก๊วยโบราณ การทำหมีเบตง การทำซิว๊ว วัฒนธรรมจีนเบตงเหล่านี้ นำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 9 แหล่ง ได้แก่ วัดพุทธาธิวาส พิพิธภัณฑ์เบตง วัดกวนอิม ศูนย์กีฬากลางหุบเขา ศาลเจ้าโต๊ะนิ สวนสาธารณะเทศบาลเมืองเบตง อาคารมูลนิธิเบตง อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	วัด พุทธาธิวาส		มัสยิดกลาง เบตง	วัดกวนอิม	ศูนย์กีฬา กลางหุบ เขา
	คะแนน	พิพิธภัณฑ์เบตง	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว					
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ					3
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม	3	3	3	3	
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม					
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3	3
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	3	3	3	3	3
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3	3
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว					
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2	2	0	2	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	2	2	2	2	2
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	2	2	2
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	วัด พุทธาธิวาส		มัสยิดกลาง เบตง	วัดกวนอิม	ศูนย์กีฬา กลางหุบ เขา
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	3	3	3	3	3
3.6 ร้านอาหาร	1	1	1	1	1
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	3	0	0	2	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยใน แหล่ง	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	1.75	1.38	1.13	1.63	1.13
4. ด้านที่พัก					
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พักร	0	0	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0	0	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว					
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3	3	3
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็น เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3	3
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3	3

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ศาลเจ้า โต๊ะนิ	สวนสาธารณะ เทศบาล เมืองเบตง	อาคาร มูลนิธิเบตง	อาคารเฉลิมพระ เกียรติ 72 พรรษา
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว				
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		1		
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม	3			3
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม			3	
ค่าเฉลี่ย	3	1	3	3
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว				
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่ง ท่องเที่ยว	3	3	3	3
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	3	3	3	3
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่ง	3	3	3	3

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ศาลเจ้า โตะนิ	สวนสาธารณะ เทศบาล เมืองเบตง	อาคาร มูลนิธิเบตง	อาคารเฉลิมพระ เกียรติ 72 พรรษา
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
ท่องเที่ยว				
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	3	3	3	3
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1	0	2	2
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	2	2	2	2
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	2	2
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	3	3	3	3
3.6 ร้านอาหาร	0	2	1	1
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	0	0	0	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่ง	2	2	0	0
ค่าเฉลี่ย	1.38	1.50	1.38	1.38
4. ด้านที่พัก				
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	0	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0	0
4.4 ด้านความสะดวก	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว				
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3	3
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยว	3	3	3	3
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยว	3	3	3	3
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ตามตารางที่ 4.8 คือ

1. เขตธรรมชาติสันโดษ ไม่มี
2. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช่นานาชาติ ไม่มี
3. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษใช่นานาชาติ ไม่มี .
4. เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง ไม่มี
5. เขตชนบท ไม่มี

6. เขตเมือง ได้แก่ 1. เสาธงที่สูงที่สุดในประเทศไทย 2. ตู้ไปรษณีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก 3. ป้ายใต้สุดสยาม 4. หอนาฬิกาเมืองเบตง 5. พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม 6. สวนสาธารณะเทศบาลเมืองเบตง 7. โรงแรมที่สูงที่สุด แกรนด์แมนดาริน 8. วัดกวนอิม 9. ศูนย์กีฬากลางหุบเขา 10. อุโมงค์รถยนต์ลอดภูเขาแห่งแรกในประเทศไทย 11. สัญลักษณ์ประจำเมือง(ไก่เบตง) 12. พระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์องค์ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ 13. พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ 14. วัดพุทธาธิวาส 15. โรงเรียนสอนภาษาจีนที่ใหญ่ที่สุด 16. จิตกรรม อาคารมูลนิธิ

ตารางที่ 4.8 การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเบตง

เขตธรรมชาติ สันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษไม่ใช่นานาชาติ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษ ใช้นานาชาติ	เขตธรรมชาติที่ มนุษย์สร้างขึ้น/ ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	มี
					1. เสาธงที่สูงที่สุดในประเทศไทย 2. ตู้ไปรษณีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก 3. ป้ายใต้สุดสยาม 4. หอนาฬิกาเมืองเบตง 5. พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม 6. สวนสาธารณะเทศบาลเมืองเบตง 7. โรงแรมที่สูงที่สุด แกรนด์แมนดาริน 8. วัดกวนอิม 9. ศูนย์กีฬากลาง

เขตธรรมชาติ สันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษไม่ใช ยานยนต์	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษ ใช้ยาน ยนต์	เขตธรรมชาติที่ มนุษย์สร้างขึ้น/ ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
					หุบเขา 9. อุโมงค์รถยนต์ ลอดภูเขาแห่งแรก ในประเทศไทย 10. สัญลักษณ์ ประจำเมือง(ไก่เบ ตง) 11. พระพุทธรูป ทองสัมฤทธิ์องค์ ใหญ่ที่สุดใน ภาคใต้ 12.พระมหาธาตุ เจดีย์ พระพุทธ ธรรมประกาศ 13. วัด พุทธาธิวาส 14. โรงเรียนสอน ภาษาจีนที่ใหญ่ ที่สุด 15. จิตรกรรม อาคารมุลนิธิ
รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบัน					
ไม่มี		ไม่มี		ไม่มี	การท่องเที่ยวใน เมือง

สภาพทั่วไปของตำบลธารน้ำทิพย์

ประวัติความเป็นมา

พื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์ ซึ่งมี 4 หมู่บ้าน คือ บ้านอัยเยอร์เบอจิง บ้านบาตตูแง บ้านกาแป๊ะชาลัง และบ้านจาเราะชูชู เดิมรวมกับตำบลยะรม และต่อมาเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2527 กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศตั้งตำบลธารน้ำทิพย์ขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อประสานงานกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานราชการทางด้านต่าง ๆ

อาณาเขตติดต่อ

ลักษณะพื้นที่ของตำบลธารน้ำทิพย์ เป็นภูเขาสลับซับซ้อนกระจายอยู่ทั่วไปทั้งตำบล มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 300 – 800 เมตร มีพื้นที่ราบเพียงเล็กน้อยตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 2, 3, 4 มีลำคลองหลายสายไหลผ่าน ซึ่งเป็นต้นน้ำของแม่น้ำปัตตานี โดยมีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ จรดตำบลเบตงและตำบลยะรม

ทิศใต้ จรดประเทศมาเลเซีย

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเบตง และตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

เขตการปกครอง

เขตการปกครองแบ่งเป็น 4 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1 บ้านอัยเยอร์เบอจิง หมู่ 2 บ้านบาตตูแง หมู่ 3 บ้านกาแป๊ะชาลัง หมู่ 4 บ้านจาเราะชูชู

แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตำบลธารน้ำทิพย์



ภาพที่ 4.79 แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์

พื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์ ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์ แหล่งท่องเที่ยวของส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตธรรมชาติสันโดษและเขตธรรมชาติกึ่งสันโดษที่ไม่สามารถเดินทางเข้าถึงโดยยานยนต์ ทำให้ที่ผ่านยังไม่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในตำบลธารน้ำทิพย์ ดังนั้นในช่วงแรกนี้คนในพื้นที่มีความต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวได้ และขณะเดียว สำรวจแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ควบคู่กันไป โดยเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของตำบลนี้จะเกี่ยวข้องกับการเป็นตำบลที่มีพื้นที่ได้สุดของประเทศ โดยมีหลักเขต 54A เป็นหลักเขตแดนประเทศสุดท้ายติดกับประเทศมาเลเซีย และนอกจากบางชุมชนมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่หมู่บ้านซาโห่ โดยมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในพื้นที่ และนำทรัพยากรที่เป็นหมู่บ้านอยู่กลางหุบเขา มีครัวเรือนเพียง 20 ครัวเรือนเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีแนวคิดจะทำเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาสร้างเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์

1. ช่องแคบลูโป๊ะตุตตินัง



ภาพที่ 4.80 ช่องแคบลูโป๊ะตุตตินัง

ช่องแคบลูโป๊ะบาตุตตินัง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านจาเราะซุซุ ช่องแคบลูโป๊ะบาตุตตินัง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เหมาะแก่การล่องแก่ง ชื่นชมพันธุ์ไม้ต่างๆ

2. บ่อปลาอาหารฮาลาล



ภาพที่ 4.81 บ่อปลาอาหารฮาลาล

3. อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์



ภาพที่ 4.82 อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์

4. จุดชมวิว 2 แผ่นดิน หรือทะเลหมอกได้ตั้ง



ภาพที่ 4.83 จุดชมวิว 2 แผ่นดิน

จุดชมวิวสองแผ่นดิน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 อัยเยอร์เบอ์จัน ต.ธารน้ำทิพย์ อ.เบตง จ.ยะลา ทะเลหมอกสองแผ่นดิน เป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นภูมิประเทศ ทั้งสองประเทศคือฝั่งไทยและฝั่งมาเลเซีย สามารถมองเห็นภูมิประเทศที่สวยงามทั้งสองฝั่ง โดยเฉพาะในยามเช้า สามารถมองเห็นทะเลหมอกในช่วงเวลา 05.30-08.30 น.

5. น้ำตกธารน้ำทิพย์



ภาพที่ 4.84 น้ำตกธารน้ำทิพย์

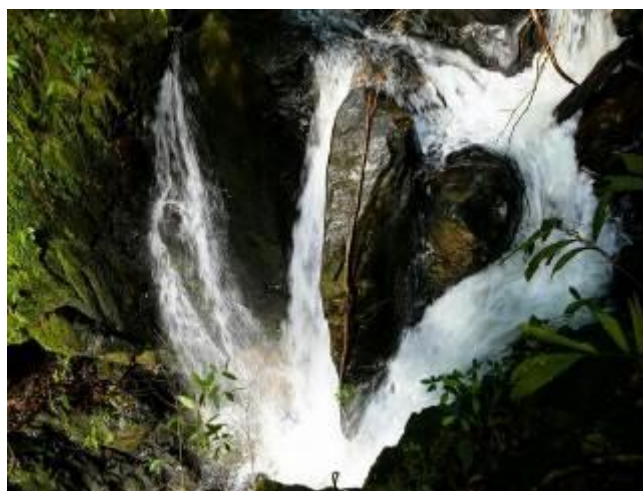
น้ำตกธารน้ำทิพย์หรือน้ำตกเจ็ดชั้น ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านจาเราะชูชู น้ำตกธารน้ำทิพย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และยังคงความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก น้ำตกธารน้ำทิพย์เป็นลักษณะน้ำตก 7 ชั้น สวยงามเป็นอย่างมาก

6. หลักเขตสยาม ร.5



ภาพที่ 4.85 หลักเขตสยาม ร.5

7. น้ำตกหัวใจ



ภาพที่ 4.86 น้ำตกหัวใจ

8. หลักจำลอง 54 เอ



ภาพที่ 4.87 หลักจำลอง 54 เอ

9. ได้จุดประเทศไทย หลักเขต 54A



ภาพที่ 4.88 ได้จุดประเทศไทย หลักเขต 54A

หลักเขต 54 A ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านอัยเยอร์เบอ์จิง เป็นหลักเขตใต้สุดแดนสยามของประเทศไทย และจะมีการจำลองหลักเขต 54 A เพื่อสร้างเป็นเอกลักษณ์ ไว้ในตำบลธารน้ำทิพย์ และเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 8 แหล่ง ได้แก่ หลักจำลอง 54 เอ หลักเขตสยาม ร.5 น้ำตกหัวใจ น้ำตกธารน้ำทิพย์ จุดชมวิว 2 แผ่นดิน บ่อปลาอาหารฮาลาล ช่องแคบลูโป๊ะบาตูตินิก อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์ ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	หลัก จำลอง 54 เอ	หลักเขต สยาม ร.5	น้ำตกหัวใจ	น้ำตกธาร น้ำทิพย์	จุดชมวิว 2 แผ่นดิน
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว (Attraction)					
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ			3	2	2
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรม	3	3			
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม					
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	2	2
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3	3	1	1	2
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่งท่องเที่ยว	3	3	2	2	3
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	1	1	0	0	1
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	0	0	3
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	1	1	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	2.20	2.20	0.60	0.60	1.80
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว					
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0	0	0	0	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	0	0	0	0	0
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	0	0	2
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	0	0	0	0	0
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	0	0	0	0	0
3.6 ร้านอาหาร	0	0	0	0	0
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	0	0	0	0	0
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่ง	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0.25	0.25	0	0	0.25

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	หลัก จำลอง 54 เอ	หลักเขต สยาม ร.5	น้ำตกหัวใจ	น้ำตกธาร น้ำทิพย์	จุดชมวิว 2 แผ่นดิน
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
4. ด้านที่พัก					
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	0	0	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0	0	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว					
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3	3	3
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยว	1	1	1	1	1
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของ แหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1
ค่าเฉลี่ย	1.67	1.67	1.67	1.67	1.67

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	บ่อปลาอาหาร ฮาลาล	ช่องแคบ ลู โป๊ะบาตุดิน	อ่างเก็บน้ำธาร น้ำ ทิพย์
	คะแนน	คะแนน	คะแนน
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว (Attraction)			
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1	3	2
1.2 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและ ศิลปกรรม			
1.3 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม			
ค่าเฉลี่ย	1	3	2
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
2.1 ลักษณะถนนจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3	3	2
2.2 พาหนะที่เข้าถึงจาก ถนนสายหลัก ถึง แหล่งท่องเที่ยว	3	3	2
2.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	2	1
2.4 ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	3	2
2.5 ป้ายชี้ทางและป้ายสื่อความหมาย	1	0	1
ค่าเฉลี่ย	2.60	2.20	1.60
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0	0	0
3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	0	0	0
3.3 ความสะดวกในการสื่อสาร	2	2	1
3.4 ถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยว	0	0	0
3.5 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	0	0	0
3.6 ร้านอาหาร	0	0	0

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	บ่อปลาอาหาร ฮาลาล	ช่องแคบลู โป๊ะบาตูติ่ง	อ่างเก็บน้ำธารน้ำ ทิพย์
	คะแนน	คะแนน	คะแนน
3.7 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	2	0	1
3.8 การดูแลและการรักษาความปลอดภัยในแหล่ง	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0.50	0.25	0.25
4. ด้านที่พัก			
4.1 ด้านความหลากหลายของที่พัก	0	0	0
4.2 ด้านความปลอดภัย	0	0	0
4.3 ด้านการบริการ	0	0	0
4.4 ด้านความสะอาด	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0	0	0
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว			
5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องกับพื้นที่	3	3	3
5.2 กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	2	1	1
5.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่ง ท่องเที่ยว	3	3	1
ค่าเฉลี่ย	2.67	2.33	1.67

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ตามตารางที่ 4.10 คือ

1. เขตธรรมชาติสันโดษ ได้แก่ ช่องแคบลูโป๊ะตูติ่ง ใต้สุดประเทศไทย
 2. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช่นานยนต์ ได้แก่ จุดชมวิว 2 แผ่นดิน น้ำตกธารน้ำทิพย์ น้ำตกหัวใจ
 3. เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้นานยนต์ ไม่มี .
 4. เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง ได้แก่ .บ่อปลาอาหารฮาลาล อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์
- หลักเขตสยาม ร.5 หลักจำลอง 54 เอ
5. เขตชนบท ไม่มี .
 6. เขตเมือง ไม่มี

ตารางที่ 4.10 การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลธารน้ำทิพย์

เขตธรรมชาติ สันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษไม่ใช่ว ทยานยนต์	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษ ใช้ยาน ยนต์	เขตธรรมชาติที่ มนุษย์สร้างขึ้น/ ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	ไม่มี
แหล่งท่องเที่ยว 1.ช่องแคบลูโป๊ะ ตูดิน 2.ได้สุดประเทศ ไทย	แหล่งท่องเที่ยว 1.จุดชมวิว 2 แผ่นดิน 2.น้ำตกธารน้ำ ทิพย์ 3.น้ำตกหัวใจ		แหล่งท่องเที่ยว 1 . บ่ อ ป ล า อาหารฮาลาล 2.อ่างเก็บน้ำ ธารน้ำทิพย์ 3.หลักเขตสยาม ร.5 4.หลักจำลอง 54 เอ		
รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบัน					
ไม่มี		ไม่มี		ไม่มี	ไม่มี

สรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง มีองค์กร หน่วยงาน หรือชุมชนรับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้ ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนผู้คนในชุมชน กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ และกิจกรรม ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการประเมิน ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม โดยทำ การประเมินเกณฑ์ 5 ด้าน เพื่อค้นหาศักยภาพความพร้อมพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะนำไปสู่การฟื้นฟู และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป ดังนี้

- (1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
- (2) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- (3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- (4) ที่พัก
- (5) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ได้แบ่งศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ระดับ คือ

ศักยภาพมาก	คะแนนประเมิน 3 คะแนน
ศักยภาพปานกลาง	คะแนนประเมิน 2 คะแนน
ศักยภาพน้อย	คะแนนประเมิน 1 คะแนน
ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	คะแนนประเมิน 0 คะแนน

1. ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ผลการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 26 แหล่ง ประกอบด้วย 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทลธาร น้ำตก ได้แก่ น้ำตกอินทสร น้ำตกหัวใจ น้ำตกธารน้ำทิพย์ น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร. 9 น้ำตกละออรุ่ง ช้องแคบลูโปะบาตูดินิง จุดล่องแก่งแม่น้ำปัตตานี 2) แหล่ง ท่องเที่ยวประเภทเกษตรและอื่น ๆ ได้แก่ สวนดอกไม้เมืองหนาว สวนส้มโชกุนช้างบ่อน้ำร้อน จุดชมวิว 2 แผ่นดิน อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์ บ่อปลาฮาลาล หมู่บ้านซาโห้เต็ง สวนสาธารณะเบตง ป่าฮาลาบาลา จุดชมวิว ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สะพานแขวนแตปูซู ยอดเขาขุนซิลิปัต โดยมีผลการประเมินศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน อำเภอเบตง	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแต่ละด้าน				
	สิ่งดึงดูด ทางการ ท่องเที่ยว	ความ สะดวกใน การเข้าถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรมใน แหล่ง ท่องเที่ยว
1.สวนดอกไม้เมืองหนาว	2	3	2.63	2.25	2.67
2.น้ำตกอินทสร	2	2.6	0.38	0	2.33
3.สวนส้มโชกุนช้างบ่อน้ำร้อน	2	2.4	0.38	0	3
4. น้ำตกหัวใจ	3	0.6	0	0	1.67
5. น้ำตกธารน้ำทิพย์	2	0.6	0	0	1.67
6. จุดชมวิว 2 แผ่นดิน	2	1.8	0.25	0	1.67
7. บ่อปลาฮาลาล	1	2.6	0.50	0	2.67
8. ช่องแคบลูโป๊ะบาตูตินิก	3	2.2	0.25	0	2.33
9. อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์	2	1.6	0.25	0	1.67
10. สวนสาธารณะเบตง	1	3	1.5	0	3
11. ป่าฮาลาบาลา	3	0.8	0.25	1.75	3
12. จุดชมวิวทะเลหมอกอัยเยอร์ เวง	2	3	1.75	1.5	3
13. น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร. 9	2	3	1.38	0	2.67
14. สะพานแขวนแดปูลู	3	2.6	0.50	0	2.33
15. ยอดเขาขุนงูชิลิปัต	3	0.8	0.25	0.25	3
16. น้ำตกละออกรู้ง	2	2.4	1.13	0	2.33
17. จุดล่องแก่งแม่น้ำปัตตานี	2	2	1.13	0.50	3
18. ศูนย์กีฬากลางหุบเขา	3	3	1.13	0	3
19. น้ำตกคลองกาเดาะ	3	2.4	0.38	0	1.13
20. อ่างเก็บน้ำจันทรัตน์	3	2.4	0.38	0	1.13
21. เขมืองแร่	2	2.6	0.38	0	2.33
22. น้ำตก 12 ชั้น	3	2.4	0.38	0	1.13
23. น้ำตกสายมาเลย์	2	0	0	0	2.33
24. น้ำตกนากอเล็ก	2	1.6	0.5	0	2.33
25. น้ำตกโต๊ะไม้ะ	2	1.6	0.5	0	2.33
26. น้ำตกหินขาว	2	0	0	0	2.33

2. ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ผลการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 14 แหล่ง ประกอบด้วย 1. อุโมงค์ปิยมิตร 1 2.วัดบ่อน้ำร้อน 3.หลักจำลอง 54A 4.หลักเขตสยาม ร.5 5.วัดพุทธาวาส 6.พิพิธภัณฑศิลปวัฒนธรรม 7.มัสยิดกลาง 8. วัดกวนอิม 9. ศาลเจ้าไต่ะนิ 10. หมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10 11. วัดจันทร์ ธาราประชาราม 12.อาคารมูลนิธิเบตง 13.อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา

ตารางที่ 4.12 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเบตง

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเบตง	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในแต่ละด้าน				
	สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
1. อุโมงค์ปิยมิตร 1	3	3	2.63	1.75	3
2. วัดบ่อน้ำร้อน	3	3	0.88	0	2.33
3. หลักจำลอง 54A	3	2.2	0.25	0	1.67
4. หลักเขตสยาม ร.5	3	2.2	0.25	0	1.67
5. วัดพุทธาวาส	3	3	1.75	0	3
6. พิพิธภัณฑศิลปวัฒนธรรม	3	3	1.38	0	3
7. มัสยิดกลาง	3	3	1.13	0	3
8. วัดกวนอิม	3	3	1.63	0	3
9. ศาลเจ้าไต่ะนิ	3	3	1.38	0	3
10. หมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10	3	3	2.25	1.75	3
11.วัดจันทร์ธาราประชาราม	3	3	2.5	2.75	2.67
12.อาคารมูลนิธิเบตง	3	3	1.38	0	3
13.อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	3	3	1.38	0	3
14. วัดพุทธมงคล	3	2.4	1	0	2

ตารางที่ 4.13 สรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง

ชื่อแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน				
	สิ่งดึงดูด ทางการ ท่องเที่ยว	ความ สะดวกใน การเข้าถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวก ใน แหล่ง ท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรม ในแหล่ง ท่องเที่ยว
1.สวนดอกไม้เมืองหนาว	ปานกลาง	ดี	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
2.น้ำตกอินทสร	ปานกลาง	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
3.สวนส้มโชกุนช้างบ่อน้ำร้อน	ปานกลาง	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ดี
4. น้ำตกหัวใจ	ดี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
5. น้ำตกธารน้ำทิพย์	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
6. จุดชมวิว 2 แผ่นดิน	ปานกลาง	ควร ปรับปรุง	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
7. บ่อปลาฮาลาล	ควรปรับปรุง	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
8.ช่องแคบลูโป๊ะบาตูตินิก	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
9. อ่างเก็บน้ำธารน้ำทิพย์	ปานกลาง	ควร ปรับปรุง	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
10. หมู่บ้านชาวไทดั้ง	ดี	ควร ปรับปรุง	ไม่มี	ไม่มี	ดี
11. สวนสาธารณะเบตง	ควรปรับปรุง	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
12.ป่าฮาลาบาลา	ดี	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง	ดี
13.จุดชมวิวทะเลหมอกอัยเยอร์เวง	ปานกลาง	ดี	ควรปรับปรุง	ควร ปรับปรุง	ดี
14.น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร. 9	ปานกลาง	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
15.สะพานแขวนแตปูซู	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
16. ยอดเขากุญชรลีปัต	ดี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ดี
17. น้ำตกละอองรุ่ง	ปานกลาง	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
18.จุดล่องแก่งแม่น้ำปัตตานี	ปานกลาง	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
19. อุโมงค์ปิยมิตร 1	ดี	ดี	2.63	ควร ปรับปรุง	ดี
20.วัดบ่อน้ำร้อน	ดี	ดี	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง

ชื่อแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน				
	สิ่งดึงดูด ทางการ ท่องเที่ยว	ความ สะดวกใน การเข้าถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวกใน แหล่ง ท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรม ในแหล่ง ท่องเที่ยว
21.หลักจำลอง 54A	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
22.หลักเขตสยาม ร.5	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
23.วัดพุทธาวาส	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
24.พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
25.มัสยิดกลาง	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
26.วัดกวนอิม	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
27.ศาลเจ้าไต่ะนิ	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
28.หมู่บ้านจุฬารณ 10	ดี	ดี	ปานกลาง	ควร ปรับปรุง	ดี
29.สำนักสงฆ์จันทรัตนาราม	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปาน กลาง
30.หมู่บ้านข้าวหลาม	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
31.กาแพโบราณบ้านลูโป๊ะบือเคอร์	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
32.บ่อน้ำพุร้อนเบตง	ดี	ดี	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
33.ฟาร์มไก่เบตง	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ดี
34. การเลี้ยงปลาในสายน้ำ	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ดี
35. สวนผักน้ำชั้นบันได	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ดี
36. ฟาร์มปลานิลซาโห	ดี	ควร ปรับปรุง	ไม่มี	ไม่มี	ดี
37. มูลนิธิเบตง	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
38. อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	ดี	ดี	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี
39. วัดพุทธมงคล	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
40. บ่อน้ำร้อนบ้านนากอ	ดี	ควร ปรับปรุง	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
41. หมู่บ้านซาไก	ดี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
42. กลุ่มผลิตกาแฟอียเตอร์เวง	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ดี

ชื่อแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน				
	สิ่งดึงดูด ทางการ ท่องเที่ยว	ความ สะดวกใน การเข้าถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวก ใน แหล่ง ท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรม ในแหล่ง ท่องเที่ยว
43. วัดจันทร์ธาดาประชาราม	ดี	ดี	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
44. ศูนย์กีฬากลางหุบเขา	ดี	ดี	ปานกลาง	ไม่มี	ดี
45. น้ำตกคลองกาเดาะ	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
46. อ่างเก็บน้ำจันทร์ตัน	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ควร ปรับปรุง
47. เหมืองแร่	ปานกลาง	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
48. น้ำตก 12 ชั้น	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
49. น้ำตกสายมาเลย์	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง
50. น้ำตกนากอเล็ก	ปานกลาง	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
51. น้ำตกโต๊ะโม๊ะ	ปานกลาง	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่มี	ปานกลาง
52. น้ำตกหินขาว	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง

สรุปศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว พบว่า

สรุปศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืนของพื้นที่อำเภอเบตงมีความหลากหลาย ดังนั้นการจัดการทรัพยากร/แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอเบตงควรแบ่งเป็นดังนี้ เขตธรรมชาติสันโดษ เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช่นานาชาติ เขตธรรมชาติกึ่งสันโดษ ใช้นานาชาติ เขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น/ดัดแปลง เขตชนบท เขตเมือง เขตต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกรอบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงเป็นการชี้แนะถึงวิธีการและมาตรการจัดการพื้นที่และควบคุมนักท่องเที่ยว เพื่อรักษาหรือคงไว้ ทรัพยากรทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต เพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดของการจัดการเขตท่องเที่ยวแต่ละเขตเพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ควรได้รับ ในเขตท่องเที่ยวแต่ละเขตนอกจากนี้ควรมีกรอบวัตถุประสงค์ในการจัดการแตกต่างกันดังที่กล่าวข้างต้น สภาพแวดล้อมและสภาพการพัฒนาและจัดการในพื้นที่ เช่น ความยากง่ายในการเข้าถึง ความเป็นธรรมชาติ ระดับและรูปแบบของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และมาตรการในการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว มีผลต่อประสบการณ์ท่องเที่ยวของแต่ละเขต

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อมาตรการหรือแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆให้สอดคล้องกับโอกาสอันดีของการหรือเขตท่องเที่ยวที่จำแนกไว้ ดังรายละเอียดดังตารางวัตถุประสงค์และกรอบการจัดการหรือพัฒนาการท่องเที่ยวจำแนกตามเขตการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอเบตงโดยมีการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ด้านล่างนี้

4.1.3 ภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว

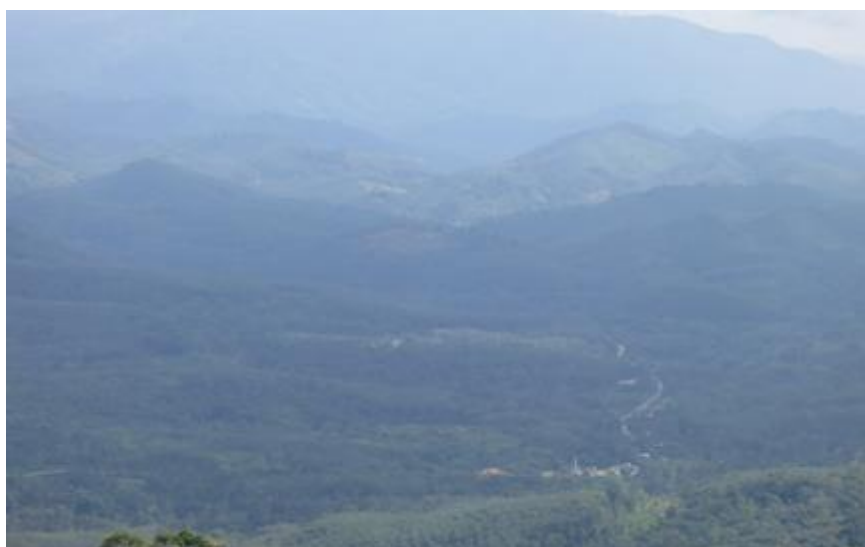
ในการพัฒนาภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวจากมติที่ประชุมให้นำเสนอภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง เพื่อเร่งพัฒนา รองรับการท่องเที่ยวก่อน

องค์ประกอบและจินตภาพของอำเภอเบตง

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งมีความเด่นชัดและสมบูรณ์ของทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ถึงลักษณะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและภูมิทัศน์ที่มนุษย์สร้างขึ้น (Sense of Place) ได้แก่ สวนดอกไม้เมืองหนาว ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง อุโมงปิยะมิตร และสำนักสงฆ์จันรัตนาราม ปัญหาของภูมิทัศน์และจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเหล่านี้ คือ บางพื้นที่มีช่องจราจรที่แคบ หรือมีทางแยกที่ไม่มีป้ายสื่อความหมายชัดเจน ถึงแม้ปัจจุบันจะไม่มีปัญหาต่อผู้ที่อยู่ในชุมชนหรือผู้ที่คุ้นเคยเส้นทางแต่อาจทำให้นักท่องเที่ยวมีความสับสนในการจดจำเส้นทาง



ภาพที่ 4.89 ลักษณะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติสวนดอกไม้เมืองหนาว



ภาพที่ 4.90 ลักษณะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติทะเลหมอกอัยเยอร์เวง (ขวา)



ภาพที่ 4.91 ลักษณะถนนและทางแยกไปทะเลหมอกอัยเยอร์เวง

รูปแบบอาคารและลักษณะทางสถาปัตยกรรม

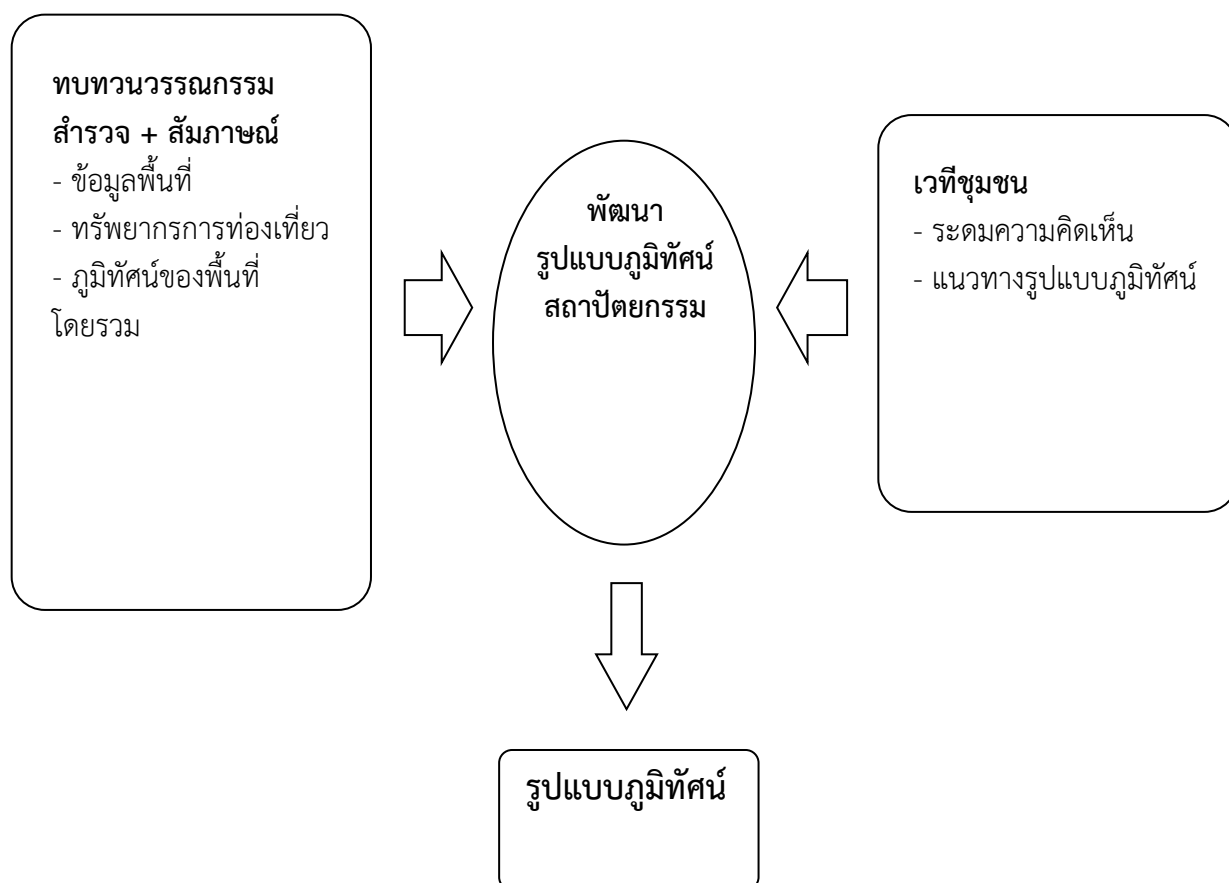
เนื่องจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งมีความเด่นชัดและสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีเพียงสำนักสงฆ์ จันรัตนารามเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีอาคารหลักเปิดโล่งขนาดใหญ่ ประดิษฐานเจ้าแม่กวนอิมไม้สลักเป็นจุดหมายตา การใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารสาธารณะเพื่อให้ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมและนมัสการเจ้าแม่กวนอิมไม้ ส่วนอาคารที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อให้นักท่องเที่ยวบรรดาน้ำมนต์และทำพิธีสะเดาะเคราะห์



ภาพที่ 4.92 รูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ภายในสำนักสงฆ์จันรัตนาราม

วิธีการวิจัย

การออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในข้อที่หนึ่ง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ของอำเภอเบตง ดังนั้นเพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเน้นการลงพื้นที่สำรวจพื้นที่วิจัยทั้ง 5 ตำบลของอำเภอเบตง ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และการระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการออกแบบภูมิทัศน์ด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมที่สามารถนำมาวิเคราะห์รูปแบบภูมิทัศน์ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ทั้ง 5 ตำบลโดยรวมทั้งหมด โดยมีเนื้อหาและขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้



กรอบการพัฒนาภูมิทัศน์สถาปัตยกรรม

การระบุขอบเขตพื้นที่ศึกษา

พื้นที่งานวิจัยนี้ครอบคลุมเขตการปกครองของอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ได้แก่ ตำบลยะรม ตำบลอัยเยอร์เวง ตำบลธารน้ำทิพย์ ตำบลธารน้ำทิพย์ และเทศบาลเมืองเบตง ซึ่งพื้นที่ทั้ง 5 ตำบลนี้มีลักษณะทางกายภาพและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน การศึกษาส่วนนี้จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเสนอแนวทางการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นในการกำหนดพื้นที่และรูปแบบภูมิทัศน์ครั้งนี้จึงคำนึงถึงมิติของการออกแบบภูมิทัศน์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ได้แก่

1. จุดชมวิวทะเลหมอก ตำบลอัยเยอร์เวง
2. สถานีกระเช้าลอยฟ้าอุโมงค์ปิยะมิตร – สวนดอกไม้เมืองหนาว
3. ตลาดสวนทุเรียน ตำบลธารน้ำทิพย์
4. ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในสำนักสงฆ์จันรัตนาราม

การเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษา

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการท่องเที่ยวทั้ง 5 ตำบล จากนั้นจึงสำรวจพื้นที่ศึกษาแต่ละตำบลเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์และนำเข้าสู่ขั้นตอนการออกแบบภูมิทัศน์ที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ในขั้นตอนต่อไป

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสามารถอธิบายได้ดังนี้

การเก็บข้อมูลภาคเอกสาร เป็นการเก็บข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ เอกสาร แผนที่ และเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการถ่ายสำเนาร่วมกับการบันทึกด้วยกล้องดิจิทัล

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการร่วมกับการใช้กล้องดิจิทัลบันทึกภาพถ่ายผู้ให้สัมภาษณ์

การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลด้านกายภาพ โดยการใช้แผนที่จากแหล่งต่าง ๆ ที่แสดงขอบเขตการวิจัย เช่น แผนที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพถ่ายทางอากาศจากอินเทอร์เน็ต กูเกิลเอิร์ท ร่วมกับการสำรวจตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบเชิงพื้นที่อื่น ๆ ในภาพรวม จากนั้นได้สำรวจโดยการเก็บรายละเอียดในระดับพื้นที่ที่ได้รับศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปรากฏให้เห็นในสภาพปัจจุบันร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้สอย การใช้อาคารและรูปทรงอาคารซึ่งเป็นไปตามความต้องการของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่

สำหรับการรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบาย และวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลการวิจัย ใช้โปรแกรม Microsoft เป็นเครื่องมือในการสังเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการศึกษาทุก ๆ ชั้นของข้อมูลเข้าด้วยกัน สำหรับข้อมูลภาคสนามที่มีความเกี่ยวข้องกับแผนที่หรือตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ใช้โปรแกรม Auto Cad ในการผลิตแผนที่

สำหรับการนำเสนอรูปแบบภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรม ใช้โปรแกรม Sketch Up ร่วมกับ โปรแกรม 3D Studio และ Google Earth เป็นเครื่องมือในการนำเสนอรูปแบบ

4.5 การอภิปรายเชิงสังเคราะห์เพื่อการเสนอรูปแบบภูมิทัศน์

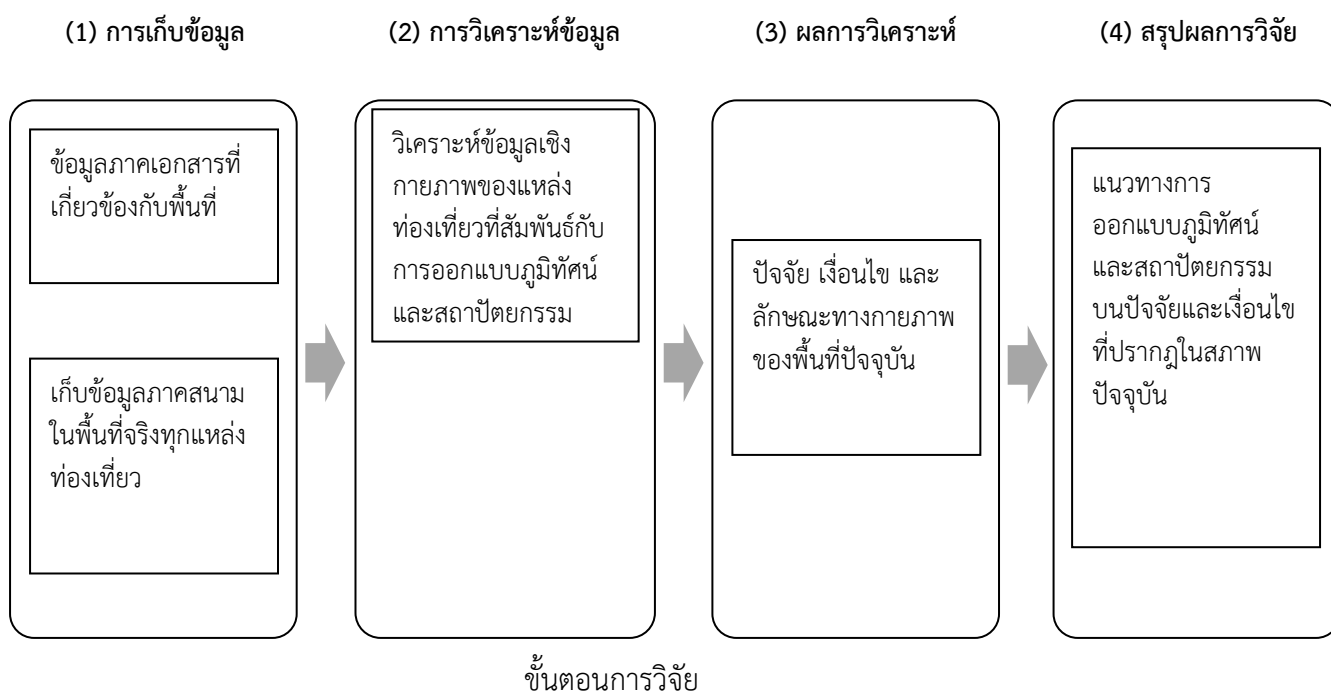
จากผลการศึกษาในหัวข้อ 4.5 ซึ่งสามารถระบุแนวทางของรูปแบบภูมิทัศน์ที่มีความสัมพันธ์ของแต่ละพื้นที่ตามเงื่อนไขของพื้นที่ปัจจุบัน และความต้องการของชุมชน โดยสอดคล้องกับนโยบายหรือแผนพัฒนาที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

4.6 การนำเสนอผลการศึกษารูปแบบภูมิทัศน์ต่อชุมชน

จัดทำเวทีเพื่อคืนผลการศึกษา โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียต่อการท่องเที่ยวในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายในการออกแบบภูมิทัศน์ในทุกพื้นที่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมดังภาพ 4.2

4.7 สรุปขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งเน้นแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ปัจจุบัน สามารถสรุประเบียบวิธีการวิจัยได้ดังนี้



ผลการศึกษา

ต่อเนื่องจากข้อมูลการประเมินและแบ่งกลุ่มท่องเที่ยวในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเต่างาย และรักษาเอกลักษณ์และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

5.1 แนวคิดในการออกแบบภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรม

แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์สถาปัตยกรรมในพื้นที่วิจัย จำเป็นต้องมีการคำนึงถึงแนวคิดหลักดังนี้

5.1.1 แนวคิดด้านที่ตั้งทางกายภาพ (Ventilation and Orientation)

เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวางตำแหน่งสถาปัตยกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ทิศทางลม สภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ยังจะต้องคำนึงถึงระดับความลาดชันและการระบายน้ำในพื้นที่

5.1.2 แนวคิดด้านมุมมอง (Approach and Vista)

เป็นแนวคิดที่คำนึงถึงการรับรู้ทางสายตาจากพื้นที่ตั้งและสภาพแวดล้อมโดยรอบที่สามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา รวมถึงสัดส่วนของสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับระยะมุมมองและความสูงของผู้เข้าไปใช้พื้นที่

5.1.3 แนวคิดการกำหนดโซน (Zoning)

เป็นแนวคิดสำหรับใช้ในการกำหนดพื้นที่ใช้สอย เช่น กลุ่มพื้นที่สาธารณะ กลุ่มพื้นที่บริการ กลุ่มพื้นที่พาณิชย์ และกลุ่มพื้นที่โล่งสาธารณะ

5.1.4 แนวคิดเรื่องวัสดุ (material)

เป็นการเลือกใช้วัสดุโดยการคำนึงถึงวัสดุที่สามารถจัดหาได้ในพื้นที่ที่เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยมีความกลมกลืนทางสายตาและสภาพแวดล้อมเดิมที่มีอยู่ (Existing condition)

5.2 องค์ประกอบและจินตภาพของเมือง (Image of the City)

จากการศึกษาและสำรวจองค์ประกอบทางจินตภาพของพื้นที่วิจัย พบว่าแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีความเด่นชัดและสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ถึงลักษณะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและภูมิทัศน์ที่มนุษย์สร้างขึ้น (Sense of Place) ได้แก่ สวนดอกไม้เมืองหนาว ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง อุโมงปิยะมิตร สวนทุเรียน และสำนักสงฆ์จันรัตนาราม เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงองค์ประกอบทางจินตภาพภายในพื้นที่จึงเน้นให้มีการส่งเสริมพื้นที่ให้เกิดความเด่นชัดมากขึ้น

5.3 แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

โครงการพัฒนาพื้นที่และปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว อ.เบตง จ.ยะลา เป็นการพัฒนาที่เน้นการออกแบบเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของพื้นที่เอาไว้เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นแต่ละพื้นที่ โดยกำหนดโครงการเพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่มีลักษณะเด่น ได้แก่

5.3.1 โครงการที่ 1 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สำนักสงฆ์จันรัตนาราม ตำบลยะรม

โครงการนี้มุ่งเน้นแนวทางการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่ให้มีความร่มรื่นและตอบรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยอาศัยศักยภาพของบริเวณที่ตั้งสำนักสงฆ์จันรัตนารามเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาสักการะเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งแนวคิดการพัฒนาได้ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรอบและจัดภูมิทัศน์บริเวณทางขึ้นด้านหน้าให้ช่วยส่งเสริมบริเวณอาคารที่ประดิษฐานเจ้าแม่กวนอิมให้มีความเด่นชัดขึ้น โดยไม่บดบังหรือทำลายคุณค่ากิจกรรมที่สำคัญ

สภาพทั่วไป

สภาพทั่วไปของปัญหาพื้นที่สำนักสงฆ์จันรัตนาราม ในภาพรวมของปัญหาปัจจุบันที่มีการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบพื้นที่ภายในวัดโดยขาดแนวทางการปรับปรุงรูปแบบ นอกจากส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของตัวอาคารที่ประดิษฐานเจ้าแม่กวนอิมแล้วยังรบกวนการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว รวมถึงก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองเนื่องจากการปรับปรุงภูมิทัศน์ นอกจากนี้ปัญหาที่กล่าวข้างต้นแล้ว การปรับปรุงภูมิทัศน์โดยขาดแนวทางการออกแบบยังมีผลทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องทำการรื้อสิ่งก่อสร้างเพื่อสร้างใหม่ในกรณีที่ภูมิทัศน์ไม่ได้รูปแบบตามต้องการ



ภาพที่ 4.93 ลักษณะทางกายภาพภายในบริเวณสำนักสงฆ์

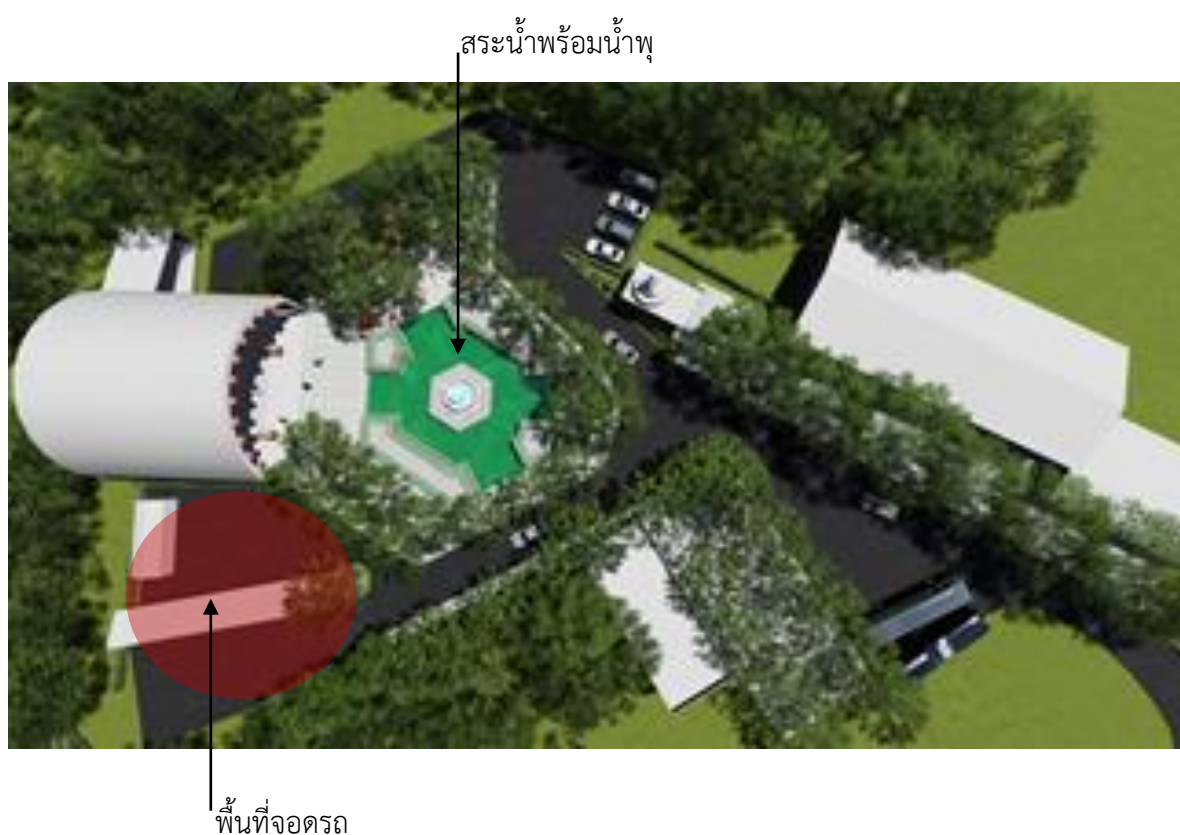


ภาพที่ 4.94 ลักษณะทางกายภาพภายในบริเวณสำนักสงฆ์ปัจจุบัน

แนวคิดการออกแบบโครงการ

สภาพทั่วไปของปัญหาได้กำหนดพื้นที่ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยการเน้นพื้นที่บริเวณด้านหน้าอาคาร ประดิษฐานรูปสลักเจ้าแม่กวนอิมโดยการขุดสระน้ำพร้อมติดตั้งน้ำพุพร้อมกำหนดให้มีการจัดสวนโดยรอบ บริเวณสำนักสงฆ์ด้วยพันธุ์ไม้พื้นถิ่น

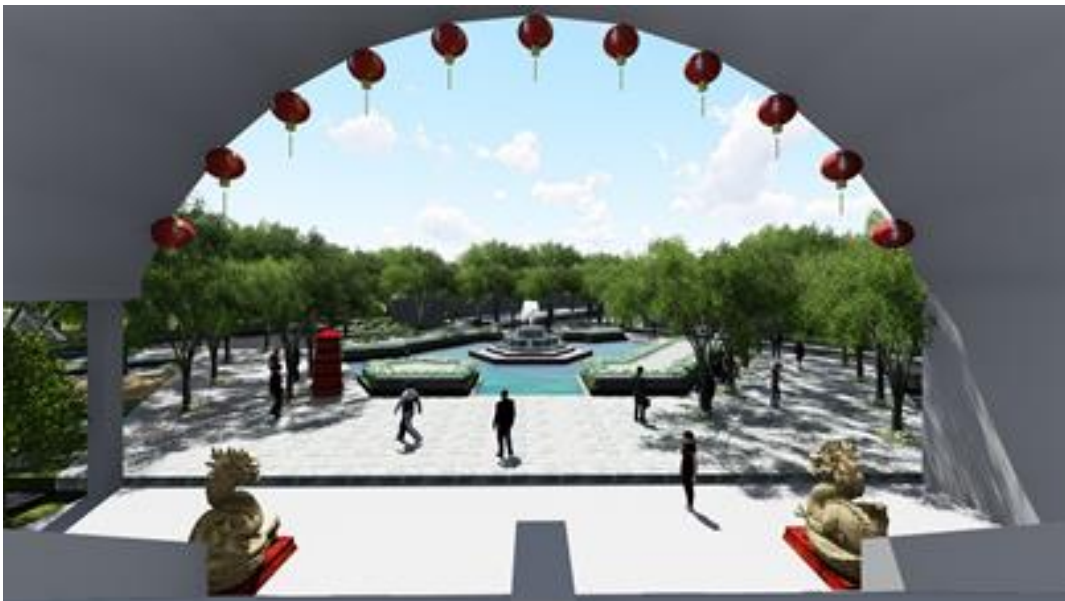
ที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว ปรับปรุงภูมิทัศน์ดัดแปลงการปรับพื้นที่จอดรถเป็นถนนคอนกรีตเพื่อความ สะดวกแก่การจอดรถของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในช่วงหน้าฝน พร้อมทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ด้วยการปลูกไม้ ใหญ่ และจัดทำทางเดินที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับทางเดินรอบสำนักสงฆ์ที่สามารถเดินได้รอบโดยการ ปลูกไม้ใหญ่ให้ร่มเงาแก่ทางเดิน รวมถึงมีการติดตั้งโคมไฟโดยรอบเพื่อส่องสว่างและเพิ่มความปลอดภัยในเวลา กลางคืน



ภาพที่ 4.95 ผังการปรับปรุงภูมิทัศน์สำนักสงฆ์จันรัตนาราม ตำบลยะรม



ภาพที่ 4.96 มุมมองจากภายนอกอาคารบริเวณสระน้ำและน้ำพุ



ภาพที่ 4.97 มุมมองจากภายในอาคารบริเวณสระน้ำและน้ำพุ



ภาพที่ 4.98 มุมมองทางเดินโดยรอบสำนักสงฆ์

5.3.2 โครงการที่ 2 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานีกระเช้าลอยฟ้าสวนไม้ดอกเมืองหนาว และ สถานีกระเช้าลอยฟ้าอุโมงค์ปิยมิตร ตำบลตะนาวศรี

โครงการนี้มุ่งเน้นแนวทางการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกและร่นระยะเวลาให้นักท่องเที่ยวที่มีเวลาจำกัดต่อการมาชมสวนดอกไม้เมืองหนาว และต้องการที่จะเดินทางไปชมอุโมงค์ปิยมิตร นอกจากนี้โครงการดังกล่าวยังเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ชมภูมิทัศน์ในมุมสูงได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่กว้าง

สภาพทั่วไป

สภาพทั่วไปของพื้นที่สวนไม้ดอกเมืองหนาวและอุโมงค์ปิยมิตรปัจจุบันได้รับการดูแลอย่างดี และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่จะต้องมาเยือนเมื่อมา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา แต่ระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวทั้งสองแห่งอยู่ห่างกันค่อนข้างไกลเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขาทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทาง ดังนั้นโครงการนี้จึงเป็นการเสนอแนวทางการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสถานีกระเช้าลอยฟ้าระหว่างสวนไม้ดอกเมืองหนาวและอุโมงค์ปิยมิตร

พื้นที่เสนอแนะสถานีเคเบิลคาร์สวนไม้ดอกเมืองหนาว



ภาพที่ 4.99 ลักษณะทางกายภาพสวนไม้ดอกเมืองหนาวปัจจุบัน



ภาพที่ 4.100 ลักษณะทางกายภาพภาพที่จอดรถสวนไม้ดอกเมืองหนาวปัจจุบัน



ภาพที่ 4.101 ลักษณะทางกายภาพภาพถนนทางขึ้นที่จอดรถสวนไม้ดอกเมืองหนาวปัจจุบัน



ภาพที่ 4.102 ลักษณะทางกายภาพที่ตั้งสถานเคเบิ้ลคาร์อุโมงค์ปิยมิตรปัจจุบัน



ภาพที่ 4.103 เส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างสวนไม้ดอกเมืองหนาวและอุโมงค์ปิยมิตรปัจจุบัน

แนวคิดการออกแบบโครงการ

จากสภาพทั่วไปของพื้นที่ได้ใช้แนวคิดเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมีการปรับปรุงและเน้นคุณภาพของภูมิทัศน์โดยเฉพาะมุมมองเพื่อก่อให้เกิดจุดเด่นและมีความน่าสนใจของสถานีกระเช้าลอยฟ้าทั้ง 2 สถานี นอกจากนั้นยังเน้นในเรื่องการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวระหว่างรอด้วยการเพิ่มจุดบริการและจุดพักคอยบริเวณพื้นที่ภายในสถานี นอกจากนี้พื้นที่สถานีโดยรอบที่เป็นพื้นที่ธรรมชาติรวมถึงป่าไม้ ดอกไม้บนภูเขาและบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ พื้นที่เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบธรรมชาติที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและมีลักษณะเด่นทางภูมิทัศน์ที่ควรรักษาไว้

สำหรับลักษณะรูปแบบอาคารสถานีกระเช้าลอยฟ้า เนื่องจากพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบที่ตั้งสถานีมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ยังขาดความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ดังนั้นโครงการนี้จึงได้นำรูปแบบที่พักนักท่องเที่ยวภายในสวนไม้ดอกเมืองหนาวมาเป็นแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับอาคารเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยทำการออกแบบสถานีกระเช้าลอยฟ้าให้มีรูปแบบทันสมัย ตัดทอนรายละเอียดการประดับตกแต่งอาคารออกให้มีความเรียบง่าย ด้วยการใช้วัสดุ สี ที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติโดยรอบ

ส่วนพื้นที่บริการ ทำการออกแบบให้มีทั้งส่วนพักคอย คอฟฟี่ช็อป ห้องน้ำทั้ง 3 ชั้น สำหรับการคมนาคมทางตั้งได้คำนึงถึงการบริการที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสถานที่ได้ทุกเพศ ทุกวัย ตลอดจนถึงการบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการและคนชรา (Universal design)

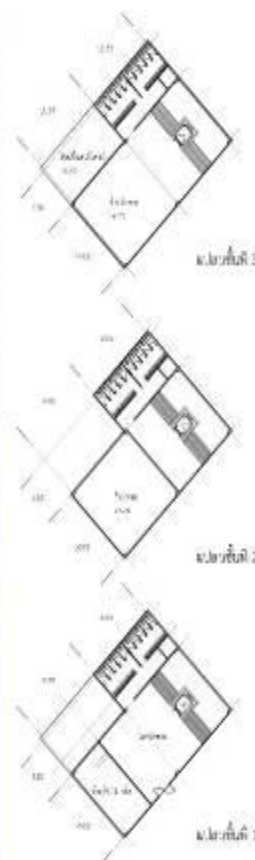
สวนหมื่นบุปผา CONCEPT



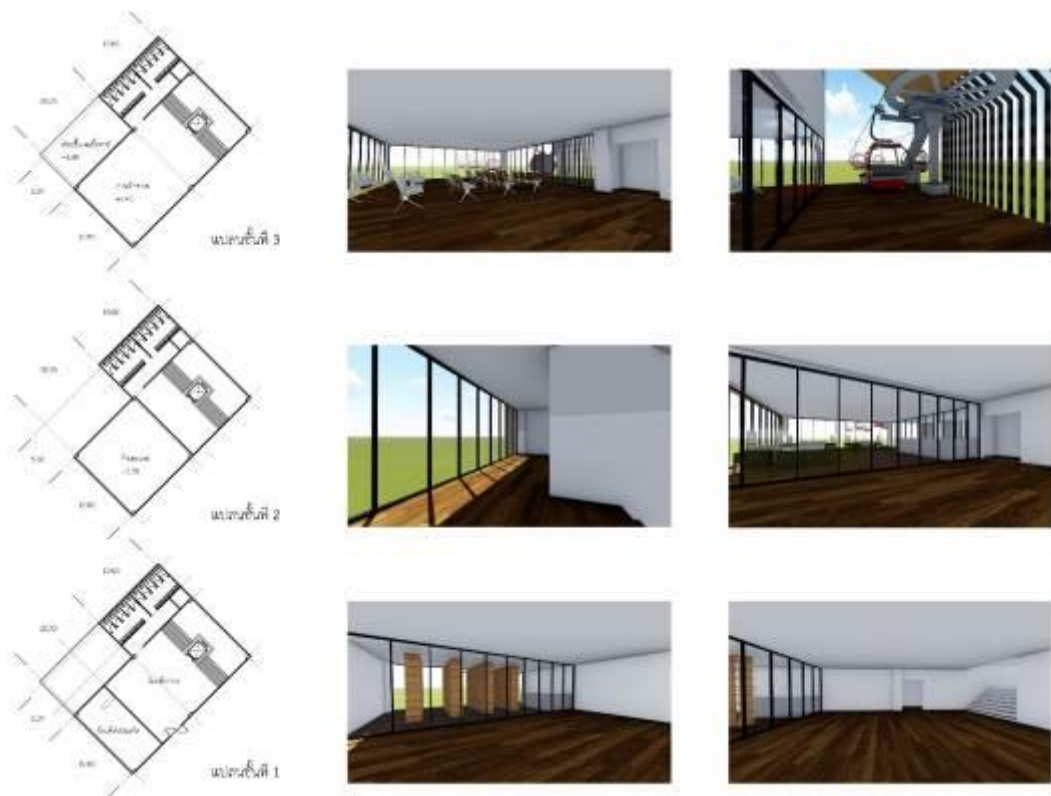
อาคารบ้านไม้ทรงจั่วแบบไทย



ลักษณะโครงสร้างอาคาร



ภาพที่ 4.104 แนวทางเสนอแนะรูปแบบสถานีกระเช้าลอยฟ้า



ภาพที่ 4.105 แนวทางเสนอแนะรูปแบบสถานีกระเช้าลอยฟ้า มุมมองพื้นที่บริการภายในอาคาร



ภาพที่ 4.106 มุมมองภูมิทัศน์โดยรอบสถานีกระเช้าลอยฟ้า

5.3.3 โครงการที่ 3 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์จุดชมวิวทะเลหมอก ตำบลอัยเยอร์เวง

โครงการนี้มุ่งเน้นแนวทางการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่ให้เพียงพอเพื่อรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปรับปรุงพื้นที่บริเวณที่ตั้งร้านอาหารเดิม รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรอบและจัดภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบเพื่อช่วยส่งเสริมโครงการสะพานชมวิว (Sky walk) ที่มีอยู่ก่อนแล้วให้มีความสมบูรณ์และนักท่องเที่ยวยังคงดำเนินกิจกรรมเดิมได้

สภาพทั่วไป

สภาพทั่วไปของปัญหาพื้นที่จุดชมวิวทะเลหมอก ในภาพรวมปัญหาปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวนิยมชมทะเลหมอกยามเช้ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะนั่งทานกาแฟและอาหารเช้าทั้งก่อนและหลังชมทะเลหมอก แต่ปัจจุบันพื้นที่บริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ อีกทั้งร้านค้าที่ให้บริการยังมีพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งร้านค้าปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของร้านอาหารที่เป็นอาคารชั่วคราว ดังนั้นเพื่อรองรับปัญหาที่เกิดจากพื้นที่บริการไม่เพียงพอจึงได้ดำเนินแนวทางการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่ให้บริการ



ภาพที่ 4.107 พื้นที่ส่วนบริการและร้านค้าจุดชมวิวปัจจุบัน



ภาพที่ 4.108 พื้นที่ส่วนบริการและร้านค้าจุดชมวิวกุ๊จจุบัน



ภาพที่ 4.110 มุมมองทางขึ้นด้านหน้าส่วนพื้นที่บริการ



ภาพที่ 4.111 มุมมองอาคารร้านค้า



ภาพที่ 4.112 มุมมองภูมิทัศน์โดยรอบอาคาร

5.3.4 โครงการที่ 4 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดสวนทุเรียน ตำบลธารน้ำทิพย์

โครงการนี้มุ่งเน้นแนวทางการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่และปรับกิจกรรมโดยการปรับปรุงสวนทุเรียนเดิมให้เป็นตลาดสวนทุเรียน โดยทำการจัดโซน (Zoning) ภายในสวนทุเรียนให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้พื้นที่ เช่น กลุ่มร้านอาหาร กลุ่มบริการ กลุ่มกิจกรรมการแสดง เป็นต้น การปรับปรุงพื้นที่สวนทุเรียนดังกล่าวเป็นการปรับปรุงพื้นที่โดยรักษาสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นสวนทุเรียนและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ไว้ให้มากที่สุด

สภาพทั่วไป

สภาพทั่วไปของปัญหาพื้นที่จุดสวนทุเรียนและมีแอ่งน้ำที่ไม่มีการใช้ประโยชน์อยู่ภายในสวน นอกจากนี้ปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ตั้งสวนทุเรียนอยู่ค่อนข้างเข้าถึงยาก ดังนั้นที่ตั้งของโครงการจึงเป็นปัญหาหนึ่งที่ควรคำนึง



ภาพที่ 4.113 ลักษณะทางกายภาพของสวนทุเรียนปัจจุบัน



ภาพที่ 4.114 ลักษณะทางกายภาพของแอ่งน้ำปัจจุบัน



ภาพที่ 4.115 มุมมองถนนสายหลักเข้าสู่โครงการปัจจุบัน



ภาพที่ 4.116 ลักษณะทางกายภาพด้านหน้าโครงการ

แนวคิดการออกแบบโครงการ

กำหนดพื้นที่วางผังโดยคำนึงถึงสภาพของภูมิประเทศของพื้นที่ โดยการวางผังกลุ่มอาคารตามแนวระดับของพื้นที่ และปรับปรุงภูมิทัศน์รอบแอ่งน้ำเดิมเพื่อเป็นพื้นที่รองรับการพักผ่อนหย่อนใจ

แนวคิดการวางผังพื้นที่เพื่อปรับปรุงเป็นตลาดสวนทุเรียน ได้คำนึงถึงความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมและใช้บริการร้านค้าในตลาดเป็นปัจจัยหลัก ได้แก่ การแบ่งโซนนิ่ง (Zoning) ให้มีความหลากหลายตามประเภทของกิจกรรมหลัก ได้แก่ โซนร้านค้า โซนการแสดงกลางแจ้ง โซนพักผ่อน และโซนที่จอดรถ แต่ละโซนสามารถเดินต่อเนื่องกันได้รอบโครงการมีทางเดินเป็นทางเชื่อมการสัญจร สำหรับแนวคิดเรื่องความปลอดภัยมี 2 ลักษณะได้แก่

- 1) ความปลอดภัยจากทุเรียน มีแนวคิดการป้องกันด้วยการติดตั้งตาข่ายตลอดแนวทางเดิน
- 2) ความปลอดภัยจากรถยนต์ มีแนวคิดการป้องกันด้วยการแยกพื้นที่จอดรถให้อยู่ภายนอกบริเวณตลาด

ผังบริเวณตลาดทุเรียน อ.เบตง



ภาพที่ 4.117 ผังและการจัดโซนนิ่ง (Zoning) ตลาดสวนทุเรียน

สำหรับรูปแบบอาคารร้านค้า มีแนวคิดการออกแบบให้เป็นอาคารที่มีลักษณะเบา เคลื่อนย้ายง่าย และก่อสร้างด้วยวัสดุที่มีในท้องถิ่นและมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยแยกเป็นแต่ละ ชุมไม่ปะปนกัน



ภาพที่ 4.118 รูปแบบชุมทางเข้าตลาดสวนทุเรียน



ภาพที่ 4.119 มุมมองร้านค้า



ภาพที่ 4.120 มุมมองร้านค้าริมน้ำ



ภาพที่ 4.121 มุมมองพื้นที่จัดบุฟเฟ่ต์เรียน



ภาพที่ 4.122 มุมมองพื้นที่จัดการแสดง



ภาพที่ 4.123 มุมมองภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ร้านค้าและพื้นที่นั่งพักผ่อนตลาดสวนทุเรียน

4.2 ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม

4.2.1 ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain)

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว มีกลไกที่ผลักดันให้เกิดความสำเร็จในห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยว โดยทั่วไปแล้วในพื้นที่อำเภอเบตง ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย สัดส่วนการเดินทางท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 80 โดยทั่วไปกลุ่มนี้เดินทางผ่านตรวจคนเข้าเมืองด่านเบตง และนักท่องเที่ยวภายในประเทศที่เป็นคนไทย คิดเป็นร้อยละ 20 และกลุ่มคนไทยเดินทางมาท่องเที่ยวผ่านถนนทางหลวงแผ่นดินเส้นทางระหว่างยะลา-เบตง ดังนั้น การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ

กลุ่มต้นน้ำ ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว ทั้งหมดมี 85 แหล่ง บริบทปัจจุบันส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จะแบ่งแหล่งท่องเที่ยวได้เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มแรก กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวบริเวณนอกเมือง เช่น ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง บ่อน้ำร้อนเบตง อุโมงค์ปิยะมิตร สวนดอกไม้เมืองหนาว หมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 10 น้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ป่าบาลาฮาลา และกลุ่มสองแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในบริเวณเมืองเบตง เช่น หอนาฬิกาเมืองเบตง อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ ตู้ไปรษณีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นต้น และนักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อพักผ่อนในเขตเทศบาลและส่วนใหญ่เลือกรับประทานอาหารท้องถิ่นเบตง ในเขตเมืองเบตง เช่น ไก่เบตง ผักน้ำ ปลาจีน หมี่เบตง ส้มโชกุน เป็นต้น ส่วนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแรกพบว่ามีถนนเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ถนน ไฟฟ้า ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ เพียงพอระดับหนึ่ง รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง นักท่องเที่ยวปัจจุบันเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และบางส่วนมาด้วยบริษัทนำเที่ยว

กลุ่มกล่มน้ำ บริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกการบริการเสริม และการบริการ กลุ่มกล่มน้ำจะเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหรือสินค้าการท่องเที่ยว เกี่ยวข้อง กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการของผู้ประกอบการและชุมชนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มาตรฐานการดำเนินงานของธุรกิจ การพัฒนาบุคลากร และความปลอดภัยและความเชื่อถือได้ของแหล่งท่องเที่ยว การวิเคราะห์พบว่าปัจจุบันในพื้นที่เบตง ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวมีความเข้มแข็งกว่าชุมชน ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวกระจุกตัวในเขตเมืองที่บริการทางท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ที่พัก ร้านอาหาร จุดแวะชุมชนในเขตเมืองเบตง

กลุ่มปลายน้ำ การตลาด การขาย

การสังเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยปัจจุบันนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะเดินทางยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอยู่หลายแห่ง ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพตลาดท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติให้ให้ข้อมูลที่เที่ยงชั่งกับสรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา พ.ศ. 2552 – 2558 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) และข้อมูลประมาณการณ์ของกรมการท่องเที่ยวจะแสดงให้เห็นจำนวนนักท่องเที่ยวหน่วย: คน และรายได้หน่วย: ล้านบาท พบว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดยะลา ส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซียเดินทางมาท่องเที่ยวผ่านแดน ตรวจคนเข้าเมืองที่ด่านเบตง ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับตลาดนักท่องเที่ยวไทยกับจังหวัดอื่น ๆ

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกิจกรรมภายในห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นกับแต่ละห่วงโซ่ อันจะส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว สามารถเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง และมีส่วนรวมในการพัฒนาพื้นที่อำเภอเบตงไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศต่อไป



ภาพที่ 4.124 ห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยวเบตง

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเบตงของพื้นที่เบตงโดยภาพรวม

ต้นน้ำ		กลางน้ำ						ปลายน้ำ
โครงสร้างพื้นฐาน	แหล่งท่องเที่ยว	รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง	กิจกรรมการท่องเที่ยว leisure	ที่พัก	ภัตตาคารและร้านอาหาร	ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	การบริการเสริม	บริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว
ศูนย์ดูแลความปลอดภัย	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	การเดินทางโดยเครื่องบิน	กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	โรงแรม	ภัตตาคาร	ร้านของฝาก	ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	รูปแบบการติดต่อสื่อสาร
ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	รถโดยสารประจำทาง	กิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	รีสอร์ท	ร้านอาหาร	จุดสาธิตการแปรรูปสินค้า	ร้านซักรีด	การจูงโปรแกรมการท่องเที่ยว
สัญญาณมือถือและอินเทอร์เน็ต	แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น	รถเช่า	สปา	โฮมสเตย์	ร้านอาหารริมทาง	ศูนย์จำหน่ายสินค้าประจำแหล่งท่องเที่ยว	ร้านสะดวกซื้อ	การบริการของบริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว
สถานีเติมน้ำมัน	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	รถขนถ่ายไปยังแหล่งท่องเที่ยว	การนวดแผนไทย	บ้านญาติ	ไนต์คลับ		อินเทอร์เน็ต	การเดินทางท่องเที่ยวโดยตนเองของนักท่องเที่ยว
จุดบริการเก็บขยะ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง	ไนต์ไลน์		ร้านขายอาหารรายย่อย			

จากตารางข้างต้นสามารถวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงโดยภาพรวม ในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวข้องกับศูนย์ดูแลความปลอดภัย พบในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองเบตงมีการประสานร่วมมือกับหน่วยงานราชการด้านการปกครอง ตำรวจ ทหาร และชาวบ้านร่วมกันดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และในพื้นที่จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สวนดอกไม้เมืองหนาว และอุโมงค์ปิยมิตร มีองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่และชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนจุดอื่น ๆ มีน้อยมากและหลายแหล่งยังไม่มีระบบหรือศูนย์ดูแลความปลอดภัย ส่วนเรื่องถนน ไฟฟ้า น้ำ ประปา สัญญาณมือถือและอินเทอร์เน็ต จุดบริการเก็บขยะ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักเช่นในเขต

เทศบาลมีความพร้อมรองได้ดี ส่วนจุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สวนดอกไม้เมืองหนาว และอุโมงค์ปิยะมิตร มีความพร้อมเช่นกัน ส่วนแหล่งอื่น ๆ ในเรื่องเหล่านี้ขาดแคลน ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และสัญญาณมือถือ ส่วนประเด็นสถานีเติมน้ำมัน พบว่าทุกพื้นที่มีน้อยมาก ควรเพิ่มให้มีสถานีเติมน้ำมันให้มากขึ้น

ประเด็นเรื่องแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในพื้นที่เบตงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร พบว่าที่ผ่านมามีหน่วยงานในพื้นที่อำเภอเบตงที่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลเมืองเบตง และองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ และองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง ได้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่ง สามารถนำงบประมาณลงมาในพื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่วนเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลยะรม อดีตที่ผ่านมีการประสานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ น้อยมาก

รูปแบบการคมนาคมและการขนส่ง พบว่าปัจจุบันพื้นที่เบตงอยู่ในช่วงการสร้างสนามบิน คาดว่าจะเปิดให้บริการได้ พ.ศ. 2563 ปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางผ่านระบบการขนส่งโดยมีรถโดยสารประจำทางให้บริการ เบตง - กรุงเทพฯ รถโดยสารประจำทางเป็นรถตู้ เบตง - หาดใหญ่ และ รถตู้และรถแท็กซี่ ให้บริการรับส่งผู้โดยสารระหว่างพื้นที่ เบตง - ยะลา และรถเช่าในพื้นที่เบตงมีน้อยมาก อาจเนื่องจากกลัวประเด็นเรื่องความมั่นคงที่ผู้เช่าอาจจะนำรถออกนอกพื้นที่ไปสร้างสถานการณ์ความไม่สงบ ส่วนรถขนถ่ายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวพบว่ามีผู้ประกอบการ 4 รายที่บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองเบตง และพื้นที่บ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ และอำเภอเบตงกำลังปรับปรุงสถานีขนส่งเพื่อให้รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงพบว่าส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวเดินทางเบตง เนื่องจากความสวยงามของทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ โดยพื้นที่เบตงอยู่บนที่ภูเขามียอดเขาหนาวเย็นสบาย มีหมอกเกือบตลอดทั้งปี ดังนั้นมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นกิจกรรมหลักของเบตง เช่น ชมทะเลหมอกหลากหลายจุด ปัจจุบันพบว่ามีจุดทะเลหมอกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว 4 จุดใหญ่ ได้แก่ ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ทะเลหมอกกุนงซิลิปัต ทะเลหมอกไต้ตัง ทะเลหมอก ก.ม. 7 นอกจากกล่าวมาแล้ว ยังมีพื้นที่ทั่วไป ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับม่านหมอกในยามเช้าได้หลากหลายพื้นที่ทั่วอำเภอเบตง และมีกิจกรรมที่อาศัยธรรมชาติอื่น ๆ เช่น การเที่ยวน้ำตก การล่องแก่ง ชมถ้ำ ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเบตงมีความโดดเด่นเรื่องวัฒนธรรมจีน เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหมู่บ้านจีนฮากกา ก.ม. 4 และวัฒนธรรมด้านอาหารที่โดดเด่นที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเน้นเรื่องอาหารจีน เช่น ไก่สับเบตง หมี่เบตง บะกุดเต้ เคาหยก และอื่น ๆ อีกหลายเมนู นอกจากนี้กิจกรรมทางท่องเที่ยว เพื่อสร้างผ่อนคลายให้กับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่พื้นที่เทศบาลเมืองเบตงได้แก่ สปา การนวดแผนไทย มีเป็นจำนวนมากและและแหล่งที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวยามราตรีหรือกลุ่มไนต์ไลน์มีจำนวนมากเช่นกัน นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียจะเป็นลูกค้าหลักในกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่ม 3 กลุ่มหลังนี้

ด้านที่พักได้แก่โรงแรมที่พัก จำนวนมากกว่า 33 แหล่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเบตงรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายพันคน และปัจจุบันมีการสร้างโฮมสเตย์เป็นจำนวนมากในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงเพื่อการเดินทางมาชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ส่วนภัตตาคารและ ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึก ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ร้านสะดวกซื้อ กระจุกตัวอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเบตง และมีบางส่วนอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักเช่น ชุมชนบ่อน้ำร้อน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อื่น ๆ มี ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ร้านซักรีด ร้านสะดวกซื้อ การให้บริการอินเทอร์เน็ต น้อยมาก

การเดินทางมาเบตงของนักท่องเที่ยวพบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเป็นกลุ่มหลัก และนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มรอง ทั้งสองกลุ่มมีการเดินทางด้วยตนเอง และบางส่วนมีการติดต่อบริษัทนำเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว โดยมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารและการจองโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย เช่น ทางโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต แต่อย่างไรก็ตามพบว่าปัจจุบันพบว่าบริษัทนำเที่ยวที่เปิดกิจการในพื้นที่เบตงมีน้อยและชุมชนท่องเที่ยวมีน้อยเช่นกันพบว่าชุมชนที่ให้บริการการท่องเที่ยว ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยวจุฬาภรณ์ 10 ชุมชนท่องเที่ยว กุญแจซิลิปัต

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเบตงของพื้นที่เบตงโดยภาพรวม คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่สำคัญที่เป็นฐานสำหรับการวิเคราะห์ ประกอบข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง สถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา พ.ศ. 2552 – 2558 รายชื่อและเบอร์โทรศัพท์ภัตตาคาร/ร้านอาหาร และข้อมูลโรงแรม/รีสอร์ท/ห้องเช่า พื้นที่อำเภอเบตง

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ปีพ.ศ.	นักท่องเที่ยว ชาวไทย	นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ	นักท่องเที่ยว รวม	รายได้ (ไทย)	รายได้ (ต่างชาติ)	รายได้รวม
2554	50,438	250,132	300,670	140.97	963.74	1,104.71
2556	101,876	271,393	373,269	211.49	1,108.50	1,319.99
2557	97,039	238,929	335,968	271.57	1,057.21	1,328.78
2558	110,299	318,745	429,044	336.68	1,422.56	1,759.24
2559	115,650	448,121	563,771	362.59	2,057.80	2,420.39

หมายเหตุ เป็นข้อมูลประมาณการณของกรมการท่องเที่ยวเท่านั้น, นักท่องเที่ยวหน่วย: คน และรายได้หน่วย: ล้านบาท

พบว่าช่วงระหว่างปี 2554 – 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปีในปี พ.ศ.2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด จำนวน 563,771 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 115,650 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 448,121 คน สร้างรายได้รวมคิดเป็นเงิน 2,420.39 ล้านบาท

ตารางที่ 4.16 สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา พ.ศ. 2552 – 2558

รายการ	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558 (2015)
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	300,570	373,269	335,968	429,044	563,771	589,653	622,376
ชาวไทย	50,438	101,876	97,039	110,299	115,650	122,740	130,007
ชาวต่างประเทศ	250,132	271,393	238,929	318,745	448,121	466,913	492,369
จำนวนนักท่องเที่ยว	272,625	341,460	309,554	398,877	531,438	556,668	587,521
ชาวไทย	47,945	98,194	93,707	104,370	109,338	116,281	123,184
ชาวต่างประเทศ	224,680	243,266	215,847	294,507	422,100	440,387	464,337
จำนวนนักท่องเที่ยว	27,945	31,809	26,414	30,167	32,333	32,985	34,855
ชาวไทย	2,493	3,682	3,332	5,929	6,312	6,459	6,823
ชาวต่างประเทศ	25,452	28,127	23,082	24,238	26,021	26,526	28,032

รายการ	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558 (2015)
ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยของ นักท่องเที่ยว (วัน)	1.95	2.07	2.23	2.18	2.19	2.12	2.07
ชาวไทย	2.76	1.98	1.99	2.02	2.04	2.01	1.99
ชาวต่างประเทศ	1.78	2.11	2.34	2.23	2.22	2.15	2.09
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/ วัน)							
ผู้เยี่ยมเยือน	1,970	1,789	1,851	1,957	2,030	2,076	2,183
ชาวไทย	1,045	1,070	1,427	1,553	1,581	1,619	1,723
ชาวต่างประเทศ	2,263	2,052	2,004	2,085	2,137	2,182	2,260
นักท่องเที่ยว	2,007	1,815	1,877	1,988	2,056	2,096	2,173
ชาวไทย	1,047	1,075	1,437	1,570	1,598	1,637	1,742
ชาวต่างประเทศ	2,325	2,096	2,040	2,121	2,165	2,210	2,289
นักทัศนาจร	1,259	1,209	1,179	1,070	1,081	1,124	1,185
ชาวไทย	927	817	868	946	968	989	1,044
ชาวต่างประเทศ	1,291	1,260	1,223	1,100	1,108	1,156	1,219
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)							
ผู้เยี่ยมเยือน	1,105	1,320	1,329	1,759	2,420	2,520	2,729
ชาวไทย	141	211	272	337	363	389	434
ชาวต่างประเทศ	964	1,109	1,057	1,423	2,058	2,131	2,295
สถานประกอบการที่พักแรม							
จำนวนห้อง	1,437	1,918	2,649	3,053	3,164	3,190	3,190
อัตราการเข้าพัก (%)	34.76	32.08	25.23	28.51	38.58	42.26	47.77
จำนวนผู้เข้าพักแรม	264,705	270,309	301,883	385,079	524,992	552,190	583,010
ชาวไทย	42,847	90,429	92,533	99,988	105,732	113,357	120,279
ชาวต่างประเทศ	221,858	179,880	209,350	285,091	419,260	438,833	462,731

รายชื่อและเบอร์โทรศัพท์ภัตตาคาร/ร้านอาหาร

ในเขตเทศบาลเมืองเบตง

ที่	ชื่อภัตตาคาร/ร้านอาหาร	เบอร์โทรศัพท์
	ไทยจีนและไทยพุทธ	
1	ภัตตาคารต้าเหยิน	073230461
2	ภัตตาคารเชียงการีล่า	073231331
3	ร้านไทชีฮี้	073235802
4	ร้านรวงข้าว	073234361
5	ร้านบ้านคุณชาย	0846928074
6	โกช้างฟาร์มไก่เบตงพันธุ์แท้	0629369199
7	ครัวสมุย	073232157
8	เจริญข้าวมันไก่ (สท.แม้ว)	0936163067
9	ร้านต้นม่วง	0848563681
10	เซ่งติ่มซ่า	0843122699
11	J PARK	0816156402
	ไทยอิสลาม	

ที่	ชื่อภัตตาคาร/ร้านอาหาร	เบอร์โทรศัพท์
12	ร้านครัวด่วน	073245494
13	ร้านฮันตาน่า	0849657975
14	ร้านนนท์โภชนา	073245440
15	ร้านนานาโภชนา	0892960350
16	ร้านโซฟี	0810977636
17	ร้านฮาฟิสซีฟูด	0892997884
18	ร้านซารีพะโภชนา	0890762384
19	ร้านฮาลาลสติกเฮาส์	073234136
20	ร้านกะยะห์หลังเขา	0883934704

ข้อมูลโรงแรม/รีสอร์ท/ห้องเช่าในเขตเทศบาลเมืองเบตง

ที่	ชื่อโรงแรม/รีสอร์ท/ห้องเช่า	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	ราคา	จำนวน ห้องพัก
1	โรงแรมการ์เด็นวิวเบตง	ถ.อัยเยอร์เวงจิง	073235884	790-1800	110
2	โรงแรมศรีเบตง	ถ.ธรรมวิถี	073230188	450-1000	111
3	โรงแรมเบตงเมอร์ลิน	ถ.ฉายาขาวลิต	073230222	790	188
4	โรงแรมโมเดิร์นไทยโฮเต็ล	ถ.รัตนกิจ	073235666	690-1490	78
5	โรงแรมมายเฮาส์	ถ.รัตนกิจ	073230525	400-500	59
6	โรงแรมเมโทร	ถ.จันทโรชัย ซ.1	073230741	150-200	19
7	โรงแรมฟ้าอันรุ่ง	ถ.จันทโรชัย	073230403	200-300	36
8	โรงแรมคาเธ่ย์เบตง	ถ.จันทโรชัย	073230999	700	99
9	โรงแรมเทียนอัน	ถ.จันทโรชัย	073230886	300	14
10	โรงแรมแกรนด์แมนดาริน	ถ.ภักดีดำรงค์	073235777	990	76
11	โรงแรมบัตเตอร์ฟลายปรีนเซส	ถ.ประชาธิปไตย	073230888	790	48
12	โรงแรมการ์เด็นเฮาส์	ถ.ประชาธิปไตย	073235679	500	20
13	โรงแรมแพนธ์เฮาส์	ถ.รัตนเสถียร	073230644	550-750	50
14	โรงแรมแสงฟ้า	ถ.รัตนเสถียร	073231195	120-200	40
15	โรงแรมแกรนด์วิว	ถ.แกรนด์วิลล่า	073245510	650	50
16	โรงแรมเบตงซิตี	ถ.ธรรมวิถี	073230441	450-550	132
17	โรงแรมศรีเจริญ	ถ.เทศจินดา	073230537	360,420	40
18	โรงแรมเบตงไฮแลนด์	ถ.วิทยาลัยการอาชีพ 2	073234888	590,1500	34
19	โรงแรมแจ๊คกีซาน	ถ.สุขยางค์	073230710	350,450	16
20	ริเวอร์อินรีสอร์ท	ถ.ประชาธิปไตย	073234175	500-800	63
21	ฟลอราอินน์	ถ.มงคลประจักษ์	0650654889	550	11
22	โรงแรมรุ่งเรือง	ถ.มงคลประจักษ์	073235466	550	40
23	เครือวัลย์รีสอร์ท	ช.ทิวทรัพย์ 1	0807158278	300-500	8

ที่	ชื่อโรงแรม/รีสอร์ท/ห้องเช่า	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	ราคา	จำนวน ห้องพัก
24	เบตงโฮเต็ล	ถ.สฤษดิ์เดช	073231231	350	36
25	รีสอร์ทหรือคปาล์มรีสอร์ทแอนสปา	ถ.สุขยางค์	073231655	600	16
26	แฮปปี้การ์เด็นแอนดโฮมสเตย์	ถ.ประชาธิปไตย	073231180	800	20
27	โรงแรมสวีทโฮม	ถ.สฤษดิ์เดช	073231396	800-1200	47
28	โรงแรมเดอะฮอลิเดย์ฮิลล์	ถ.ภักดีดำรงค์	073231180	800-1200	76
29	ไนซ์รีสอร์ท	ถ.สุขยางค์	0810982479	-	ปรับปรุง
30	เมโทรห้องเช่า	ถ.รามวิทย์	0872981808	1800/เดือน	10
31	แฟลตฮากกา	ถ.สุขยางค์	0899752535	2000/เดือน	24
32	กินเลน	ช.กมรสิงห์	0887626918	3000/เดือน	21
33	เชียงใหม่แมนชั่น	ถ.คชฤทธิ์	0896538535	1500/เดือน	14

การวิเคราะห์บริบทการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงในภาพรวม ตามแนวทางของห่วงโซ่คุณค่า เริ่มต้นจากความต้องการของลูกค้า ในปัจจุบันลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวมีทางเลือกในซื้อบริการทางการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวมากมายหลากหลายรูปแบบ โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีการวางแผนการท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการเลือกโปรแกรมการท่องเที่ยวจากบริษัทนำเที่ยวหรือชุมชนท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการการท่องเที่ยวได้ ซึ่งการเดินทางจากที่พักเดิมของนักท่องเที่ยว ไปยังปลายทางที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับหลายส่วนงาน เช่นบริษัทนำเที่ยว รูปแบบการเดินทาง อาจใช้รถ รวมไปถึงที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก การดูแลนักท่องเที่ยวในแต่ละท่องเที่ยว เป็นต้น ภาคส่วนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ เช่น โปรแกรม 1 วัน โปรแกรม 2 วัน 1 คืน หรือโปรแกรม 3 วัน 2 คืน และปัจจุบันเป็นความท้าทายต่อการนำเที่ยว อันเนื่องจากโปรแกรมท่องเที่ยวเหล่านี้นักท่องเที่ยวสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง กล่าวคือสามารถจัดหารูปแบบการบริการแบบแยกส่วนด้วยตนเองหรืออาจเลือกซื้อโปรแกรมแบบองค์รวมผ่านตัวแทนจำหน่ายจากบริษัทนำเที่ยวหรือจากชุมชนท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวสามารถจัดการเลือกซื้อบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ง่ายมากขึ้นส่วนหนึ่งอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต เนื่องจากนักท่องเที่ยว สามารถค้นหาข้อมูล สถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางไปเยือน สามารถวางแผนการเดินทางทาง โดยเลือกรูปแบบทั้งทางบกและทางเครื่องบิน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังเลือกสถานที่หรือรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตนเองสนใจ รวมไปถึงการไปอ่านในรีวิวร้านอาหารที่ต้องการ การก่อนการตัดสินใจเดินทางไปรับประทานอาหารได้เช่นกัน

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้เทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control Technique : AIC) โดยเริ่มจากขั้นตอนการสร้างความรู้ให้คุณค่า ต่อมาสร้างปฏิสัมพันธ์ และขั้นตอนสุดท้ายสร้างแนวปฏิบัติและการควบคุม

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เน้นภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่มได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนราชการ และนักวิชาการ นักวิจัยได้นำข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม เข้าสู่กระบวนการพัฒนา โดยมุ่งเน้นไปที่ฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีเป้าหมายต้องการให้ชุมชนในพื้นที่เบตง ได้นำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยว

โดยชุมชน เข้าไปจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง เพื่อนำไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนอย่างแท้จริง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่จะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นทั้งในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชน เช่น ภูเขา น้ำตก ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้แก่ การแต่งกาย อาหารกิน เครื่องมือ เครื่องใช้ของชาวบ้านที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาในการอาชีพและการดำรงชีวิต เป็นมรดกอันทรงคุณค่า รวมถึงการ เชี่ยวชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยมีพื้นฐานจากคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และการ พัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวของเบตงจะใช้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยว ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมดั้งเดิมท้องถิ่นไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อให้บริบททางสังคมได้ผลกระทบน้อยที่สุด สร้างฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้กระจายไปสู่แต่ละชุมชนทั่วทุกตำบลของพื้นที่อำเภอเบตง

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมี 8 ขั้นตอนดังนี้

1. ร่วมกันคิดร่วมกันคุย
2. จัดตั้งคณะทำงาน
3. สำรวจและศึกษาข้อมูลชุมชน
4. จัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. กำหนดกิจกรรมและการให้บริการ
6. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว
7. จัดการท่องเที่ยวนำร่อง
8. ติดตามและประเมินผล

ขั้นที่ 1 ร่วมกันคิด ร่วมกันคุย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมก่อนที่ชุมชนจะตัดสินใจริเริ่มกิจกรรมใดๆ ของชุมชนก็ตาม สิ่งสำคัญ ขั้นแรกที่ไม่ควรมองข้าม คือ การมาร่วมกันคิดร่วมกันคุยก่อนว่าชุมชนต้องการอะไร และอยากเห็น ชุมชนของตนเองเป็นอย่างไรในขั้นตอนของการร่วมคิด การเริ่มต้นร่วมคุยนี้อาจเริ่มต้นจากคนเพียงไม่กี่คนแล้ว ค่อยๆ ขวนกันมาร่วมคิด ร่วมคุย ซึ่งจะสามารถสร้างความเข้มแข็งในการทำงานต่อไปได้ ส่วนวิธีการในการ ร่วมกันคิด ร่วมกันคุย อาจใช้วิถีธรรมชาติ เช่น การจัดเวทีชาวบ้านซ้ำหลายๆ ในหลายตำบลเพื่อเปิดโอกาสให้ ชาวบ้านและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น

เมื่อสมาชิกเห็นพ้องต้องกันแล้วว่าต้องการให้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเอง สิ่ง ที่ชุมชนการคิดร่วมกันคุยต่อไปคือ ชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอะไรบ้างที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อ การท่องเที่ยว และสามารถเผยแพร่ได้อย่างภาคภูมิใจไม่ขัดหรือทำลายเอกลักษณ์ของตนเอง ปัญหาของชุมชนที่ ประสบอยู่มีอะไรบ้าง จะมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน ได้อย่างยั่งยืน แนวทางการจัดการควรเป็นอย่างไร ชุมชนสามารถค้นหาคำตอบ จากหลากหลายวิธีการเช่น การเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือได้จากการศึกษาดูงานจากภายนอกพื้นที่เบตงและจัดทำกิจกรรมแลกเปลี่ยน ภายในพื้นที่เบตงเอง และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกัน เพื่อนำมาปรับใช้กับชุมชนของตนเอง แต่ต้องไม่ ลืมว่าการจัดการในแต่ละชุมชนมีข้อจำกัด ที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ

สามารถสรุปผลการวิจัยตามกิจกรรมการวิจัยเป็นดังนี้

1) กิจกรรมคืนข้อมูลผลการนำผลวิจัยเรื่องแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปพัฒนา

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงทั้งหมด คณะวิจัยได้ลงพื้นที่จัดประชุมกลุ่มย่อยแยกตามตำบล เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยวแต่ละตำบล โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง เน้นไปที่การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตำบลตานะมะระเน้นท่องเที่ยวเชิงเกษตร และท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเบตงเน้นการท่องเที่ยวนั่งรถสวนชมเมือง ตำบลยะรมเน้นการท่องเที่ยวเยี่ยมชมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนเช่นกาแฟเบตง การท่องเที่ยวเรียนรู้กลุ่มเห็ด และข้าวหลามกระบอกยาว ส่วนตำบลธารน้ำทิพย์ควรพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่บ้านชาโห้

2) ศึกษาเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวและการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ นอกพื้นที่เบตง เพื่อนำมาพัฒนา ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว

กิจกรรมการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดทำอยู่บนพื้นฐานความต้องการชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 4 ตำบลและเทศบาลเมืองเบตง ได้กำหนดการศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวและการฝึกอบรมองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างวันที่ 22-24 กันยายน พ.ศ. 2560 (3 วัน 2 คืน)

โครงการวิจัย “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

กำหนดการศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยว

ระหว่างวันที่ 22-24 กันยายน พ.ศ. 2560 (3 วัน 2 คืน)

วันเวลา	รายละเอียด	หมายเหตุ
วันที่ 22 ก.ย. 60	เดินทางไป(เบตง – พัทลุง)	
เวลา 05.30 น.	พร้อมกันที่เทศบาลเมืองเบตง	
เวลา 12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง	
เวลา 13.00 น.	ถึง“บ่อน้ำร้อนเขาชัยสน” ร่วมกิจกรรมล่องเรือ ชมถ้ำ ร่วมกิจกรรมในพื้นที่บ่อน้ำร้อนเขาชัยสน ถอดบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวโดยทีมงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน	นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาชัยสน และทีมวิทยากร
เวลา 15.30 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก การคิดสร้างสรรค์นำทรัพยากรมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน ชมนกน้ำ ควายน้ำ วิถีประมงพื้นบ้าน นั่งเรือชมหมู่เกาะกลางทะเลสาบ	ชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก
เวลา 18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ หาดทองรีสอร์ท	
เวลา 20.00 น.	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว 5 ตำบล ยกย่องกลไกการท่องเที่ยวชุมชนในแต่ละพื้นที่เบตง และกลไกระดับเมืองเบตง	พักหาดทองรีสอร์ท
วันที่ 23 ก.ย. 60	สวนไผ่ขวัญใจ – ตลาดน้ำคลองแดน	
เวลา 07.00 น.	รับประทานอาหารเช้า	
เวลา 09.30 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ “สวนไผ่ขวัญใจ” แหล่งท่องเที่ยวเชิง	กรรมการบริหาร

วันเวลา	รายละเอียด	หมายเหตุ
	เกษตรที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เยี่ยมชม “ตลาดสวนไผ่สร้างสุข” ศึกษาแบบการคิดสร้างสรรค์ นำสินค้าทางการเกษตร อาหารพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชน มาบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน	ตลาดสวนไผ่สร้างสุข
เวลา 12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน (รับประทานอาหารตามความสะดวกแต่ละท่านที่ตลาด)	
เวลา 14.00 น.	ถึงตลาดน้ำคลองแดน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการพัฒนาตนเอง จนได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประจำปี 2556 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย ต่อมาเยี่ยมชม “ตลาดน้ำคลองแดน” ศึกษาแบบการคิดสร้างสรรค์ นำสินค้าทางการเกษตร อาหารพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชน มาบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน	ประธานและกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนคลองแดน
เวลา 18.00 น.	รับประทานอาหารค่ำ	
เวลา 20.00 น.	พัฒนารูปแบบกิจกรรม ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่เบตง	เข้าพักโฮมสเตย์
วันที่ 24 ก.ย. 60	“รำแดง วิถีไหนด นา ไผ่ คน” – การจัดการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าสงขลา เดินทางกลับเบตง	
เวลา 07.00 น.	รับประทานอาหารเช้า	
เวลา 10.00 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ “รำแดง วิถีไหนด นา ไผ่ คน” วิถีพื้นที่บ้านที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งวิถีแห่งสำนึกรักบ้านเกิด ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ การเกษตร ฐานการเรียนรู้สถาปัตยกรรมบ้านลุ่มน้ำทะเลสาบ	นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลรำแดง วิทยากร
เวลา 11.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
เวลา 13.00 น.	การจัดการท่องเที่ยวเมืองย่านเก่าสงขลา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฟื้นฟูสถาปัตยกรรมชุมชนจีนย่านเมืองเก่า ชมโรงสีแดงหับ โห หิ้น ร่วมกิจกรรมเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยว นักรถชมเมืองเก่า	ชมรมคนรักเมืองเก่าสงขลา
เวลา 14.00 น.	เดินทางกลับเบตง	
เวลา 19.00 น.	ถึงเบตงโดยสวัสดิภาพ	

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

โปรดจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว ยาประจำตัว หมวก ครีมกันแดด และของใช้ที่จำเป็นสำหรับ 3 วัน 2 คืน

การสังเคราะห์ผลศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวและการฝึกอบรมองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างวันที่ 22-24 กันยายน พ.ศ. 2560 (3 วัน 2 คืน)

การจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ข้อมูลได้การศึกษาดูงาน การสัมภาษณ์ การจัดประชุมและการทดลองกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนเขาชัยสน โดยท่านรองนายกเทศมนตรีเขาชัยสนและคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวเขาชัยสน ให้ข้อมูลบริบทพื้นที่ ในชุมชนเขาชัยสน จากตัวจังหวัดพัทลุงไปทางใต้ ตามทางหลวงหมายเลข 4 ประมาณ 25 กม. เมื่อถึงกิโลเมตรที่ 47 (บ้านท่านางพรหม) จะมีทางแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 4081 ไปอำเภอเขาชัยสน 6 กม. บริเวณถนนสุขาภิบาล ซอย 2 ติดที่ว่าการอำเภอเขาชัยสน จะมีถนน แยกขวามือเข้าไปอีกประมาณ 1 กม. ก็ถึงหน้าผาเชิงเขาชัยสน อันเป็นที่ตั้งของชุมชนท่องเที่ยวเขาชัยสน รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนชาวบ้านได้รับการสนับสนุนการจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสนใจ ได้ร่วมกันคิดสร้างสรรค์ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณภูเขาทอง ซึ่งมีพื้นที่ 4 ตารางกิโลเมตร บริเวณภูเขาทองแห่งนี้เป็นจุดศูนย์กลางของการท่องเที่ยวชุมชนเขาชัยเนื่องมาจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้พัฒนาร่วมกับชาวบ้าน โดยการจัดทำเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญได้แก่ บ่อน้ำร้อนเขาชัย ธารน้ำเย็น ถ้ำสุโขใจ และสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับบ่อน้ำร้อน เช่น การแช่น้ำร้อน การนวดแผนไทย การล่องเรือชมถ้ำธารน้ำเย็น การเดินชมถ้ำสุโขใจ มีร้านค้าจำหน่ายของระลึก ร้านอาหารรายล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่เชื่อมออกไปจากบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักอีกหลายจุด

ตารางที่ 4.17 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่องเที่ยว อำเภอเขาชัยสน

ชุมชนท่องเที่ยว อำเภอเขาชัยสน	มี	ไม่มี
ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน		
1.ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยชุมชน	✓	
2.ประสิทธิภาพของข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	✓	
3.ประสิทธิภาพของข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว	✓	
4. ประสิทธิภาพของกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มฯ	✓	
5. ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	✓	
6. ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ	✓	
7. ประสิทธิภาพการจัดการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน	✓	
8. ประสิทธิภาพของระบบบัญชี การเงิน	✓	
9. การให้ความสำคัญกับเยาวชน	✓	
ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี		
10.ประสิทธิภาพในการจัดสรรรายได้	✓	
11. ประสิทธิภาพในการส่งเสริมยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี	✓	
12. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว	✓	
13. การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยว	✓	

ชุมชนท่องเที่ยว อำเภอลำปาง	มี	ไม่มี
ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	✓	
14. คุณภาพฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	✓	
15. ประสิทธิภาพในการเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	✓	
16. ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓	
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน		
17. ประสิทธิภาพในการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว	✓	
18. คุณภาพฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	✓	
19. ประสิทธิภาพในการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	✓	
20. ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	✓	
21. ประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว	✓	
ด้านบริการและความปลอดภัย		
22. ระดับความพึงพอใจในการบริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว	✓	
23. ประสิทธิภาพของนักสื่อความหมาย	✓	
24. คุณภาพของเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว	✓	
25. คุณภาพของจุดบริการท่องเที่ยว	✓	
26. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิธีการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน	✓	
27. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน	✓	
28. ประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานด้านบริการ	✓	

กิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญของ ชุมชนท่องเที่ยวอำเภอลำปาง คือกิจกรรมการแช่หรืออาบน้ำแร่ ที่บ่อน้ำร้อนอำเภอลำปาง ตั้งอยู่บริเวณอำเภอลำปาง ชาวบ้านเรียกว่าบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ซึ่งตามตำนานเล่ากันว่า เจ้าของบ่อน้ำร้อนคือ ตาสัน ยายซุ่น ซึ่งมีรูปปั้น ตั้งอยู่บริเวณหน้าบ่อน้ำร้อน น้ำร้อนในบ่อมีอุณหภูมิของน้ำประมาณ 60 องศาเซลเซียส เป็นน้ำแร่ที่สามารถรักษาโรคบางโรคได้ เช่น โรคผิวหนังโรคอัมพฤกษ์ โรคปวดเมื่อย เป็นต้น มีอ่างกลางแจ้งและห้องน้ำอาบน้ำ/แช่น้ำร้อนไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ธารน้ำเย็นที่อยู่เหนือบ่อน้ำร้อนไปประมาณ 700 เมตร เป็นที่ตั้งของถ้ำพระ ภายในมีบ่อน้ำเย็นมีน้ำลึกประมาณ 1 เมตร มีน้ำไหลตลอดทั้งปี ด้านบนของถ้ำเป็นที่ประดิษฐานพระนอนและยังมีภาพผนังถ้ำที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย เพื่อความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางภายในถ้ำจะมีเจ้าหน้าที่คอยรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี ซึ่งปลายเดือนกุมภาพันธ์ ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวจาก กทม.เข้ามาเที่ยวชม ก็ได้รับคำชมว่าแหล่งนักท่องเที่ยวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่สวยงามมาก และมีการบอกต่อทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

สำหรับอำเภอลำปาง นอกจากจะมีบ่อน้ำร้อนเกิดมาพร้อมกับอำเภอลำปางแล้ว ยังมีตำนาน ไม่นานที่ดำที่พบในอำเภอลำปาง ซึ่งเล่ากันว่า ได้มีกลุ่มชาวบ้านเดินป่า และได้มาพักแรมและหุงข้าวกินกันบริเวณอำเภอลำปาง และได้ตัดไม้มาทำไม้คนข้าว เมื่อคนข้าวแล้วทำให้ข้าวเป็นสีดำ ทุกคนก็ไม่กล้ากิน และคนหุงข้าว ซึ่งเป็นคนเดียวที่กินข้าวสีดำที่ตัวเองหุง จึงมีชีวิตรอดจากไข้ แต่คนอื่นไม่ได้กิน เสียชีวิตหมด จึงได้นำไม้คนดำจากอำเภอลำปางไป

ด้วย และบอกกล่าวถึงสรรพคุณของคนที่ดีที่เอามาจากเขาชัยสน จนสมุนไพรคนที่ดำเป็นที่รู้จัก ควบคู่กับบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน และเขาชัยสนจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลเขาชัยสนเองยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและโบราณสถานอีกหลายแหล่ง ที่สามารถนำมาเป็นจุดเชื่อมโยงจากแหล่งท่องเที่ยวหลักได้แก่

วัดเขียนบางแก้ว เป็นวัดเก่าแก่ที่มีพระธาตุบางแก้ว สร้างแบบเดียวกับพระมหาธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช แต่ขนาดเล็กกว่า เป็นปูชนียสถานที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดพัทลุงเชื่อว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น สันนิษฐานว่าพื้นที่บริเวณวัดเขียนนี้จะเป็นที่ตั้งของเมืองพัทลุงมาก่อน เพราะพบซากปรักหักพังของศิลาแลงและพระพุทธรูปมากมาย นอกจากนี้บริเวณวัดยังมีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งเก็บรวบรวมพระพุทธรูป เครื่องใช้ถ้วยชาม การเข้าชมต้องขออนุญาตจากเจ้าอาวาส

แหลมจองถนน เป็นหมู่บ้านชาวประมง อยู่ตำบลจองถนน จากตัวเมืองพัทลุงไปตามเส้นทางสายเพชรเกษม เลี้ยวซ้ายผ่านอำเภอลือชัยสนไป ประมาณ 12 กิโลเมตร ระยะทางห่างจากตัวเมือง 39 กิโลเมตร อยู่บนเนินดินและลาดชันลงไปยังชายหาดทะเลสาบสงขลา สามารถมองเห็นทิวทัศน์เกาะแก่งต่างๆ และยังมีร้านอาหารบริการแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

สรุปการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่องเที่ยวเขาชัยสน สามารถสรุปได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1.ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเขาชัยสน โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพดี เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสนได้ร่วมกับคนในชุมชนเปิดให้บริการด้านการท่องเที่ยวในหลายเรื่องเช่นการชมถ้ำ การแช่น้ำแร่ การล่องเรือชมถ้ำธารน้ำเย็น และการเดินชมถ้ำโพรงจระเข้ ชมถ้ำสุโข และมีการเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยที่ชุมชนเขาชัยสนซึ่งได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนให้เป็นหมู่บ้านโฮมทูปท่องเที่ยว และ และชุมชนมีโครงสร้างการทำงาน แบ่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน้าที่ชัดเจน โดยมีกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นคนในชุมชน มีแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ชุมชนได้จัดทำทะเบียนประวัติข้อมูลสมาชิกที่เป็นปัจจุบัน ชุมชนมีข้อตกลงร่วมกันในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของการพัฒนาชุมชนเข้ากองทุนส่วนกลางเพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยมีการนำกองทุนดังกล่าวไปใช้ใน กิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว ชุมชนมีตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ชุมชนได้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการใช้ทรัพยากรด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะท้องถิ่น เป็นต้น โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ และ ดูแลรักษาทรัพยากรเหล่านั้นให้ไม่ถูกทำลายหรือลดคุณค่าลงจากกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆในชุมชน ชุมชนมีข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการล่องเรือ การเข้าชมถ้ำสุโข ชุมชนมีการส่งเสริมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนมาก ชุมชนได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนในการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวในชุมชน มีการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมและการเป็นสมาชิกท่องเที่ยวชุมชน โดยชุมชนมีการทำงานร่วมกับภาคีต่างๆจากภาครัฐและภาคเอกชนที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนให้ยั่งยืน ชุมชนมีการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชน แต่ยังไม่มีการมีปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยว แผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลต่างๆ ชุมชนมีการจัดระเบียบการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี เยาวชนได้รับการให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนมีการให้ความสำคัญกับเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อย

2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี

ชุมชนมีการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง การท่องเที่ยวของชุมชนยังสามารถพัฒนานำไปยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น พืชสมุนไพร สินค้าพื้นเมือง ร้านอาหาร มีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสแต่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังมีเข้าท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงวันหยุด และยังมีการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดสรรพื้นที่จัดจำหน่ายให้กับคนในชุมชน ชุมชนไม่ได้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของคนทุกกลุ่ม เช่น เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และ คนกลุ่มน้อยต่างๆ ให้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังมีน้อยอยู่

3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

ชุมชนมีการจัดการข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และได้ เผยแพร่มรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น การแกะหนังตะลุง การทำสมุนไพร และส่งให้สมาชิก ได้เรียนรู้ต่อยอด โดยให้เยาวชนได้เรียนรู้การแกะหนังตะลุง

4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน มีการจัดการพื้นที่การท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีการร่วมวางแผน และ จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวตามแผนผังการใช้พื้นที่ เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อด้านลบกับการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ชุมชนได้การพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชุมชนให้มีความร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงามตามความเหมาะสม ชุมชนได้การจัดการข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และยังได้เผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ชุมชนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว

5. ด้านบริการและความปลอดภัย

ชุมชนยังมีการวัดระดับความพึงพอใจในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์วางแผนการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ชุมชนมีนำเสนอความหมายที่ได้รับการพัฒนาและสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนได้อย่างถูกต้องชัดเจน ชุมชนมีเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย ชุมชนยังมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถเข้าถึงจุดท่องเที่ยวต่างๆได้ ชุมชนมีห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ชุมชนมีจุดบริการด้านอาหารหลากหลาย ชุมชนมีการจัดสรรจุดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกของชุมชน ชุมชนมีป้ายสื่อความหมายต่างๆ ที่ชัดเจนติดตั้งในจุดที่เหมาะสม ชุมชนมีวิธีและเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน ชุมชนยังมีแผนรองรับกรณีฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพ ขั้นตอน อุปกรณ์ และ มาตรการรองรับกรณีฉุกเฉิน การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพชุมชนมีวิธี ช่องทาง และ อุปกรณ์การประสานงานด้านการบริการเพื่อใช้ประสานงานภายในชุมชนและ ติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก การคิดสร้างสรรค์นำทรัพยากรมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน

กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก เรียนรู้วิถีชีวิตผู้คนบนเกาะหมาก ได้นำเอาวิถีชีวิตของผู้คนรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่ยังคงอัตลักษณ์โดดเด่นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก ที่นำเสนอเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้วิถีประมงพื้นบ้าน ของชาวบ้านในพื้นที่เกาะหมาก กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้สัมผัสอย่างใกล้ชิด โดยการนำนักท่องเที่ยวล่องเรือชมชื่นชมความสวยงามของทะเลสาบยามเช้า และชมวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน อวน เบ็ดราว ตาข่ายหรือกัก ไซ ยอ แห

ประธานท่องเที่ยวชุมชนเกาะหมากให้ข้อมูลในเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก การคิดสร้างสรรค์นำทรัพยากรมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น กล่าวคือพื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก จะมีพื้นที่ในทะเลสาบ และพื้นที่บนฝั่งในชุมชน เพื่อชมหมู่บ้านชาวประมงริมทะเลสาบ ชมการการขึ้นตาลโตนด การแปรรูปน้ำตาล เป็นน้ำตาลเหลว น้ำส้ม และน้ำตาลแว่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสการอัตลักษณ์และวิถีชีวิตอย่างลึกซึ้ง โดยมีกิจกรรมการเดินชมหมู่บ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พูดคุย ในเรื่องการค้าขาย การทำมาหากิน การแปรรูปอาหาร เช่น ปลาแห้ง กุ้งแห้ง เป็นต้น และได้เดินทางไปยังที่เป็นแพชุมชนในการเรียนการรับซื้อผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำจากทะเลสาบได้แก่ กุ้ง ปลา เป็นต้น ต่อมานักคณะศึกษาดูงานไปเรียนดูงานชมการทำไซ ซึ่งเป็นเครื่องมือประมงพื้นบ้าน ต่อมาได้แนะนำคณะกรรมการหลังจาก กิจกรรมเหล่านี้สามารถนำมาจัดทำเป็นโปรแกรม ได้ 2 โปรแกรม คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบวันเดียว และโปรแกรมการท่องเที่ยว แบบ 2 วัน 1 คืน ในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก มีการจัดการเรื่องอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งจัดทำโดยกลุ่มอาหารของชุมชนท่องเที่ยว และหากนักท่องเที่ยวมีความประสงค์จะพักค้างแรมกับชุมชน ชุมชนมีกลุ่มโฮมสเตย์ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว สามารถรองรับได้ ประมาณ 50-60 ต่อรอบวัน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการฐานการเรียนรู้ ของการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวรำแดง

แลกเปลี่ยนเรียนรู้การท่องเที่ยวชุมชนรำแดง โดยมีพื้นที่รำแดงมีหลักการที่จะนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว ได้ทราบวิถีชีวิตของคนรำแดงดังนี้ “รำแดง วิถีไหนด นนา ไผ่ คน” ชุมชนท่องเที่ยวรำแดง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา แต่เดิมนั้นไม่ได้มีชื่อเรียกว่าตำบลรำแดง แต่จะเรียกกันว่าชุมชนรังมดแดง เป็นชุมชนหมู่บ้านที่ได้ตั้งถิ่นฐานมานานหลายร้อยปีมาแล้ว และตั้งบ้านเรือนอยู่กันหนาแน่น เป็นชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการคมนาคม ศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนสินค้า ทั้งนี้เพราะที่ตั้งของชุมชนรังมดแดงนั้น เป็นท่าเทียบเรือทางเหนือสุดของคลองสะตังหม้อ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญที่สุดของอำเภอสิงหนคร และเส้นทางคมนาคมนั้น จากคลองสะตังหม้อสามารถที่จะเดินทางออกสู่ทะเลสาบสงขลาไปยังเมืองสงขลา เมืองหาดใหญ่ และสถานที่อื่น ๆ จึงทำให้ชุมชนรังมดแดงกลายเป็นชุมชนที่มีความสำคัญในการค้าขาย และขนถ่ายสินค้าที่มีความสำคัญในขณะนั้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ท่าเทียบเรือชุมชนรังมดแดงยังเป็นตลาดนัดที่สำคัญของหลาย ๆ ตำบล และได้มีชาวบ้านรอบ ๆ พื้นที่ได้เดินทางมาทำการค้าขาย เช่น ตำบลม่วงงาม ปะโอ หนองหอย วัดขนุน ชะแล้ ปากอ ทำนบ สะตังหม้อ ล้วนแล้วแต่ได้เดินทางเข้ามาค้าขายในเขตพื้นที่ชุมชนรังมดแดงทั้งหมด และต่อมาได้มีชาวบ้านต่างก็เรียกชื่อชุมชนรังมดแดง ค่อย ๆ เปลี่ยนไปจนกลายเป็นชุมชนตำบลรำแดง และได้กลายมาเป็นตำบลรำแดง

ตารางที่ 4.18 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนראה

ชุมชนท่องเที่ยวชุมชนראה	มี	ไม่มี
ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน		
1.ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยชุมชน	✓	
2.ประสิทธิภาพของข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน		✓
3.ประสิทธิภาพของข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว		✓
4. ประสิทธิภาพของกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มฯ		✓
5. ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	✓	
6. ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ	✓	
7. ประสิทธิภาพการจัดการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน		✓
8. ประสิทธิภาพของระบบบัญชี การเงิน		✓
9. การให้ความสำคัญกับเยาวชน	✓	
ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี		✓
10.ประสิทธิภาพในการจัดสรรรายได้		✓
11. ประสิทธิภาพในการส่งเสริมยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี	✓	
12. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว		✓
13. การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยว		✓
ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม		
14. คุณภาพฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	✓	
15. ประสิทธิภาพในการเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	✓	
16. ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓	
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน		
17. ประสิทธิภาพในการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว	✓	
18. คุณภาพฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	✓	
19. ประสิทธิภาพในการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	✓	
20. ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	✓	
21. ประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว	✓	
ด้านบริการและความปลอดภัย		
22. ระดับความพึงพอใจในการบริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว	✓	
23. ประสิทธิภาพของนักสื่อความหมาย	✓	
24. คุณภาพของเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว	✓	

ชุมชนท่องเที่ยวชุมชนรำแดง	มี	ไม่มี
25. คุณภาพของจุดบริการท่องเที่ยว	✓	
26. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิธีการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน	✓	
27. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน	✓	
28. ประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานด้านบริการ	✓	

กิจกรรมการท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยว

ชุมชนรำแดง เป็นชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ในพื้นที่ตำบลรำแดง ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้านั้นแทบจะไม่มีอะไรที่โดดเด่น ชุมชนรำแดงก็ไม่ได้มีพื้นที่ติดทะเลสาบสงขลา และการดำเนินการท่องเที่ยวของชุมชนรำแดงเอง เกิดการวิสัยทัศน์ ของนายอุดม ทักษะ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นผู้นำโดยร่วมกับชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนรำแดงให้โดดเด่นขึ้นมาจนที่สนใจของนักท่องเที่ยว โดยพยายามที่ใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวนำแทนการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งไม่สามารถนำมาเป็นแม่เหล็กในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนรำแดงได้ ดังนั้นการท่องเที่ยวของชุมชน ใช้แนวคิดที่นำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว คือ “โหนด นา ไร่ คน” เป้าหมายการท่องเที่ยวต้องเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน นักศึกษา และผู้คนทั่วไป

จากที่กล่าวมาแล้วว่าชุมชนท่องเที่ยวรำแดง ในพื้นที่ ตำบลรำแดง ไม่มีภูเขา ทะเล หรือจุดขายอื่นๆ จากตำบลที่ไม่มีชื่อเสียง ชาวบ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลพยายามคิดสร้างสรรค์ว่า ในพื้นที่ของเรามีอะไรที่น่าจะนำมาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวได้ เช่นวิถีนา ก่อนปลูกข้าวชาวบ้านจำเป็นต้องปลูกปอเทืองเพื่อใช้เป็นพืชอินทรีย์ปรับปรุงดินให้มีธาตุอาหารสำหรับใช้ปลูกข้าว ทุกวันนี้ในพื้นที่รำแดงมีทุ่งปอเทืองกว่า 300 ไร่ เป็นสถานที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งในเหตุผลของ นายอุดม ทักษะ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา ที่ชักชวนชาวบ้านที่มีอาชีพหลักคือ ทำนา มาปลูกปอเทืองในปีกว่า 300 ไร่ ทำให้จุดขายที่โดดเด่นที่ชุมชนท่องเที่ยวรำแดงคือ การเดินทางมาชมทุ่งปอเทือง ซึ่งที่มาของการปลูกปอเทืองคือชุมชนรำแดงมีพื้นฐานการทำนา การปลูกปอเทืองเพื่อใช้เป็นพืชหมุนเวียน ให้ธาตุอาหารในดิน เมื่อก่อนคนที่มารำแดง บางคนมาดู ทุ่งนา แต่เมื่อทุ่งนาโรยรา ชุมชนท่องเที่ยวโดยการผลักดันและสนับสนุนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลรำแดงเพื่อต้องการ สร้างสีสัน ขณะที่ประโยชน์ของปอเทืองหลังไถกลบ ตรงนี้ชาวบ้านจะได้ปุ๋ยแทนปุ๋ยเคมี ชาวบ้านเกิดกระแสสำนึกรักบ้านเกิด ทุกคนรู้สึกดีที่ตำบลเป็นที่รู้จักกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้รำแดงเป็นโมเดลให้พื้นที่อื่นที่มีทรัพยากรน้อย โดยเฉพาะเรื่องของงบประมาณแต่สามารถพัฒนาภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่จริงได้

การท่องเที่ยวของชุมชนรำแดงได้กำหนดภาพลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชนโดยที่ต้องการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นมีฐานการเรียนรู้วิถีชีวิต โดยใช้แนวคิด โหนด นา ไร่ คน โดยได้กำหนดให้ทั้ง 7 ฐานการเรียนรู้ชุมชนที่นี้ ประกอบด้วย ฐานการบริหารงานของ อบต.รำแดง วิถีความเป็นอยู่หรือวิถีตาลโดนด บ้านใบตาล ครั้วรำแดง วัดป่าขวาง หัตถกรรมพื้นถิ่น ฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งผลิตปอเทือง

จากการลงพื้นที่ การประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วม สามารถสังเคราะห์ สรุปประเด็นการท่องเที่ยวของชุมชนรำแดงได้เป็นดังนี้ ชาวบ้านในพื้นที่ ต.รำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา ร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิต “โหนด นา ไร่ คน” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ และวิธีการดำเนินชีวิตดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ชุมชนท่องเที่ยวรำแดงมีความภูมิใจที่ต้องการนำเสนอวิถีชีวิตของผู้รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในเรื่องการสร้างบ้านเรือนเป็นอยู่อาศัย โดยคนในพื้นที่รำแดงสร้างบ้านจาก บ้านใบตาล เป็นหนึ่งในฐานการเรียนรู้วิถี บ้านใบตาลมีความโดดเด่นมาก และกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ ปัจจุบันบ้านใบตาลมีอายุกว่า 100 ปี

ซึ่งเป็นบ้านต้นแบบของชาว ต.รำแดง ที่ยังใช้อาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน และ การท่องเที่ยวต้องการให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น โหนด นา ไร่ คน บ้านใบตาลเคยได้รับรางวัลอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่นของสมเด็จพระเทพฯ เมื่อปี 2558 บ้านใบตาลมีอายุกว่า 100 ปี ซึ่งเป็นบ้านต้นแบบของชาวตำบลรำแดง และโดยเฉพาะผาบ้านที่ทำจากใบตาล ซึ่งมีการพัฒนาต่อยอดมาเป็นผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลระดับนานาชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นยอดเยี่ยมจาก 3 ประเทศ คือ สวิตเซอร์แลนด์ โปแลนด์ และเกาหลีใต้

โดยเกือบทุกส่วนของบ้านใบตาลล้วนมาจากต้นตาลโตนด ซึ่งมีอยู่จำนวนมากในพื้นที่ โดยเฉพาะผาบ้านที่ทำจากใบตาลทั้งหมด รวมทั้งผาห้องน้ำ ซึ่งใช้ทางตาลมาบดผสมกับปูนขาวเป็นแท่งแทนคอนกรีต และองค์ประกอบของบ้านในส่วนอื่นๆ ที่ยังคงรูปแบบเดิม เช่น หลังคาเป็นกระเบื้องดินเผา และห้องครัวยังใช้เตาถ่าน ปัจจุบัน บ้านใบตาลหลังนี้ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ 6 ต.รำแดง โดยมี น.ส.อุบล บุญรัตน์ อายุ 40 ปี อาศัยอยู่กับครอบครัว ซึ่งเป็นรุ่นที่ 3 และมีทั้งนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ไปดูบ้าน และวิถีชีวิตดั้งเดิมไม่ขาดสาย

นายอุดม ทักขระ นายก อบต.รำแดง กล่าวว่า ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่ของ ต.รำแดง ต่างหันกลับมาฟื้นฟูวิถีชีวิต และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะวิถีชีวิต “โหนด นา ไร่ คน” ซึ่งเป็นการพึ่งพาอาศัยระหว่าง ต้นตาลโตนด ผืนนา ต้นไร่ ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และผู้คนใน ต.รำแดง ที่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยบ้านใบตาล ถูกจัดให้เป็นหนึ่งในฐานการเรียนรู้วิถี “โหนด นา ไร่ คน” จากทั้งหมด 7 ฐาน

สำหรับฐานการเรียนรู้วิถีชีวิต “โหนด นา ไร่คน” ทั้ง 7 ฐาน ประกอบด้วย ฐานการบริหารงานของ อบต.รำแดง วิถีความเป็นอยู่หรือวิถีตาลโตนด บ้านใบตาล ครัวรำแดง วัดป่าขวาง หัตถกรรมพื้นถิ่น และฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งผลิตปอเทือง ชุมชนรำแดงยังมีสิ่งดึงดูดอีกมากมาย ล้วนทรงคุณค่าแก่การเรียนรู้มาใช้กับชีวิต

สรุปการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนรำแดง สามารถสรุปได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1.ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพดี กิจกรรมการจัดการท่องเที่ยว ดำเนินงานโดยองค์การบริหารส่วนตำบลรำแดงร่วมกับคนชุมชน ทำให้ชุมชนที่อยู่ในแต่ละฐานการเรียนรู้ซึ่งได้รับการรับรองจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง แต่อย่างไรก็ตามพบว่าชาวบ้านทั้ง 7 ฐานการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชนรำแดง ยังไม่มีโครงสร้างการทำงานด้านการท่องเที่ยว ไม่ได้แบ่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน้าที่ชัดเจน โดยแต่ละฐานส่วนใหญ่จะเป็นบ้านของคนในชุมชน และบางจุดทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้พัฒนาขึ้นมาเช่นศูนย์เรียนรู้เรื่องบัว มีกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นคนในชุมชน แม้ว่าองค์การที่เป็นชาวบ้านดูแลเรื่องการท่องเที่ยวยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม แต่แผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประเด็นเหล่านี้ครอบคลุมทั้งหมด ชุมชนไม่ได้จัดทำทะเบียนประวัติข้อมูลสมาชิกที่เป็นปัจจุบัน ชุมชนไม่มีข้อตกลงร่วมกันในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของการพัฒนาชุมชนเข้ากองทุนส่วนกลางเพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยมีการนำกองทุนดังกล่าวไปใช้ใน กิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว ชุมชนร่วมกันกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการใช้ทรัพยากรด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะท้องถิ่น เป็นต้น โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ และ ดูแลรักษาทรัพยากรเหล่านั้นให้ไม่ถูกทำลายหรือลดคุณค่าลงจากกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชน ชุมชนไม่มีข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนมีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรน้อย และยังไม่มีความพร้อมในการบริหารจัดการการ

ท่องเที่ยวในชุมชนมากนัก ชุมชนได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนในการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวในชุมชน มีการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมและการเป็นสมาชิกท่องเที่ยวชุมชน โดยชุมชนมีการทำงานร่วมกับภาคีต่างๆ จากภาครัฐและภาคเอกชนที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนให้ยั่งยืน ชุมชนมีการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนค่อนข้างน้อย ไม่มีปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม ทางองค์การบริหารส่วนตำบลรางแดงได้กำหนดและพัฒนาเป็นแผนที่ท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบ ข้อมูลต่างๆ ชุมชนมีจุดอ่อนในเรื่องระบบการบริหารจัดการเงิน การบัญชี ชุมชนมีการให้ความสำคัญกับเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อย

2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี

ชุมชนมีการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลรางแดงไม่หักค่าใช้จ่ายจากฐานการเรียนรู้ที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว การท่องเที่ยวของชุมชนยังไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาส แต่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้น้อยเนื่องจากนักท่องเที่ยวยังมีน้อยอยู่ และยังไม่มีการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว ไม่มีการจัดสรรพื้นที่จัดจำหน่ายสินค้าให้กับคนในชุมชน ชุมชนได้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของคนทุกกลุ่ม เช่น เด็ก สตรี คนชรา และคนพิการ ให้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวแต่ปัจจุบันยังได้รับประโยชน์น้อยมากเนื่องจากนักท่องเที่ยวยังมีน้อยอยู่

3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

ชุมชนมีการจัดการข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และได้ เผยแพร่มรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยการนำมรดกทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์คน นา ไร่ เล มาเป็นบูรณาในการท่องเที่ยวของชุมชนรางแดง กล่าวได้เรื่องนี้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลรางแดงได้ร่วมมือกับชาวบ้านในแต่ฐานการเรียนรู้ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาดูงาน มรดกทางวัฒนธรรมได้ระดับหนึ่ง

4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ในการจัดการพื้นที่การท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีการร่วมวางแผน และ จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวตามแผนผังการใช้พื้นที่ เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อด้านลบกับการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ชุมชนพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชุมชนให้มีความร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงามตามความเหมาะสม

ชุมชนจัดการข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และยังได้เผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่ชุมชนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว

5. ด้านบริการและความปลอดภัย

ชุมชนยังไม่มีมาตรการวัดระดับความพึงพอใจในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อไม่ได้นำข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์วางแผนการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ชุมชนยังขาดนักสื่อความหมายที่ได้รับการพัฒนาและสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนได้อย่างถูกต้องชัดเจน ชุมชนมีเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย

ชุมชนยังไม่มีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถเข้าถึงจุดท่องเที่ยวต่างๆได้ ชุมชนขาดห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนไม่มีจุดบริการด้านอาหาร ไม่มีการจัดสรรจุดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกของชุมชน แต่มีป้ายสื่อความหมายต่างๆ ที่ชัดเจนติดตั้งในจุดที่เหมาะสม ชุมชนมีเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน ชุมชนยังไม่มีแผนรองรับกรณีฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพ ขั้นตอน อุปกรณ์ และ มาตรการรองรับกรณีฉุกเฉิน การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพชุมชนมีวิธี ช่องทาง และ อุปกรณ์การประสานงานด้านการบริการเพื่อใช้ประสานงานภายในชุมชนและติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ “สวนไผ่ขวัญใจ” แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เยี่ยมชม “ตลาดสวนไผ่สร้างสุข” ศึกษารูปแบบการคิดสร้างสรรค์ นำสินค้าทางการเกษตร อาหารพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชน มาบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

ชมสวนไผ่ขวัญใจ

ความเป็นของสวนไผ่ขวัญใจ เจ้าของชื่อ นางขวัญใจ กลับสุกใส สวนไผ่ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 101 หมู่ที่ 8 ตำบลโตนดด้วน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้เริ่มสร้างสวนไผ่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ในช่วงแรกเพื่อตัดหน่อขายและขยายพันธุ์จำหน่าย เจ้าของสวนได้รวบรวมพันธุ์ไผ่จากแหล่งต่าง ๆ มาปลูกไว้ในสวนบนเนื้อที่ 15 ไร่ จำนวน 22 ชนิดพันธุ์ ปัจจุบันรวมแล้วในสวนไผ่ขวัญใจมีไผ่จำนวนมากกว่า 1,500 กอ โดยการปลูกแบบพืชเชิงเดี่ยว เหตุผลที่ทางคณะผู้วิจัยนำคณะศึกษาดูงานมาดูงานที่สวนไผ่ขวัญใจเนื่องจากพื้นที่เบตง เป็นอำเภอที่ไผ่เป็นจำนวน การคิดสร้างในปลูกเชิงพาณิชย์ และการพัฒนาสวนไผ่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวยังได้ดำเนินการ

ต่อมาได้นำคณะไปชมสวนไผ่ขวัญใจ เป็นพื้นที่สวนไผ่ ที่ปลูกขึ้นเองในช่วงแรกซื้อพันธุ์มาจากการเดินทางศึกษาดูงานที่ภาคกลางหลากหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็น การตัดไม้ไผ่ขายทำเป็นแก้วน้ำ การทำเครื่องจักสาน เป็นต้น และจัดเป็นฟักกลางสวนไผ่ โซนด้านข้าง ซึ่งต้องเดินข้ามสะพานข้ามบ่อปลาไปอีกด้าน มีบ่อปลาหรือคลองขนาดย่อม มีแพลอยอยู่ให้เราได้นั่งพักผ่อนตากแดดในกระบอกไม้ไผ่ ต่อมาทางเจ้าของสวนพัฒนาขึ้นเป็นตลาดป่าไผ่สร้างสุข เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเน้นกิจกรรม พื้นบ้านที่สะท้อนอัตลักษณ์และวิถีชีวิต ของคนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีการนำของกิน อาหารพื้นบ้าน อาหารแปลกๆ มาจำหน่าย ให้ได้แวะชิมได้ตลอดทาง พร้อมที่นั่งกิน นั่งพักได้ร่มเงาไผ่ได้อย่างสบายอารมณ์ ตลอดเส้นทางนี้ถือได้ว่าเป็นเส้นทางแห่งการกินมีร้านขายอาหารมากมาย เช่นภายใต้อาคารนี้มีอาหารท้องถิ่นของพัทลุงหลายเมนู เช่น แกงน้ำเคยทอด หวาย ปลาต้มส้ม ขาปลาแดดเดียวหลายชนิด อื่นๆ อีกมากมาย สำหรับตลาดสวนไผ่ขวัญใจ ความตั้งใจให้เป็นตลาดสีเขียว ลดการสร้างขยะ ไม่มีหลอดดูด ไม่มีถังขยะ แต่สามารถฝากทิ้งขยะได้กับร้านค้าทุกร้าน ร้านค้าทั้งหมดที่สวนไผ่ขวัญใจ มีทั้งหมดประมาณ 90 ร้าน สินค้า 138 รายการ ร้านค้าที่จะเข้ามาขายสินค้าได้ก็ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการของตลาดมาแล้วทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของตลาด

การฝึกอบรมพัฒนาโดยวิทยากร นายทรงชัย มุ่งประสิทธิชัย (นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวสงขลา)

เรื่องเจ้าบ้านที่ดีเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว

เจ้าบ้านหมายถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของบ้านเรือน ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เจ้าบ้าน หมายถึงรวมถึงประชาชน พ่อค้า แม่ค้า นักเรียน และผู้ประกอบการอาชีพใดๆ ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี จึงหมายถึงกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีความเป็นมิตร มีความเชื่อมั่น รอบรู้เรื่องราวในท้องถิ่น ให้

การตอบรับ คุณลูกค้าเยือนหรือนักท่องเที่ยวให้มีความสุข และรู้สึกปลอดภัยเพราะเมื่อผู้มาเยือนได้รับความมี
อภัยไมตรี และเจ้าบ้านให้การตอบรับอย่างอบอุ่น ย่อมทำให้ผู้มาเยือนเกิดความประทับใจ

ปัจจัยสำคัญของการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

ปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าเดิมของเราไม่กลับมาเป็นลูกค้าอีกมีด้วยกันหลายปัจจัย แต่ฐานะเจ้าบ้านแล้ว
ปัจจัยที่เราสามารถควบคุมได้ คือ การเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและให้บริการแก่ลูกค้า
ด้วยความเต็มใจ

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานบริการประสบผลสำเร็จ ก็คือ คน หรือบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้
ให้บริการแก่ลูกค้า เขาจะต้องรักในการบริการและมีคุณสมบัติอื่นๆประกอบ จึงจะช่วยให้การบริการนั้นสร้าง
ความพอใจให้กลับลูกค้าได้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้ที่เป็นเจ้าบ้านในการให้บริการขึ้นอยู่กับปัจจัย
ต่างๆคือ

1.บุคลิกภาพ ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง น้ำเสียง การพูดจาความยิ้มแย้มแจ่มใสความเห็นอก
เห็นใจผู้อื่น ความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความรอบรู้ บริษัทใดมี
พนักงานที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี และมีบุคลิกภาพดีเยี่ยมได้เปรียบคู่แข่งทั้งหลาย

2.ความรู้ ผู้ที่เป็นเจ้าบ้านต้องมีความรู้ต่างๆเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งต่างๆในขอบเขตความรับผิดชอบ
ของตนเอง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์/สินค้า/บริการ ที่เสนอให้กับลูกค้า ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการ
ขายความรู้เกี่ยวกับตลาดและคู่แข่ง ความรู้รายละเอียดและขั้นตอนงาน ฯลฯ

3.ทักษะ ความชำนาญหรือประสบการณ์จะช่วยให้การเป็นเจ้าบ้านมีความเชื่อมั่นสูงขึ้น โดยทักษะจะ
เกิดขึ้นได้จากการฝึกฝน

4.ทัศนคติ เจ้าบ้านที่ดีต้องมีทัศนคติที่ดีในการเป็นเจ้าของบ้าน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสุขใน
การทำงาน มองโลกในแง่ดีตระหนักถึงความสำคัญของการบริการ คือ มีความเป็นเจ้าบ้านที่มีจิตใจของการ
บริการ

ปัจจัยทั้ง 4 ประการข้างต้นช่วยให้ผู้เป็นเจ้าบ้านประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ คือ ถ้ามี
คุณสมบัติครบถ้วนย่อมส่งผลให้เป็นเจ้าบ้านที่สร้างความรู้สึกที่ดีแก่ลูกค้า ผลงานเป็นที่น่าพอใจ ตนเองก็จะ
ได้รับความภาคภูมิใจเกิดความสุขและความพอใจ

นอกเหนือจากสิ่งที่กล่าวข้างต้นแล้ว ลูกค้ายังคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือและการบริการที่ดี
ดังนั้นเจ้าบ้านที่ดีจึงมีหน้าที่

1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า ผลิตภัณฑ์ สถานที่ และอื่นๆ
2. ช่วยเหลือลูกค้า เมื่อเขาต้องการบริการ
3. แก้ไขข้อขัดข้องและความไม่พึงพอใจของลูกค้า
4. ช่วยแนะนำและแก้ปัญหาต่างๆให้กับลูกค้า
5. ช่วยบอกทิศทางในสถานที่ของเรา

เจ้าบ้านที่ดีต้องมีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ปรับปรุงบุคลิกภาพ เตรียมการต้อนรับ เตรียมการ
เสนอบริการต่างๆรู้จักวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้าเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม รู้วิธีจัดซื้อโต้แย้งหรือรับฟังคำ
บ่นของลูกค้า ตลอดจนให้บริการต่างๆเพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าที่มาเยือน

คุณสมบัติที่ดีของผู้ให้บริการ

- 1.รักษานบริการและความต้องการที่จะก้าวหน้าในงานบริการที่ทำ

2. มีบุคลิกภาพที่ดี และมีสุขภาพที่ดี คือสุขภาพแข็งแรง ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสสดชื่น มีบุคลิกภาพที่ดี และน่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ น่าเข้าใกล้ ทำงานรวดเร็วคล่องแคล่ว การแต่งกายเป็นระเบียบสวยงาม สะอาด เหมาะสมกับลักษณะงาน

3. มีจิตใจชอบให้บริการ ชอบส่งเสริมช่วยเหลือผู้อื่น สนใจผู้อื่น ห่วงใยผู้อื่น สุภาพ เป็นมิตร และให้เกียรติผู้อื่น

4. มีความเต็มใจที่ปฏิบัติงานตามที่ลูกค้าร้องขอ อดกลั้นต่อการไม่มีมารยาท การเข้าซื้อ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเอาแต่ใจตนเอง หรือการเปลี่ยนแปลงไปมาของลูกค้า เช่น ขอลดคิว ชอบของแถม ชอบขอ รดราคา ผิดนัด เลื่อนงาน เลื่อนแล้วไม่ซื้อ หรือซื้อแล้วเปลี่ยนใจ และในกรณีที่ไม่วางใจ ไม่ขัดต่อระเบียบ และไม่ขัดต่อลูกค้ารายอื่นเราต้องเชื่อว่าความต้องการของลูกค้านั้นถูกเสมอ

5. รู้ข้อมูลในงานและข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ รู้กว้างและรู้ลึก มีความสามารถที่จะให้ข้อมูลลูกค้า หรือให้คำแนะนำลูกค้าได้

6. มีนิสัยขยันทำงาน มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบมีการตรวจสอบงาน มีสมาธิขณะทำงาน มีความประณีตในงาน

7. มีความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบ รู้จักสังเกตความต้องการของลูกค้า มีความจำที่รู้จักแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า พุดเป็น ฟังเป็น เข้าใจเรื่องราวสามารถยืดหยุ่นการปฏิบัติงานตามความต้องการของลูกค้าได้ หากบริษัทหรือลูกค้าอื่น ๆ ไม่เสียหาย

8. ซื่อสัตย์สุจริตในเรื่องเงินทองเวลานัดหมาย และคำพูดที่ให้กับลูกค้า คือ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่โกหกหรือหลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รักษาความลับได้ ไม่นินทาผู้อื่น ไม่นินทาสินค้า

9. ทำงานเป็นทีม มีการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการ ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้ร่วมงาน

10. อากัปกิริยาจากอ่อนน้อม ต่อลูกค้าทุกคนและทุกเวลา

11. ขยันและตั้งใจทำงานให้ดีที่สุดตามความต้องการของลูกค้าทุกครั้งตรวจสอบจำนวนและคุณภาพงานก่อนส่งมอบ ระมัดระวังและถนอมการใช้เอกสารของลูกค้า และส่งมอบคืนเอกสารหรือสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้ให้กับลูกค้าอย่างให้เกียรติและระมัดระวัง

12. รักษาความลับของลูกค้า

วิธีปฏิบัติในการให้การให้บริการที่เป็นเลิศ

1. จัดเตรียมสถานที่ จัดเตรียมสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม สะดวกสบายและปลอดภัย จัดวางเอกสาร จัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ในที่ที่หยิบใช้ง่าย ไม่กีดขวาง หรือสร้างอุบัติเหตุ มีจำนวนเพียงพอ และจัดวางเป็นระเบียบมีที่ประจำก่อนที่ลูกค้าจะเข้ามาติดต่อหรือในช่วงเวลาที่เหมาะสม

2. จัดเตรียมตนเอง เตรียมตนเองให้พร้อมทั้งในเรื่องสุขภาพ เครื่องแต่งกาย บุคลิกภาพ ความสะอาด อารมณ์ดี และว่างจากงานไม่สำคัญ

3. เริ่มงานตรงเวลา เริ่มการปฏิบัติงานให้ตรงเวลา หรือเมื่อลูกค้าสำคัญมารออยู่แล้วก็สามารถเริ่มงานก่อนเวลาได้ พักการทำงานหรือเลิกงานตรงเวลาแต่ถ้าเป็นลูกค้าสำคัญหรือทำงานสำคัญของลูกค้าอยู่ อาจพักงานหรือเลิกงานหลังจากที่งานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

4. แสดงอาการกิริยาที่ดีเมื่อพบลูกค้าหรือผู้ติดต่อ อาจสบตา ยิ้มให้ ไหว้ คำนวณ หรือทักทาย ฟังอย่างสนใจและอย่างเข้าใจความต้องการของลูกค้าหรือสอบถามว่าจะให้ช่วยบริการใดๆ ให้ หรือถามย้ำว่าต้องการอย่างที่เคยได้รับแบบเดิมไม่ ทั้งนี้ควรสร้างบรรยากาศด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ควรสร้างบรรยากาศที่เชยเมย

ตำหนิ ดูหมิ่น หรือโกรธเคือง เมื่อเข้าใจแล้วอาจพูดทวนย้ำสิ่งที่ลูกค้าต้องการกับลูกค้าอีกครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง

5. หากลูกค้าไม่แน่ใจว่าจะขอรับบริการอะไร ในปริมาณและคุณภาพมากน้อยเท่าใด ควรให้ข้อมูลลูกค้าอย่างเหมาะสม อาจช่วยจำแนกข้อดีของสินค้าแต่ละชนิดเพื่อให้ลูกค้าเข้าใจง่ายและตัดสินใจง่าย ทั้งนี้ต้องไม่เป็นฝ่ายตัดสินใจแทนลูกค้า ถ้าลูกค้าไม่ร้องขอ

6. ให้ความสะดวกต่อลูกค้า เช่น ช่วยกรอกแบบฟอร์ม ให้ยืมอุปกรณ์เครื่องเขียน อำนวยความสะดวกสบายแก่ลูกค้าขณะลูกค้าพักรอ เช่น จัดหาน้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ อธิบายทางไปห้องน้ำหรือโรงอาหาร เปิดเพลงให้ฟัง ฯลฯ

7. รับผิดชอบต่อสิ่งที่ลูกค้าต้องการอย่างมีคุณภาพ จำนวนครบถ้วนเสร็จรวดเร็ว และประหยัดวัสดุสูญเสีย ระหว่างปฏิบัติงานไม่ควรชวนลูกค้าคุยแต่ควรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าลูกค้าชวนคุยก่อนก็ควรจะหันมาคุยกับลูกค้าบ้างแล้วขอตัวทำงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

8. ระหว่างปฏิบัติงาน หากลูกค้าต้องการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ขอรับบริการใหม่ และหากการเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่ในเหตุผลดังนี้ คือ (1) อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ (2) ไม่ผิดกฎหมาย และ (3) ไม่มีผลกระทบต่อลูกค้าอื่น ก็ยินดีรับการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ ไม่ทำหน้าตาเหนียวอ่อนหรือเปื้อนหน้าให้ลูกค้าเห็นแต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงตามที่ลูกค้าต้องการไม่อยู่ในเหตุผลสามประการข้างต้นก็ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ลูกค้าทราบด้วยเจตนาดี และยินดีปรับปรุงสิ่งที่ลูกค้าขอรับบริการให้ใกล้เคียงกับความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด

คุณจำปา มังกะจู แกนนำชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก จังหวัดสตูล

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนเริ่มขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ เริ่มต้นมา 15 ปีที่ผ่านมา โดยมีหลักการที่ว่าชุมชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และเป็นผู้วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยถูกคาดหวังว่าจะเป็นวิธีการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีศักยภาพโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชน แนวคิดนี้จะนำไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยคำนึงถึงความยั่งยืนในประเด็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนฐานคิดว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการท่องเที่ยวนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งด้านธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่น และเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนและมองการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรมเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและการเมือง

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นฐานการพัฒนาที่แท้จริงนั้นต้องมาจากชุมชนและประชากรในชุมชนใช้ฐานทรัพยากรหรือต้นทุนของชุมชนที่มีอยู่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ซึ่งฐานทรัพยากรหรือต้นทุนของชุมชนดังกล่าวนี้ ได้แก่ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ทุนทางภูมิปัญญา ทุนทางเศรษฐกิจ และเห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน

นั้นควรพัฒนาไปสู่การมีคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดังนั้นควรมีกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

การพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพต้องทำให้วิถีชีวิตมีความเป็นอยู่อย่างอิสระและมีศักดิ์ศรี ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงการจัดสรรประโยชน์จากทรัพยากรให้เป็นธรรมด้วยการกระจายไปสู่พื้นที่ที่มีความขาดแคลนอย่างทั่วถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิต ภาควิชาใจในตนเอง แบ่งบทบาทการทำงาน เกิดองค์กรชุมชน เศรษฐกิจสังคมชุมชนการเมืองสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม เศรษฐกิจวัฒนธรรมที่แตกต่าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เติบโตจากรากฐาน เกิดกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน สร้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ชาวบ้านมีส่วนร่วม สามารถรองรับภายนอก พิจารณาขีดความสามารถในการรองรับ มีการจัดการของเสีย และสร้างสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนึงถึงความพร้อมของชุมชนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการกระจายรายได้ และการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวสิ่งสำคัญที่ชุมชนต้องคิดเมื่อต้องการจัดการการท่องเที่ยว คือ สร้างชุมชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเองมีทรัพยากรที่ผลิตได้เองและมีองค์การที่เข้มแข็งภายใต้แนวคิดจากระดับล่างขึ้นสู่บน ไม่ใช่เกิดจากการสั่งการจากหน่วยงานรัฐ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานรัฐมีหน้าที่สนับสนุนและให้คำแนะนำโดยเฉพาะด้านการตลาดทั้งนี้ชุมชนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับศักยภาพของทรัพยากร กิจกรรมการท่องเที่ยวการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและการป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งชุมชนต้องวางแผนการพัฒนาให้เหมาะสมจัดรูปองค์กรและการบริหารที่ดีฝึกอบรมบุคลากรให้พร้อมสร้างความเข้าใจกันอย่างสม่ำเสมอมีการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการ และหาจุดเด่นในท้องถิ่นนำเสนอให้แก่ นักท่องเที่ยว

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ไม่ช่วงชิงการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน หากแต่มุ่งตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นให้มากที่สุดด้วยการใช้เทคโนโลยีในชุมชนเท่าที่จำเป็นที่สำคัญยังต้องมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันกับคนในชุมชน ได้เสนอคุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนดังกล่าวว่าจะต้องประกอบไปด้วย 5 ประการได้แก่ 1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังครอบครัวของสมาชิกในชุมชนในฐานะการเปิดให้เป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวในชุมชนนั้นๆ โดยไม่ต้องผ่านนายหน้าใด ๆ อันจัดเป็นการสร้างรายได้ทางตรงแก่คนในชุมชน 2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริงไม่จะเป็นการสร้างสาธารณูปโภคและการยกระดับความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน “เพื่อสมาชิกในชุมชน” แต่ไม่ใช่ “เพื่อนักท่องเที่ยว” 3) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความตึงเครียดด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนอันเนื่องมาจากความพยายามพัฒนาความทันสมัยแบบตะวันตกเข้ามาสู่ชุมชน 4) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกในการเคารพและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมสังคมตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว 5) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีงามระหว่างประเทศทั้งในระดับนานาชาติ ที่ล้วนอยู่ภายใต้ขนานวัฒนธรรมโดยนัยนี้การท่องเที่ยวชุมชนต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สอนให้นักท่องเที่ยวเคารพในความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมและไม่มองว่าใคร “เจริญกว่า” และใคร “ด้อยกว่า” ปัญหาที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การจัดการด้านการตลาดชุมชนบางแห่งแม้จะมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวแต่มักนักท่องเที่ยวไปเยือนน้อยเพราะทำการตลาดไม่ดี

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ซึ่งผู้ที่จะนำแนวความคิดนี้ไปปฏิบัติควรต้องทำความเข้าใจถึงเบื้องหลังความคิดหลักการความหมายและองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นไม่ได้เป็นเพียงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อถูกผลิตขึ้นแล้วจะหมุนไปตามกลไกการตลาดและอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยว หากแต่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ โดยการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

จากนั้นได้เสนอหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเป็นการช่วยให้เห็นจุดยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนคือชุมชนเป็นเจ้าของ ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง ส่งเสริมความภาคภูมิใจของตนเอง ยกย่องคุณภาพชีวิต มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมของท้องถิ่น มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมีการบูรณาการภายใต้การประสานประโยชน์ของการพัฒนาต่าง ๆ เข้าด้วยกันครอบคลุมทั้งมิติด้านสิ่งแวดล้อมมิติด้านเศรษฐกิจและมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นการผสมผสานการพัฒนาต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมสำหรับมิติด้านสิ่งแวดล้อมมุ่งกระตุ้นชาวบ้านในชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการคุ้มครองด้านสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดการเรียนรู้และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติรู้ปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเพื่อจำกัดการพัฒนาและดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวโดยพยายามหลีกเลี่ยงให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุดมิติด้านเศรษฐกิจมุ่งให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวโดยนำฐานทรัพยากรซึ่งเป็นสินทรัพย์ร่วมหรือสมบัติสาธารณะมาเป็นต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยวมีการกระจายรายได้อย่างเสมอภาคและยุติธรรมและที่สำคัญชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนเห็นพ้องต้องกันที่จะนำฐานทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั้งธรรมชาติศิลปวัฒนธรรมประเพณีและสถานที่ทางประวัติศาสตร์มาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยมีการประชุมปรึกษาหารือระดมความคิดสร้างฉันทานุมัติกันว่าการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่อย่างแท้จริงและชาวบ้านเข้าใจตรงกันว่าการท่องเที่ยวเป็นเพียงช่องทางหนึ่งในการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนมิใช่มุ่งให้เป็นรายได้หลักของชุมชนแต่อย่างใดส่วนมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมมุ่งใช้กิจกรรมต่าง ๆ รองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรมเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งอาจมีการจัดการในรูปของการตั้งกลุ่มให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเอกสารเผยแพร่ด้านภูมิปัญญาทั้งนี้ควรยึดความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ รวมทั้งคำนึงถึงความสามารถในการรองรับทางธรรมชาติและความสามารถในการรองรับทางสังคมวัฒนธรรมอันเป็นทางเลือกใหม่ของการจัดการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงมีการผสมผสานการพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจเข้ากับการพัฒนาด้านสังคมและการคุ้มครองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับ การจัดการโดยชุมชน มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาในหลายเรื่อง เช่น การพัฒนาชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการวางแผนและการพัฒนาชุมชนบทและชุมชนเมือง และรวมถึงเรื่องการท่องเที่ยว โดยที่เรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดความยั่งยืน

การท่องเที่ยวของชุมชน โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นจากศึกษาศักยภาพทั่วไปทางด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นอันเป็นสมบัติเฉพาะถิ่นของชุมชน หากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อวางแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและเพื่อหารูปแบบ การบริหารจัดการและกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวหรือเส้นทางที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาการตลาดและภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายทางการ

ท่องเที่ยว เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวและศึกษามุมมองจากนักท่องเที่ยว ประเด็นที่สำคัญของการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือการ “ทำอย่างไร” เพื่อเกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนหรือโดยชุมชนได้

การมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การเชื่อมโยงการพัฒนาอย่างบูรณาการ การบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ส่งผลก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศรวมทั้งการแข่งขันที่สูงขึ้น การเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น การท่องเที่ยวเป็นทางหนึ่งของการนำรายได้เข้าสู่ชุมชน เป็นการส่งผลถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน การส่งเสริมความภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน สำหรับแรงกระตุ้นเชิงลบแม้จะกล่าวถึงไม่มากแต่ส่วนใหญ่มาจาก การเริ่มเสื่อมโทรมของทรัพยากรในชุมชน การขาดมาตรฐานขององค์ประกอบของการท่องเที่ยว การขาดผู้นำ ลักษณะการทำงานที่ต่างคนต่างทำ และความขัดแย้งของกลุ่มคนในชุมชน หรือการกระจายอำนาจไม่ทั่วถึง เป็นต้น

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะเสนอแนะให้เป็นรูปแบบคณะกรรมการ ในงานวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ โดยชุมชนมีส่วนร่วม มีการเสนอสมาชิกในคณะกรรมการซึ่งควรมาจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งมีโครงสร้างคือประธาน รองประธาน เลขานุการ คณะกรรมการ และประธานกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มบ้านพัก กลุ่มท่องเที่ยว กลุ่มสินค้าบริการ กลุ่มอาหาร กลุ่มต้อนรับ กลุ่มอนุรักษ์ เป็นต้น รวมทั้งมีคณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งจะเป็นตัวแทนจากภายนอก หน้าที่หลักของคณะกรรมการควรกำหนดระเบียบวิธีการในการจัดการท่องเที่ยว กำหนดกิจกรรมหลัก และกิจกรรมเสริม ซึ่งสะท้อนความเป็นชุมชนรวมถึงภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชน

ต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อเจ็ดลูก ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 1 ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล เป็นพื้นที่ติดกับชายทะเลและลำคลอง สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเกาะเล็กๆในตำบลปากน้ำคนสมัยก่อนเรียกว่าตาลากาตูโหย๊ะ คนในชุมชนนับถือศาสนาอิสลาม มีประชากรประมาณ 1,000 คน จาก 200 ครัวเรือน ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง และในช่วงเว้นว่างจากการทำประมง จะมีช่วงฤดูการปลูกแตงโม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชนที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน ในการติดต่อ คมนาคมกับชุมชนภายนอก เมื่อประมาณ 15 ปีที่ผ่านมาใช้เส้นทางเรือเป็นพาหนะในการเดินทางผ่านทางลำคลอง ปายายเลน ขึ้นฝั่งปากบารา ต่อมาถนนตัดผ่านเพื่อไปยังบ้านบ่อเจ็ดลูก และเขตตำบลแหลมสน การเดินทางก็สะดวกขึ้น

ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อเจ็ดลูกได้กำหนดเป้าหมายการท่องเที่ยวชุมชนเป็นดังนี้ โดยต้องการให้มีธรรมนูญชุมชน การบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของชุมชน (วิสัยทัศน์ชุมชน) แบ่งเป็น

1. ทรัพยากรต้องอยู่คู่กับชุมชน
2. ไม่กระทบต่อวิถีชีวิต ธรรมเนียม ประเพณี
3. การเรียนรู้และการเผยแพร่วิถีชีวิต
4. การสร้างความสามัคคีชุมชนเพื่อสร้างการพัฒนาาร่วมกัน
5. สร้างรายได้จากอาชีพเสริมเรื่องการท่องเที่ยว

ด้านทัศนียภาพของพื้นที่บ่อเจ็ดลูก ล้อมรอบไปด้วยน้ำทะเลสีเขียว มีชายหาด ถ้ำต่าง ๆ หน้าผา แหล่งปะการัง แหล่งหอยตะเกาเป็นที่ขึ้นชื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในปีหนึ่ง ๆ จำนวนไม่น้อย มีโบราณสถานบ่อเจ็ดลูก มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานถือเป็นต้นกำเนิดของชุมชนแห่งนี้ เมื่อคนเริ่มรู้จักมากขึ้นมีนายทุนจากภายนอกมาเช่าที่ดินของประชาชนเพื่อทำรีสอร์ท บ้านบ่อเจ็ดลูกเริ่มถูกบอกเล่าจากปากต่อปาก ขยายสู่สังคมกว้าง ซึ่งรับนักท่องเที่ยวมากขึ้นจากหลายพื้นที่ไปเที่ยวยังบ่อเจ็ดลูก ทั้งที่เป็นคนไทย และ

ชาวต่างประเทศ อีกทั้งมีการเช่าเรือของประชาชนในพื้นที่ไปเที่ยวเกาะ ตกปลา จนเป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชนอีกอาชีพหนึ่ง จนถึงปัจจุบัน

บ้านบ่อเจ็ดลูกเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองจากเกาะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดสตูลนี้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยทางเรือก็ได้ ทางรถก็ได้ ไปมาง่าย รวดเร็ว สะดวก และบรรยากาศเหมือนอยู่บนเกาะ ซึ่งพบว่าในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เดือนพฤศจิกายน – เมษายน และเทศกาลต่าง ๆ เช่น ฮารีรายอ สงกรานต์ ปีใหม่ บรรดานักท่องเที่ยวจะมากันอย่างเยอะมาก จากกระแสการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน มีทั้งดีและไม่ดีเกิดขึ้นมากมาย ในส่วนที่ดีเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชาวประมงที่มีเรือสามารถพานักท่องเที่ยวไปดำน้ำ ตกปลา และแม่ค้า พ่อขาย มีรายได้ดีในช่วงเทศกาลต่าง ๆ แต่ในด้านลบยังมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่นำเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ไปกินบริเวณชายหาด ซึ่งเป็นปัญหาต่อชุมชนในด้านวัฒนธรรม เป็นการกระทำไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม และการแต่งกายที่ล่อแหลมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เล่นน้ำชายหาด หลายๆอย่างเป็นสิ่งที่น่าห่วงต่อบุตรหลานในชุมชนที่จะนำมาเป็นแบบอย่างได้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คนในชุมชนเองยังไม่สามารถบอกเล่าได้เหมือนกันว่าสถานที่ต่างๆที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีประวัติความเป็นมาอย่างไร โบราณสถานบ่อเจ็ดลูกซึ่งคนในชุมชนก็เล่าไม่ตรงกัน บางที่มีไกด์นำเที่ยวจากภายนอกชุมชนนำนักท่องเที่ยว แล้วให้ข้อมูลแบบผิดเพี้ยนไป

จากสภาพปัญหาปัจจุบันดังที่กล่าวมาจึงมีการคิดว่าชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก ต้องมาช่วยกันจัดการท่องเที่ยวที่ไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นมากมายในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นอยู่ของพี่น้องในชีวิตประจำวัน แต่ก่อนอื่นเราต้องรู้ว่าศักยภาพ ข้อมูลต่างๆของสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน มีความเป็นมาอย่างไร มีคุณค่าต่อคนในชุมชนแบบไหน การจัดระบบระเบียบทำอย่างไร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเพื่อจัดการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน เป็นทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพ และเป็นแนวทางในการสร้างเกราะป้องกันไม่ให้วัฒนธรรมภายนอกเข้ามาครอบคลุม ครอบครอง วิถีชีวิตของชุมชนอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์ 3 เรื่องดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน ทุนชุมชน ทรัพยากร เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวและจัดการท่องเที่ยว 2) พัฒนารูปแบบ และวิธีการการท่องเที่ยวบ้านบ่อเจ็ดลูกที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วม 3) เพื่อให้คนในชุมชนได้รู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และร่วมกันจัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยว โดยมีประชาชนในพื้นที่บ้านบ่อเจ็ดลูกทั้งหมด 5 คน คือ นายยูหนา หลงสมัน นายทวีศักดิ์ หวังสุข นายจำปา มังกะลู นายเติมศักดิ์ มรมาส นายชฎาพร แดหวัน ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นนักวิจัยท้องถิ่น ซึ่งก่อนเริ่มงานวิจัย เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกด้านวัฒนธรรมชุมชน เช่น การนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เหล้า-เบียร์) เข้ามากินในบริเวณที่ชายหาด การแต่งกายที่ล่อแหลมของนักท่องเที่ยวเดินทางชายหาด บางครั้งนักท่องเที่ยวที่มาได้ขโมยทรัพย์สินของประชาชนติดมือไปด้วย ด้านการจัดการทรัพยากร ได้นำพันธุ์ไม้ออกจากชุมชน ทอดสมอเรือบนแนวปะการัง แต่ที่สำคัญเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วคนในชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกไม่ได้รับอะไรเลยจากนักท่องเที่ยว แขนงในชุมชนได้มองเห็นสภาพปัญหาการท่องเที่ยวที่มีอยู่ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนในชุมชน จึงเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจให้กับแกนนำได้มีโอกาสพูดคุยเพื่อหาทางออกให้กับชุมชนบ่อเจ็ดลูก ได้นั่งคุยกันอยู่บ่อย ๆ ประกอบกับแกนนำได้มีโอกาสรวมตัวกันเป็นองค์กรประชาชนได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มทำงานเป็นทีมมาหลายปีกับเครือข่ายชมรมชาวประมงพื้นบ้าน จ.สตูล

ขั้นที่ 2 จัดตั้งคณะกรรมการ

เมื่อได้ข้อสรุปหรือแนวทางเบื้องต้นแล้วว่าพื้นที่อำเภอเบตงชุมชนต้องการจัดให้มีการท่องเที่ยว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นขั้นของการเริ่มลงมือปฏิบัติ คือ การตั้งคณะกรรมการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสนองต่อความต้องการให้เป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่ผู้นำควรเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน ทั้งในด้านความรู้ ความคิด การปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการมีจิตสาธารณะทำงานเพื่อชุมชนและพร้อมที่จะลงมือทำอย่างเต็มที่ ส่วนผู้ร่วมในคณะกรรมการควรเป็นผู้ที่มีแนวคิด และความสนใจในเรื่องเดียวกันเพื่อช่วยกันผลักดันการท่องเที่ยวของชุมชนให้ดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้คณะกรรมการควรประกอบไปด้วยผู้แทนจากส่วนต่างๆที่มีอยู่ให้ชุมชนเพื่อเป็นการสร้างและขยายเครือข่ายให้การทำกิจกรรมต่อไป

การมีที่ปรึกษาที่เล็งมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อคอยให้คำแนะนำ และคำปรึกษาในการดำเนินงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุมชนเพิ่งเริ่มต้นหรือเป็นมือใหม่ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปรึกษาหรือที่เล็งอาจเป็นบุคลากรจากภาครัฐ จากชุมชนอื่น รวมทั้งปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและเรื่องราวต่างๆของชุมชนเป็นอย่างดี

คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้น ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน เช่น

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ

ฝ่ายประสานงาน มีหน้าที่ ในการติดต่อประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นระบบ

กิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคือ การประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการทำงาน ดังนั้นคณะกรรมการสามารถใช้การประชุมเป็นเวทีในการร่วมคิดวางแผน ตัดสินใจ และบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน คณะทำงานอาจกำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อชี้แจงหรือรายงานผลการดำเนินงานรวมทั้งเสนอปัญหาอุปสรรคเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป

ขั้นที่ 3 สืบหาและศึกษาข้อมูลชุมชน และคัดเลือกจุดเด่น

การสืบหาและศึกษาข้อมูลชุมชน เป็นการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ว่ามีอะไรบ้าง และมีความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยวได้หรือไม่ เพียงไร ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่มีอยู่ในชุมชนอาจมีหลากหลายประเภท ซึ่งชุมชนสามารถเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวประเภทอื่นๆได้เช่น การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ และศึกษาเรื่องราวของชุมชนมาเป็นอย่างดีเพื่อร่วมในการสืบหาและศึกษาข้อมูล ชุมชนเกี่ยวกับความเป็นมาวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งทรัพยากรเสริมอื่นๆที่สามารถนำมาใช้เสริมศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้ ตลอดจนข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

ส่วนวิธีการในการสืบหาและศึกษาข้อมูลชุมชน ควรใช้หลายวิธีเพื่อประกอบการเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ถูกต้องและเชื่อถือได้ เช่น

การลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม

การศึกษาจากเอกสาร/หนังสือที่มีการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ

การสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้าน

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ควรจัดทำเป็นสรุปข้อมูลชุมชน ซึ่งนอกจากจะนำมาใช้ ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวแล้ว ยังสามารถรวบรวมเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญของชุมชนและนำมาส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ หรือ พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนได้

สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้หลังจากการสำรวจและศึกษาข้อมูลชุมชน คือ การทำแผนที่ชุมชน แผนที่ชุมชน คือ แผนที่ที่จัดทำขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนตั้งแต่อดีต รวมทั้งลักษณะทางกายภาพในปัจจุบัน เพื่อแสดงให้เห็นเส้นทางและที่ตั้งของชุมชนที่ต้องการนำเสนอ รวมทั้งรายละเอียดที่จำเป็นสำหรับใช้ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

ขั้นที่ 4 จัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เมื่อทำการสำรวจและศึกษาข้อมูลชุมชนแล้ว คณะทำงานควรร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์ความเป็นไปได้เพื่อเตรียมจัดทำแผนการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งในขั้นตอนนี้ควรมีการเปิดกว้างให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งร่วมในการกำหนดแผนและกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อร่วมกันหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการ ซึ่งจะทำได้แนวทางที่มาจากความต้องการของสมาชิกในชุมชนอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หาแนวทางแก้ไขและทบทวนความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมว่าจะทำอะไรทำอย่างไร เช่น

วัตถุประสงค์	ขอบเขต
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในพื้นที่เบตง ตามสภาพภูมิศาสตร์พบว่าเป็นพื้นที่สูงตั้งอยู่บนเนินเขา ทำให้มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวจะเน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	กิจกรรมที่นำพัฒนาเป็นการท่องเที่ยว จะนำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย เช่น ภูเขา ทะเลหมอก น้ำตก ความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์
แหล่งท่องเที่ยวทางเกษตร เนื่องจากพื้นที่เบตง ห่างไกลจากตัวจังหวัดยะลา ทำให้คนเบตงต้องพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การปลูกผักน้ำ การเลี้ยงปลาจิ้ง การทำสวนผลไม้ เช่น สวนส้ม สวนทุเรียน ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวจะเน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	กิจกรรมที่พัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เน้นนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ในการนำเอาทรัพยากรทางการเกษตรที่มีความหลากหลาย เช่น การปลูกผักน้ำ การเลี้ยงปลาจิ้ง การทำสวนผลไม้ เช่น สวนส้ม สวนทุเรียน นำมาบูรณาการในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้
เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน อัตลักษณ์และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดวิถีชีวิตชุมชน และพัฒนาสู่การเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน	การนำกิจกรรมที่สมาชิกในชุมชนทำอยู่ในชุมชนมาส่งเสริมเผยแพร่ และถ่ายทอดในลักษณะของการท่องเที่ยว เช่น การทำกาแปโบราณ การทำข้าวหลาม กระบอกลาย ประเพณีที่เกี่ยวข้องมุสลิม ประเพณีที่คนจีนในพื้นที่ เป็นต้น

จากนั้นจึงนำมาจัดทำแผนการท่องเที่ยวของชุมชนโดยกำหนดรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมว่าจะทำอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และโดยใคร ดังนี้

แผนงาน	คำอธิบาย
ทำอะไร	กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติ วิถีชีวิต ประเพณี ที่ชุมชนต้องการนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว เช่น. การเยี่ยมชมทะเลหมอก การเที่ยวน้ำตก ประเพณีของชนเผ่าอัสลี อาหารพื้นเมือง เป็นต้น
ทำอย่างไร	รูปแบบหรือวิธีการที่จะจัดกิจกรรม เช่น การให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำกาแฟด้วยตนเอง ทำอาหารพื้นเมืองทานเอง เป็นต้น
ที่ไหน	สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมซึ่งควรเป็นสถานที่ที่อยู่ภายในชุมชน ซึ่งสะดวกในการเดินทางปลอดภัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องสุขา ร้านอาหาร
เมื่อไร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม ซึ่งบางกิจกรรมสามารถจัดได้ตลอดทั้งปี แต่บางกิจกรรมจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของความเป็นจริง เช่น งานประเพณีต่างๆ
โดยใคร	ผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการเพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงาน

นอกจากนี้ในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวของชุมชนอาจต้องพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมกับแผนชุมชนที่มีอยู่ด้วย รวมทั้งควรมีแผนหรือแนวทางในการเชื่อมภาคีเครือข่ายกับภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายในการทำงานต่อไป

ขั้นที่ 5 กำหนดกิจกรรมและการให้บริการ

เมื่อจัดทำแผนการท่องเที่ยวของชุมชนเรียบร้อยแล้ว ในขั้นตอนนี้คณะทำงานควรกำหนดกิจกรรมและการให้บริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยอาจเชิญกลุ่มต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายภาคีชุมชน เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กลุ่มประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ชุมชน กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น

การกำหนดกิจกรรมและการบริการในการจัดการ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณี วิถีชีวิต ควรพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านภาษา ขณะเดียวกันก็ไม่ควรมองข้ามในเรื่องของความสะอาด ความสะดวก และความปลอดภัยในการทำกิจกรรมด้วย

ขั้นที่ 6 จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว

การจัดทำปฏิทินและโปรแกรมการท่องเที่ยว ควรระบุรายละเอียดที่ชัดเจนและทันสมัย หากมีเงื่อนไขหรือแนวทางปฏิบัติต่างๆสำหรับนักท่องเที่ยวควรระบุไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวเตรียมความพร้อมในการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ จะได้ทำการประชาสัมพันธ์ได้ชัดเจน นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดเพื่อนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ไม่ควรปรุงแต่งหรือเพิ่มเติมในสิ่งที่ขัดต่อความเป็นจริง เพราะจะเป็นการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมากกว่าการอนุรักษ์นอกจากนี้การกำหนดราคาในการให้บริการ ชุมชนควรพิจารณาตามความเหมาะสม ยุติธรรม และมีมาตรฐาน (Briedenhann, & Wickens, 2004)

คณะนักวิจัยและวิทยากรหลัก ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว 5 ตำบลของพื้นที่อำเภอ เพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยคณะที่เดินทางมาศึกษาดูงาน แต่ละตำบลได้ระดมความเห็นและร่วมกันพัฒนา ได้นำเอาผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1 เข้ามาพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้เป็นดังนี้



ภาพที่ 4.125 การประชุมระดมความคิดเห็น การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยว

โปรแกรมท่องเที่ยวระยะ

วันแรก

- 07.00 น. รับจากโรงแรมในเมืองเบตง
- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้า ณ หมู่บ้านยะรม กับชาใบหม่อน
- 09.00 น. สำนักสงฆ์จันทารัตน์ ได้แก่ การอาบน้ำมนต์ ไหว้พระพุทธรูปหลวงปู่ทวดหน้าตักกว้าง 9 นิ้ว สักการะเจ้าแม่กวนอิมไม้สักทอง
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ณ หมู่บ้านยะรม
- 13.00 น. อ่างเก็บน้ำบ้านวันทรรัตน์ ชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามบริเวณเขาหัวโล้น
- 17.30 น. เข้าที่พัก ณ อ่างเก็บน้ำบ้านวันทรรัตน์

วันที่สอง

- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ หมู่บ้านสวนใหญ่
- 09.00 น. ชมกระบวนการผลิตกาแฟโบราณเบตง
- 10.00 น. เล่นน้ำตกคลองกาเดาะ
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00 น. เที่ยวชมวิวกูเกิดกือแล บริเวณนี้สามารถมองเห็นเมืองเบตงได้อย่างชัดเจน
- 15.00 น. ชมกิจกรรมหมู่บ้านข้าวหลามซึ่งเป็นประเพณีของชาวมุสลิมในการต้อนรับวันรายอ
- 16.30 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรมท่องเที่ยวตำบลธารน้ำทิพย์ โปรแกรมท่องเที่ยว 2 แผ่นดิน 2 ประเทศ

วันแรก

- 07.00 น. รับจากโรงแรมในเมืองเบตง
- 09.00 น. ชมกลุ่มผลิตยางธารน้ำทิพย์เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านทางหลวงเพื่อส่งออกต่างประเทศ
- 11.00 น. ชมสวนเกษตรผสมผสานของชาวบ้านซาโห
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ณ ค่ายทหาร
- 13.00 น. ถ่ายรูปกำแพงสองแผ่นดิน
- 14.00 น. เดินตามรอยเท้าช้าง ประมาณ 3 กม.
- 17.00 น. ถึงหลักเขต 54A จุดใต้สุดแดนสยาม
- 18.30 น. ทำขนมบะจ่าง ทานข้าวกล้อง
- 20.00 น. นอนชมดาว 2 ประเทศ ด้วยเตียง

วันที่สอง

- 07.00 น. ออกเดินทางกลับตามแนวเขาสันกาลาคีรี ชมป่าสองข้าทาง
- 10.00 น. ขึ้นรถกลับเข้าตัวเมืองเบตงและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรมท่องเที่ยวตะเนาะแมเราะ

วันแรก

- 08.00 น. รับจากโรงแรม มุ่งหน้าเดินทางไปบ้านบ่อน้ำร้อนเบตงร่วมกิจกรรมสกรีนเสื้อเพื่อเป็นของที่ระลึก ต่อด้วยสักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด องค์ใหญ่ที่สุดในสามจังหวัดชายแดนใต้
- 10.00 น. เข้าเยี่ยมชมสวนทุเรียนหม่าฮันคิง และฟาร์มปลานิลในสายน้ำ การเลี้ยง ปลากรือเราะ (ปลาพวงชมพู)
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ณ อุโมงค์ปิยะมิตร 1
- 13.00 น. เข้าชมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอุโมงค์ปิยะมิตร 1
- 15.00 น. ชมการแปลงผักน้ำขึ้นบันได การเลี้ยงปลาจีนเชิงพาณิชย์
- 17.00 น. ถึงสวนดอกไม้เมืองหนาว และเข้าพักที่สวนดอกไม้เมืองหนาว

วันที่สอง

- 05.00 น. รับคณะออกจากสวนดอกไม้เมืองหนาว ชมทะเลหมอกปิยะมิตร เทียวชมสวนส้มโชกุน การเลี้ยงไก่เบตง แวะทานฉะก้วยเบตง กม.4
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรมท่องเที่ยวอำเภอเบตง

วันแรก

- 09.00 น. รับจากโรงแรมในเมืองเบตง เดินทางไปยังหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่าง
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 14.00 น. ถึงหลักเขต 54 A ใต้สุดแดนสยาม และชมต้นไผ่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์เมืองเบตง
- 15.30 น. ชมการทำแผ่นยางบนไหล่เขาที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นในภาคใต้
- 17.30 น. เข้าที่พักในเมืองเบตง

วันที่สอง

- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้า ณ เมืองเบตง
- 09.00 น. เที่ยวชมหมู่บ้านกม. 4 เป็นชุมชนโบราณแห่งแรกที่เบตง
- 11.00 น. เที่ยวชมหมู่บ้านไอเยซอ เป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลก พ.ศ. 2485 ที่บุกเข้าเมืองเบตงเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2485
- 12.30 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.30 น. เที่ยวชมโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย
- 15.00 น. เที่ยวชมวัดมาลาประชาสรรค์ที่มีอายุร่วม 100 ปี
- 16.30 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรมท่องเที่ยวอำเภอเบตง

โปรแกรม 1 วัน

- 08.00 น. รับจากโรงแรมในเมืองเบตง
- 09.00 น. เชลฟีกับป้ายใต้สุดแดนสยาม ณ ด้านพรมแดนเบตง หลังจากนั้นแวะชม
- ☐ ตูโบราณียที่ใหญ่ที่สุดในโลกและทำกิจกรรมส่งโปสการ์ด
 - ☐ ถ่ายรูปคู่หอนาฬิกาหมู่บ้านคูเมือง
 - ☐ ลอดอุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ เป็นอุโมงค์แห่งแรกของประเทศไทย
 - ☐ เยี่ยมชมอาคารจำลองเมืองเบตง
 - ☐ ถ่ายรูปประติมากรรมไก่เบตง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์เมืองเบตง
 - ☐ เยี่ยมชมสนามฟุตบอลกลางหุบเขา
 - ☐ เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองเบตง
 - ☐ มนัสการเจ้าแม่กวนอิม
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00 น. เยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่
- ☐ พระมหาเจดีย์รูปทรงศรีวิชัย
 - ☐ แวะขอพรองค์พระใหญ่
 - ☐ เยี่ยมชมโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ
 - ☐ เยี่ยมชมจิตรกรรมฝาผนัง มุลนิธิอำเภอเบตง
 - ☐

16.00 น.	สินค้าพื้นเมือง ณ ตลาดเมืองเบตง
17.00 น.	เข้าพักในเมืองเบตง

โปรแกรมท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10

วันแรก

09.00 น.	เดินป่าชมธรรมชาติ ต้นไม้พันธุ์หายาก ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ระหว่างทางจะได้ชมค่ายจำลอง (พคม.) แปลงสมุนไพร เป็นต้น
10.30 น.	เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน
12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง (ผักปลอดสารพิษ ปลาในชุมชน)
13.30 น.	ชมวิถีทัศน์ประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์มาลายา
14.30 น.	ซื้อของฝากในชุมชน เช่น สมุนไพร น้ำผึ้งป่า ไวน์ มังคุด
18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น
20.00 น.	เข้าพัก

วันที่สอง

04.30 น.	เดินทางเยี่ยมชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง
07.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ บริเวณทะเลหมอก
08.30 น.	เยี่ยมชมสะพานแตปูซู
09.00 น.	เที่ยวน้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร.9
10.30 น.	ล่องแก่งแม่น้ำปัตตานี
12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.30 น.	ชมกระบวนการทำกาแฟโบราณในชุมชนอัยเยอร์เวง
14.30 น.	เดินทางกลับ

ขั้นที่ 7 จัดการท่องเที่ยวนาร่อง

หลังจากที่ได้วางแผนเตรียมการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานมาแล้ว ก่อนที่จะเปิดตัวการท่องเที่ยวของชุมชนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมนั้น ควรมีการจัดการท่องเที่ยวนาร่อง เพื่อประเมินรูปแบบกิจกรรมของการท่องเที่ยวว่ามีข้อผิดพลาดบกพร่องในเรื่องใดบ้าง ที่สมควรจะแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้น โดยเชิญนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการนำเที่ยว หรือสื่อมวลชนมาเป็นนักท่องเที่ยวนาร่อง รวมทั้งผู้ประเมินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของคณะทำงานร่วมประเมินไปพร้อมกันเพื่อเป็นการตรวจสอบสองทาง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำผลมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้การเปิดตัวอย่างเป็นทางการมีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยหลังจากทดลองจัดการท่องเที่ยวนาร่องแล้วควรจัดให้มีเวทีพูดคุยกันระหว่างคณะทำงาน ผู้เกี่ยวข้องจากภาคีเครือข่าย และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทดลองท่องเที่ยว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ของพื้นที่เบตงใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ต้นแบบการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง

ตำบลอัยเยอร์เวงได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยว โดยต้องการเห็นอัยเยอร์เวง เป็น “อเมซอนแห่ง อาเซียน ใน ปี ค.ศ. 2020” โดยได้วิเคราะห์ปัจจัยภายในและนอก ของพื้นที่ตนเอง สร้างมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของอัยเยอร์เวง เป็นดังนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว การสร้างความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ต้นแบบการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง เน้นไปที่ระบบการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.อัยเยอร์เวงแบ่งควรแบ่งพื้นที่ ออกเป็น 6 โซน ได้แก่ โซนเอ A (ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ) โซนบี B (แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ) โซนซี C (แหล่งท่องเที่ยวแนวพิกมทาง) โซนดี D (แหล่งท่องเที่ยวผจญภัย) โซนอี E (แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์) โซนเอฟ F (แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาการเกษตร/โฮมสเตย์) ในการขับเคลื่อนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของพื้นที่

โดยแต่ละโซนจะดึงทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิต นำมาคิดสร้างสรรค์โดยการแบ่งเป็นพื้นที่เพื่อการพัฒนาและการจัดท่องเที่ยว โดยมีกลไกหลักอยู่องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวงและเครือข่ายในชุมชน



ภาพที่ 4.126 อัยเยอร์เวงโมเดล

การพัฒนาการท่องเที่ยว“อัยเยอร์เวงโมเดล” เกิดเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนดินแดนที่ยุคปัจจุบันยังไม่กลืนอายุแห่งความรุนแรง ในมิติการพัฒนาชุมชนโดยการนำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นเครื่องมือในกับขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน ชุมชนอัยเยอร์เวง ถือได้เป็นต้นแบบในพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จตามแนวการพัฒนาของตนเองและมี “นัยสำคัญ” ต่อทิศทางการท่องเที่ยว

เที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชายแดนใต้ทั้งระบบและส่งผลต่อเนื่องถึงปัจจัยอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และด้านความมั่นคง แปรผันตามกันไปได้อย่างลงตัว

ในทางการเมืองการปกครองนั้น ตำบลอัยเยอร์เวง แบ่งเป็น 11 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 818.72 ตารางกิโลเมตร ประชากรรวมทั้ง 11,400 คน มีชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย ทั้งทิศตะวันออกและทิศตะวันตก โดยทิศตะวันออกจดอำเภอสุลุแปร์ค (กรีก) รัฐเปร์ค ประเทศมาเลเซีย และทิศตะวันตก จดอำเภอบาลิงรัฐเคดาร์ ประเทศมาเลเซีย

ทั้งนี้ ระหว่างปี 2542-2546 องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง โดยคนในชุมชนและทีมงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เริ่มต้นคิดเรื่องการท่องเที่ยวในพื้นที่อัยเยอร์เวง ได้ทำการสำรวจบุกเบิก จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คณะสำรวจพบว่า พบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีจำนวนว่า เช่น ภูเขา น้ำตก ชนเผ่าอัสลี และที่สำคัญคือทะเลหมอกอัยเยอร์เวง เป็นทรัพยากรหลักที่มีความสวยงามและศักยภาพสูงที่จะเป็นแม่เหล็กในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชม ต่อได้เริ่มลงมือพัฒนา จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง

โดยในอดีตทะเลหมอกแห่งนี้เดิมชาวบ้านเรียกว่า “บูเก๊ะเลง” หรือ “ภูเขาเงิง” เพราะกว่าจะเดินทางถึงก็หมดแรง ต้องทิ้งข้าวของจึงจะไปต่อได้ ต่อมา เมื่อ อบต.อัยเยอร์เวง มีการสำรวจบุกเบิกอย่างเป็นทางการ จึงได้ตั้งชื่อเป็น “เขาไมโครฯ” เพื่อให้เป็นสากลและจดจำได้ง่าย ท้ายที่สุดชื่อกลายเป็น “จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง” ก็เพราะต้องการประชาสัมพันธ์ตำบลอัยเยอร์เวงให้เป็นที่รู้จักในสังคมไทย กระทั่งปี 2557 โครงการแหล่งท่องเที่ยวทะเลหมอกนี้ได้รับการบรรจุเข้าในยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดยะลา หลังจากเริ่มมีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวที่ทะเลหมอกอัยเยอร์เวงกันมาก และได้ทำบอกต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยผ่านเฟซบุ๊ก ยูทูบ เนื่องจากเพราะเป็นยุคสังคมออนไลน์ จึงทำให้กระแสทะเลหมอกอัยเยอร์เวง เป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งท่องเที่ยวอันซีนอย่างรวดเร็ว

ข้อมูลจากแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สะท้อนว่า ปัจจุบันการท่องเที่ยวกลายเป็นเรื่องที่บทบาทความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของพื้นที่อัยเยอร์เวงไปแล้ว เป็นที่ยอมรับว่าชาวบ้านทุกในชุมชนยอมรับเรื่องการท่องเที่ยวที่เริ่มเจริญเติบโตในพื้นที่อัยเยอร์เวงอย่างรวดเร็วทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลักก็คือทะเลหมอกเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาชม ปัจจุบันทะเลหมอกอัยเยอร์เวงมีชื่อเสียงในเรื่องการท่องเที่ยวมาก อันเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และชาวบ้านในพื้นที่ได้ร่วมกันพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและเหมาะสมกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้กระแสการท่องเที่ยวทะเลหมอก จะนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลายอื่นๆ ในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของอำเภอเบตงที่มีทั้งแบบเชิงธรรมชาติ ภูเขา น้ำตก แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร สถานที่สำคัญต่างๆ รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบสนองวิถีชีวิตคนเมือง อย่างบรรดาแหล่งช้อปปิ้ง สถานบันเทิง ในเขตเทศบาลเบตง เป็นต้น ประกอบกับการบริการที่เป็นมิตรเอกลักษณ์ของคนเบตงที่มีความอ่อนโยน ทำให้ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติประทับใจ นอกจากนี้ในพื้นที่เบตงค่าครองชีพที่หากเทียบกับจังหวัดอื่นแล้วถือว่าไม่สูงมากนัก และในอนาคตอันใกล้จะมีหากการพัฒนา ระบบการขนส่งทางเครื่องบินและสาธารณูปโภคที่ค่อนข้างมีความพร้อมจะทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและกระจายไปสู่พื้นที่อัยเยอร์เวงและพื้นที่อื่น ๆ ทั่วทั้งอำเภอเบตง

จนถึงขณะนี้ มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เดินทางมาท่องเที่ยวอัยเยอร์เวงมากขึ้น นั้นแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวยังมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอีกมาก ทำให้แต่ละชาวบ้านเริ่มต้นตัว ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความท้าทายขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน ที่มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งพัฒนาบุคลากร

และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร จัดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ระบบขนส่งนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มสูงต่อไป

ทั้งนี้ ระหว่างปี 2542-2546 องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง ได้ทำการสำรวจบุกเบิก จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หนึ่งในโครงการพัฒนา คือ “จุดชมทะเลหมอกไมโครเวฟ” หรือ “จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง” ซึ่งเดิมชาวบ้านเรียกว่า “บูเก๊ะเนง” หรือ “ภูเขาเง็ง” เพราะกว่าจะเดินทางถึงก็หมดแรง ต้องทิ้งข้าวของจึงจะไปต่อได้ ต่อมา เมื่อ อบต.อัยเยอร์เวง มีการสำรวจบุกเบิกอย่างเป็นทางการ จึงได้ตั้งชื่อเป็น “เขาไมโครฯ” เพื่อให้เป็นสากลและจดจำได้ง่าย ท้ายที่สุดชื่อกลายเป็น “จุดชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง” ก็เพราะต้องการประชาสัมพันธ์ตำบลอัยเยอร์เวงให้เป็นที่รู้จักในสังคมไทย กระทั่งปี 2557 อบต.อัยเยอร์เวง จึงว่าจ้าง อ.อุสมาน เจ๊ะซู อาจารย์แผนกสถาปัตยกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคนิคยะลา เพื่อเขียนแบบโครงการฯ และโครงการนี้ได้รับการบรรจุเข้าในยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดยะลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นยุคสังคมออนไลน์ จึงทำให้กระแสทะเลหมอกอัยเยอร์เวง เป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งท่องเที่ยวอันซีนอย่างรวดเร็ว

นั่นจึงเป็นที่มาที่ อบต.อัยเยอร์เวง ได้เสนอโครงการ พร้อมแบบแปลนสมบูรณ์ เพื่อขออนุมัติงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในวงเงินงบประมาณ 5 ล้านบาท (ปีงบประมาณ 2558) และโครงการดังกล่าวก็ได้รับการอนุมัติงบประมาณจำนวน 5 ล้านบาทตามเป้าหมาย ตามด้วยโครงการพัฒนาซ่อมแซมแหล่งท่องเที่ยวหน้าตึกเฉลิมพระเกียรติ ร.9 เป็นเงินงบประมาณ 2 ล้านบาท ซึ่งทั้ง 2 โครงการล้วนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนเบตง อยู่ในความรับผิดชอบของ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา ด้วยเหตุผลที่กล่าวถึงข้างต้น ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา จึงมอบหมายให้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา เป็นผู้รับผิดชอบในการทำสัญญาก่อสร้างตามแบบแปลนโครงการของ อบต.อัยเยอร์เวง ตามระเบียบพัสดุฯ แทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา

ช่วงเวลาปลายปี 2557 ตั้งแต่ตุลาคม – ธันวาคม 2557 นักท่องเที่ยวเริ่มชักชวนกันมาท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการตามมา โดยเฉพาะระบบการจัดการขยะ ความสะอาด ระบบจราจร การจำหน่ายอาหาร และระบบรักษาความปลอดภัย อบต.อัยเยอร์เวง โดยสภาสันติสุขตำบลอัยเยอร์เวง เวทีกลางของทุกภาคส่วน ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร อบต. ส่วนราชการ องค์กร กลุ่มอาชีพ สตรี เยาวชน และผู้นำศาสนา จึงประชุมเพื่อป้องกันเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ และทำให้กระทบกับความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ผลสรุปปรากฏว่า ในที่ประชุมมอบหมายให้อาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยวเป็นผู้รับผิดชอบรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเป็นพี่เลี้ยง และรับผิดชอบรักษาความปลอดภัยตามแนวถนน ส่วนทหารพราน ดูแลรักษาความปลอดภัยรอบนอก โดย อบต.อัยเยอร์เวง สนับสนุนงบประมาณจ้างเหมายามท้องถิ่น หรือ อส.ทท. (อาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว) สมทบ และเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด ล้วนเป็นมาตรการชั่วคราวที่ออกมาเพื่ออำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ ก่อนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการบริหารจัดการตามระบบมาตรฐานของอุทยานแห่งชาติ ต่อไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้เปิดจุดชมทะเลหมอกอย่างเป็นทางการ ก็เกิดกระแสหลั่งไหลมาท่องเที่ยวในตำบลอัยเยอร์เวง-เบตง เป็นจำนวนมาก จึงนำไปสู่การกำหนดทิศทางและวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ไว้ตอนหน้ามาติดตามดูกันว่าเกิดปรากฏการณ์ใหม่ๆ อะไรบ้าง และแผนการเตรียมพร้อมในอนาคตจาก “อัยเยอร์เวงโมเดล”

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ต้นแบบการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จากแต่เดิมพื้นที่แห่งนี้เน้นเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลหมอก คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ในอัยเยอร์เวง ทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง ชุมชนท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มที่พัก ร้านอาหาร กลุ่มล่องแก่ง กลุ่มนำเที่ยว เพื่อร่วมกันยกระดับและต่อยอดจากการท่องเที่ยวทะเลหมอก เพื่อหาแนวที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเน้นไปนำคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเร่งขยายผลการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมทะเลหมอกได้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และเดินทางเข้าไปในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ของอัยเยอร์เวง โดยได้ร่วมกันพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว และโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างเกื้อกูลและสามารถท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งในพื้นที่อัยเยอร์เวง โดยมีเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นดังนี้



ภาพที่ 4.127 เส้นทางการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อนำเชื่อมกับการท่องเที่ยวพื้นที่อัยเยอร์เวง คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวงเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ร่วมเป็นจำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกัน



ภาพที่ 4.128 การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อัยเยอร์เวง



ภาพที่ 4.129 การทดสอบเส้นทางท่องเที่ยว



ภาพที่ 4.1 เกาะทวด

ต่อมาคณะนักวิจัยและชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง เป็นดังนี้

ได้ออกมาเป็น 3 รูปแบบที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ คือโปรแกรมวันเดียว โปรแกรม 2 วัน 1 คืน และโปรแกรม 3 วัน 2 คืน มีรายละเอียดเป็นดังนี้



ภาพที่ 4.131 โปรแกรมเที่ยววันเดียวอัยเยอร์เวง



ภาพที่ 4.132 โปรแกรมเที่ยว 2 วัน 1 คืนที่อัยเยอร์เวง

Trip... 2 วัน 1 คืน

11.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

12.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

14.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

15.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

17.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

05.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

08.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

09.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

11.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

13.00 น. ทำอาหารเช้าแบบง่ายๆ ในที่พัก บ่ายๆ
จัดอาหารกลางวันแบบง่ายๆ **อาหารเย็น**
แบบง่ายๆ **อาหารเย็น**

Check in @...
I-Yerweng

**** รายการอาหาร Check in @ I-Yerweng**

- ๑. ปลาแม่น้ำสด
- ๒. ปลา 4 ชนิด
- ๓. ปลาสด 3 ชนิด
- ๔. ปลาสด 4 ชนิด
- ๕. ปลาสด 5 ชนิด
- ๖. ปลาสด 6 ชนิด
- ๗. ปลาสด 7 ชนิด
- ๘. ปลาสด 8 ชนิด
- ๙. ปลาสด 9 ชนิด
- ๑๐. ปลาสด 10 ชนิด

หมายเหตุ - รายการอาหารนี้เป็นเพียงตัวอย่าง
เท่านั้น

ภาพที่ 4.133 โปรแกรมเที่ยว 3 วัน 2 คืนที่อัยเยอร์เวง

ที่พัก

ที่พัก ในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง ส่วนใหญ่ จะเป็นกิจการขนาดเล็กที่สร้าง โดยในชุมชน ในพื้นที่อัยเยอร์เวง ยังไม่นักลงทุนเข้ามาลงทุน อันเนื่องจากความมั่นใจในพื้นที่ จุดนี้กลายข้อดีของพื้นที่ จะก่อให้เกิดการจายรายได้ไปสู่ชาวบ้านที่ลงทุนสร้าง ที่พักขนาดเล็กไว้รองรับการท่องเที่ยว ปัจจุบัน เนื่องกระแสทะเลหมอกอัยเยอร์เวง มีชื่อเสียง ทำให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาพื้นที่อัยเยอร์เวงมาก พบว่าจำนวนที่พักมีจำนวน 30 กิจการ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่อัยเยอร์เวงเอง แต่อย่างไรก็ยังคงพบว่าในช่วงเทศกาลไม่เพียงพอการรองรับนักท่องเที่ยว

สมาชิกในกลุ่มอัยเยอร์เวงโฮมสเตย์ ชุดก่อตั้ง หลัง อบรม วชช.ยะลา

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	เบอร์โทร	หมายเหตุ
1	คุณไพศอล คำสำราญ	0879338770	ประธาน
2	คุณเคาพิก กะลาพอ	0862999166	รองประธาน
3	คุณฟาริดา ฮายะมาโซ	0815342552	รองประธาน
4	คุณแอเซาะ มะเล็ง	0986709083	เลขาฯ
5	ควนควารินา ควนกอเด	0862141035	เลขาฯ
6	คุณ รุสณีย์ ยามา	0892958239	เหรัญญิก
7	คุณกอมอร์ สุสาตุ		ที่ปรึกษา
8	คุณรอเอ็ด แวดาแก	098-4383029	
9	คุณฮับดุลเกาะ จารง	089-9788063	
10	คุณฮัฟสาะห์ มานะดาเด	080-8646599	
11	คุณซุลกิฟลี จะปะกียา	082-2656900	
12	คุณฮามิรันยาคี แวดูเซ็ง	088-3907754	
13	คุณมะฮอฟี ดูโซ๊ะ	084-8561983	
14	คุณวานี กาเดร์	093-7803144	
15	คุณปฏิพัทธ์ นาวะระ	098-0511276	
16	คุณสุไลมาน บุงา	088-3972949	
17	คุณอนัน ภูมิ	098-3380034	
18	คุณนารีชา เคนาะ	098-6892328	
19	คุณนัคมะ สะแม็ง	093-7634701	
20	นายบือราเห็ง มูนิมะ	087-2979967	
21	คุณ กิตติ ราชเพชร	080-8748793	
22	คุณรุสนี ราชเพชร	0885052892	
23	คุณมะลิณี เจ๊ะบู	0816538484	
24	อาจารย์บือฮักดี ทองเนื้อแข็ง	0817384391	
25	พี่อ้า (สื่อ)	0634619598	
26	คุณอิบรอฮิม มะะนุง	084-8542324	
27	คุณนุสรา เจ๊ะบู	0622348084	
28	คุณกอเล็ด ซาแม	0612532778	
29	คุณสมพิศ ยะลา	089-4680867	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	เบอร์โทร	หมายเหตุ
30	คุณมุส้ามัดคอเฮร์ ปาเน	0819691049	
31	คุณมุหัมมะตดี เจ๊ะมิง	089-8778138	
32	คุณรอฮิมาะ เจ๊ะเน	0857703193	
33	คุณรูสนี โกะเนาะ	098-7199989	
34	คุณฮัสมิง กานูมิง	0862883350	
35	คุณฮัคนาน สะมะถี	0622145477	
36	คุณฮิรเราะฮ์ กูวิง	0810938549	
37	คุณกะเยาะ บาโจปะแด	0930088040	

ภาพที่ 4.134 กลุ่มอัยเยอร์เวงโฮมสเตย์

ร้านอาหารในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง

ร้านอาหารในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง พบว่าส่วนใหญ่ยังคงร้านอาหารของชาวบ้านริมถนน เป็นร้านดั้งเดิมที่ให้บริการอาหารแก่คนในหมู่บ้าน กล่าวได้ว่าในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงยังไม่มีร้านอาหารที่ได้มาตรฐานที่คอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นทางคณะวิจัยได้ทดลองพัฒนารูปแบบร้านอาหารขึ้นมาใหม่ หนึ่งร้านรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 40-50 คน และได้นำเสนอร้านอาหาร ให้ใช้เมนูพื้นเมือง หรือเมนูพื้นที่ของอัยเยอร์เวง เช่น ต้มฮาลา เป็นต้น

การวิเคราะห์รายได้ที่เกิดจากพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวในพื้นที่อัยเยอร์เวง

โดยประมาณพบว่า ปี 2557 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 2,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 20,000 บาท ปี 2555 มีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 50,000 คน สร้างได้ให้กับคนในชุมชนประมาณ 500,000 บาท และข้อมูลปี 2559 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยต่างภูมิภาค เข้ามาในพื้นที่ 150,000 – 200,000 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท เป็นตัวอย่างที่ในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

พื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากอันเนื่องจากมีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุดในอำเภอเบตง มีทรัพยากรทางธรรมชาติหลากหลาย มีการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคอมมิวนิสต์ มลายา ที่นำเอาประวัติศาสตร์การต่อสู้ทางอุดมการณ์ทางเมือง มาผนวกกับทรัพยากรทางธรรมชาติ เป็นป่าเขา ต้นน้ำ ที่จัดการโดยคนในชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่หมู่บ้านประวัติศาสตร์ จุฬารักษ์พัฒนา 10 จากสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องพบพัฒนาการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง ย่อหลังในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมาก็เริ่มเห็นผลของความพยายามที่นำเรื่องการท่องเที่ยวเข้ามาในอดีตถือได้ ตำบลอัยเยอร์เวงเป็นพื้นที่สีแดง แต่ปัจจุบันภาพลักษณ์ของพื้นที่ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ปัญหาเรื่องความไม่มั่นใจต่อพื้นที่ผ่อนคลายแทบจะไม่มีความรู้สึกเรื่องเหล่านี้ จะพบได้ว่าผู้คนในพื้นที่มีรอยยิ้มจากการที่มีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้เดินทางมาชมทะเลหมอก และชาวบ้านเองให้พื้นที่ได้แสดงออกถึงความหวงแหนพื้นที่ตนเอง ชาวบ้านหลายครัวเรือนสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จากการขายสินค้า ขายอาหาร และของระลึกต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมการล่องแก่ง การนำชมหมอกที่ทุ่งซิลิปัด และรายได้มาจากบริการที่พักในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง

โดยประมาณพบว่า ปี 2557 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้าพักท่องเที่ยวประมาณ 2,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 20,000 บาท ปี 2555 มีนักท่องเที่ยวเข้าพักท่องเที่ยวประมาณ 50,000 คน สร้างได้ให้กับคนในชุมชนประมาณ 500,000 บาท และข้อมูลปี 2559 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยต่างภูมิภาค เข้ามาในพื้นที่ 150,000 – 200,000 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท เป็นตัวอย่างที่ในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ต้นแบบการท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตานะแมเราะ

หมู่บ้านบ่อน้ำร้อนเป็นชุมชนหนึ่งในตำบลตานะแมเราะ อำเภอบาง จังหวัดยะลา ผู้คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมีหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีทั้งเชื้อชาติไทย เชื้อชาติจีน ชนเผ่าลาหู่ แม้ว่าในสังคมชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน มีแตกต่างทางชาติพันธุ์ แต่ผู้คนที่นี่ มีความรักสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยมีทรัพยากรที่มีชื่อเสียงสำคัญคือบ่อน้ำร้อน สันนิฐานว่ามีการค้นพบโดยชาวจีน ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานผ่านประเทศมาเลเซีย เข้าในพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อน โดยชาวจีนได้สังเกตเห็นว่ามัลลารน้ำที่มีความร้อน จึงได้ชวนสมัครพรรคพวกในยุคนั้นเดินทางสำรวจตามแนวลำธาร จนกระทั่งไปพบแอ่งน้ำที่ความร้อนและนำมาน้ำนั้นมาทดลองอาบ พบว่าน้ำร้อนสามารถช่วยบรรเทาความหนาวเย็นของพื้นที่ เนื่องจากในสมัยก่อนพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อนในปัจจุบันจะเป็นป่าเขา ทำในช่วงเวลากลางคืนมีอากาศหนาวมาก นอกจากนี้ชาวบ้านยังเชื่อ น้ำร้อนสามารถบำบัดโรคผิวหนังได้ จนมีการพูดออกไปปากต่อปาก ทำให้มีผู้คนเดินทางมาแช่น้ำร้อนกันมากขึ้น ต่อมาพื้นที่บริเวณบ่อน้ำร้อนได้พัฒนาเป็น

อัตลักษณ์ของชุมชน บ้านบ่อน้ำร้อน เป็นชุมชนท่องเที่ยว มีความเป็นพหุวัฒนธรรม และมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ชาติพันธุ์ไทย จีน มลายู และชนเผ่าลาหู่

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและอัตลักษณ์วิถีชีวิต ของชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อนและร่วมกันพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน เป็นดังนี้



ภาพที่ 4.135 แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน โดยการสำรวจ และได้ติดประสานกับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ และได้ทดสอบความของโปรแกรมการท่องเที่ยวทั้ง 2 โปรแกรม โดยมีรายละเอียดเป็นดังนี้

โปรแกรมการท่องเที่ยว แบบวันเดียว ไปเช้า เย็นกลับ

ภาคเช้า

ชมการสกรีนเสื้อ โอเคเบตง ของกลุ่ม สกรีนเสื้อบ้านบ่อน้ำร้อน โดยนักท่องเที่ยวสามารถร่วมกับ ชุมชน สกรีนเสื้อของตนเองได้

นำชมหมู่บ้านเลี้ยงไก่เบตง และไก่พันธุ์สายพันธุ์พื้นเมืองของเบตง โดยวิทยากรที่เป็นผู้นำท้องถิ่นหรือ วิทยากรที่มีความรู้เรื่องไก่เบตง เป็นผู้บรรยายให้ความรู้

ชมสวนส้มโชกุน ของดีของอำเภอเบตง เป็นผลไม้ที่สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอเบตง ส้มโชกุนเบตงเป็น ส้มเขียวหวานลูกผสมระหว่าง ส้มบางมดกับส้มจินบิทก้า ทำให้ต่างจากส้มทั่วไปกล่าวคือมีผลใหญ่ คุณภาพ ยอดเยี่ยม เป็นที่ต้องการของตลาด และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการนั่งรถชมสวนส้มขนาดใหญ่ มากกว่า 200 ไร่

พักรับประทานอาหารกลางวัน ณ บ้านปิยมิตร 1 ชิมอาหารพื้นเมืองที่บ้านบ่อน้ำร้อน เป็นอีก มนต์เสน่ห์หนึ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด

ภาคบ่าย

เข้าชมอุโมงค์ปิยะมิตร 1 พร้อมรับฟังเรื่องราวประวัติศาสตร์ของอุโมงค์ โดยไกด์ ชำนาญการเป็นผู้ให้ ความรู้ความเป็นมา ของกองกำลังคอมมิวนิสต์มลายา และประวัติการขุดอุโมงค์

ชมบ่อน้ำร้อน แวะดื่มไขในชะลอม โดยการนำไปแช่ในน้ำพุร้อน โดยใช้เวลาประมาณ 7 นาทีไขก็จะ สุกแบบออนเซ็น นอกจากนี้บริเวณบ่อน้ำร้อนมีจัดให้นักท่องเที่ยวแช่เท้าในน้ำแร่เพื่อผ่อนคลาย เสร็จแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึก จากร้านค้าชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน หรือศูนย์ จำหน่ายสินค้า OTOP สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการช้อปปิ้ง และเดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรม 2 วัน 1 คืน

วันแรก

ภาคเช้า

ชมการสกรีนเสื้อ โอเคเบตง ของกลุ่ม สกรีนเสื้อบ้านบ่อน้ำร้อน โดยนักท่องเที่ยวสามารถร่วมกับ ชุมชน สกรีนเสื้อของตนเองได้

นำชมหมู่บ้านเลี้ยงไก่เบตง และไก่พันธุ์สายพันธุ์พื้นเมืองของเบตง โดยวิทยากรที่เป็นผู้นำท้องถิ่นหรือ วิทยากรที่มีความรู้เรื่องไก่เบตง เป็นผู้บรรยายให้ความรู้

ชมสวนส้มโชกุน ของดีของอำเภอเบตง เป็นผลไม้ที่สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอเบตง ส้มโชกุนเบตงเป็น ส้มเขียวหวานลูกผสมระหว่าง ส้มบางมดกับส้มจินบิทก้า ทำให้ต่างจากส้มทั่วไปกล่าวคือมีผลใหญ่ คุณภาพ ยอดเยี่ยม เป็นที่ต้องการของตลาด และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการนั่งรถชมสวนส้มขนาดใหญ่ มากกว่า 200 ไร่

พักรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านบ่อน้ำร้อน ชิมอาหารพื้นเมืองที่บ้านบ่อน้ำร้อน เป็นอีกมนต์เสน่ห์หนึ่งที่ นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด

ภาคบ่าย

ชมการเรียนรู้หมู่บ้านปลาในสาหร่าย พร้อมกับผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเลี้ยงปลาเป็นวิทยากรบรรยายให้ ความรู้

ชมชนบธรรมเนียมประเพณี ร่วมสักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ณ วัดบ่อน้ำร้อน องค์ใหญ่
ที่สุดใน 3 จังหวัดภาคใต้
ภาคค่ำ

ชมสวนดอกไม้เมืองหนาว บ้านปิยะมิตร 2 ท่านจะได้พบดอกไม้เมืองหนาว หลายชนิด มีหลากหลาย
สดใส สามารถถ่ายรูปได้ และเข้าพักกับ รีสอร์ทของหมู่บ้านปิยะมิตรได้

วันที่สอง

ภาคเช้า

ชมแปลงผักน้ำแบบขั้นบันได พร้อมฟังบรรยายการปลูกผักน้ำ ซึ่งเป็นสद्यอดอาหารประจำถิ่นของ
ของชาวเบตง

เข้าชมอุโมงค์ปิยะมิตร 1 พร้อมฟังประวัติความเป็นมาการทำอุโมงค์ โดยสหายที่ร่วมอุดมการณ์ทาง
การเมือง พรรคคอมมิวนิสต์มลายา

พักรับประทานอาหารกลางวัน ณ บ้านปิยะมิตร 1 ชมอาหารพื้นเมืองที่บ้านบ่อน้ำร้อน เป็นอีกมนเสน่ห์หนึ่งที่
นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด

ภาคบ่าย

ชมการเรียนรู้หมู่บ้านปลาในสายน้ำ พร้อมกับผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเลี้ยงปลาเป็นวิทยากรบรรยายให้
ความรู้

ชมชนบธรรมเนียมประเพณี ร่วมสักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ณ วัดบ่อน้ำร้อน องค์ใหญ่
ที่สุดใน 3 จังหวัดภาคใต้

ชมบ่อน้ำร้อน แวะดื่มไขในชะลอม โดยการนำไปแช่ในน้ำพุร้อน โดยใช้เวลาประมาณ 7 นาทีไข่ก็จะ
สุกแบบออนเซ็น นอกจากนี้บริเวณบ่อน้ำร้อนมีจัดให้นักท่องเที่ยวแช่เท้าในน้ำแร่เพื่อผ่อนคลาย เสร็จแล้ว
นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึก จากร้านค้าชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน หรือศูนย์
จำหน่ายสินค้า OTOP สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการช้อปปิ้ง และเดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

ในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับชุมชน ได้พัฒนาการท่องเที่ยว
ของชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อนเป็นดังนี้



ภาพที่ 4.136 คณะทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน

นักท่องเที่ยวพบกันที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมการสกรีนเสื้อ นักท่องเที่ยวได้เสื้อ ที่สกรีนด้วยตนเอง เป็นรูปต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเบตง และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน



ภาพที่ 4.137 กิจกรรมสกรีนเสื้อ โอเคเบตง

กิจกรรมตามหาไก่เบตง คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ประชุมกับผู้ส่วนร่วม เพื่อพัฒนากลุ่มชาวบ้านที่เลี้ยงไก่ เบตง เพื่อให้เป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาทำกิจกรรมตามหาไก่เบตง พบว่าในพื้นที่ตำบล ตาเนาะแมเราะ โดยเฉพาะที่หมู่ที่ 2 บ้านบ่อน้ำร้อนมีชาวบ้านเลี้ยงไก่เบตงโดยหน่วยงานด้านความมั่นคงและสำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา ได้เข้ามาส่งเสริม ดังนั้นทางคณะนักวิจัยได้ร่วมผู้ใหญ่บ้าน บ้านบ่อน้ำร้อนและชาวบ้านในพื้นที่ที่สมัครใจร่วมโครงการวิจัย เพื่อจัดเยี่ยมชมหมู่บ้านเลี้ยงไก่เบตงในครั้งนี้นักพัฒนาได้ 2 จุดไว้รองรับการกิจกรรมท่องเที่ยวในการตามหาไก่เบตง

อธิบายองค์ความรู้เรื่องไก่เบตง เพื่อใช้ในการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว

ไก่พันธุ์เบตง เป็นไก่พันธุ์ต่างประเทศอีกพันธุ์หนึ่ง ซึ่งเข้ามานิยมกันในประเทศไทย ตอนกลาง เมื่อสมัย 30 กว่าปี ก่อนสงครามมหาเอเซียบูรพา ก็คือ ไก่กวางไส ซึ่งเป็นไก่พันธุ์เนื้อ ที่มีคุณภาพดีเลิศ รสชาติดี เนื้อนุ่ม ไม่เหนียว กลิ่นหอมชวนรับประทาน และต่อมา ได้เรียกชื่อไก่พันธุ์ ไก่พันธุ์เบตง ตามประวัติความเป็นมาของไก่พันธุ์นี้ เข้าใจว่าเป็นไก่ซึ่งมี เชื้อสายมาจากไก่พันธุ์ แลนซาน มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีน เมื่อชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยที่อำเภอเบตง ได้นำเอาไก่พันธุ์นี้มาเลี้ยงด้วย ต่อมาก็แพร่พันธุ์ไปทั่วในจังหวัดยะลา และจังหวัดใกล้เคียง ปัจจุบันไก่พันธุ์นี้จำนวนลดน้อยลง เนื่องจากมีการ อพยพบ้านเรือนบ่อย ๆ และราษฎรบางที่ไม่นิยมการฉีดวัคซีนป้องกันโรค เมื่อเกิดโรคระบาดขึ้น ทำให้ไก่ตายไปเป็นจำนวนมาก ๆ จนแทบจะสูญพันธุ์

ลักษณะที่แท้จริงของไก่เบตง จะมีขนสีเหลืองทอง ทั้งตัวผู้และตัวเมีย ตัวผู้ปากเหลืองอ่อน จงอยปากงุ้มแข็งแรงเป็นพิเศษ ตาแดงแจ่มใส หงอนจุก หักกว้าง ตุ่มหูไม่มี คอตั้งตรง แข็งแรงขนมีสีเหลืองทองที่หัว และคอ ๆ จางลงไปถึงลำตัว ปีกแข็งแรง ขนปีกมีสีเหลือง อาจมีเส้นดำ 12 เส้น ที่แกนของขนออกกว้างตามลักษณะของไก่พันธุ์เนื้อทั่ว ๆ ไป ขนที่อกและใต้ปีกสีเหลืองบางหลังมีระดับขนานกับพื้นดิน ขนหางไม่ดก มีหางไข 1 เส้น ไม่ยาวนัก บั้นท้าย เป็นรูปตัดเห็นได้ชัด ขาใหญ่แข็งแรงพอเหมาะกับลำตัว ขนสีเหลืองผิวหนังแดงเรื่อ ๆ แต่ถ้าเป็น ไก่ตอนจะมีขนดก แข็งสีเหลืองกลมลำสัน เกือบดวงแฉวงเป็นระเบียบนิ้วเท้าเหยียด

ตรงแข็งแรง เล็บสีขาวอมเหลือง ตัวเมีย ปลายปากเหลือง โคนปากสีน้ำตาลเข้ม จงอยปากงุ้มแข็งแรง หัวกว้าง ตาแจ่มใส หงอนรูปถ้วยสีแดงนูนหัว คอตั้งแข็งแรงสีเหลืองอ่อน ออกกว้างหนา ขนสีเหลืองดก คลุมทั้งตัว หลังมี ขนสีเหลืองดกวางแนวขนานกับพื้น ปีกพอเหมาะกะลำตัวแข็งแรง ขนปีกเต็ม มีสีดำประปรายหางดำสีเหลือง ขาแข็งแรงพอเหมาะกะลำตัว ขนสีเหลืองดก แข็งกลมสีเหลือง เก้งดวงแนวได้ระเบียบนิ้วเหยียดตรง แข็งแรง เล็บสีขาวอมเหลือง คุณลักษณะของไก่พันธุ์เบตง หนังสีเหลืองอ่อน เนื้อนุ่มค่อนข้างเหลือง ไขมันมีน้อย กลิ่นหอมชวนรับประทาน รสชาติอร่อยมาก เป็นที่นิยมบริโภคกันทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แม้ว่าอายุมากเนื้อก็ยังไม่เหนียวเหมือน ไก่พันธุ์อื่น รสชาติคงที่ขายได้ ราคาดี ในช่วงเทศกาลตรุษจีน จะมีราคาสูงมาก



ภาพที่ 4.138 การเลี้ยงไก่เบตง

ไก่พันธุ์เบตง เป็นไก่ที่ชอบหากินอิสระในสนามหญ้าบริเวณบ้านตามป่าโปร่ง ๆ คงเป็นเพราะไก่พันธุ์นี้มีลักษณะไก่ป่าอยู่มาก ราษฎรในอำเภอเบตงเลี้ยงไก่พันธุ์นี้ตามบริเวณลานบ้านในสวนยางพารา ไก่พันธุ์นี้เลี้ยงเชื่องมากชอบหากินเป็นฝูง ตัวผู้รักลูกมาก บางครั้งจะพบว่าตัวผู้จะฟักลูกแทนตัวเมียอาหารไก่ได้แก่ มด แมลง ไล่เดือน ตัวปลวก ผักต่าง ๆ กล้วยสด ปลายข้าวโพด ข้าวเปลือก และอาหารสำเร็จรูป

สวนส้มโชกุนเบตง

ส้มโชกุนเบตง เป็นผลไม้ที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่นของอำเภอเบตง มีการปลูกกระจายหลายตำบลแต่ที่บ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะมีปลูกที่ขนาดใหญ่พื้นที่การเพาะปลูกมากกว่า 200 ไร่ ชื่อสวนส้มโชกุนช้างบ่อน้ำร้อนเบตง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 72/1 ม.4 ตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ความเป็นมาของส้มโชกุน ส้มชนิดนี้จัดเป็นส้มเขียวหวานชนิดหนึ่ง ซึ่งส้มโชกุนเบตงเป็นพันธุ์ลูกผสมระหว่างส้มบางมดกับส้มจินบิทก้า โดยมีลักษณะเด่นที่ต่างจากส้มเขียวหวานโดยทั่วไป คือ ผลส้มโชกุนเบตงจะโตว่า มีน้ำหนักมากกว่า ผลผลิตส้มที่ปลูกที่เบตงจะให้รสชาติ ที่เป็นเอกลักษณ์ หอมหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ไม่ขานส้ม สามารถกินได้ทุกสปีด ส้มโชกุนเบตง มีอุณหภูมิที่เหมาะสม การปลูกใช้พื้นที่บนไหล่เขา มีระบบการให้น้ำและปุ๋ยที่เหมาะสม ที่สำคัญพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อนมีปริมาณน้ำฝน มากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ส้มเบตงจึงจัดเป็นส้มที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพมาก

จากคณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน บ้านบ่อน้ำร้อน เพื่อประสานงานกับทางเจ้าของสวนส้มเพื่อทำการเปิดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมเข้าชมสวนส้ม เพื่อดูการรดน้ำ และการทำสวนส้ม และซื้อหาส้มเป็นของฝากต่อไป



ภาพที่ 4.139 คณะทำงานทดลองการท่องเที่ยวสวนส้มโชกุนเบตง



ภาพที่ 4.141 สวนส้มโชกุนเบตง

สวนดอกไม้เมืองหนาว

สวนดอกไม้เมืองหนาวตั้งอยู่ในหมู่บ้านปิยมิตร 2 ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2531 โดยพื้นที่บริเวณนี้ได้ถูกพัฒนาให้เป็นสถานที่เพาะปลูกดอกไม้เมืองหนาว ภายใต้โครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ทดลองปลูกดอกไม้ดอก ไม้ประดับบนพื้นที่ของหมู่ที่ 2 ตำบลตาเนาะแมเราะ ตัวอย่างพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับได้แก่ แกลดิโอลัส เบญจมาศ กุหลาบ ลิลลี่ รักแร่ ดอกหน้าวัว เป็นต้น และปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้มีจำนวนมากกว่า 35 ไร่ ได้พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งหลักของอำเภอเบตง โดยใช้พันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ และอากาศในพื้นที่มีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 15-30 องศาเซลเซียส ทำให้พื้นที่สวนดอกไม้มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี คณะผู้วิจัยจึงนำแหล่งท่องเที่ยวหลักที่มีอยู่เดิมของพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อนเข้าผนวกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน



ภาพที่ 4.141 สวนดอกไม้เมืองหนาว

ตามหาแหล่งปลูกผักน้ำเบตง

เนื่องจากพื้นที่เบตงมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสูง โดยเฉพาะพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อน หลายจุดมีภูเขาสูงสลับซับซ้อน และเป็นพื้นที่ต้นน้ำมีชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย เนื่องจากเป็นพื้นที่ต้นน้ำ มีน้ำตก และมีปริมาณน้ำมากที่ไหลจากภูเขาลงสู่ลำคลองต่าง ๆ จากสภาพภูมิประเทศและปริมาณน้ำรวมถึงสภาพอากาศที่เหมาะสมเหล่านี้ ทำให้พื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อนบริเวณภูเขา เหมาะกับการเพาะปลูกพืชผักหลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผักน้ำ ถือว่า สังคมภายนอกรับรู้ในวงกว้างแหล่งผลิตหรือปลูกผักน้ำ ที่มีชื่อเสียงอยู่ที่อำเภอเบตง โดยเฉพาะในพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อน ดังนั้นจากการที่คณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจเส้นทางการถึง ได้ทำการประเมินแหล่งและติดต่อประสานงานกับเจ้าของสวนผักน้ำแปลงขนาดใหญ่ มีการดำเนินการการกิจกรรมทดลองปลูก มีองค์ความรู้ มีสถานที่จอดรถ และได้พัฒนาแปลงสาธิต เพื่อรองรับการท่องเที่ยว

จากสัมภาษณ์พบว่าผักน้ำ มีถิ่นกำเนิดมาจากประเทศฝรั่งเศส แล้วนำมาปลูกในประเทศจีน ต่อมาแพร่หลายมาทางมาเลเซีย ต่อมายังไทยแถวจังหวัดยะลา แต่ก่อนผักน้ำเบตงบริโภคกันเฉพาะหมู่คนจีนในจังหวัดยะลาเท่านั้น ยังไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ผักชนิดนี้เพิ่งรู้จักเมื่อประมาณ 20 ปีมานี้เอง ทางด้านเกษตรจังหวัดยะลา มีการส่งเสริมให้ปลูกและประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงการนำมาประกอบเป็นอาหารและสรรพคุณกลายเป็นเมนูเด่นของอำเภอเบตงในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวมาเที่ยวจะต้องถามหาผักน้ำเบตง



ภาพที่ 4.142 แปลงขั้นบันไดผักน้ำ

ผักน้ำเบตง เมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว ไม่ได้มีการปลูกเพื่อการจำหน่ายแต่อย่างใด เพียงแต่ชาวบ้านนำมาปลูกเพื่อใช้ประกอบอาหารในบ้านกินกันเท่านั้น บ้านไหนไม่ได้ปลูกก็มีการแบ่งปันหรือไม่กี่ซื้อหากันเล็กน้อย เพราะมีการปลูกกันได้ทั่วไป แม้ในตัวอำเภอเบตงเอง ซึ่งเป็นท้องนา บริเวณแถวๆ ข้างถนนในเมืองก็มีการปลูกกัน แต่เนื่องจากปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมของเมืองเข้ามาทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป ผักน้ำเบตงไม่สามารถปลูกได้อีก จึงค่อยๆ ถอยร่นออกไปนอกเมือง ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติมากกว่า แปลงปลูกผักน้ำ มีลักษณะเป็นขั้นบันได แต่ละขั้นสามารถกักเก็บน้ำ และปล่อยน้ำให้ไหลลงมา ลักษณะของผักน้ำชอบให้น้ำไหลผ่านตลอด และต้องเป็นน้ำที่ไหลจากภูเขา จะใสเย็น ยิ่งหน้าฝนแล้วผักน้ำจะเจริญเติบโตดี เพราะได้น้ำจากภูเขาและน้ำฝน



ภาพที่ 4.144 แปลงผักน้ำเบตง

ต่อมาการปลูกผักน้ำเบตงมีการปลูกเพื่อการค้ามากขึ้นแต่ละรายมีการปลูกจำนวนไม่มากนักและมีปัญหาเรื่องหนอนใยผักจึงมีการใช้สารเคมีฉีดแต่ก็ไม่สามารถกำจัดได้ ทำให้มีการระบาดของหนอนใยผักไปทั่วจนกระทั่งเข้าใจถึงระบบธรรมชาติ ปัจจุบันเกษตรกรใช้เชื้อบีที ในการกำจัดหนอนแทนสารเคมีและใช้น้ำหมักชีวภาพฉีดไล่แมลงซึ่งมีผลดีต่อสุขภาพของทั้งคนปลูกและคนกิน

กิจกรรมเดินชมอุโมงค์ปิยมิตร

กิจกรรมเดินชมอุโมงค์ปิยมิตร เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของอุโมงค์ปิยมิตรร่องรอยของสถานที่แห่งนี้ ความรู้สึกใหม่ แมกไม้ นานาพรรณที่อยู่บริเวณปากทางเข้าอุโมงค์ปิยมิตรนั้น ช่วยพรางอุโมงค์ความยาว 1 กิโลเมตร ในอดีต อุโมงค์ปิยมิตรเคยถูกใช้เป็นฐานในการหลบซ่อนตัว และเป็นแหล่งสะสมเสบียงในการต่อสู้ของกลุ่มผู้ขัดแย้งทางการเมืองในคาบสมุทรมลายู ในเวลาต่อมากลุ่มผู้ที่เคยใช้อุโมงค์แห่งนี้ในการพักพิง ไม่หลงเหลืออยู่อีกต่อไปแล้ว หากแต่ห้องหับและร่องรอยที่พวกเขาทิ้งไว้ยังคงถูกจารึกเอาไว้ให้คนรุ่นหลัง ได้ใช้ประโยชน์จากการรำลึกถึงอดีตแห่งการต่อสู้อันเจ็บปวด ภายในอุโมงค์ติดตั้งสื่อเสียงสัมมนาตลอดแต่ก็ชวนให้นึกถึงภาพอดีต อุโมงค์ถูกแบ่งออกเป็นห้องหรือช่องต่าง ๆ ตามการใช้งาน เช่น ห้องนอน ห้องเก็บเสบียง เป็นต้น อากาศภายในเย็นสบายไม่อึดอัด



ภาพที่ 4.144 ทางเดินภายในอุโมงค์ปิยะมิตร 1

กิจกรรมให้อาหารปลาเฉื้อหรือปลาจีน

วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องการประมงน้ำจืด ของพื้นที่อำเภอเบตงเป็นที่ราบแคบอยู่ตามไหล่เขา ไม่มีที่ลุ่มหรือแหล่งน้ำขนาดใหญ่พอจะทำการประมงได้ ดังนั้นอาหารจำพวกปลาจึงมีราคาแพง จึงได้มีการคิดหาวิธีที่จะเลี้ยงปลาในบ่อขนาดเล็กตามไหล่เขา และพันธุ์ปลาที่เหมาะสมคือปลาจีน เพราะชอบอยู่ในน้ำที่ไหลรินอยู่ตลอดเวลาและกินพืชเป็นอาหารซึ่งหาได้ไม่ยากในท้องถิ่น แหล่งที่พบดั้งเดิมจะเป็นปลาที่มีในประเทศจีน ในยุคแรกชาวบ้านในประเทศมาเลเซียได้นำมาเลี้ยงไว้ และต่อมาชาวเบตงได้นำพันธุ์ปลามาจากมาเลเซียและมาเลี้ยงในอำเภอเบตงจนแพร่หลายกลายเป็นปลาที่มีรสชาติดีนิยมทำเป็นอาหารรับประทานกันในพื้นที่อำเภอเบตง จนกระทั่งปัจจุบันปลาจีนเป็นอาหารที่ขึ้นชื่อของอำเภอเบตงใช้รับแขกที่มาเยือนเบตงได้เป็นอย่างดี

ปลาจีนเป็นรู้จักของคนภายนอกคือเรื่องอาหารที่แสนอร่อย มีหลากหลายเมนูและหนึ่งในเมนูเด็ดเหล่าได้แก่ปลาจีน หรือ เฉื้อ สามารถมาปรุงเป็นอาหารค้อยต้อนรับนักท่องเที่ยว ปลาจีนนำมาปรุงเป็นอาหารได้หลายชนิด เช่น แกงส้มปลาจีน ปลาจีนทอดกรอบ ปลาจีนนึ่งบวญ ฯลฯ ผู้ที่รับประทานปลาจีนจะติดใจในรสชาติ คือรสหวาน เนื้อนุ่มอร่อย โดยเฉพาะปลาจีนนึ่งบวญจะเป็นอาหารชั้นหนึ่งของภัตตาคารใหญ่ๆ ในอำเภอเบตง ส่งผลทางเศรษฐกิจ หนุนเสริมการท่องเที่ยวเบตงได้เป็นอย่างดี การใช้ปลาจีนเป็นอาหารของภัตตาคารและร้านอาหารต่างๆ นับว่าทำรายได้ให้กับชาวเบตงได้มาก

ดังนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวัตถุดิบที่จะนำมาปรุงเป็นอาหาร ทางคณะผู้วิจัยและชาวบ้านต้องการนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมให้อาหารปลาเฉื้อหรือปลาจีน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วปลาจีนจะมี ลักษณะตัวโตปลาจีนเป็นปลาน้ำจืดมีลักษณะคล้ายปลากะบอก แต่ถ้าเป็นพันธุ์ที่มาจากประเทศจีนตัวจะโต ใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 3 ปี น้ำหนักจะประมาณ 1 ถึง 1 กิโลกรัม

อาหารของปลาจีนจะเป็นผักบุ้ง ใบและหัวมันเทศ รำข้าว แหน ผักกาด และพืชจำพวกหญ้า การให้อาหารประมาณ 8 ครั้งต่อวันการเลี้ยงปลาจีนจึงเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้ให้เกษตรกรในอำเภอเบตง

การเลี้ยงปลาจีน มีผู้นำพันธุ์ปลาจีนมาจากประเทศจีนมาเลี้ยงในแหล่งน้ำในอำเภอเบตง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำเล็ก ๆ ตามไหล่เขา ที่มีน้ำไหลผ่านตลอดเวลา แล้วได้ผลดี

การเลี้ยงปลาจีนเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี ปลาจีนทั่วไป กิโลกรัมละ 50-100 บาท เลี้ยงส่งขายในจังหวัด ยะลา ประเทศมาเลเซีย และส่งขายยังกรุงเทพมหานคร จนกระทั่งกลายเป็นอาหารประจำเมืองที่สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอเบตง

แวะเล่นน้ำตกอินทสร

น้ำตกอินทสรเป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำไหลตลอดปี เป็นจุดแวะพัก ในเส้นทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ บ้านบ่อน้ำร้อน เป็นน้ำตกที่เหมาะสมการแวะลงเล่นน้ำ มีสถานที่พักผ่อน มีร้านค้า ห้องน้ำไวคอยให้บริการ

นมัสการหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่

หลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ วัดบ่อน้ำร้อน เป็นหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ที่สุดในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้

ชมความงามเหมืองแร่โบราณ

ในอดีตในพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อน มีการทำเหมืองแร่ โดยเฉพาะแร่ดีบุก คนทำเหมืองได้ขุดพื้นที่ ภูเขา เพื่อค้นหาแร่ แต่ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินแล้ว ทำให้พื้นที่ที่ขุดเป็นกลายเป็นสระน้ำที่บร่อยไร ทางองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีการปรับปรุงพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

รวมกิจกรรมศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านประมงสาหร่าย

พื้นที่ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านประมงสาหร่าย พื้นที่มีจำนวนบ่อเลี้ยงปลานิล ปลาพวงชมพู และเป็นหลักนักท่องเที่ยวจะได้ร่วมกิจกรรมให้อาหารปลานิล

อาบน้ำแช่ไข่ แช่เท้าที่บ่อน้ำร้อน

ชมบ่อน้ำร้อน แวะดื่มไข่ในชะลอม โดยการนำไปแช่ในน้ำพุร้อน โดยใช้เวลาประมาณ 7 นาทีไข่ก็จะสุกแบบอ่อนชิ้น นอกจากนี้บริเวณบ่อน้ำร้อนมีจัดให้นักท่องเที่ยวแช่เท้าในน้ำแร่เพื่อผ่อนคลายเสร็จแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึก จากร้านค้าชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน หรือศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการช้อปปิ้ง และเดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านชาโหล

บริบทเชิงพื้นที่ชุมชนชาโหล หรือเรียกอีกชื่อว่าชาโหลเต็ง เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลธารน้ำทิพย์ จุดโดดเด่นในทางภูมิศาสตร์กล่าวคือหมู่บ้านแห่งนี้เป็นแหลมยื่นเข้าไปในประเทศมาเลเซีย เป็นหมู่บ้านใต้สุดของประเทศไทย ซึ่งอยู่ไม่ไกลกับหลักเขตสุดท้ายคือหลักเขต 54A ในหมู่บ้านมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 40 คน มีครัว 20 ครัวเรือน ผู้คนที่หมู่บ้านเป็นคนเชื้อสายจีนกวางไส บรรพบุรุษเดินทางเข้ามาพื้นที่แห่งนี้ มาประมาณ 2-3 ชั่วอายุคน อาชีพหลักทำสวนยางพารา ปลูกผลไม้ เช่นทุเรียน มังคุด และทำประมงน้ำจืด ได้แก่การเลี้ยงปลา จำพวกปลานิล ปลากรือเลาะ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าปลาพวงชมพู สภาพสังคมเป็นสังคมปิด เนื่องจากไม่ค่อยได้ไปมาหาสู่กับหมู่บ้านอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าในพื้นที่แห่งนี้พื้นที่ป่า จะมีเพียงชาวบ้านออกไปซื้อของกินของใช้ที่จำเป็นในตลาดเบตงซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 20 กิโลเมตร ถนนที่เข้าไปเข้ามาถึงหมู่บ้านประมาณ 10 กว่ากิโลเมตรยังไม่ได้ลาดยาง และที่สำคัญหมู่บ้านแห่งนี้ยังไม่มีไฟฟ้าใช้งาน โครงสร้างถนน และระบบโทรศัพท์มือถือยังไม่ถึงเช่นเดียวกัน ในช่วงต้นของโครงการวิจัย คณะนักวิจัย ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลธารน้ำทิพย์นำรถขับเคลื่อน 4 ล้อ ได้เดินทางไปสำรวจชุมชนใต้สุดของประเทศ ชื่อว่าชุมชนชาโหล คณะนักวิจัยได้เข้าไปให้กำลังใจชุมชน และเสนอแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนให้กับชาวบ้าน และต่อมาได้หาทางส่งเสริมและพัฒนาโดยได้จัดอบรมพัฒนา และนำชาวบ้านไปศึกษาดูงานภายนอกพื้นที่ ต่อมาชาวบ้านได้รวมตัวขึ้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตนเอง แต่อย่างไรการท่องเที่ยวของชุมชนชาโหล เพิ่งเริ่มต้น จากโครงการวิจัยนี้ คาดว่าจะใช้เวลาในพัฒนาอีกสักระยะหนึ่ง ถึงจะเป็น

ที่รู้จักกับคนภายนอก อีกทั้งยังมีความท้าทายหลายเรื่องในขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไม่ว่า โครงสร้างพื้นฐาน และการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ที่จำเป็นต้องใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายต่อไป

ตารางที่ 4.19 รายชื่อกรรมการท่องเที่ยวชาโห้แดง หมู่ที่ 4 ตำบลธารน้ำทิพย์

ที่	ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมชัย เรืองจรัสพิพัฒน์	ประธาน
2	นางมาลินี แซ่ฟอง	ฝ่ายอาหาร
3	นายพรชัย มงคลรัตนมณี	ไกด์นำเที่ยว
4	นางวิไลลักษณ์ มงคลรัตนมณี	กรรมการ
5	นายสมชัย มงคลรัตนมณี	กรรมการ
6	นางจิราภรณ์ พรหมโสภา	กรรมการ
7	นายบุญเลิศ โพธิ์ศรี	กรรมการ
8	นางอุไรวรรณ พึ่งรัตนตรัย	กรรมการ
9	นางลำดวน หลวงศรี	กรรมการ
10	นางสุนิสา ศิริครินทร์	กรรมการ
11	นายชวน แซ่เลื่อง	กรรมการ
12	นายสุรัตน์ วันตัน	กรรมการ
13	นายขุนหลิน แซ่ซัน	กรรมการ
14	นางกนกวรรณ แซ่กัก	กรรมการ
15	นายอมร นิลรัตน์	ผู้ประสาน

คณะนักวิจัยได้วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเป็นดังนี้

เริ่มต้นด้วยการสำรวจทรัพยากรทางธรรมชาติและรวมถึงทรัพยากรที่เป็นอัตลักษณ์ วิถีของชุมชน พบว่าในพื้นที่ บ้านชาโห้ จุดสุดท้ายของประเทศไทยที่ผู้คนอาศัยอยู่ ดังนั้น คณะนักวิจัยได้ปรึกษารื้อกับชาวบ้านในพื้นที่ว่ามีสนใจที่นำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อมาเป็นทางเลือกในประกอบอาชีพหรือไม่ ตอนแรกชาวบ้านไม่เข้าใจว่า ในพื้นที่ป่า ที่คนส่วนใหญ่เป็นชาวสวนยางจะทำการท่องเที่ยวได้ด้วยหรือ ทำให้เกิดความลังเล สงสัยต่าง ๆ มากมาย แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้านในพื้นที่ก็ได้ปฏิเสธแนวคิดในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านของตนเอง เพราะหากเกิดหรือไม่เกิดการท่องเที่ยวชาวบ้านก็ได้เดือดร้อนอะไรเนื่องจากตนเองมีอาชีพทางการเกษตรและประมงน้ำจืดอยู่แล้ว คณะนักวิจัยได้เดินทางลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวร่วมชาวบ้านชาโห้ พบว่าบริบทของพื้นที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้ อยู่ในป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีลำธาร ภูเขา น้ำตกที่สวยงาม



ภาพที่ 4.145 การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวบ้านไร่

ในพื้นที่บ้านไร่ เป็นที่ป่าต้นน้ำ หมู่บ้านมีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงกลางคืน จะมีอากาศเย็นมาก จากสำรวจพบทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามเป็นรูปหัวใจ คาดว่าน้ำตกแห่งนี้ต่อไปในอนาคตจะทำให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาตามหา หัวใจที่ไร่ ซึ่งจะพัฒนาเป็นจุดขายไปพร้อม ๆ จุดขายที่เป็นชุมชนท้ายสุดของประเทศไทย



ภาพที่ 4.146 น้ำตกหัวใจ

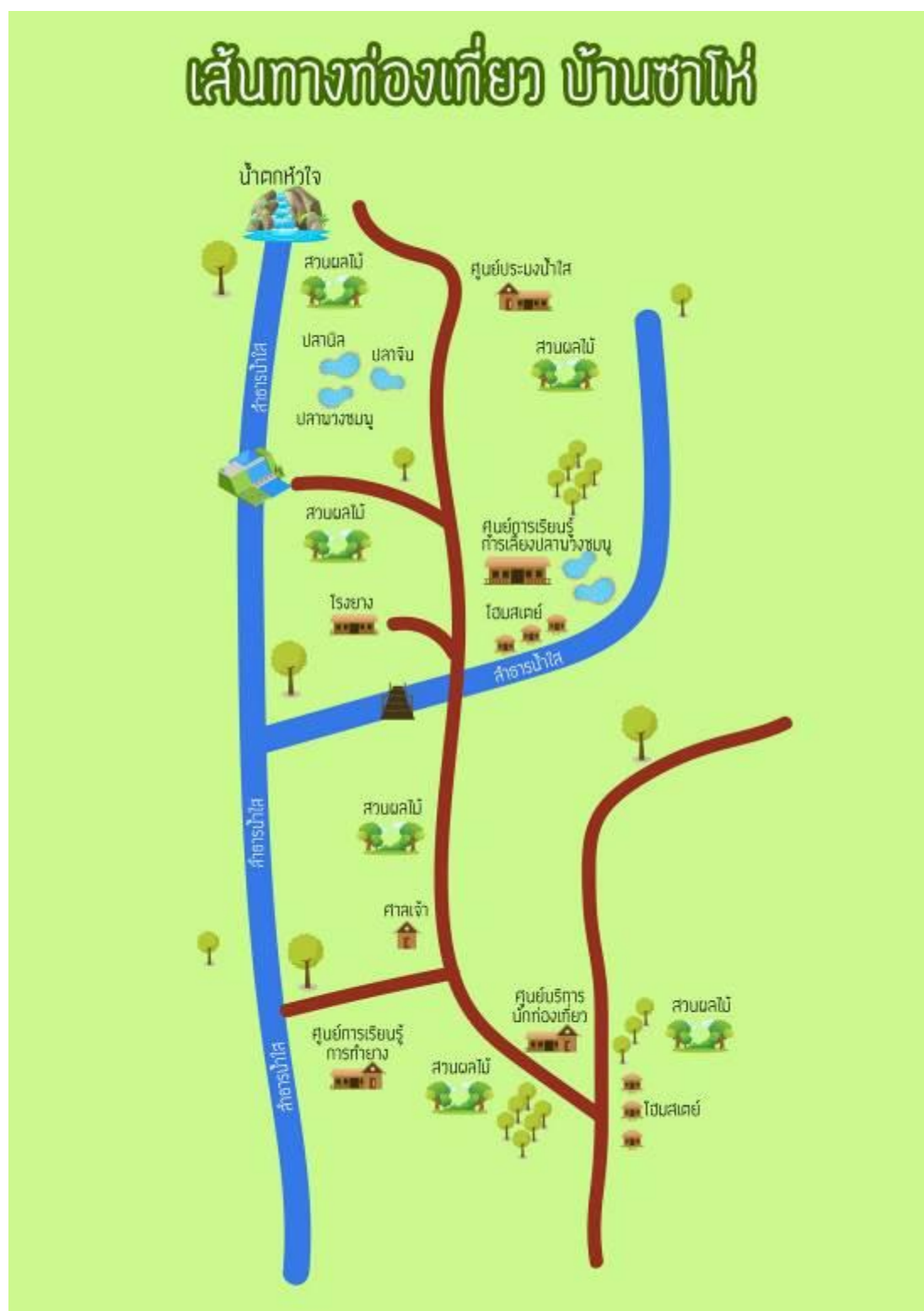
นอกจากนี้พบว่าในเส้นทางสำรวจพบความหลากหลายของพันธุ์ไม้ ที่สวยงาม



ภาพที่ 4.147 ความหลากหลายของพันธุ์ไม้ที่สวยงาม

นอกจากทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามแล้วพบว่า ในหมู่บ้านยังมีของดีอีกมากมาย เช่น ชุมชนแหล่งเป็นชุมชนที่อยู่ไกลจากตัวเมืองเบตงทำให้ชาวบ้านมีความสามารถในการผลิตอาหารเอง เช่น การเลี้ยงไก่แก๊ซัง โดยเฉพาะไก่แก๊ซังตอน เป็นราชาแห่งไก่อร่อยที่สุด ในพื้นที่มีความสามารถในการตอนไก่แก๊ซัง ทำไก่เนื้อนุ่มอร่อยที่สุด การเลี้ยงปลา เมนูอาหารกวางไส และการปลูกพืชผักผลไม้

ต่อมาคณะนักวิจัยร่วมกับชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นมาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคตโดยใช้ฐานทรัพยากรเดิมและวิถีอัตลักษณ์ของชุมชน ได้พัฒนาออกมาเป็นเส้นทางและโปรแกรม ดังภาพที่ 4.148



ภาพที่ 4.148 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวชาโหล

คณะนักวิจัยร่วมกับชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวกับชุมชนโปรแกรมการท่องเที่ยวดังนี้คือ

โปรแกรม ท่องเที่ยว	สัมผัสธรรมชาติที่ปลายด้ามขวานกับชุมชนท่องเที่ยวซาโหล...เต็ง – ชุมชนท่องเที่ยวท้ายสุดของไทย	
เวลา 08.00 น.	ออกจากที่พักโรงแรมในตัวเมืองและเดินทางไปยังชุมชนท่องเที่ยวซาโหล...เต็ง	เช่าหมู่บ้านด้วย รถ 4WD
เวลา 09.00 น.	ถึงชุมชนท่องเที่ยวซาโหล...เต็ง หมู่ที่ 4 ต.ธารน้ำทิพย์ สัมผัสธรรมชาติที่ปลาย ด้ามขวาน ความบริสุทธิ์ของอากาศท่ามกลางพรรณไม้หลากหลายชนิด แอ่งน้ำ ที่ใสสะอาดมีน้ำไหลตลอดปีและสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ตลอดปี ○ ศูนย์การเรียนรู้การทำแผ่นยางพาราที่มีขนาดยาวที่สุดในโลก ○ การเลี้ยงปลากือเลาะห์ หรือ ปลาพลวงชมพู เป็นหนึ่งในตระกูล ปลาพลวงที่สร้างรายได้ให้กับชาวเบตง ภายใต้นโยบาย 3 เหลี่ยมเศรษฐกิจ ภาคใต้ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ○ การเลี้ยงปลาจีนอินทรีย์ ○ ลงเล่นน้ำในลำธาร น้ำใสกริ่ง ตลอดทั้งปี ถ่ายรูปกับความงดงามของ ธรรมชาติ	
เวลา 11.30 น.	รับประทานอาหารเที่ยงแบบจีนกวางไสดั้งเดิม ไก่ตอนแก้งัง หนวดมังกรผัด ต้มกระดูกหมูหน่อไม้ผัดแห้ง	
เวลา 12.30 น.	ออกจากชุมชนท่องเที่ยวซาโหล...เต็ง	
เวลา 13.30 น.	ตามหาหัวใจ...ซาโหล เต็ง ○ ฟังเรื่องเล่าความเป็นมาบ้านซาโหล เต็ง ○ เดินทางไปตามหัวใจ ที่ซาโหล เต็ง ○ ระยะทางถึงดินเท้าประมาณ 2 กิโลเมตร ในระหว่างท่านจะได้พบ กับความหลากหลายทางธรรมชาติ ความสวยงามของพื้นที่ป่าต้นน้ำ ท่าน สามารถเล่นน้ำตก ตามใจชอบ	
เวลา 16.00 น.	เดินทางกลับตัวเมืองเบตง	

เพื่อให้เส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมท่องเที่ยวที่วิจัยร่วมกันขึ้นมาสามารถนำไปใช้ได้จริงกับ
นักท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้จัดตั้งคณะทำงานร่วมกันโดยให้เครือข่ายวิจัยในพื้นที่อำเภอเบตง ต่างตำบลเข้า
มาร่วมทดสอบเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวพร้อมให้ความเห็นต่อการพัฒนา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

คณะนักวิจัยและเครือข่ายเครือข่ายวิจัยในพื้นที่อำเภอเบตงต่างตำบล จำนวน 15 คนได้เดินทางออก
จากตัวเมืองเบตง พบกันองค์การบริหารส่วนตำบลธารน้ำทิพย์ โดยใช้โดยรถยนต์ 2 คัน ใช้เวลาเดินทาง
ประมาณ 45 นาทีถึง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวซาโหล คณะได้พบปะพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่



ภาพที่ 4.149 การพบปะพูดคุยเรื่องการท่องเที่ยวชาวไท

แกนนำชุมชนชาวไท ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และเริ่มนำคณะเดินทางไปตามจุดต่างตามเส้นทาง และโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่ได้เตรียมไว้ จุดแรกที่ต้องการนำเสนอการ ศูนย์การเรียนรู้การทำยางแผ่นยาว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส กับวิถีชีวิตของชาวสวนยาง ที่ไม่เหมือนชาวต่างชาติอื่น ๆ ในพื้นที่ภาคใต้หรือภาคอื่น ๆ ที่นี่จะนิยมทำยางแผ่นยาวประมาณ 4-5 เมตร โดยตั้งเป็นคำถามให้นักท่องเที่ยวได้ค้นหาคำตอบ



ภาพที่ 4.150 ยางแผ่นยาว

ต่อมาคณะที่ร่วมทดสอบเส้นทางท่องเที่ยวได้เดินทางไปยังจัดเช็คอินของชุมชน คือ ลำธารน้ำใส ซึ่งลำธารแห่งนี้มีน้ำไหลตลอดปี น้ำใสมาก มีสะพานโบราณของชาวบ้าน ใช้ในกรณีฤดูฝนที่มีน้ำมาก จุดนี้เองจะเป็นจุดนักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูป หรือลงเล่นน้ำได้ น้ำใสเย็น ทำให้สบายตัว



ภาพที่ 4.151 จุดถ่ายรูปที่ธารน้ำใส

เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นการทำประมงด้วยระบบอินทรีย์ คือ ชาวบ้านซาโห้ได้การเลี้ยงปลากือเลาะห์ หรือ ปลาพลวงชมพู เป็นหนึ่งในตระกูลปลาพลวงที่สร้างรายได้ให้กับชาวเบตง ภายใต้นโยบาย 3 เหลี่ยมเศรษฐกิจภาคใต้ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นอกจากนี้ได้การเลี้ยงปลาจีนอินทรีย์ ซึ่งเป็นปลาขึ้นชื่อของเบตง และมีการเลี้ยงปลานิล ปลาทั้ง 3 สายพันธุ์ชาวบ้านที่ซาโห้จะเลี้ยงด้วยมาตรฐานอินทรีย์ เนื่องจากระบบน้ำได้ใช้ภูมิปัญญาดึงน้ำจากลำธารใกล้กับกับภูเขาเข้ามาในบ่อเลี้ยง และสร้างระบบให้น้ำไหลจากบ่อหนึ่ง ไปยังบ่อถัดไป เสร็จแล้วก็ปล่อยน้ำเข้าสู่ลำคลองธรรมชาติ น้ำที่เลี้ยงปลาก็จะไหลเวียนตลอดเวลาทำให้น้ำไม่เน่าเสีย ส่วนอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงปลาใช้อาหารจากธรรมชาติ เช่น ใบกล้วย ใบมันใช้เลี้ยงปลา เป็นหลัก



ภาพที่ 4.152 บ่อปลาจีน

ต่อเวลาเที่ยง เป็นตอนที่สำคัญที่ชุมชนท่องเที่ยว ซาโห้ ต้องการนำเสนอ ในเรื่องอาหารพื้นเมือง เมนูพื้นบ้านในตำนานของบรรพบุรุษจีนกว๋างไส ดั้งเดิม ไก่ตอนแก้วซังสับ หนวดมังกรผัด ต้มกระดูกหมูหน่อไม้ไผ่แห้ง ปลานิลราดพริก มะระยัดไส้ และเมนูพื้นบ้านของชุมชน ที่นักท่องเที่ยวจะต้องจดจำในชาติอาหารไปอีกแสนนาน



ภาพที่ 4.153 ไก่ตอนแก้วซังสับ



ภาพที่ 4.154 หนวดมังกรผัด

หลังจากรับประทานอาหารเที่ยงเสร็จแล้วออกเดินทางไป เที่ยวชมความงามทางธรรมชาติของป่าต้นน้ำที่ โดยเป้าหมายปลายทางที่น้ำตกหัวใจ



ภาพที่ 4.155 ชุมชนทดลองท่องเที่ยวหน้าตกหัวใจ

จากการทดสอบเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวชาโหล ทางคณะกรรมการที่เข้าร่วมทดสอบให้ความเห็นว่า โดยภาพรวมแล้วทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยเฉพาะภูเขา น้ำตก ลำธารที่ผ่านหมู่บ้านเป็นจุดขายได้เป็นอย่างดี และที่ประทับใจมากคือเรื่องการต้อนรับของคนในชุมชนที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นอย่างมาก และประทับใจกับรสชาติของอาหารพื้นเมือง ทำให้มั่นใจยิ่งขึ้นเมื่อการท่องเที่ยวได้เดินทางไปเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงในระบบอินทรีย์ ทำให้ได้รับประทานที่ปลอดภัยซึ่งจะเป็นดีต่อสุขภาพ ของนักท่องเที่ยว และการวางโปรแกรมแบบวันเดียวก็ทำได้ดี โดยนักท่องเที่ยวหลังจากรับประทานอาหารเที่ยงเสร็จ ก็จะเดินทางเป็นระยะทาง 2 กิโลเมตรเพื่อเดินทางไปศึกษาความหลากหลายทางธรรมชาติและได้เดินทางไปเที่ยวชมน้ำตกรูปหัวใจ

แต่อย่างไรก็ตามที่คณะกรรมการได้ความเห็นเรื่องการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนชาโหลเนื่องจาก เป็นการทดลองครั้งแรกของชุมชน ยังจุดอ่อนที่พัฒนาโดยทีมงานในชุมชนเองหลายเรื่อง เช่น เรื่องการควบคุมเวลาในร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว การสื่อความหมาย หรือการแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่คนในชุมชนยังไม่ค่อยพูดหรือไม่ได้คำแนะนำ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องชุมชนใหม่มากในเรื่องการเป็นคนนำเที่ยวหรือการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ดังนั้นคณะกรรมการเสนอว่าชุมชนควรเร่งพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว ในการจัดการหลายเรื่อง เช่นเรื่องติดต่อนักท่องเที่ยว การต้อนรับ การจัดการเรื่องอาหารในปริมาณพอเหมาะกับนักท่องเที่ยว และการนำท่องเที่ยวไปตามเส้นทางและโปรแกรมที่กำหนดขึ้น และในอนาคตควรพัฒนาเป็นโปรแกรม 2 วัน 1 คืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักค้างแรมกับชุมชน และควรคิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองการท่องเที่ยวเพิ่มจากโปรแกรมเดิมด้วย

การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวเส้นทางรถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง

เทศบาลเมืองเบตง ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาสนักการาศรีทางตอนใต้สุดของประเทศไทยลักษณะของพื้นที่คล้ายหัวหอกที่พุ่งไปอยู่ในดินแดนประเทศอื่น พื้นที่ประกอบด้วยพื้นที่ราบสูง เนินเขา ลุ่มน้ำ โดยสภาพทั่วไปพื้นที่ พื้นที่ของอำเภอเบตงตั้งอยู่ในหุบเขามีลักษณะเหมือนแอ่งกระทะที่โอบล้อมด้วยหุบเขาน้อยใหญ่มีลำคลองสำคัญไหลผ่านใจกลางเมืองเบตง คือ คลองเบตง ไหลจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก แล้วบรรจบกับแม่น้ำปัตตานีจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา ทำให้พื้นที่เบตงมีอากาศดี และตอนเช้ามีหมอกให้เห็นเกือบทุกวัน

แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เทศบาลเบตง โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เป็นดังนี้ วัดพุทธาธิวาส พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ พระพุทธธรรมกายมงคล ประยูรเทศานนท์สุพพิธาน มัสยิดกลางอำเภอเบตง วัดกวนอิม อาคารมูลนิธิอำเภอเบตง หอนาฬิกา คูบ้านคูเมือง อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ ตู้อิสรณีย์สูงใหญ่ที่สุดในโลก ป้ายใต้สุดสยาม ศูนย์กีฬากลางหุบเขา พิพิธภัณฑ์เมืองเบตง สวนสุตสยาม

คณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองเบตง และจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางดึงเอาอัตลักษณ์ของเมืองที่สำคัญ มานำเสนอให้นักท่องเที่ยว เนื่องจากที่ประชุมกล่าวว่าผู้มาเยือนเบตง ไม่สามารถเดินทางไปตามจุดต่าง ๆ ได้ครบ เพื่อแก้ปัญหา และเพื่อนำเสนอความเป็นเมืองเบตงให้นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม หรือมาเป็นหมู่คณะได้เรียนรู้ศึกษาเมืองเบตงได้ลึกซึ้ง ที่ประชุมได้ตกลงกันจะนำรูปเก่า และประวัติความเป็นมาของเบตง โดยร้อยเรียงเรื่องราว จัดเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่า รถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง ซึ่งแนวคิดนี้ได้คณะชาวบ้านและส่วนราชการในพื้นที่เทศบาลเบตงได้เดินทางไปศึกษาดูงานการใช้รถนำเที่ยวชมเมืองสงขลา จึงได้นำข้อมูลจากผลการวิจัยในพื้นที่เมืองเบตงมากำหนดเป็นจุดแวะ และได้เตรียมความพร้อมเรื่องรถสวนพาเที่ยว ทำให้คณะจึงเลือกรถสวนและรถสวนคือ อะไร รถสวนเป็นอัตลักษณ์ของชาวเบตง เนื่องจากเบตงเป็นพื้นที่เขา ชาวบ้านกระจายไปอยู่อาศัยตาม ตำบลรอบนอกเขตเทศบาลเมืองเบตง ในแต่วันจะนำสินค้าทางการเกษตรมาจำหน่ายในเมือง หรือชาวบ้านออกจากสวนมาเพื่อซื้อหา ของอุปโภคบริโภค กลับไปในสวนของตนเอง ดังนั้นจึงมีแนวคิดย่อยอดีตที่จะนำรถสวนเข้ามาเป็นรถนำเที่ยวภายในเขตเทศบาลเมืองเบตง เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่เบตง

ต่อมาคณะนักวิจัยและชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเบตงได้พัฒนาเส้นทางรถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง โดยคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในเขตเทศบาลเมืองเบตง และฝึกอบรมวิทยากร ไร่จำนวน 2 ท่านเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของเมืองเบตง นอกจากนี้เป็นผู้บรรยายให้ความรู้ตามเส้นทาง และสถานที่สำคัญที่เป็นแวะพัก และบางจุดให้นักท่องเที่ยวได้เดินไปสัมผัส เช่น จุดที่วัด ก็จะแวะให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปไหว้พระ หรือจุดที่เป็นจำหน่ายของฝากของที่ระลึก ก็จะแวะให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปจับจ่าย หาซื้อของฝากเช่นกัน



ภาพที่ 4.156 แผนที่เส้นทางรถสวนพาเที่ยวเมืองเบตง

หลังจากได้เส้นทางคณะนักวิจัยและชุมชนในเขตเทศบาลเมืองได้ทดสอบเส้นทางท่องเที่ยวโครงการนี้ได้ทำร่วมเทศบาลเมืองเบตงและอำเภอเบตง โดยมีท่านนายอำเภอเบตงเป็นที่ปรึกษา และเป็นประธานในการเปิดตัวรถสวนนำเที่ยวเบตง



ภาพที่ 4.157 การเปิดตัวรถสวนนำเที่ยวเมืองเบตง



ภาพที่ 4.158 รถสวนน้ำเที่ยวเมืองเบตง



ภาพที่ 4.159 การบรรยายบนรถสวนน้ำเที่ยวเมืองเบตง

ผลการประเมินรถสวนน้ำเที่ยวเมืองเบตง ในการทดลองได้เชิญ นักท่องเที่ยว ชุมชน และเครือข่ายท่องเที่ยวเบตง มาร่วมทดลอง จำนวน 30 คนพบแนวคิดในการพัฒนา รถสวนน้ำเที่ยวเมืองเบตง ได้รับการตอบเป็นอย่างดี ผู้เข้ากิจกรรมทุกคนมีความสุข โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างถิ่น ได้รู้เกี่ยวกับความเป็นมาของเบตง นักท่องเที่ยวกล่าวว่า ถ้ามาเที่ยวเบตงหากไม่ได้นั่งรถสวนน้ำเที่ยวจะมาถึงเบตงจริง เพราะสถานที่ท่องเที่ยวในเขตเทศบาลมีหลายจุด และบางจุดนักท่องเที่ยวเองก็ไม่มีข้อมูล บางจุดอยู่ในชุมชน บางจุดต้องขึ้นเขาทำยากลำบากเนื่องจากแต่ละกระจายไปจุดต่าง ๆ ของเมืองเบตง การที่คณะผู้วิจัยได้ร่วมชุมชนคิด เรื่องรถสวนน้ำเที่ยวเป็นนวัตกรรมใหม่ของพื้นที่เบตงยังไม่มีเคยมีมาก่อน และกล่าวว่าขอให้รูปแบบการใช้สวนน้ำเที่ยวคงอยู่ตลอดไป ส่วนข้อเสนอที่เป็นรายละเอียด ทางขึ้นรถสูงเกินไปทำให้ผู้สูงอายุขึ้นลงลำบากควรจัดหาบันไดอันเล็ก เสริมในการขึ้นลงจากตัวรถ เพื่อให้สะดวกขึ้น ส่วนเรื่องที่ชุมชนเป็นห่วงและต้องการเป็นอย่างมาก ในกิจกรรมการวิจัยเป็นการทดลอง ฝากให้เทศบาลเมืองเบตง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าสนับสนุน เพื่อจัดซื้อรถสวน และการตกแต่ง ไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยว และเนื่องจากรถสวนที่นำไปใช้ในการทดลองครั้ง

นี้เป็นรถที่ใช้มานานหลายปี ทำให้ต้องใช้น้ำมันมาก จึงควรหารถที่ใช้ประหยัดโดยเฉพาะแล้วมาทดแทนเป็นรถ
สวนคาน่าว่าคุ้มค่าในระยะยาวทั้งเรื่องน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงดูแลรักษา

การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลยะรม

ก่อนที่จะมีโครงการวิจัยครั้งนี้ พื้นที่ยะรม ไม่มีการท่องเที่ยว ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในพื้นที่ไม่มีความรู้
ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวว่าจะนำไปเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพได้อย่างไร และจากที่คณะนักวิจัยได้
ลงพื้นที่ไปทำความรู้จักกับชุมชนในพื้นที่ตำบลยะรม และได้เชิญ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลยะรม
และสมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนตำบลยะรม และรวมถึงแกนนำที่สนใจที่ทำเรื่องการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นใน
พื้นที่ตำบลยะรมในอนาคต

คณะผู้วิจัย ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลยะรม และชุมชนในพื้นที่ยะรมได้ร่วมมือกัน โดยการ
วิจัยแบบมีส่วนร่วมการจัดให้มีการสำรวจร่วมและสำรวจแยก ระหว่างนักวิจัย และตัวแทนชุมชนในแต่ละพื้นที่
พบว่าพื้นที่ยะรมเป็นที่คล้าย ๆ ตำบลอื่น ๆ มีพื้นที่ราบ และพื้นที่เป็นภูเขาป่าต้นน้ำ จากลงพื้นที่เพื่อค้นหา
ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อนำพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลยะรม ใน
ระหว่างกระบวนการวิจัย คนในชุมชนพื้นที่ยะรมมีความกระตือรือร้นในการทำงานวิจัยร่วมกับนักวิจัย
เนื่องจากที่ผ่านมาในยะรมยังไม่มีมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ แกนนำกล่าวว่าถ้าหากไม่เรียบศึกษาเรียนรู้อาจจะทำให้
ชุมชนยะรมตกขบวนเรื่องการท่องเที่ยวของอำเภอเบตง และประกอบกับท่านนายอำเภอได้สอบถามไปถึงปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม ว่าตำบลของท่านจะมีแหล่งท่องเที่ยวอะไรบ้าง และต้องการทำเรื่องการท่องเที่ยว
อย่างไร

ตำบลยะรมเป็นตำบลน้องใหม่ ในเรื่องการท่องเที่ยว และสมาชิกยังไม่มีประสบการณ์ในการ
พัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสันโดษ
ไม่มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การสื่อสาร ไปถึงยังแหล่งยังไม่ได้ แต่คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการ
ลงพื้นที่วิจัยที่เป็นผลการวิจัยเบื้องต้นพบว่าพื้นที่ตำบลยะรมจะมีบทบาทสำคัญมากในเรื่องการท่องเที่ยวของ
พื้นที่อำเภอเบตงในอนาคต เนื่องจากตำบลยะรมเป็นที่ตั้งของสนามบิน คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา
และผ่านตำบลยะรมเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าหากคนในพื้นที่ไม่ได้ปรับตัวและเรียนรู้ และทำให้ชุมชนสูญเสีย
โอกาส และชาวบ้านในพื้นที่ยะรมควรเรียนรู้ของดีของตนเองเพื่อให้มีทางเลือกในนำเรื่องการท่องเที่ยวเข้ามา
เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ หรืออาจจะทำเป็นอาชีพเสริมจากอาชีพหลักก็เป็นไปได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น
คณะผู้วิจัยได้เสนอสิ่งที่ชุมชนยะรมมีและเป็นจุดแข็งของพื้นที่ยะรม คือควรนำทรัพยากรทางวัฒนธรรม อดี
ลักษณะ และวิถีชีวิต และการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน มาดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่
ตำบลยะรม โดยคณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจ และทดลองในจุดที่สำคัญ ได้กลุ่มวิสาหกิจการผลิตกาแฟ
โบราณเบตง หมู่บ้านผลิตข้าวหลามกระบอกยาว และกลุ่มเพาะเห็ดที่พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ และกลุ่มนวดแผน
โบราณ ทั้ง 4 กลุ่ม

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์ สสำรวจ และจัดประชุมกลุ่มย่อยในพื้นที่ยะรม เพื่อค้นหา
ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม



ภาพที่ 4.160 กลุ่มกาแฟโบราณเบตง

กลุ่มกาแฟเบตง ชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันมากกว่า 30 คน เพื่อแปรรูป กาแฟที่ปลูกในพื้นที่ตำบลยะรม และชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้าน โดยใช้ชื่อกลุ่มเรียกว่า กลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรีลูโป๊ะบือเตอร์ ชาวบ้าน รวมกลุ่มกันไปเก็บกาแฟของหมู่บ้านและนำมาแปรรูปเป็นกาแฟโบราณ หรือเรียกโกปี้ โดยการส่งเสริมของ สำนักงานพัฒนาชุมชน และราชการที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันกลุ่มได้สร้างแบรนด์ ชื่อ กาแฟเบตงโบราณ



ภาพที่ 4.161 กาแฟเบตง



ภาพที่ 4.162 กลุ่มข้าวหลามกระบอ गया



ภาพที่ 4.163 กลุ่มเห็ดยะรม

คณะนักวิจัยได้ร่วมกับชุมชนจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเป็นดังนี้



ภาพที่ 4.164 แผนที่ท่องเที่ยวชุมชนยะรม

คณะผู้วิจัยได้ร่วมชุมชนทำการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวธรรม

วันแรก

- 07.00 น. รับจากโรงแรมในเมืองเบตง
- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้า ณ หมู่บ้านธรรม กับชาใบหม่อน
- 09.00 น. สำนักสงฆ์จันทารัตน์ ได้แก่ การอาบน้ำมนต์ ไหว้พระพุทธรูปหลวงปู่ทวดหน้าตักกว้าง 9 นิ้ว สักการะเจ้าแม่กวนอิมไม้สักทอง
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ณ หมู่บ้านธรรม
- 13.00 น. อ่างเก็บน้ำบ้านวันทรรัตน์ ชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามบริเวณเขาหัวโล้น
- 15.30 น. เดินทางไปกลุ่มนวดแผนไทย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้นวดตัว หรือนวดเท้า
- 17.30 น. เข้าที่พัก ณ อ่างเก็บน้ำบ้านวันทรรัตน์

วันที่สอง

- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ หมู่บ้านสวนใหญ่
- 09.00 น. ชมกระบวนการผลิตกาแฟโบราณเบตง และชมการศูนย์เรียนรู้การเพาะเห็ด
- 10.00 น. เล่นน้ำตกคลองกาเดาะ
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00 น. เที่ยวชมวิวกูเกิดก่อแล บริเวณนี้สามารถมองเห็นเมืองเบตงได้อย่างชัดเจน
- 15.00 น. ชมกิจกรรมหมู่บ้านข้าวหลามซึ่งเป็นประเพณีของชาวมุสลิมในการต้อนรับวันรายอ
- 16.30 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

การพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนา 10

ประวัติศาสตร์ชุมชน หมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนา 10 ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 10 ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ประชากรทั้งหมดเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ซึ่งในอดีตเคยเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชาวจีนในมาเลเซียที่เป็นเจ้าของโรงเรียนและเป็นสมาชิกขององค์กรด้านแรงงาน ผู้คนเชื้อสายจีนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ถือครอง ธุรกิจตึก ยางพารา การแปรรูปอาหาร เป็นต้น ในปี โดยมีผู้นำคือ นาย จิน เป็ง เป็นเลขาธิการพรรค ได้เริ่มการสู้รบด้วยอาวุธภายใต้การนำ ของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา และ กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติมาลายัน เป็นผลทำให้รัฐบาลประเทศอังกฤษที่ครอบครองมาเลเซียได้ประกาศ ภาวะฉุกเฉินทั่วอาณานิคมในแหลมมาลายูจนถึงปี 2503 หลังจากถูกปราบปรามอย่างหนักจากรัฐบาล มาเลเซียที่ เกิดขึ้นในช่วงของการประกาศภาวะฉุกเฉิน พ.ศ. 2491-2503 จนต้องถอยร่นและหลบหนีเข้ามาใน ประเทศไทย ตามหลักฐานพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาปรากฏตัวครั้งแรกในประเทศไทยที่อำเภอเบตง จังหวัด ยะลา และอำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา เมื่อปี 2492 เนื่องจากมีกองกำลังไม่มาก จึงได้แบ่งการทำงานออกเป็น 3 กรม คือ กรมที่ 8 ปฏิบัติการแถบอำเภอนาทวี สะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา กรมที่ 10 ปฏิบัติการแถบอำเภอสุ คิริน อำเภอเรือเสาะ และอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส และกรมที่ 12 ปฏิบัติการแถบ อำเภอเบตง อำเภอ บันนังสตา และอำเภอเยาะหา จังหวัดยะลา หลังจากที่ได้มาตั้งกองกำลังบริเวณตะเข็บชายแดนไทยมาเลเซีย ใน พื้นที่จังหวัดนราธิวาส ยะลา และสงขลา รัฐบาลไทยมีนโยบายให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ดังกล่าวมาขอตัว เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย เมื่อ วันที่ 1 มีนาคม และวันที่ 28 เมษายน 2530 โดยการจัดเวทีเจรจาสงบศึก โดย ได้กำหนด 2 ทางเลือก แก่สมาชิกเหล่านั้น คือ 1) ส่งกลับประเทศมาเลเซีย และ 2) เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย โดยรัฐบาลไทยสนับสนุนที่ดินทำกินให้ ครอบครัวละ 15 ไร่และให้สัญชาติไทยเมื่ออยู่ครบ 5 ปี กองกำลัง

เหล่านี้ได้วางอาวุธ และกลายเป็นผู้ร่วม พัฒนาชาติไทยโดยได้ตั้งถิ่นฐานกระจายไปอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ นราธิวาส ยะลา และสงขลา ตามหมู่บ้านและหนึ่งในผู้ร่วมพัฒนาได้ปักหลัก อยู่ที่หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาและหมู่บ้านปิยะมิตร หมู่ที่ 10 ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทรัพยากรการท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ร่วมกับชุมชนท่องเที่ยวจุฬาภรณ์พัฒนา 10 เพื่อ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 โดยการนำเอาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน และร่วมกันค้นหาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยการสำรวจ การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย ปัจจุบันพบว่าผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยเป็นผู้คนในชุมชนส่วนหนึ่งเคยเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ที่เคยสู้รบกับรัฐบาล มาเลเซียเนื่องจากมีความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมือง และแหล่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และการบริการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ 7 แหล่งได้แก่ เส้นทางศึกษาความหลากหลายชีวภาพ สวนป่าพระปรมาภิไธย ต้นไม้ใหญ่ น้ำตก พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ค่ายสุรบ และที่พักของชุมชน

คณะผู้วิจัยได้พื้นที่สำรวจ แหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวของพื้นที่ การท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา

10



ภาพที่ 4.165 หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10



ภาพ 4.166 ต้นไม้ใหญ่

จากลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อยในชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 พบว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวทางด้าน ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถาน ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวม ภาพถ่าย อาวุธ ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สมัยที่ชุมชนสู้รบกับรัฐบาลมาเลเซีย เนื่องจากมีความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมือง ค่ายสู้รบที่ยังมีร่องรอยหลักฐานของสถานที่ที่ใช้ในการสู้รบในอดีตที่ผ่านมา ตลอดถึงอนุสรณ์สถาน แหล่งรวบรวมรายชื่อและอัฐิวิรชนของสมาชิกพรรค และนอกจากนี้ในชุมชนยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ได้เส้นทางเดินชมความหลากหลายของพันธุ์ไม้ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำ สวนป่าพระปมาธิไธย ซึ่งได้จัดเป็นเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวได้ เดินชม และน้ำตกต้นไม้ใหญ่ นอกจากนี้ชุมชนยังเปิดให้บริการที่พักชุมชนแก่นักท่องเที่ยว ที่ต้องการพักค้างแรมกับชุมชน

ต่อคณะนักวิจัยได้ร่วมกับชุมชนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 โดย การเลือกทรัพยากรทางธรรมชาติและแหล่งประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอุดมการณ์ของพรรคพรรคคอมมิวนิสต์ มาลายา



ภาพที่ 4.167 เส้นทางท่องเที่ยวบ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10

คณะนักวิจัยได้ร่วมกับชุมชนท่องเที่ยว บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวได้ ออกมา 2 โปรแกรม คือโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน เป็นดังนี้คือ

โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน

09.00 น.	เดินทางชมธรรมชาติ ต้นไม้พันปี ต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ระหว่างทางจะได้ชมค่ายจำลอง (พคม.) แปลงสมุนไพร เป็นต้น
10.30 น.	เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน
12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง (ผักปลอดสารพิษ ปลาในชุมชน)
13.30 น.	ชมวิถีทัศน์ประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์มาลายา
14.30 น.	ซื้อของฝากในชุมชน เช่น สมุนไพร น้ำผึ้งป่า ไวน์ มังคุด
18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น
20.00 น.	เข้าพัก

โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน

วันที่แรก เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนผ่านพิพิธภัณฑ์ชุมชน

10.00 น. - เดินทางถึงหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 จากจุดนัดพบเมืองเบตง

- รับฟังบรรยายสรุปประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของหมู่บ้าน
- ทิวชมพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น อาวุธปืน อุปกรณ์ทางการแพทย์ เครื่องดนตรี อุปกรณ์การติดต่อสื่อสาร ภาพถ่าย เล่าเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์ เป็นต้น
- สักการะอนุสรณ์สถานแห่งแรกและแห่งเดียวของชุมชน

12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ประจําวัดตฤติบภายในชุมชน เช่น ผักนํ้า ผักขม ปลาจิ้น เป็นต้น

13.00 น. - เดินป่าศึกษาธรรมชาติบริเวณสวนป่าพระปรมาภิไธย ชมต้นไม้ใหญ่ขนาด 38 คนโอบ เที้ยว ชม ค่ายสู้รบ ห้องวิวาร์ห์ ศาลากลางป่า ปูอมยาม หลุมท ลายอาวุธ เป็นต้น

- ฟังเรือเล่าความเป็นมาของชุมชนและประสบการณ์ใช้ชีวิตในป่าก่อนที่จะมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย

18.00 น. - เดินทางเข้าที่พัก รับประทานอาหารเย็น และพักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน

08.00 น. - รับประทานอาหารเช้าในแบบของชุมชนสมัยยังคงใช้ชีวิตในป่า

- เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน เช่น การปลูกผักสวนครัว (ผักขม ผักนํ้า เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของ ชุมชน เช่นเดียวกับการเลี้ยงปลาจิ้น ฯลฯ)

- ฝึกสนทนาภาษาจิ้นกลางกับผู้คนในชุมชน คำศัพท์สั้นๆ ง่ายๆ

12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง

13.00 น.

- ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อของฝากจากชุมชน เช่น ยาสมุนไพร ผักสด หนังสือประวัติชุมชน เสื้อยืด และส่งนักท่องเที่ยวเพื่อเดินทางกลับ

กิจกรรมการทดสอบการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว
กำหนดการกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน
โปรแกรม 2 วัน 1 คืน

วันเวลา	รายละเอียด	หมายเหตุ
วันที่ 1	หาดใหญ่ สะพานข้ามทะเลสาบฮาลาบาลา –จุดล่องแก่งอัยเยอร์เวง สะพานแขวนแตปูซู น้ำตกเฉลิมเกียรติ พืชชาปลานิล กาแฟโบราณอัยเยอร์เวง	
เวลา 06.00 น.	พร้อมกันที่โรบินสันหาดใหญ่	
เวลา 11.00 น.	เก็บภาพผืนน้ำฮาลาบาลาด้วยบรรยากาศผืนน้ำและขุนเขาบน สะพานข้ามทะเลสาบฮาลา บาลา	
เวลา 12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง ณ จุดล่องแก่งอัยเยอร์เวง	บริเวณก่ายจ๊ับห้อยขา
เวลา 13.00 น.	ถึง “สะพานแขวนแตปูซู” เป็นสะพานที่อยู่คู่กับชาวอัยเยอร์เวง โดยกำนันมุเซ็ง แตปูซู เป็นผู้บุกเบิกตำบลอัยเยอร์เวง ชมทัศนียภาพที่สวยงามของแม่น้ำปัตตานี	พืชชาปลานิล
เวลา 14.00 น.	ถึง “น้ำตกเฉลิมเกียรติ ร. 9” เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอัยเยอร์เวงเพราะมีธรรมชาติที่สวยงาม สายน้ำเย็นฉ่ำ	
เวลา 15.30 น.	ถึงกลุ่มการผลิตกาแฟโบราณ “อัยเยอร์เวงถึง” กาแฟโบราณของเบตง เป็นกาแฟพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งกาแฟนี้ชาวเบตงนิยมปลูกแซมตามสวนยาง ต่อมากลุ่มแม่บ้านได้ผลิตกาแฟจำหน่ายโดยนำเมล็ดที่ปลูกไว้มาคั่วและบดเอง ซึ่งแต่ละสูตรต่างมีรสชาติที่หอมกรุ่นน่าลิ้มลองจนได้กลายเป็นอีกหนึ่งของฝากสำคัญจากเบตง	
เวลา 17.00 น.	ถึงทะเลหมอกอีร์สอร์ท ต.อัยเยอร์เวง	เข้าพักทะเลหมอก ีร์สอร์ท
เวลา 18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ทะเลหมอกอีร์สอร์ท กลางขุนเขาโอบล้อมไปด้วยสายน้ำ	
เวลา 20.00 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยว	
วันที่ 2	ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง –บ่อน้ำร้อนเบตง ฟาร์มไก่เบตง สวนส้มโชกุนเบตงที่ใหญ่ที่สุดในเบตงสวนดอกไม้เมืองหนาว สวนผักน้ำชั้นบันได อุโมงค์ปิยมิตร 1 การเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ ต้นแบบ Existing Smart Farmer การผลิตกาแฟโบราณเบตง- การผลิตข้าวหลามที่ยาวที่สุดในโลก เมืองเบตง	
เวลา 05.00 น.	ออกเดินทางเพื่อไปชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาสันกาลาคีรี ต.อัยเยอร์เวง อ.เบตง สูงจากระดับน้ำทะเล 2,038 ฟุต	รับประทานอาหารเช้า ณ ทะเลหมอก (ตามอัธยาศัย)
เวลา 07.15 น.	ออกเดินทางจากทะเลหมอกอัยเยอร์เวง	
เวลา 08.00 น.	ถึง“บ่อน้ำร้อนเบตง ”แลกเปลี่ยนเรียนรู้อัตลักษณ์และวิถีชีวิตคนเบตง และร่วม กิจกรรมสกรีนเสื้อ	ผู้ใหญ่บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง วิทยากรและคณะ
เวลา 09.00 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร “ตะนาวแม่เราะ” ได้แก่ ฟาร์มไก่เบตง สวนส้มโชกุนขนาดใหญ่ที่สุดในอำเภอเบตง สวนดอกไม้เมืองหนาว สวนผักน้ำชั้นบันได อุโมงค์ปิย	

วันเวลา	รายละเอียด	หมายเหตุ
	มิตร 1 การเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ต้นแบบ Existing Smart Farmer สักการะหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ที่สุดใน 3 จังหวัด	
เวลา 11.30 น.	รับประทานอาหารเที่ยง ณ อุโมงค์ปิยมิตร 1	
เวลา 13.30 น.	ถึงกลุ่มการผลิตกาแฟโบราณเบตง “บ้านลูโบ๊ะบือเตอร์” หมู่ที่ 3 ต. ยะรม กาแฟโบราณของเบตง เป็นกาแฟพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งกาแฟนี้ ชาวเบตงนิยมปลูกแซมตามสวนยาง ต่อมากลุ่มแม่บ้านได้ผลิ ตกาแฟจำหน่ายโดยนำเมล็ดที่ปลูกไว้มาคั่วและบดเอง ซึ่งแต่ละ สูตรต่างมีรสชาติที่หอมกรุ่นน่าลิ้มลองจนได้กลายเป็นอีกหนึ่งของ ฝากสำคัญจากเบตง	นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลยะรม วิทยากร
เวลา 14.30 น.	ถึงหมู่บ้านผลิตข้าวหลามที่ยาวที่สุดในโลก หรือปูโล๊ะลือแม ของเบ ตง มีลักษณะพิเศษ คือ มีเนื้อเหนียว หวานมัน เหมาะสำหรับ รับประทานกับกาแฟ ชาวเบตงนิยมทำข้าวหลามกันมากช่วง เทศกาลวันฮารีรายอ หรือวันตรุษของอิสลาม เป็นการหุงข้าว เหนียวจากไฟพันธุ์สุมาเลีย่น ที่ยาวกว่า 70 80 เซนติเมตร กระบอบเดียว ทานได้ทั้งครอบครัว	
เวลา 15.30 น.	นั่งรถสวนฟังเรื่องเล่าชม “เมืองเบตง” ได้แก่ ○ สักการะพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศ ไทย ตั้งอยู่ที่วัดพุทธาธิวาส ขนาดหน้าตักกว้าง 9.99 เมตร สูง 14.29 เมตร น้ำหนักประมาณ 40 ตัน ○ ตู๊ปรีชนีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก สัญลักษณ์ของเมืองเบตง สร้างขึ้นใน ปี 2467 โดยได้สร้างขึ้นที่บริเวณสี่แยกหอนาฬิกาใ กลางเมืองเบตงเป็นรูปกลมทรงกระบอกแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนฐานและ ส่วนตัวตู๊ ส่วนสูงของตัวตู๊ คือ 2.9 เมตร นับจากฐาน ขึ้นไปรวมความสูงของตัวตู๊ วัดได้ 3.2 เมตร ○ อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ อุโมงค์รถยนต์ลอดภูเขาแห่งแรก ของประเทศไทย ตั้งอยู่ ณ บริเวณถนนอมรฤทธิ์ตัดกับถนนรักดี ดำรง ก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก มีระยะทางยาว 273 เมตร กว้าง 9 เมตร สูง 7 เมตร ผิวจราจรกว้าง 7 เมตร	เทศบาลเมืองเบตง วิทยากร
เวลา 17.00 น.	เดินทางกลับหาดใหญ่	
เวลา 21.30 น.	ถึงหาดใหญ่โดยสวัสดิภาพ	
หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม		

ผลการทดสอบการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ ค้นหาแหล่งท่องเที่ยว นำผลการวิจัยคืนกับให้ชุมชนในพื้นที่เบตง ทุกตำบลได้รับทราบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงการจุดที่น่าสนใจต่าง ๆ เช่น การแปรรูปสินค้า ต่อมาคณะผู้วิจัยจัดให้การศึกษาดูงาน และอบรมองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัย และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว ต่อมาได้ร่วมกับชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่เบตงพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ตามห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยว ได้เส้นทาง โปรแกรม ระบบการจัดการการท่องเที่ยว และได้ให้เครือข่ายระดับพื้นที่ได้ร่วมกันทดสอบ ผลการทำสอบหลายแหล่งสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยว มีคุณภาพดียิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกิจกรรมการวิจัย ในเรื่องการทดสอบการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ซึ่งได้ผลการทดสอบการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเป็นดังนี้



ภาพที่ 4.168 คณะทดสอบเส้นทาง

โดยภาพรวม ในการทดสอบการท่องเที่ยวครั้งนี้ จะนำมาจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว เน้นสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในอนาคตได้เรียนรู้และสัมผัสกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นชาวเบตง พร้อม ๆ กับได้ชื่นชมความของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยจุดเป็นเส้นทางเดินเข้าเขตอำเภอเบตงคือ จุดชมวิวยี่สิบบางกลาง



ภาพที่ 4.169 กิจกรรมแนะนำตัวผู้ประกอบการ

คณะผู้วิจัยได้แนะนำผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวให้รู้จักกับชุมชนอัยเยอร์เวง และผู้ประกอบการร้านอาหารและที่พักชุมชน รวมถึงแกนนำชุมชนในกิจกรรมการล่องแก่ง



ภาพที่ 4.170 ทดสอบเส้นทางล่องแก่ง

กิจกรรมแรกที่ทดสอบ คือกิจกรรมการล่องแก่ง พบว่าเป็นกิจกรรมที่กลุ่มท่องเที่ยวในพื้นที่อัยเยอร์เวง ได้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ผู้เข้าร่วมทดลองกิจกรรมล่องแก่ง พบว่ามีความสุขสนุกสนาน ได้ชมความงามของแม่น้ำปัตตานี หลังจากนั้นนำคณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือทะเลหมอกอัยเยอร์เวงและน้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร 9 ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวงได้พัฒนาขึ้นพัฒนาขึ้นมา



ภาพที่ 4.171 ผู้ประกอบการชมทะเลหมอกอัยเยอร์เวง



ภาพที่ 4.172 ผู้ประกอบการชมน้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร 9



ภาพที่ 4.173 ผู้ประกอบการชมการผลิตกาแฟอียเออร์เวง



ภาพที่ 4.174 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ประกอบการทัวร์



ภาพที่ 4.175 ผู้ประกอบการชมสะพานแขวนแตปูซู

ออกจากตำบลอัยเยอร์เวง เดินทางไปยังต้นแบบการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน



ภาพที่ 4.176 กิจกรรม สกรีน โอเคเบตง



ภาพที่ 4.177 เรียนรู้การเลี้ยงไก่เบตง



ภาพที่ 4.178 เทียวชมสวนส้มโชกุนเบตง 200 ไร่



ภาพที่ 4.179 เทียวสวนดอกไม้เมืองหนาวและพูดคุยกับประกอบการ



ภาพที่ 4.180 ชมการสาธิตและรับฟังการบรรยายการปลูกผักน้ำเบตง

พักรับประทานอาหารเที่ยงที่หมู่บ้านปิยะมิตร ได้รับประทานอาหารเมนูพื้นถิ่นของคนเบตง ได้แก่ ไก่เบตง ผักน้ำเบตง และเมนูอื่น ๆ



ภาพที่ 4.181 กลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรีลุ่มปิยะมิตร



ภาพที่ 4.182 กลุ่มผลิตข้าวหลามกระบอกยาว



ภาพที่ 4.183 ผู้ประกอบการทดลองกิจกรรมการนั่งรถสวนชมเมือง



ภาพที่ 4.184 วิทยากรบรรยายเส้นทางรถสวน



ภาพที่ 4.185 จุดแวะพักเพื่อให้ซื้อสินค้าจำพวกของฝาก



ภาพที่ 4.186 พิธีเปิดรสวนเมืองเบตงโดยนายอำเภอเบตง

ผลการประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการเที่ยว

ด้านความประทับใจ ได้แก่ สัมผัสทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่อำเภอเบตง มีความชอบทะเลหมอกอัยเยอร์เวง และแหล่งอื่น ๆ เกือบทุกแหล่ง และที่ประชุมกล่าวว่าควรให้คณะผู้วิจัยได้จัดเส้นทางเชื่อมกับประเทศมาเลเซีย ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้วิจัยขึ้นมาใหม่ดีมาก เพราะจะทำให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมและโปรแกรม ทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ และที่สำคัญการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงมา ที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนเบตง ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชาวบ้าน ทำให้น่าสนใจมาก

และทดลองท่องเที่ยวที่มีความประทับใจกับความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้ออกแบบไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ชื่นชมทรัพยากรธรรมชาติ ภูเขา ทะเลหมอก อากาศ น้ำตก นักท่องเที่ยวชอบสภาพความหลากหลายของพื้นที่ และได้พบกับอัตลักษณ์วิถีชีวิตแบบพื้นบ้าน ของพื้นที่เบตง

อาหารท้องถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น อาหารเบตงที่แสนอร่อยทุกมื้อทั้งเมนูพื้นที่พื้นถิ่นของคนเชื้อสายจีน ไทย และมุสลิม ทำให้รู้ซึ่งถึงวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร ความใส่ใจ ผสมกับความสดใหม่ ตัวอย่างอาหารเบตงที่เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวได้ ไก่เบตง ผักน้ำ ปลาจีน เป็นต้น

ผู้เข้าร่วมทดลองเที่ยวประทับใจในการความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว ตาเนาะแมเราะ อัยเยอร์เรง ยะรม มีหลายพื้นที่ที่น่าสนใจและไม่เคยได้สัมผัส เช่นการชม วิถีชีวิตของชาวบ้านในการเก็บและคั่วกาแฟ แบบโบราณ และได้ชื่นในความสวยงามและความเป็นธรรมชาติ ของพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างทะเลหมอก น้ำตก การล่องแก่ง

ข้อควรปรับปรุง ได้แก่ เพิ่มกิจกรรมที่สามารถดึงดูดการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในแต่ละจุดขยายช่วงเวลาในการลงพื้นที่แต่ละจุด เพื่อเอื้ออำนวยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การถ่ายภาพ ชมธรรมชาติจุดแวะพักในเส้นทางให้น้อยกว่านี้ เพราะอาจเหนื่อยไป ควรส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน ทั้งสถานประกอบการ ชุมชน และรัฐมาช่วยเสริม ควรจัดหาเนื้อหาเพื่อประกอบการสื่อความหมายในแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มการนำเสนอข้อมูลหรือเรื่องราวในแต่ละจุด เช่น กลุ่มกาแฟโบราณ และรถสวนนาเที่ยว หรือเพิ่มกลเม็ดในการนำเสนอ เช่น ปิดด้วยความสงสัยและคลี่คลายเรื่องราว ยังขาดการให้ข้อมูลทางวิชาการ เช่น พันธุ์พืช และให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยากให้ชุมชนร่วมกันดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม ส่วนเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรจัดหาเสื้อชูชีพให้เพียงพอต่อการเดินทางในการนั่งล่องแก่ง พร้อมหมวกนิรภัย ควรให้ข้อมูลเรื่องความปลอดภัยก่อนล่องแก่ง

ข้อเสนอแนะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่อำเภอเบตง คาดว่าจะเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวมาเลเซียและสิงคโปร์และรวมถึงนักท่องเที่ยวจีน เนื่องจากมีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมสามารถพัฒนา ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้ บางจุดมีขยะ เช่น เศษแก้ว อาจมีปัญหาด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกทางเพิ่มเติม เพราะนักท่องเที่ยวจะได้รู้ข้อมูลเพิ่มเติมและเดินทางไปเองได้ ควรการสาธิตการทำอาหารให้โดยมีการแสดงวัตถุดิบให้นักท่องเที่ยวดู เช่น เมนูอาหาร ท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน

การกำหนดราคาการท่องเที่ยวต้องมีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากพื้นที่ขนาดใหญ่ และแตกต่างหลายโปรแกรม เส้นทาง และกิจกรรม ดังนั้นผู้ประกอบการ หรือชุมชนที่จะดำเนินการใช้การท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ ต้องทำการกำหนดราคาการท่องเที่ยวต้องมีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายต่อไป

สรุปการจำแนก Value chain ซึ่งมีการระบุกิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ระบุ 2 หน่วยคือ หน่วยกิจกรรมผู้ที่เข้ามาส่วนเกี่ยวข้องได้ ชุมชนและเครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงและหน่วยที่รับผิดชอบในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้หน่วยงานของระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

4.3 วิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนา (Gap analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว

สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวโลก

การท่องเที่ยวทั่วโลกในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีการเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย แต่ยังส่งผลดีต่อ เอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงด้วยเช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั่วโลก 1,186 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 52 ล้านคน หรือร้อยละ 4.6 และ การท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั่วโลก (Gross Domestic Product: GDP) นำไปสู่การสร้างงานถึง 284 ล้านตำแหน่งงาน และ สร้างรายได้ 1,260 พันล้านเหรียญสหรัฐ (UNWTO Tourism Highlights, 2016)

ตารางที่ 4.20 สถิตินักท่องเที่ยวโลก

ปี พ.ศ.	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
จำนวน นักท่องเที่ยว ต่างประเทศ (ล้านคน)	809	855	911	928	892	950	994	1,040	1,088	1,134	1,186
รายได้จาก การท่องเที่ยว (พันล้านเหรียญ สหรัฐ)	706	743	857	987	905	986	1,104	1,146	1,241	1,309	1,260

ที่มา UNWTO World Tourism Barometer

จากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) พบว่า สถานการณ์ การท่องเที่ยวโลกในปี พ.ศ. 2558 ได้รับผลกระทบจาก 3 ปัจจัยหลัก คือ (1) การผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (2) การลดลงของราคาน้ำมัน และสินค้าอุปโภคบริโภค และ (3) การเพิ่มความตระหนักในเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และอเมริกา มีอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 6 ในขณะที่ภูมิภาคยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด คือ 607.7 ล้านคน มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.7 และตะวันออกกลางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.7 แต่ภูมิภาคแอฟริกา มีอัตราการเติบโตลดลง ร้อยละ 3.3 (UNWTO Tourism Highlights, 2016)

เมื่อพิจารณาประเทศ 10 อันดับแรกของโลกในมิติของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศฝรั่งเศสมีจำนวนนักท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 ตามด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา สเปน จีน อิตาลี ตุรกี เยอรมนี อังกฤษ เม็กซิโก และรัสเซีย ซึ่งประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเป็นอันดับที่ 11 ของโลก ในส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกามีรายได้จาก การท่องเที่ยวสูงที่สุดเป็นอันดับ 1 ตามด้วยจีน สเปน ฝรั่งเศส อังกฤษ ไทย อิตาลี เยอรมนี เขตบริหารพิเศษฮ่องกง (จีน) และ เขตบริหารพิเศษมาเก๊า (จีน) ตามลำดับ

ผลการจัดอันดับ 10 ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนมากที่สุดประจำปีพุทธศักราช 2560 ซึ่งผลการเก็บข้อมูลดังกล่าวมีแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำคัญจากองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเอ็นดับเบิลยูทีโอ (UNWTO – United Nations World Tourism Organization) โดยรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวจากทุกประเทศทั่วโลกในปี 2559 สำหรับอันดับ 1 ในปีนี้ ก็คือ “ฝรั่งเศส” ประเทศในฝันตลอดกาลของเหล่านักเดินทางหลายๆคนทั่วโลกนั่นก็คือ ซึ่งฝรั่งเศสมีนักท่องเที่ยวไปเยือนมากกว่า 82.6 ล้านคน รองลงมาคือสหรัฐอเมริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยว 75.6 ล้านคน และสเปน 75.6 ล้านคน ส่วนประเทศไทยนั้นยังคงติดอันดับ 1 ใน 10 ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวมาเยือนมากที่สุดในโลก โดยในปีนี้ได้ตำแหน่งอันดับที่ 9 ไปครองจากจำนวนนักท่องเที่ยวกว่า 32.6 ล้านคน และที่น่าประทับใจยิ่งกว่านั้นก็คือรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยก็เพิ่มขึ้นด้วย โดยขยับจากอันดับที่ 5 ขึ้นมาเป็นอันดับที่ 3 รวบรวมได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 4.99 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 1.65 ล้านล้านบาท

สำหรับผลการจัดอันดับ 10 ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนมากที่สุด ประจำปี 2560 มีดังต่อไปนี้ 1) ฝรั่งเศส – 82.6 ล้านคน 2) สหรัฐอเมริกา – 75.6 ล้านคน 3) สเปน – 75.6 ล้านคน 4) จีน – 59.3 ล้านคน 5) อิตาลี – 52.4 ล้านคน 6) สหราชอาณาจักร – 35.8 ล้านคน 7) เยอรมนี – 35.6 ล้านคน 8) เม็กซิโก – 35 ล้านคน 9) ไทย – 32.6 ล้านคน 10) ตุรกี (ข้อมูลไม่แน่ชัด)

ส่วน 10 อันดับประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด ประจำปี 2560 มีดังต่อไปนี้ 1)สหรัฐอเมริกา – 6.83 ล้านล้านบาท 2)สเปน – 2 ล้านล้านบาท 3) ไทย – 1.65 ล้านล้านบาท 4) จีน – 1.47 ล้านล้านบาท 5) ฝรั่งเศส – 1.41 ล้านล้านบาท 6) อิตาลี – 1.33 ล้านล้านบาท 7) สหราชอาณาจักร – 1.31 ล้านล้านบาท 8) เยอรมนี – 1.24 ล้านล้านบาท 9) ฮองกง – 1.09 ล้านล้านบาท 10) ออสเตรเลีย – 1.07 ล้านล้านบาท

นอกจากนี้ องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ยังคาดการณ์ว่า จำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศ จะเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.3 ต่อปี ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2553-2573 และ จะเพิ่มจำนวนเป็น 1.8 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2573 นอกจากนี้ ยังมีการตั้งข้อสังเกต หลายประการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโลก ดังนี้ (UNWTO Tourism Highlights, 2016)

- ☐ ดัชนีการท่องเที่ยวจนถึงปี พ.ศ. 2573 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวมีศักยภาพ ที่จะขยายตัวได้ในระดับสูง ในอีกหลายทศวรรษข้างหน้า
- ☐ แหล่งท่องเที่ยวใหม่และแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาแล้วสามารถได้รับประโยชน์ จากแนวโน้มและโอกาส การขยายตัวของการท่องเที่ยว หากมีกลไกและ นโยบายที่เอื้อต่อสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ การสร้างสาธารณูปโภค การอำนวยความสะดวก การตลาดและทรัพยากรมนุษย์
- ☐ ท่ามกลางโอกาสต่าง ๆ เหล่านี้ ยังคงมีความท้าทายหลายประการในการที่จะ ผลักดันให้เกิดผลกระทบเชิงบวกด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างสูงสุด และ ขณะเดียวกัน ลดผลกระทบเชิงลบให้มากที่สุด
- ☐ รูปแบบการเติบโตของการท่องเที่ยวระยะยาวจำเป็นต้องมีความยั่งยืน เอื้อประโยชน์และเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย
- ☐ การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ช่วยลดปัญหาความยากจนจากการสร้างงาน วิสาหกิจขนาดย่อม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ

- ☐ สิ่งที่สำคัญ คือ การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว และผลักดันการพัฒนาการท่องเที่ยวให้อยู่ในวาระทางการเมือง เพื่อดึงศักยภาพและโอกาสที่มีด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาประเทศ
- ☐ ความยั่งยืน (ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม) เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การใช้ทรัพยากร การจัดการขยะ การจัดการพลังงาน และการปรับตัวและการบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เศรษฐกิจสีเขียว การจัดการความแออัด ปัญหาการจราจร และการจัดการความเสี่ยง
- ☐ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยการปรับแนวทางการประกอบ ธุรกิจบนฐานนวัตกรรม อาทิ การสร้างความหลากหลายทางผลิตภัณฑ์ การตลาดและการแบ่งส่วนตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมการตลาด การวิจัย การประเมิน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น
- ☐ การติดตามศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เนื่องจากแนวโน้มที่นักท่องเที่ยว หันมาแสวงหาประสบการณ์ที่แตกต่างมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเก็บข้อมูล พฤติกรรมนักท่องเที่ยวควรจะดำเนินการควบคู่ไปกับการติดตาม ความเปลี่ยนแปลงประชากร เช่น อายุของประชากร การย้ายถิ่นฐานและ ความหลากหลายของโครงสร้างของครอบครัว รวมถึงความเปลี่ยนแปลง ในด้านคุณค่าและวิถีชีวิต โดยเฉพาะเมื่อการพัฒนาปัจจุบันกำลังเคลื่อนจาก ยุคเศรษฐกิจการบริการ (Service Economy) สู่เศรษฐกิจด้านประสบการณ์ (Experience Economy)

สถานการณ์ท่องเที่ยวภูมิภาคอาเซียน

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม กระจายอยู่ทั้งในเขตพื้นที่เมืองและ พื้นที่ชนบท ปัจจุบัน มีทรัพยากรที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติจำนวน 11 แห่ง และทางวัฒนธรรมจำนวน 17 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรมชนเผ่า วิถีทางศาสนา สถาปัตยกรรม ดนตรี วัฒนธรรมพื้นเมือง รวมถึงวิถีการอยู่ การกินของชุมชน (ATSP, 2016)

ภายใต้การพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) การท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาของอาเซียน ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงถูกจัดให้เป็น 1 ใน 12 สาขาเร่งรัดการพัฒนา ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก อาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกัมพูชา ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย โดยรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นกว่าร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ทั้งหมด (Gross Domestic Product: GDP) และนำไปสู่การสร้างการจ้างงานของ ภาคบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกในภูมิภาค ซึ่งจากการศึกษาของ World Travel & Tourism Council (WTTC, 2016) พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 การท่องเที่ยวของอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 12.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ ซึ่งสูงกว่าอัตราของเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.5 และสูงกว่า อัตราของทั่วโลก ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 9.8

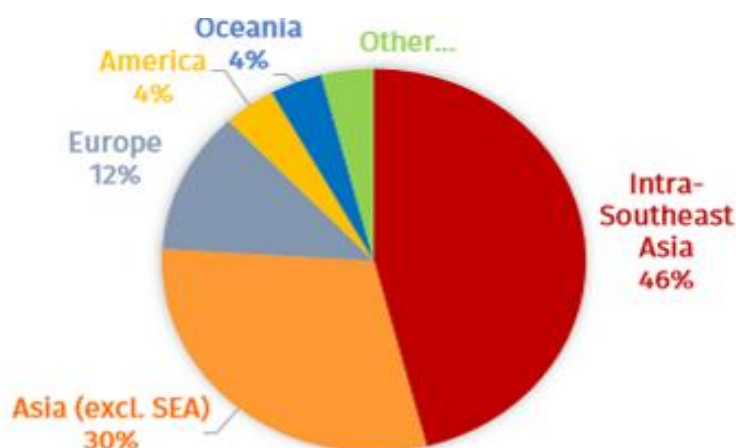
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนนักท่องเที่ยวโลก (Global Arrivals) และโดยเฉลี่ย ร้อยละ 35 ของจำนวนนักท่องเที่ยวเอเชียและแปซิฟิก ในขณะที่รายได้จากการท่องเที่ยวอาเซียน คิดเป็น สัดส่วนโดยเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 8 ของรายได้จากการท่องเที่ยวโลก (Global Receipts) และคิดเป็นสัดส่วน โดยเฉลี่ย ร้อยละ 28 ของรายได้จากการท่องเที่ยว เอเชียและแปซิฟิก (GMS, 2016)

ตารางที่ 4.21 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางท่องเที่ยวในอาเซียน

ปี พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ล้านคน)
2548	52.8
2549	56.9
2550	62.3
2551	65.4
2552	65.7
2553	73.8
2554	81.2
2555	89.2
2556	102.2
2557	105.1
2558	111.9

จากข้อมูลในตารางข้างต้นจะเห็นว่าการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในภูมิภาคอาเซียน ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2558 มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจาก 52.8 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 111.9 ล้านคน นักท่องเที่ยวที่เข้ามา ในอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นั้น มีระยะเวลาการพำนักโดยเฉลี่ย 6.54 วัน รายได้จาก นักท่องเที่ยวต่างชาติ คิดเป็นจำนวนเงิน 108,212 ล้านบาทหรือสหรัฐ ดอลลาร์สหรัฐ อัตราการใช้จ่าย ต่อ นักท่องเที่ยวต่อวัน โดยเฉลี่ย เป็นจำนวนเงิน 108.86 เหรียญสหรัฐ เมื่อพิจารณา จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนก ตามสัญชาติ จะเห็นได้ว่า ร้อยละ 75.5 เป็นนักท่องเที่ยว จากเอเชีย ตามด้วยนักท่องเที่ยวจากยุโรป ร้อยละ 11.34 จากโอเชียเนีย ร้อยละ 4.32 และจากอเมริกา ร้อยละ 4.09 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวจำแนกตามภูมิภาค ในปี พ.ศ. 2558 จะเห็นว่า นักท่องเที่ยวจาก อาเซียนมีสัดส่วนการเดินทางภายในภูมิภาคสูงเป็นอันดับ 1 คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 46 รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวจากเอเชีย (ไม่นับรวมนักท่องเที่ยวอาเซียน) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 ตามด้วยนักท่องเที่ยวจาก ยุโรป คิดเป็น ร้อยละ 12 ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากอเมริกา โอเชียเนีย และอื่น ๆ มีสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ



ภาพที่ 4.187 สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังอาเซียน

จากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) มีการคาดการณ์ว่า จำนวน นักท่องเที่ยวในอาเซียนจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 123 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) และ 187 ล้านคน ภายใน ปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) ซึ่งการเพิ่มจำนวนอย่างต่อเนื่องนี้นำไปสู่ความกังวลในประเด็นความยั่งยืนในระยะยาว โดยเฉพาะ ประเด็นความยั่งยืนของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างงานและการกระจายผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมจากการท่องเที่ยวไปสู่ผู้ที่มีรายได้น้อยอย่างเท่าเทียม ภายในภูมิภาค (UNWTO, 2016)

ตารางที่ 4.22 การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ภูมิภาค	การคาดการณ์อัตราการเติบโตของการท่องเที่ยว (ร้อยละ)		การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)		
	พ.ศ. 2553-2563	พ.ศ. 2563-2573	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2573
โลก	3.8%	2.9%	1,360	1,569	1,809
เอเชียและแปซิฟิก	5.7%	4.2%	355	436	535
อาเซียน	5.8%	4.3%	123	152	187

ที่มา UNWTO, 2016

จากการคาดการณ์อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2573 แสดง ดังตารางข้างต้นจะเห็นว่า มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3 โดยจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มเป็น 187 ล้านคนในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งการเติบโตนี้ส่งผลต่อ ความต้องการในเรื่องของการเดินทางเข้ามายังภูมิภาค ห้องพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นจะต้องมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวของ การท่องเที่ยวด้วยในด้านของการเดินทางเข้ามายังภูมิภาคนั้น การขยายตัวของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของตารางการบินของสายการบินต่าง ๆ ที่บินเข้ามายังอาเซียนโดยตรง ซึ่งที่ผ่านมา มีการขยายตัวร้อยละ 6.4 ในปี พ.ศ. 2558 และร้อยละ 7.4 ในปี พ.ศ. 2559

ตารางที่ 4.23 จำนวนที่นั่งสายการบินขาเข้ามายังภูมิภาคอาเซียน

ปี พ.ศ.	จำนวนที่นั่งของสายการบินขาเข้า (ล้านที่นั่ง)			ร้อยละอัตราการขยายตัว		ร้อยละของสัดส่วนจำนวน ที่นั่งขาเข้า แต่ละประเทศ (รายปี)		
	2557	2558	2559	2558/2557	2559/2558	2557	2558	2559
บรูไน	1.142	1.165	1.192	2.0	2.4	0.7	0.7	0.7
กัมพูชา	4.210	4.490	4.846	6.6	7.9	2.6	2.6	2.7
อินโดนีเซีย	20.695	20.660	20.636	-0.2	-0.1	13.0	12.2	11.3
ลาว	1.166	1.267	1.438	8.6	13.5	0.7	0.7	0.8
มาเลเซีย	28.737	29.493	29.759	2.6	0.9	18.0	17.4	16.4
เมียนมา	2.740	2.761	3.188	0.8	5.4	1.7	1.6	1.8
ฟิลิปปินส์	13.674	14.450	16.342	5.7	13.1	8.6	8.5	9.0
สิงคโปร์	38.811	39.740	41.915	2.4	5.5	24.4	23.5	23.0
ไทย	36.664	42.398	47.308	15.6	11.6	23.0	25.0	26.0
เวียดนาม	11.428	13.019	15.348	13.9	17.9	7.2	7.7	8.4
รวมทั้งหมด	159.268	169.443	181.972	6.4	7.4	100.0	100.0	100.0

ที่มา PATA, 2016

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า การให้บริการของสายการบินที่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการกระตุ้น การเดินทางมายังภูมิภาคอาเซียน เมื่อพิจารณาสัดส่วนของจำนวนที่นั่งของสายการบินขาเข้าเปรียบเทียบกับ ระหว่าง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน จะเห็นว่า ไทย มีสัดส่วนของจำนวนที่นั่งสูงที่สุดคือ ร้อยละ 26 รองลงมา คือ สิงคโปร์ ร้อยละ 23 มาเลเซีย ร้อยละ 16.4 และ อินโดนีเซีย ร้อยละ 11.3 ตามลำดับ นอกจากการเดินทางเข้ามายังอาเซียนทางอากาศซึ่งเป็นรูปแบบการเดินทางหลักแล้ว ปัจจุบัน มีการขยายตัวในด้านการ เชื่อมโยงการคมนาคมทางบกระหว่างประเทศภายในภูมิภาค รวมถึงการคมนาคมทางรถไฟและทางน้ำ ที่แม้จะ มิใช่การเดินทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่อาเซียนมีแผนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อกระตุ้นการ คมนาคมทางรถไฟ และทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประชากรโลก พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของ นักท่องเที่ยวทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้การท่องเที่ยวเป็น อารุทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลด้านสถิติของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งได้ระบุว่าในปี 2559 ตลอดทั้งปีมีนักท่องเที่ยว ต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 32.6 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.65 แสนล้านบาท (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

เมื่อพิจารณากลุ่มตลาดนักท่องเที่ยว 10 อันดับแรกที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย มากที่สุดในช่วง ระหว่าง ปี พ.ศ.2560 จะพบว่า จีนและมาเลเซีย เป็น กลุ่มนักท่องเที่ยว 2 อันดับแรกมาโดยตลอด โดยในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มนักท่องเที่ยว จาก 2 ประเทศนี้รวมกัน คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 13.16 ของจำนวนนักท่องเที่ยว ทั้งหมด ในส่วนอันดับที่ 3-10 เป็นนักท่องเที่ยวมาจากประเทศ เกาหลีใต้ ลาว ญี่ปุ่น อินเดีย รัสเซีย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

ปี 2560 ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยคาดว่าจะเติบโต 8.8% หรือมีจำนวนประมาณ 35 ล้านคน โดยได้รับปัจจัยหนุนจากการฟื้นตัวของ นักท่องเที่ยวจีน ซึ่งคาดว่า ทั้งปี 2560 จำนวนนักท่องเที่ยวจีนเดินทาง ท่องเที่ยวไทยน่าจะอยู่ที่ 9.81ล้านคน สำหรับทิศทางการตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2561 คาดว่าจะมีจำนวน

ประมาณ 37.8 ล้านคน ขยายตัวประมาณร้อยละ 7.0 จากปี 2560 ซึ่งปัจจัยที่เป็นแรงขับเคลื่อนการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่างชาติ อาทิ การขยายเส้นทางการบินของธุรกิจสายการบินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการขยายเส้นทางการบินของไทยที่เชื่อมโยงไปยังเมืองรองของจีน เป็นต้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

ปี 2560 คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศประมาณ 156.2 ล้านคน – ครั้ง ขณะที่คาดว่าจะรายได้จะอยู่ที่ประมาณ 9.3 แสนล้านบาท ขณะที่ในปี 2561 คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ ประมาณ 165. ล้านคน -ครั้ง ขณะที่คาดว่าจะรายได้จะอยู่ที่ประมาณ 9.9 แสนล้านบาท มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง 55 จังหวัด นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการธุรกิจนำเที่ยว ค่าที่พักในโรงแรม หรือ โฮมสเตย์ ที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง สามารถนำค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมกันไม่เกิน 15,000 บาท ไปลดหย่อนภาษีได้ นอกจากนั้นบริษัทเอกชนที่จ่ายเงินค่าสัมมนา ค่าห้องพัก ค่าขนส่ง หรือรายจ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมใน 55 จังหวัดเมืองรอง สามารถนำค่าใช้จ่ายดังกล่าว มาหักลดหย่อนได้ 100% โดยจะมีผลตั้งแต่ 1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 2561 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

การสังเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวในรอบ 1-2 ปีที่ผ่านมา ปี 2560 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 35.38 ล้านคน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างรายได้รวม 2.75 ล้านล้านบาทภาพรวมสถานการณ์ท่องเที่ยวชาวต่างชาติสำหรับปี 2560 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวทั้งสิ้น 35,381,210 คน ขยายตัวร้อยละ 8.77 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และก่อให้เกิดรายได้รวม 1,824,042.35 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 11.66 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

ส่วนสถานการณ์ท่องเที่ยวชาวไทยเที่ยวไทยในปี 2560 นั้นคาดว่าจะมีชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศจำนวน 152 ล้านคน-ครั้ง ขยายตัวร้อยละ 4.39 จากปีที่ผ่านมา และคาดว่าจะมีการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของชาวไทยรวม 930,000 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.42 จากปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังพบว่าในปี 2560 ภาคการท่องเที่ยวของไทยก่อให้เกิดประโยชน์ในรูปของรายได้แก่ประเทศและกระจายรายได้ดังกล่าวสู่ภูมิภาคต่าง ๆ รวม 2.754 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 9.47 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า โดยในจำนวนนี้คิดเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ 1.824 ล้านล้านบาท และการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทย 9.3 แสนล้านบาท สำหรับในเดือนธันวาคม 2560 ซึ่งเป็นเดือนสุดท้ายนั้น มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 3,535,594 คน ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกมากที่สุด 2,181,686 คน รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวภูมิภาคยุโรป เอเชียใต้ อเมริกา โอเชียเนีย ตะวันออกกลาง และแอฟริกา ตามลำดับ และก่อให้เกิดรายได้ 191,844.75 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 21.03 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาพบว่านักท่องเที่ยวขยายตัวร้อยละ 15.51 ตามการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเกือบทุกภูมิภาค โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 21.80 จากการฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวจีน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุด 10 อันดับแรก ประกอบด้วย จีน มาเลเซีย เกาหลี ลาว ญี่ปุ่น อินเดีย รัสเซีย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร ตามลำดับ ขณะที่นักท่องเที่ยวที่สร้างรายได้สูงสุด 10 อันดับแรก ประกอบด้วย จีน รัสเซีย มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เกาหลี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย อินเดีย และเยอรมนี ตามลำดับ นายพงษ์ภาณุยังกล่าวด้วยว่า สำหรับแนวโน้มในปี 2561 นี้คาดว่าจะประเทศไทยจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาทั้งหมดรวมกว่า 37 ล้านคน และมีรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมที่ประมาณ 3 ล้านล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9% แบ่งเป็นรายได้จากตลาดต่างประเทศที่ 2 ล้านล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.44% และรายได้จากตลาดคนไทยเที่ยวในประเทศที่ราว 1 ล้านล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.16%

ทั้งนี้จากการศึกษาการท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติ มีการใช้จ่ายซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าเป็นอันดับ 1 ที่ร้อยละ 31 ของที่ระลึกเป็นอันดับ 2 ที่ร้อยละ 22 และผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่

ร้อยละ 17 ตามลำดับ นอกจากนี้ที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ยังเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในการสัมผัสวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น โดยสามารถนำเสนอควมรวบรวมบริการ นำเที่ยวและการแสดงพื้นเมือง ซึ่งเป็นการกระจายรายได้เพิ่มเติมให้กับชุมชนอีกด้วย Ecotourism คือการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และ แหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหาย แก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวอย่างกิจกรรม เช่น การขี่จักรยาน การปีนเขา การดำน้ำ การชมนก การล่องแก่ง และการชมธรรมชาติ เป็นต้น Voluntourism เป็นการผสมผสานระหว่างการทำกิจกรรมในรูปอาสาสมัครและการเดินทาง ท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว ตัวอย่าง กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวประเภทอาสาสมัคร ให้ความนิยม เช่น การปลูกป่า การสอนภาษาอังกฤษ การสร้างโรงเรียน การสร้างฝาย เป็นต้น การดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงสร้างคุณประโยชน์ ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม จะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืน

ภายใต้สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ประเทศไทยถูกมองว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ติดตลาดแล้ว โดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาเอเชียถึงร้อยละ 10 สะท้อนให้เห็นว่า ไทยยังคงมีศักยภาพ ในระดับสูงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศหรือ ต่างประเทศ อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวไทยยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยยังจำเป็นที่จะต้องมีการปรับภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับตลาดใหม่ โดยมุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มตลาดเอเชียและตลาดอาเซียน

สถานการณ์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

สถานการณ์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน จำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2559 กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนนักท่องเที่ยว 9,568,670 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 6,008,585 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.79 ของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 3,560,085 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.21 นักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสงขลา จำนวน 6,665,224 คน รองลงมาคือจังหวัดสตูล 1,372,970 คนและจังหวัดนราธิวาส จำนวน 647,394 คน

สำหรับอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2559 จำนวนนักเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีอัตราการเติบโตร้อยละ 2.20 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยจังหวัดสตูลมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ร้อยละ 3.32 รองลงมา คือจังหวัดปัตตานี มีอัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวย้อยละ 2.33 และจังหวัดสงขลามีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวย้อยละ 2.15

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวรายจังหวัดระหว่างปี 2556-2559

พ.ศ.	จังหวัด	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
2556 ¹	จำนวนนักท่องเที่ยว	5,763,439	1,093,479	235,606	563,771	570,973	8,227,268
	ชาวไทย	3,551,191	991,843	233,755	115,650	215,718	5,108,157
	ชาวต่างประเทศ	2,212,248	101,636	1,851	448,121	355,255	3,119,111
	Growth (%)	32.07	9.30	9.95	31.40	16.54	26.62
2557 ¹	จำนวนนักท่องเที่ยว	6,124,972	1,224,234	237,925	589,653	589,690	8,766,474
	ชาวไทย	3,831,735	1,086,358	236,039	122,740	218,209	5,495,081
	ชาวต่างประเทศ	2,293,237	137,876	1,886	466,913	371,481	3,271,393
	Growth (%)	6.27	11.96	0.98	4.59	3.28	6.55
2558 ¹	จำนวนนักท่องเที่ยว	6,524,676	1,328,813	251,081	622,376	635,910	9,362,856
	ชาวไทย	4,038,146	1,177,657	248,978	130,007	238,792	5,833,580
	ชาวต่างประเทศ	2,486,530	151,156	2,103	492,369	397,118	3,529,276
	Growth (%)	6.53	8.54	5.53	5.55	7.84	6.80
2559 ²	จำนวนนักท่องเที่ยว	6,665,224	1,372,970	256,930	626,152	647,394	9,568,670
	ชาวไทย	4,160,814	1,216,070	254,641	131,932	245,128	6,008,585
	ชาวต่างประเทศ	2,504,410	156,900	2,289	494,220	402,266	3,560,085
	Growth (%)	2.15	3.32	2.33	0.61	1.81	2.20

ที่มา : ¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558ก² กรมการท่องเที่ยว, 2559

ในปี พ.ศ. 2555 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีรายได้จากการท่องเที่ยว 68,366 ล้านบาท โดยเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 37,607 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 55.01 ของรายได้จากการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 30,0759 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 44.99 ของรายได้จากการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนโดยจังหวัดสงขลามีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 54,37 ล้านบาท รองลงมา คือจังหวัดสตูล 7,560 ล้านบาท และจังหวัดยะลา 2,886 ล้านบาท สำหรับอัตราการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2559 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีอัตราการเติบโตร้อยละ 10.26 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยจังหวัดสงขลามีอัตราการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดที่ร้อยละ 11.15 รองลงมาคือจังหวัดสตูล มีอัตราการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 7.98 และจังหวัดยะลามีอัตราการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 5.76

ตารางที่ 4.25 รายได้จากการท่องเที่ยวรายจังหวัด ระหว่างปี 2556 – 2559

พ.ศ.	จังหวัด	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
2556 ¹	รายได้จากการท่องเที่ยว	37,276	5,905	778	2,420	2,208	48,587
	ชาวไทย	21,332	5,424	771	363	692	28,582
	ชาวต่างประเทศ	15,943	481	7	2,058	1,516	20,005
	Growth (%)	39.60	10.75	4.71	37.58	3.23	32.48
2557 ¹	รายได้จากการท่องเที่ยว	42,825	6,288	786	2,520	2,332	54,751
	ชาวไทย	23,672	5,690	779	389	723	31,253
	ชาวต่างประเทศ	19,153	598	7	2,131	1,609	23,498
	Growth (%)	14.89	6.49	1.03	4.13	5.62	12.69
2558 ¹	รายได้จากการท่องเที่ยว	48,885	7,001	862	2,729	2,529	62,006
	ชาวไทย	26,841	6,327	853	434	812	35,267
	ชาวต่างประเทศ	22,044	673	8	2,295	1,717	26,737
	Growth (%)	14.15	11.34	9.67	8.29	8.45	13.25
2559 ²	รายได้จากการท่องเที่ยว	54,337	7,560	908	2,886	2,674	68,366
	ชาวไทย	28,546	6,838	900	467	855	37,607
	ชาวต่างประเทศ	25,790	721	8	2,419	1,819	30,759
	Growth (%)	11.15	7.98	5.44	5.76	5.74	10.26

ที่มา : ¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558ก² กรมทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559

ในปี พ.ศ. 2559 กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการเข้าพักของนักท่องเที่ยวจำนวน 6,592,479 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 3,388,530 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 ของการเข้าพักจากนักท่องเที่ยวทั้งหมดและเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 3,203,949 คน โดยนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในจังหวัดสงขลามากที่สุด มีจำนวน 4,451,785 คน รองลงมาคือจังหวัดสตูล 742,406 คนและจังหวัดนราธิวาส 588,449 คน สำหรับการเติบโตของการเข้าพักของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2559 กลุ่มจังหวัดภาคใต้มีอัตราการเข้าพักเดิมโตร้อยละ 1.86 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยจังหวัดสตูลมีอัตราการเติบโตสูงสุดที่ร้อยละ 4.07 รองลงมาคือจังหวัดปัตตานีมีอัตราการเติบโตร้อยละ 2.12 และจังหวัดสงขลา มีอัตราการเติบโตร้อยละ 1.75 ระยะเวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2555 นัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มี ระยะเวลาพักประมาณ 1-2 วัน

ตารางที่ 4.26 จำนวนผู้เข้าพักแรมและระยะพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างปี 2556 – 2559

พ.ศ.	จังหวัด	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
2556 ¹	จำนวนผู้เข้าพัก (คน)	3,747,047	598,560	205,103	524,992	513,242	5,588,944
	ชาวไทย	1,820,272	534,346	203,464	105,732	189,932	2,853,746
	ชาวต่างประเทศ	1,926,775	64,214	1,639	419,260	323,310	2,735,198
	Growth (%)	47.74	21.42	13.94	36.33	17.54	38.65
	ระยะเวลากักเฉลี่ย (วัน)	2.50	2.97	2.35	2.19	2.19	
2557 ¹	จำนวนผู้เข้าพัก (คน)	4,019,400	651,547	209,099	552,190	537,517	5,969,753
	ชาวไทย	1,952,710	571,811	207,423	113,357	194,829	3,040,130
	ชาวต่างประเทศ	2,066,690	79,736	1,676	438,833	342,688	2,929,623
	Growth (%)	7.27	8.85	1.95	5.18	4.73	6.81
	ระยะเวลากักเฉลี่ย (วัน)	2.61	2.87	2.30	2.12	2.19	
2558 ¹	จำนวนผู้เข้าพัก (คน)	4,375,200	713,371	220,291	583,010	580,123	6,471,995
	ชาวไทย	2,124,558	625,354	218,417	120,279	212,522	3,301,130
	ชาวต่างประเทศ	2,250,642	88,017	1,874	462,731	367,601	3,170,865
	Growth (%)	8.85	9.49	5.35	5.58	7.93	8.41
	ระยะเวลากักเฉลี่ย (วัน)	2.60	2.80	2.27	2.07	2.11	
2559 ²	จำนวนผู้เข้าพัก (คน)	4,451,785	742,406	224,953	584,886	588,449	6,592,479
	ชาวไทย	2,176,660	650,306	223,034	122,335	216,195	3,388,530
	ชาวต่างประเทศ	2,275,125	92,100	1,919	462,551	372,254	3,203,949
	Growth (%)	1.75	4.07	2.12	0.32	1.44	1.86
	ระยะเวลากักเฉลี่ย (วัน)	1.70	1.74	1.43	1.56	1.34	

ที่มา : ¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558ก² กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2559

วิสัยทัศน์ จังหวัดยะลา

เกษตร ท่องเที่ยว มั่งคั่ง ยั่งยืน คุณภาพชีวิตมั่นคง

หมายถึง การนำยะลาไปสู่เมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ประชาชนมีความสุข มีอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคงประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีอาชีพที่มั่นคง มีสุขภาพดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคีภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรม และ อัตลักษณ์ของพื้นที่ และประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาในภาครัฐ

พันธกิจ

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนมีความเข้าใจที่ดีต่อภาครัฐ
- (2) เสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง
- (3) เสริมสร้างการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมคุณธรรมของสังคม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนด้านสุขภาพ และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง

(5) ประสาน สนับสนุนและเสริมสร้างความร่วมมือในการบริหารจังหวัด การจัดจังหวัดแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม
เป้าประสงค์ : รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ปี 2561-2564

ตัวชี้วัด	ข้อมูลค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564
1.รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	ร้อยละ 5 ต่อปี	5 % ต่อปี	5 % ต่อปี	5 % ต่อปี	5 % ต่อปี
2.จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา 5 แหล่งต่อปี	5 แหล่งต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่งต่อ ปี
3.จำนวนชุมชนท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปีละ 1 แหล่ง	ปีละ 1 แหล่ง	1 แหล่ง ต่อปี	1 แหล่ง ต่อปี	1 แหล่ง ต่อปี	1 แหล่ง ต่อปี

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อใช้สำหรับการจัดยุทธศาสตร์และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์กลุ่มนักท่องเที่ยว

กลุ่มนักท่องเที่ยว (พฤติกรรมหรือความต้องการ)		
ชาวต่างชาติ (มาเลเซีย/สิงคโปร์)	ชาวไทย	ชาติอื่น ๆ ได้แก่ อาหรับ จีน
ปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (มาเลเซีย/สิงคโปร์) มีส่วนแบ่งทางการตลาดโดยประมาณร้อยละ 80 โดยพฤติกรรมและความต้องการเดินทางมาพักผ่อนในช่วงวันหยุดส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยตนเอง และบางส่วนจะมากับบริษัททัวร์ ในอนาคตกลุ่มนี้ก็ยังคงตลาดหลัก ดังนั้นพื้นที่ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่และกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อรองรับต่อไป	นักท่องเที่ยวไทยเที่ยวไทยปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2561 โดยภาพรวมทั้งประเทศคนไทยเดินทางเที่ยวในประเทศจำนวนทั้ง 140 ล้านครั้งต่อปี แต่ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาเที่ยวอำเภอเบตงโดยประมาณ 120,000 ครั้งต่อปี นับได้น้อยมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากปัญหาความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนใต้ แต่อย่างไรข้อมูลนี้ทำคนเบตงมองเป็นโอกาส ที่เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อไปในอนาคต	นักท่องเที่ยวชาติอื่น ๆ เดินทางเข้ามาในพื้นที่อำเภอเบตงมีน้อยมาก เนื่องจาก ชาติตะวันตก ได้ไม่แนะนำให้ประชากรของเขาเดินทางเข้ามาเนื่องจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม โอกาสที่เบตงจะได้นักท่องเที่ยวกลุ่มฮาลาล มาเที่ยวเบตงมีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากมีพัฒนาด้านนี้ทางพื้นที่เบตงมีความพร้อมเรื่องแหล่งและทรัพยากรท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูง รวมถึงอาหารฮาลาล และที่พักฮาลาล และนักท่องเที่ยวจีนปัจจุบันมีจำนวนมากที่สุดที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่ประเทศ และหากสนามบินสร้างแล้วเสร็จคาดว่าในอนาคตพื้นที่เบตง มีต้นทุนทางวัฒนธรรมในเรื่อง ภาษา อาหารการกิน ทรัพยากรบุคคลที่โดดเด่นนำนักท่องเที่ยวเข้าประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นคนเบตงด้วยส่วนหนึ่งที่บทบาทสำคัญ และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม คาดว่าจะเป็นตลาดใหม่ที่จะเกิดขึ้นเบตงต่อไป

การวิเคราะห์ SWOT และความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

จากการทบทวนปัจจัยภายนอก (External Analysis) ซึ่งประกอบไปด้วยสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และภายในประเทศ การทบทวนทิศทางและแนวโน้มการท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก รวมไปถึงการทบทวนปัจจัยภายใน (Internal Analysis) ได้แก่ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว การวิเคราะห์นักท่องเที่ยว การทบทวนทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของชุมชนท่องเที่ยว ผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 ตำบลในอำเภอเบตง ได้แก่ ตำบลยะรม ตำบลธารน้ำทิพย์ ตำบลตานะแมเราะ ตำบลอัยเยอร์เวงและเทศบาลเมืองเบตง ทำให้คณะวิจัยสามารถสรุปประเด็นที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.28 สรุปประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ตำบล	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ยะรม	- ที่ตั้ง เป็นประตูอาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนัง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ - ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี - อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม - ความปลอดภัยในพื้นที่ - มีกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มกาแฟ นวดแผนไทย กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มขนมบ้านใหม่ ชุมชนกวางไส - ภูมิประเทศสวยงาม และภูมิอากาศบริสุทธิ์ - คนในพื้นที่อัธยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ - เป็นตำบลที่สามารถเชื่อมต่อกับทุกตำบลในอำเภอเบตง	- บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา - การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว - ขาดความสามัคคีในกลุ่มอาชีพ - แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม - ชุมชนขาดความรู้และไม่ให้ความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยว - การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง - การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน - จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่มีน้อยมาก
ธารน้ำทิพย์	- ที่ตั้ง : เป็นประตูอาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือปัตตานี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ - ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ - ความหลากหลายทางพหุ	- บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา - โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนา เช่น ไม่มีไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ - ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการ

ตำบล	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	วัฒนธรรมที่เข้ากันดี 4. อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม 5. ความปลอดภัยในพื้นที่ 6. แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย 7. ภูมิประเทศสวยงาม และ ภูมิอากาศบริสุทธิ์ 8. คนในพื้นที่อภัยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์	สร้างมูลค่าเพิ่ม 5. การคมนาคมถนนส่วนใหญ่ยังเป็นลูกรัง 6. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง 7. ยังไม่มีที่พักบริการนักท่องเที่ยว 8. การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว 9. ชุมชนขาดความรู้เรื่องการท่องเที่ยว 10. การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน
ตาดานะแม่ระเาะ	1. ที่ตั้ง : เป็นประตูสู่อาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือปัตตานี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ 2. ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน 3. ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี 4. อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม : ไก่เบตง ผักน้ำ หมี่เบตง ทุเรียน มังคุด ส้มโชกุน ปลาจีน ปลานิล 5. ความปลอดภัยในตาดานะแม่ระเาะ 6. แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย 7. ภูมิประเทศสวยงาม และ ภูมิอากาศบริสุทธิ์ 8. ผลไม้ตามฤดูกาลที่มีจำนวนมาก 9. ความพร้อมของที่พักรับรอง เช่น บ่อน้ำร้อน สวนดอกไม้ อุโมงค์ปิยะมิตร1 10. คนในพื้นที่อภัยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ 11. ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีลักษณะที่	1. บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา 2. โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนาปรับปรุงและไม่เพียงพอ 3. แหล่งท่องเที่ยวขาดการทำนุบำรุง ดูแลรักษาและการบริหารจัดการที่ดี เช่น บ่อน้ำร้อน มีปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การเผาไม้และสิ่งต่าง ๆ ปัญหาการกำจัดขยะในอำเภอเบตง 4. แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5. ระยะทางจากเบตงเข้าสู่ตัวจังหวัดยะลาค่อนข้างไกลและลำบาก 6. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง 7. ระบบการจัดการด้านตรวจคนเข้าเมืองเบตงยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว 8. การดำเนินงานยังขาดการ บูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว 9. ขาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว 10. แหล่งท่องเที่ยวยังขาดศูนย์ประชาสัมพันธ์ และบริการนักท่องเที่ยว 11. ขาดศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน 12. ขาดตลาดนัดชุมชนเพื่อรองรับสินค้า

ตำบล	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น สมุนไพร ไม้กระถาง ส้มโชกุน เงาะก้วย 12. การคมนาคมจากมาเลเซียมีความสะดวกสบาย 13. ประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่าง ไทย มาเลเซีย 14. ความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม	ชุมชน 13.ผลิตภัณฑ์ชุมชนยังขาดอัตลักษณ์ 14.ขาดรถนำเที่ยวเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 15.การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน
อัยเยอร์เวง	1.ที่ตั้ง : เป็นประตูสู่อาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือปัตตานี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ 2. ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ทะเลสาบฮาลา บาลา และฝูงนกเงือก 3. ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี 4. อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม : ไก่เบตง ผักน้ำ หมี่เบตง ทุเรียน มังคุด 5. ความปลอดภัยในพื้นที่ 6. แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย 7. ภูมิประเทศสวยงาม และ ภูมิอากาศบริสุทธิ์ 8. ความพร้อมของที่พักรับรอง เช่น หมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10 9. คนในพื้นที่อัยเยอร์เวง มีมนุษยสัมพันธ์ 10. การคมนาคมจากมาเลเซียมีความสะดวกสบาย 11. ประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่าง ไทย มาเลเซีย	1. บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา 2. โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนา ปรับปรุงและไม่เพียงพอ เช่น ไฟฟ้าดับบ่อย ระบบประปา 3. แหล่งท่องเที่ยวขาดการทำนุบำรุง ดูแลรักษาและการบริหารจัดการที่ดี มีปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม ปัญหากำจัดขยะ 4. แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5. ระยะทางจากเบตงเข้าสู่ตัวจังหวัดยะลาค่อนข้างไกลและลำบาก 6. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง 7. ระบบการจัดการด้านตรวจคนเข้าเมือง เบตงยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว 8. การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว 9. ขาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ มี 7 คน /จุฬาภรณ์ มี 10 คน 10.โฮสเต็ลในชุมชนยังไม่ได้มาตรฐาน 11.การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน
เทศบาลเมืองเบตง	1.ที่ตั้งเป็นประตูสู่อาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือปัตตานี	1. บุคลากรด้านการบริการตั้งแต่โรงแรมจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา

ตำบล	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ 3. ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี 4. อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม : ไก่เบตง ผักน้ำ บะตูดแต้ทุเรียน มังคุด 5. ความปลอดภัยในพื้นที่ 6. แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ได้แก่ วัฒนธรรม 7. ภูมิประเทศสวยงาม และภูมิอากาศบริสุทธิ์ 8. มีสถาบันการศึกษาด้านภาษาจีนและภาษาอาหรับ 9. ความพร้อมของที่พักรีสถานบันเทิง 10. คนในพื้นที่อึดอัดดี มีมนุษยสัมพันธ์ 11. ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีลักษณะที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น กาแฟโบราณ หมี่เบตง 12. การคมนาคมจากมาเลเซียและสิงคโปร์มีความสะดวกสบาย 13. ประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่างไทย มาเลเซีย 14.สามารถสื่อสารภาษาได้หลายภาษา เช่น มลายู	และการบริการที่ดี 2. การขึ้นราคาห้องพักในช่วงเทศกาลของผู้ประกอบการ 3. โรงแรมที่ผ่านมาตรฐานฮาลาลยังมีน้อย 4. โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนาปรับปรุงและไม่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำสาธารณะไม่มีเลย ขาด wifi สาธารณะ ไฟฟ้าตกบ่อย คุณภาพน้ำสาธารณะมีกลิ่น 5. แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาดการทำนุบำรุงดูแลรักษาและการบริหารจัดการที่ดี 6. แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ตลาดชุมชน 7. ระยะทางจากเบตงเข้าสู่ตัวจังหวัดยะลาค่อนข้างไกลและลำบาก 8. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง 9. ระบบการจัดการด้านตรวจคนเข้าเมืองเบตงยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว 10. ไม่มีห้างสรรพสินค้าสนับสนุนให้จับจ่ายสินค้าราคาถูก 11.การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยว 12.แรงงานด้านการท่องเที่ยวย้ายไปทำงานภูมิภาคอื่น 13.การจัดผังเมืองและการโซนนิ่งเมือง 14. ค่าครองชีพสูง 15.การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการ

ตำบล	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
		ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน

ตารางที่ 4.29 สรุปประเด็นโอกาส และภัยคุกคาม ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

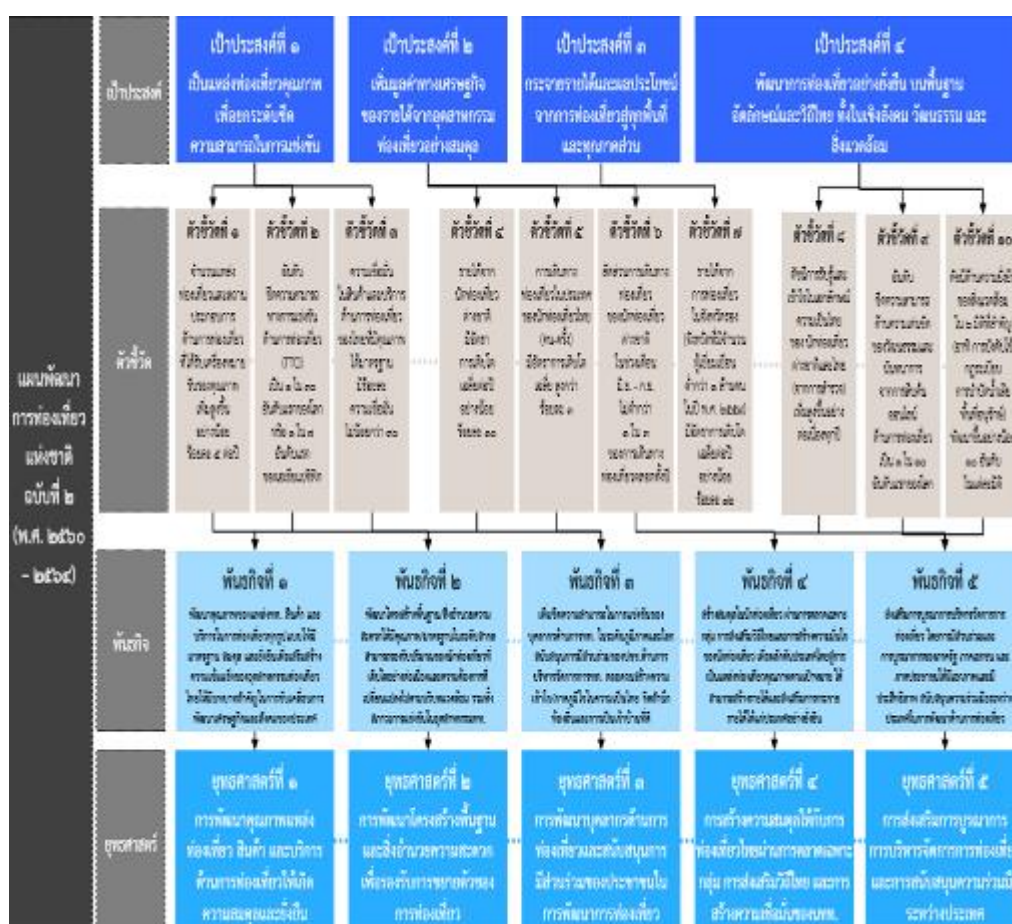
ตำบล	โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
ยะรม	1. การเปิดประชาคมอาเซียน ทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่า ห้าแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มีเพิ่มขึ้น 5 ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเพิ่มขึ้น 6 การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน 7 ชนชั้นกลางมีรายได้ทำให้สามารถเที่ยวได้มากขึ้น 8 การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ 9 เทคโนโลยีสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น 10 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และมีกำลังในการใช้จ่ายสูง 11.การเพิ่มขึ้นของตลาดการท่องเที่ยวประสบการณ์เชิงลึก เช่น การศึกษาดูงาน	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3. ปัญหาควันจากประเทศเพื่อนบ้าน
ธารน้ำทิพย์	1. การเปิดประชาคมอาเซียน ทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3. กฎหมายของไทยที่มีต่อต่างชาติที่ต้องขอวีซ่า ในการ

ตำบล	โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
	4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่า ห้าแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มีเพิ่มขึ้น 5 ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเพิ่มขึ้น 6 การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน 7 ชนชั้นกลางมีรายได้ทำให้สามารถเที่ยวได้มากขึ้น 8 การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ 9 เทคโนโลยีสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น 10 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีกำลังในการใช้จ่ายสูง 11.การเพิ่มขึ้นของตลาดการท่องเที่ยวประสบการณ์เชิงลึก เช่น การศึกษาดูงาน	ขับรถเข้าภายในประเทศ เช่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย (เกิน 3 ครั้ง)
ตาดานะแม่ระ	1. การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่า ห้าแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มีเพิ่มขึ้น 5 ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเพิ่มขึ้น 6 การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน 7 ชนชั้นกลางมีรายได้ทำให้สามารถเที่ยวได้มากขึ้น 8 การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3. กฎหมายของไทยที่มีต่อต่างชาติที่ต้องขอวีซ่า ในการขับรถเข้าภายในประเทศ เช่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย (เกิน 3 ครั้ง) 4. กฎหมายได้กำหนดเกี่ยวกับวงเงินนักท่องเที่ยวในการเข้าประเทศ จำนวน 20,000 บาท

ตำบล	โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
	9 เทคโนโลยีสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น 10 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีกำลังในการใช้จ่ายสูง 11.การเพิ่มขึ้นของตลาดการท่องเที่ยวประสบการณ์เชิงลึก เช่น การศึกษาดูงาน	
อัยเยอร์เวง	1. การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่าสองแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มีเพิ่มขึ้น 5.ชนชั้นกลาง วัยทำงานมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยว 6.การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ 7. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เข้าถึงกลุ่มท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น 8.การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่น หมู่บ้านจุฬาภรณ์ 10 สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมถึงสัตว์ป่า 3. มีคู่แข่งที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน คือ ด่านสะเดา แต่เบตงได้เปรียบที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4.มีการแข่งขันเพื่อชิงงบประมาณในการพัฒนาที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกันในอำเภอเบตงและใกล้เคียง 5.ขาดความร่วมมือในการผลักดัน หรือขับเคลื่อนให้เกิดผลในภาคเอกชนและชุมชน
เทศบาลเมืองเบตง	1. การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา ได้แก่ Amazingเสน่ห์ยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่าสองแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มี	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. มีคู่แข่งที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน คือ ด่านสะเดา แต่เบตงได้เปรียบที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3. สัญญาณโทรศัพท์ระหว่างประเทศ 4.สภาพเศรษฐกิจมาเลเซียส่งผลต่อค่าเงิน รینگิตลดลงส่งผลให้คนมาเที่ยวน้อยลง 5.ระเบียบข้อกฎหมายการลงทุน การเปิดช่องทางการลงทุนในพื้นที่

ตำบล	โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
	เพิ่มขึ้น 5. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี 6. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ 7. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 8. สายการบินต้นทุนต่ำ 9. เที่ยวได้ทุกฤดูกาล	

จากการทบทวนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)



ภาพที่ 4.188 ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน
- 2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่าย การท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม
- 3) สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาล และรูปแบบการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว โดยการพัฒนากระบวนการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ
- 2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ Free-WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น
- 3) พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟ ในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น เป็นต้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร และได้รับการฝึกอบรมที่ได้ มาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดก และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชน ภายใต้อำนาจการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4.การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1) เสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การทำการตลาดเป้าหมายและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น

2) ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มตลาดระดับกลาง-บน ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพ และการทำการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ

3) ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์ "Thainess" บนสินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น

4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรมเทศกาล และงานประเพณีประจำถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างค่านิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง

5) ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาดด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการทำการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแล บริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5.การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

1) ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเสริมสร้างการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลัก ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism: CBT) จัดให้มีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนบริหารจัดการสภาวะวิกฤตด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ

2) ปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความเข้าใจ ในระเบียบและกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

3) สนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชนและการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว อาทิ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการลงทุนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ และส่งเสริมการตลาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มประเทศ ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) สู่การปฏิบัตินั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมกันวางนโยบาย การใช้ทรัพยากร และงบประมาณที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของตน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 เกิดการพัฒนาขับเคลื่อนอย่างสัมฤทธิ์ผล จึงได้มีการวางระบบความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์ ของหน่วยงาน แผนแม่บทเฉพาะด้าน แผนปฏิบัติการ ทั้งในระดับเขตพัฒนาการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัด จังหวัด และท้องถิ่น และการใช้กลไกภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และประชาชน รวมถึงระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ต้องตอบสนองต่อการพัฒนา เชิงบูรณาการและมีความต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละระดับ (Gap Analysis)

หัวข้อ	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)	แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. 2561 - 2564)	แผนพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2564)	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2564)	ยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2564)
ประเด็น ยุทธศาสตร์	1. การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้ เกิดความสมดุลและยั่งยืน 2.การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการ ขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3. การพัฒนาบุคลากรด้านการ ท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการพัฒนาการ ท่องเที่ยว 4.การสร้างสมดุลให้กับการ ท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความ เชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว 5.การบูรณาการการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศ	1. ส่งเสริมและพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ วัฒนธรรม 2. ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาโครงข่ายคมนาคม/ระบบ โลจิสติกส์ และวางระบบป้องกัน สาธารณสุข 3. พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและกระบวนการสร้าง มูลค่าเพิ่มสินค้าทางการค้า และ การตลาดอย่างเป็นระบบ ครบวงจร	1. ส่งเสริม พัฒนา การผลิตและการ แปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อ สร้างมูลค่าเพิ่มและการส่งออก 2.ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติและวัฒนธรรม 3.พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 4.เสริมสร้างยะลาสันติสุข	1.พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และเตรียมความพร้อมในการพึ่งพา ตนเองอย่างยั่งยืนของอำเภอเบตง 2.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม 3. ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว 4. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับการ ท่องเที่ยว 5. พัฒนาการบริหารจัดการด้านการ ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม	

การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ระหว่างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชาติ และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวระดับต่าง ๆ เทียบกับยุทธศาสตร์ของแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละตำบลของพื้นที่เบตงเป็นดังนี้

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง	การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	การสร้างกลุ่มสมดุกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนาจังหวัด ยะลา	x				
แผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัด ยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น	x	x	x	ขาดการพัฒนา	ขาดการพัฒนา

จากการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) เทศบาลเมืองเบตง ในประเด็นที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีดังนี้คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ได้แก่

- 1.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสวนน้ำเทศบาลเมืองเบตง
- 2.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณด้านทางเข้าเมือง กม. 3
- 3.โครงการเทศบาลงานไก่อเบตง ประจำปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

- 1.โครงการก่อสร้างถนนคนเดิน (Walk Way) บริเวณหอนาฬิกา ตรงข้ามอาคารศูนย์การท่องเที่ยว
- 2.โครงการก่อสร้างและปรับปรุง ขยาย ถนนรัตนกิจ ตั้งแต่บริเวณหน้าโรงเรียนจงฬามูลนิธิถึงบริเวณเขตเทศบาลเมืองเบตง
- 3.โครงการก่อสร้างขั้วเขตพระเกียรติ บริเวณถนนสุขยางค์ ทางเข้าเมืองเบตง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงการอบรมทักษะภาษาต่างประเทศ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
2. โครงการอบรมเข้าค่ายสอนภาษาต่างประเทศ (English Camp, Chinese Camp,มลายู)

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ตำบล ตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง	การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว	การสร้างกลุ่มสมดุกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนา จังหวัดยะลา	x				
แผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น	x	x	x	ขาดการพัฒนา	ขาดการพัฒนา

จากการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) องค์การบริหารส่วนตำบลตาดานะแมเราะ ในประเด็นที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีดังนี้คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ได้แก่

1. โครงการเทศกาลอาหารรสดี ผลไม้รสเด่น หมู่บ้านโฮท็อปเพื่อการท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว เส้นทาง 410 และทางแยกเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวตำบลตาดานะแมเราะ
2. โครงการจัดสวนสาธารณะประจำตำบล
- 3.โครงการก่อสร้างจุดชมวิบริเวณบ่อเหมืองเก่า

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยได้แก่

1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
2. โครงการอบรมเยาวชนคนรักถิ่น

**การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา**

การวิเคราะห์ ความ สอดคล้อง	การพัฒนา คุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยว สินค้า และ บริการด้านการ ท่องเที่ยวให้ เกิดความสมดุล และยั่งยืน	การพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก เพื่อ รองรับการ ขยายตัวของ อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	การพัฒนา บุคลากรด้าน การท่องเที่ยว และสนับสนุน การมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการ พัฒนาการ ท่องเที่ยว	การสร้างควม สมดุลกลุ่ม นักท่องเที่ยว ผ่านการตลาด เฉพาะกลุ่ม และ การสร้างควม มั่นใจด้านความ ปลอดภัยแก่นัก ท่องเที่ยว	การบูรณาการ การบริหาร จัดการการ ท่องเที่ยว และ การส่งเสริม ความร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ
แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยว แห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด ภาคใต้ ชายแดน	x	x			

แผนพัฒนา จังหวัดยะลา	x				
แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยว จังหวัดยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การ พัฒนาท้องถิ่น	x	x	ขาดการพัฒนา	ขาดการพัฒนา	ขาดการพัฒนา

จากการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม ใน
ประเด็นที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีดังนี้คือ
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความ
สมดุลและยั่งยืน ได้แก่

1. โครงการแข่งขันว้าวประจำปี
2. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ด้วยการปลูกทุ่งทานตะวันหรือดอกไม้อื่น ๆ
3. โครงการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาหัวโล้น (กุนุงปูเตะห์)
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลยะรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงการก่อสร้างถนน คสล. สายกงสีใหญ่ (ทางเข้าภูเขาหัวโล้น)
2. โครงการก่อสร้างสนามแข่งจักรยานเสือภูเขา

**การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ตำบล
ธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา**

การวิเคราะห์ ความ สอดคล้อง	การพัฒนา คุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยว สินค้า และ บริการด้านการ ท่องเที่ยวให้ เกิดความสมดุล และยั่งยืน	การพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก เพื่อ รองรับการ ขยายตัวของ อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	การพัฒนา บุคลากรด้าน การท่องเที่ยว และสนับสนุน การมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการ พัฒนาการ ท่องเที่ยว	การสร้างควม สมดุลกลุ่ม นักท่องเที่ยว ผ่านการตลาด เฉพาะกลุ่ม และการสร้าง ความมั่นใจด้าน ความปลอดภัย แก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการ การบริหาร จัดการการ ท่องเที่ยว และ การส่งเสริม ความร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ
แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยว แห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x

แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด ภาคใต้ ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนา จังหวัดยะลา	x				
แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยว จังหวัดยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การ พัฒนาท้องถิ่น	x	x	x	ขาดการพัฒนา	ขาดการพัฒนา

จากการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ ในประเด็นที่มี
ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีดังนี้คือ
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความ
สมดุลและยั่งยืน ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในเขตตำบลธารน้ำทิพย์
2. โครงการก่อสร้างตลาดนัดไทย – มาเลเซีย หลักเขต 53
3. โครงการตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
4. โครงการส่งเสริมอาชีพเลี้ยงไก่เบตง
5. โครงการท้องถิ่นไทย รวมใจภักดิ์ รักษาพื้นที่สีเขียว
6. โครงการ “รวมใจภักดิ์ ปลูกรมเหล็ก – สักสยามินทร์ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงการก่อสร้างถนน คสล.สายน้ำตกธารน้ำทิพย์ (ชาโห้)
- 2.โครงการขุดบ่อเลี้ยงปลา ม.1.
3. โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำคลองเบตง ม.4

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน
การพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ได้แก่

1. .โครงการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ประชาชนในตำบลธารน้ำทิพย์พร้อมทั้ง
บุคลากรในเทศบาล
2. โครงการจัดอบรมอาสาสมัครพิทักษ์ป่าต้นน้ำปัตตานี

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง	การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว	การสร้างกลุ่มสมดุกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่มและการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนาจังหวัดยะลา	x				
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น	x	x	x	ขาดการพัฒนา	ขาดการพัฒนา

จากการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง ในประเด็นที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีดังนี้คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แบบครบวงจร
2. โครงการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ของท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงการก่อสร้างถนน คสล. สายปะดอ กม. 28 (กุ่มขิลิปต์) หมู่ที่ 1
2. โครงการก่อสร้างถนน คสล. สายบ้านยางแดง-จุฬาภรณ์ 10 หมู่ที่ 10
3. โครงการขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะภายในตำบล หมู่ที่ 1-11
4. โครงการปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านทุกหมู่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและองค์กรให้มีขีดความสามารถในการพัฒนา ด้วยการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการท่องเที่ยว
2. โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน (กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)
3. โครงการส่งเสริมระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การก่อความไม่สงบ อุบัติเหตุ อาชญากรรมและบรรเทาสาธารณภัย
4. โครงการส่งเสริมการป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน
5. โครงการส่งเสริมทักษะองค์กร ภาคประชาชนให้พร้อมรองรับการท่องเที่ยว ได้แก่ อบรมมัคคุเทศก์ ท้องถิ่น ส่งเสริมกลุ่มแพทย์โบราณ

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และกรอบยุทธศาสตร์ขอมูลที่เกี่ยวข้องจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ ต่างๆ และสภาพข้อเท็จจริงของสถานการณ์ปัจจุบัน แผนระยะยาวหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่แล้วพบว่าเกิดช่องว่างในการพัฒนา หรือยังขาดการพัฒนาเรื่อง 1) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว 2) การสร้างความสมดุลกลุ่ม นักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และ 3) การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

แม้ว่าในประเด็นเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งพบว่าเทศบาลเมืองเบตง องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลยี่เออร์เวง จะมีโครงการที่สอดคล้องกับประเด็นเหล่านี้อยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าหลายโครงการ ยังไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดขัดเรื่องงบประมาณและโครงการที่เสนอขึ้นมานั้น หลายโครงการยังไม่ตรงกับ ความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่ง ประเด็นนี้มีหลายโครงการที่ต้องทบทวนดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จะมีส่วนช่วยในการทบทวนความต้องการในการ พัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อใช้แนวทางการวิเคราะห์ช่องว่าง Gap analysis ระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ กับความต้องการของพื้นที่ อย่างเป็นระบบ

จากเวทีการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองต้นแบบ นอกเหนือจากความต้องการของพื้นที่ที่อยากเห็นเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ประชุมระดมได้แสดงความเห็นและต้องการให้เมืองเบตงเป็นต้นแบบอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นสิ่งที่เมืองเบตงควรดำเนินการ คือการสร้างพันธมิตรทางการค้า การลงทุน และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์



ภาพที่ 4.189 เบตงเมืองแห่งเศรษฐกิจและการลงทุน
ที่มา : เทศบาลเมืองเบตง

ภาคีเครือข่ายการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองที่มีการค้าขาย การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับพื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศมาเลเซีย ได้แก่ เมือง Penang ซึ่งห่างจากอำเภอเบตงเพียง 113 กิโลเมตร และเมือง Ipoh ซึ่งห่างจากเบตงเพียง 203 กิโลเมตร ทั้ง 2 เมืองเป็นเมืองที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ดังนั้น ส่วนราชการระดับพื้นที่ในอำเภอเบตง และส่วนราชการระดับจังหวัดและภาคเอกชนเบตงและจังหวัดยะลาควรวางยุทธศาสตร์เพื่อสร้างพันธมิตรกับทั้ง 2 เมือง นำไปสู่การลงทุนทางการค้าและการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่อำเภอเบตงให้เพิ่มมากขึ้น โดยดำเนินการจัดรูปแบบเป็นหุ้นส่วนทางการค้าหรือการพัฒนาาร่วมกันเพื่อยกระดับการค้า การลงทุน และท่องเที่ยวชายแดนของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย และในระยะยาวควรขยายแนวคิดและยุทธศาสตร์นี้ให้เชื่อมโยงไปยังประเทศสิงคโปร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาาร่วมกันอย่างยั่งยืน

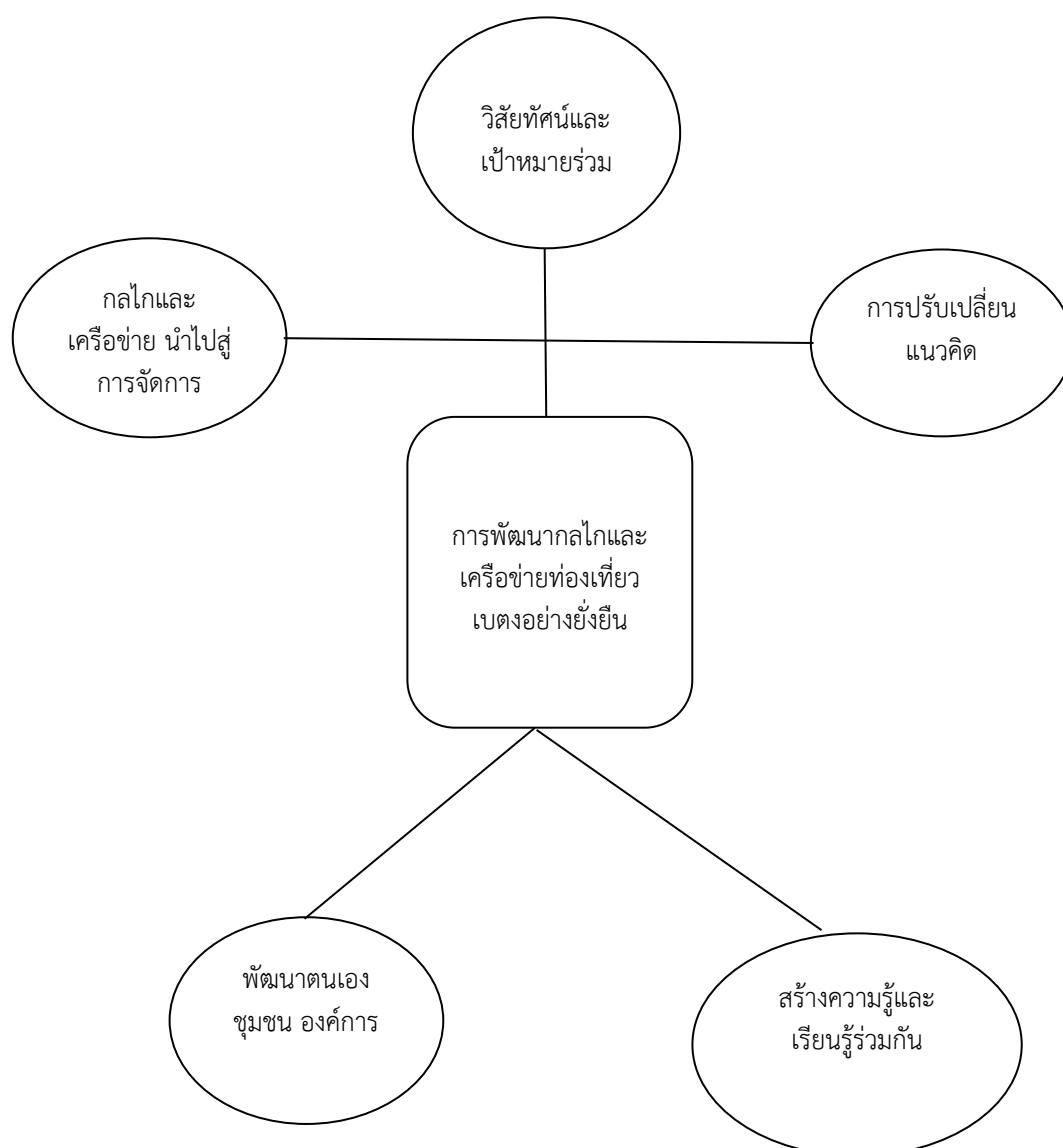
4.4 กลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวได้มีรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.4.1 การสร้างเครือข่ายและกลไกเพื่อการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลไกการพัฒนาถือเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีความจำเป็นต้องสร้างขึ้นในพื้นที่ให้ได้ เพราะกลไก เป็นฟันเฟืองตัวหลักในการทำงานเป็นวิธีการทำงานที่ต้องอาศัยพื้นฐานการมีส่วนร่วมของคน ที่ต้องมาทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย กลไก เป็นรูปแบบความร่วมมือกันทำงาน เพื่อสร้างระบบการพัฒนานำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Halme, 2001; Haugland, Ness, Grønseth, Aarstad, 2011; Shih, 2006) กลไกการพัฒนาเมืองเบตงที่ถูกสร้างขึ้นจากกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ ได้เริ่มต้นจากเวทีการประชุมและเวทีเสวนาทิศทางการพัฒนาเมืองเมืองเบตงเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีภาคีเครือข่ายที่สำคัญ ดังนี้ สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาจังหวัดยะลา สมาคมส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเบตง ส่วนราชการอำเภอเบตง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม องค์การบริหารส่วนตำบลตานะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม องค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง ผู้ประกอบการที่พัก ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการจำหน่ายของฝากของที่ระลึก และคณะนักวิจัย รวมถึงภาคีเครือข่ายภาคประชาชนที่สนใจเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอเบตง

ตลอดระยะเวลา 1 ปี ของโครงการวิจัยครั้งนี้ ได้ออกแบบกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และนำไปสู่การสร้างกลไกการพัฒนา ที่มีความเป็นมาดังนี้ กล่าวคือในกิจกรรมการวิจัย ได้ดำเนินงานโดยเฉลี่ยมีการพบกลุ่มในภาคีเครือข่าย โดยเฉลี่ยเดือนละ 1-2 ครั้ง กิจกรรมการวิจัยที่ได้ออกแบบไว้ก่อให้เกิดการพัฒนา กลไกและการสร้างเครือข่าย โดยที่คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการสร้างกลไกและเครือข่ายการทำงานลักษณะนี้เป็นวิธีการทำงานที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคธุรกิจและในการพัฒนาสังคม กลไกและเครือข่ายเป็นรูปแบบความร่วมมือในการทำงานซึ่งได้นำมาประยุกต์กับพื้นที่เบตง เพื่อให้เกิดการพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยจะนำแนวคิดนี้เข้ามาขับเคลื่อนเพื่อการการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งมีการพึ่งพาอาศัยร่วมกัน การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่างๆ ซึ่งมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นการที่รวบรวมผู้คนเข้ามาทำงานร่วมกันโดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีต่อกันมาแต่เดิม และพบหลายภาคีหลายคนก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์มาแต่เดิม ดังนั้นในการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานดังนี้

คณะผู้วิจัยร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่อำเภอเบตงได้ร่วมกันพัฒนาเครือข่ายและกลไกการพัฒนาเมืองเบตง พร้อมกันนี้ได้จัดทำกระบวนการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายจากลงพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถพัฒนาตัวแบบหรือโมเดลการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม 2) การปรับเปลี่ยนแนวคิด 3) สร้างความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน 4) พัฒนาตนเอง ชุมชน องค์กร 5) กลไกและเครือข่ายนำไปสู่การจัดการ



ภาพที่ 4.190 ตัวแบบการพัฒนากลไกและเครือข่ายท้องถิ่น เบตงอย่างยั่งยืน

1. วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม

การท่องเที่ยวอย่างเบตงอย่างยั่งยืน ต้องคำนึงถึงรายได้ สังคม และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงทำไปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ลงไปสู่ชุมชน ใช้การท่องเที่ยวสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด ทำให้คนเบตงเกิดภูมิใจในถิ่นฐานของตนเอง การท่องเที่ยวควรเติบโตจากฐานนวัตกรรมโดยไม่ลืมอัตลักษณ์ จิตวิญญาณต้องคงอยู่และธุรกิจท่องเที่ยวต้องตกอยู่ในมือของคนท้องถิ่นหรือชุมชนในแต่ละพื้นที่ของอำเภอเบตง

การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม เกิดจากเวทีเสวนาการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ประชุมส่วนมีความเห็นร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยหลักยึดที่เป็นวิสัยทัศน์ควรเป็นดังนี้

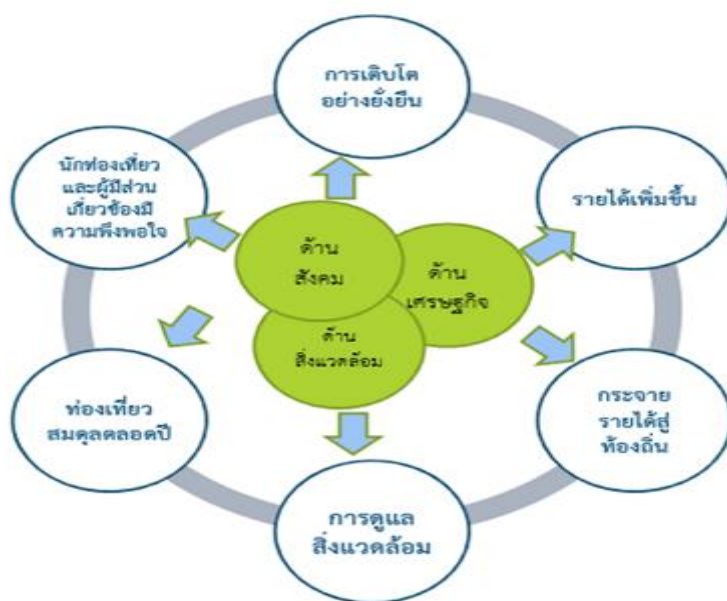
มั่นคง หมายถึง ชุมชนได้เรียนรู้ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งและสามัคคี

มั่งคั่ง หมายถึง การกระจายรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจลงสู่ฐานราก

ยั่งยืน หมายถึง สมดุลระหว่างรายได้ สิ่งแวดล้อม ชุมชนมีความสุข อัตลักษณ์และทรัพยากรท้องถิ่นได้รับผลกระทบน้อย

การกำหนดเป้าหมายร่วม

การกำหนดเป้าหมายร่วมเพื่อการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อยู่หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม



ภาพที่ 4.191 เป้าหมายการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่เบตง

โดยมีเป้าหมายต้องการเห็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง ที่มีเป้าหมายร่วมกันทั่วทุกตำบล ได้แก่ 1) การเติบโตอย่างยั่งยืน 2) รายได้เพิ่มขึ้น 3) กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น 4) การดูแลสิ่งแวดล้อม 5) การท่องเที่ยวสมดุลตลอดปี 6) นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพอใจ

เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว หากคนในพื้นที่และชุมชนเบตงทุกชุมชนพร้อมที่จะเป็นเจ้าบ้านที่ดีจากใจจริงและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวจะได้เดินทางกลับมาท่องเที่ยวเบตงอีกครั้งหนึ่ง

3. พัฒนาศักยภาพ ชุมชน องค์การ

การท่องเที่ยวของของพื้นที่เบตง ควรพัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน และองค์การที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายการท่องเที่ยว อยู่บนหลักการการมีส่วนร่วม

1. ศักยภาพของคนต้องเริ่มที่คนในชุมชนจะต้องรู้รากเหง้าของตนเองให้ดีเสียก่อนเพื่อความพร้อมในการบอกเล่าข้อมูลและคนในชุมชนต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้มีความสามัคคีทำงานร่วมกันได้ โดยพัฒนาศักยภาพของคน ผ่านแนวคิดเรื่อง การเอาเข้า และเอาออก กล่าว การเอาเข้าหมายถึง นำความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เกี่ยวข้องเรื่องการจัดการท่องเที่ยว ผ่านการฟัง และการดู โดยเข้าร่วมรับฟัง การบรรยาย การอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน และการเอาออกหลายถึงการพูดสื่อสารกันเองในชุมชน และกับสื่อสารกับนักท่องเที่ยวหรือบุคคลที่เข้าในชุมชนของตนเองได้ ในรอบระยะเวลา 1 ปี กิจกรรมการวิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการวิจัยเพื่อรองการพัฒนา ศักยภาพของคนในพื้นที่เบตงหลายครั้ง ทั้งเวทีเสวนาทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเบตง การบรรยายให้ความรู้เรื่องการเป็นเจ้าบ้านที่ดี การบริการท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และการนำคณะไปศึกษาดูงานในพื้นที่เบตงที่ชุมชนท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง และได้นำเครือข่ายการท่องเที่ยวเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลาหลายหลายชุมชน

2. ชุมชนต้องร่วมกันค้นหาและพัฒนาทรัพยากรของพื้นที่ หมายถึงทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบสานต่อกันมาคนในชุมชนจะต้องรู้จักต้องรักและหวงแหนและเห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนของตนเองสามารถที่จะนำมาจัดการได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืนทั้งนี้ชุมชนต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดบนพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการจัดการในพื้นที่เบตง

3. การมีส่วนร่วมการสื่อสารพูดคุยเป็นการสื่อความเห็นการจบปัญหา รวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆจากการระดมความคิดเห็นจากประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นพบว่าชุมชนที่จัดให้มีเวทีการพูดคุยร่วมกันคิดร่วมวางแผนดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการทำงานสร้างกฎระเบียบของชุมชนด้านต่างๆเพื่อให้คนในชุมชนรวมถึงผู้มาเยือนปฏิบัติตาม

4. สร้างความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน

Baggio และ Cooper (2010) กล่าวว่า ในการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ จัดการระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานพัฒนา และเรียนรู้ร่วมกัน

พื้นที่เบตงควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ เอาพื้นที่เป็นตัวตั้งในการทำงาน โดยการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตัวจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิจัย เช่น ผลการวิจัยที่ได้ในแต่ละระยะหรือแต่ละกิจกรรมนำไปสู่ ภาควิชาปฏิบัติเป็นระยะ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของแต่ละตำบล ข้อมูลชุดนี้ในพื้นที่เบตง ยังไม่เคยมีการรวบรวมในระดับอำเภอมาก่อน ทางองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ที่จะใช้จัดการกับเรื่องสำคัญของพื้นที่เพื่อนำไปสู่การพัฒนา (D) เป็นการทำงานเพื่อไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ (ที่มีหลายระดับของผู้ที่เกี่ยวข้อง) ที่หวังผลทั้งในระยะสั้น (เพื่อตัวเอง) และระยะยาว (เพื่อลูกหลาน) บนปรัชญา/ความเชื่อ ว่าความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องเกิดจากภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ทำ และสมัครใจที่

จะทำงานร่วมกัน ภายใต้ความตระหนักว่าภาครัฐ คือผู้กุมทรัพยากรในการพัฒนา (เงินและภูมิปัญญา) จึงต้องทำงานกับภาครัฐ

แนวคิดหลักของการทำงานที่เน้น ความร่วมมือ และ การเรียนรู้ร่วมกัน”(Scott, Cooper, & Baggio, 2008) เน้นการทำงานแบบเสริมแรงกันระหว่างคนที่มีความแข็งแตกต่างกัน กล่าวคือ ชาวบ้านและเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีความมุ่งมั่นพร้อมจะลงแรงทำ หน่วยงานและองค์กรปกครองท้องถิ่นมีงบประมาณ นักพัฒนาเอกชนเน้นการวิ่งประสานงานข้ามตำบลอำเภอ นักวิชาการเน้นการวิเคราะห์ เป็นต้น การเปิดพื้นที่เพื่อดึงทุกฝ่ายให้ทำงานร่วมกันได้จะทำให้สามารถใช้จุดเด่นจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเสริมแรงซึ่งกันและกัน และทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทำเพียงลำพัง การทำงานเชิงพื้นที่ เป็นการทำงานในแนวราบคือ เสริมให้เกิดการรวมกำลังของหน่วยงานที่ทำงานในแนวตั้งและภาคส่วนต่างๆ ที่ต่างคนต่างอยู่ให้เข้ามาทำงานร่วมกันได้ เครื่องมือสำคัญในการรวมพลังให้เกิดการเสริมแรงกันได้นี้ คือข้อมูลและการเรียนรู้ร่วมกันที่นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน

4. กลไกและเครือข่าย นำไปสู่การจัดการ

การสร้างกลไกและเครือข่ายที่จะไปสู่การจัดการที่ดีด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนราชการ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา (Shih, 2006; Presenza, & Cipollina, 2010)

1. ส่วนราชการ

ส่วนราชการประกอบด้วย ศอบต. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานนราธิวาสการท่องเที่ยว สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา กรมพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา เป็นต้น ส่วนหน่วยงานระดับพื้นที่ประกอบไปด้วยอำเภอเบตง เทศบาลเมืองเบตง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลตานะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม

2. ภาคเอกชน

ภาคเอกชนประกอบด้วยสมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวเบตง มีเครือข่ายผู้ประกอบการ ที่พัก ร้านอาหาร และเครือข่ายผู้ประกอบการนำเที่ยวนอกพื้นที่เบตง เช่นสมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ชุมชน

ชุมชนในพื้นที่อำเภอเบตง ประกอบด้วย 1. ชุมชนอัยเยอร์เวง ชุมชนประกอบด้วย มีเครือข่ายทะเลหมอก เครือข่ายที่พัก กลุ่มท่องเที่ยว ชุมชนท่องเที่ยวภูมิลิขิตดำเนินการเยาวชนในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง ชุมชนท่องเที่ยวจุฬาภรณ์ 10 2) ชุมชนตานะแมเราะ ประกอบด้วย ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน มีเครือข่ายย่อย ๆ ประกอบด้วย สวนส้มช้าง สวนส้มสมชาย ปลูกผลไม้ในสวนน้ำ ไก่เบตง สวนดอกไม้เมืองหนาว อุโมงค์ปิยะมิตร 3) ชุมชนท่องเที่ยวยะรม ประกอบด้วยกลุ่มกาแฟเบตง กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มนวดแผนโบราณ 4) เทศบาลเมืองเบตง ประกอบด้วยกลุ่มรถสวนน้ำชมเมืองเบตง และชุมชนตาแป๊ะเกาะกอตอ 5) ชุมชนท่องเที่ยวธารน้ำทิพย์ ประกอบด้วยชุมชนท่องเที่ยวบ้านชาโหล

4. สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานวิจัย

ประกอบไปด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา และโรงเรียน



ภาพที่ 4.193 เครือข่ายและกลไกพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลไกที่สำคัญที่สร้างขึ้นนี้ ปัจจุบัน กลายเป็นเครือข่ายในการพัฒนา โดยเกิดจากผลการวิจัยที่ได้ในแต่ละระยะหรือแต่ละกิจกรรมนำไปสู่ ภาคปฏิบัติเป็นระยะ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของแต่ละตำบล ข้อมูลชุดนี้ในพื้นที่เบตง ยังไม่เคยมีการรวบรวมในระดับอำเภอมาก่อน ทางองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ตลอดระยะเวลาในโครงการวิจัยนี้ ที่ได้สร้างกลไกและเครือข่ายการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้ภาคเครือข่ายได้รู้จักกัน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ร่วมกันส่งตัวแทนของแต่ละตำบล ร่วมสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลอื่น ๆ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงาน และแต่ละพื้นที่ได้นำผลการวิจัยและความรู้ในระหว่างกระบวนการวิจัยนำมาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่หรือฐานทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของพื้นที่ตนเอง ต่อมาได้รูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

และเกิดการก่อร่างสร้างตัวกลไกใหม่ ๆ ขึ้นมากในแต่ละจุด เช่น ในระดับเยาวชน เกิดกลุ่มท่องเที่ยวกลุ่มชิลิปติ กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านชาโหล่เต็ง ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน รสสวนน้ำเที่ยวในเขตเมืองเบตง กลไลเหล่านี้ได้ถูกทดสอบ และทดลองจากกิจกรรมการวิจัย ในแต่ละห่วงโซ่คุณค่า โดยมีภาคีเครือข่ายระดับอำเภอ เข้ามามีส่วนร่วม โดยมีท่านนายอำเภอเบตง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายยกสมาคมการท่องเที่ยวเบตง และภาคประชาชนได้เข้ามาร่วมเป็นจำนวนมาก

เครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานบุคคล องค์กรของหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจในการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มต่าง ๆ อยู่ต่างพื้นที่กันและกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีทั้งที่มีทรัพยากรของตนเองมีเป้าหมายมีวิธีการทำงานของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลา 12 เดือนผ่านระบบการติดต่อที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนานพอสมควรแม้ว่าบางช่วงเวลาอาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอแต่ก็มีการวางรากฐาน เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเอาไว้เปรียบเสมือนกับการมีระบบงานสื่อสารทางโทรศัพท์ ทางอินเทอร์เน็ต ทางไลน์ ต่อเอาไว้เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อได้ในการเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายแม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางสิ่งบางอย่างร่วมกันเช่นมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบทางสังคมที่ภาคีในเครือข่ายโดยเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือองค์กร เพื่อการแลกเปลี่ยนสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและทำงานร่วมกันเครือข่ายและเครือข่ายสร้างให้มีความถี่ของการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกลุ่ม องค์กร หรือบุคคล ทั้งนี้เพื่อมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยน ทำกิจกรรม ระหว่างองค์กร สมาชิก การจะสร้างให้เกิดเครือข่าย นั้นจำเป็นต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อนหน้านี้จะทำความเข้าใจกันเป็นองค์กรเครือข่ายการสร้างเครือข่ายอาจปรากฏในรูปของการจัดตั้งองค์กรใหม่ในการใช้เครือข่ายเป็นกลยุทธ์ในการทำงานภาระสำคัญมีได้อยู่ที่การสร้างเครือข่ายเท่านั้นแต่ยังเป็นการทำนุบำรุงรักษาเครือข่ายด้วยการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพให้ปฏิบัติการบรรลุเป้าหมายตลอดจนพัฒนาเครือข่ายให้ก้าวไปสู่การทำงาน ดังนั้นเครือข่ายนี้จะเห็นได้ว่าเครือข่ายมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ 1) กลุ่มบุคคลหรือองค์กร 2) กลุ่มเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ มีการประสานผ่านตัวบุคคลหรือองค์กร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆที่เป็นประโยชน์หรือบางครั้งอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน 3) มีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 4) มีความเป็นอิสระต่อกันหมายถึงแต่ละกลุ่มมีกิจกรรมและเป้าหมายของตนเองอยู่แล้ว การเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายเป็นขั้นเป็นการเข้ามาร่วมเพียงบางส่วนเพื่อทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกันเมื่อโครงการสำเร็จแล้ว และปัจจุบันเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตงยังคงอยู่

สรุปได้ว่าเครือข่ายนอกจากจะมีอุดมการณ์และความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นแล้วยังหมายถึงมีมิตรภาพที่ใกล้ชิดมีสายสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการสร้างมิตรภาพและสายสัมพันธ์มิใช่จะสร้างกันได้ข้ามคืนแต่หมายถึงการผ่านกระบวนการการทำงานความสำเร็จความล้มเหลวร่วมกันและปรึกษาหารือร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

การขับเคลื่อนกลไกและเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อำเภอเบตง

บทเรียนจากประสบการณ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อำเภอเบตง ภายใต้การดำเนินโครงการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งมีความคาดหวังที่ต้องการ การเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับพื้นที่และหน่วยงานภายนอกของอำเภอเบตง

ก่อให้เกิดเครือข่ายการพัฒนา ดังนั้นในการพัฒนาโลกและเครือข่ายการท่องเที่ยวของเบตงมีความคาดหวังต้องการให้ใช้กลไกและเครือข่ายนี้ นำมาสู่การสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในเครือข่าย แต่เนื่องจากการขับเคลื่อนในระยะเริ่มต้นประมาณ 1 ปีที่ผ่านมาจึงได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างภาคีเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่โดยการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะอยู่ใน 2 ระดับคือระดับพื้นที่ประกอบภาคีในระดับชุมชน ระดับภาคธุรกิจท้องถิ่นของคนเบตง ส่วนราชการอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และในระดับภายนอก พื้นที่เบตงส่วนจะเป็นส่วนราชการ ผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษา

กลไกในส่วนของระดับพื้นที่ ที่ประกอบด้วยชุมชน ภาคเอกชน ได้ร้านอาหาร ที่พัก ร้านของฝาก รถขนส่งนักท่องเที่ยว ส่วนราชการท้องถิ่น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และที่ส่วนราชการที่อยู่สำนักงานอำเภอเบตง กลไกระดับพื้นที่แบ่ง 2 แบบ คือกลไกที่เป็นทางการ และกลไกที่ไม่เป็นทางการ ทั้ง 2 แบบ มีเป้าหมายคือจะต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเมืองเบตง การจัดการท่องเที่ยวและเตรียมความพร้อมต่างๆที่จะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวยั่งยืน ให้ขยายผลไปยังพื้นที่ตำบลต่างๆของเบตง ส่งผลให้การปฏิบัติการร่วมกันระหว่างชุมชนและภาคีเครือข่ายทั้งระดับพื้นที่ภายในและภายนอกเริ่มเห็นเป็นรูปธรรม การขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ผ่านการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในชุมชนด้วยกันและส่วนราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น อบต.เทศบาล สำนักงานอำเภอเบตง ซึ่งจากอดีตที่ผ่านมาชุมชนและองค์กรบริหารส่วนปกครองท้องถิ่น รวมถึงสำนักงานต่าง ๆ ของอำเภอเบตง ใช้การติดต่อสื่อสารที่เป็นทางผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และยังไม่ค่อยได้มีเวทีพูดคุยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในตำบลธารน้ำทิพย์และตำบลยะรมไม่เคยมีเวทีที่พูดถึงเรื่องการพัฒนาท่องเที่ยวของตนเองมาก่อน แต่อย่างไรก็ตามพบว่าหลังจากที่ได้มีการสร้างกลไก และเครือข่ายทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตนเองและชุมชนต้องดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในอนาคต ดังนั้นองค์กรเครือข่ายที่เกิดขึ้นใหม่นี้ที่ทางคณะผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมผลักดันร่วมกันกับชุมชนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งภายในพื้นที่อำเภอเบตงและภายนอกอำเภอเบตงปัจจุบันนี้กลไกและเครือข่ายนี้เข้ามามีบทบาทเป็นดังนี้

1) เป็นหน่วยประสานงานที่ไม่เป็นทางการกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเบตงทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา สถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวของเบตงซึ่งเป็นภาคเอกชน ภาคประชาชน ส่วนราชการจากส่วนกลางเช่นสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2) เชื่อมความสัมพันธ์และกระตุ้นความแข็งแกร่งระหว่างชุมชนที่ในระดับพื้นที่แต่ละตำบลกับสมาชิกเครือข่ายที่เป็นผู้ประกอบการ ส่วนราชการมีการดำเนินงาน ลักษณะการทำงานที่ผ่านใช้รูปแบบเป็นการประชุมสัญจร จัดตั้งคณะทำงานจากแต่ละพื้นที่ ลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยว และร่วมกันการทดสอบกิจกรรมการท่องเที่ยว เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนกันภายในของพื้นที่เบตงเองและการเดินทางไปศึกษาดูงานภายนอกพื้นที่เบตง นำเอาสิ่งที่ดีจากภายนอกนำมาพัฒนาเบตง การพัฒนาการท่องเที่ยวของเบตงบางเรื่องบางราวไม่จำเป็นต้องรอนงบประมาณ ชาวบ้านสามารถดำเนินการได้ทันที กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้รวมถึงได้นำไปสู่พัฒนาโดยคน และที่สำคัญไปกว่านั้นกล่าวคือคนในระดับชุมชนหรือระดับพื้นที่ได้มีความสัมพันธ์กับส่วนราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นเทศบาลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสำนักงานในระดับอำเภอ เพื่อพัฒนาเรื่องการท่องเที่ยวของแต่ละจุดของแต่ละพื้นที่แต่ละตำบลควรจะต้องเริ่มต้นพัฒนาจุดไหน เรื่องอะไรบ้าง คณะผู้วิจัยก็ได้เข้าไปทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์และกระตุ้นความเข้มแข็งระหว่างชุมชนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

3) การพัฒนาระบบการตลาดแบบส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างพื้นที่ เรื่องเป็นเรื่องสำคัญมากเนื่องที่ผ่านการท่องเที่ยว จะเป็นต่างคนต่างทำ ไม่ได้พูดคุยเรื่องแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ในตำบลอื่น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่ในเมืองเบตง ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง สวนดอกไม้เมือง อุโมงค์ปิยมิตร ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้นำเครือข่ายที่เป็นผู้ประกอบการนำเที่ยวภายนอกเบตงจำนวนมากกว่า 30 กิจการทั้งจากที่กรุงเทพฯ จากสงขลา จากประเทศมาเลเซียได้แก่ สมาคมส่งเสริมธุรกิจการจังหวัดสงขลา สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวผู้ประกอบการนำเที่ยวจากจังหวัดสตูล เข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัยเพื่อทดสอบเส้นทางที่ทางคณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาในระหว่างกระบวนการวิจัย พบว่าหลังจากการทดสอบแล้วมีการนำเอาผลการวิจัยไปใช้งานจริงทำให้เกิดระบบการตลาดที่มีการส่งต่อเกิดเป็นเครือข่ายระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ประกอบการนำเที่ยวในพื้นที่เบตงกับผู้ประกอบการนำเที่ยวภายนอกพื้นที่เบตงก่อให้เกิดกลไกทางการตลาดนำไปสู่การขายจริงซึ่งมีการทดลองทดสอบแล้วก็มีการขายจริงให้กับผู้ประกอบการนำเที่ยวจากกรุงเทพฯ ได้แก่เครือข่ายสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว และจากประเทศมาเลเซียไปหลายครั้งในรอบระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา

4) การกระตุ้นและการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายในสมาชิกที่ได้สร้างขึ้นโดยภาคีเครือข่ายมุ่งนำปณิธานเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเบตงไปสู่เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ร่วมกันปฏิบัติงานในทุกระดับทั้งในระดับชุมชนในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับส่วนราชการนอกอำเภอเบตง เช่นสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาจังหวัดยะลา กลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนใต้ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสาขานราธิวาสและที่สำคัญก็คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) หน่วยงานหลักเหล่านี้ได้ร่วมกันผลักดันงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาความรู้ของคนในพื้นที่เบตง เปิดโอกาสให้ชุมชนและนักลงทุนท้องถิ่นได้จับมือทางธุรกิจกับผู้ประกอบการภายนอกเพื่อเร่งการปรับตัวของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะชาวบ้านในแต่ละชุมชนให้มีความพร้อมรองรับกับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่สำคัญก็คือเรื่องของสนามบินหากสร้างสนามบินแล้วเสร็จ ชาวบ้านในระดับชุมชนและระดับพื้นที่ที่มีความพร้อมก็จะเป็นโอกาสของชุมชนที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างทางเลือกทางเศรษฐกิจอีกช่องทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดรายได้อันนำมาซึ่งความมั่งคั่ง ยั่งยืนในพื้นที่เบตงต่อไป

กลไกเหล่านี้ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการทดสอบทดลองซ้ำแล้วซ้ำเล่าสามารถสรุปเป็นบทเรียนจากการขับเคลื่อนภายใต้โครงการวิจัยการยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยสร้างการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้หลักการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และในระหว่างกระบวนการวิจัยทางชุมชนแต่ละพื้นที่ของเบตงได้ร่วมรับผลประโยชน์ซึ่งอันนี้เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาที่จะนำความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งจะเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมและความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในเบตงและภายนอกเบตง รวมถึงการทำความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวแก่สมาชิกผ่านการติดต่อประสานงานดูแลแบบพี่แบบน้อง โดยคนในพื้นที่เบตงเอง ในระยะต้นส่งผลให้พื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง กลไกและเครือข่ายที่สร้างขึ้นเป็นจุดเรียนรู้ เป็นจุดแลกเปลี่ยนผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารผ่าน Facebook และที่สำคัญผ่านระบบไลน์ถ้าไม่เข้าใจก็สามารถโทรสอบถามผ่านทางโทรศัพท์ แล้วก็ถ้าต้องการความช่วยเหลือหรือยังไม่เข้าใจก็เดินทางไปมาเรียนรู้ในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการเรียนรู้ภายในไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการรายได้ การจัดการเรื่องอื่น ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในเครือข่ายระดับพื้นที่ที่มีการดำเนินการปรับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการนำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้ามาในพื้นที่เบตง ซึ่งก่อนหน้านี้คนในพื้นที่เบตงไม่มีความรู้และแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่หลังจากผ่านโครงการวิจัย ทำให้คนในพื้นที่เข้า

แนวคิดนี้มากยิ่งขึ้น บางชุมชนได้พัฒนาตนเองและบางชุมชนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งเริ่มดำเนินการหรือชุมชนที่จะคิดดำเนินการทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีกิจกรรมหลักก็คือการประชุมแบบสัญจร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาดูงานร่วมกัน โดยชุมชนควบคู่กับการสอดแทรกความรู้โดยนำเอาผลวิจัยในระหว่างกระบวนการวิจัยในแต่ละขั้นตอนจากคณะผู้วิจัยเข้าสู่เวทีการประชุมและมีกิจกรรมการทดสอบการขยายผลการท่องเที่ยวและจุดที่สำคัญที่สุดเป็นการให้กำลังใจแก่ชุมชนใหม่ๆที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนชาวซาโหล ตำบลธารน้ำทิพย์ ที่ได้รับเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ในชุมชนในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง ตำบลตานะแมเราะ ตำบลยะระ และตำบลธารน้ำทิพย์ นอกจากนี้ยังร่วมกันวิพากษ์รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวแต่ละจุดเพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขในส่วนบางชุมชนหรือบางพื้นที่ ที่ยังไม่มีความพร้อมเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็ให้พัฒนาเป็นเครือข่าย โดยจะนำเอาจุดแวะพัก ในเส้นทางท่องเที่ยวรวม เช่นในพื้นที่ตำบลยะระมีกลุ่มกาแปโบราณเบตง หรือกลุ่มที่ทำข้าวหลามกระบอกยาวหรือวิสาหกิจชุมชนอื่นๆมาผนวกเป็นเส้นทางภาพรวมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเบตง กระบวนการวิจัยที่ผ่านมาจะสามารถกระตุ้นก่อให้เกิดกำลังใจของคนในพื้นที่และได้กระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนมาจนกระทั่งปัจจุบัน

กลไกและเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าระดับพื้นที่มีเครือข่ายการท่องเที่ยวครอบคลุมทั้ง 5 ตำบลก็คือเครือข่ายท่องเที่ยวตำบลอัยเยอร์เวง เครือข่ายท่องเที่ยวตำบลตานะแมเราะ เครือข่ายท่องเที่ยวตำบลเบตง (กลุ่มรถสวน) เครือข่ายท่องเที่ยวตำบลยะระและเครือข่ายท่องเที่ยวตำบลธารน้ำทิพย์ ในแต่ละจุดมีความเข้มแข็งแข็งแกร่งแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตามพบว่าในรอบระยะเวลาของการทำวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถเห็นผลจำเป็นต้องเป็นรูปธรรมใด กล่าวคือเครือข่ายเหล่านี้จะเป็นฟันเฟืองที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง โดยได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่เกิดขึ้นเบตง โดยให้ผู้คนได้หันกลับมาเรียนรู้ร่วมกันจากภายในพื้นที่เบตงเอง และการวิจัยครั้งนี้ได้เติมองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยในระหว่างการทำวิจัยเข้าไปตลอดระยะเวลา 1 ปี เพื่อให้แนวคิด ให้องค์ความรู้สามารถขยายผลพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและทั้ง 5 เครือข่ายในระดับพื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มคนเหล่านี้ได้ทำความรู้จักกับส่วนราชการของจังหวัดยะลาไม่ว่าจะเป็นสำนักงานท่องเที่ยวกีฬาจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน และส่วนราชการระดับจังหวัดต่างๆ ในอนาคตคนในพื้นที่เบตงสามารถขอความร่วมมือเพื่อที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งเป็นตัวจักรตรงกลางในระดับพื้นที่ ต้องทำหน้าที่รวบรวมความต้องการพัฒนาระดับพื้นที่อำเภอประสานไปยังส่วนราชการระดับจังหวัด ราชการระดับอำเภอเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการท่องเที่ยวของเบตงร่วมกับองค์การบริหารส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นของเบตง เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาคน พัฒนาเรื่องของความปลอดภัยพัฒนา พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และเรื่องอื่น ๆ ที่จะรองรับให้เมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันแกนนำชุมชนท่องเที่ยวและภาคีเครือข่ายของการท่องเที่ยวเบตงมีการขับเคลื่อนองค์กรการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการดังนี้

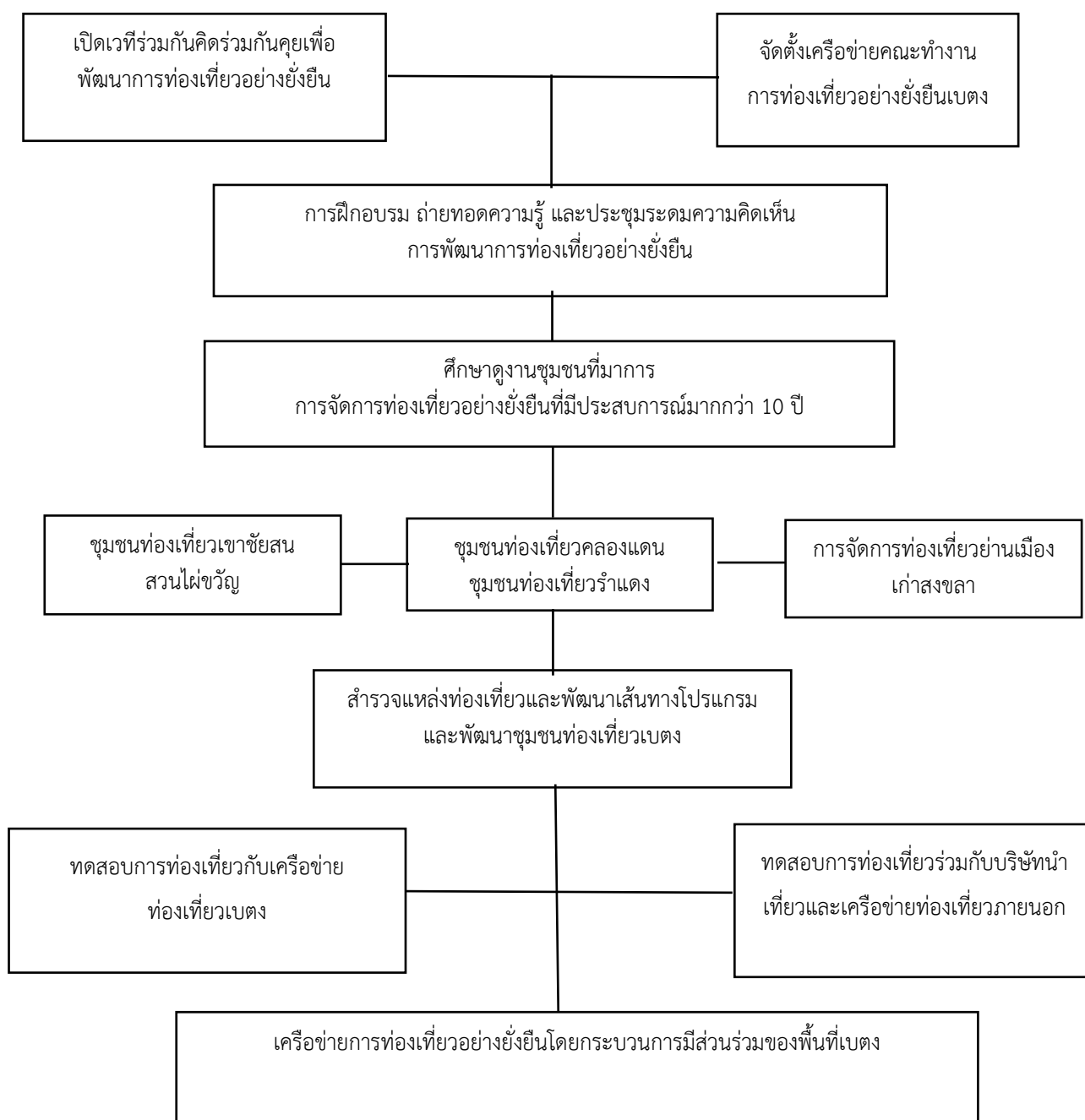
1. การพึ่งพาตนเองแบบกัลยาณมิตรมีการหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการประชุมโดยแกนนำองค์กรเครือข่ายจะเป็นคนออกงบประมาณในการกิจกรรมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยในช่วงแรกโครงการวิจัยก็จะเป็นผู้นำร่องในเรื่องของการพึ่งพาตนเองแบบกัลยาณมิตร โดยสนับสนุนงบประมาณจากการวิจัยให้มีการเวียนไปประชุมมี การเวียนไปศึกษาดูงาน ซึ่งปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดของกลุ่มแกนนำได้แก่เรื่องเวลาในการประกอบอาชีพและงบประมาณในอนาคตที่ใช้เป็นค่าเดินทาง ค่าอาหารว่าง อาหารกลางวัน ในการประชุมรวมถึงภาระงานของตนเองในการขับเคลื่อนเรื่องการท่องเที่ยวของพื้นที่เพราะแกนนำจะต้องจัดความสมดุล

ระหว่างการประชุมของตัวของเขาเองกับการเข้าร่วมในการทำงานสาธารณะซึ่งในบางจุดบางพื้นที่อาจจะระบบการนัดหมายที่ดีพอสมควรแต่อย่างไรก็ตามพบว่าโดยภาพรวมแล้วแนวโน้มของการพึ่งพาตนเองแบบกัลยาณมิตรของพื้นที่เบตงจากเมื่อก่อนที่ไม่เคยมีรูปแบบการพึ่งพาตนเองรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันภายในพื้นที่เบตงแต่หลังมีจากกระบวนการวิจัยเรื่องนี้ผู้คนก็ได้รู้จักกันแล้วก็ได้มีการพัฒนาเรียนรู้ร่วมกัน ปัจจุบันนี้พบว่าหลังจากมีการพึ่งพาแบบกัลยาณมิตรทำให้ได้ขยายผลไปสู่เรื่องอื่นไม่ใช่เฉพาะเรื่องการท่องเที่ยวอย่างเดียวกันสายขยายผลไป สู่เรื่องของเกษตรอินทรีย์ เรื่องของเศรษฐกิจเรื่องของการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ต่างๆ การประมงการเลี้ยงในสาหร่าย เรื่องของการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสุดท้ายได้เรื่องก็จะได้นำคิดเรื่องท่องเที่ยวเข้ามาผูกโยงเพื่อพัฒนาให้เป็นฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือจุดแวะพักสำหรับนักท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป

2. ร่วมกันกับหน่วยงานภาคีภายนอกโดยดำเนินกิจกรรมต่างๆของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งบทเรียนที่ผ่านมามากเกินนำของเครือข่ายไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆได้แล้วส่งผลให้การดำเนินงานโครงการไม่สอดคล้องตามความต้องการขององค์กรเครือข่ายและทิศทางในการพัฒนาในอนาคตจากที่ผ่านมาพบว่าผู้คนยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกทำให้เป็นฝ่ายตั้งรับแต่หลังจากนี้สมาชิกในระดับพื้นที่ได้ทำความรู้จักกับเครือข่ายภายนอกพื้นที่ที่เป็นส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่เบตง เป็นต้น การเข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาคีภายนอกต่อแต่นี้จะเข้ามาพัฒนาพื้นที่เบตงอย่างมีทิศทางต่อไป

3. การดำเนินการร่วมกันผ่านโครงการวิจัยจากหน่วยงานสนับสนุนทุนวิจัยซึ่งที่ผ่านมาองค์กรในชุมชนระดับพื้นที่ไม่ค่อยมีโครงการวิจัยเข้ามาในพื้นที่เบตงมากนักหลังจากที่โครงการวิจัยครั้งนี้ได้เข้ามาลงพื้นที่วิจัยมีการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ในระหว่างกระบวนการวิจัย ก่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง ต่อมาหน่วยงานทุนวิจัยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เริ่มเห็นโจทย์วิจัยที่ตรงกับความถนัดของสาขาหรือของสถาบันตนเอง เริ่มเห็นความสำคัญของพื้นที่เบตง จึงได้มีการจัดโครงการวิจัยทุนวิจัยและโครงการบริการวิชาการ เข้ามาทำให้คนในพื้นที่เบตงได้เรียนรู้ได้รับประโยชน์จากผลและกิจกรรมการวิจัย กิจกรรมการบริการวิชาการ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในเรื่องของการส่งบุคลากรเข้าไปร่วมในกระบวนการวิจัยการบริการวิชาการและงบประมาณส่วนหนึ่งการดำเนินการก็เข้าสู่การพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้เหล่านี้ยังมีไม่มากนัก ที่มาจากการวิจัยและการบริการวิชาการเนื่องจากสภาพของพื้นที่เบตงค่อนข้างที่จะไกลจากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานทางวิชาการ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าแนวโน้มของผู้คนที่สนใจลงพื้นที่ไปทำวิจัยในพื้นที่เบตงมีมากขึ้นไม่เฉพาะเรื่องของการท่องเที่ยวมีเรื่องของเกษตร เรื่องของวิสาหกิจชุมชนต่างๆ เรื่องสมุนไพร เรื่องพลังงานและความมั่นคงทางอาหาร เพื่อที่จะให้พื้นที่เบตงมีฐานสำหรับการพัฒนาในหลากหลายมุมมองต่อไป และจะนำเบตงไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ทั้งนี้จากการประชุมเครือข่ายตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาคณะผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมวิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างกลไกและกระชับความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายให้เหนียวแน่นขึ้นโดยมีขั้นตอนการดำเนินการเป็นดังนี้ กิจกรรมการวิจัยที่มีส่วนร่วมสร้างพัฒนาเครือข่ายและกลไกการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมการวิจัยที่พัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเป็นดังนี้



ภาพที่ 4.194 กิจกรรมการวิจัยที่พัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวแบบง

รายละเอียดในการพัฒนาไกและเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตง

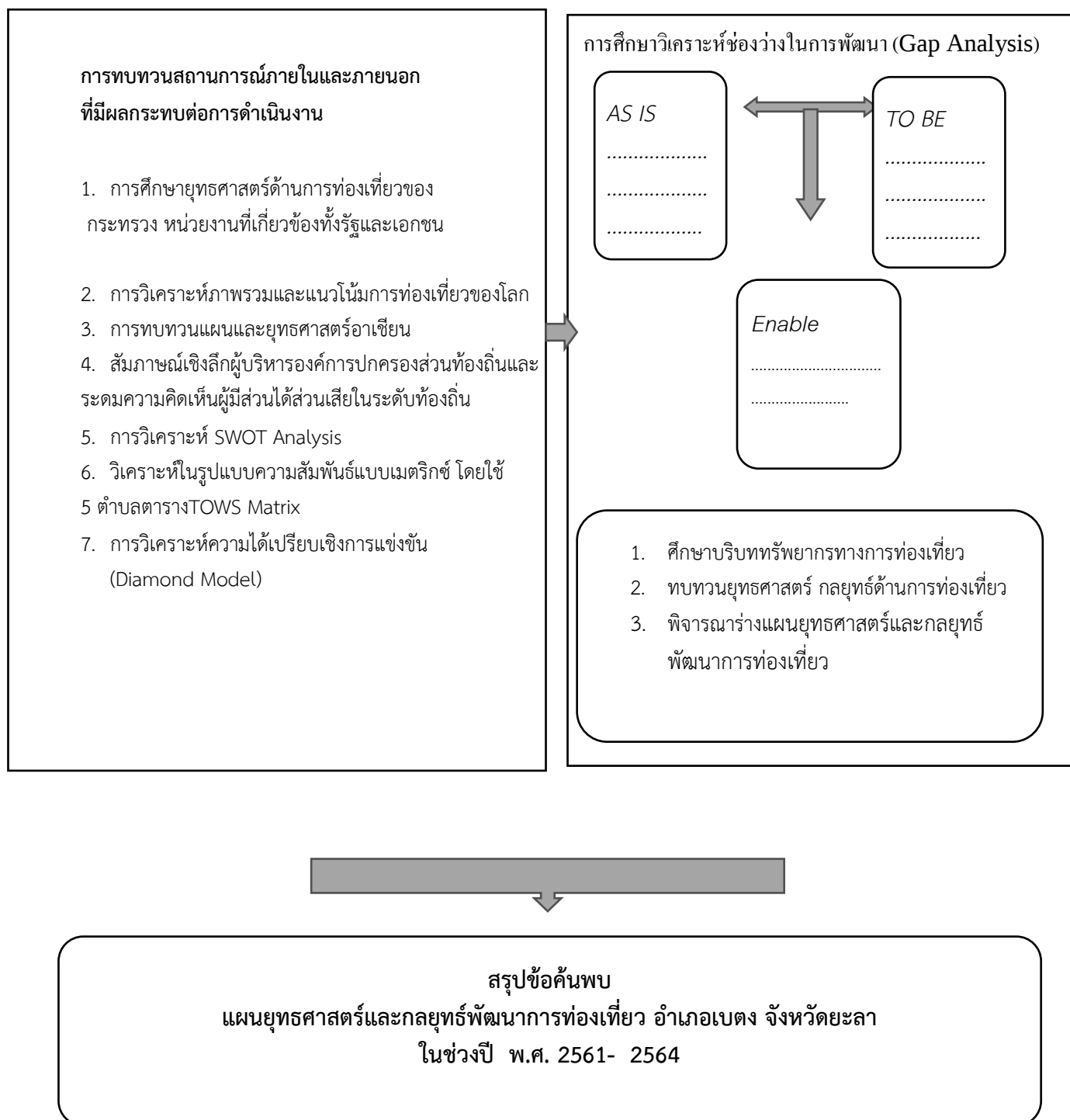
- 1.ติดต่อบริษัทงานกับท่านนายอำเภอและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกพื้นที่
- 2.จัดตั้งผู้ประสานงานด้านการวิจัยแยกพื้นที่แต่ละตำบล
- 3.ลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวแยกตามพื้นที่ 5 ตำบล
- 4.ประชุมกลุ่มใหญ่เพื่อเปิดตัวโครงการและระดมความเห็นโดยภาพรวมทรัพยากรการท่องเที่ยว และจัดเสวนายุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 5.ตั้งเครือข่ายและคณะทำงานวิจัยร่วมระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่
- 6.จัดประชุมกลุ่มและสำรวจ (field survey) โดยทำการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ แกนนำชุมชน และชาวบ้าน
- 7.สำรวจและการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อการออกแบบภูมิทัศน์สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการท่องเที่ยวพื้นที่
- 8.นำผลการวิจัยคืนสู่ชุมชนทั้ง 5 พื้นที่เพื่อการพัฒนา การท่องเที่ยว
- 9.สำนักงานท่องเที่ยวกีฬาจังหวัดยะลา ร่วม อำเภอเบตง และองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ จัดงานนิทรรศการท่องเที่ยวเบตง
- 10.สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์กระบวนการท่องเที่ยวตามห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)
- 11.สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มบริการอาหาร กลุ่มที่พัก กลุ่มท่องเที่ยวและกิจกรรม กลุ่มตัวแทนการท่องเที่ยว
- 12.สัมภาษณ์เชิงลึกและสอบถามนักท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับผู้ให้บริการ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพภายในองค์กรและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบริการการท่องเที่ยว
- 13.จัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยวและคัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมใน 5 ตำบล เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เข้ามาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว (Core Attractive) เพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว
- 14.ศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายนอกพื้นที่เบตง เพื่อนำประสบการณ์มาพัฒนาสร้างสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว
- 16.นำร่องทดลอง เส้นทาง โปรแกรม และรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 17.พัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว (Tourism value chain) ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม ประกอบด้วยผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยว ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท่องเที่ยว
- 18.ศึกษาทำความเข้าใจ โดยร่วมกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตง เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในพื้นที่เบตง
19. สังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยโครงการวิจัยที่ 1,2,3
20. จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษา SWOT Analysis
21. จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษา (Gap Analysis)
22. สัมภาษณ์เชิงลึกและจัดประชุมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ Diamond Model
23. จัดประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยว
24. จัดทำร่างคู่มือยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเบตง
- 25.นำเสนอร่างร่างคู่มือยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเบตง ต่อนายอำเภอและนายกเทศมนตรี นายก อบต. และเครือข่ายท่องเที่ยวร่วมพิจารณาปรับปรุง

ปัจจุบันพบว่าภาคีเครือข่ายยังมีจุดอ่อนอยู่อีกหลายเรื่องเช่นภาคีเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวของเบตงยังขาดการทำงานบูรณาการที่ปฏิบัติร่วมกันกับเครือข่ายของภาคธุรกิจในพื้นที่เบตงเนื่องจากโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมสมาคมธุรกิจส่งเสริมการท่องเที่ยวเบตงและการพัฒนาระบบการขนส่งนักท่องเที่ยวซึ่งก็เพิ่งเริ่มต้นเนื่องจากว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้วที่ผ่านมาเป็นกลุ่มมาเลเซียซึ่งจะนำรถเข้ามาเองหรือผ่านบริษัททัวร์เข้ามาแต่ปัจจุบันแนวโน้มของนักท่องเที่ยวไทยเมื่อก่อนยังมีไม่มากนักแต่อย่างไรก็ตามพบว่าปัจจุบันเราเริ่มเห็นความมีชื่อเสียงของพื้นที่เบตงโดยมีจุดดึงดูดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเช่นทะเลหมอกอัยเยอร์เวงและเรื่องอาหารการกินของเบตงทำให้นักท่องเที่ยวภายในประเทศเริ่มมีความสนใจ และที่สำคัญคือให้สามารถติดต่อประสานงานส่งต่อระบบการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเนื่องจากว่าแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในชุมชนดังนั้นชุมชนควรที่จะร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์กับชุมชน เครือข่ายธุรกิจหรือสมาคมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเบตงต่อไป

4.4.2 แผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โครงการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ชุดโครงการการวิจัยการพัฒนาเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดยะลา ผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 ตำบลในอำเภอเบตงได้แก่ ตำบลยะรม ตำบลธารน้ำทิพย์ ตำบลตานะแมเราะ ตำบลอัยเยอร์เวงและเทศบาลเมืองเบตง ได้ร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2564 โดยผลการศึกษาได้มาจากการทบทวนสถานการณ์ภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานและความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (SWOT Analysis) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว วิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์ โดยใช้ตาราง TOWS Matrix วิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันตามแบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ ตามแนวทาง Diamond Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์ บริบทด้านการแข่งขัน และ จัดประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยว โดยร่วมกันระหว่าง คณะนักวิจัย ผู้บริหารสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 5 ตำบล แกนนำชุมชนท่องเที่ยว ประชาชนที่เกี่ยวข้อง ต่อได้จัดทำร่างคู่มือยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเบตง และจัดเวทีประชุมนำเสนอร่างร่างคู่มือยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเบตง ต่อนายอำเภอและนายกเทศมนตรี นายก อบต. และเครือข่ายท่องเที่ยวร่วมพิจารณาปรับปรุงกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเบตง เพื่อให้หน่วยงานและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงและใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการต่อไป

แนวทางการทบทวนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์



คณะวิจัยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน (Theory of Competitive Advantage) ของ Michael E. Porter ด้านความได้เปรียบเชิงการแข่งขันตามแบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ มีตัวแปร กำหนด โดยตรง 4 ปัจจัย และที่ไม่ใช่ตัวแปรกำหนดโดยตรง 2 ปัจจัย ได้แก่ โอกาส และรัฐบาล ซึ่งผลการวิเคราะห์ในแต่ละปัจจัยที่มีบทบาทต่อการกำหนดความได้เปรียบเชิงการแข่งขันสามารถสรุปตามกรอบของแบบจำลอง Diamond Model โดยสะท้อนให้เห็นถึงผลสรุปจากการศึกษาในแต่ละมิติของแบบจำลอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ปัจจัยต่าง ๆ	ความสามารถในการแข่งขันเชิงบวก (+)	ความสามารถในการแข่งขันเชิงลบ (-)
ปัจจัยด้านการผลิต	+ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีจำนวนมาก และมีความอุดมสมบูรณ์ + ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม + ภูมิประเทศสวยงาม และภูมิอากาศบริสุทธิ์ + ท่าเลที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนัง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ + คนในพื้นที่อภยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ + ความพร้อมในการขนส่งมีสนามบินเบตง + อาหารและผลไม้มีความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับ	- ขาดบุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยว จนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา - ระบบการขนส่งขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยวขาดการทํานุบำรุง ดูแลรักษาและการบริหารจัดการที่ดี - ชุมชนขาดความรู้และไม่ให้ความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยวขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม - โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนา เช่น ไม่มีไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ - การคมนาคมถนนส่วนใหญ่ยังเป็นลูกรัง
ปัจจัยด้านอุปสงค์	+ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั่วโลกมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนมาจากการพัฒนาของเศรษฐกิจโลก + ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้น และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง + การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำในขงหลายปที่ผ่านมา + พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น	- โฮสเตย์ในชุมชนยังไม่ได้มาตรฐาน - การสร้างมูลค่าเพิ่มในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ยังมีน้อย
ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและบริบทการแข่งขัน	+ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม และผลักดันให้การท่องเที่ยวขยายตัวอย่างต่อเนื่อง + ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา + แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2	- เงื่อนไขกฎหมายป่าไม้ไม่สามารถผลักดันให้เกิดการแข่งขันในระดับพื้นที่ - ไม่มีการจัดตั้งศูนย์หรือเครือข่ายเพื่อนำข้อมูลมาเชื่อมโยงทำให้เกิดความซ้ำซ้อน

ปัจจัยต่าง ๆ	ความสามารถในการแข่งขันเชิงบวก (+)	ความสามารถในการแข่งขันเชิงลบ (-)
	+ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน + นโยบาย ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย ในระดับพื้นที่	
ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และสนับสนุน	+ โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นเมืองต้นแบบการพัฒนาที่พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน (Sustainable Development City) + รัฐบาลส่งเสริมให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ อย่างยั่งยืน	- ขาดความร่วมมือในการผลักดัน หรือขับเคลื่อนให้เกิดผลในภาคเอกชนและชุมชน
บทบาทภาครัฐ	+ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม และผลักดันให้การท่องเที่ยวขยายตัวอย่างต่อเนื่อง + สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติสนับสนุนผ่านการ บูรณาการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นต้น	- ระเบียบข้อกฎหมายการลงทุน การเปิดช่องทางการลงทุนในพื้นที่
บทบาทของโอกาส	+ การเปิดประชาคมอาเซียน + ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสารสังคมออนไลน์มากขึ้น + แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น + ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้น และมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง	-ขาดความมั่นคงและความปลอดภัย - ขาดการสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค



ภาพที่ 4.195 แบบจำลองเพชรที่สมบูรณ์ (Diamond Model)

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พ.ศ. 2561-2564

หลังจากได้ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) และกำหนดร่างยุทธศาสตร์ตามตาราง TOWS Matrix แล้วนั้น คณะวิจัยได้ร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดยะลา ได้นำร่างประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าว เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ชุมชนท่องเที่ยว ผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 ตำบลในอำเภอเบตง ได้แก่ ตำบลยะรม ตำบลธารน้ำทิพย์ ตำบลตานะแมเราะ ตำบลอัยเยอร์เวงและเทศบาลเมืองเบตง ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น จนได้เป็นข้อสรุปร่วมกันถึงแนวทางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พ.ศ. 2561-2564 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และทิศทางในอนาคต ดังนี้

วิสัยทัศน์ การท่องเที่ยวเบตง

“การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคง สร้างคุณภาพชีวิตมั่นคง”

หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งพัฒนาเมืองเบตงไปสู่เมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ประชาชนมีความสุข มีอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคงประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีอาชีพที่มั่นคง มีสุขภาพดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคีภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม
เป้าประสงค์ : รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ปี 2561-2564

ตัวชี้วัด	ข้อมูลค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564
1.รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี	ร้อยละ 10 ต่อปี	10 % ต่อปี	10 % ต่อปี	10 % ต่อปี	10 % ต่อปี
2.จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา 5 แหล่งต่อปี	5 แหล่งต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่งต่อ ปี
3.จำนวนชุมชนท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปีละ 5 แหล่ง	ปีละ 5 แหล่ง	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี

การวิเคราะห์บริบทการท่องเที่ยวเบตง

ตัวแบบในการเสนอแนะเพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง คณะผู้วิจัยได้ประมาณการขยายตัวการท่องเที่ยวเบตงที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนต่าง ๆ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.32 ประมาณเป้าหมายจำนวนและรายได้การท่องเที่ยวเบตง

ปีพ.ศ.	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	นักท่องเที่ยวรวม (คน)	รายได้ (ไทย) ล้านบาท	รายได้ (ต่างชาติ) ล้านบาท	รายได้รวม ล้านบาท
2560	150,000	500,000	650,000	400	2,200	2,600
2561	180,000	600,000	780,000	480	2,640	3,120
2562	198,000	660,000	858,000	528	2,904	3,432
2563	217,800	726,000	943,800	581	3,194	3,775
2564	239,580	798,600	1,038,180	639	3,514	4,153
2565	263,538	878,460	1,141,998	703	3,865	4,568
2566	289,892	966,306	1,256,198	773	4,252	5,025
2567	318,881	1,062,937	1,381,818	850	4,677	5,527
2568	350,769	1,169,230	1,519,999	935	5,145	6,080
2569	385,846	1,286,153	1,671,999	1,029	5,659	6,688
2570	424,431	1,414,769	1,839,199	1,132	6,225	7,357

จากตารางข้างต้นพบว่าจากการประมาณการในอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่เบตง ประมาณ 1.8- 2 ล้านคน และสร้างรายได้ ให้กับพื้นที่ไม่น่าจะต่ำกว่า 7,300- 8,000 ล้านบาท และที่สำคัญหากชาวบ้านหรือคนในชุมชนลุกขึ้นมาเรียนรู้เรื่องการการท่องเที่ยว ที่นำมาเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้ให้ตนเองและชุมชน จากประมาณตัวเลขเหล่านี้คาดว่าจะเกิดการกระจายได้ไปสู่ชุมชนได้อย่างแท้จริงต่อไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวเข้าร่วมประชุมได้ผ่านความคิดเห็นจากชุมชนท่องเที่ยว ผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 ตำบลในอำเภอเบตง ได้แก่ ตำบลยะรม ตำบลธารน้ำทิพย์ ตำบลตาเนาะแมเราะ ตำบลอัยเยอร์เวงและเทศบาลเมืองเบตง ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น จนได้เป็นข้อสรุปร่วมกันถึงแนวทางของร่างยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พ.ศ. 2561-2564 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และทิศทางในอนาคต ดังนี้

ตารางที่ 4.33 สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT ระดับพื้นที่เบตง

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ที่ตั้ง :เป็นประตูสู่อาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือปัตตานีซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ - ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ภูเขา ทะเลหมอก ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน - ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี - อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม : ไก่เบตง ผักน้ำหมึเบตง ทุเรียน มังคุด ส้มโชกุน ปลาจีน ปลานิล - ความปลอดภัยในระดับ พื้นที่ - แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย - ภูมิประเทศสวยงาม และภูมิอากาศบริสุทธิ์ - ผลไม้ตามฤดูกาลที่มีจำนวนมาก - ความพร้อมของที่พักรัก เช่น บ่อน้ำร้อน สวนดอกไม้ อุโมงค์ปิยะมิตร 1 อัยเยอร์เวง และในตัวเมือง - คนในพื้นที่อหิยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ - ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีลักษณะที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น สมุนไพร ส้มโชกุน เงาะก้วย หมี่เบตง - การคมนาคมจากมาเลเซียมีความสะดวกสบาย - ประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่างไทย มาเลเซีย - ความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม	- บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา - โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนา ปรับปรุงและไม่เพียงพอ - แหล่งท่องเที่ยวขาดการทำนุบำรุง ดูแลรักษาและการบริหารจัดการที่ดี - แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอาหาร - ระยะทางจากเบตงเข้าสู่ตัวจังหวัดยะลาค่อนข้างไกลและลำบาก - การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง - ระบบการจัดการด้านตรวจคนเข้าเมืองเบตงยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว - การดำเนินงานยังขาดการ บูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว - ขาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยวยังขาดศูนย์ประชาสัมพันธ์ และบริการนักท่องเที่ยว - ขาดศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน - ขาดตลาดนัดชุมชนเพื่อรองรับสินค้าชุมชน - ผลิตภัณฑ์ชุมชนยังขาดอัตลักษณ์ - ขาดรถนำเที่ยวเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว - การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน

โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
1. การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่าสองแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มีเพิ่มขึ้น 5. ชนชั้นกลาง วัยทำงานมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยว 6. การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ 7. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เข้าถึงกลุ่มท่องเที่ยวง่ายขึ้น 8. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี 9. เครือข่ายผู้ประกอบการนำเที่ยวนอกพื้นที่เบตงสนใจนำนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวในเบตงมาก	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติ ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมถึงสัตว์ป่า 3. มีคู่แข่งที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน คือ ด้านสะเดา หาดใหญ่ ปันัง แต่เบตงได้เปรียบที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4. มีการแข่งขันเพื่อชิงงบประมาณในการพัฒนาที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกันในอำเภอเบตงและใกล้เคียง 5. ขาดความร่วมมือในการผลักดัน หรือขับเคลื่อนให้เกิดผลในภาคเอกชนและชุมชน 6. ปัจจุบัน ปี 2560 สภาพเศรษฐกิจมาเลเซียส่งผลต่อค่าเงิน ริงกิตลดลงส่งผลให้คนมาเที่ยวน้อยลง

หลังจากที่มีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยการวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) แล้ว คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมทริกซ์โดยใช้ตารางที่เรียกว่า TOWS Matrix เพื่อกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่เป็นกลยุทธ์ 4 ประเภท ดังนี้

1. กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก
2. กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน
3. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข
4. กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรับ

ตารางที่ 4.34 การวิเคราะห์ประเด็นทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy = เด็บโต) - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่าย การท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน - การพัฒนาสินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม - พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว - พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยว - พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy=ต้องปรับปรุง) -พัฒนาภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพและความปลอดภัย - ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างการรับรู้สินค้า และบริการที่คงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ - ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำตลาดทั้งระดับชุมชน ภาครัฐและเอกชน
กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy=ต้องปรับตัว) -พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป -ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์	กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy=ต้องเปลี่ยนแปลง) -บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชน -พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism: CBT) เพื่อรองรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยว -พัฒนาการท่องเที่ยวตลาดเฉพาะกลุ่มเช่นการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเบตง ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) การพัฒนาสินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม
- 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป
- 4) การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 5) บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชน

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ปี 2561-2564

ตัวชี้วัด	ข้อมูลค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564
1.รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	ร้อยละ 5 ต่อปี	5 % ต่อปี	5 % ต่อปี	5 % ต่อปี	5 % ต่อปี
2.จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา 5 แหล่งต่อปี	5 แหล่งต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่งต่อ ปี
3.จำนวนชุมชนท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปีละ 5 แหล่ง	ปีละ 5 แหล่ง	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี	5 แหล่ง ต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1. การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.35 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ บริเวณสวนน้ำ และบริเวณเหมืองแร่เก่า (81 ไร่)	x				ทกจ.ยะลา/ อบต.ตานะแม เราะ
โครงการพัฒนาพันธุ์ไม้ดอกเมืองหนาว (Green House)		x			ทกจ.ยะลา/ อบต.ตานะแม เราะ
โครงการพัฒนาตลาดนัดเพื่อรองรับสินค้าชุมชน			x		ทกจ.ยะลา/ อบต.ตานะแม เราะ
โครงการพัฒนารถนำเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			x		ทกจ.ยะลา/ อบต.ตานะแม เราะ
โครงการอาหารของดีตำบลตานะแมเราะ	x				ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแม เราะ
โครงการแข่งขันวิ่งมินิมาราธอน	x				ทกจ.ยะลา/

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
					อบต.ตาดานะแม่ เราะ
โครงการพัฒนาและส่งเสริมวัดบ่อน้ำร้อนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดานะแม่เราะ
โครงการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านวังใหม่		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ป่าฮาลา			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดตั้งศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ชุมชน		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดตั้งร้านอาหารชุมชนที่ทะเลหมอก อัยเยอร์เวง		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการพิชิตยอดเขา-gunungchilipat ระดับความสูง 670 เมตร ประมาณ 2038 ฟุต			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการพัฒนาสินค้าที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อัยเยอร์เวง			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการปรับปรุงพื้นที่พุ่มซ่อมแซมบ่อน้ำร้อนนากอ		x			ทกจ.ยะลา/ อบต.ตาดานะแม่ เราะ
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโซน เอ ป่าฮาลา บาลา			x		ทกจ.ยะลา/ อบต.ตาดานะแม่ เราะ
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลหมอก ระยะ 2 จัดสร้างพิพิธภัณฑน์มีชีวิต			x		ทกจ.ยะลา/ อบต.ตาดานะแม่ เราะ
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทะเลหมอก-gunungchilipat ม.1 ป้ายอัยเยอร์เวง		x			ทกจ.ยะลา/ อบต.ตาดานะแม่ เราะ
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ้านจุฬารณ 10 (พิพิธภัณฑน์		x			ทกจ.ยะลา/ อบต.ตาดานะแม่

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
ประวัติศาสตร์กลางแจ้ง)					เราะ
โครงการจัดตั้งตลาดริมคลองของ ชุมชนสวนผัก			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการจัดตั้งถนนคนเดิน walk way หน้าหอนาฬิกา (ถนนอาหาร) และชุมชนตักโกร			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมู จนอง			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการพัฒนาตลาดการค้า ชายแดนบริเวณกาแป๊ะฮูลู				x	ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการรสวนน้ำเที่ยวเมืองเบตง City Tour		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการจัดทำเส้นทาง ท่องเที่ยวเชิงอาหาร		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการส่งเสริมการแต่งกาย 3 วัฒนธรรม		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ รองรับสังคม ผู้สูงวัย		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการจัดทำเส้นทาง ท่องเที่ยวฮาลาล		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการจัดตั้งชุมชนท่องเที่ยวสวน ผัก			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง
โครงการฟื้นฟูประวัติศาสตร์เมือง เก่าชุมชนกาแป๊ะกอตอใน			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลเมือง เบตง

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว โหล	x				ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการพัฒนาเส้นทาง 54 A		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ 1 ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการพัฒนาดลาด 2 แผ่นดิน			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการพัฒนาหลักจำลอง 54 A		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการจัดทำเส้นทางปั่นจักรยาน ธารน้ำทิพย์ใต้สุดแดนสยาม		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว กีฬาเปตอง		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการพัฒนาป่าชุมชน		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการเทศกาลผลไม้ชุมชนธาร น้ำทิพย์		x			ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการเทศกาลกินปลาธารน้ำ ทิพย์			x		ทกจ.ยะลา/ เทศบาลตำบลธาร น้ำทิพย์
โครงการถนนคนเดิน (เปิดท้าย)ยะ รม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการปั่นจักรยานแรลลี่แหล่ง ท่องเที่ยวยะรม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อ รองรับการท่องเที่ยว		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการมหรหรรรมของดี ท้องถิ่น ยะ รม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เขาหินขาว ล่องแก่ง สำนัก สงฆ์จันทร์ตัน			x		ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงยะรม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการประกวดภาพถ่ายแหล่ง ท่องเที่ยวยะรม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการมหรหรรรม ประเพณีว่าว นานาชาติยะรม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการประกวดขนมพื้นบ้านเบตง			x		ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ยะรม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการหุงปอเทืองบริเวณ สนามบินจันทร์ตัน	x				อบต.ยะรม
โครงการส่งเสริมนวดแผนไทย และสปาพื้นบ้าน		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการ
ขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.36 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงานรับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการพัฒนา ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว อาคารที่ เสื่อมโทรม บริเวณบ่อน้ำร้อน		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแมเราะ
โครงการพัฒนา ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยวบริเวณ น้ำตกอินทสร ศาลาบริเวณน้ำตกอินทสร			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแมเราะ
โครงการเพิ่มจุดเช็คอินแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ทุก		x			ทกจ.ยะลา/ อบต.

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงานรับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
แหล่ง เช่น สวนส้ม ฟาร์มไก่เบตง ฟาร์มปลา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มโชกุนเบตง กม 16 เป็นต้น					ตาดินะแมเราะ
โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่พักอุโมงค์ ปิยะ มิตร 1			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการก่อสร้างลานจอดรถอุโมงค์ปิยะมิตร 1			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการก่อสร้างที่พักเพื่อรองรับการท่องเที่ยว อุโมงค์ปิยะมิตร 1			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสวนดอกไม้		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการปรับปรุงเส้นทางเดินเท้า บันได และ หลังคา ภายในอุโมงค์ปิยะมิตร 1		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการปรับปรุงถนน ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร บริเวณหมู่บ้านปลา			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ในการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวสำคัญ		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำ ร้อน		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการระบบไฟแสงสว่างถนนตั้งแต่บ่อน้ำร้อนถึง สวนดอกไม้		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาดินะแมเราะ
โครงการปรับปรุงศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จุฬา ภรณ์ 10		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการปรับปรุงพื้นที่ถนนเข้าทะเลหมอกอัยเยอร์ เวง		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดซื้ออุปกรณ์ความปลอดภัยเขาสูงนุง ซิ ลิปต เช่น เชือกไต่เขา เครื่องสูบน้ำ โซล่าเซลล์		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการติดตั้งสัญญาณโทรศัพท์บริเวณล่องแก่ง อัยเยอร์เวง		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดตั้งห้องน้ำสาธารณะบริเวณจุด ล่อง แก่งอัยเยอร์เวง			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการก่อสร้างจุดบริการและความปลอดภัย นักท่องเที่ยว กม.33		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการก่อสร้างจุดบริการและความปลอดภัย นักท่องเที่ยว ทะเลหมอก 2 จุด	x				ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงานรับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการก่อสร้างถนนลาดยางเส้นทางสะพานใหญ่ บ้านจุฬารักษ์ 10 ระยะทาง 8 กม.			x		ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการปรับปรุงถนนทางขึ้นยอดเขาทุ่งนงซิลิปต์		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการก่อสร้างถนนลาดยางเส้นทาง กม. 29- น้ำตกหินขาว ระยะทาง 7 กม.		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการขยาย ก่อสร้าง ถนนลาดยางสายบ้านนา กอ บ้านซาไก ระยะทาง 3 กม.				x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการปรับปรุงจุดเช็คอินและปรับเป็น 3 ภาษา เช่น ป้ายใต้สุดสยาม ไก่เบตง		x			ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการก่อสร้างห้องน้ำสาธารณะในเขตเทศบาล			x		ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการรณรงค์ปลูกดอกไม้ในเขตเทศบาล		x			ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการปรับปรุงศูนย์วัฒนธรรมเป็นสปา			x		ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการติดตั้ง wifi สาธารณะ		x			ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการจัดซื้อกล้อง CCTV ทั่วเมืองเบตง		x			ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบ้านซาโห		x			ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการก่อสร้างที่พักชุมชน โฮมสเตย์บ้าน ซาโห		x			ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านซา โห			x		ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์พันธุ์พืชบ้านซาโห			x		ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ประมงอินทรีย์			x		ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการก่อสร้างห้องน้ำ ห้องละหมาด และร้านค้า			x		ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม
โครงการก่อสร้างที่พักชุมชน โฮมสเตย์ยะรม		x			ทกจ.ยะลา/อบต. ยะรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป

ตารางที่ 4.37 พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการสร้างเครือข่าย (ต้องการผู้เชี่ยวชาญความรู้)สวนดอกไม้เมืองหนาว		x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการฝึกอบรมด้านบุคลากรนำเที่ยว ไกด์ท้องถิ่น	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวตลาดนัดชุมชน	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการฝึกอบรมด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน ครัวบวงจร เช่น แบรินด์ บรรจุภัณฑ์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการร้านอาหารฮาลาล	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการฝึกอบรมมาตรฐานด้านบริการห้องพัก	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการฝึกอบรมด้านการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการวางแผนและส่งเสริมกลุ่มอาชีพด้านการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพปลาผู้เลี้ยงไก่เบตง กลุ่มไม้ผล	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตาเนาะแมเราะ
โครงการส่งเสริมการสร้างเยาวชนรุ่นใหม่	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น กาแฟ	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการเสริมสร้างศักยภาพกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการเสริมสร้างผู้นำในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการฝึกอบรมทักษะทางด้านภาษาให้กับชุมชนท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการให้ความรู้ในการใช้สื่อทางการตลาดและประชาสัมพันธ์	x	x		x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการฝึกอบรมมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการพัฒนาศักยภาพชุมชนรอบสถานที่ ท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการอบรมมัคคุเทศก์และอาสาสมัครช่วยเหลือ นักท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการ ท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการร้านอาหารท้องถิ่น เพื่อรองรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยวใน พื้นที่อัยเยอร์เวง	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการประชาสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชัน เว็บไซต์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการจัดอบรมด้านภาษาและการบริการให้กับ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการจัดประชุมผู้ประกอบการเกี่ยวกับการทำ ข้อตกลงเพื่อการรองรับการขยายตัวของ นักท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการพัฒนาผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวใน การเป็นเจ้าบ้านที่ดี	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้ประกอบการ ได้แก่ ด้านที่พัก ร้านอาหาร การ ขนส่ง และร้านจำหน่ายที่ระลึก	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการสร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มัคคุเทศก์ รุ่น เยาว์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล เมือง เบตง
โครงการพัฒนาบุคลากรชุมชนท่องเที่ยวธารน้ำ ทิพย์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการอบรมไกด์ท้องถิ่นธารน้ำทิพย์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวธารน้ำทิพย์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์
โครงการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวยะรม	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/อบต.ยะ รม
โครงการสร้างไกด์ท้องถิ่นยะรม	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/อบต.ยะ

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
					รม
โครงการอบรมด้านภาษาเยอรมัน	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/อบต.ยะ รม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.38 การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแม่เราะ
โครงการเทศกาลดอกไม้เมืองหนาว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแม่เราะ
โครงการเทศกาลผลไม้	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแม่เราะ
โครงการเทศกาลอาหารท้องถิ่น ประจำปีตำบล ตา นะแม่เราะ	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. ตานะแม่เราะ
โครงการส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มกับ นักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดกิจกรรม เทศกาลชมหมอกเลดาว (เดือนธันวาคม-มกราคม)	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดกิจกรรมเทศกาลตรุษจีน ตรุษชาไก จุฬารณ์พัฒนา 10	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดกิจกรรม เทศกาลผลไม้ ของดีอัยเยอร์ เวง (บ้านจุฬารณ์ 10)	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว อเม ซอนอาเซียน	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการเดินสาย (Road Show) ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการจัดทำป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยว		x			ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการประชาสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชัน เว็บไซต์		x			ทกจ.ยะลา/ อบต.

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงาน รับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
					อัยเยอร์เวง
โครงการส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มกับ นักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/ อบต. อัยเยอร์เวง
โครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ สื่อมีเดียต่าง ๆ	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/เทศบาล ตำบลธารน้ำทิพย์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง
ชุมชน ภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 4.39 การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความ
มั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

แผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)	ปีงบประมาณ				หน่วยงานรับผิดชอบ
	2561	2562	2563	2564	
โครงการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการจัดการ ท่องเที่ยว	x	x	x	x	ทกจ.ยะลา/องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ลำดับต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็นดังนี้

5.1.1 ผลการประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวพบว่า มีจำนวน 85 แหล่ง โดยจัดแบ่งเป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวมีจำนวน 85 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเลหมอก น้ำตก บ่อน้ำร้อน แก่ง และแหล่งทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร สวนส้ม สวนทุเรียน ประมงน้ำจืด และรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีสิ่งดึงดูดใจในระดับสูง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมวิถีชีวิตและชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจปานกลาง แหล่งท่องเที่ยวหลัก ๆ ส่วนมากมีความสะดวกในการเข้าถึงแต่หลายแหล่งยังขาดรถโดยสารประจำทาง และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว

ผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง สามารถสรุปได้เป็นดังนี้

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง

แหล่งท่องเที่ยว	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน				
	สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
ตำบอัยเยอร์เวง	ศักยภาพมาก	ศักยภาพปานกลาง	ศักยภาพน้อย	ศักยภาพปานกลาง	ศักยภาพปานกลาง
ตำบลตานะแมเราะ	ศักยภาพมาก	ศักยภาพมาก	ศักยภาพปานกลาง	ศักยภาพปานกลาง	ศักยภาพน้อย
ตำบลยะรม	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ
ตำบลเบตง	ศักยภาพมาก	ศักยภาพมาก	ศักยภาพมาก	ศักยภาพมาก	ศักยภาพปานกลาง
ตำบลธารน้ำทิพย์	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ	ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ

การประเมินแหล่งท่องเที่ยวสามารถได้ พื้นที่อำเภอเบตงมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากกว่าแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม โดยภาพรวมเกือบทุกตำบลมีสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีศักยภาพมาก เฉพาะในตำบอัยเยอร์เวง ตำบลตานะแมเราะ ตำบลเบตง ส่วนตำบลยะรมและตำบลธารน้ำทิพย์ปัจจุบันยังไม่มีสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว ที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่าตำบลตานะแมเราะ และตำบลตานะแมเราะ ส่วนตำบอัยเยอร์เวงมีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวปานกลาง ส่วนตำบลอื่น ๆ ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีการบริการ ตำบลเบตงมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และที่พัก มากกว่าตำบลอื่น ๆ และโดยภาพรวมแล้วกิจกรรมท่องเที่ยว เกือบทุกตำบล มีศักยภาพน้อย และในหลายตำบลยังไม่ความพร้อมในเรื่องกิจกรรมท่องเที่ยว

5.2.1 ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม

ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคม การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้เทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control Technique : AIC) โดยเริ่มจากขั้นตอนการสร้างความรู้ให้คุณค่า ต่อมาสร้างปฏิสัมพันธ์ และขั้นตอนสุดท้ายสร้างแนวปฏิบัติและการควบคุม

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เน้นภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่มได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนราชการ และนักวิชาการ นักวิจัยได้นำข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม เข้าสู่กระบวนการพัฒนา โดยมุ่งเน้นไปที่ฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีเป้าหมายต้องการให้ชุมชนในพื้นที่เบตง ได้นำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้าไปจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง เพื่อนำสู่ไป ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนอย่างแท้จริง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่จะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นทั้งในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะตลอดจนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชน เช่น ภูเขา น้ำตก ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้แก่ การแต่งกาย อาหารกิน เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวบ้านที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาในการอาชีพและการดำรงชีวิต เป็นมรดกอันทรงคุณค่า รวมถึงการเที่ยวชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยมีพื้นฐานจากคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวของเบตงจะใช้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมดั้งเดิมท้องถิ่นไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน บริษัททางสังคมได้ผลกระทบน้อยที่สุด สร้างฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้กระจายไปสู่แต่ละชุมชนทั่วทุกตำบลของพื้นที่อำเภอเบตง การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมี 8 ขั้นตอนดังนี้

1. ร่วมกันคิดร่วมกันคุย
2. จัดตั้งคณะทำงาน
3. สำรวจและศึกษาข้อมูลชุมชน
4. จัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. กำหนดกิจกรรมและการให้บริการ
6. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว
7. จัดการท่องเที่ยวนำร่อง
8. ติดตามและประเมินผล

จัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยว และคัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมใน 5 ตำบล ประกอบด้วยตำบล 1) เบตง 2) ยะรม 3) ตาเนาะแมเราะ 4) อัยเยอร์เวง และ 5) ธารน้ำทิพย์ พัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและสังคมมีต้นแบบ 5 รูปแบบกระจายทุกตำบลในพื้นที่เบตง และได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงและพื้นที่ตำบลตาเนาะแมเราะ จำนวน 2 แหล่งหรือ 2 กิจกรรม

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อนำเชื่อมกับการท่องเที่ยวพื้นที่อัยเยอร์เวง และพื้นที่บ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวง และชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ร่วมเป็นจำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกัน ต่อมากลุ่มนักวิจัยและชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวอัยเยอร์เวง เป็นดังนี้ ได้ออกมาเป็น 3 รูปแบบที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

คือโปรแกรมวันเดียว โปรแกรม 2 วัน 1 คืน และโปรแกรม 3 วัน 2 คืน และในพื้นที่ชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน ตำบลตาเนาะแมเราะ ได้พัฒนาโปรแกรมวันเดียว โปรแกรม 2 วัน 1 คืน

ส่วนด้านที่พักในพื้นที่อัยเยอร์เวงส่วนใหญ่ จะเป็นกิจการขนาดเล็กที่สร้าง โดยคนในชุมชนอัยเยอร์เวงไม่นักลงทุนภายนอกเข้ามาลงทุน อันเนื่องจากความมั่นใจในพื้นที่ จุดนี้กลายเป็นข้อดีของพื้นที่ จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชาวบ้านที่ลงทุนสร้าง ที่พักขนาดเล็กไว้รองรับการท่องเที่ยว ปัจจุบัน เนื่องจากกระแสเลหมอกอัยเยอร์เวง มีชื่อเสียง ทำให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาพื้นที่อัยเยอร์เวงมาก พบว่าจำนวนที่พักมีจำนวน 30 กิจการ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่อัยเยอร์เวงเอง แต่อย่างไรก็พบว่าในช่วงเทศกาลไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนด้านที่พักในพื้นที่ชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อนมีที่พักทาง อบจ. จังหวัดยะลาได้สร้างไว้รองรับบริเวณบ่อน้ำร้อน และมีที่พักที่สวนดอกไม้และอุโมงค์ปิยมิตร ไว้รองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

ส่วนร้านอาหารในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวง พบว่าส่วนใหญ่ยังคงร้านอาหารของชาวบ้านริมถนน เป็นร้านดั้งเดิมที่ให้บริการอาหารแก่คนในหมู่บ้าน กล่าวได้ว่าในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงยังไม่มีร้านอาหารที่ได้มาตรฐานที่คอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นทางคณะวิจัยได้ทดลองพัฒนารูปแบบร้านอาหารขึ้นมาใหม่ หนึ่งร้าน รองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 40-50 คน และได้นำเสนอร้านอาหาร ให้ใช้เมนูพื้นเมือง หรือเมนูพื้นที่ของอัยเยอร์เวง เช่น ต้มฮาลา เป็นต้น ส่วนร้านอาหารในพื้นที่ชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อนมีร้านอาหารที่เป็นของในชุมชนบริเวณบ่อน้ำร้อน และในพื้นที่สวนดอกไม้เมืองหนาว และบริเวณอุโมงค์ปิยมิตร ก็สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์รายได้ที่เกิดจากพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวในพื้นที่อัยเยอร์เวง โดยประมาณพบว่า ปี 2557 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 2,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 20,000 บาท ปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 50,000 คน สร้างได้ให้กับคนในชุมชนประมาณ 500,000 บาท และข้อมูลปี 2559 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยต่างภูมิภาค เข้ามาในพื้นที่ 150,000 – 200,000 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท เป็นตัวอย่างที่ในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

การวิเคราะห์รายได้ที่เกิดจากพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบ่อน้ำร้อน โดยประมาณพบว่า ปี 2557 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 100,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 10,000,000 บาท ปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวประมาณ 200,000 คน สร้างได้ให้กับคนในชุมชนประมาณ 15,500,000 บาท และข้อมูลปี 2559-60 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยต่างภูมิภาค และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เข้ามาในพื้นที่ 200,000 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 20-25 ล้านบาทต่อปี เป็นตัวอย่างที่ในการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

สรุปการพัฒนาแบบแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เข้ามาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว (Core Attractive) เพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว เพื่อนำประสบการณ์มาพัฒนาสร้างสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่องเที่ยว นำร่องทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนอย่างแท้จริง

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาโดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น แต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 5.2 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น แต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเบตง

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง	การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	การสร้างความสัมพันธ์กลุ่มนักท่องเที่ยวผ่าน การตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนาจังหวัด ยะลา	x				
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด ยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น	มีการพัฒนาน้อย	มีการพัฒนาน้อย	มีการพัฒนาน้อย	ไม่มีพัฒนา	ไม่มีพัฒนา

พบว่าโดยส่วนใหญ่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเบตง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เบตงมีช่องว่างในการพัฒนา เรื่องเหล่านี้ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกท่องเที่ยว 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มและ 5) การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า มีช่องว่างในด้านที่ 1-3 มีการพัฒนาค่อนข้างน้อย และ

พบว่า ด้านที่ 4-5 ยังขาดการพัฒนา และสรุปโดยภาพรวมพบว่า มีช่องว่างในการพัฒนาระหว่างแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ เกือบทุกตำบล

5.1.4. กลไกความร่วมมือในการพัฒนาเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลไกและเครือข่ายที่จะไปสู่การจัดการประกอบด้วย 4 ภาคส่วน ได้แก่ ส่วนราชการ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา

1. ส่วนราชการ

ส่วนราชการประกอบด้วย ศอบต. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานนราธิวาสการท่องเที่ยวสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา กรมพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา เป็นต้น ส่วนหน่วยงานระดับพื้นที่ประกอบไปด้วยอำเภอเบตง เทศบาลเมืองเบตง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลตานะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม

2. ภาคเอกชน

ภาคเอกชนประกอบด้วยสมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวเบตง มีเครือข่ายผู้ประกอบการ บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทขนส่งนักท่องเที่ยว สถานบริการทางท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ชุมชน

ชุมชนในพื้นที่อำเภอเบตง ประกอบด้วย 1. ชุมชนอัยเยอร์เวง ชุมชนประกอบด้วย มีเครือข่ายทะเลหมอก เครือข่ายที่พัก กลุ่มล่องแก่ง กุญแจลิตต์ หมู่บ้านท่องเที่ยวจุฬาภร 10 2) ชุมชนตานะแมเราะ ประกอบด้วย ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน ประกอบด้วย สวนส้มช้าง ปลานิลในสายน้ำไก่เบตง วัด สวนดอกไม้เมืองหนาว อุโมงค์ปิยะมิตร 3) ชุมชนท่องเที่ยวยะรม ประกอบด้วยกลุ่มกาแฟเบตง กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มนวดแผนโบราณ 4) เทศบาลเมืองเบตง ประกอบด้วยกลุ่มรถสวนน้ำชมเมืองเบตง และชุมชนตาแป๊ะเกาะกอตอ 5) ชุมชนท่องเที่ยวธารน้ำทิพย์ ประกอบด้วยชุมชนท่องเที่ยวบ้านซาโห

4. สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานวิจัย

ประกอบไปด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา และโรงเรียน

กลไกที่สำคัญที่สร้างขึ้นนี้ ปัจจุบัน กลายเป็นเครือข่ายในการพัฒนา โดยเกิดจากผลการวิจัยที่ได้ในแต่ละระยะหรือแต่ละกิจกรรมนำไปสู่ ภาคปฏิบัติเป็นระยะ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของแต่ละตำบล ข้อมูลชุดนี้ในพื้นที่เบตง ยังไม่เคยมีการรวบรวมในระดับอำเภอมาก่อน ทางองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ตลอดระยะเวลาในโครงการวิจัยนี้ ที่ได้สร้างกลไกและเครือข่ายการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้ภาคเครือข่ายได้รู้จักกัน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี พร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ร่วมกันส่งตัวแทนของแต่ละตำบล ร่วมสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลอื่น ๆ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงาน และแต่ละพื้นที่ได้นำผลการวิจัยและความรู้ในระหว่างกระบวนการวิจัยนำมาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่หรือฐานทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของพื้นที่ตนเอง ต่อมาได้รูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นและเกิดการก่อสร้างตัวกลไกใหม่ ๆ ขึ้นมากในแต่ละจุด เช่น ในระดับเยาวชน เกิดกลุ่มท่องเที่ยวภูเขาซิลิปีติ กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านซาโหเต็ง ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบ่อน้ำร้อน รถสวนน้ำเที่ยวในเขตเมืองเบตง กลไกเหล่านี้ได้ถูกทดสอบ และทดลองจากกิจกรรมการวิจัย โดยมีภาคีเครือข่ายระดับอำเภอเข้ามามีส่วนร่วม

โดยมีท่านนายอำเภอเบตง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกสมาคมการท่องเที่ยวเบตง และภาคประชาชนได้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก

เครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานบุคคล องค์กรของหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจในการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มต่าง ๆ อยู่ต่างพื้นที่กันและกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีต่างก็มีทรัพยากรของตนเองมีเป้าหมายมีวิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง มีเป้าหมายมีวิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลานาน 10 เดือนผ่านระบบการติดต่อที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนานพอสมควรแม้ว่าบางช่วงเวลาอาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอแต่ก็มีการวางรากฐาน เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเอาไว้เปรียบเสมือนกับการมีระบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ ทางอินเทอร์เน็ต ทางไลน์ ต่อเอาไว้เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อได้ในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางสิ่งบางอย่างร่วมกันเช่นมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันมีผลประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็จะแยกอยู่เพราะการเข้าร่วมกันเป็นเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์กรเท่านั้น

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบทางสังคมที่ภาคีในเครือข่ายโดยเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือองค์กร เพื่อการแลกเปลี่ยนสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและทำงานร่วมกันเครือข่ายและเครือข่ายสร้างให้มีความถี่ของการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกลุ่ม องค์กร หรือบุคคล ทั้งนี้เพื่อมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยน ทำกิจกรรม หรือการผลิตระหว่างองค์กรสมาชิก การจะสร้างให้เกิดเครือข่าย นั้นจำเป็นต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อนหน้านี้จะทำความตกลงกันเป็นองค์กรเครือข่ายการสร้างเครือข่ายอาจปรากฏในรูปของการจัดตั้งองค์กรใหม่ในการใช้เครือข่ายเป็นกลยุทธ์ในการทำงานภาระสำคัญมีได้อยู่ที่การสร้างเครือข่ายเท่านั้นแต่ยังเป็นการทำนุบำรุงรักษาเครือข่ายด้วยการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพให้ปฏิบัติการบรรลุเป้าหมายตลอดจนพัฒนาเครือข่ายให้ก้าวไปสู่การทำงาน ดังนั้นเครือข่ายนี้จะเห็นได้ว่าเครือข่ายมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ 1) กลุ่มบุคคลหรือองค์กร 2) กลุ่มเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ มีการประสานผ่านตัวบุคคลหรือองค์กร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆที่เป็นประโยชน์หรือบางครั้งอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน 3) มีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 4) มีความเป็นอิสระต่อกันหมายถึงแต่ละกลุ่มมีกิจกรรมและเป้าหมายของตนเองอยู่แล้ว การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเป็นขั้นเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนเพื่อทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกันเมื่อโครงการสำเร็จแล้ว และปัจจุบันเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตงยังคงอยู่

สรุปได้ว่าเครือข่ายนอกจากจะมีอุดมการณ์และความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นแล้วยังหมายถึงมีมิตรภาพที่ใกล้ชิดมีสายสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการสร้างมิตรภาพและสายสัมพันธ์มิใช่จะสร้างกันได้ข้ามคืนแต่หมายถึงการผ่านกระบวนการการทำงานความสำเร็จความล้มเหลวร่วมกันและปรึกษาหารือร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเบตง

การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเบตง คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ SWOT กำหนดวิสัยทัศน์ และจัดทำยุทธศาสตร์ พร้อมกำหนดโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้เป็นดังนี้

ตารางที่ 5.3 สรุป SWOT

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ที่ตั้ง :เป็นประตูอาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่างท่าเรือปีนัง และท่าเรือปัตตานี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ - ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน - ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมที่เข้ากันดี - อาหารและผลไม้มีความหลากหลายเป็นที่นิยม : ไก่เบตง ผักน้ำ หมีเบตง หูเรียน มังคุด ส้มโชกุน ปลาจีน ปลานิล - ความปลอดภัยในระดับ พื้นที่ - แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย - ภูมิประเทศสวยงาม และภูมิอากาศบริสุทธิ์ - ผลไม้ตามฤดูกาลที่มีจำนวนมาก - ความพร้อมของที่พักรับรอง เช่น บ่อน้ำร้อน สวนดอกไม้ อุโมงค์ปิยะมิตร1 อัยเยอร์เวง และในตัวเมือง - คนในพื้นที่อาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ - ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีลักษณะที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น สมุนไพร ไม้กระถาง ส้มโชกุน เฉาก้วย - การคมนาคมจากมาเลเซียมีความสะดวกสบาย - ประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่างไทย มาเลเซีย - ความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม	- บุคลากรด้านการบริการท่องเที่ยวจนถึงบุคลากรภาครัฐยังขาดทักษะด้านภาษา - โครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนา ปรับปรุงและไม่เพียงพอ - แหล่งท่องเที่ยวขาดการทำนุบำรุง ดูแลรักษาและการบริหารจัดการที่ดี เช่น บ่อน้ำร้อน มีปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การเผาใบไม้และสิ่งต่าง ๆ ปัญหาการกำจัดขยะในอำเภอเบตง - แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตร - ระยะทางจากเบตงเข้าสู่ตัวจังหวัดยะลาค่อนข้างไกลและลำบาก - การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลายและทั่วถึง - ระบบการจัดการด้านตรวจคนเข้าเมืองเบตงยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว - การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยว - ขาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยวยังขาดศูนย์ประชาสัมพันธ์ และบริการนักท่องเที่ยว - ขาดศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน - ขาดตลาดนัดชุมชนเพื่อรองรับสินค้าชุมชน - ผลิตภัณฑ์ชุมชนยังขาดอัตลักษณ์ - ขาดรถนำเที่ยวเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว - การจัดโครงสร้าง/ส่วนแบ่งทางราชการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน

โอกาส (Opportunity)	ความท้าทาย (Threat)
1. การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เดินทางง่ายขึ้น 2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. เป็นวาระจังหวัดยะลา 4. ชาวมาเลเซียเข้ามาท่องเที่ยวปีละมากกว่าสองแสนคน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเพิ่มขึ้น 5. ชนชั้นกลาง วัยทำงานมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยว 6. การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ 7. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เข้าถึงกลุ่มท่องเที่ยวง่ายขึ้น 8. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี	1. เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว 2. กฎหมายด้านการป่าไม้, อุทยานแห่งชาติไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมถึงสัตว์ป่า 3. มีคู่แข่งที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน คือ ด่านสะเดา แต่เบตงได้เปรียบที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4. มีการแข่งขันเพื่อชิงงบประมาณในการพัฒนาที่มีฐานนักท่องเที่ยวลักษณะเดียวกันในอำเภอเบตงและใกล้เคียง 5. ขาดความร่วมมือในการผลักดัน หรือขับเคลื่อนให้เกิดผลในภาคเอกชนและชุมชน 6. สภาพเศรษฐกิจมาเลเซียส่งผลต่อค่าเงิน ริงกิตลดส่งผลให้คนมาเที่ยวน้อยลง

วิสัยทัศน์ การท่องเที่ยวเบตง

“การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคง สร้างคุณภาพชีวิตมั่นคง”

หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งพัฒนาเมืองเบตงไปสู่เมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ประชาชนมีความสุข มีอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคงประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีอาชีพที่มั่นคง มีสุขภาพดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคีภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสภาพของพื้นที่ ได้สังเคราะห์นโยบายของรัฐและสภาพของพื้นที่เบตงและระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว

ได้ 5 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย

1) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม

2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และทิศทางการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป

4) การสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

5) บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และเอกชน

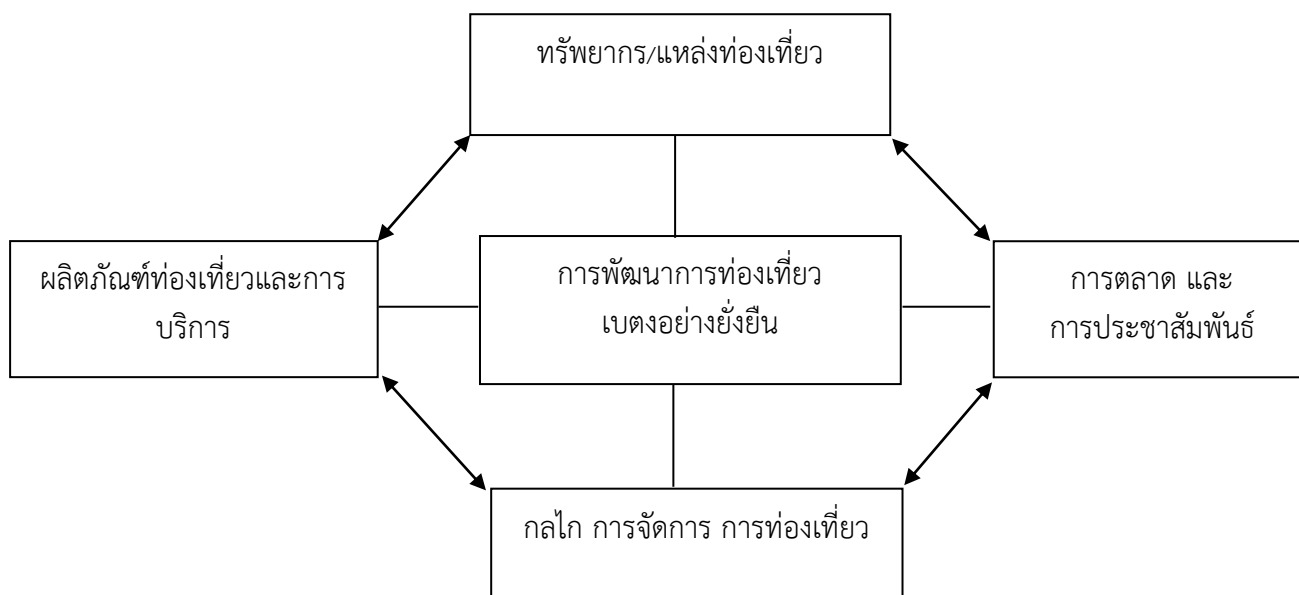
ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ปี 2561–2564

- 1.รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- 2.จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา 5 แหล่งต่อปี
- 3.จำนวนชุมชนท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปีละ 1 แหล่ง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการจัดทำข้อเสนอแนะที่ได้การวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการท่องเที่ยวอำเภอเบตง มีองค์ประกอบดังนี้

- 1) ทรัพยากร/แหล่งท่องเที่ยว
- 2) ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวและการบริการ
- 3) การตลาด และ การประชาสัมพันธ์
- 4) กลไก การจัดการการท่องเที่ยว



ภาพที่ 5.1 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเบตง

1) ทรัพยากร/แหล่งท่องเที่ยว

ด้านการพัฒนาทรัพยากร/แหล่งท่องเที่ยว ควรนำผลการวิจัยที่ค้นพบทั้ง 85 แหล่งที่กระจายตัวอยู่ทั้งพื้นที่เบตงมาจำแนก ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวเบตงจำแนกตามเขตการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยว และควรพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 5.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเบตงจำแนกตามเขตการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยว

เขตธรรมชาติ สันโดษ	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษไม่ใชยาน ยนต์	เขตธรรมชาติกึ่ง สันโดษใช้ยานยนต์	เขตธรรมชาติที่มนุษย์ สร้างขึ้น/ดัดแปลง	เขตชนบท	เขตเมือง
รูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ของพื้นที่เบตง					
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์/วัฒนธรรมของชุมชน ในป่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์			การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ การท่องเที่ยววัฒนธรรม/ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	การท่องเที่ยวเมือง การท่องเที่ยว วัฒนธรรม/ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิง อาหาร การท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ
กลุ่มนักท่องเที่ยว (พฤติกรรมหรือความต้องการ)					
ชาวต่างชาติ (มาเลเซีย/สิงคโปร์)	ชาวไทย			ชาติอื่น ๆ ได้แก่ อาหรับ จีน	
ปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (มาเลเซีย/สิงคโปร์) มีส่วนแบ่งทางการตลาดโดยประมาณร้อยละ 80 โดยพฤติกรรมและความต้องการเดินทางมาพักผ่อนในช่วงวันหยุด ส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยตนเองและบางส่วนจะมากับบริษัททัวร์	นักท่องเที่ยวไทยเที่ยวไทยโดยภาพรวมทั้งประเทศคนไทยเดินทางเที่ยวในประเทศจำนวนทั้ง 140 ล้านครั้งต่อปี แต่ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาเที่ยวเบตงโดยประมาณ 120,000 ครั้งต่อปี นับได้น้อยมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากปัญหาความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนใต้ แต่อย่างไรมองเป็นโอกาส ที่เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อไปในอนาคต			นักท่องเที่ยวชาติอื่น ๆ เดินทางเข้ามาในพื้นที่อำเภอเบตงมีน้อยมาก เนื่องจาก ชาติตะวันตกได้ไม่แนะนำให้ประชากรของเขาเดินทางเข้ามาเนื่องจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม โอกาสที่เบตงจะ ได้นักท่องเที่ยวกลุ่มฮาลาลมาเที่ยวเบตงมีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากมีพัฒนาการด้านนี้ ทางพื้นที่เบตงมีความพร้อมเรื่องแหล่งและทรัพยากรการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง รวมถึงอาหารฮาลาล และที่พักฮาลาล	

2) ผลลัพธ์ห้องเที่ยวและการบริการ

ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ห้องเที่ยวและการบริการ จากข้อค้นพบจากวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยว ทั้งหมด จากเวทีการประชุมกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย และนักวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจและประเมินแหล่งท่องเที่ยว พบว่าหลายตำบล ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งและทรัพยากรท่องเที่ยวหลายจุดแตกต่างกันไปดังนี้

ในพื้นที่ตำบลอัยเยอร์เวงมีความต้องการพัฒนาแหล่งเที่ยวหลักคือทะเลหมอก ให้ความพร้อมสมบูรณ์เพื่อยกระดับเป็นจุดหมายปลายทางหลักของการท่องเที่ยวระดับประเทศและพัฒนาปลายทางแหล่งท่องเที่ยวของอาเซียนในโอกาสต่อไป โดยทางราชการควรส่งเสริมให้สนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้าง sky walk และต้องการงบประมาณสนับสนุน โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขยายช่องทางการจราจร และรวมแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในเรื่องการขนส่งนักท่องเที่ยว การบริการนักท่องเที่ยว การพัฒนาที่พัก ร้านอาหาร รวมพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเด็นหลังเป็นความต้องการเร่งด่วน เนื่องจากที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลอัยเยอร์เวงมีพัฒนาการทางการท่องเที่ยวดีมากได้เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มียุทธศาสตร์ และเป้าหมายชัดเจนในรอบระยะเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา และพัฒนาบางแหล่งและยังมีอีกหลายแหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดโครงสร้างพื้นฐานและยังไม่ได้เปิดตัวให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าท่องเที่ยวมากนัก ดังนั้นเพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวตอบสนองกับแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นที่จะเดินทางในพื้นที่ของอัยเยอร์เวง ดังนั้นควรเร่งพัฒนาผู้ประกอบการนำเที่ยวท้องถิ่น หรือสร้างระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างเป็นโปรแกรมเชื่อมโยงจากทะเลหมอกไปยังแหล่งทางธรรมชาติอื่น ๆ ของชุมชนต่อไป รวมถึงการเครือข่ายการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่ากลุ่มที่พัก ร้านอาหาร จุดจำหน่ายสินค้าของฝาก และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

พื้นที่ตำบลตานะแมเราะผลการวิจัยพบสิ่งที่ชาวบ้านต้องการคือเรื่องการกระจายนักท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ โดยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น เช่นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปตามโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ เช่นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อันเนื่องจากโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่ส่วนราชการหลายหน่วยงานได้พัฒนา เช่นหมู่บ้านไก่เบตง สวนส้มโชกุน หมู่บ้านปลา หมู่บ้านผักน้ำ ปัจจุบันหมู่บ้านเหล่านี้มีกระบวนการทำงานโดดเด่นและมีผลผลิตออกมาให้เป็นรูปธรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มค่า นอกเหนือจากผลผลิตจากการเกษตรและการประมงของท้องถิ่น ควรนำเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวและการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้เห็น และในบางจุดควรสร้างเป็นฐานการทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ทำให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมสัมผัสที่เกี่ยวกับหมู่บ้านไก่เบตง สวนส้มโชกุน หมู่บ้านปลา หมู่บ้านผักน้ำ รวมถึงได้สัมผัสความเป็นอยู่ของคนเบตงได้ลึกซึ้งมากขึ้น หากมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าในชุมชนก็จะก่อให้เกิดการใช้จ่ายใช้สอยในแต่ละจุด ทำให้เกิดการกระจายรายได้ ไปสู่ชุมชนได้ขึ้นสามารถตอบโจทย์เดิมได้เป็นอย่างดี

พื้นที่ตำบลยะรม ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่ตำบลยะรม ที่ผ่านยังไม่มีการท่องเที่ยว ดังนั้นในช่วงแรกนี้คนในชุมชนยอมรับต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้ความรู้ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวได้ และขณะเดียวชุมชนควรเร่งสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมต่าง ๆ ควบคู่กันไป และจากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้พบว่า พื้นที่ยะรมมีความน่าสนใจและศักยภาพ 3-5 จุด ได้วัดจันทราธรรม ควรจัดเป็นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาตอบโจทย์นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียหรือสิงคโปร์ โดยการขยายงานด้านการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตกาแฟเบตง ปัจจุบันชุมชนได้รวบตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นควรนำแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปเสริม การผลิตเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูก การเก็บเกี่ยว และได้เรียนรู้เกี่ยวกับแปรรูป พร้อมได้ทดชิมกาแฟในรูปแบบต่าง ๆ และ

หมู่บ้านผลิตข้าวหลาม ชุมชนเพาะเห็ด และชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมการนวดแผนไทย ดังนั้นพื้นที่ยะรมควรนำเอาจุดเด่นเรื่อง กาแฟเบตง และผลิตภัณฑ์ชุมชนต่าง ๆ มาดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปในพื้นที่ตำบลยะรมต่อไป

พื้นที่ตำบลเบตง อยู่ในเขตเทศบาลเมืองเบตง ในพื้นที่นี้ เป็นจุดรองรับนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในเมืองเบตงแต่ละปีไม่น้อยกว่า 500,000 คน สร้างรายได้ให้คนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก และรวมไกด์นำเที่ยว เป็นต้น แต่การวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่าในเขตเมืองหลายจุดมีสถาปัตยกรรมบ้านเรือนโบราณบางชุมชนมีอายุกว่าร้อยปี เรื่องราวเหล่านี้ที่สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมความงามของสถาปัตยกรรม โดยการวิจัยได้สร้างเครือข่ายจากวิจัย ได้พัฒนาแนวทางการนั่งรถสวนชมเมืองรวมถึงการฟังเรื่องเล่าเมืองเบตง นอกจากนี้ประเด็นเรื่องอาหารมีหลากหลายไม่ว่าจะเป็นอาหารจีน อาหารมุสลิม อาหารไทย ล้วนแล้วมีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ของเบตง ดังนั้นการวิจัยจึงเสนอว่าควรนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงอาหารด้วยเช่นกัน

พื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์ ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่ธารน้ำทิพย์ ที่ผ่านมายังไม่มีการท่องเที่ยว ดังนั้นในช่วงแรกนี้คนในพื้นที่มีความต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้ความรู้ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวได้ และขณะเดียวกัน จะทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ควบคู่กันไป โดยเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของตำบลนี้จะเกี่ยวข้องกับการเป็นตำบลที่มีพื้นที่ที่สุดของประเทศ โดยมีหลักเขต 54A เป็นหลักเขตแดนประเทศจุดสุดท้ายติดกับประเทศมาเลเซีย ดังนั้นพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์ควรผลักดันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแสดงความจุดดีสุดของประเทศไทย และนอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่ามีบางชุมชนมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่หมู่บ้านซาโห โดยมี การรวมกลุ่มของชาวบ้านในพื้นที่ และนำทรัพยากรที่เป็นหมู่บ้านอยู่กลางหุบเขา มีครัวเรือนเพียง 20 ครัวเรือนเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีแนวคิดจะทำเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจะนำทรัพยากรธรรมชาติ น้ำตกห้วยใจ ลำธาร และการเลี้ยงปลากฎีหรือปลาพวงชมพู ปลานิล การทำสวน ยางที่การแปรรูปเป็นยางแผ่นยาวประมาณ 58 เมตร การทำสวนผลไม้ และคนในชุมชนซาโหทั้งหมดมีเชื้อสายเป็นคนจีน มีการพูดภาษาจีน และการทำอาหารสูตรโบราณที่มาจากเมืองจีน ทรัพยากรธรรมชาติ และอัตลักษณ์วิถีชีวิตเหล่านี้มีศักยภาพ สามารถนำคิดสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและนำมาสร้างเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนต่อไป

3) การตลาด และการประชาสัมพันธ์

การตลาดและการประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการทำตลาดการท่องเที่ยวเบตง แบ่งได้ 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ส่วนราชการที่อยู่นอกพื้นที่เบตง สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส สำนักงานท่องเที่ยวกีฬาจังหวัดยะลา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นต้น กลุ่มที่ 2 ส่วนราชการที่อยู่ในพื้นที่เบตง เช่น เทศบาลตำบล เบตง องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ กลุ่มที่ 3 ภาคเอกชน สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเบตง และเครือข่ายผู้ประกอบการในพื้นที่เบตง จากการวิจัยพบว่า พื้นที่เบตงได้รับการส่งเสริมทางการตลาด และการประชาสัมพันธ์ มีความถี่สูงเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่ เช่น เทศกาลกินผลไม้ กิจกรรมบิกซ์ไบค์ กิจกรรมเปิดการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ มีการประสานงานเป็นอย่างดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามพบว่ารูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ยังเน้นจัดในพื้นที่เขตเทศบาล และกิจกรรมรูปแบบเดิมที่ทำ คล้าย ๆ กันในแต่ละปี กลุ่มนักท่องเที่ยวเข้าร่วมก็เป็นกลุ่มเดียวกันโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ดังนั้นในการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ต้องดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนนอกพื้นที่เขตเทศบาล

เมืองเบตง เข้ามามีส่วนร่วมหรือกระจายการจัดงานออกไปยังพื้นที่อื่น ๆ พยายามดึงเอาทรัพยากรทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตออกนำเสนอในการจัดกิจกรรมกระตุ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

4) กลไกการจัดการ การท่องเที่ยว หรือ การพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวคิดกลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวเบตง เน้นสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระดับอำเภอโดยมีภาคีเครือข่าย จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนทั้ง 5 ตำบล กลไกที่สร้างขึ้นเน้นไปฐานรากคือกลุ่มย่อยหรือชุมชนย่อย ๆ ในแต่ละตำบลของอำเภอเบตง โดยการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้คนในชุมชนลุกขึ้นมาจัดการการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน และสร้างให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อที่จะนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงวัฒนธรรม อัตลักษณ์ วิถีชีวิตของคนเบตง นำมาคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเสนอเป็นทางเลือกใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยวต่อไป

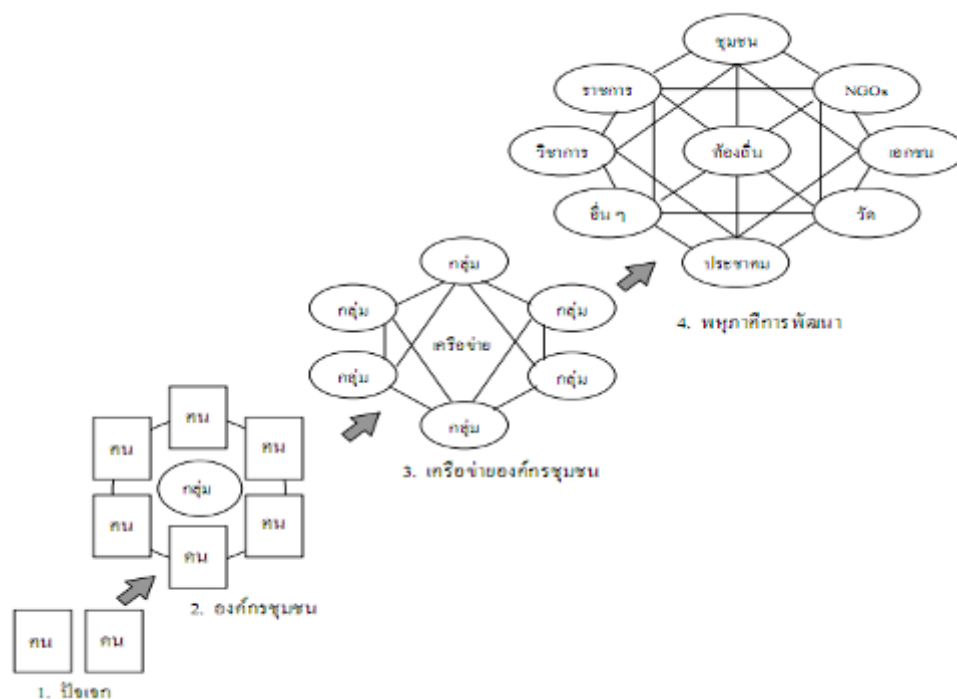
การพัฒนาการท่องเที่ยวของเบตง มีความจำเป็นต้องสร้างกลไกเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวของแต่ละตำบลในพื้นที่เบตง เพื่อการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การสร้างพื้นที่ทางสังคม และการสานผลประโยชน์ร่วมกัน

สถานการณ์การท่องเที่ยวเบตง หากมองอดีตที่ผ่านมาอาจไม่มีปัญหา เนื่องจากมีการท่องเที่ยวที่เห็นผลและจำเป็นต้องเป็นรูปธรรมมากที่สุดในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมองว่าการท่องเที่ยวไปไม่เป็นปัญหาสำหรับคนเบตง แต่การวิจัยแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ เปิดมุมมองอีกมิติหนึ่งคือมองหาให้ถึงโอกาสในการปรับปรุงเพื่อสร้างมูลค่าการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเบตงที่ผ่านมาระจุกตัวอยู่รูปแบบเดิม กล่าวคือเป็นการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) นักท่องเที่ยวมาชมแหล่งเดิมๆ อุโมงค์ปิยมิตร สวนดอกไม้เมืองหนาว บ่อน้ำร้อน ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง พักและรับประทานอาหารในเมืองเบตง การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ไม่ได้กระจายรายได้ไปสู่ชุมชนได้ทั่วถึง ดังนั้นมิติใหม่ของการท่องเที่ยวเบตงอย่างยั่งยืนเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน บริบทใหม่ที่จะขับเคลื่อนแม้ว่าจะมีความซับซ้อนของบริบทที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการขับเคลื่อนงาน ที่เกินกว่าปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนจะขับเคลื่อนหรือจัดการกับสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน เช่นกลุ่มที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว ร้านค้าขายของฝากของที่ระลึก รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการเปิดพื้นที่ให้ฐานรากที่เป็นคนในชุมชนในพื้นที่ทั้ง 5 ตำบล มารวมพลังของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลายเป็นเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับอำเภอเบตง เรื่องนี้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ในพื้นที่เบตงที่ไม่เคยขึ้นมาก่อน ดังนั้นเพื่อกลไกและเครือข่ายนี้ ให้สามารถดำเนินการเพื่อสร้างทางเลือกนวัตกรรมในรูปแบบการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตงหรือของชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่เบตง กลไกใหม่จะมีการทำงานเป็นเครือข่าย จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

การสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนในชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ กล่าวคือกลไกและเครือข่ายเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการระดมทรัพยากร ความคิดเห็นความรู้ความสามารถของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละชุมชนของคนเบตง เพื่อมาช่วยการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรือกล่าวอีกอย่าง เครือข่ายการท่องเที่ยว คือการสร้างพื้นที่ทางสังคม เป็นการปรับตัวของเหล่าสมาชิกในเครือข่ายให้สามารถปรับเข้าช่องว่างการท่องเที่ยวแบบมวลชน โดยมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันเพื่อหาหนทางที่ดีกว่าในนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่สอดคล้องความต้องการของคนในพื้นที่และสอดคล้องกับบริการ การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ ดังนั้นการประสานผลประโยชน์ เป้าหมายปลายทางของเครือข่ายการท่องเที่ยวที่มีการรวมขึ้นเพื่อประโยชน์ของสมาชิกแต่ละชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันภายในพื้นที่เอง และเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวภายนอกชุมชนเบตงด้วยเช่นกัน ดังนั้นการทำงานในลักษณะ

เครือข่ายจึงต้องมีการสานประโยชน์ร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ก่อเกิดการจัดการที่ดีส่งผล ผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายไปด้วยเช่นกัน เรื่องการรวมเป็นเครือข่ายทำให้ทราบข่าวสารข้อมูลร่วม มีการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะรวมพลังกัน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันสร้างยั่งยืนให้กับชุมชนต่าง ๆ ในเครือข่ายได้เป็นอย่างดี

พัฒนาการการเกิดกลไกของเครือข่ายการเริ่มต้นพัฒนาการมาจากปัจเจกบุคคลที่สนใจในเรื่องการท่องเที่ยว แล้วแต่ละคนก็จะมารวมตัวเป็นกลุ่ม ซึ่งหมายถึง คนหลาย ๆ คนมารวมตัวกันเพื่อขับเคลื่อนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ส่วนเครือข่าย หมายถึงกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่ อาจจะแยกตามพื้นที่ หรือแยกตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มย่อย ๆ ได้เข้ามารวมตัวกันเป็นเครือข่าย หรือเป็นเครือข่ายขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการทำงานร่วมกันตามวัตถุประสงค์ของเครือข่ายที่ได้กำหนดไว้ และหากต้องการขยายขนาดของเครือข่ายให้เติบโตขึ้นก็จะสามารถพัฒนา เป็นพหุภาคีการพัฒนา ซึ่งก็จะประกอบด้วย เครือข่ายรูปแบบต่าง ๆ มารวมกันเพื่อมีเป้าหมายการพัฒนา ตามที่พหุภาคีต้องการต่อไป



ภาพที่ 5.2 แนวทางการสร้างกลไกและเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตง

องค์ประกอบการจัดการกลไกและเครือข่ายการท่องเที่ยวเบตง

1) การกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ซึ่งหมายถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมของ บุคคล หรือ กลุ่มย่อยในที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย โดยเน้นจัดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ มีการนำการท่องเที่ยวมาทางเลือกในการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างรายได้กระจายไปสู่ชุมชน

2) บุคคล ในการทำงานรูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยว คณะนักวิจัยเปิดเวทีสร้างมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ชักชวนบุคคลที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายต้องมีจิตสำนึกร่วม โดยการคัดเลือกตามความสมัครใจผ่านการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวนมากว่า 50 คน มาจากทั้งภาคส่วนราชการ และชาวบ้านจากทั้ง 5 ตำบล และองค์การธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยสมาชิกต้องทราบว่าตนเองมีบทบาทหรือหน้าที่อะไรในเครือข่าย มีความถนัดทำอะไรบ้าง และเข้าไปมีส่วน

ร่วมในกระบวนการการทำงานของเครือข่ายเป็นอย่างไร ผลได้รับประโยชน์จากเป็นสมาชิกของเครือข่ายอย่างไร รูปแบบการทำงานเน้นการสร้างความรู้สึกร่วม ทุกกลุ่มย่อยในแต่ละตำบลในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกร่วมในการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

การเชื่อมโยง เครือข่ายมีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานในช่วงต้น เน้นเรื่องข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของชุมชนโดยเฉพาะทัศนคติ และที่สำคัญคือความรู้ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการสร้างเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่เบตง เช่นการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การนำอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สถาปัตยกรรมพื้นที่ และความเป็นพหุวัฒนธรรม มาพัฒนาเป็นกิจกรรม เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างคนเบตง และนักท่องเที่ยว และนำเอากลยุทธ์เหล่านี้มา ประสานงานเชื่อมโยงการทำงานในกลุ่มย่อยภายในเครือข่าย เพื่อการให้ทำงานของเครือข่ายบรรลุเป้าหมาย

3) การจัดการระบบข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสารและสารสนเทศ ผ่านระบบไลน์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานกิจการของเครือข่ายเป็นอย่างมาก ดังนั้นการจัดการระบบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับงานของเครือข่าย ควรเผยแพร่ให้สมาชิกได้รับทราบอย่างเท่าเทียมทั่วถึง

ข้อเสนอแนะต่อการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง ควรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

1. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด หน่วยงานราชการหนุนเสริม ควรศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานพัฒนาของหน่วยงาน ที่ต้องลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของเบตง และหลายเรื่องที่คุณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สะท้อนความต้องการของพื้นที่เบตง โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนเป็นจำนวนมาก ข้อมูลเหล่านี้ได้มากจากความต้องการส่งผลให้ข้อมูล กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวครั้งนี้ ชาวบ้านและภาคเอกชนต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการระดับพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลในพื้นที่ ควรประสานงานอย่างไรใกล้ชิดกับอำเภอเบตง เพื่อนำเสนอโครงการต่าง ๆ ที่ได้แยกไว้ให้แล้วตามตำบล เพื่อการจัดทำโครงการพัฒนาด้านท่องเที่ยวให้สอดคล้องและทันกับรอบงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ

2. ภาคเอกชน

ภาคเอกชนในพื้นที่เบตง มีหน่วยงานหลักได้แก่ สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวเบตง ที่ประกอบด้วยเครือข่าย โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึก ภาคเอกชนควรเร่งศึกษาข้อมูล กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวครั้งนี้ ชาวบ้านและภาคเอกชนต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการระดับพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลในพื้นที่ ควรประสานงานอย่างไรใกล้ชิดกับอำเภอเบตง เพื่อนำเสนอโครงการต่าง ๆ ที่ได้แยกไว้ให้แล้วตามตำบล เพื่อการจัดทำโครงการพัฒนาด้านท่องเที่ยวให้สอดคล้องและทันกับรอบงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ

3. ชุมชนและชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยว

ชุมชนและชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวควรเร่งศึกษาข้อมูล กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวครั้งนี้ และควรประสานงานอย่างไรใกล้ชิดกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และอำเภอเบตง เพื่อนำเสนอโครงการต่าง ๆ ที่ได้แยกไว้ให้แล้วตามตำบล เพื่อการ

จัดทำโครงการพัฒนาด้านท่องเที่ยวให้สอดคล้องและทันกับรอบงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ และนอกเหนือจากนี้เพื่อผลการเป็นประโยชน์กับชุมชนและชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการวิจัยชี้ชัดว่าหลายเรื่อง ที่ชุมชนและชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรดำเนินการด้วยตนเอง เรื่องบางอย่างไม่ต้องรอโครงการ หรือ งบประมาณจากหน่วยงานของรัฐ เช่น การพัฒนาความรู้ การพัฒนาตนเอง ด้านการท่องเที่ยว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการตลาดการท่องเที่ยวผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่ผลกลุ่มนักท่องเที่ยวสามารถเห็นทรัพยากร และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน อันนี้ ชุมชนและชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถดำเนินการได้เองทันที รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ชุมชนและชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถดำเนินการได้อย่างทันทีไม่รอนหน่วยงานภายนอกเข้ามาหนุนเสริม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาโดยเปรียบเทียบระหว่างแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริบทด้านศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.5 ผลการวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง	การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	การสร้างความสัมพันธ์กลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	x	x	x	x	x
แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน	x	x			
แผนพัฒนาจังหวัด ยะลา	x				
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด ยะลา	x	x	x	x	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น	มีการพัฒนาน้อย	มีการพัฒนาน้อย	มีการพัฒนาน้อย	ไม่มีพัฒนา	ไม่มีพัฒนา

พบว่าโดยส่วนใหญ่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเบตง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เบตงมีช่องว่างในการพัฒนา เรื่องเหล่านี้ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกท่องเที่ยว 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มและ 5) การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่าช่องว่างในด้านที่ 1-3 มีการพัฒนาค่อนข้างน้อย และพบว่า ด้านที่ 4-5 ยังขาดการพัฒนา และสรุปโดยภาพรวมพบว่ามีช่องว่างในการพัฒนาระหว่างแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ เกือบทุกตำบล

จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัย โดยคำนึงถึงช่องว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับชาติ และการพัฒนาของจังหวัดยะลา และ หน่วยงานในพื้นที่อำเภอ จัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) นโยบายพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน หน่วยงานที่สำคัญได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดยะลา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวกีฬาจังหวัด ควรมีนโยบายสำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ ทั้ง 5 ตำบลของอำเภอเบตง

2) นโยบายด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยงานที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดยะลา โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานป่าไม้จังหวัด และสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ ทั้ง 5 ตำบลของอำเภอเบตง และควรมีนโยบายด้านการติดตามกำกับ ตรวจสอบ ดูแลผลกระทบจากการท่องเที่ยว

3) นโยบายสร้างความสมดุลกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงควรกำหนดนโยบายและสร้างมาตรการในการรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่เบตง และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนราธิวาส ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ควรกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมและโฆษณาการท่องเที่ยวของพื้นที่เบตง ให้ครอบคลุมสินค้าและ การบริการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวในพื้นที่เบตงทั้ง 5 ตำบล เพื่อกระจายได้เข้าถึงมือชาวบ้านและสนับสนุนผู้ประกอบการของชุมชน อย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างความยั่งยืน

4) นโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรสร้างและส่งเสริมแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ 5 ตำบลของอำเภอเบตง เพื่อให้คนในชุมชนจัดการด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม โดยปลูกฝังจิตสำนึกของชุมชน และนักท่องเที่ยวให้ปกป้องและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และให้ความเคารพต่อภูมิปัญญาของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

5) นโยบายที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์มรดกทางความหลากหลายทางชีวภาพ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ของพื้นที่เบตง

6) นโยบายสร้างสนับสนุนการสร้างเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อกระตุ้นการติดต่อสื่อสารและประสานงานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

7) นโยบายกำหนดให้อำเภอเบตงเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้แนวทางการวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ในการกำหนดพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่นสร้างส่วนลดเรื่องภาษี ส่วนลดทางการค้า และให้สิทธิแก่ชาวบ้านและนักลงทุนท้องถิ่นในการการลงทุนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่นเงินกู้เพื่อการลงทุนด้านท่องเที่ยวในอัตราเบี้ยต่ำ ความรู้เรื่องจัดการท่องเที่ยวในมาตรฐานที่สูงขึ้น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ระบบการขนส่ง เป็นต้น

8) นโยบายส่งเสริมคนในพื้นที่เบตงพัฒนากิจการเพื่อสังคม เพื่อจัดการกับกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของประชาชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

9) นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
(2559). แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559-2563 กรุงเทพฯ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). แผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดสินค้าทางการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ.
2556. คู่มือจัดทำแผนตลาดการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำปี 2556.
- คำนาย อภิปรัชญากุล. (2549). โลจิสติกส์เพื่อการผลิต และการจัดการดำเนินงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี:
ซี.วาย.ซี.ซี.เอ็ม. พรินต์ติ้ง.
- โฉมศิริ ทิมสุทิน. (2548). รูปแบบการจัดการและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่จังหวัด
เชียงใหม่ ระยะที่ 1. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. (2560). คู่มือ ๑๑๑ ปี เล่าขานตำนานเมืองเบตง. พงศนราการพิมพ์. ยะลา
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2559). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรมชุมชนรอบอ่าวปัตตานี จังหวัด
ปัตตานี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการทรัพยากรชายฝั่งเพื่อการพึ่งตนเองของชาวประมง
พื้นบ้านใน ต.เกาะสาหร่าย อ.เมือง จ.สตูล. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกว.).
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2558). การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพียงพอโดยกระบวนการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชนบ้านบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา (หัวหน้าโครงการ ธนาการเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2555). การสร้างโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยว
โดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก อำเภอละงู และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชายเลนบ้าน
คลองลิติ อำเภอกาบัง จังหวัดสตูล. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานคณะกรรมการการวิจัย
แห่งชาติ.
- จุฑามาศ วิศาลสิงห์ และคณะ. (2559). แผนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยววิถีไทยและพัฒนาศักยภาพการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- ญาลิสฐ์ ต้นสอน. (2559). แนวทางการพัฒนาโซ่คุณค่าเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการของบริษัทนำ
เที่ยวของไทยเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน. BU ACADEMIC
REVIEW.
- นุระชีตา พอแสงและ. (2558). โครงการด้านเบตง : วิถีสู่ความเข้มแข็ง. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ประพันธ์ มีแต้ม. (2550). ความพึงพอใจของชาวบ้านบ้านบ่อน้ำร้อนต่อโครงการพัฒนาบ่อน้ำร้อนเบตงให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรัชญากร ไชยคช และคณะ. (2558). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาการจัดการ
กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. การประชุมมหาดไทยวิชาการ
ระดับชาติและระดับนานาชาติครั้งที่ 7.

- พิไลศรี แซ่เจน. (2554). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน เมืองเบตง. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิศมัย จารุจิตติพันธ์. (2558). ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเกาะสมุย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย. ปีที่ 35 ฉบับที่ 1”
- ฝนทอง อยู่ทอง. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วีรภรณ์ โตศิริ. (2558). การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- วัชร สະເຈີຣູ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิดาภา แก้วฉนวน. 2555. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อน พระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร บทความวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร
- ปรัชญากรณ์ ไชยคชและคณะ. 2557. การพัฒนาศักยภาพเพื่อนำไปสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่
- พันธิพา มาลา และคณะ (2560) ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
- พจนา สนวนศรี. 2546. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน CommunityBased Tourism Handbook. โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท มายด์กราฟฟิค จำกัด.
- ยูหนา หลงสมัน (2558). ได้ศึกษารูปแบบและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดสตูล. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุริยะ วัลลภาภิรมย์. (2553). อัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสงสรรค์ ภูมิสถาน และคณะ. (2558). การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ . (2560). ฐานข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวจำแนกตามจังหวัด.
<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries23.html>
 สืบค้นเมื่อ 20 พ.ค. 2560.
- สุธิญา พรหมมาก (2554). ภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสนจังหวัดพัทลุง บทความวิจัยวารสารวิทยบริการ ปีที่ 22 ฉบับที่ 3.
- สุธีระ ประเสริฐสรรพ (2556). โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการพัฒนาพื้นที่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุจิตราภรณ์ จุสปาโล. (2554). กลยุทธ์องค์การธุรกิจและการดำเนินงานขององค์การตามแนวทาง รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน. วารสารสุทธิปริทัศน์. 25,76.
- สุจิตราภรณ์ จุสปาโล. (2554). รูปแบบการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงในอุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ : นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล และสงขลา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สำนักพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2556. มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย มาตรฐานการจัดกิจกรรม. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). แนวโน้มเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวปี 2561. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, กรุงเทพฯ.
อุดม หงส์ชาติกุล. (2559). โครงสร้างการจัดการเพื่อกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาให้เกิด
มูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย
อารี วิบูลย์พงศ์. (2560). โครงการวิจัยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนระยะ 20 ปี
(พ.ศ. 2560-2579). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
อำนาจ รักษาพล และคณะ. (2556). แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

- Arnstein, Sherry R. 1969. A Ladder of Citizen Participation, *Journal of American Institute of Planner*, 216 – 224.
- Briedenhann, J., & Wickens, E. (2004). Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas—vibrant hope or impossible dream?. *Tourism management*, 25(1), 71-79.
- Baggio, R., & Cooper, C. (2010). Knowledge transfer in a tourism destination: the effects of a network structure. *The Service Industries Journal*, 30(10), 1757-1771.
- Bordas, E. (1994). Competitiveness of tourist destinations in long distance markets. *The Tourist Review*, 49(3), 3-9.
- Brown, S., & Swartz, T. (1989). A Gap Analysis of Professional Service Quality. *Journal of Marketing*, 53(2), 92-98. doi:10.2307/1251416
- Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. *The Canadian Geographer/Le Géographe canadien*, 24(1), 512.
- Cunha, S. K. D., & Cunha, J. C. D. (2005). Tourism cluster competitiveness and sustainability: proposal for a systemic model to measure the impact of tourism on local development. *BAR-Brazilian Administration Review*, 2(2), 47-62.
- Dickman, S. 1997. *Tourism: An introduction text*. 3rd ed. Sydney: Hodder Headline.
- Global Sustainable Tourism Council. 2012. Global Sustainable Tourism Destination Criteria. <http://www.gstcouncil.org>
- Goranczewski, B., & Puciato, D. (2010). SWOT analysis in the formulation of tourism development strategies for destinations. *tourism*, 20(2), 45-53.
- Ghazinoory, S., Abdi, M., & Azadegan-Mehr, M. (2011). SWOT methodology: a state-of-the-art review for the past, a framework for the future. *Journal of business economics and management*, 12(1), 24-48.
- Halme, M. (2001). Learning for sustainable development in tourism networks. *Business strategy and the Environment*, 10(2), 100-114.

- Haugland, S. A., Ness, H., Grønseth, B. O., & Aarstad, J. (2011). Development of tourism destinations: An integrated multilevel perspective. *Annals of tourism research*, 38(1), 268-290.
- Jackson, J. (2006). Developing regional tourism in China: The potential for activating business clusters in a socialist market economy. *Tourism Management*, 27(4), 695-706.
- Johnston, H. R. and Vitale, M. R. (1998). Creating Competitive Advantage With Interorganizational Information System. *MIS Quarterly*, 12, 2. pp.153165.
- Liburd, J. J., & Edwards, D. (Eds.). (2010). *Understanding the sustainable development of tourism*. Oxford: Goodfellow.
- Lin, Y. L. (2010). The research of tourism competitiveness in longyan city based on diamond model (Order No. 10433263). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1870463303). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1870463303?accountid=44522>
- Musinguzi, D. (2011). The impacts of tourism on local communities: Developing and operationalising a comprehensive monitoring framework (Order No. 3569009). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1347387460). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1347387460?accountid=44522>
- Nelson, J. G., Butler, R., & Wall, G. (Eds.). (1993). *Tourism and sustainable development: monitoring, planning, managing* (No. 37). University of Waterloo Department of.
- Neven, D., & Droge, C. L. M. (2001). A diamond for the poor? Assessing Porter's Diamond Model for the analysis of agro-food clusters in the developing countries. In *Proceedings of the 11th Annual World Food and Agribusiness Forum and Symposium* (pp. 25-28)
- Nisarath Thaitong, N. T. (2016). An investigation of tourism stakeholder networks and cluster sustainability in samui island, thailand (Order No. 10298643). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1864776210). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1864776210?accountid=44522>
- Oreski, D. (2012). Strategy development by using SWOT-AHP. *Tem Journal*, 1(4), 283-291.
- Prahalad, C. K. and Hamel, G. (1990, May/June). "The Core Competence of the Corporation." **Harvard Business Review**. pp.7991
- Presenza, A., & Cipollina, M. (2010). Analysing tourism stakeholders networks. *Tourism Review*, 65(4), 17-30.
- Porter, M.E. (1980; 1985; 1998). *Competitive Strategy*. New York: The Free Press.
- _____. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: The Free Press.
- _____. (1985). *Competitive Strategy Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: The Free Press.
- _____. (1990). The competitive advantage of nations. *Competitive Intelligence Review*, 1(1), 14-14.

- _____. (1991). Towards a dynamic theory of strategy. *Strategic management journal*, 12(S2), 95-117.
- Richards, G., & Hall, D. (Eds.). (2003). *Tourism and sustainable community development* (Vol. 7). Psychology Press.
- Schendel, D.E. and Hofer, C.W. (1979). *Strategic Management: A New View of Business Policy*. Boston, Massachusetts: Little Brown & Co.
- Scott, N., Cooper, C., & Baggio, R. (2008). Destination networks: four Australian cases. *Annals of Tourism Research*, 35(1), 169-188.
- Shih, H. Y. (2006). Network characteristics of drive tourism destinations: An application of network analysis in tourism. *Tourism Management*, 27(5), 1029-1039.
- Smit, A. J. (2010). The competitive advantage of nations: is Porter's Diamond Framework a new theory that explains the international competitiveness of countries?. *Southern African Business Review*, 14(1).
- Timur, S. (2005). A network perspective of stakeholder relationships in the context of sustainable urban tourism (Order No. NR05655). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (305029497). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/305029497?accountid=44522>
- Wheelen, Thomas L. and Hunger, J. David. (2004). *Strategic Management and Business Policy*. (9th ed.). Singapore: Pearson Prentice Hall.
- SNV (Netherlands Development Organization) and University of Hawaii. 2007. *A Toolkit for Monitoring and Managing CommunityBased Tourism*. USA: SNV and University of Hawaii.
- Unoff. N. T., Cohen J.M. and Goldsmith. 1979. *Feasibility and application of rural development participation: A stateoftheart paper*, Rural Development Committee, Center for International Studies, Cornell University (Ithaca, N.Y.).
- UNWTO. (2015). Annual Report 2014. Published by World Tourism Organization (UNWTO), Madrid, Spain. http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_annual_report_2014.pdf
- Weiermair, K. (2006). Prospects for innovation in tourism: Analyzing the innovation potential throughout the tourism value chain. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 6(34), 5972.
- Wiseman, C. and Macillan, I. C. (1984). "Creating Competitive Weapons from Information Systems." *Journal of Business Strategy*, 5, 2. pp.4250.
- World Tourism Organization. (2017). The International Year of Sustainable Tourism for Development. from <http://media.unwto.org/pressrelease/20170103/2017internationalyearsustainabletourismdevelopment>
<http://oknation.nationtv.tv/blog/localbetong/2014/07/09/entry-1>

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมในการประเมินมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอเบตง และร่วมเสวนาการพัฒนาเมืองเบตงให้เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในวันที่ 5-6 สิงหาคม 2560

ณ ห้องประชุมปิยมิตร โรงแรมการ์เด็นวิวเบตง

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่
1	นายประกิจ แซ่ปุง	หัวหน้าหมวดการทางเบตง	หมวดการทางเบตง
2	น.ส.รอฮานี กามุงนิง	ผู้ช่วยนักพัฒนาการท่องเที่ยว	เทศบาลเมืองเบตง
3	นายมังกร พุทธิย์เจริญ	ประธานสภาอบต.ยะรม	อบต.ยะรม
4	นายขจรศักดิ์ ทิพย์วังไกร	อุปนายกสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
5	นายพรชัย มาแกลง	อบต.ยะรม	อบต.ยะรม
6	นางเยอแอ แซ่หลง	กรรมการหมู่บ้านจุฬารณ 10	หมู่บ้านจุฬารณ 10
7	นายอัยยรัฐ มะละ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	อบต.ยะรม
8	นายสาริน แสงเกียรติวงศ์	ชุมชนจุฬารณ 10	หมู่บ้านจุฬารณ 10
9	นายจตุรงค์ สุวรรณมณี	ชุมชนอุโมงค์ปิยมิตร 1	อุโมงค์ปิยมิตร 1
10	ว่าที่ร้อยตรี วรรณชัย กังวานธรรม	อบต.ยะรม	อบต.ยะรม
11	นายกิตติ อภิชัยกุล	ผู้ประกอบการร้านอาหารค้าเหิน	ร้านอาหารค้าเหินเบตง
12	นายชาญ นกแก้ว	ชุมชนตลาดสดเมืองเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
13	นายเทียนฮก แซ่หวัง	สวนดอกไม้เมืองหนาว	สวนดอกไม้เมืองหนาว
14	นายกวิน แซ่ซุ	สวนดอกไม้เมืองหนาว	สวนดอกไม้เมืองหนาว
15	นายเอกชัย วาติตทผล	ผู้ใหญ่บ้าน	ม.10 ต.อัยเยอร์เวง
16	นายมนูญ มโนวิชกุล	ผู้ประกอบการโรงแรม	โรงแรมเบตงซิตี
17	นางชลลัดร พลรักษ์	เลขานุการนายกเทศบาลเมืองเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
18	นายประเสริฐ นวลเจริญ	ผู้ใหญ่บ้าน	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง
19	นางปานจิตร สายสวาท	เจ้าของปอเลียงปลา	ม.2 ต.ตะเนาะแมเราะ
20	น.ส. กัญยรัตน์ แซ่ชิน	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง
21	นางมณฑา พิชัยฤกษ์	นักวิชาการวัฒนธรรม	สำนักงานวัฒนธรรมยะลา
22	ร.ต.อ.ศักรินทร์ อนุสาคร	รอง ปส.ส.ท.ท. 8	เทศบาลเมืองเบตง
23	น.ส.สิโรลิณี เตยคู่	ประชาสัมพันธ์เทศบาลเมืองเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
24	นายอากว แซ่ฉิน	เจ้าของฟาร์มไก่เบตง	ม.2 ต.ตะเนาะแมเราะ
25	ร.ต.อ.อุดม สักรินทร์	นายกสมาคมท่องเที่ยวเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
26	นายอมร นิลรัตน์	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลธารน้ำทิพย์	เทศบาลธารน้ำทิพย์
27	นายคุณวุฒิ มาตรประจักษ์	ที่ปรึกษาสมาคมพ่อค้าเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
28	นายสกุล	นายกสมาคมพ่อค้าเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
29	น.ส.สุณีย์ หัดและ	นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ	เทศบาลเมืองเบตง
30	นายชัยณรงค์ แซ่ฟอง	อบต.อัยเยอร์เวง	อบต.อัยเยอร์เวง
31	นายอัศดุลละ ยารง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	อบต.ยะรม
32	นายอัศดุลละ คอคอ	นักพัฒนา	อบต.ยะรม
33	นายรักเกียรติ รุ่งรัตน์	ปลัดอำเภอเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
34	นายอำนาจ คงอินทร์	เจ้าของฟาร์มไก่เบตง	ม.2 ต.ตะเนาะแมเราะ
35	นายณพล สุคนธ์โต	เลขาธิการพช.ยะลา	ยะลา
36	น.ส.อังควรา จันทราวิสุทธิ	เทศบาลเมืองเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
37	นางรัตนา ไหมสน	พัฒนาการอำเภอเบตง	พัฒนาการอำเภอเบตง
38	นายธาดรี วิชิตกุล	ด้านบุคลากรเบตง	ด้านบุคลากรเบตง
39	นายชาญ แซ่กะแซ	อุตสาหกรรมยะลา	ยะลา
40	นายชลลิตี นฤเศวตานพวงศ์	เกษตรกร	เทศบาลเมืองเบตง
41	นายปริญญ์ โลงนภรัตน์	ผู้ประกอบการโรงแรม	โรงแรมการ์เด็นวิวเบตง
42	นายมหามัต อัดนัน	ททท.นราธิวาส	ททท.นราธิวาส
43	นายอัศดุลละ	รองประธานสภาอบต.ยะรม	อบต.ยะรม
44	นายสิวพงษ์ พิทักษ์สกุล	ผู้นำปิยมิตร1	ปิยมิตร1
45	นายอากว แซ่ชิน	ปิยมิตร1	ปิยมิตร1
46	นายอารี หนูสุข	ปลัดอบต.อัยเยอร์เวง	อบต.อัยเยอร์เวง
47	นายมนัส ลุดิง	อำเภอเบตง	อำเภอเบตง

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่
48	นางปัทมา อีสเฮาะ	ปลัดอบต.ยะรม	อบต.ยะรม
49	นายธนาท ปิยะทวี	นายช่างอาวุโส	เทศบาลธารน้ำทิพย์
50	นายจรรยา แก้วจันททรัพย์	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย	ปียมิตร1

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (พัทลุง-สงขลา)
ระหว่างวันที่ 22 – 24 กันยายน 2560

ที่	ชื่อ - สกุล	ชุมชนท่องเที่ยว
1	นายอับดุลเลาะ การือมอ	อบต.ยะรม
2	นายรุ่งเรือง นรารัตน์วันชัย	อบต.ยะรม
3	ว่าที่ร้อยตรี วรรณชัย กังวานธรรม	อบต.ยะรม
4	นายฮาดัม ปือนา	อบต.ยะรม
5	นายอัยยรัฐ มะละ	อบต.ยะรม
6	นายอับดุลเลาะ ยารง	อบต.ยะรม
7	นางชลฉัตร พลรักษ์	เทศบาลเมืองเบตง
8	นายชาญ นกแก้ว	ชุมชนตลาดสดเมืองเบตง
9	น.ส.รัตนา ลูมิเมมินทร์	ชุมชนคชฤทธิ์
10	ร.ต.อ. ศักดิ์พิศุทธิ์ พรหมบุญแก้ว	ตำรวจท่องเที่ยวเมืองเบตง
11	ด.ต. เจษฎา ลูพิทักษ์สกุล	ตำรวจท่องเที่ยวเมืองเบตง
12	นายอมร นิลรัตน์	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลธารน้ำทิพย์
13	น.ส. จิราภร พรหมโสภา	เทศบาลธารน้ำทิพย์
14	น.ส.มาลินี แซ่ฟอง	เทศบาลธารน้ำทิพย์
15	นางสุนทรี แซ่ขัน	เทศบาลธารน้ำทิพย์
16	นางวิไลลักษณ์ มงคลรัตน์มณี	เทศบาลธารน้ำทิพย์
17	นายประเสริฐ นวลเจริญ	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง
18	น.ส. กันยารัตน์ แซ่ชิน	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง
19	นายอาซัน บาเฮาะ	รองนายกอบต.ตะเนาะแมเราะ
20	นายนิรันดร์ เลิศศิริโยธิน	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง
21	นางสารภี สารีสาร	บ้านบ่อน้ำร้อนเบตง
22	นายซูไฮมี มีนา	อัยเยอร์เวง หมู่ที่ 6 กม. 38
23	นายหามะ สะอะ	อัยเยอร์เวง หมู่ที่ 1 กม. 29
24	นายอิบรอเฮง กูวิง	ชุมชนกุนงซิปัด กม. 28
25	นายสาริน แสงเกียรติวงศ์	ชุมชนจุฬารักษ์ 10

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมบุคลากรในชุมชนท่องเที่ยวเบตง
ระหว่างวันที่ 17-19 มกราคม 2561
ณ โรงแรมการ์เด็นวิวเบตง อำเภอเบตง

ที่	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่
1	นายซูไรมี มีนา	อบต.อัยเยอร์เวง
2	นายอาหมัด เจ๊ะเหาะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
3	นายชาการิยา สะอึ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
4	นายไพศาล คำสำราญ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
5	นายอุสมาน	ชุมชนอัยเยอร์เวง
6	นายวิทยา เพิ่มพรรษา	ชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 10
7	นายสาริน แสงเกียรติวงศ์	ชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 10
8	นายเยอแอ แซ่หลอ	ชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 10
9	นางสุณี แซ่หลิม	ชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 10
10	นายอาดี แซ่เหลียว	ชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 10
11	นางอรอุมา สอนจันทร์	อบต.ตาเนาะแมเราะ
12	นางวลัยภรณ์ พวงมาลา	ชุมชนบ่อน้ำร้อน
13	นายศรีลวิษฐ์ นวลเจริญ	ชุมชนบ่อน้ำร้อน
14	นายไพศาล แซ่ห่อง	ชุมชนบ่อน้ำร้อน
15	นายขนิกรณ์ แซ่จุง	ชุมชนบ่อน้ำร้อน
16	นางสาวอวลียา มาจันทร์	ชุมชนบ่อน้ำร้อน
17	นางสาวกันยารัตน์ แซ่ชิน	ชุมชนปิยะมิตร 1
18	นายสิทธิวิชกฤติธร แซ่หลิว	ชุมชนปิยะมิตร 2
19	นายซูไมว แซ่หลิว	ชุมชนปิยะมิตร 3
20	นายอากวง แซ่เหิน	ชุมชนปิยะมิตร 4
21	นายซื่อจิง แซ่สือ	ชุมชนปิยะมิตร 4
22	นายวิชัย พลินชัยสิริวัฒน์	ชุมชนปิยะมิตร 5
23	นายเทียนฮก แซ่ห้วง	ชุมชนสวนดอกไม้เมืองหนาว
24	นายกวิน แซ่ห้วง	ชุมชนสวนดอกไม้เมืองหนาว
25	นายสมภพ แวงจ	ชุมชนสวนดอกไม้เมืองหนาว
26	นางสาวศวิตา แซ่ห่อง	ชุมชนสวนดอกไม้เมืองหนาว
27	นางชลฉัตร พลรักษ์	เทศบาลเมืองเบตง
28	นายชาญ นกแก้ว	เทศบาลเมืองเบตง
29	นายอมร นิลรัตน์	เทศบาลธารน้ำทิพย์
30	นางสาวมยุรี บุญตะวันตั้ง	เทศบาลธารน้ำทิพย์
31	นายสมชัย มงคลรัตน์มณี	ชุมชนธารน้ำทิพย์
32	นายพรชัย เรืองจรัสพิพัฒน์	ชุมชนธารน้ำทิพย์
33	นางสาวจิราภรณ์ พรหมโสภา	ชุมชนธารน้ำทิพย์
34	นายบุญเลิศ โพธิ์ศรี	ชุมชนธารน้ำทิพย์
35	นางปีพมา อิศเฮาะ	อบต.ยะรม
36	นายอับดุลเลาะ ยารง	อบต.ยะรม
37	นางสาวมาซีเตาะ ยารง	อบต.ยะรม
38	นายวรรณชัย กังวานธรรม	อบต.ยะรม
39	นางสาวสุนิดา ธารานวงศ์	ชุมชนยะรม
40	นายวิทยา ตาพ่วง	ชุมชนยะรม
41	นายอนันต์ เมืองแสน	ชุมชนยะรม
42	นางรอปือะ มะยี่	ชุมชนยะรม
43	นางสาวมัสนะ มะดือระ	ชุมชนยะรม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 4 ปี

วันที่ 19 มีนาคม 2561

ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองเบตง

ที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1	นายพิภพ โชติรัตน์	หัวหน้าสำนักปลัด
2	นายเชมวัฒน์ ขวัญข้าว	นักวิเคราะห์นโยบาย
3	น.ส.ณัสนันท์ จินดารัตน์	นักวิชาการคลังปฏิบัติการ
4	น.ส.สีดา อาวากาจิ	ผช.นักวิเคราะห์นโยบาย
5	น.ส.วรางคณา แก้วกำเนิด	นักวิเคราะห์นโยบาย
6	นายห่องเซาหวัน แซ่ฟุ้ง	กรรมการพัฒนาชุมชนสวนผัก
7	นางแสงเดือน สวยสม	รองประธานพัฒนาชุมชนสวนผัก
8	นายธีระศักดิ์ มะระยัง	ประธานกาแฟกาแปะกอดอโน
9	นายสุธรรม พัวแก่น	ประธานชุมชนสวนผัก
10	นางโสภิตา ศรีนุ่น	หัวหน้าฝ่ายวางแผนและงบประมาณ
11	น.ส.รัตนา ฐิติเมรินทร์	ตำรวจท่องเที่ยว
12	นายวรชัย ชัยพิชญากุล	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองเบตง
13	นายอาปีย์ นาเท	ตำรวจท่องเที่ยว
14	นายฮัมดี หมือโล๊ะ	ตำรวจท่องเที่ยว
15	นางฟาตีเมาะ มะหะหมัด	เลขานุการนายกเทศมนตรีเมืองเบตง
16	นางชลฉัตร พลรักษ์	เลขานุการนายกเทศมนตรีเมืองเบตง
17	นายสมยศ เลิศล้ำอง	นายกเทศมนตรีเมืองเบตง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 4 ปี

วันที่ 20 มีนาคม 2561

ณ ห้องประชุม

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	น.ส.มาลี เตาะ ยาระ	อบต.ยะรม
2	นางอมาริน แก้วพิทักษ์	กลุ่มส่งเสริมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจพอเพียง
3	น.ส.ชูฮานา ดานดำ	กลุ่มส่งเสริมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจพอเพียง
4	นางวิษราภรณ์ อุดใจ	ผช.ปกครอง ยะรม ม.2
5	น.ส.นัจวา ฮาเซ็ม	อบต.ยะรม
6	นายสุวิทย์ แสงเอียด	ผช.ปกครอง ยะรม ม.1
7	นายดิอรายะ มะเซ็ง	ผสส. ยะรม ม.1
8	น.ส.สุนิดา ธารานวงศ์	ประธานกลุ่มนวดยะรม
9	นายอิสมาแอ บาโต๊ะ	ส.อบต. ม. 8 ยะรม
10	นายไชยยศ พิทักษ์สิริ	สารวัตรกำนัน ยะรม
11	นางบัวคำ ฟุ้งภูมิมงคล	กลุ่มนวดยะรม
12	นายรุ่งเรือง	ส.อบต. ม. 4 ยะรม
13	นายดอรอด สามัน	ส.อบต. ม. 8 ยะรม
14	นายอารี핀 สามัน	ชาวบ้าน
15	นายชานูเด็น ดาหะมิ	ชาวบ้าน
16	นายอับดุลเลาะ ยะรอ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
17	นายวรรณชัย กังวานธรรม	ส.อบต. ม. 7 ยะรม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 4 ปี
วันที่ 21 มีนาคม 2561
ณ ห้องประชุมชุมชนธารน้ำทิพย์

ที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมชัย เรืองจรัสพิพัฒน์	ส.ท. ธารน้ำทิพย์
2	นางวไลลักษณ์ มงคลรัตนมณี	ชุมชนชำโหล่
3	นางขุนหลิน แซ่ขัน	ชุมชนชำโหล่
4	น.ส.จิราภรณ์ พรหมโสภา	ชุมชนชำโหล่
5	นางมาลินี เซฟอง	อ.ส.ม.
6	นายเจริญ อุดมเมธีนทร์	อ.ส.ม.
7	นายวีระ อุตีสานนท์	รองนายกเทศมนตรี
8	นายชวน แท้เลียน	ส.ท. ธารน้ำทิพย์
9	นายสมบูรณ์ สุทธิสิงห์	ชุมชนชำโหล่
10	นายเดชา การิ่อม	รองนายกเทศมนตรี
11	นายปรีดา สว่างโลก	ชุมชนชำโหล่
12	นายพรชัย มงคลรัตนมณี	ชุมชนชำโหล่
13	นางประนอม มงคลรัตนมณี	ชุมชนชำโหล่
14	นางถนอม มงคลรัตนมณี	ชุมชนชำโหล่
15	นางอุไรวรรณ พึ่งรัตนตรัย	ชุมชนชำโหล่
16	นายธง จุ้ยน้อย	ชุมชนชำโหล่
17	นายมหาชาติ วงศ์นิรติชัย	ชุมชนชำโหล่
18	นายชินนทร์ ศิริครินทร์	ชุมชนชำโหล่
19	นายวุฒิพงษ์ แซ่ขัน	ผู้ช่วย พ.ร.ส
20	นายวีระพงษ์ ศรีนันตะ	ชุมชนชำโหล่
21	นายพงษ์ นาโควงศ์	ชุมชนชำโหล่
22	นายอมร นิลรัตน์	หัวหน้าสำนักปลัด
23	นายสุรัตน์ วันตัน	ชุมชนชำโหล่
24	นางลำดวน หลวงศรี	ชุมชนชำโหล่
25	นายสมนึก บือราเฮง	ชุมชนชำโหล่

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 4 ปี

วันที่ 3 เมษายน 2561

ณ ห้องประชุมอบต. ตาเนาะแมเราะ

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมชาย เขียวชาญศิลป์	ประธานศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่
2	นายวฤก จาวทวงศ์	ประธานกลุ่มเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด
3	นายชนชื่น นฤเศวตานนท์	ประธานกลุ่มเลี้ยงปลาบ้านบ่อน้ำร้อน
4	นายสันติชัย จงเกียรติขจร	รองประธานกลุ่มเลี้ยงปลาบ้านบ่อน้ำร้อน
5	นายอานัน บาเราะ	รองนายกอบต.ตาเนาะแมเราะ
6	นายอภัย ไชยชาญ	รองนายกอบต.ตาเนาะแมเราะ
7	นายศิวพงษ์ พิทักษ์ทักษิณ	กรรมการหมู่บ้านปิยะมิตร
8	น.ส.กัญรัตน์ แซ่จีน	กรรมการหมู่บ้าน ม 2
9	น.ส. ขรลยา มาจันทร์	กรรมการหมู่บ้าน ม 2
10	นายเหวินนิ แซ่จีน	ผู้จัดการอุโมงค์
11	นายไพศาล แซ่หว่อง	กรรมการหมู่บ้าน ม 2
12	นายประพนธ์ ตาเอ๊ะ	กรรมการหมู่บ้าน
13	นายสิทธิวิชกฤติธ แซ่หลิว	กรรมการหมู่บ้านปิยะมิตร
14	นายชูไม่ว แซ่หลิว	กรรมการหมู่บ้านปิยะมิตร
15	น.ส.สุเพ็ญพิศ รัตนทอง	อบต.ตาเนาะแมเราะ
16	น.ส.วลัยภรณ์ พวงมาลา	อบต.ตาเนาะแมเราะ
17	นายอาน แซ่จู	โครงการดอกไม้เมืองหนาว
18	นายศรัลย์วิชัย นวลเจริญ	ผู้ใหญ่บ้านบ่อน้ำร้อน
19	น.ส.ศิริทรัพย์ สะเทิงรัมย์	อบต.ตาเนาะแมเราะ
20	นายมานิตย์ นิ่มนวล	ปลัด อบต.ตาเนาะแมเราะ
21	นายวิชัย แซ่ตัน	นายกอบต.ตาเนาะแมเราะ
22	น.ส.พิตเราะห์ ตามอ	อบต.ตาเนาะแมเราะ
23	น.ส.นภัสพร อินทรสกุล	อบต.ตาเนาะแมเราะ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 4 ปี

วันที่ 2 เมษายน 2561

ณ ห้องประชุมอบต.อัยเยอร์เวง

ที่	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่
1	นายอับดุลเลาะห์ วาเลาะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
2	นายอาเดอนเน ดาโอ๊ะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
3	นางหนูกลิ่น พยัมพันธ์	ชุมชนอัยเยอร์เวง
4	นายสะอารี ยูโซ๊ะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
5	นายกอเจด ซาแม	ชุมชนอัยเยอร์เวง
6	นายปฏิพัทธ์ มาเราะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
7	น.ส.นารีซ่า เดเนาะ	อบต.อัยเยอร์เวง
8	นายชากาวิ หามะ	กรมป่าไม้
9	น.ส.ผู้โละห์ ตูสาตุ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
10	นายเกานิก กะลุพอ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
11	นายอับดุลราลิม เจ๊ะเหาะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
12	นายนาเซอร์ ลาเต๊ะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
13	นายลุกมัน มะแซ	อบต.อัยเยอร์เวง
14	น.ส.รานี กาเดร์	ชุมชนอัยเยอร์เวง
15	นายดาวิหะห์ อาโละ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
16	นายอาหมัด เจ๊ะเหาะ	ล่องแก่ง กม 29
17	นายมณเฑียร แตปูซู	ล่องแก่ง
18	นางนุคมา มะแฟ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
19	นางฟารีดา เจ๊ะย	ชุมชนอัยเยอร์เวง
20	นายปือเฮาะ เจ๊ะนิ	ชุมชนอัยเยอร์เวง
21	น.ส.สุกัญญา ศิริวัฒน์	ชุมชนอัยเยอร์เวง
22	น.ส.ณัฐสุดา เสทรอดิตัย	ชุมชนอัยเยอร์เวง
23	นายมุฮัมหมัดมีมี สามะแด	ชุมชนอัยเยอร์เวง
24	นายชุลกีฟลี	ทีมกุนงซิลิปัต
25	นายอับรอเฮง	ทีมกุนงซิลิปัต
26	นายพงศ์พัฒน์ พิริยะไทย	จุฬารักษ์ 10
27	นายอับดุลสลาม โตะรู	ชุมชนอัยเยอร์เวง
28	น.ส.อาบี๊ะ มามะ	ชุมชนอัยเยอร์เวง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ของร่างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 4 ปี
ณ ห้องประชุมอำเภอเบตง
วันที่ 29 มิถุนายน 2561

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่
1	นายดำรง ดีสกุล	นายอำเภอเบตง	อำเภอเบตง
2	น.ส.อังคณา ศักดิ์ จันทเขต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	ตำบลตะเนาะแมเราะ
3	น.ส.สุเพ็ญพิศ รัตนทอง	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน	ตำบลตะเนาะแมเราะ
4	นายทศพล นิ่มนวล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	เทศบาลธารน้ำทิพย์
5	นายอับดุลเลาะ ยารอ	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน	ตำบลยะรม
6	นายวรรณชัย กังวานธรรม	ส.อบต.ยะรม	ตำบลยะรม
7	นายสุรัตน์ แซ่ตัน	นายกอบต. ตะเนาะแมเราะ	ตำบลตะเนาะแมเราะ
8	นายอารี หนูสุข	ปลัดอำเภออัยเยอร์เวง	ตำบลอัยเยอร์เวง
9	นายบุญชัย ภิรมย์ภักดี	ปลัดอำเภอเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
10	นายสุวิทย์ นาคเป้า	ปลัดอำเภอเบตง	เทศบาลเมืองเบตง
11	นางชลลัดดา พลรักษ์	เลขานุการนายกเทศบาล	เทศบาลเมืองเบตง